

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน
สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย
CONTENTS AND MOTIFS OF FOLKTALE TRANSLATED INTO THAI
OF THE WA TRIBE IN YUNNAN PROVINCE,
PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

LU YONGPING

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

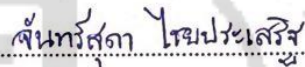
เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน
สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย
CONTENTS AND MOTIFS OF FOLKTALE TRANSLATED INTO THAI OF
THE WA TRIBE IN YUNNAN PROVINCE, PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

LU YONGPING

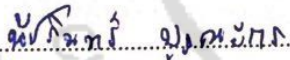
ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
สอบวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2566

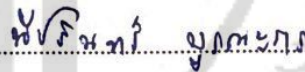
รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
ประธานกรรมการสอบ

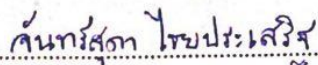
อาจารย์ ดร. จันทรสุดา ไชยประเสริฐ
อาจารย์ที่ปรึกษา

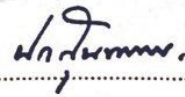
อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

อาจารย์ ดร.จันทรสุดา ไชยประเสริฐ
กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรชัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย

LU YONGPING

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อาจารย์ ดร. จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและอนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า โดยวิเคราะห์ตัวบทนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าจากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าซึ่งรวบรวมโดย กองบรรณาธิการวรรณกรรมพื้นบ้านมณฑลยูนนาน จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ชนชาติยูนนาน ในปี พ.ศ. 2533 จำนวน 143 เรื่อง โดยผู้วิจัยเป็นผู้แปลนิทานจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย

ผลการวิจัยพบว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าสามารถแบ่งเนื้อหาได้เป็น 9 ประเภท ได้แก่ 1) นิทานอธิบายเหตุ มีเนื้อหาอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติและลักษณะของสัตว์ พืช และที่มาของเทศกาล ประเพณี 2) นิทานมุขตลก มีเนื้อหาเกี่ยวกับความฉลาด โง่ เกียจคร้านและคนพิการ 3) นิทานสัตว์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเสือและสัตว์ทั่วไป 4) นิทานมหัศจรรย์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทพเจ้า ผู้มีอิทธิฤทธิ์ มังกร และนางฟ้า 5) นิทานปรัมปรา มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายกำเนิดโลกและมนุษย์ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ 6) นิทานประจำถิ่น มีเนื้อหาเกี่ยวกับที่มาของสถานที่ สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นและบุคคลในประวัติศาสตร์ 7) นิทานศาสนา มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทพเจ้าและการเผยแพร่ศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ 8) นิทานชีวิต มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักและชีวิตครอบครัว 9) นิทานคติ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการได้ผลกรรมจากการกระทำต่าง ๆ ของตัวละคร

ด้านอนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่ 1) อนุภาคตัวละคร ประกอบด้วยอนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดา อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษ และอนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ 2) อนุภาควัตถุสิ่งของ ประกอบด้วยอนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา ได้มาจากผู้วิเศษ ได้มาจากสัตว์ และได้มาจากธรรมชาติ และ 3) อนุภาคเหตุการณ์ มีหลายเหตุการณ์ ได้แก่ อนุภาคการสร้างโลก อนุภาคการต่อสู้ อนุภาคการแปลงร่าง อนุภาคที่เกี่ยวกับครอบครัว อนุภาคการทดสอบ อนุภาคการลงโทษ และอนุภาคการตัดศีรษะ

เนื้อหาและอนุภาคดังกล่าวล้วนทำให้เห็นลักษณะสังคมเผ่าว่าในด้านวิถีชีวิตที่อยู่ใกล้ธรรมชาติ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ราบบนภูเขาและหุบเขา กลุ่มชาวเผ่าเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรม โดยเฉพาะความกล้าหาญ ความแข็งแกร่ง ความกตัญญู ความเสียสละ การทำดี ยกย่องความฉลาดมีไหวพริบและความรักที่แท้จริงข้ามชาติข้ามสายพันธุ์ นอกจากนี้ นิทานยังสะท้อนให้เห็นปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยงและข้อห้ามในการแต่งงานระหว่างผู้มีนามสกุลเดียวกันและการล่วงประเวณี ในด้านความเชื่อ ชาวเผ่าเชื่อว่าเชื่อในเทพเจ้า มังกร นางฟ้า ผู้มีอิทธิฤทธิ์ การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การนับถือวีรบุรุษและสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ การดูดวงกระดุกไก่ การทำนาย และเชื่อเรื่องพลังลึกลับที่อยู่ในธรรมชาติสามารถสร้างคุณประโยชน์แก่ชีวิตได้ และในด้านประเพณี ชาวเผ่ามีประเพณีการต้อนรับแขก ประเพณีการบูชากลองไม้ เทศกาลไฟใหม่ เทศกาลข้าวใหม่ และมีภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ผลผลิตพิเศษในท้องถิ่น เช่น เหล้าหมัก ส่าเหล้า

คำสำคัญ: นิทานพื้นบ้าน ชนเผ่าว่า เนื้อหาในนิทาน อนุภาค

**CONTENTS AND MOTIFS OF FOLKTALE TRANSLATED INTO THAI OF
THE WA TRIBE IN YUNNAN PROVINCE, PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA**

Lu Yongping

Master of Arts (Communicative Thai as a Second Language)

Thesis Advisors: Dr. Jansuda Chaiprasert

ABSTRACT

This study of folktales of the Wa Tribe aims to analyze contents and motifs shown in Anthology of Wa Folktales compiled by the folktales editorial office of Yunnan Province and published by Yunnan Tribe Publishing House in 1990 A.D. The 143 Chinese folktales studied were translated into Thai by the researcher.

The study finds that contents of the Wa folktales studied could be sorted into nine categories, including 1) Pourquoi or “why” Tales, explaining how things existed in the nature and characteristics of animals; plants; and origins of festival and culture. 2) Humorous Tales, telling about the clever; the stupid; the lazy; and the disabled. 3) Beast Tales, relating to tigers and other animals. 4) Magic Tales, concerning gods; sorcerers; dragons; fairies. 5) Myths, explaining creations of the earth; human being; natural phenomena. 6) Legends, telling the history of places; things; and persons. 7) Religious Tales, about gods; the spread of Buddhism and Christianity. 8) Realistic Tales, concerning loves and family lives. 9) Moral Tales, relating to karma of and its subsequences on the characters. For motifs, three types are observed, including 1) Motif of characters, showing ordinary humans; magicians; and beasts. 2) Motif of objects, from different sources of humans; magicians; animals; and the nature. 3) Motif of events, relating to the creation; fighting; transformation; family; testing; punishment; and beheading.

All contents and motifs reflect the nature-related way of life of the Wa people who mainly reside on the high plain and in the valley. They are moralists, honoring bravery; fortitude; gratitude; sacrifice; good conduct; praising intelligence; and true borderless love. Besides, the studied folktales also show family conflicts, between stepmothers and stepchildren; marriage and sexual taboos, between family members. Relating to beliefs of the Wa, they are faithful in gods; dragons; fairies; magicians; rules of good and bad conducts; heroes; sacred animals; fortune telling by chicken bones; prophecy; and mysterious power in the nature, beneficial for human lives. For culture, many traditions are noted including custom of welcoming guests; drum worshipping; new fire festival; new rice festival; and local wisdom of liqueur fermentation.

Keyword: folktale; Wa Tribe; folktale content; motif

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทย เป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย”

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ ดร. จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยช่วยให้ความรู้ คำปรึกษา และแนะนำ การแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์นี้ รวมถึงได้ให้กำลังใจเสมอมาจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณกรรมการสอบเค้าโครงและสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และอาจารย์ ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ ที่ได้สละเวลาในการสอบเค้าโครงและสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเรียนและการดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการมาศึกษาเล่าเรียนในประเทศไทย

สุดท้าย ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทุก ๆ คนที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจอย่างดีในทุก ๆ ด้านมาโดยตลอด

LU YONGPING

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	12
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	12
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น	13
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
2.1 ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน	14
2.1.1 ความหมายของนิทานพื้นบ้าน	15
2.1.2 ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน	16
2.1.3 ความสำคัญของนิทานพื้นบ้าน	17
2.1.4 การแบ่งประเภทของนิทานพื้นบ้าน	20
2.2 ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน	22
2.2.1 ความหมายและลักษณะของอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน	23
2.2.2 ดัชนีอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน	24
2.2.3 ลักษณะการศึกษาอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน	27
2.3 ความรู้เกี่ยวกับชนเผ่าว่า	29
2.3.1 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชนเผ่าว่า	29
2.3.2 ถิ่นฐานและลักษณะวัฒนธรรมของชนเผ่าว่า	31
2.3.3 ชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.4 นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว้า	39
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาในนิทานพื้นบ้าน	42
2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน	46
2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าว้า	50
บทที่ 3 เนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว้าที่แปลเป็นภาษาไทย	55
3.1 นิทานอธิบายเหตุ	56
3.1.1 นิทานอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ รูปลักษณะของสัตว์และพืช	56
3.1.2 นิทานอธิบายความเป็นมาของเทศกาล ความเชื่อ ขนบประเพณี และภาษา	61
3.2 นิทานมุขตลก	65
3.2.1 ความฉลาด	66
3.2.2 ความโง่	69
3.2.3 ความเกียจคร้าน	71
3.2.4 คนพิการ	72
3.3 นิทานสัตว์	73
3.3.1 นิทานเกี่ยวกับเสือ	73
3.3.2 นิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น	76
3.4 นิทานมหัศจรรย์	79
3.5 นิทานประจำถิ่น	83
3.5.1 นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่และสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น	84
3.5.2 นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์	88
3.6 นิทานปรัมปรา	91
3.6.1 นิทานการสร้างโลกและมนุษย์	91
3.6.2 นิทานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ	95
3.7 นิทานศาสนา	98
3.7.1 นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้า	98
3.7.2 นิทานเกี่ยวกับศาสนาพุทธ	100
3.7.3 นิทานเกี่ยวกับศาสนาคริสต์	101

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.8 นิทานชีวิต	102
3.9 นิทานคติ	105
บทที่ 4 อนุภาคในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าที่แปลเป็นภาษาไทย	110
4.1 อนุภาคตัวละคร	111
4.1.1 อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดา	111
4.1.2 อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษ	116
4.1.3 อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์	119
4.2 อนุภาควัตถุสิ่งของ	125
4.2.1 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา	125
4.2.2 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษ	127
4.2.3 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์	130
4.2.4 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากธรรมชาติ	133
4.3 อนุภาคเหตุการณ์	137
4.3.1 อนุภาคการสร้างโลก	137
4.3.2 อนุภาคการต่อสู้	141
4.3.3 อนุภาคการแปลงร่าง	147
4.3.4 อนุภาคเกี่ยวกับครอบครัว	149
4.3.5 อนุภาคการทดสอบ	158
4.3.6 อนุภาคการลงโทษ	160
4.3.7 อนุภาคการตัดศีรษะ	162
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	164
5.1 สรุปผลการวิจัย	164
5.1.1 เนื้อหาในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย	164
5.1.2 อนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย	166
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	170

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 ข้อเสนอแนะ	172
บรรณานุกรม	174
ภาคผนวก	178
เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัย	179
เรื่องย่อนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่แปลเป็นภาษาไทย	180
หนังสือยินยอมการเผยแพร่ผลงานวิจัย	225

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมประเภทมุขปาฐะที่สืบทอดกันมาโดยปากต่อปากอย่างยาวนาน และแพร่หลายทั่วไปในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษย์ และมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ลักษณะสำคัญที่สุดของนิทานพื้นบ้าน คือ ใช้วิธีถ่ายทอดแบบเล่าต่อ ๆ กันมาทางปาก จึงไม่สามารถทราบว่าเป็นผู้เล่าคนแรก ดังที่ วิเชียร เกษประทุม (2553, น. 1) ได้กล่าวไว้ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม โดยใช้วาจาเป็นสื่อในการถ่ายทอดหรือถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ บางส่วนได้รับการบันทึกบ้างแล้วเป็นที่นิยมแพร่หลายทั่วไปในทุกหนทุกแห่งในหมู่ชนทุกชั้น นับตั้งแต่พระราชวังถึงคนยากจน และสอดคล้องกับ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 7) ได้กล่าวว่า ลักษณะสำคัญที่สุดของนิทานพื้นบ้านอยู่ที่ต้องเป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบทอดกันมาและไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยปาก เป็นการเล่าจากความจำที่ได้ฟังต่อ ๆ กันมาไม่สามารถสืบสาวได้ว่าผู้เล่าคนแรกคือใคร

นิทานพื้นบ้านได้ถูกสร้างขึ้นมาจากจินตนาการของมนุษย์เพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจในชีวิตประจำวัน และมีการแสดงออกถึงความคิดต่าง ๆ ของมนุษย์ นิทานมีความสำคัญเป็นอย่างมากในฐานะเครื่องมือสำคัญที่สามารถให้คติเตือนใจ ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้ฟัง เป็นกระจกเงาที่สามารถสะท้อนภาพชีวิตของสังคมได้ ซึ่งนิทานในแต่ละท้องถิ่นจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันบ้าง ดังที่ ขนิษฐา จิตชินะกุล (2545, น. 142) ได้กล่าวไว้ว่านิทานพื้นบ้านเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์และการกระทำของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ตนเองทางด้านความคิดและจิตใจให้เกิดความสนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจ นิทานเมื่อไปอยู่ในท้องถิ่นใดก็จะมี การปรับเนื้อหาให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ จึงมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละท้องถิ่น สอดคล้องกับ วิเชียร เกษประทุม (2553, น. 9-10) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของนิทานพื้นบ้านไว้ว่า นิทานพื้นบ้านสามารถช่วยผ่อนคลายความเครียด ช่วยกระชับความสัมพันธ์ให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ ให้ข้อคิดและคติเตือนใจ ช่วยการปลุกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ที่สังคมพึงประสงค์แก่ผู้ฟังและช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลาย ๆ ด้าน เช่น ลักษณะสังคม วิถีชีวิต ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น การวิเคราะห์นิทานต่าง ๆ จะทำให้เกิดความเข้าใจสภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างแท้จริง นิทานจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาบานใหญ่ที่ช่วยส่องให้เห็นตนเองว่าเป็นอย่างไร

ด้วยคุณค่าและความสำคัญของนิทานพื้นบ้านดังกล่าวข้างต้น ทำให้มีผู้สนใจศึกษานิทานพื้นบ้านจำนวนมาก และศึกษานิทานพื้นบ้านในหลายแง่มุม มีทั้งศึกษารูปแบบเนื้อหา อนุภาคและ

ภาพสะท้อนสังคม เป็นต้น โดยเฉพาะมีผู้ที่นิยมศึกษาในด้านเนื้อหาและอนุภาคของนิทานมากขึ้น ซึ่งการศึกษาลักษณะประเภทเนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านจะทำให้เกิดความเข้าใจสภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น นิทานชีวิตมักสะท้อนให้เห็นค่านิยมของประชาชนในท้องถิ่นให้เข้าใจวัฒนธรรมของกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของนิทานได้ สอดคล้องกับ ศิราพร ณ ถลาง (2552, น. 40-63) ได้กล่าวไว้ว่า แม้การศึกษาอนุภาคจะไม่ได้มี “ทฤษฎี” รองรับ แต่ถ้าหากการวิเคราะห์อนุภาคจะนำไปสู่ความเข้าใจธรรมชาติของข้อมูลที่เป็นนิทาน ธรรมชาติของมนุษย์และวัฒนธรรมของมนุษย์ การศึกษาอนุภาคเป็นวิธีวิทยาอันหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์ทางคติชนวิทยา นอกจากนี้ ยังได้กล่าวว่า การศึกษาอนุภาคไม่จำเป็นต้องใช้ดัชนีอนุภาคเป็นตัวตั้งเสมอไป ยังสามารถเลือกศึกษาอนุภาคที่น่าสนใจที่ปรากฏในนิทานเรื่องต่าง ๆ หรือวิเคราะห์ว่าอนุภาคนั้น ๆ สะท้อนความคิดความเชื่อทางวัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของนิทานอย่างไร

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มี 56 ชนเผ่า และมีวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านจำนวนมากมาจากการค้นคว้าเอกสารงานวิจัย พบว่านิทานพื้นบ้านของกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ ของจีนเป็นกลุ่มข้อมูลที่มีการนำมาศึกษาแล้วจำนวนมาก ดังที่ LI YINGXIAN (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าชี่ที่แปลเป็นภาษาไทย TANG LIHUA (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วง GAO XILAN (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น

กลุ่มชนเผ่าว่าเป็นชาติพันธุ์หนึ่งที่มีนิทานของตนเอง มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีวัฒนธรรม ความเชื่อ ขนบประเพณีที่หลากหลาย กลุ่มชนเผ่าว่าเป็นหนึ่งในชนกลุ่มน้อยพื้นเมืองในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน มีถิ่นฐานอยู่ในมณฑลยูนนานตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ซึ่งอยู่ที่อำเภอซีเหมิง (西盟 ximeng) เมืองผู่เออร์ (普洱 puer) กับอำเภอชางหยวน (沧源 cangyuan) เมืองหลินซาง (临沧 lincang) เป็นหลัก เป็นศูนย์กลางการตั้งถิ่นฐานของชาวว่า ประชากรส่วนใหญ่ของชาวว่าอาศัยอยู่ที่ “หุบเขาอ่าวว่า” (GUOSIJU และ SHANGZHONGHAO, 2557, น. 1 แปลโดยผู้วิจัย)

ชนเผ่าว่ามีนิทานพื้นบ้านที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมามากมายและมีรูปแบบหลากหลาย มีทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับการกำเนิดโลก เรื่องราวเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ เป็นต้น ชนเผ่าว่าให้ความสำคัญกับนิทานพื้นบ้านของตนเองมาก นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าเป็นส่วนที่สำคัญของวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าสืบทอดกันมายาวนาน มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิต ดังที่ นักวิชาการจีน SHANG ZHONGHAO, GUO SIJU และ LIU YUNTI (2532, น. 11-12 แปลโดยผู้วิจัย) ได้กล่าวไว้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าเป็นงานวรรณกรรมที่ชาวว่าสร้างขึ้นโดยปากเปล่าในระหว่างการใช้ชีวิตระยะยาว และเป็นการแสดงทางศิลปะของประวัติศาสตร์ชาวว่า หากไม่รู้จักวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านของชาวว่า ก็จะไม่สามารถเข้าใจถึงประวัติศาสตร์ที่แท้จริงของชาวว่า นิทานพื้นบ้านของเผ่าว่ามักเป็นภาพสะท้อนประวัติศาสตร์ทางสังคมของชาติพันธุ์เผ่าว่าในหลายแง่มุม ไม่ว่าจะ

จะเป็นต้นกำเนิดของชนเผ่า ความสัมพันธ์ทางสังคม วิธีการผลิต ประเพณีการดำรงชีวิต คุณภาพทางจิตใจ ศิลปกรรม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ หรือในแง่มุมนิสัยของสัตว์และพืชพันธุ์ และแม้กระทั่งกระบวนการของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่า เกือบทุกประการสามารถได้รับการยืนยันจากนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าได้ นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าไม่เพียงแต่มีคุณค่าทางศิลปะอย่างสูงเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสังคมที่สำคัญอีกด้วย

ทั้งนี้ จากการศึกษา นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนในเบื้องต้น พบว่า เนื้อหานิทานมีความน่าสนใจ เช่น นิทานพื้นบ้านชาวว่าประเพณีนิทานอธิบายเหตุเรื่อง *การดูดวงกระดูกไก่* มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของการดูดวงกระดูกไก่ของชาวว่า โดยดูการเรียงตัวของรูบนกระดูกเพื่อตัดสินกลางดีและกลางร้าย สะท้อนให้เห็นความเชื่อดั้งเดิมของชาวว่า ซึ่งประเพณีนี้ยังคงมีอยู่ปัจจุบัน นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าประเพณีนิทานประจำถิ่นเรื่อง *ภาพวาดหน้าผาขางหยวน* มีการอธิบายถึงความเป็นมาของภาพวาดหน้าผาที่ขางหยวนและประเพณีการบูชาไหว้ภาพวาด สะท้อนให้เห็นว่าภาพวาดบนหน้าผาขางหยวนเป็นศิลปะดั้งเดิมของบรรพบุรุษชาวว่าที่มีการบันทึกภาพชีวิตบรรพบุรุษของชาวว่าในสมัยโบราณ รวมทั้งการล่าสัตว์ การผลิตทางการเกษตร เป็นต้น ชาวว่าที่อยู่ใกล้หน้าผาขางหยวนจะไปบูชาไหว้ภาพวาดบนหน้าผาด้วยอาหารอันเป็นมงคล ซึ่งประเพณีการไหว้ภาพวาดหน้าผาขางหยวนยังคงดำเนินอยู่จนถึงทุกวันนี้ นิทานประเภทต่าง ๆ เหล่านี้จึงสามารถทำให้ผู้อ่านได้เห็นลักษณะวัฒนธรรมความเชื่อของชนเผ่าว่าที่สะท้อนออกมาจากนิทาน

อีกทั้ง นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ายังมีอนุภาคที่ปรากฏในนิทานหลากหลายอนุภาค และสามารถแบ่งเป็น 3 อนุภาคใหญ่ตามแนวคิดของสตีล ทอมป์สันได้ด้วยเช่นกัน ได้แก่ อนุภาคตัวละคร อนุภาควัตถุสิ่งของ และอนุภาคเหตุการณ์ อนุภาคเหล่านี้ยังประกอบด้วยอนุภาคหลายอนุภาคที่มีความน่าสนใจ เช่น อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ในนิทานเรื่อง *ใครเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก* มีเนื้อหากล่าวถึงน้ำท่วมที่มาจากรูปร่างพื้นดินไม่คงที่ และถูกคุมด้วยพลังอำนาจเหนือธรรมชาติของกิ้งก่าตัวหนึ่ง สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของชนเผ่าว่าที่นับถือกิ้งก่าเป็นสัตว์ที่มีศักดิ์สิทธิ์จนถึงปัจจุบัน และอนุภาคเหตุการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวในนิทานเรื่อง *ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 21* มีเหตุการณ์เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างแม่บุญธรรมกับลูกบุญธรรม สะท้อนให้เห็นถึงในวัฒนธรรมความเชื่อชาวว่า การล่วงประเวณีที่ผิดจะทำให้เทพเจ้าโกรธและลงโทษผู้ที่ล่วงประเวณีและคนทั้งหมดในบ้าน ดังนั้นผู้ที่ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง ชาวว่าจึงมีกฎหมายจารีตประเพณีออกมาบังคับพฤติกรรมดังกล่าวในปัจจุบัน เป็นต้น นิทานต่าง ๆ เหล่านี้ จึงสามารถทำให้ผู้อ่านได้เห็นลักษณะวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชนเผ่าว่าที่สะท้อนออกมาจากนิทาน

นอกจากนี้ จากการสำรวจงานวิจัยเบื้องต้น มีการศึกษาเกี่ยวกับนิทานในด้านเนื้อหาและอนุภาคจำนวนมาก มีผู้ที่ศึกษาในด้านประเพณีเนื้อหา นิทานและภาพสะท้อนสังคมจากนิทาน ดังเช่น NANG MWE KHAM (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานเมียนมาร์ที่

แปลเป็นภาษาไทย นภสินธุ์ แผลงศร (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านญี่ปุ่น สุกัญญา ตั้งเรื่องเกียรติ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของนิทานไทยบน สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น และมีผู้ที่ศึกษาอนุภาคนิทาน ดังเช่น TANG YUANZHEN (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านแบบแฟนตาซีของหญิงเซีย YAN DANLI (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์กฎเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านไทย เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2558ข) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อนุภาคเหนือธรรมชาติในนิทานเรื่องสังข์ทอง วริศรา จารย์ปัญญา (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเรื่องเล่าอาผานธิในฐานะนิทานมุขตลกแนว เสียดสี เป็นต้น งานวิจัยเหล่านี้ล้วนได้มีการสะท้อนวัฒนธรรมความเชื่อต่าง ๆ ของผู้เป็นเจ้าของนิทาน ได้ชัดเจน และทำให้เข้าใจลักษณะทางวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นได้ชัดเจนด้วย ซึ่งนิทานพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าว่าก็มีเนื้อหานิทานหลายประเภทและปรากฏอนุภาคหลากหลายอนุภาคที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าได้ด้วยเช่นกัน จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะชาวจีนที่กำลังศึกษาสาขาวิชาการศึกษาสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และเมือง หลินชางเป็นบ้านเกิดของผู้วิจัย ซึ่งเป็นเขตที่มีการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนเผ่าว่า อีกทั้ง นิทานพื้นบ้าน ชนเผ่าว่ามีเนื้อหาและอนุภาคที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าและการศึกษานิทาน ชนเผ่าว่าสามารถทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ความเข้าใจต่อชนเผ่าว่ามากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษานิทาน พื้นบ้านของชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเนื้อหาของ นิทานของชนเผ่าว่าและอนุภาคในนิทานของชนเผ่าว่าโดยผู้วิจัยแปลนิทานของชนเผ่าว่าเป็นภาษาไทย แล้วนำนิทานที่แปลเป็นภาษาไทยมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน และทำให้คนไทยได้เข้าใจวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ของชนเผ่าว่า ของจีนและสามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าของจีนให้เป็นที่รู้จักกันอย่าง กว้างขวางได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1.2.1 เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่แปลเป็นภาษาไทย
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าที่แปลเป็นภาษาไทย

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 แนวคิด ได้แก่

1.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งประเภทของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าที่มนุษย์สร้างขึ้นและสืบทอดกันมาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของมนุษย์ มีลักษณะเนื้อหาเฉพาะของท้องถิ่น เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษย์ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 95-165) ได้มีการแบ่งประเภทนิทานพื้นบ้านเป็น 11 ประเภท ได้แก่ 1) นิทานปรัมปรา (myth) 2) นิทานอธิบายเหตุ (explanatory) 3) นิทานประจำถิ่น (local tradition) 4) นิทานมหัศจรรย์ (fairy tale) 5) นิทานชีวิต (novella) 6) นิทานคติ (fable) 7) มุขตลก (jest) 8) นิทานเรื่องสัตว์ (animal tale) 9) นิทานศาสนา (religious tale) 10) นิทานเรื่องผี (ghost tale) และ 11) นิทานเข้าแบบ (formular tale)

1.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน

อนุภาค เป็นองค์ประกอบย่อย ๆ ของนิทานที่มีลักษณะพิเศษไม่ธรรมดา เป็นสิ่งที่แปลกและสะดุดตา โดย สติธ ทอมป์สัน ได้แบ่งองค์ประกอบอนุภาคเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ตัวละคร เป็นตัวละครที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะแปลกหรือพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ฐานะ รูปร่าง นิสัยใจคอ มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น และอาจจะเป็นคน สัตว์ อมนุษย์ ต้นไม้ที่มีลักษณะพิเศษ เป็นต้น 2) วัตถุสิ่งของ เป็นวัตถุสิ่งของที่มีลักษณะพิเศษหรือแปลกผิดธรรมดา เช่น ตะเกียงวิเศษ ดาบวิเศษ พรหมวิเศษ บานทำด้วยขนม เป็นต้น 3) เหตุการณ์หรือพฤติกรรม ต้องมีลักษณะเด่นหรือพิเศษ เช่น การแปลงร่าง การสาปคนทั้งเมืองให้หลับพร้อมกัน น้ำท่วมโลก นกประหลาดจับคนกินทั้งเมือง พ่อแม่ฆ่าลูกไปทิ้งในป่า เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวต้องเป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะเด่น ไม่ใช่เรื่องธรรมดาสามัญ (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2545, น. 38-39)

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษานิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าของจีนจากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านเผ่าว่า (佤族民间故事集 wazuminjiangushiji) ซึ่งรวบรวมโดย กองบรรณาธิการวรรณกรรมพื้นบ้านมณฑลยูนนาน จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ชนชาติยูนนาน ในปี พ.ศ. 2533 เป็นหนังสือรวมนิทานเกี่ยวกับชนเผ่าว่า ได้มากที่สุดและละเอียดที่สุดในจีน โดยผู้วิจัยเป็นผู้แปลนิทานจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ทั้งหมด 143 เรื่อง ดังตารางนิทานที่เรียงตามการแบ่งประเภทในหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าต่อไปนี้

ตารางที่ 1 รายชื่อนิทาน ตำนานการสร้างโลก จำนวน 16 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	ตำนานกำเนิดโลก	Sigangli	司岗里
2	งูใหญ่คายสิ่งของ	Dashetudongxi	大蛇吐东西

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
3	บรรพบุรุษของมนุษย์	Renleidezuxian	人类的祖先
4	ราชาบกกับวัว	Qingwadawangyumuniu	青蛙大王与母牛
5	มนุษย์อยู่ถึงปัจจุบันได้อย่างไร	Renruheshengcundaoxianzai	我们是怎样生存到现在
6	ราชาแห่งทุกสรรพสิ่ง	Sheizuowanwuzhiwang	谁做天下万物之王
7	กำเนิดพระอาทิตย์ พระจันทร์ และดวงดาว	Taiyangyueliangxingxingdeyoulai	太阳月亮和星星的由来
8	ที่มาของพระอาทิตย์กับพระจันทร์	Taiyangyuyueliangdelaili	太阳与月亮的来历
9	การยิงพระอาทิตย์	Sheri	射日
10	สัตว์เลี้ยงในบ้านเป็นผู้หญิง งูมา	Jialideqinchuyounvrenqianlai	家养的禽畜都是女人牵来的
11	กำเนิดของข้าวฟ่าง	Guzidelaili	谷子的来历
12	ทำไมเผ่าว่าไม่มีตัวอักษร	wazuyiqianweihewuwenzi	佤族从前为何无文字
13	ตำรือหาน	Darehan	达惹罕
14	พระเจ้าแห่งพี่น้อง	Xiongmeishen	兄妹神
15	พี่น้องเจ็ดคน	Qixiongdi	七兄弟
16	การก่อตั้งของนามสกุลเผ่าว่า	Wazuxingshidexingcheng	佤族姓氏的形成

ตารางที่ 2 รายชื่อนิทาน นิทานประจำถิ่น จำนวน 15 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	นิทานเรื่องภาพวาดหน้าผาขางหยวน	Cangyuanyahuachuanshuo	沧源崖画的传说
2	ต้นกวนอิมครึ่งใบ	Banjieguanyin	半截观音
3	นิทานเรื่องการไหว้เทพเจ้า	Qiuxiandechuanshuo	求仙的传说
4	รวงข้าวหนึ่งรวง	Zhiliuyisui	只留一穗
5	นิทานเรื่องเทศกาลข้าวใหม่	Xinmijiedechuanshuo	新米节的传说
6	นิทานเรื่องเทศกาลไฟใหม่	Xinhuojiedechuanshuo	新火节的传说
7	นิทานเรื่องวันสงกรานต์เผ่าว่า	Wazuposhuijiechuanshuo	佤族泼水节的传说
8	นิทานเรื่องดาบยาว	Changdaodechuanshuo	长刀的传说

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
9	นิทานเรื่องคุณยายเหียน	Yanlaonaidechuanshuo	盐老奶的传说
10	นิทานเรื่องโลงศพเต้นรำ	Guancaiwudechuanshuo	棺材舞的传说
11	นิทานเรื่องการดูดวงจากกระดูกไก่	Kanjiguadechuanshuo	看鸡挂的传说
12	นิทานเรื่องการล่าหัวบูชาข้าว	Lietoujigudechuanshuo	猎头祭谷的传说
13	นิทานเรื่องธรรมเนียมการต้อนรับแขก	Daikexisuchuanshuo	待客习俗的传说
14	นิทานเรื่องความเป็นมาของเหล้าหมัก	Shuijudelaili	水酒的来历
15	กำเนิดของสำเหล้ากับยาสูบ	Jiuyaoheadayandeqiyuan	酒药和大烟的起源

ตารางที่ 3 รายชื่อนิทาน นิทานเกี่ยวกับความรัก จำนวน 9 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	หนุ่มกำพร้ากับแม่นางมังกร	Guerhexiannv	孤儿和仙女
2	หนุ่มเหียนเจ้เจอกับเหียนซ่าเท่อ	Yanjiekeheyansate	岩杰可和岩萨特
3	สาวสองพี่น้อง	Liangzimei	两姊妹
4	นิทานเรื่องเต็กน้ำเต้า	Huluwa	葫芦娃的故事
5	แหวนวิเศษ	Qimiaodejiezhi	奇妙的戒指
6	หนุ่มเหียนก่ากับสาวมังกร	Yangayulongnv	岩嘎和龙女
7	หนุ่มเหียนหรือกับสาวมังกร	Yanreyulongnv	岩惹与龙女
8	อ๋ำปานกับซานลู่	Aobanyusanlu	奥班与三路
9	หนุ่มเหียนกาน	Yangan	岩干

ตารางที่ 4 รายชื่อนิทาน นิทานชีวิต จำนวน 10 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	การผจญภัยของสองพี่น้อง	Xiongdiliangdezaoyu	兄弟俩的遭遇
2	คืนน้ำนม	Huannaizhi	还奶汁
3	พี่ชายใจร้าย	Huaxinchangdegege	坏心肠的哥哥
4	พี่วัว	Niugege	牛哥哥
5	หนุ่มเหียนก่ากับนกกระทา	Yangayuanchun	岩嘎与鹤鹑
6	หนุ่มเหียนก่ากลายเป็นก้อนหิน	Yangabianshidechuanshuo	岩嘎变石传说

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
7	เหยียนจางถวายพระพุทธรเจ้า	Yanzhanggongfo	岩章供佛
8	สองพี่น้องขายพ่อ	Liangxiongdimaidie	两兄弟卖爹
9	สามพี่น้องสู้หมูป่า	Liangxiongdidayezhu	三兄弟打野猪
10	เด็กขโมยกับแม่	Aitoudaodehaizihetademuqin	爱偷盗的孩子和他的母亲

ตารางที่ 5 รายชื่อนิทาน นิทานเกี่ยวกับคนฉลาด จำนวน 18 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	ข้าราชการพื้นเมืองสวมหมวก	Tuguandaimaozi	土官戴帽子
2	ทรายลุกเป็นไฟ	Shazizhaohuo	沙子着火
3	ฟ้าสว่าง	Tianliangle	天亮了
4	ขุดนาปลูกฝ้าย	Chumiantian	锄棉田
5	ล่าสัตว์	Dalie	打猎
6	การต่อสู้	Xiedou	械斗
7	สุนัขคลอดหมูน้อย	Goushengxiaozyu	狗生小猪
8	นายเศรษฐีร้องไห้	Daguankule	大官哭了
9	ไล่ล่ากวางแดง	Zhuimalu	追马鹿
10	ตีแมลงวัน	Dacangying	打苍蝇
11	ปลูกพืช	Zhongdi	种地
12	โจมตีราชาแห่งนรก	Dasiyanwang	打死阎王
13	แลกเปลี่ยนม้า	Huanmadan	换马蛋
14	กิ่งไม้วิเศษ	Shengun	神棍
15	เดิมพันวัว	Duniu	赌牛
16	ขโมยกางเกง	Toukuzi	偷裤子
17	สอนทักษะ	Jiaobenshi	教本事
18	ม้าที่ทำเงิน	Huieyinzidema	会屙银子的马

ตารางที่ 6 รายชื่อนิทาน นิทานมุขตลก จำนวน 10 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	ทำธุรกิจ	Zuoshengyi	做生意

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
2	เสาที่ผูกวัว	Qiangniuzhuang	拴牛桩
3	ไล่จับแก๊ง	Zhuajizi	抓麂子
4	คนตาบอดกับคนอัมพาต	Xiazihetanzi	瞎子和瘫子
5	เงินของนายเศรษฐีหนีไปแล้ว	Zhumideyinzitaozoule	珠米的银子逃走了
6	จาม	Dapenti	打喷嚏
7	พ่อลูกกินเนื้อ	Fuzichirou	父子吃肉
8	ช่วยล่อชนข้าว	Bangluotuogu	帮骡驮谷
9	เหยียนช่านผู้ขี้เกียจ	Lanrenyankan	懒人岩坎
10	น้ำไม่หวาน	Shuibutianle	水不甜了

ตารางที่ 7 รายชื่อนิทาน นิทานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ จำนวน 7 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	ภูเขาทองหมิง	Gongmingshan	公明山
2	ดาบวิเศษสองเล่ม	Liangbashendao	两把神刀
3	ขุนด่านขายเมีย	Chundanmaiqi	春胆卖妻
4	นิทานเรื่องเหมืองเงินภูเขาว่า	Washanyinkuandegushi	瓦山银矿的故事
5	ทหารที่โง่เขลา	Yuchundeyingguobin	愚蠢的英国兵
6	นักลอบสังหาร	Cike	刺客
7	หัวหน้ากับมิชชันนารี	Tourenyuchuanjiaoshi	头人与传教士

ตารางที่ 8 รายชื่อนิทาน นิทานเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ จำนวน 4 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	แม่น้ำแห่งหญิงสาว	Gunianghe	姑娘河
2	น้ำพุแห่งน้ำตานก	Niaoleiquan	鸟泪泉
3	นิทานเรื่องหมู่บ้านไทหย่า	Haiyazhaidegushi	海牙寨的故事
4	แม่น้ำล้านช้างกับแม่น้ำกุนนง	Lancangjianghegunnongjiang	澜沧江和滚弄江

ตารางที่ 9 รายชื่อนิทาน นิทานเกี่ยวกับเสือ จำนวน 16 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	เสือขี้ไม้	Jiaoaodelaohu	骄傲的老虎
2	กบกับเสือแข่งวิ่ง	Qingwahelaohusaipao	青蛙和老虎赛跑
3	เสือเดินคันนา	Laohuzoutiangeng	老虎走田埂
4	เสียงหอยหิน	Shibangdeshengyin	石蚌的声音
5	เสือข้ามแม่น้ำ	Laohuguojiang	老虎过江
6	เสือไล่กระต่าย	Laohuzhuituzi	老虎追兔子
7	เสือไถนา	Laohulidi	老虎犁地
8	เสือกับมด	Laohuhemayi	老虎和蚂蚁
9	แรงของลิง	Houzideliqi	猴子的力气
10	เสือที่ชอบเอาชนะ	Yizhihaoshendelaohu	一只好胜的老虎
11	เสือกับกระรอกดิน	Laohuhedishu	老虎和地鼠
12	เสือกับนกกระจ่างหัวขวาน	Laohuheshanzinia	老虎和扇子鸟
13	จุดจบเสือ	Shanbawangdexiachang	山霸王的下场
14	รอยมีดบนอุ้งเท้าหมี	Xiongzhangshangdedaoheng	熊掌上的刀痕
15	เสือ กระต่ายกับวัว	Laohu tuzihehuangniu	老虎 兔子和黄牛
16	ทำไมลำต้นบัวทิพเป็นสีแดง	Qiaomaiganganweihehongde	荞麦秆秆为什么是红的

ตารางที่ 10 รายชื่อนิทาน นิทานสัตว์และพืช จำนวน 24 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	ฝูงนกสร้าบ้าน	Bainiaogaifang	百鸟盖房
2	นกเขายืมเครื่องดนตรีหลูเซิง	Banjiujielusheng	斑鸠借芦笙
3	กระต่ายขาวเป่าขลุ่ยไม้ไผ่	Baituchuzhudi	白兔吹竹笛
4	ไก่ฟ้าเสียใจ	Shanjihouhuile	山鸡后悔了
5	เสือดาวเป็นเจ้าภาพ	Baoziqingke	豹子请客
6	เสียงร้องของนกฮัวเหม่ย	Huameidejiaoshen	画眉的叫声
7	ขาของนกพิราบ	Banjiudejiaogan	斑鸠的脚杆
8	อีกาโลก	Tanxindewuya	贪心的乌鸦
9	พังพอนขโมยไก่	Huangshulangtouji	黄鼠狼偷鸡

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
10	นับดาว	Shuxingxing	数星星
11	แก๊งกินมะกอก	Jizichiganlan	麂子吃橄榄
12	วัว ควายกับเสือดาว	Huangniu shuiniuhebaozi	黄牛 水牛和豹子
13	กระรอกกับนกกระทา	Songshuheanchun	松鼠和鹌鹑
14	กระรอกกับนกกระจอก	Songshuheyangque	松鼠和阳雀
15	แกะสีฟ้าหิมาลัยกับสุนัข	Yanyanghegou	岩羊和狗
16	หนูปากแหลมกับนกหัวขวาน	Jingzuilaoshuzhuomuniao	尖嘴老鼠和啄木鸟
17	แมวกับนกอินทรี	Maohetaoying	猫和老鹰
18	หมีกับหนู	Xionghelaoshu	熊和老鼠
19	ลิงกับตั๊กแตน	Houzihemazha	猴子和蚂蚱
20	อีกากับไก่ฟ้า	Wuyahebaixian	乌鸦和白鹇
21	นกปรอดกับนกฮัวเหมย์	Beiyuhuamei	鹁与画眉
22	ทำไมวัวควายจึงเล็มหญ้า ไถนา	Niuweishenmechicaolidi	牛为什么吃草犁地
23	ทำไมตัวงมุลหัวแบน	Shikelangdetouweihebian	屎壳郎的头为什么是扁的
24	ทำไมนกอินทรีตัวเหม็น	Choudiaoruheyishenchou	臭雕如何一身臭

ตารางที่ 11 รายชื่อนิทาน นิทานสอนใจ จำนวน 14 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
1	กระท่อมมุงจากกับพระอาทิตย์	Caofanghetaiyang	草房和太阳
2	สระน้ำกับน้ำพุภูเขา	Tanshuiheshanquan	潭水和山泉
3	ก้อนหิน ลมกับดอกไม้สีขาว	Shiyan fenghebaihua	石岩 风和白花
4	ไฟ	Huo	火
5	ไม้ไผ่ขี้อาย	Haixiudezhuzi	害羞的竹子
6	นิทานเรื่องหมาตัวผู้	Gonggoudegushi	公狗的故事
7	นิทานเรื่องคุณตรงกับคุณอ้อม	Zhihewandegushi	直和弯的故事
8	หนุ่มจาหวา	Zhahua	扎华
9	ลิงลมขี้เกียจ	Lanfenghou	懒风猴
10	แกะขี้อาย	Haixiudeyang	害羞的羊
11	กวางแดงที่ชอบความสวย	Aipiaoliangdemalu	爱漂亮的马鹿

ลำดับ	ชื่อภาษาไทย	พินอิน	ชื่อภาษาจีน
12	หางหมีเฒ่า	Laoxiongdeweiba	老熊的尾巴
13	หนูแต่งงานกับพระอาทิตย์	Laoshujiataiyang	老鼠嫁太阳
14	หิ่งห้อย	Yinghuochong	萤火虫

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องราวที่สร้างมาจากจินตนาการของมนุษย์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนานผ่อนคลายความเครียดหรือให้คติสอนใจในการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมาอย่างยาวนานที่สามารถเห็นถึงภาพชีวิต ความรู้สึกนึกคิด จริยธรรมและวัฒนธรรมของมนุษย์

1.5.2 ชนเผ่าว่า หมายถึง ชชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในเขตปกครองตนเองชนชาติยูนนานสาธารณรัฐประชาชนจีน มีถิ่นฐานอยู่ที่อำเภอซีเหมิง (西盟 ximeng) เมืองผู่เออร์ (普洱 puer) และอำเภอชางหยวน (沧源 cangyuan) เมืองหลินชาง (临沧 lincang) เป็นหลัก เป็นหนึ่งในชนกลุ่มน้อยพื้นเมืองในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน เป็นกลุ่มที่มีภาษาพูด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตแตกต่างไปจากกลุ่มชนเผ่าอื่น มีนิทานพื้นบ้านที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมามากมายโดยมีเนื้อหาและลักษณะเฉพาะถิ่นปรากฏในเรื่อง

1.5.3 เนื้อหาในนิทาน หมายถึง เรื่องราวสาระสำคัญต่าง ๆ ในนิทาน รวมทั้งการดำเนินชีวิตของตัวละครและเหตุการณ์ที่ปรากฏในนิทาน ซึ่งสามารถแบ่งเป็นหลายประเภทตามลักษณะของเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนเผ่าว่า

1.5.4 อนุภาค หมายถึง องค์ประกอบเล็ก ๆ ย่อย ๆ ในนิทานที่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ และจะสะท้อนเห็นถึงวัฒนธรรม ความเชื่อประเพณี ค่านิยม วิถีชีวิต ความคิดต่าง ๆ ของผู้เป็นเจ้าของอนุภาคและเจ้าของนิทานเรื่องนั้น ๆ

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.6.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเนื้อหาในนิทานพื้นบ้าน และอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

1.6.2 ศึกษาในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าจากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าที่พิมพ์ทั้งหมด 143 เรื่อง

1.6.3 ผู้วิจัยแปลนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าเป็นภาษาไทยแบบสรุปความและนำนิทานที่แปลไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทย เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและเนื้อหาที่แปลและให้ข้อเสนอแนะ

1.6.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าที่แปลเป็นภาษาไทยตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนเป็นนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าที่แปลเป็นภาษาไทยที่สมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

1.6.5 นำนิทานพื้นบ้านชนเผ่าที่แปลเป็นภาษาไทยมาศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและแบ่งประเภทของนิทานพื้นบ้านชนเผ่า

1.6.6 นำนิทานพื้นบ้านชนเผ่าที่แปลเป็นภาษาไทยมาวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่า

1.6.7 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

การเขียนภาษาจีนและพินอิน ผู้วิจัยจะกำกับเมื่อพบชื่อตัวละครหรือสถานที่ที่เป็นภาษาจีน เช่น หม้อเหวย (莫伟 mowei) โดยจะเขียนเฉพาะครั้งแรกในนิทานแต่ละเรื่อง

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวเคราะห์ครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1.8.1 ทำให้รู้และเข้าใจเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าของจีน

1.8.2 ทำให้รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของอนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่า

1.8.3 ทำให้เข้าใจวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ของชนเผ่าของจีน และสามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชนเผ่าของจีนเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลหนังสือและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ตามเค้าโครงต่อไปนี้

2.1 ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน

2.1.1 ความหมายของนิทานพื้นบ้าน

2.1.2 ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน

2.1.3 ความสำคัญของนิทานพื้นบ้าน

2.1.4 การแบ่งประเภทของนิทานพื้นบ้าน

2.2 ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน

2.2.1 ความหมายและลักษณะของอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน

2.2.2 ดัชนีอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน

2.2.3 ลักษณะการศึกษาอนุภาคนิทานพื้นบ้าน

2.3 ความรู้เกี่ยวกับชนเผ่าว่า

2.3.1 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชนเผ่าว่า

2.3.2 ลักษณะและวัฒนธรรมของชนเผ่าว่า

2.3.3 ชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน

2.3.4 นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่า

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาในนิทานพื้นบ้าน

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าว่า

มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้าน เป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง เป็นเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาโดยปากเพื่อให้ความสนุกสนานกับคนฟัง ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม สามารถสะท้อนให้เห็นลักษณะวิถีชีวิตของคนในสังคม รายละเอียดเนื้อหาของนิทานในแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกัน และสามารถแบ่งประเภทนิทานได้หลายประเภทตามลักษณะเนื้อหาต่าง ๆ ดังนั้นนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะ และการแบ่งประเภทของนิทานพื้นบ้าน ดังนี้

2.1.1 ความหมายของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและเล่าสืบต่อกันมาโดยปาก จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำอธิบายความหมายของนิทานพื้นบ้านไว้ ดังนี้

วิเชียร เกษประทุม (2553, น. 1) ได้กล่าวถึงความหมายนิทานไว้ว่า นิทานเป็นคำศัพท์ภาษาบาลีซึ่งมีความหมายว่า คำเล่าเรื่อง แต่ในความคิดของนักคติชนวิทยา นิทานก็คือเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ใช้อาจเป็นสื่อในการถ่ายทอดหรือถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ แต่บางส่วนได้รับการบันทึกบ้างแล้ว เป็นที่นิยมแพร่หลายทั่วไปในทุกหนทุกแห่งในชุมชนทุกชั้น นับตั้งแต่พระราชานจนถึงคนยากจน

ศิริพร ฤ กลาง (2552, น. 35) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานพื้นบ้านไว้ว่า นิทานพื้นบ้านเป็นคำรวม หมายถึงเรื่องเล่าพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ ในทางคติชนวิทยา ถ้าเจาะจงประเภทย่อย ๆ ก็จะใช้เฉพาะลงไปว่า นิทานมหัศจรรย์/นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ นิทานมุขตลก นิทานประจำถิ่น หรือตำนานปรัมปรา

มัลลิกา คณานุรักษ์ (2550, น. 22) ได้กล่าวไว้ว่าตามแนวคิดคติชนวิทยาแล้วนิทานพื้นบ้านหมายถึงเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ (Verbal)

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2558ก, น. 8) ได้กล่าวไว้ว่า นิทานพื้นบ้านก็คือเรื่องราวร้อยแก้วที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นเรื่องแต่ง นิทานพื้นบ้านไม่ใช่หลักเกณฑ์ที่ไร้ข้อพิสูจน์ ไม่ใช่ประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องนี้อาจเคยเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ เป็นเรื่องที่เล่าต่อกันมาเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจ มีบทบาทหน้าที่สำคัญ เช่น นิทานที่ให้คติ เกิดขึ้นเมื่อไหร่ก็ได้ เป็นสิ่งที่ไร้กาลเวลาและสถานที่ นิทานไม่ใช่เรื่องที่ต้องเอาใจใส่จริงจัง

วิมล คำศรี (2540, น. 97) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานไว้ว่า นิทานเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่เก่าแก่ของมนุษยชาติ เป็นผลิตผลทางปัญญาและจินตนาการที่แฝงไว้ซึ่งความคิด จริยธรรม คติธรรมและภาพชีวิตในสังคมและวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นไว้ฉันใด การวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านย่อมส่งผลให้รู้จักและเข้าใจวิถีชีวิตของคนได้ในขอบเขตหนึ่งฉันนั้น

เบญจภาคี เจริญมหาวิทยาลัย (2560, น. 24) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานพื้นบ้านว่า นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่เล่าสืบต่อกันมาโดยปากอย่างยาวนาน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสนุกสนานและความเบิกบานใจและทำให้ความเครียดได้รับความผ่อนคลาย เสริมศรัทธาในด้านศาสนา เทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเป็นคติเตือนใจในการช่วยอบรมปมนิสัยของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ นิทานมีเนื้อเรื่องหลากหลายชนิด เมื่อนิทานได้แพร่อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ก็มักมีการปรับเนื้อเรื่องเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย ดังนั้น นิทานในแต่ละท้องถิ่นจะมีเนื้อเรื่องที่คล้ายกัน แต่รายละเอียดของเรื่องจะมีความ

แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและอิทธิพลของวัฒนธรรมความเชื่อของท้องถิ่นนั้น ๆ

ชนิษฐา จิตชินะกุล (2545, น. 142) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานพื้นบ้านว่า นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบทอดกันมานานทางมุขปาฐะและไม่สามารถทราบที่มาอย่างชัดเจน เป็นการเล่าจากความจำที่ได้ฟังต่อ ๆ กันมา นิทานบางเรื่องได้แพร่กระจายไปอยู่ที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง มีการปรับเนื้อเรื่องให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมในท้องถิ่น จึงมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ นิทานพื้นบ้านเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ตลอดจนการกระทำของมนุษย์ นิทานพื้นบ้านมีอยู่มากมายหลายชนิด เช่น เรื่องราวการผจญภัย เรื่องตลกขบขัน เรื่องความแปลกประหลาดพิศวงวิสัยของมนุษย์ เป็นต้น เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อรับใช้ตนเองทางด้านความคิดและจิตใจเพื่อให้เกิดความสนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจ ลืมความยากลำบากและนำไปสู่โลกแห่งจินตนาการความเพ้อฝันไว้ชั่วคราว

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 81-82) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานพื้นบ้านไว้ว่า ถึงแม้ว่านิทานจะเป็นเรื่องของจินตนาการ แต่เนื่องจากผู้เล่านิทานเป็นคนในสังคม นิทานจึงสะท้อนให้เห็นลักษณะของสังคม วิถีชีวิต ตลอดจนทัศนคติความคิดเห็นของคนในสังคม นอกจากนี้ นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณคดีประเภทหนึ่ง เรียกว่า วรรณคดีมุขปาฐะ ในชาติหรือสังคมที่ไม่มีตัวอักษรใช้ จะมีวรรณคดีประเภทนี้เพียงอย่างเดียว แต่ในชาติที่มีอักษรใช้จะมีวรรณคดีหลายลักษณะด้วย

จากความหมายนิทานที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง เป็นเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาโดยปาก ไม่ทราบว่าผู้เล่าคนแรกคือใคร มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อความสนุกสนาน นิทานสามารถสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของนิทานได้ เป็นมรดกวัฒนธรรม นอกจากนี้ นิทานในแต่ละท้องถิ่นจะมีรายละเอียดที่ต่างกัน

2.1.2 ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน

ลักษณะของนิทานพื้นบ้านมีความหลากหลายและมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำอธิบายลักษณะนิทานพื้นบ้านไว้ ดังนี้

วิเชียร เกษประทุม (2553, น. 3) ได้กล่าวถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านว่า นิทานพื้นบ้านต้องเป็นเรื่องเก่าแก่ที่เล่าสืบทอดกันมาด้วยปากต่อปากยาวนาน โดยใช้คำธรรมดาเป็นภาษาร้อยแก้ว และไม่ทราบว่าใครเป็นผู้เล่า

อารี ถาวรเศรษฐ์ (2546, น. 21) ได้สรุปถึงลักษณะของนิทานชาวบ้านไว้ว่า นิทานชาวบ้านมีลักษณะเป็นเรื่องเก่าประเภทครั้งหนึ่งนานมาแล้ว เดิมจะเล่ากันด้วยปากเป็นภาษาร้อยแก้ว ไม่ทราบชื่อผู้เล่าดั้งเดิม และอนุโลมให้เรื่องจริงที่มีคติเป็นนิทานชาวบ้านด้วย

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2547, น. 2) ได้กล่าวถึงลักษณะของวรรณกรรมพื้นบ้านไว้ว่า ลักษณะของวรรณกรรมพื้นบ้านที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดก็คือ ข้อเท็จจริงที่ว่าวรรณกรรมนี้เป็นมุขปาฐะ เป็นแบบตรงกันข้ามกับวรรณกรรมลายลักษณ์ เกี่ยวข้องเฉพาะกับการพูด การเล่า การขับร้องและการ

ฟังเท่านั้น จึงขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่มีชีวิตอยู่และวัฒนธรรมนี้ก็ทำหน้าที่สืบทอดประเพณีด้วย ถ้าวรรณกรรมพื้นบ้านสูญหายไปจากความทรงจำของผู้คน ก็เท่ากับว่าสูญหายไปอย่างสิ้นเชิง

สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์ (2561, น. 107-108) ได้กล่าวว่า นิทานมุขปาฐะมักเกี่ยวข้องกับเรื่องราวเก่าแก่ของมนุษย์ เกิดขึ้นในอดีตอันไกลโพ้น ไม่ทราบที่มา ไม่ปรากฏผู้แต่ง เรื่องที่นำมาเล่าสู่กันฟังจะแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่น สภาพภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม แต่มีจุดประสงค์ในการเล่าแบบเดียวกัน ก็คือ ต้องการสร้างความเพลิดเพลิน เนื้อหาแทรกคติคำสั่งสอน ค่านิยม และแนวปฏิบัติในสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ ไว้ด้วย บางเรื่องมีจุดมุ่งหมายที่จะสั่งสอนความประพฤติ ให้แง่คิด และชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 6-7) ได้กล่าวถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านตามแนวคิดของศาสตราจารย์กุหลาบ มัลลิกะมาส ไว้ว่า นิทานพื้นบ้านมีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ 1) เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดาโดยใช้ภาษาร้อยแก้วไม่ใช่ภาษาร้อยกรอง 2) เล่ากันโดยปากและสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน 3) ไม่มีการปรากฏว่าผู้เล่าดั้งเดิมคนแรกนั้นคือท่านใด ลักษณะสำคัญที่สุดของนิทานพื้นบ้านก็คือ เป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบทอดกันมานานและไม่ทราบว่าผู้แต่งคือใคร ส่วนมากถ่ายทอดกันมาโดยปากต่อปาก แต่อาจจะมีการถ่ายทอดด้วยการเขียนก็ได้ เป็นการเล่าจากความจำที่ได้ฟังต่อ ๆ กันมา เช่น อาจจะเป็นพ่อซึ่งเล่าให้ลูกฟังที่เคยฟังมาจากคุณปู่คุณย่า ปู่หรือย่าเคยฟังจากทวด และทวดก็เคยฟังจากผู้อื่นเช่นเพื่อนหรือพระสงฆ์เล่ามาอีกที ซึ่งไม่สามารถสืบสาวได้ว่าผู้เล่าคนแรกคือใคร

โชติ ศรีสุวรรณ (2546, น. 10) ได้กล่าวถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านไว้ว่า นิทานพื้นบ้านมีลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ 1) เป็นเรื่องที่เล่าปากต่อปาก เป็นภาษาร้อยแก้ว 2) เป็นเรื่องเล่าถ่ายทอดกันเล่าปากต่อปาก ไม่มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร การดำรงอยู่หรือไม่ของนิทานอยู่ที่ความทรงจำของผู้เล่าและผู้ฟัง แต่หลัง ๆ มามีการบันทึกเรื่องราวเป็นตัวหนังสือบนใบลานด้วยภาษาร้อยแก้ว เก็บไว้ตามวัดวาอาราม กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในยุคหนึ่ง ๆ 3) ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง เช่น เรื่องแม่นาคพระโขนง เป็นนิทานผีที่เล่าต่อ ๆ กันมา ที่บอกเล่าถึงสถานที่ ความเป็นมาของเรื่องราว ไม่ระบุชื่อของผู้เล่าคนแรก 4) เนื้อเรื่องอาจจะมีการเปลี่ยนแปลง ผู้เล่ายึดเรื่องหรือตัดตอนให้สั้นได้

สรุปได้ว่า ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน คือ การเล่าและถ่ายทอดด้วยปากโดยใช้ถ้อยคำธรรมดาที่เป็นภาษาร้อยแก้ว ที่สำคัญคือไม่ทราบผู้เล่าคนแรกคือใคร เล่าต่อกันมาเพื่อความสนุกสนานและให้คติคำสั่งสอน ค่านิยมต่าง ๆ

2.1.3 ความสำคัญของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อความสนุกสนานผ่อนคลายความเครียด มีความสำคัญอย่างมากเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานพื้นบ้านไว้ ดังนี้

ศิราพร ณ ถลาง (2552, น. 144) ได้กล่าวไว้ว่า นิทานสามารถช่วยผู้ฟังเปิดโลกจินตนาการ ทำให้ผู้ฟังสามารถหลีกเลี่ยงจากโลกแห่งความเป็นจริงได้ชั่วคราว พาตัวเองเข้าไปสู่อีกโลกหนึ่งที่ไม่เหมือนโลกแห่งความเป็นจริง เป็นโลกที่มีกฎเกณฑ์เป็นของตัวเองอีกแบบหนึ่ง

สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์ (2561, น. 105) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานพื้นบ้านไว้ว่า นิทานเป็นสิ่งที่คนทุกเพศทุกวัยและทุกชนชั้นมีความคุ้นเคย คือสิ่งที่พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือครูเล่าให้ฟังด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เพื่อกล่อมนอน สร้างความผูกพันในครอบครัว สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินหรือให้คติสอนใจ แม้โลกของนิทานเป็นโลกแห่งจินตนาการ แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ผู้คนเต็มใจที่จะเล่าหรือรับฟังอยู่เสมอ อีกทั้ง นิทานทั้งที่ถ่ายทอดจากปากสู่ปากและผ่านตัวอักษรในหนังสือมีคุณค่าเท่ากันก็คือสะท้อนให้เห็นความหมายและลักษณะต่าง ๆ ที่มนุษย์ต้องการสื่อให้ผู้อื่นทราบ

สุนีย์ เลี้ยวเพ็ญวณิช (2545, น. 77) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานพื้นบ้านไว้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) นิทานพื้นบ้านเป็นร่องรอยของเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นจริงในอดีต 2) นิทานพื้นบ้านเป็นเครื่องระบายนความเจ็บปวดและเป็นการแสดงออกของจิตใต้สำนึก

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 75-95) ได้กล่าวถึงบทบาทของนิทานพื้นบ้านไว้เป็น 4 ประการ ได้แก่ 1) นิทานให้ความเพลิดเพลิน ช่วยใช้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย 2) ช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว 3) ให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ 4) ปลูกฝังจริยธรรมและรักษาบรรทัดฐานของสังคม นอกจากนี้ นิทานพื้นบ้านยังเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาศึกษาเกี่ยวกับลักษณะสังคมและวิถีชีวิตของคนได้

อารี ถาวรเศรษฐ์ (2546, น. 36) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานพื้นบ้านไว้เป็น 5 ประเด็น กล่าวคือ 1) นิทานสามารถให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานแก่มนุษย์ทุกยุคสมัย 2) นิทานให้คิดแง่คิดแก่มนุษย์ในการดำรงชีวิต เช่น นิทานเกี่ยวกับคตินิยม สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือและให้การศึกษาอบรมเด็กได้ 3) นิทานสามารถให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา ฯลฯ 4) นิทานเป็นบ่อเกิดแห่งศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น วรรณคดี ละคร จิตรกรรมและประติมากรรม ฯลฯ 5) เป็นจุดสร้างความคิดสร้างสรรค์ในวงการธุรกิจโฆษณาและอื่น ๆ

ภูมิจิต เรืองเดช (2542, น. 389) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานชาวบ้านไว้ว่าการศึกษานิทานชาวบ้าน ช่วยให้เข้าใจวิถีชีวิตของคนได้เป็นอย่างดี โดยสรุปเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) เป็นเครื่องบันเทิงใจทั้งในยามว่าง งานศพ และในการเฝ้าหญิงที่อยู่ไฟ 2) เป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้ความคิดของคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง 3) ปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติบางประการ 4) สามารถสะท้อนสภาพสังคมให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น สะท้อนสภาพภูมิศาสตร์ สภาพการปกครอง ความเชื่อถือในศาสนาพุทธ และเชื้อชาติดั้งเดิมตั้งแต่บรรพบุรุษของชนกลุ่มนั้น 5) ถ่ายทอดวัฒนธรรมและนิทานชาวบ้านซึ่งกันและกัน

ขนิษฐา จิตชินะกุล (2545, น. 142-143) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานพื้นบ้านไว้ว่า นิทานพื้นบ้านเป็นมนุษย์สร้างขึ้นมาจากจินตนาการเพื่อรับใช้ตนเองทางด้านจิตใจและใช้ความคิดและสติปัญญาผูกนิทานเรื่องเล่าต่าง ๆ ขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจและช่วยคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ เมื่อมนุษย์มีความสงสัยสามารถทำให้มนุษย์เข้าใจและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น การศึกษานิทานพื้นบ้านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสามารถทำให้เข้าใจสังคมและกลุ่มชนในสังคมได้เป็นอย่างดี สรุปได้เป็น 8 ประการ ได้แก่ 1) นิทานพื้นบ้านช่วยให้ความสนุกสนานบันเทิงใจแก่กลุ่มชนในสังคม โดยเฉพาะในอดีตที่ยังไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างอื่น 2) เป็นแหล่งที่รวมวิถีชีวิตความเป็นอยู่และความเชื่อของคนในสังคมต่าง ๆ 3) ถือเป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอนศีลธรรมจริยธรรม เป็นอุทาหรณ์แสดงถึงการทำความดีและการชี้แนะแนวทางดำเนินชีวิตที่เหมาะสม 4) นิทานพื้นบ้านเป็นสายใยแห่งความรักและความผูกพันของคนในครอบครัวและสังคม 5) ถือเป็นต้นกำเนิดของวรรณคดีไทยในหลาย ๆ เรื่อง 6) เป็นเครื่องมือในการระบายความคับข้องใจที่เกิดขึ้นให้แก่สังคม ไม่ว่าจะทางด้านเศรษฐกิจหรือครอบครัว หรือบุคคลที่สังคมให้ความเคารพแต่มีการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ 7) เป็นเครื่องมือในการสืบทอดความรู้ความคิดจากรุ่นสู่รุ่น และ 8) เป็นเครื่องบ่งบอกถึงสภาพความต้องการของมนุษย์ในชีวิตประจำวัน

โชติ ศรีสุวรรณ (2546, น. 23-25) ได้กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถถ่ายทอดความเป็นอยู่ของคนแต่ละยุคสมัยให้รู้ทั่วถึงกัน นิทานพื้นบ้านไม่เพียงให้ความบันเทิงอย่างเดียวเท่านั้น ยังมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตมากมาย เช่น 1) นิทานพื้นบ้านให้ข้อคิด คุณธรรม จริยธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคม ชี้แนะสิ่งใดควรประพฤติและไม่ควรประพฤติ 2) เกิดประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามให้กับสังคม 3) ทำให้เกิดความคิดหลากหลาย 4) ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน เกิดความรักความอบอุ่น มีความเข้าใจในสังคม และ 5) สืบทอดวัฒนธรรมทางภาษา นอกจากนี้ การศึกษานิทานพื้นบ้าน จะช่วยให้มนุษย์เข้าใจสังคมใกล้ตัวและสังคมโลก รับรู้แนวชีวิตต่างเผ่าพันธุ์ วัฒนธรรมนิยมตัวเองและผู้อื่น เข้าใจความเป็นอยู่ของผู้อื่น แม้ต่างเผ่าพันธุ์ต่างประเพณีวัฒนธรรมต่างภาษากัน มนุษย์ก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในฐานะเพื่อนร่วมโลกเดียวกัน

วิเชียร เกษประทุม (2553, น. 9-10) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของนิทานพื้นบ้านไว้เป็น 5 ประการ ได้แก่ 1) นิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้ความเครียดได้รับการผ่อนคลาย 2) ช่วยกระชับความสัมพันธ์ ทำให้เด็กอยากอยู่ใกล้ชิดผู้ใหญ่ ลดความเกรงกลัวหรือเบียดเบียนผู้ใหญ่ 3) นิทานให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ ช่วยให้เด็กเรียนรู้เรื่องของชีวิตมากขึ้น 4) นิทานให้ข้อคิดและคติเตือนใจ ช่วยการปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ที่สังคมพึงประสงค์แก่ผู้ฟัง และ 5) นิทานช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลาย ๆ ด้าน เช่น ลักษณะสังคมวิถีชีวิต ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น การวิเคราะห์นิทานต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้เกิดความเข้าใจสภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างแท้จริง นิทานเปรียบเสมือนกระจกเงาบานใหญ่ที่ช่วยส่องให้

เห็นตนเองว่าเป็นอย่างไร

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการช่วยให้มนุษย์เข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ และช่วยมนุษย์เข้าใจสังคมโลกได้ง่ายขึ้น เป็นแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ ปลูกฝังให้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม สั่งสอนลูกหลานให้เป็นคนดี และทำให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ ดังนั้น การวิเคราะห์นิทานต่าง ๆ จะทำให้เกิดความเข้าใจสภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง

2.1.4 การแบ่งประเภทของนิทานพื้นบ้าน

การแบ่งประเภทของนิทาน หมายถึง การนำเรื่องนิทานมาจัดกลุ่มตามลักษณะการเล่า นิทาน เขตพื้นที่ สาระตลอะ แบบของนิทาน ที่มาของนิทาน และตามลักษณะเนื้อหาของนิทาน เป็นต้น มีนักวิชาการหลายท่านได้มีการแบ่งประเภทนิทานไว้ ดังนี้

สุภัทธา บุญปัญญาโรจน์ (2561, น. 105-112) ได้แบ่งประเภทนิทานตามลักษณะการเล่าได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) นิทานมุขปาฐะ เป็นเรื่องที่ได้รับการจดจำอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่มีคนเล่าขึ้นมาเป็นครั้งแรก ได้รับการอนุรักษ์มาจากอดีตเป็นเวลานานหลายศตวรรษ เป็นเรื่องที่คงอยู่ในกลุ่มคนพื้นบ้าน เช่น นิทานอีสป 2) นิทานลายลักษณ์ เป็นนิทานที่ได้รับอิทธิพลจากนิทานมุขปาฐะวรรณกรรมลายลักษณ์มีส่วนในการถ่ายทอดนิทานมุขปาฐะอย่างกว้างขวาง ลักษณะของการถ่ายทอดคือ ถ่ายทอดตัวนิทาน ตัวละคร และนำเอาอนุภาคในนิทานมุขปาฐะบางประการมาเขียนหรือปรับใช้ เป็นนิทานสร้างสรรค์หรือวรรณกรรมสร้างสรรค์อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

ชนิษฐา จิตชินะกุล (2545, น. 143-148) ได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทนิทานตามแนวคิดของ กุหลาบ มลลิกะมาส ไว้เป็น 4 กรณี 1) การแบ่งนิทานตามเขตพื้นที่ที่สามารถแบ่งได้ 12 เขตใหญ่ ได้แก่ เขตอินเดีย เขตประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม เขตชนชาติยิวในเอเชียไมเนอร์ เขตประเทศสลาวิกหรือเขตกลางระหว่างตะวันออกและตะวันตก เขตรัฐต่าง ๆ แแถบตะวันออกของทะเลบอลติก (ฟินแลนด์ เอสโตเนีย ลิทเวียและลิทัวเนีย) เขตแหลมสแกนดิเนเวีย เขตของชนชาติที่พูดภาษาเยอรมัน เขตประเทศฝรั่งเศส เขตประเทศสเปนและโปรตุเกส เขตประเทศอิตาลี เขตประเทศอังกฤษ และเขตสกอตแลนด์และไอซ์แลนด์ 2) การแบ่งนิทานตามชนิดของนิทานสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ได้แก่ นิทานเกี่ยวกับสัตว์ นิทานชาวบ้านทั่วไป และนิทานตลกขบขัน 3) การแบ่งนิทานตามสาระตลอะมีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ ตัวสำคัญในเรื่องนิทานต้องแปลกพิสดารกว่าตัวอื่น มีข้อความสำคัญหรือสิ่งสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นต้นเหตุให้เรื่องนิทานเกิดขึ้นหรือดำเนินไป สาระตลอะหนึ่งมีเหตุการณ์เดียว 4) การแบ่งนิทานตามแบบของนิทานแบ่งได้ 5 ประเภท ได้แก่ นิทานปรัมปรา นิทานท้องถิ่น นิทานเทพนิยาย นิทานเรื่องสัตว์ และนิทานตลกขบขัน

โชติ ศรีสุวรรณ (2546, น. 11-18) ได้กล่าวถึงประเภทของนิทานพื้นบ้านโดยแบ่งตามที่มาของนิทานพื้นบ้านมีที่มา 2 ทาง คือ นิทานภายในประเทศและนิทานจากต่างประเทศ นิทาน

ภายในประเทศมีหลายประเภท ได้แก่ 1) นิทานตำนานหรือนิทานเวทตำนาน กล่าวถึงจักรวาล การกำเนิดของมนุษย์ สัตว์ เรื่องของทะเล มหาสมุทร ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ 2) นิทานท้องถิ่น เป็นนิทานที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและบุคคลในท้องถิ่น เชื่อว่าเป็นเรื่องจริงในถิ่น 3) นิทานชีวิต เป็นนิทานที่มีลักษณะเหมือนจริง เรื่องเกิดขึ้นจริง มีการระบุเวลา สถานที่เกิดแน่นอน มีตัวละครราวกับมีตัวตน มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก การต่อสู้ผจญภัย ตัวละครเอกมีมิตร มีศัตรูที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน มีความรัก โลภ โกรธ หลง มีความฉลาดกลโกงเป็นตัวขัดแย้งให้เรื่องดำเนินไปค่อนข้างยาว 4) นิทานผี เป็นนิทานเล่าเกี่ยวกับผี มีความตื่นเต้น ระบุสถานที่ราวกับเกิดขึ้นในถิ่นนั้นจริง ๆ 5) นิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานที่เล่าถึงที่มาของคน สัตว์ สิ่งของ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ มีขนาดสั้น ๆ มักมีชื่อเรื่องขึ้นต้นด้วยคำถาม 6) นิทานศาสนา เป็นนิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวกับศาสนา เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า เกี่ยวกับสาวก 7) นิทานมุขตลก เป็นนิทานที่เน้นการเล่าให้เกิดความตลกขบขัน เป็นเรื่องของความฉลาด ความโง่ ความเปิ่น กลโกง และเรื่องหยาบโลน 8) นิทานเข้าแบบ มีแนวการเล่าโดยซ้ำประโยคเดิม หรือซ้ำแบบเดิม 9) นิทานสัตว์ เป็นนิทานพื้นบ้านที่เล่าให้สัตว์มีพฤติกรรมแบบมนุษย์ 10) นิทานคติ เป็นนิทานพื้นบ้านที่เน้นการเล่าให้คติสอนใจผู้ฟังตามกฎแห่งศาสนา คือ “การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” 11) นิทานอัศจรรย์หรือเทพนิยาย เป็นนิทานพื้นบ้านขนาดยาว เรื่องเกี่ยวกับจักร ๆ วงศ์ ๆ มีปาฏิหาริย์ เกี่ยวกับดาบ มีดิวิเศษ ธนูวิเศษ เจ้าชาย เจ้าหญิง เป็นเรื่องแห่งจินตนาการ นอกจากนี้ ยังมีนิทานที่มีเค้าโครงเรื่องจากต่างประเทศ มีที่มาจากอินเดียและลังกา

กิ่งแก้ว อัดถากร (อ้างอิงจาก ภูมิจิต เรื่องเดช, 2542, น. 143) ได้จำแนกประเภทนิทานไว้เป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) นิทานทรงเครื่อง เป็นนิทานที่มีขนาดค่อนข้างยาว มีหลายอนุภาค หลายตอน ฉากมักจะระบุสถานที่และเวลาชัดเจน 2) นิทานประวัติ เป็นเรื่องที่มุ่งแสดงความเป็นมาของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เชื่อมั่นว่าเกิดขึ้นจริง 3) นิยาย มีขนาดไม่จำกัด อาจยาวหรือสั้นก็ได้ ฉากเป็นดินแดนในชีวิตจริง ตัวละครเป็นมนุษย์ ผี เทวดา หรือสัตว์ก็ได้ โครงเรื่องมักแสดงให้เห็นการกระทำและความสำคัญของบุคคลท้องถิ่น 4) นิทานคติ ขนาดของเรื่องไม่จำกัด ตัวละครเป็นมนุษย์หรือสัตว์ก็ได้ มีการสอดแทรกคติธรรมและข้อคิด 5) นิทานเรื่องสัตว์ มีสัตว์เป็นตัวเอก โครงเรื่องกล่าวถึงพฤติกรรมของสัตว์ 6) นิทานมุขตลก ขนาดส่วนใหญ่เป็นเรื่องสั้น ไม่ซับซ้อน มีอนุภาคเพียงอนุภาคเดียว ตัวละครเป็นคนทุกประเภท โครงเรื่องกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ขัดแย้ง

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 8-25) ได้กล่าวถึงการจำแนกนิทานพื้นบ้านสามารถจำแนกออกเป็น 11 ประเภท ตามแนวคิดของสตีล ทอมป์สัน ได้แก่

1) นิทานมหัศจรรย์ เป็นนิทานเกี่ยวกับเวทมนตร์ปาฏิหาริย์ เรื่องราวของอิทธิปาฏิหาริย์ และความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ เรื่องค่อนข้างยาว มีหลายอนุภาคหรือหลายตอน ดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งจินตนาการ ตัวละครเอกในเรื่องต้องผจญภัยหรือประสบชะตากรรมบางอย่าง ได้รับความ

ช่วยเหลือจากมนุษย์หรือมนุษย์

2) นิทานชีวิตหรือนิยายชีวิต เนื้อเรื่องค่อนข้างยาว มีหลายอนุภาคหรือหลายตอน ดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง ระบุสถานที่ที่เกิดเรื่องและชื่อตัวละครชัดเจน

3) นิทานวีรบุรุษ มีเนื้อเรื่องที่ค่อนข้างยาว มีหลายอนุภาคหลายตอน ดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งจินตนาการหรือโลกที่ดูเหมือนจะเป็นจริง เล่าถึงการผจญภัยของวีรบุรุษที่มีความสามารถเหนือมนุษย์

4) นิทานประจําถิ่นหรือนิยายประจําถิ่น เนื้อเรื่องมียาวมีสั้น เป็นเรื่องที่เชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริง ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ระบุชื่อตัวละครหรือสถานที่ชัดเจน อาจเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง หรือบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ตัวละครอาจเป็นมนุษย์ เทวดา สัตว์หรือผีก็ได้

5) นิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องที่อธิบายกำเนิดหรือความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ มักจะสั้นและเล่าตรงไปตรงมา เพื่อตอบคำถามว่าทำไมสิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงมีลักษณะเช่นนี้

6) ตำนานปรัมปรา เป็นเรื่องอธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล โครงสร้างและระบบของจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ปราศุการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ลม ฝน ฟ้า รวมถึงประเพณี เป็นต้น

7) นิทานสัตว์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์เป็นตัวเอง มักแสดงให้เห็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่มีความฉลาดกับสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่มีความโง่เขลา

8) มุขตลก เนื้อเรื่องมีขนาดสั้น มีโครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีอนุภาคเพียงอนุภาคเดียว ตัวละครอาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์ก็ได้ แนวคิดของเรื่องมีความฉลาด ความโง่ เรื่องเพศ ความเกียจคร้าน คนพิการ ฯลฯ เนื้อหาในเรื่องมีความตลกขบขัน

9) นิทานศาสนา เป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา แต่ไม่ใช่ประเภทเทพปกรณัม

10) นิทานเรื่องผี เป็นนิทานที่มีอยู่ในทุกสังคม ซึ่งผีบางชนิดไม่ปรากฏชัดเจนว่ามาจากที่ใดและเกิดขึ้นอย่างไร แต่บางประเภทเป็นวิญญาณของคนที่ยังมีชีวิตอยู่ด้วยรูปร่างและวิธีต่าง ๆ

11) นิทานเข้าแบบ เป็นนิทานที่มีแบบแผนในการเล่าเพื่อความสนุกสนานของผู้เล่าและผู้ฟัง มีหลายแบบ เช่น นิทานลูกโซ่ นิทานหลอกผู้ฟัง นิทานไม่จบเรื่อง นิทานไม่รู้จบ

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านสามารถแบ่งได้หลากหลายประเภทตามแนวคิดต่าง ๆ เช่น มีการแบ่งประเภทตามที่มาของนิทาน การแบ่งประเภทตามเขตพื้นที่ การแบ่งประเภทตามสารัตถะ การแบ่งประเภทตามรูปแบบของนิทาน และการแบ่งประเภทตามลักษณะการเล่า เป็นต้น

2.2 ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน

อนุภาค คือ องค์ประกอบเล็ก ๆ ย่อย ๆ ในนิทานที่มีลักษณะพิเศษไม่ธรรมดา ดังนั้น การศึกษาอนุภาคกับความคิดเชิงวัฒนธรรมมีหลายวิธี สามารถศึกษาอนุภาคโดยใช้ดัชนีอนุภาคนิทาน

พื้นบ้านเป็นแนวเทียบและยังสามารถศึกษาอนุภาคที่เด่น ๆ ที่ปรากฏในนิทานได้ ซึ่งการศึกษาอนุภาค จะทำให้เห็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ของผู้เป็นเจ้าของนิทานได้ ดังที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้อธิบายเกี่ยวกับ ความหมายและลักษณะของอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน ดัชนีอนุภาคและการศึกษาอนุภาคในนิทาน พื้นบ้าน ดังนี้

2.2.1 ความหมายและลักษณะของอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน

อนุภาคเป็นองค์ประกอบเล็ก ๆ ย่อย ๆ ในนิทาน แต่ต้องมีลักษณะพิเศษ มีนักวิชาการ ได้ให้อธิบายความหมายของอนุภาค ดังนี้

ศิริพร ณ ถลาง (2552, น. 3) ได้กล่าวถึงความหมายของอนุภาคไว้ว่า อนุภาคคือ องค์ประกอบย่อย ๆ ในเรื่องเล่านิทาน มีลักษณะไม่ธรรมดา มีความน่าสนใจในความคิดและ จินตนาการ อาจเป็นตัวละคร เช่น กิรรี นางเงือก มังกร ม้าพูดได้ อาจเป็นสิ่งของ เช่น มนต์ชุบชีวิต แหวนวิเศษ บันไดสู่สวรรค์ อาจเป็นพฤติกรรม เช่น การแปลงร่าง การสาป การทดสอบ

ปริยารัตน์ เชาวลิขิตประพันธ์ (2549, น. 13) ได้กล่าวไว้ว่า อนุภาคคือ สารัตถะของนิทาน ซึ่งก็คือธาตุแท้หรือแก่นแท้หรือจุดสำคัญของนิทานเรื่องนั้น และมีอิทธิพลยังคงอยู่ในเรื่องนั้นตลอดไป ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อนิทานตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่อาจมีการปรับปรุงให้มีส่วนที่เป็นของใหม่แทรกเข้าไป ด้วย แต่ส่วนที่เป็นแก่นแท้ของเรื่องยังคงอยู่เสมอ อนุภาคเป็นแบ่ง 3 ประเภท ได้แก่ ตัวละคร วัตถุสิ่งของที่มีลักษณะแปลกพิเศษ และเหตุการณ์ที่มีลักษณะแปลกพิเศษ

วิเชียร เกษประทุม (2553, น. 13-14) ได้กล่าวถึงความหมายของอนุภาคไว้ว่า อนุภาค เป็นองค์ประกอบที่เล็กที่สุดซึ่งพบได้เสมอในนิทานพื้นบ้าน เป็นสิ่งที่โดดเด่นหรือแปลกและสะดุดตา ไม่ใช่เรื่องธรรมดาสามัญ แบ่งองค์ประกอบอนุภาคเป็น 3 ประเภท ซึ่งนิทานบางเรื่องประกอบด้วย อนุภาคเพียงอนุภาคเดียว แต่บางเรื่องจะประกอบด้วยอนุภาคหลายอนุภาค ได้แก่

- 1) ตัวละคร เป็นตัวละครที่มีลักษณะแปลกหรือพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น นางฟ้า เทวดา แม่มด สัตว์ประหลาด ยักษ์ แม่เลี้ยงใจร้าย ลูกคนสุดท้าย เป็นต้น
- 2) วัตถุสิ่งของ มีลักษณะเด่นหรือแปลก เช่น ดาบวิเศษ ตะเกียงวิเศษ เป็นต้น
- 3) เหตุการณ์หรือพฤติกรรม มีลักษณะเด่นหรือพิเศษ เช่น การแปลงร่าง การสาป น้ำท่วมโลก นกประหลาดจับคนกินทั้งเมือง เป็นต้น

จิตรา ศรีมงคล (2552 : 36) ได้อ้างถึงความคิดของเอกเซล โอลริค ที่ได้อธิบาย ความหมายอนุภาคว่า อนุภาค ก็คือ องค์ประกอบที่เล็กที่สุด พบได้เสมอในนิทานพื้นบ้าน มักเป็นสิ่งที่ โดดเด่นหรือแปลกสะดุดตาไม่ใช่เรื่องธรรมดาสามัญ องค์ประกอบอนุภาคจัดเป็นได้ 3 ประเภท ได้แก่

- 1) ตัวละคร มีลักษณะแปลกหรือพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ฐานะ รูปร่าง นิสัย ตัวละครที่จัดเป็นอนุภาคจึงอาจเป็น เทวดา สัตว์ประหลาด แม่มด ยักษ์ นางฟ้า แม่เลี้ยงใจร้าย ลูกคนสุดท้าย แมวพูดได้ เด็กอยู่ในหอยสังข์ เป็นต้น

2) วัตถุหรือสิ่งของ มีลักษณะเด่นหรือแปลก เช่น ตะเกียงวิเศษ ดาบวิเศษ พรมวิเศษ บ้านทาด้วยขนม ต้นโพธิ์ทอง รวมทั้งประเพณีหรือความเชื่อที่แปลก ๆ เช่น การเลือกคู่ด้วยการเสี่ยง พวงมาลัย การฆ่าลูกบวงสรวงเทพเจ้า เป็นต้น

3) เหตุการณ์หรือพฤติกรรม ซึ่งมีลักษณะเด่นหรือพิเศษ เช่น การแปลงร่าง การสาป น้ำท่วมโลก นกประหลาดจับคนกินทั้งเมือง เป็นต้น

ณิรันดร์ (2552, น. 1-2) ได้อ้างถึงคำอธิบายของ สติธ ทอมป์สันจากหนังสือ Standard Dictionary of Folklore Mythology and Legend เกี่ยวกับความหมายของอนุภาคไว้ว่า อนุภาค คือ องค์ประกอบในคติชนที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ หมายถึงไปถึงแบบสร้างที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ในเพลงและดนตรี ส่วนอนุภาคในเรื่องเล่านั้นจะพบได้ในนิทานที่เล่าต่อ ๆ กันมา อาจเป็นอนุภาคที่เกี่ยวกับสัตว์ประหลาด หรือสิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะแปลกพิสดารไปจากปกติ เช่น นางฟ้า แม่มด แม่เลี้ยงใจร้าย ดินแดนมหัศจรรย์ วัตถุวิเศษหรือปรากฏการณ์แปลก ๆ อนุภาคอาจเป็นเรื่องสั้น ๆ ธรรมดาสามัญก็ได้ แต่ต้องกระตือรือร้นหรือสนใจผู้อ่านหรือผู้ฟัง นอกจากนี้ ยังได้อ้างถึงคำอธิบายของ สติธ ทอมป์สันจากหนังสือ The Folktale (1977) ว่า อนุภาคเป็นองค์ประกอบที่เล็กที่สุดในนิทานสามารถทำให้นิทานเรื่องนั้นคงอยู่ได้สืบมา อนุภาคจึงต้องมีความวิเศษ มีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ 1) เป็นตัวละครซึ่งแปลกพิเศษกว่าตัวละครปกติ เช่น เทพเจ้าหรือสัตว์พิเศษ แม่มด หรือลักษณะมนุษย์ตามขนบนิยม เช่น ลูกคนสุดท้ายเป็นลูกคนโปรด เป็นต้น 2) อนุภาคเป็นสิ่งสำคัญบางประการที่ทำให้เรื่องนิทานนั้นเกิดขึ้น เช่น ของวิเศษ ประเพณีที่ผิดธรรมดา ความเชื่อแปลก ๆ เป็นต้น 3) ในหนึ่งอนุภาคจะมีเหตุการณ์เดียว อนุภาคจึงเป็นส่วนสำคัญในนิทานเร้าใจผู้อ่านและผู้ฟังอยากติดตาม

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 38-39) ได้กล่าวถึงความหมายของอนุภาคในนิทานพื้นบ้านตามแนวคิดของ สติธ ทอมป์สัน ไว้ว่า อนุภาค ก็คือองค์ประกอบเล็ก ๆ ย่อย ๆ ในนิทาน มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษไม่ธรรมดาจนทำให้เกิดการจดจำและเล่าสืบทอดต่อกันมา อนุภาคแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) อนุภาคตัวละคร ก็คือ ตัวละครที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะแปลกหรือพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง 2) อนุภาควัตถุสิ่งของ ก็คือวัตถุสิ่งของที่มีลักษณะพิเศษหรือแปลกไม่ธรรมดา 3) อนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรม ได้แก่ เหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่มีลักษณะเด่นหรือพิเศษ ซึ่งองค์ประกอบที่ถือว่าเป็นอนุภาคต้องเป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะเด่น ไม่ใช่เรื่องธรรมดาสามัญ

สรุปได้ว่า อนุภาคคือ องค์ประกอบเล็ก ๆ ย่อย ๆ ที่มีลักษณะพิเศษไม่ธรรมดา ประกอบด้วย 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่ อนุภาคตัวละคร อนุภาควัตถุสิ่งของ และอนุภาคพฤติกรรม

2.2.2 ดัชนีอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน

ดัชนีอนุภาคเป็นวิธีการแยกอนุภาคย่อย ๆ และจัดหมวดหมู่ทางความคิด ซึ่งมีประโยชน์ในการศึกษาความคิดของมนุษย์มาก

ศิริพร ณ ถลาง (2552, น. 41-48) ได้กล่าวว่า นักคติชนวิทยาชาวอเมริกัน สติธ ธอมป์สัน ได้ร่วมกันจัดทำ MOTIF-INDEX OF FOLK LITERATURE (ดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน) ซึ่งหนังสือที่ใช้ในการทำดัชนีอนุภาคนั้นมีมากกว่าหนึ่งร้อยเล่ม โดยนำนิทานแต่ละเรื่องมาแยกเป็นอนุภาคย่อย ๆ และจัดหมวดหมู่ทางความคิด แต่ละหมวดความคิดใช้ตัวอักษรในภาษาอังกฤษ A-Z แทนดังนี้

หมวด	A อนุภาคเกี่ยวกับตำนานปรัมปรา
	B สัตว์
	C ข้อห้าม
	D ความวิเศษ
	E ความตาย
	F ความแปลกมหัศจรรย์
	G ยักษ์
	H การทดสอบ
	J คนฉลาดและคนโง่
	K การหลอกลวง
	L การพลิกผันของโชคชะตา
	M การกำหนดอนาคต
	N โอกาสและโชคชะตา
	P สังคม
	Q รางวัลและการลงโทษ
	R การกักขังและการหลบหนี
	S ความโหดร้ายและผิดธรรมชาติ
	T เรื่องเพศ
	V ศาสนา
	W ลักษณะตัวละคร
	X ความตลกขบขัน
	Z อนุภาคเบ็ดเตล็ด

ความคิดในหมวดต่าง ๆ ข้างต้นเป็นความคิดที่เป็นสากลของมนุษย์ทั้งโลก นอกจากนี้หมวดต่าง ๆ A-Z ในหนังสือชุด ดัชนีอนุภาคฯ แต่ละหมวดยังแยกออกเป็นหมวดย่อย ๆ เช่น การแบ่งเป็นหมวดย่อยในหมวด D ความวิเศษ ประกอบด้วย

D0-D699 การแปลงร่าง

D700-D799 การถอนคำสาป

D800-D1699 ของวิเศษ

D1700-2199 อำนาจวิเศษและการแสดงอำนาจวิเศษ

ในแต่ละหมวดย่อยยังแบ่งย่อยเป็นระดับ 100 ระดับ 10 และระดับจุดศัณยิม เช่น ในหมวดย่อย D0-D699 การแปลงร่าง แยกย่อยได้ D10-D99, D100-D199, D200-D299, D300-D399, D400-D499, D500-D599, D600-D699 เช่น

ในหมวด 100 ยังแยกเป็นหมวดระดับ 10 เช่น D110-D149, D150, D170, D180, D190

ในหมวด D110-D149 ยังแยกย่อย ๆ ได้ดังนี้ D112.1, D112.2, D112.4, D112.5

ถึงแม้ว่าดัชนีอนุภาคจะเป็นเพียงวิธีการจัดจำแนกอนุภาคเป็นหมวดหมู่และเป็นเพียงดัชนีในการค้นอนุภาคและเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงในหมู่นักคติชนวิทยา แต่สามารถใช้ประโยชน์จากดัชนีอนุภาคๆ ในการศึกษาความคิดของมนุษย์ได้

ปริยาร์ตัน เซาวลิตประพันธ์ (2549, น. 17) ได้กล่าวไว้ว่า ดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน มีประโยชน์ในการศึกษานิทานพื้นบ้านหรือวรรณคดีที่มาจากนิทานพื้นบ้านโดยละเอียด ทั้งในส่วนการศึกษาเจาะจงแต่ละอนุภาค การศึกษาเปรียบเทียบอนุภาคนิทานสำนวนต่าง ๆ การศึกษาโครงสร้างของนิทาน แก่นหรือจุดเด่นของนิทาน

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2547, น. 71-73) ได้กล่าวตามคำอธิบายของ สติธ จอมปัสันไว้ว่า นอกจากแบบเรื่องแล้ว ยังมีสิ่งที่มีลักษณะร่วมกันอยู่ในนิทานและวรรณกรรมพื้นบ้านทั่วโลกคือ เนื้อหา รายละเอียด และเหตุการณ์ปลีกย่อยต่าง ๆ ซึ่งไม่ปรากฏในนิทานที่สมบูรณ์ทั้งเรื่อง แต่จะปรากฏในลักษณะของอนุภาคเดี่ยว ๆ จึงรวบรวมเหตุการณ์และส่วนประกอบย่อยมาจัดให้เป็นหมวดหมู่ เป็นประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ตั้งแต่หมวด A ถึงหมวด Z มีการจำแนกอนุภาคทั้งหมด 23 หมวด ได้แก่ ดัชนีอนุภาคของวรรณกรรมพื้นบ้านจำนวน 5 เล่ม เล่มที่ 6 คือดัชนีค้นเรื่องมีรายละเอียดดังนี้

Chapter A Mythological Motifs เป็นอนุภาคเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ และธรรมชาติของโลก

Chapter B Animals เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับสัตว์

Chapter C Tabu คือความคิดดั้งเดิมในเรื่องสิ่งต้องห้ามหรือตาบ

Chapter D Magic เป็นเรื่องของความมหัศจรรย์

Chapter E The Dead เป็นเรื่องของความตาย การกลับเป็นขึ้นมาใหม่

Chapter F Marvels เป็นเรื่องของความแปลกประหลาดมหัศจรรย์ต่าง ๆ

Chapter G Ogres สิ่งน่ากลัวที่มีบทบาทเด่น

Chapter H Tests การทดสอบ

Chapter J The Wise and the Foolish เรื่องเกี่ยวกับความสุขุมรอบคอบ

ความเฉลียวฉลาด ความโง่

Chapter K Deceptions เป็นเรื่องเกี่ยวกับการหลอกลวง

Chapter L Reversal of Fortune การกลับมาของโชค

Chapter M Ordaining the Future การกำหนดอนาคต

Chapter N Chance and Fate เป็นเรื่องเกี่ยวกับโชค การเสี่ยง การพนัน โชคชะตา
การเสี่ยงโชค

Chapter P Society เป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบสังคม ระเบียบของสังคม

Chapter Q Rewards and Punishments เรื่องเกี่ยวกับการให้รางวัลและการลงโทษ

Chapter R Captives and Fugitives เรื่องเกี่ยวกับการจับกุมและการลี้ภัย

Chapter S Unnatural Cruelty เรื่องเกี่ยวกับความโหดร้ายซึ่งผิดธรรมชาติ

Chapter T Sex เรื่องเกี่ยวกับเพศ การเกี่ยวพาราสี การแต่งงาน การเกิดและ
ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

Chapter U The Nature of Life เป็นเรื่องเกี่ยวกับคติสอนใจ

Chapter V Religion เป็นเรื่องเกี่ยวกับความแตกต่างในทางศาสนา

Chapter W Traits of Character เป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะนิสัย สันดาน

Chapter X Humor เป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ขันทั้งหมด

Chapter Z Miscellaneous Groups of Motifs เป็นสารัตถะหรืออนุภาคย่อย ๆ ผสม
กันที่ไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มอื่นได้

ความแตกต่างระหว่างดัชนีแบบเรื่องกับดัชนีอนุภาคคือ ดัชนีแบบเรื่องคือการจำแนกประเภทที่เกี่ยวข้องกับตัวนิทานทั้งหมด และจำกัดอยู่กับเรื่องเล่าในพื้นที่ที่แน่นอน ส่วนดัชนีอนุภาคเป็นการจำแนกอนุภาคอย่างเป็นวิชาการและครอบคลุมไปทั่วโลก แม้วานิทานที่มีอนุภาคเดียวจะมีค่าเท่ากับแบบเรื่อง แต่การเข้าไปสัมผัสกับผลงานทั้งสองเรื่องนี้จะต่างกัน ดัชนีแบบเรื่องเป็นเพียงการจัดลำดับรายชื่อของนิทานสำหรับพื้นที่ที่มีอยู่ ดังนั้น ผู้รวบรวมนิทานและนักวิชาการจะมีสิ่งที่เป็นมาตรฐานร่วมกันสำหรับการอ้างอิง การจำแนกประเภทนี้อาจจะมีข้อผิดพลาด แต่ในระยะเวลาห้าสิบปีที่ผ่านมา เราสามารถนำมาใช้ได้อย่างดีในดินแดนที่ครอบคลุมไปถึง

สรุปได้ว่า ดัชนีอนุภาคเป็นวิธีการจำแนกอนุภาคและจัดหมวดหมู่ทางความคิด ดัชนีอนุภาคจึงมีประโยชน์มากในการศึกษาความคิดของมนุษย์

2.2.3 ลักษณะการศึกษานิทานพื้นบ้าน

การศึกษานิทานมีหลายวิธี และสามารถทำให้เห็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ของผู้เป็นเจ้าของนิทานได้ มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการศึกษานิทานไว้ ดังนี้

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 41-42) ได้กล่าวไว้ว่า ในการศึกษาเปรียบเทียบนิทาน จะพบว่านิทานบางเรื่องมีส่วนคล้ายคลึงกับนิทานเรื่องอื่น ๆ เพียงบางส่วนหรือบางอนุภาคเท่านั้น และบางเรื่องมีความยาวหลายอนุภาค แต่ละอนุภาคอาจหยิบยืมมาจากนิทานเรื่องอื่น ๆ หลายเรื่อง ผู้ศึกษาอาจค้นศึกษาจากหนังสือดรชนีอนุภาคของนิทานพื้นบ้าน (Motif-Index of Folk-Literature) ของ สติธ ทอมป์สัน ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับผู้ต้องการศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านหรือวรรณคดีที่มาจากนิทานพื้นบ้านโดยละเอียด สามารถศึกษาได้ว่าอนุภาคต่าง ๆ ที่ปรากฏในนิทานหรือวรรณกรรมที่ศึกษามีปรากฏในนิทานเรื่องไหนของชาติใดบ้าง

ศิราพร ณ ถลาง (2552, น. 39-63) ได้กล่าวไว้ว่า ถึงแม้ว่าการศึกษาอนุภาคจะไม่มี “ทฤษฎี” มารองรับ แต่หากวิเคราะห์ห่อนุภาคแล้วก็จะนำไปสู่ความเข้าใจธรรมชาติของข้อมูลที่เป็นนิทาน ธรรมชาติและวัฒนธรรมของมนุษย์ได้ การศึกษาอนุภาคมีความสำคัญเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์คติชนวิทยาและในทางมนุษยศาสตร์ การศึกษาอนุภาคก็คือการศึกษาความคิดและจินตนาการของมนุษย์ ถือเป็นความมหัศจรรย์อย่างหนึ่งในความเป็นมนุษย์ที่มีจินตนาการอันเสรี และสามารถคิดถึงเรื่องที่แปลกประหลาดมหัศจรรย์ได้มากมายทั้ง ๆ ที่ไม่มีอยู่ในความเป็นจริง และไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ในซีกโลกใด ในวัฒนธรรมใด ก็อาจคิดถึงสิ่งที่ “ไม่ธรรมดา” ทั้งนี้ การศึกษาอนุภาคกับความคิดเชิงวัฒนธรรมมี 2 วิธี ได้แก่ 1) ศึกษาอนุภาคในนิทานโดยใช้อนุภาคในดัชนีอนุภาคฯ เป็นแนวเทียบ ดัชนีอนุภาคฯ เป็นตัวตั้งที่นำไปศึกษาว่าอนุภาคนั้น ๆ มีปรากฏในนิทานอย่างไร เช่น อนุภาคการทดสอบเจ้าบ่าวเพื่อแต่งงาน (H310) ในดัชนีอนุภาคปรากฏรายการอนุภาคนี้มาก เช่น ให้เดินทะเลลู่กำแพง ให้กินทับทิมโดยไม่ให้เมล็ดทับทิมตก ให้อาบน้ำในน้ำเดือด ให้วิ่งแข่งกับพ่อตา ให้แบกน้ำ 100 ตุ่มจากทะเลไปยังปราสาทให้ได้ในวันเดียว เป็นต้น 2) วิเคราะห์วัฒนธรรมจากเนื้อหาของอนุภาคในนิทาน/ตำนานปรัมปรา การศึกษาอนุภาคไม่จำเป็นต้องใช้ดัชนีอนุภาคเป็นตัวตั้งเสมอ ยังสามารถศึกษาอนุภาคที่น่าสนใจที่ปรากฏในนิทานได้ หรือสามารถวิเคราะห์ว่าอนุภาคนั้น ๆ ในนิทานสะท้อนความคิดความเชื่อทางวัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของนิทานอย่างไรบ้าง

สรिता ปัจจุสานนท์ และ ทศนีย์ ทานตวนิช (2560, น. 151) ได้อธิบายว่า จากการสำรวจงานวิจัยไทยที่ศึกษาเรื่องอนุภาคแล้วพบว่างานวิจัยไทยโดยส่วนใหญ่มักจะศึกษาอนุภาคในนิทานพื้นบ้านไทยมาเปรียบเทียบกับดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน เพื่อจัดหอนุภาคที่ปรากฏตรงกันที่เป็นความคิดแบบสากลและอนุภาคที่เป็นลักษณะเฉพาะในนิทานไทย ซึ่งการศึกษาเรื่องของอนุภาคยังสามารถศึกษาจากข้อมูลอีกชนิดหนึ่งได้ ก็คือ ข้อมูลในด้านประเภทนิทานมหัศจรรย์สมัยใหม่ นิทานประเภทนี้มักมีเรื่องราวการผจญภัย การแสวงหาและการได้มาของของวิเศษชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะเป็นการทำให้สมปรารถนาในโลกแห่งจินตนาการสำหรับเด็กในยุคปัจจุบัน

ณิรนุช แมลงภู (2552, น. 4-5) ได้สำรวจงานวิจัยที่ศึกษาในเชิงอนุภาค พบว่า การศึกษาที่ผ่านมามักเป็นการศึกษาเปรียบเทียบอนุภาคในนิทานไทยกับดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านเพื่อหา

ลักษณะที่เป็นสากลโดยวิเคราะห์จากอนุภาคที่ปรากฏตรงตามดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านและที่เป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมซึ่งวิเคราะห์ได้จากอนุภาคที่ไม่ปรากฏในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน การศึกษาอนุภาคนอกจากจะทำให้เข้าใจความเป็นสากลและลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมแล้ว ในอีกแง่หนึ่ง การศึกษาอนุภาคใดอนุภาคหนึ่งที่ปรากฏเป็นจำนวนมากในนิทานของท้องถิ่นต่าง ๆ ก็สามารถทำให้เข้าใจลักษณะทางวัฒนธรรมที่เน้นย้ำในแต่ละท้องถิ่นได้ด้วย เป็นการชี้ให้เห็นว่าในมิติทางวัฒนธรรมหรือลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมที่วิเคราะห์ได้จากอนุภาคนั้น ยังสามารถศึกษาให้ลึกซึ้งลงไปถึงมิติทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น หรือลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นได้อีกด้วย

สรุปได้ว่า การศึกษาอนุภาคมี 2 วิธี ได้แก่ ใช้อนุภาคในดัชนีอนุภาคฯ มาศึกษา ทำให้เข้าใจความคิดที่เป็นสากล และศึกษาอนุภาคที่น่าสนใจที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน สามารถทำให้เข้าใจวัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของนิทานได้

2.3 ความรู้เกี่ยวกับชนเผ่าว่า

กลุ่มชนเผ่าว่าเป็นหนึ่งในชนกลุ่มน้อยพื้นเมืองในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นกลุ่มที่มีภาษาพูด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตแตกต่างไปจากกลุ่มชนเผ่าอื่น มีประวัติศาสตร์อย่างยาวนาน ชนเผ่าว่ามีวรรณกรรมพื้นบ้านที่โดดเด่นมากและมีคุณค่าอย่างสูงต่อสังคมเผ่าว่า ดังที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้อธิบายและให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชนเผ่าว่า ลักษณะของชนเผ่าว่า ชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน และนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่า ดังนี้

2.3.1 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชนเผ่าว่า

ชนเผ่าว่าเป็นชนกลุ่มน้อยของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีนักวิชาการไทยหลายท่านได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของชนเผ่าว่า และยังมีนักวิชาการจีนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชนเผ่าว่าในหนังสือภาษาจีนต่าง ๆ โดยผู้วิจัยแปลออกมา ดังนี้

นเรศเรขย์ พิสิฐพันธ์ (2551, น. 6-9) ได้กล่าวไว้ว่า ว่า เป็นภาษาว่า หมายถึงประตู เชื่อว่าเมื่อเกิดโลก คนแรกที้ออกมาจากประตูถ้าโดยภาษาจีนเรียกว่า “ซือก้งหลี่” แต่ในภาษาไทย คำว่า ว่า เป็นคำที่อาจทำให้เข้าใจสับสนว่า ว่าคือลัวะ คนว่าคือคนลัวะ ซึ่งที่จริงแล้วไม่ได้เป็นอย่างนั้น ลัวะเป็นอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภาคเหนือของไทยมานาน ส่วนคำว่า “ว่าแดง” หรือที่เรียกว่า “กองกำลังว่าแดง” มีที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของรัฐบาลาน ใกล้กับพรมแดนประเทศไทยที่ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ชาวว่ามีแหล่งกำเนิดเดิมที่ ภูเขาว่า (หรืออาหว่าซาน) ในประเทศจีน ต่อมากระจายไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ ด้วยหลายสาเหตุ เช่น การล่าสัตว์ สงคราม เป็นต้น ปัจจุบันอยู่กันหนาแน่นระหว่างแม่น้ำสาละวินในพม่าและแม่น้ำล้านช้างในจีน และบางส่วนได้เดินทางมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ว่าในประเทศไทยกระจายอยู่ตามแนวแม่น้ำสาละวินจนถึงรัฐบาลานที่เป็นที่

อยู่ของชาวไทยใหญ่ ว่าในประเทศไทยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เป็นทหารและกลุ่มที่เป็นพลเรือน ชาวว่าที่เป็นทหารเดินทางมากับผู้อพยพทหารจีนคณะชาติตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดเพชรบูรณ์ หลังจากนั้น ทหารจีนคณะชาติที่มีชาวว่าร่วมอยู่ด้วยได้รับโอนสัญชาติไทย ทำให้ชาวว่าจำนวนหนึ่งมีสถานภาพเป็นพลเมืองไทยและสามารถประกอบอาชีพได้ทั่วอาณาจักร

เมฆม สอดส่องกฤษ (2556, น. 282-284) ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนเผ่าว่าว่า สมัยอันอยู่ดีถึงสมัยหยวน จักรพรรดิอันอยู่ดีขยายอาณาเขต ชนกลุ่มน้อยเผ่าต่าง ๆ เช่น ชาวว่า ชาวปลั่ง ได้ตกอยู่ในการปกครองดูแลของสำนักฮั่น ในสมัยถึง บรรพบุรุษของชาวว่าตกอยู่ในการปกครองของแคว้นน่านเจ้า ในสมัยช่ง ชาวว่าที่อาศัยอยู่ในแต่ละพื้นที่ที่ถูกแบ่งพื้นที่ปกครองต่าง ๆ กัน จนถึงสมัยหมิง มีการตั้งเจ้าแคว้นเมืองเปลี่ยนให้ดูแลปกครองพื้นที่ในกลุ่มชาวว่า โดยแบ่งการปกครองออกเป็นสองส่วน ได้แก่ เขตการปกครองราชสำนักที่เงินคังและเมิ่งตัง ในสมัยหยวนและหมิง ชาวฮั่น และชาวไตอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณเมืองเตียนชียูนนานจำนวนมาก ทำให้ชาวว่าอพยพลอยร่นไปรวมตัวกันอยู่ที่หุบเขาอาว่า และทำให้ชาวว่าเริ่มมีปฏิสัมพันธ์อยู่ร่วมปะปนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ในบันทึกสมัยหมิงและชิง มีคำเรียกกลุ่มชนที่อาศัยอยู่บริเวณลุ่มน้ำล้านช้างและแม่น้ำนูน หลายชื่อ เช่น กาลา ฮาหว่า ซาหว่า เป็นต้น นับตั้งแต่สมัยชิงฮั่นมาจนถึงสมัยถึง กลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเตียนชียูมีภาษาและชาติพันธุ์ใกล้ชิดกับชาวว่ามาก เช่น ชนกลุ่มปะหล่อง ปลั่ง ชาวว่าจึงมักถูกเรียกชื่อรวมกัน และถูกเหมารวมว่าเป็นชนกลุ่มเดียวกันด้วย

ZHAO FURONG (2548, น. 13) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของชนเผ่าว่าว่า ตำนานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเผ่าว่าและบันทึกที่เกี่ยวข้องในหนังสือประวัติศาสตร์จีนแสดงให้เห็นว่า เผ่าว่าในฐานะชาติพันธุ์อันหนึ่งถือกำเนิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ถัง หลังจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของราชวงศ์ช่ง ราชวงศ์หยวน ราชวงศ์หมิง ราชวงศ์ชิง และราชวงศ์อื่น ๆ และเมื่อการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 กิ่งก้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าก็รวมกันเป็นหนึ่งเดียวและเป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง และถูกกำหนดให้เรียกว่ากลุ่มชาติพันธุ์เผ่าว่า

YANG BAO KANG (2550, น. 3-4) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของชนเผ่าว่าว่า สำหรับความเป็นมาของชนเผ่าว่า ได้มีตำนาน “ชื่อก้งหลี่” แพร่หลายอย่างกว้างขวาง ชาวว่าในเขตชางหยวน ได้ตีความคำว่า “ชื่อก้งหลี่” “ชื่อก้ง” คือน้ำเต้า และ “หลี่” คือ ออกมา “ชื่อก้งหลี่” หมายถึงคนออกจากรูน้ำเต้า แต่ชาวว่าในเขตซีเหมิงได้ตีความ “ชื่อก้งหลี่” ว่า “ชื่อก้ง” คือถ้ำหิน และ “หลี่” คือ ออกมา “ชื่อก้งหลี่” หมายถึงคนออกมาจากถ้ำหิน ซึ่งชาวว่ามีการตีความที่แตกต่างกันสำหรับคำว่า “ชื่อก้งหลี่” แต่ชาวว่าส่วนมากมองว่าหุบเขาอาว่าเป็นแหล่งกำเนิดของมนุษย์ ซึ่งบ่งชี้ว่าชาวว่ามีประวัติศาสตร์อันยาวนานในการอาศัยอยู่ในหุบเขาอาว่า หรือเป็นชาวท้องถิ่นที่เก่าแก่ที่สุด ซึ่ง “ชื่อก้งหลี่” อาจเป็นความทรงจำของชีวิตถ้าโบราณของชาวว่า

สรุปได้ว่า ชาวว่ามีแหล่งกำเนิดเดิมที่ ภูเขาว่า (หรืออาหว่าซาน) ในประเทศจีน ต่อมา กระจายไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ ด้วยหลายสาเหตุ ปัจจุบันอยู่กันหนาแน่นระหว่างแม่น้ำสาละวินพม่าและ แม่น้ำล้านช้างจีน และบางส่วนได้เดินทางมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ว่าในประเทศไทยกระจายอยู่ ตามแนวแม่น้ำสาละวินจนถึงรัฐฉานที่เป็นที่อยู่ของชาวไทยใหญ่ จนเผ่าว่ามีประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมอันยาวนาน สำหรับความเป็นมาของชาวว่ามีตำนาน “ชื่อก่งหลี่” แพร่หลายว่าชาวว่าเกิด จาก “ชื่อก่งหลี่” แต่ในตำนานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเผ่าว่า เผ่าว่าในฐานะชาติพันธุ์หนึ่งถือกำเนิด ขึ้นในสมัยราชวงศ์ถัง ชาวว่าประเทศจีนอาศัยอยู่บริเวณชายแดนยูนนาน เขตชางหยวนและซีเหมินง เป็นพื้นที่ตั้งถิ่นฐานหลัก ประชากรส่วนใหญ่ของชาวว่าอาศัยอยู่บน “หุบเขาอาว่า”

2.3.2 ถิ่นฐานและลักษณะวัฒนธรรมของชนเผ่าว่า

ชนเผ่าว่ามีลักษณะเด่นในด้านการตั้งถิ่นฐาน มีวัฒนธรรมความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ มีนักวิชาการไทยได้ให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของชนเผ่าว่า และยังมีนักวิชาการจีนได้ให้ความรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าในหนังสือภาษาจีนต่าง ๆ โดยผู้วิจัยแปลออกมา ดังนี้

Lahu National Development Organization (2545, น. 23) ได้กล่าวถึงการตั้งถิ่น ฐานของชาวว่าว่า ชาวว่าเป็นชนพื้นเมืองแต่ดั้งเดิมแห่งแคว้นยูนนานตอนใต้และรัฐฉาน จัดอยู่ในกลุ่ม สายว่า-ปะหล่องที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร และเป็นชนเผ่าซึ่งมีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติใกล้ชิด เป็นอย่างยิ่งกับชาวละว้าหรือลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย มีแม่น้ำติงและแม่น้ำคาซึ่งเป็นสาขา ของแม่น้ำสาละวินกั้นพรมแดนเหนือใต้ โดยทางตะวันออกจะเป็นประเทศจีน ด้านตะวันตกกั้นด้วย แม่น้ำสาละวิน พรมแดนกว้างราว 6,000 ตารางไมล์

นรเศรษฐ์ พิสิฐพันธ์ (2551, น. 8-26) ได้กล่าวถึงว่าในประเทศต่าง ๆ และลักษณะ วัฒนธรรมชาวว่า ดังนี้

ว่าพม่ามีประชากรประมาณ 300,000-400,000 คน กระจายตัวอยู่ตามแม่น้ำสาละวิน จนถึงรัฐฉาน ซึ่งเป็นที่อยู่ของชาวไทยใหญ่ และยังอยู่กันหนาแน่นที่เชียงตุง ว่าพม่ายังแบ่งเป็นว่ากลุ่ม ต่าง ๆ ตามสีของผ้าคาดเอว

ว่าในประเทศจีนมีประชากรประมาณ 359,000 คน (พ.ศ. 2537) อยู่กันหนาแน่นที่ อำเภอชางหยวน เก็งหม่า หยงเต้อ ชวงเจียง ชื่อเหมา ซีเหมินง ล้านช้างและเมิ่งเหลียนมณฑลยูนนาน โดยชาวว่าปางหง (พ.ศ. 2478) เป็นกลุ่มชาวว่ามีชื่อเสียงในการต่อสู้ป้องกันดินแดนของตน ในปี พ.ศ. 2492 มีบางส่วนได้อพยพไปใต้หวัน จัดเป็นสมาคมและมีเครือข่ายช่วยเหลือกับโบสถ์คริสต์ที่บ้านห้วย หม้อ จังหวัดเชียงราย

ว่าในประเทศไทยมี 2 กลุ่ม กลุ่มที่เป็นทหารและกลุ่มที่เป็นพลเรือน ชาวว่าที่มากับ ผู้อพยพทหารจีนคณะชาติในปี พ.ศ. 2504 ช่วยเหลือราชการไทยปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเพชรบูรณ์ หลังจากนั้น ทหารจีนคณะชาติที่มีชาวว่าร่วมอยู่ด้วยได้รับโอน

สัญชาติไทย ชาวว่าบางส่วนจึงได้กลายเป็นพลเมืองไทยและสามารถประกอบอาชีพได้ทั่วอาณาจักร จากนั้น จึงมีชาวว่าในจีนและพม่าอพยพเดินทางไปเยี่ยมญาติและเข้ามาอยู่ในประเทศไทย

ลักษณะทั่วไปของชาวว่า ได้แก่ 1) มีภาษาเป็นของตนเอง 2) อาศัยอยู่ในที่สูงบริเวณภูเขา ในประเทศไทย ชาวว่าอาศัยอยู่ในภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน 3) อยู่ร่วมกับชาติพันธุ์อื่น เช่น ลาสู อาข่า ไทยใหญ่ 4) ใช้ตะเกียบในการรับประทานอาหาร 5) มีวัฒนธรรมการดื่มน้ำชา 6) ปรับตัวเข้ากับชาติพันธุ์อื่นได้ เช่น ในเรื่องภาษา 7) มักไม่แสดงตนว่าเป็นว่า ชอบบอกว่าเป็นจีนฮ่อหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เช่น เป็นลาสู

ถิ่นที่อยู่ของชาวว่าในประเทศไทย คือ มีกระจายอยู่ในอำเภอแม่ฟ้าหลวง ตำบลแม่สลองนอกที่บ้านสันติคีรี ตำบลแม่สลองในที่บ้านห้วยผึ้ง ตำบลเทิดไทยที่บ้านเทิดไทยและบ้านห้วยหม้อ อำเภอเชียงแสน ตำบลแซวที่บ้านแม่แอบ อำเภอเวียงแก่น ตำบลป่าตึงที่บ้านผาตั้ง จังหวัดเชียงราย ลักษณะอีกอย่างหนึ่งของชาวว่าในประเทศไทยคือ อยู่กระจายตามหมู่บ้านต่าง ๆ ปะปนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ไม่มีการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนใหญ่ มีญาติพี่น้องมาจากที่อื่น ๆ เข้ามาอยู่อาศัยด้วย นอกจากนี้ ชาวว่ายังกระจายอยู่ในท้องที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ ชาวว่าในประเทศไทยมีประมาณ 10,000 คน ส่วนใหญ่จะอยู่ร่วมกันหนาแน่นในเขตจังหวัดเชียงราย

ลักษณะหมู่บ้านของชาวว่า แต่เดิมชาวว่าไม่อยู่ปะปนกับชาติพันธุ์อื่น จะอยู่เป็นหมู่บ้านและทำกำแพงดินล้อม และวางขากหนามเป็นแนวรอบป้องกันการบุกรุก เมื่อตั้งชุมชนแล้ว ชาวบ้านจะร่วมกันสร้างศาลากลางไม้ประจำหมู่บ้าน เชื่อว่าศาลากลางเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ กลองไม้เป็นสิ่งมงคล เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับเทพเจ้าผู้ให้กำเนิดสรรพสิ่ง สร้างความผาสุกให้เกิดในชุมชน และจะตีกลองเพื่อบอกข่าวนัดประชุมหรือแจ้งเหตุการณ์ต่าง ๆ

ลักษณะการปกครอง ชาวว่าในไทยอยู่ปะปนกับชาติพันธุ์อื่น ชาวว่ามักเป็นผู้ตามที่ดีในหมู่บ้านชาวว่ามีผู้อาวุโสเป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการที่ชาวว่าเคารพเชื่อฟัง ผู้นำมักพูดได้หลายภาษาสามารถติดต่อกับทางราชการไทยได้ เช่น ภาษาไทย ภาษาว่า ภาษาจีนยูนนาน

ลักษณะนิสัยและการแต่งกาย นิสัยของชาวว่ามักสุภาพเรียบร้อยและซื่อสัตย์กล้าหาญ ชาวว่าในไทยไม่มีชุดแต่งกายประจำกลุ่มเหมือนชาวว่าในพม่าและจีน ชาวว่าไทยมักแต่งกายตามสมัยนิยม สตรีมักไว้ผมยาว นิยมเจาะรูหู

ความเชื่อและศาสนา ชาวว่ามีความเชื่อว่าสรรพสิ่งล้วนมีวิญญาณ เช่น ดิน น้ำ ไฟ ภูเขา ต้นไม้ ต้นข้าว ฯลฯ ล้วนมีวิญญาณ ซึ่งเป็นความเชื่อพื้นฐานของชาวว่า ชาวว่าเชื่อว่าคนตายแล้วจะไปอยู่ในโลกวิญญาณ มีความเชื่อเทพเจ้าผู้ให้กำเนิดมนุษย์เป็นบรรพบุรุษของมนุษย์ จึงจัดพิธีเซ่นไหว้เทพเจ้า และเชื่อว่าเทพเจ้าผู้ให้กำเนิดมนุษย์เป็นเทพเจ้าสูงสุดที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังเชื่อว่ามนุษย์สามารถสื่อสารกับเทพเจ้าสูงสุดได้ด้วยการตีกลองไม้ หากมนุษย์มีการกระทำผิดจะทำให้วิญญาณหรือเทพเจ้าสูงสุดโกรธและบันดาลให้ผู้กระทำผิดได้รับเคราะห์อันตรายน

ต่าง ๆ นอกจากนี้ ชาวว่ามีความเชื่อเรื่องศีระของมนุษย์ที่สามารถป้องกันภูตผีปีศาจและช่วยให้พืชผลงอกงามได้ แม้มีกฎหมายห้ามตัดศีระมนุษย์ แต่ความเชื่อเรื่องศีระยังมีอยู่โดยตัดศีระของกระป๋องแทน ชาวว่านับถือศาสนาคริสต์ ศาสนาพุทธ เจ้าแม่กวนอิม และอื่น ๆ นับถือไสยศาสตร์เป็นความเชื่อดั้งเดิมของชาวว่า

การแต่งงานของชาวว่า คนที่อยู่ในสายโลหิตจากบรรพบุรุษเดียวกันห้ามแต่งงานกัน มิฉะนั้นจะมีภัยพิบัติต่าง ๆ เกิดขึ้น ชาวว่ามองว่าคู่ครองที่เหมาะสมแต่งงานก็คือฝ่ายชายมาจากญาติฝ่ายแม่และเจ้าสาวมาจากญาติฝ่ายพ่อ ชาวว่าในประเทศไทยมักแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น แต่งงานกับคนลาฮู อาฮา เป็นต้น

อาหารการกินและอาชีพของชาวว่า ข้าวคืออาหารหลัก นิยมรับประทานอาหารรสเผ็ด มีพริกอยู่บนโต๊ะอาหารเสมอ และใช้สุราทำพิธีการเช่นไหว้ต่าง ๆ ชาวว่านิยมดื่มน้ำชา และต้อนรับแขกด้วยน้ำชา และนิยมสูบยาและนิยมกินหมากในสังคมชาวว่าแต่เดิม ชาวว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด เป็นต้น และประกอบอาชีพแรงงานรับจ้างงานทั่วไป

ในส่วนของนักวิชาการจีนได้มีการอธิบายถึงการตั้งถิ่นฐานและลักษณะวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าดังนี้

WEI DEMING (2557, น. 1) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งของประเทศจีน และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการตั้งถิ่นฐานข้ามพรมแดน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนทางใต้ของมณฑลยูนนานและรัฐฉานของเมียนมาร์ ประชากรว่าทั้งหมดประมาณ 1 ล้านคน ที่ประเทศจีนทั้งหมดมีประมาณ 350,000 คน (สถิติในปี 1989) ที่เมียนมาร์มีประมาณ 600,000 คน และที่ประเทศไทยมีประมาณ 30,000 คน ชาวว่ามีการตั้งถิ่นฐานหลักอยู่ระหว่างแม่น้ำล้านช้างและแม่น้ำสาละวิน

YANG BAKANG (2550, น. 69) ได้กล่าวถึงลักษณะความเชื่อของชนเผ่าว่าไว้ว่า ชาวว่ามีความเชื่อนับถือบูชาสรรพเทพตามธรรมชาติ เชื่อว่าสรรพสิ่งบนโลกล้วนมีวิญญาณ เชื่อว่ามนุษย์ภูเขา แม่น้ำ ต้นไม้ สัตว์ และทุกสรรพสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ ล้วนมีวิญญาณ ชาวว่าไม่ได้มีการแบ่งแยกระหว่างวิญญาณและเทพ มีความคิดรวมน่าลึกลับเป็นเทพหรือวิญญาณ ชาวว่าเชื่อว่าเกิด แก่ เจ็บ ตาย ล้วนเกี่ยวข้องกับวิญญาณ จึงมีความเชื่อนับถือวิญญาณตามธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องธรรมชาติหลัก ๆ ที่ชาวว่านับถือ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับฟ้าดิน ความเชื่อเกี่ยวกับภูเขา ความเชื่อเกี่ยวกับน้ำ ความเชื่อเกี่ยวกับหิน ความเชื่อเกี่ยวกับไฟ ความเชื่อเกี่ยวกับต้นไม้ ความเชื่อเกี่ยวกับควาย และความเชื่อเกี่ยวกับนก เป็นต้น

ZHAO FURONG (2548, น. 69-74) ได้กล่าวถึงลักษณะนามสกุลของชนเผ่าว่าว่า นามสกุลของกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าว่ายังคงรักษาลักษณะชาติพันธุ์ของตนเองไว้ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ข้ามชาติ ไม่เพียงแต่กลุ่มชาติพันธุ์เผ่าว่าในจีนยูนนานและไต้หวัน แต่ยังรวมถึงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมียนมาร์และประเทศไทยด้วย ส่วนจีนยูนนาน กลุ่มชาติพันธุ์ว่ามีนามสกุล

มากกว่า 150 สกุล ที่มาของนามสกุลเผ่าว่ามีที่มาจาก 1) ตำนานหรือเทพนิยาย 2) ความเชื่อที่มีต่อสัญลักษณ์ลวดลายต่าง ๆ 3) ชื่อสถานที่ที่อยู่อาศัย 4) อาชีพการทำงาน 5) ชื่อบรรพบุรุษ และ 6) นามสกุลของชาวฮั่นมาใช้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ลักษณะของชนเผ่าว่ามีกอาศัยอยู่ที่ภูเขาสูง มีภาษาเป็นของตนเอง ชาวว่าอยู่ร่วมกับชาติพันธุ์อื่น เช่น ลาฮู อาฮา ไทยใหญ่ มีวัฒนธรรมในการต้มน้ำชา สามารถปรับตัวเข้ากับชาติพันธุ์อื่นได้ มักไม่แสดงตนว่าเป็นว่า สามารถรักษาภาษา มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมของตนเองไว้ได้เป็นอย่างดี มีความเชื่อเรื่องธรรมชาติ มีนามสกุลมากกว่า 100 นามสกุล ชาวว่าที่ประเทศไทยส่วนมากจะอยู่ที่จังหวัดเชียงราย

2.3.3 ชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน

ชนเผ่าว่าเป็นหนึ่งในชนกลุ่มน้อยพื้นเมืองในมณฑลยูนนานสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นกลุ่มที่มีประวัติศาสตร์อย่างยาวนาน ชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนานมีลักษณะการตั้งถิ่นฐาน การปกครอง วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตน โดยมีนักวิชาการไทยและนักวิชาการจีนได้ให้ความรู้ดังกล่าว ดังนี้

1) ลักษณะการตั้งถิ่นฐานและประชากร

ชนเผ่าว่าในประเทศจีนมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ที่มณฑลยูนนานในเขตที่เรียกว่า “หุบเขาอาว่า” มีประชากรจำนวนมาก มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานและประชากรของชนเผ่าว่า ในมณฑลยูนนาน ดังนี้

เมซหม สอดส่องกฤษ (2556, น. 282) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวว่าในประเทศจีนมีถิ่นฐานอยู่ในมณฑลยูนนาน ที่อำเภอซีเหมิง ชางหยวน เม็งเหลียน และยังกระจายอยู่ตามอำเภออื่น ๆ เช่น เก็งหม่า หลานชาง ชวงเจียง เจิ้นคัง หย่งเต๋อ เป็นต้น บริเวณเหล่านี้ครอบคลุมพื้นที่ช่วงทิศใต้ของเทือกเขาฮู๋ที่ติดต่อกับแม่น้ำล้านช้าง เป็นถิ่นที่อยู่ของชาวว่าที่เรียกว่า “หุบเขาอาว่า”

WEI DEMING (2557, น. 8-9) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวว่าในประเทศจีนมีถิ่นฐานอยู่ในมณฑลยูนนาน ที่อำเภอซีเหมิง ชางหยวน เม็งเหลียน เก็งหม่า ล้านช้าง ชวงเจียง เจิ้นคัง หย่งเต๋อ เป็นต้น และยังมีส่วนน้อยกระจายอยู่ที่เขตปกครองชาวไตสิบสองปันนา เถิงชง ชางหนิง จิงตง เป็นต้น อำเภอซีเหมิงกับชางหยวนเป็นที่ตั้งถิ่นฐานหลักของชาวว่า ชาวว่าในเขตซีเหมิงมีประมาณ 46,596 คน ชาวว่าในเขตชางหยวนมีประมาณ 105,648 คน ชาวว่าในเขตล้านช้างมีประมาณ 46,672 คน ชาวว่าในเขตเก็งหม่ามีประมาณ 31,741 คน ชาวว่าในเขตเม็งเหลียนมีประมาณ 22,331 คน ชาวว่าในเขตชวงเจียงมีประมาณ 11,029 คน (สถิติในปี พ.ศ. 2525)

GUOSIJIU และ SHANGZHONGHAO (2557, น. 1) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวว่าอาศัยอยู่บริเวณชายแดนตะวันตกเฉียงใต้ของจีน-ชายแดนยูนนาน และเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน จากการสำรวจสำมะโนประชากรของจีนในปี พ.ศ. 2533 ประชากรชาวว่าในมณฑลยูนนาน

มีจำนวน 351,974 คน และกระจายอยู่ในเขตปกครองตนเองชางหยวน ซีเหมิง กิ่งหม่า ชวงเจียง เจิ้นคาง ล่านซาง เมิ่งเหลียนในทางตะวันตกและทางตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลยูนนาน รวมทั้งในเขตปกครองตนเองสิบสองปันนาชาวไตและเขตปกครองตนเองเต๋อหงชาวไตกับชาวจิงโป ซึ่งเขตชางหยวน และซีเหมิงเป็นพื้นที่ตั้งถิ่นฐานหลัก ประชากรส่วนใหญ่ของชาวว่าตั้งอยู่บนหุบเขาทางตะวันตกของแม่น้ำล้านช้างและทางตะวันออกของแม่น้ำจูเจียง หรือที่เรียกว่า “หุบเขาอาว่า” หรืออีกชื่อที่เรียกว่า “อาหว่าซาน”

กรมสถิติแห่งชาติจีน (国家统计局 guojiatongjiju) (ชนเผ่าว่า, ม.ป.ป.) ได้สำรวจจำนวนประชากรชนเผ่าว่าในปี พ.ศ. 2564 มีประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าในประเทศจีนอยู่ที่ 430,977 คน

ZHAO FURONG (2548, น. 2) ได้กล่าวไว้ว่า ชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนานมีลักษณะที่เด่นชัด 3 ลักษณะในด้านประชากรและภูมิศาสตร์ ได้แก่ 1) ศูนย์กลางของชนเผ่าว่าอยู่ที่อำเภอซีเหมิง (西盟 ximeng) ชางหยวน (沧源 cangyuan) ซึ่งยิ่งห่างไกลจากศูนย์กลาง ก็จะมีจำนวนประชากรยิ่งเบาบางลง ชนเผ่าว่าได้มีการร่วมกันอยู่กับชนเผ่าหยี่ ชนเผ่าปลัง ชนเผ่าต้ออ้าง ชนเผ่าลาหู่ ชนเผ่าไต กลายเป็นสถานการณ์ของการตั้งถิ่นฐานแบบผสมผสานแต่ต่างมีเขตของตนเอง เป็นเวลานานที่ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิด และมีความผสมกลมกลืนทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ 2) ประชากรชนเผ่าว่าค่อนข้างกระจุกตัวมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จึงได้มีการตั้งถิ่นฐานที่เป็นหมู่บ้านของตนเอง 3) เผ่าว่ามีประชากรจำนวนมากในหมู่บ้านต่าง ๆ ชาวว่าจึงสามารถรักษาภาษา การแต่งกาย และขนบธรรมเนียมของตนเองไว้ได้มาก

สรุปได้ว่าชาวว่าในประเทศจีนมีถิ่นฐานอยู่ในมณฑลยูนนาน ที่อำเภอซีเหมิง ชางหยวน เป็นหลัก และกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ในมณฑลยูนนาน ที่เรียกว่า “หุบเขาอาว่า” ชาวว่าในมณฑลยูนนานมีมากกว่าสี่แสนคน

2) การปกครอง

ชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนานมีเขตปกครองตนเองหลายแห่ง และมีหมอบาทำหน้าที่ดำเนินการพิธีสำคัญในหมู่บ้าน ดังนี้

เมซม สอดส่องกฤษ (2556, น. 284) ได้กล่าวไว้ว่า ชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนานมีเขตปกครองตนเองหลายแห่ง หลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ชาวว่าได้รับชีวิตใหม่รัฐบาลได้ก่อตั้งเขตปกครองตนเองชาวว่าขึ้นหลายแห่งในมณฑลยูนนาน ได้แก่ อำเภอปกครองตนเองว่าไต ลาหู่ ที่อำเภอเมิ่งเหลียน อำเภอปกครองตนเองไต-ว่าที่อำเภอกิ่งหม่า อำเภอปกครองตนเองชาวว่าที่อำเภอชางหยวน อำเภอปกครองตนเองชาวว่าที่อำเภอซีเหมิง มณฑลยูนนาน จากนั้นชาวว่าจึงได้มีสิทธิในการปกครองตนเอง กิจกรรมด้านการก่อสร้าง อาชีพ ระบบการค้า การศึกษามีการพัฒนามากขึ้น ปัจจุบันที่อำเภอชางหยวนได้มีการก่อสร้างโรงเรียนมากถึง 200 แห่ง

RAN DINGPING (2559, น. 33) กล่าวถึงพิธีสำคัญต่าง ๆ ของชนเผ่าว่า จะมี “โมปา 魔巴 moba” ผู้ที่ดูดวงและทำนายมาเป็นผู้ดำเนินการพิธี ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีความรู้กว้างและคุ้นเคยกับประวัติศาสตร์ว่าและพิธีกรรมต่าง ๆ โดยทั่วไปหมอปามีหน้าที่ในการวางแผน เตรียมและดำเนินการพิธี มีบารมีอย่างสูงเป็นผู้นำที่ชาวเผ่าเคารพเชื่อฟังในหมู่บ้าน

สรุปได้ว่า หลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน รัฐบาลได้จัดเขตปกครองของชาวเผ่าหลายแห่ง เมื่อมีพิธีสำคัญในหมู่บ้าน จะมีหมอปาซึ่งเป็นผู้อาวุโสมาทำพิธีด้วย

3) วิถีชีวิตและวัฒนธรรม

ชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนานเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน มีขนบประเพณี เทศกาล อาหารการกิน การแต่งงาน ความเชื่อ ฯลฯ ดังนี้

เมซม สอดส่องกลุซ (2556, น. 286-288) ได้กล่าวถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน ดังนี้

ด้านศิลปวัฒนธรรม มีนักโบราณคดีสำรวจพบภาพเขียนฝาผนังจำนวนมากที่อำเภอซางหยวน มีทั้งหมด 10 กลุ่มรวมอยู่ตามแม่น้ำเหมิงเลิ่ง มีความสอดคล้องคล้ายคลึงกับชุมชนชาวว่าที่หุบอาหว่า

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ชาวว่าในอดีตผู้ชายสวมใส่เสื้อสีดำตัวสั้นและกางเกงขากว้าง หญิงสวมเสื้อคอกลม ผ้าถุงปักลายขวาง ประดับด้วยเครื่องประดับที่ทำด้วยเงินหรือไม้ไผ่ลาดลวดลายด้วยสีธรรมชาติ หลัง ๆ มา ชาวว่าเริ่มแต่งกายตามสมัยนิยม แต่ชาวว่าในชนบทหรือหุบเขาห่างไกลยังมีการแต่งกายแบบดั้งเดิม ผ้าที่ชาวว่าใช้ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ มีการปักลวดลายประเภทต่าง ๆ หรือสัตว์ในธรรมชาติทั่วไป

บ้านเรือนของชาวว่าสร้างด้วยไม้ไผ่ ด้านหลังพิงเข้ากับเชิงเขาหรือหน้าผา บ้านเรือนชุมชนชาวว่าในเขตซีเหมิงมีประวัติศาสตร์ยาวนาน บางที่เปลี่ยนมาสร้างด้วยอิฐและปูนเป็นเรือนชั้นเดียว แต่บ้านไม้ไผ่สร้างเป็น 2 ชั้น ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัย ชั้นล่างเป็นคอกสัตว์ ทุกครัวเรือนต้องมีเตาไฟเพื่อความอบอุ่น นอกจากนี้ ต้องมีแท่นบูชาเทพเจ้าด้วย

ด้านอาหารการกิน เดิมใช้กระบอกไม้ไผ่หุงข้าว นิยมเคี้ยวหมาก ชอบดื่มสุรามากเป็นพิเศษ แยกที่ไปเยือนชุมชนชาวว่า จึงยากที่จะปฏิเสธการเชื้อเชิญของชาวว่าให้ร่วมดื่มสุราเสล็ด

ด้านการแต่งงานของชาวว่ายึดถือการแต่งงานแบบสามีภรรยาคนเดียว และอยู่อาศัยกันเป็นครอบครัวเล็ก การสืบทอดมรดกจะให้กับลูกชายคนเล็ก การตั้งชื่อนิยมใช้คำในชื่อพ่อแม่ตั้งเป็นชื่อลูก เป็นชื่อคล้องกันไป หนุ่มสาวชาวว่าสามารถเกี้ยวพาราสี พูดจารักใคร่กันโดยอิสระ ส่วนมากจะรวมตัวกันในงานเทศกาลเพื่อร้องเพลงโต้ตอบกัน ใช้หมากและดอกหญ้าเป็นสัญลักษณ์ในการบอกรักกัน การแต่งงานต้องได้รับความเห็นชอบจากพ่อแม่ ฝ่ายชายมอบสินสอดเป็นวัวสองสามตัว เรียกว่า “ค่าแม่นม” และ “ค่าลูกสาว” สมัยก่อน ชาวว่านิยมแต่งงานในเครือญาติ คือ ลูกบ้านป่า อาหญิง (พี่สาวน้องสาวพ่อ) แต่งงานกับลูกบ้านลู่ อาชาย (พี่ชายน้องชายแม่) แต่ปัจจุบันไม่นิยม

ด้านการประกอบพิธีศพ ที่เรียกว่า “ป่าวจ้าง 薄葬 baozang” ชาวว่าเชื่อว่าคนเราเกิดมาไม่มีอะไร ตอนตายก็ไม่มีอะไรเช่นกัน จึงไม่มีพิธีกรรมใด ๆ จะทอศพคนตายด้วยผ้าขาว บางที่ไม่ใส่เสื้อผ้าหรือพันผ้าให้ศพ แต่จะฝังศพด้วยร่างเปลือยเปล่าที่สุสานรวมของชุมชน บางพื้นที่ยังคงรักษาพิธีศพแบบดั้งเดิมคือ เมื่อคนตายจะนำไปฝังไว้ที่กอไผ่

ด้านความเชื่อ เดิมชาวว่านับถือบูชาสรรพเทพตามธรรมชาติ เชื่อว่าภูเขา แม่น้ำ ต้นไม้ใหญ่ และทุกสรรพสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ ล้วนมีวิญญาณและเทพซึ่งให้ทั้งคุณและโทษต่อมนุษย์ เทพเจ้าที่ชาวว่านับถือสูงสุดคือ “หมุยยีจี้ 木依吉 muyiji” บางที่เรียกว่าหม้อเหว่ย หรือตำเหมยจี้ เชื่อว่าเป็นผู้สร้างโลก โดยมีลูก 5 องค์ ได้แก่ เทพเบิกนภา เทพฟ้าพาด เทพสุรากลมปนาถ เทพฟ้าร้อง และเทพบรรพบุรุษของชาวว่า มีชาวว่าบางที่นับถือศาสนาพุทธ บางที่นับถือศาสนาพระเยซู

WEI DEMING (2557, น. 122-140, 165-171, 190-213) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการแต่งกาย ชาวว่านิยมแต่งชุดสีดำและผู้ชายมีธรรมเนียมในการคาบดาบยาว ชาวว่าประดับด้วยห่วงวงกลมทั้งตัว ศีรษะประดับด้วยห่วงกลม ต่างหูห่วงใหญ่และรอบคอ แหวน หวายรอบเอว มีสร้อยข้อมือและแหวนเงินติดมือ ห่วงหวนผูกไว้รอบต้นขา และแม้กระทั่งเมื่อตกลงไม้ขึ้นไปบนภูเขา กลองไม้ก็จะถูกหุ้มด้วยวงแหวนทรงกลมเพื่อปกป้องเทพเจ้าแห่งกลองไม้ (หมุยยีจี้) จากสัตว์ร้ายและวิญญาณชั่วร้าย ชาวว่าเชื่อว่าห่วงวงกลมและน้ำเต้าไม่เพียงแต่เป็นแหล่งกำเนิดของชีวิตแต่ยังเป็นแหล่งกำเนิดของการอนุรักษ์และสะสมพลังงานแห่งชีวิตอีกด้วย ดังนั้น การแต่งกายของชาวว่าจึงมีวงแหวนและน้ำเต้าเป็นจำนวนมากซึ่งใช้ปกป้องชีวิตและกักเก็บพลังงาน เพื่อให้เกิดความปรองดองระหว่างมนุษย์กับเทพเจ้า เพื่อสุขภาพและอายุยืน

ด้านอาหารการกิน ชาวว่าชอบพูดว่า รสเค็มเผ็ดล้วนมาจากฝ่ามือ ความขยันทำให้รวย และมีอาหารเพียงพอ อาหารของชาวว่ายูนนานส่วนใหญ่เป็นธัญพืชและผัก เสริมด้วยเนื้อสัตว์และผลไม้ และเครื่องต้มของชาวว่าส่วนใหญ่เป็นเหล้าหมักและชาขม นอกจากนี้ ชาวว่ายังมีประเพณีการเคี้ยวหมากและการปลุกหมาก การหุงเนื้อไก่อาร่วมกับข้าวใหม่เป็นอาหารจานเด็ดของชาวว่าที่มีชื่อว่า “จิโร่วล่านฟาน” สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ด้านที่อยู่อาศัย หมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ว่ายูนนานส่วนมากตั้งอยู่ในพื้นที่ราบกลางทางขึ้นเขา และสร้างบ้านให้เหมาะสมกับทั้งคนและเทพเจ้า บ้านชาวว่าแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ โถงมนุษย์และโถงเทพเจ้า โถงมนุษย์ใช้สำหรับชีวิตประจำวันของเจ้าของบ้าน และโถงเทพเจ้าใช้สำหรับบูชาเทพเจ้า

ด้านการแต่งงาน การแต่งงานของเผ่าว่าต้องผ่านสามขั้นตอน ได้แก่ เพยยู่ ดูปา หรือก่าเปา “เพยยู่” เป็นการนัดพบหญิงสาวซึ่งเป็นการแสดงที่ชัดเจนของความรักที่เป็นอิสระของชาวว่า รวมถึงการหิวหม เรียนเซียวเทพเจ้าและอธิษฐานต่อเทพเจ้า กล่าวคือในกิจกรรมข้างต้นหญิงสาวจะหิว

ผมให้ชายหนุ่ม จากนั้นชายหนุ่มจะบูชาเทพเจ้าของครอบครัวด้วยการคว่ำฝ่าที่ระดับศีรษะของหญิงสาวหรือเสื่อผ้าบนร่างกายของหญิงสาว ซึ่งชาวว่าเชื่อกันว่าเป่าโถงและเสื่อผ้ามีจิตวิญญาณเป็นของตัวเอง ส่วนการอธิษฐานต่อเทพเจ้าคือการฆ่าไก่และขอให้เทพเจ้าอนุมัติงานแต่ง ส่วน “คูปา” ก็คือการหมั้นหมาย “หลู่ก่าเปา” หมายถึงการแต่งงาน

ด้านศาสนา ชาวว่านับถือศาสนาคริสต์ และศาสนาพุทธ รวมถึงมีความเชื่อดั้งเดิม เทพเจ้าที่ชาวว่านับถือที่สุดคือ “หมู่ยี้จี” นอกจากนี้ ชาวว่ายังมีความนับถือวัฒนธรรมกลองไม้ ชาวว่าเชื่อว่าเทพเจ้าแห่งกลองไม้ “หมู่ยี้จี” ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งแห่งชีวิตเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ให้และผู้พิทักษ์ชีวิตอีกด้วย ชาวว่าจึงเคารพบูชาเทพเจ้าแห่งกลองไม้เป็นพิเศษ ในประวัติศาสตร์ชาวว่ายังมีประเพณีธรรมเนียมการเซ่นไหว้วิญญาณของข้าวด้วยศีรษะมนุษย์ด้วย และยังมีความเชื่อบูชาวิญญาณบรรพบุรุษ ชาวว่าเชื่อว่าสรรพสิ่งล้วนมีวิญญาณ ชาวว่าในเขตซีเหมิงบูชาวินญาณบรรพบุรุษโดยจัดแท่นบูชา 2 ที่ ได้แก่ “คูเหมยยี 库梅依 kumeiyi” สำหรับบูชาสรรพเทพ และ “คูริเย 库里烨 kuliye” สำหรับบูชาวิญญาณบรรพบุรุษชาย ไม่เพียงเท่านั้น ยังรวมถึงการบูชาสัตว์ด้วย จึงมีความเชื่อและบูชาวิญญาณของทุกสิ่ง สัตว์หลักที่พวกเขา นับถือคือ สุนัข หมู วัว ไก่ กวางแดง หนู ฯลฯ นอกจากนี้ ชาวว่ามีความเชื่อเทพเจ้าแห่งภูเขา นับถือภูเขางหมิง

ด้านเทศกาลประเพณี กิจกรรมเทศกาลที่สำคัญของชาวว่า ได้แก่ 1) เทศกาลข้าวใหม่ ซึ่งเป็นหนึ่งในเทศกาลทั่วไปของชาวว่าตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมข้าวของชาวว่ามีที่มาจาก การบูชาและเซ่นไหว้ดวงวิญญาณของข้าว โดยปกติจะมีการจัดขึ้นตั้งแต่เดือนกันยายนถึงตุลาคมตามปฏิทินว่า เทศกาลข้าวใหม่จัดขึ้นมีสองรูปแบบได้แก่ พิธีในหมู่บ้านและพิธีในครอบครัว พิธีของหมู่บ้านจะจัดขึ้นก่อน ตามด้วยพิธีครอบครัว ซึ่งจะต้องฆ่าวัว หมู ทำเหล้าหมักสำหรับเทศกาลอาหาร และบูชาเทพเจ้าเมลิ็ดพีซ 2) เทศกาลต้อนรับน้ำใหม่เป็นหนึ่งในเทศกาลสำคัญของชาวว่า โดยจะจัดขึ้นเป็นเวลาสามวัน กล่าวกันว่าประวัติศาสตร์ยาวนานเกือบพันปี และยังคงมีอยู่ในเขตหุบเขาอาหว่า เพื่อเป็นการรำลึกและขอบพระคุณเทพเจ้าแห่งฝนและเทพเจ้าแห่งต้นไม้ ได้แก่ “อันหยง anyong” และ “ซางลั่วตี้ sangluode” ที่ส่งฝนมาสู่โลกและเป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติ 3) เทศกาลเปียนนानी หรือที่เรียกกันว่าบู๋นนี่ในเขตซีเหมิง เป็นเทศกาลกล่าวคำอำลาปีเก่าและต้อนรับปีใหม่ จัดขึ้นในเดือนสิบสองตามปฏิทินว่า ในวันที่ ประชาชนและสัตว์ทุกอย่างต้องกลับมารวมตัวที่หมู่บ้าน หัวหน้าบ้านทั้งหมดจะรวมตัวกันเพื่อหารือเกี่ยวกับเทศกาล สรุปลงและทบทวนผลผลิตในหมู่บ้านและสาเหตุของภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น คาดการณ์สถานการณ์การผลิตในปีหน้า และกิจการของหมู่บ้านและของส่วนตัว 4) เทศกาลวันตรุษจีนของชนเผ่าว่าได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมชนเผ่าอี้ และการเฉลิมฉลองเลียนแบบจากชาวฮั่น 5) วันคริสต์มาส เป็นเทศกาลสำคัญสำหรับชาวว่า คริสเตียน เทศกาลเริ่มวันที่ 24 เดือน ธันวาคม จัดเป็นเวลาสามวันสามคืน 6) ประเพณีการฝังศพของชาวว่า ชาวว่าในมณฑลยูนนานส่วนใหญ่ประกอบพิธีฝังศพมีสุสานสาธารณะ มีสุสานของ

ตระกูลต่าง ๆ ในสุสาน เมื่อเลือกสุสานจะใช้ไม้สดในการทำนาย โดยมีพระสงฆ์หรือศาสตายนไข้ชั้นระดับศირษะแล้ววางลง หากไข้แตกแสดงว่าเป็นสุสานที่ผู้ตายชอบ หลังจากที่ชาวว่าฝิงผู้ตายในหลุมฝังศพแล้ว ชาวว่าไม่ได้บูชาผู้ตายที่หน้าหลุมฝังศพอีกต่อไป เพราะชาวว่าเชื่อว่าวิญญาณที่ตายแล้วอยู่บนท้องฟ้าและไม่อยู่บนพื้น แต่ชาวว่ามีการบูชาบรรพบุรุษบนแท่นบูชาวิญญาณ “คูริเย” เป็นประจำปีละครั้งด้วย

ด้านกฎหมายจารีตประเพณี กฎหมายจารีตประเพณีชาวว่ากำหนดให้คนที่มิมีนามสกุลเดียวกันไม่อนุญาตให้แต่งงาน ชาวว่ามองว่าการแต่งงานด้วยนามสกุลเดียวกันจะทำให้เทพเจ้าขุนเคื่องทำให้ครอบครัวของฝ่ายต่าง ๆ เสื่อมถอยและยังนำภัยพิบัติมาสู่หมู่บ้านด้วย ดังนั้น จึงไม่อนุญาตให้แต่งงานในนามสกุลเดียวกัน ถึงแม้จะมีเพศสัมพันธ์กันก็จะถูกลงโทษอย่างรุนแรงจากครอบครัวและหมู่บ้าน ด้วยวิธีการลงโทษอย่างหลากหลาย เช่น การแบกหินปูทาง ทำความสะอาดหมู่บ้าน ค่าปรับการฆ่าวัวหมูเพื่อบูชาเทพเจ้า

สรุปได้ว่า ชนเผ่าว่าเป็นหนึ่งในชนกลุ่มน้อยพื้นเมืองในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิม นับถือเทพเจ้าหลายองค์ที่อยู่ในธรรมชาติ เชื่อว่าทุกสิ่งมีชีวิตมีวิญญาณ นับถือเทพเจ้าหมุยจี มีเทศกาลต่าง ๆ เช่น เทศกาลข้าวใหม่ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีประเพณีสำหรับการแต่งงาน ยึดถือการแต่งงานแบบสามีภรรยาคนเดียว คนในนามสกุลเดียวกันไม่สามารถแต่งงานกันได้ หากฝ่าฝืนจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง

2.3.4 นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่า

ชนเผ่าว่ามีวรรณกรรมพื้นบ้านที่โดดเด่นมาก ตำนาน “ซือกั้งหลี่” เป็นตำนานที่แพร่หลายมาก และสร้างนิทานตำนานท้องถิ่นและตำนานเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีจำนวนมากเพื่อแสดงถึงความปรารถนาของตนเอง นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่ามีคุณค่าและความสำคัญอย่างสูงต่อชีวิตของสังคมเผ่าว่า จึงมีทั้งนักวิชาการไทยและนักวิชาการจีนได้กล่าวถึงนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าและความสำคัญของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าไว้ ดังนี้

เมฆม สอดส่องกลุข (2556, น. 288) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวว่ามีเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาทางปากมากมายและมีรูปแบบหลากหลาย ที่น่าสนใจก็คือเรื่องราวเกี่ยวกับการกำเนิดโลก การเกิดและการดำรงอยู่ของสรรพสิ่ง การประกอบพิธีแต่งงาน พิธีศพ และการประกอบอาชีพต่าง ๆ เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีวรรณกรรมโดดเด่นมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง วรรณกรรมประเภทนิทานปรัมปรา และตำนานพื้นบ้าน เทพนิยาย นิทาน เพลงกลอน ปริศนาคำทาย สุภาษิตคำพังเพย มีเรื่องราวที่เกี่ยวกับสัตว์ความสัมพันธ์ของสัตว์กับมนุษย์จำนวนมาก โดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบแบบบุคคลาธิษฐานเพื่อใช้เป็นคำสอนที่มีความลึกซึ้งกินใจเป็นอย่างมาก

ZHAO FURONG (2548, น. 5, 109-119) ได้กล่าวไว้ว่า ต้นกำเนิดและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าว่า สามารถสืบย้อนไปถึงยุค “ซือกั้ง” อันห่างไกลของตำนานการสร้างโลกชาติ

พันธู์เผ่าว่า เนื่องจากเผ่าว่าไม่มีตัวอักษรประจำชาติเป็นลายลักษณ์อักษรจึงไม่มีการบันทึกเรื่องราวการพัฒนาชาติพันธู์ที่ยาวนาน ต้นกำเนิดของเผ่าว่าและประวัติความเป็นมาของการก่อตัวของชาติพันธู์เผ่าว่าจึงเพียงสามารถสำรวจได้จากตำนานและเทพนิยายที่หลากหลายที่เกี่ยวกับชาติพันธู์เผ่าว่าและจากบันทึกเป็นระยะ ๆ ของเอกสารจีนเท่านั้น

ก่อนการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ชาวว่าไม่มีตัวอักษรเป็นของตัวเอง ในกระบวนการทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน ชาวว่าในประเทศจีนและบรรพบุรุษของชาวว่ามักใช้ภาษาของตนเองเพื่อสร้างวรรณกรรมประจำชาติของตนเองด้วยปากเปล่า เรื่องราวของชาวว่าก็เป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาโดยปากเปล่า มีทั้ง 1) ตำนานของกลุ่มชาติพันธู์เผ่าว่าในประเทศจีนมีเนื้อหาหลากหลาย มีจินตนาการที่ไม่เหมือนชนเผ่าอื่น ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้เท่ากับตำนานโลก “ชื่อก่งหลี่” เป็นตำนานภาษาร้อยแก้วของชาวว่าในเขตซีเหมิงที่รวบรวมเรื่องราวตำนานเชื่อมโยงกันมากกว่า 30 เรื่อง แต่ละเรื่องจะบรรยายถึงที่มาของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือสิ่งของและที่มาของขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่าง ก่อเกิดเป็นผลงานตำนานนิทานที่มีสีสันและความหลากหลาย 2) เรื่องราวพื้นบ้านของชาวว่าจำนวนมากมาที่อุ่มไปด้วยเนื้อหาและลักษณะประจำชาติ ซึ่งการสร้างและการแพร่กระจายของเรื่องราวพื้นบ้านต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับประวัติศาสตร์อันยาวนานและวัฒนธรรมที่มีสีสันของชาติพันธู์เผ่าว่าด้วย 3) นิทานพื้นบ้านเกี่ยวกับสัตว์และพืชมากมาย มีเรื่องราวเกี่ยวกับความรักและคนฉลาด ฯลฯ ด้วย

GUOSIJU และ SHANGZHONGHAO (2557, น. 15-17, 40, 156-179) ได้กล่าวไว้ว่า นิทานพื้นบ้านที่มีลักษณะวัฒนธรรมภูมิภาคและลักษณะประจำชาติอย่างเด่นชัด รวมทั้งที่มีรากฐานทางสังคมที่กว้างขวางและมีความเป็นจริงที่แข็งแกร่ง ได้แก่ นิทานเกี่ยวกับเด็กกำพร้าและนิทานเกี่ยวกับพืชสัตว์ สาเหตุที่ชาวว่ามีนิทานเด็กกำพร้าจำนวนมาก เป็นเพราะว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประวัติศาสตร์สังคม ระบบการแต่งงานและขนบธรรมเนียมประเพณีในการใช้ชีวิต นอกจากนี้ ชนเผ่าว่านิทานพืชสัตว์จำนวนมากเต็มไปด้วยความรู้ในการใช้ชีวิตต่าง ๆ เป็นการตกผลึกของภูมิปัญญาของชาวว่าและบทสรุปของประสบการณ์ในชีวิตด้วย

วรรณกรรมพื้นบ้านของชนเผ่าว่าเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่สืบทอดโดยปากจากรุ่นสู่รุ่น ในกระบวนการสืบทอด จะมีการเสริม เพิ่ม และลบอย่างต่อเนื่อง มีความสั่นไหวและการปรับปรุงสูง นิทานปรัมปราและตำนานโบราณในวรรณกรรมพื้นบ้านของชนเผ่าว่า สะท้อนถึงความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ใกล้ชิดกับการดำรงชีวิตและการพัฒนาของมนุษย์ในกระบวนการสร้างฟ้าดิน กำเนิดมนุษย์ กำเนิดสรรพสิ่งทั้งปวง การก่อตัวของเผ่าพันธู์ และการสืบพันธุ์ของมนุษย์ ซึ่ง “ชื่อก่งหลี่” ก็เป็นตำนานการสร้างโลกของชนเผ่าว่าที่แพร่หลายมากที่สุดและมีอิทธิพลมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตซีเหมิงและซางหยวนซึ่งเป็นเขตปกครองตนเองของชนเผ่าว่า นอกจากนี้ ชาวว่าอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมในภูมิภาคที่มีเอกลักษณ์ ล้อมรอบด้วยหุบเขาและแม่น้ำที่มีเอกลักษณ์ ชาวว่าแสดง

จินตนาการอย่างเต็มที่ และได้สร้างนิทานตำนานท้องถิ่นและตำนานเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อแสดงความรู้สึก อุดมคติ และความปรารถนาของชาวว่า นิทานและตำนานประจำถิ่นสะท้อน เนื้อหาชีวิตของชาวว่าในระยะสังคมประวัติศาสตร์ และมีลักษณะเฉพาะของภูมิภาคและลักษณะ ประจำชาติที่ชัดเจน แสดงให้เห็นลักษณะที่เป็นท้องถิ่นและความเป็นจริง ตำนานบางเรื่องยังให้ความรู้ และมีความสำคัญทางการศึกษาคด้วย เช่น นิทานเรื่อง หุบเขากงหมิง เทศกาลข้าวใหม่ นอกจากนี้ยังมี เรื่องราวของเด็กกำพร้ามากมายในนิทานพื้นบ้านของชาวว่า ซึ่งได้กลายเป็นลักษณะสำคัญของนิทาน พื้นบ้านของว่าและมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับประวัติศาสตร์สังคม ขนบธรรมเนียม และระบบการ แต่งงานของเผ่าว่า ชาวว่ารักเดียวใจเดียวและไม่ให้แต่งงานกันในนามสกุลเดียวกัน ผู้ฝ่าฝืนจะถูก ลงโทษอย่างรุนแรงหรือแม้กระทั่งถูกขับไล่ออกจากหมู่บ้าน นอกจากนี้ นิทานชีวิตของชาวว่ายังเป็น เรื่องราวประเภทหนึ่งที่สะท้อนชีวิตโดยตรงและเป็นความจริงที่เข้มแข็ง เป็นการแสดงออกทางศิลปะ ของแนวคิดทางศีลธรรมและจริยธรรมภายใต้สภาพสังคม เช่น นิทานเรื่อง ประสพการณ์ของสองพี่น้อง พี่ชายที่ใจร้าย เด็กขโมย

SHANG ZHONGHAO, GUO SIJIU และ LIU YUNTI (2532, น. 11-12) ได้กล่าวไว้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าเป็นงานวรรณกรรมที่ชาวว่าสร้างขึ้นโดยปากเปล่าในระหว่างการใช้ชีวิตใน ระยะยาว และเป็นการแสดงทางศิลปะของประวัติศาสตร์ชาวว่าด้วย ดังนั้น หากไม่รู้จักรวณกรรม นิทานพื้นบ้านของชาวว่า ก็จะไม่สามารถเข้าใจถึงประวัติศาสตร์ที่แท้จริงของชาวว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชนเผ่าที่ไม่มีตัวอักษรอย่างเผ่าว่า นิทานปากเปล่าของเผ่าว่ามักเป็นภาพสะท้อน ประวัติศาสตร์ทางสังคมของชาติพันธุ์เผ่าว่าในหลายแง่มุม ไม่ว่าจะ เป็นต้นกำเนิดของชนเผ่า ความสัมพันธ์ทางสังคม วิธีการผลิต ประเพณีการดำรงชีวิต คุณภาพทางจิตใจ ศีลธรรม ลักษณะทาง ภูมิศาสตร์ หรือในแง่มุมของนิสัยของสัตว์และพืชพันธุ์ และแม้กระทั่งกระบวนการของการพัฒนาทาง ประวัติศาสตร์ของชนเผ่า เกือบทุกประการสามารถได้รับการยืนยันจากนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าได้ ซึ่งหมายความว่า นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าไม่เพียงแต่มีคุณค่าทางศิลปะอย่างสูงเท่านั้น แต่ยังมี คุณค่าทางประวัติศาสตร์และสังคมที่สำคัญอีกด้วย

สรุปได้ว่า ชนเผ่าว่ามีวรรณกรรมพื้นบ้านที่โดดเด่นมาก โดยเฉพาะวรรณกรรมตำนาน นิทานของชาวว่ามีความคิดที่สร้างสรรค์ ตำนาน “ชื่อก่งหลี่” ก็เป็นตำนานการสร้างโลกของชนเผ่าว่า ที่แพร่หลายมากที่สุดและมีอิทธิพลมากที่สุด มีนิทานตำนานท้องถิ่นจำนวนมาก เพื่อแสดงถึง ความรู้สึก อุดมคติ และความปรารถนาของชาวว่า นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่ามีความสำคัญมากที่ สะท้อนประวัติศาสตร์ทางสังคมของชาติพันธุ์เผ่าว่าในหลายแง่มุม ทำให้เข้าใจถึงประวัติศาสตร์ที่ แท้จริงของชาวว่า มีคุณค่าทางศิลปะอย่างสูง และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสังคมที่สำคัญ เป็นการตกผลึกของภูมิปัญญาของชาวว่า

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิทานพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรม การศึกษานิทานพื้นบ้านสามารถทำให้เข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของนิทานได้ง่ายขึ้น จึงมีผู้ศึกษานิทานพื้นบ้านจำนวนมาก ทั้งนิทานไทย นิทานจีน และนิทานประเทศอื่น ๆ และมีการศึกษานิทานในด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยรวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาในนิทานพื้นบ้าน อนุภาคในนิทานพื้นบ้านและงานวิจัยเกี่ยวกับชนเผ่าว่า ดังนี้

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาในนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านสามารถแบ่งเนื้อหาตามประเภทต่าง ๆ ได้ เป็นเรื่องสำคัญที่สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์ประเภทเนื้อหานิทานย่อมสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ มีผู้ศึกษาประเภทเนื้อหานิทาน ดังเช่น

LI YINGXIAN (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าม้งที่แปลเป็นภาษาไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าม้งที่แปลเป็นภาษาไทย และ 2) เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าม้ง ขอบเขตการวิจัยคือ นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าม้งจากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าม้ง ทั้งหมด 124 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าม้งแบ่งตามลักษณะเนื้อหาของนิทาน สามารถแบ่งได้เป็น 10 ประเภท ได้แก่ 1) นิทานอธิบายเหตุ มีลักษณะอธิบายกำเนิดหรือความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ และอธิบายสาเหตุที่สัตว์บางชนิดมีรูปร่างลักษณะต่าง ๆ 2) นิทานชีวิต มีลักษณะเรื่องเกิดขึ้นในเวลาชาวบ้านทำนา กินข้าว ทอผ้า ล่าสัตว์หรือขายของ 3) นิทานมหัศจรรย์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเวทมนตร์การแปลงร่าง 4) นิทานศาสนา เป็นนิทานที่เกี่ยวกับศาสนาตอป่า ศาสนาพุทธ และเรื่องเกี่ยวกับเทพเจ้าต่าง ๆ 5) นิทานประจําถิ่น มีลักษณะเล่าความเป็นมาของสถานที่ต่าง ๆ ในเมืองลี่เจียง มีทั้งเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หรือเรื่องที่เกิดขึ้นระหว่างเทพเจ้าต่าง ๆ 6) นิทานสัตว์ เป็นนิทานที่เกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ ที่ชาวบ้านชนเผ่าม้งเฝ้าเลี้ยงดูกันมา มีทั้งนิทานเกี่ยวกับสัตว์ที่มีเวทมนตร์และสัตว์ธรรมดา 7) นิทานปรัมปรา มีทั้งนิทานการสร้างโลกและนิทานการอธิบายความเป็นมาของธรรมชาติ 8) นิทานคติ มีเนื้อหาอธิบายเรื่องกรรม แสดงให้เห็นว่าชนเผ่าม้งมีความเชื่อเรื่องกรรม 9) นิทานมุขตลก มีเนื้อหาที่เล่าเพื่อความบันเทิงในชีวิตประจำวันของชนเผ่าม้ง เกี่ยวกับความฉลาด ความโง่ ความขี้เกียจ 10) นิทานเรื่องผี มีลักษณะเป็นคนที่ฆ่าตัวตายเพื่อความรักแล้วกลายเป็นผีมาลงโทษคนที่ไม่ได้ทำตามสัญญา สะท้อนให้เห็นชนเผ่าม้งมีความเชื่อสัจธรรมต่อความรัก ผลการวิจัยด้านภาพสะท้อนสังคมในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าม้ง พบว่า มีภาพสะท้อนสังคม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชีวิตความเป็นอยู่ ชาวเผ่าม้งอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก สร้างบ้านเรือนด้วยไม้ ทำมาหากินจากธรรมชาติ การเดินทางยากลำบาก ชาวบ้านชนเผ่าม้งทำอาชีพหลากหลาย เช่น ทำนา ล่าสัตว์ เป็นต้น 2) ด้านค่านิยม มีความขยันหมั่นเพียร มีความกตัญญู รักอิสระ 3) ด้าน

ประเพณี มีประเพณีเกี่ยวกับพิธีบรรลุนิติภาวะ ประเพณีเกี่ยวกับงานแต่งงาน งานศพและเทศกาลการคบเพลิง และ 4) ด้านความเชื่อ คนเผ่าว่าซินับถือศาสนาตองปาและศาสนาพุทธ มีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า และมีความเชื่อเรื่องขวัญ

GAO XILAN (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป และ 2) เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป ขอบเขตของการวิจัยคือ นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปของเมืองต้าหลี่จากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีนจำนวน 160 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสามารถแบ่งตามประเภทของนิทานพื้นบ้านได้เป็น 10 ประเภท ได้แก่ 1) ตำนานปรัมปรา มีทั้งตำนานด้านการสร้างโลก ด้านธรรมชาติและด้านการช่วยชีวิตของมนุษย์ 2) นิทานศาสนา มีเนื้อหาที่เล่าเกี่ยวกับศาสนาเป็นจุและนิทานเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของชนเผ่าไป 3) นิทานคติ มีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นความดีและความร้ายของชนเผ่าไป 4) นิทานมหัศจรรย์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเวทคา ของวิเศษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชนเผ่าไป 5) นิทานชีวิต มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของชนเผ่าไป เล่าถึงนิสัยของชนเผ่าไป และการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาและอุปสรรค 6) นิทานประจักษ์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่ บุคคลในประวัติศาสตร์ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา 7) นิทานอธิบายเหตุ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายลักษณะนิสัยของสัตว์และมนุษย์ ความเชื่อและพิธีกรรม ปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ 8) นิทานเรื่องสัตว์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับมังกร เสือ และสัตว์อื่น ๆ แสดงให้เห็นชนเผ่าไปเชื่อว่าตนเองเป็นลูกหลานของมังกร 9) นิทานเรื่องผี มีเนื้อหาเกี่ยวกับผี เกี่ยวกับการใช้ยันต์และคาถาคบคุมผี ส่วนใหญ่จะเป็นผีร้าย และ 10) นิทานมุขตลก มีเนื้อหาที่เล่าเพื่อความบันเทิงในชีวิตประจำวันของชนเผ่าไป เกี่ยวกับความฉลาด ความโง่ ความซี้เกียจ และความจอมปลอมของชาวไป มีภาพสะท้อนสังคมเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชีวิตความเป็นอยู่ ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งน้ำ ภูเขา ประกอบอาชีพทำนา เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย ฯลฯ การคมนาคมยังต้องพัฒนาเดินทางโดยใช้ม้า เกี้ยว และการเดินเท้า 2) ด้านค่านิยม มีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การเลือกคู่ครอง เป็นต้น 3) ด้านความเชื่อ มีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า กฎแห่งกรรม ความฝัน และเรื่องผี มีความเชื่อเป็นจุและเจ้าแม่กวนอิม และ 4) ด้านประเพณี มีประเพณีการเซ่นไหว้เทพเจ้า มีเทศกาลตลาดนัดเดือน 3 เกี่ยวกับศาสนาพุทธ และเทศกาลเฝ้าชานหลังเกี่ยวกับศาสนาเป็นจุ

NANG MWE KHAM (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานเมียนมาร์ที่แปลเป็นภาษาไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานเมียนมาร์ และ 2) คุณค่าของนิทานเมียนมาร์ ขอบเขตการวิจัยคือ นิทานเมียนมาร์ที่แปลเป็นภาษาไทยจากหนังสือและอินเทอร์เน็ต จำนวน 50 เรื่อง ผลการวิจัยด้านภาพสะท้อนและวัฒนธรรมในนิทานเมียนมาร์ พบว่า สะท้อนให้เห็นสังคมเมียนมาร์ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชีวิตความเป็นอยู่

สะท้อนให้เห็นที่อยู่อาศัยและอาชีพของชาวเมียนมาร์ในสมัยก่อน อาศัยอยู่ใกล้แม่น้ำ ทะเล ป่าเขา ประกอบอาชีพเป็นชาวประมง มีคมนาคนทางน้ำ เป็นต้น 2) ด้านความเชื่อ นิทานเมียนมาร์สะท้อนให้เห็น ชาวเมียนมาร์มีความเชื่อเรื่องผี เวทมนตร์คาถา ความเชื่อเกี่ยวกับโชค เรื่องโหราศาสตร์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องเทพ เรื่องความฝัน เป็นต้น 3) ด้านค่านิยม สะท้อนให้เห็นว่าคนเมียนมาร์มีค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู ต้องมีน้ำใจ ใช้สติปัญญา และค่านิยมการเลือกคู่ครอง 4) ด้านประเพณี นิทานเมียนมาร์สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีการแต่งงานที่ต้องมีขั้นตอนการสู่ขอก่อนแต่งงาน 5) ด้านการปกครอง สมัยก่อนสังคมเมียนมาร์จะมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองบ้านเมือง ผลการวิจัยด้านคุณค่าของนิทานเมียนมาร์ พบว่า นิทานเมียนมาร์มีคุณค่าต่อผู้อ่านใน 4 ประการ ได้แก่ 1) คุณค่าด้านความรู้ นิทานเมียนมาร์ให้ความรู้แก่ผู้อ่าน เช่น ความรู้เกี่ยวกับทักษิณและความรู้เกี่ยวกับการปกครอง 2) คุณค่าด้านการสอนคุณธรรม สอนให้ผู้อ่านมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ มีน้ำใจต่อผู้อื่นและทำความดี 3) คุณค่าด้านการดำเนินชีวิต สอนให้ผู้อ่านรู้จักใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา สอนให้มีความรับผิดชอบ ในการกระทำ คำพูดและหน้าที่ของตน และ 4) คุณค่าด้านความบันเทิง ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเพลิดเพลิน และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลาย

นภสินธุ์ แผลงสร (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านญี่ปุ่น มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อรวบรวมและจำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้านญี่ปุ่นตามรูปแบบนิทานพื้นบ้านของสติตทอมป์สัน 2) เพื่อวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านญี่ปุ่นตามกฎวรรณกรรมพื้นบ้านของเอกเซล ออลริค 3) เพื่อวิเคราะห์สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวญี่ปุ่นจากนิทานที่ได้รวบรวมและจำแนกประเภทไว้ ทางด้านครอบครัว อาชีพ ความเชื่อ ประเพณี และค่านิยม ขอบเขตการวิจัยคือ วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านญี่ปุ่นจาก 47 จังหวัดในญี่ปุ่น ได้นิทานจำนวน 505 เรื่อง ผลการวิจัย นิทานพื้นบ้านญี่ปุ่น จำแนกออกได้เป็น 12 ประเภท ได้แก่ 1) นิทานมหัศจรรย์ มีหลายเรื่องเป็นนิทานมหัศจรรย์โดยไม่มี เทวดานางฟ้า แต่มีความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติทุกเรื่อง 2) นิทานชีวิต มีขนาดค่อนข้างยาว มีหลาย เหตุการณ์ ดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งความจริง มีการระบุสถานที่และตัวละครชัดเจน 3) นิทานวีรบุรุษ มีเนื้อเรื่องค่อนข้างยาวมีหลายเหตุการณ์ เล่าถึงการผจญภัยของวีรบุรุษ และมีลักษณะเหนือมนุษย์ 4) นิทานประจําถิ่น เป็นเรื่องแปลก เชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริงในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง มีตัวละครและ สถานที่ที่ชัดเจน เป็นเรื่องของบุคคลสำคัญในท้องถิ่น 5) นิทานอธิบายเหตุ อธิบายถึงกำเนิดของสัตว์ ชนิดต่าง ๆ สาเหตุที่สัตว์มีรูปร่างลักษณะต่างๆ กำเนิดของพืช ดวงดาว มนุษยชาติ เป็นต้น 6) นิทาน เทวปกรณัม อธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ปราศุการณ์ทางธรรมชาติ 7) นิทานคติ เน้นการสั่งสอนโดยให้คิดว่า เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ ควรใจเย็น ตั้งสติ ไม่หวาดกลัวเกินไป 8) นิทานเรื่องสัตว์ มีสัตว์เป็นตัวละครที่สำคัญ 9) นิทานมุขตลก เนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในชีวิตประจำวัน สนุกสนานเฮฮา 10) นิทานศาสนา เป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนาแต่ไม่ใช่ประเภทเทวปกรณัมหรือตำนาน 11) นิทานเรื่องผี สังคมญี่ปุ่นแต่ละท้องถิ่นมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับภูตผีปีศาจต่าง ๆ 12) นิทานเข้าแบบ

มีแบบแผนในการเล่าเป็นพิเศษ ผลการวิเคราะห์เนื้อหาในนิทานพื้นบ้านญี่ปุ่นสอดคล้องกฎวรรณกรรมพื้นบ้านของเอกเซล ออลริคทั้งหมด 13 ข้อ แสดงให้เห็นว่านิทานพื้นบ้านญี่ปุ่นมีลักษณะเป็นสากลเหมือนกับนิทานพื้นบ้านที่ เอกเซล ออลริคได้ศึกษา ผลการวิเคราะห์สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวญี่ปุ่น พบว่า ลักษณะครอบครัวญี่ปุ่นมี 3 ประเภท คือ ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย และครอบครัวรวม การประกอบอาชีพหลากหลาย เช่น อาชีพเกษตรกรรม และอาชีพทำการประมงเป็นอาชีพหลัก มีความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า ความเชื่อเรื่องสวรรค์ นรก ชาติ ภูผ ความเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ ความเชื่อเรื่องวีรบุรุษและรัฐ ฯลฯ มีประเพณีการแต่งงาน ประเพณีงานศพ ประเพณีวันปีใหม่ และประเพณีไหว้บรรพบุรุษ เป็นต้น มีค่านิยมในการทำงาน ค่านิยมในการมองโลกในแง่ดี ค่านิยมด้านความจงรักภักดี ค่านิยมด้านความขยันหมั่นเพียร และค่านิยมทางการศึกษา เป็นต้น

สุกัญญา ตั้งเรื่องเกียรติ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของนิทานไทยบนสื่ออินเทอร์เน็ต มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบในการนำเสนอนิทานไทยบนสื่ออินเทอร์เน็ต 2) เพื่อศึกษาแนวเรื่องของเนื้อหาในนิทานไทยบนสื่ออินเทอร์เน็ตและแนวคิดหลักของเนื้อหาทางด้านจริยธรรม ขอบเขตการวิจัยคือ นิทานไทยที่พบโดยการใช้เสิร์ชเอ็นจินและทำการสุ่มตัวอย่าง พบเว็บไซต์ทั้งสิ้น 6 เว็บไซต์ ผลการวิจัยด้านเนื้อหาของนิทานไทยบนสื่ออินเทอร์เน็ต พบว่า 1) นิทานไทยในเว็บไซต์ www.kidsquare.com จำนวน 44 เรื่อง เกือบทั้งหมดเป็นนิทานเรื่องสัตว์ มีตัวละครเป็นสัตว์ต่าง ๆ นิทานในเว็บไซต์นี้ยังมีนิทานประเภทนิทานคติ โดยในตอนท้ายของเรื่องจะสรุปแง่คิดที่ได้จากนิทานเรื่องนั้น ๆ ว่า “นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า...” 2) นิทานไทยในเว็บไซต์ www.childthai.org/nitan มีจำนวน 33 เรื่อง จัดเป็นนิทานคติ นำเสนอแง่คิดสอนใจแก่ผู้อ่านและผู้ฟัง นิทานมหัศจรรย์หรือนิทานเทพนิยาย ซึ่งมีตัวละครในเนื้อหาเป็นนางฟ้า เทวดา ภูตผี นิทานอธิบายเหตุ อธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ และนิทานเรื่องสัตว์ ตัวละครในนิทานมีสัตว์เป็นตัวดำเนินเรื่องทั้งหมด 3) นิทานไทยในเว็บไซต์ www.everykid.com มีจำนวน 67 เรื่อง ส่วนใหญ่จัดเป็นนิทานมุขตลกโดยมีเนื้อหาเน้นการสร้างความเพลิดเพลิน เรียกเสียงหัวเราะให้กับผู้อ่านนิทานคติโดยเสนอแง่คิดในตอนท้ายของเรื่อง นิทานมหัศจรรย์โดยมีตัวละครเป็นเทวดานางฟ้า นิทานประจำถิ่น และนิทานเรื่องสัตว์ 4) นิทานไทยในเว็บไซต์ www.nitanbox.com/tale.htm มีจำนวน 37 เรื่อง ส่วนมากจัดเป็นนิทานมหัศจรรย์หรือนิทานเทพนิยาย ยังจัดเป็นนิทานคติ นิทานเรื่องสัตว์และนิทานอธิบายเหตุ 5) นิทานไทยในเว็บไซต์ www.geocities.com/paris/library/7749 มีอยู่จำนวน 5 เรื่อง จัดเป็นประเภทนิทานมหัศจรรย์ เป็นนิทานขนาดยาว ประกอบด้วยอนุภาค 6) นิทานไทยในเว็บไซต์ www.beeskids.com มีอยู่จำนวน 28 เรื่อง นิทานพื้นบ้านไทย 2 เรื่อง นิทานในเว็บไซต์นี้ส่วนมากจัดเป็นนิทานเรื่องสัตว์ นิทานคติและนิทานมหัศจรรย์หรือนิทานเทพนิยาย จากการวิเคราะห์นิทานในเว็บไซต์ดังกล่าวพบว่า เป็นประเภทนิทานคติมากที่สุด

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านมีอยู่ทุกท้องถิ่นทุกประเทศเต็มไปด้วยคติสอนใจ ค่านิยมและ วัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของนิทาน การศึกษานิทานพื้นบ้านมีความสำคัญมากที่สามารถทำให้เข้าใจถึง วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านของท้องถิ่น/ ประเทศต่าง ๆ เช่น นิทานพื้นบ้านจีน นิทานญี่ปุ่น นิทานเมียนมาร์ นิทานไทย เป็นต้น สามารถศึกษา วิเคราะห์นิทานในด้านประเภทเนื้อหา รูปแบบ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ภาพสะท้อนสังคม วัฒนธรรม และคุณค่า เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวทำให้รู้ว่านิทานพื้นบ้านของแต่ละประเทศล้วนมี ลักษณะเด่นในด้านเนื้อหา และเนื้อหาในนิทานพื้นบ้านสามารถทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรม ค่านิยมต่าง ๆ ได้ด้วย ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาวิจัยด้านเนื้อหาในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอนุภาคในนิทานพื้นบ้าน

อนุภาค เป็นองค์ประกอบเล็ก ๆ ย่อย ๆ ในนิทานที่มีลักษณะสะดุดตาไม่ธรรมดา การศึกษาอนุภาคที่ปรากฏในนิทานก็ย่อมเป็นที่นิยมศึกษาและสามารถทำให้เข้าใจวัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของนิทานได้ด้วยเช่นกัน ดังนี้

TANG YUANZHEN (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านแบบ แฟนตาซีของหนังสือ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านแบบแฟนตาซีของหนังสือ ขอบเขตการวิจัยคือ นิทานที่รวบรวมจากหนังสือนิทานพื้นบ้านหนังสือฉบับต่าง ๆ รวม 365 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า อนุภาคที่ปรากฏในนิทานแฟนตาซีของหนังสือแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) อนุภาคการตอบแทนพระคุณกับเนอร์คุณที่ปรากฏในนิทานแฟนตาซีของหนังสือสามารถแบ่งได้เป็น อนุภาคเทพวิญาณตอบแทนพระคุณ อนุภาคสัตว์ตอบแทนพระคุณและอนุภาคสัตว์ที่รู้บุญคุณกับ มนุษย์ที่ไม่รู้บุญคุณ ซึ่งอนุภาคดังกล่าวนี้พบบ่อยในนิทานแฟนตาซีของหนังสือ สะท้อนให้เห็นถึง คุณธรรมจริยธรรมของสังคมที่ว่า ผู้ที่ทำร้ายผู้อื่น ทำลายความสัมพันธ์ที่กลมกลืนกันระหว่างมนุษย์กับ ธรรมชาติ ย่อมได้รับการลงโทษ 2) อนุภาคการทำลายกับการช่วยเหลือที่ปรากฏในนิทานแฟนตาซี ของหนังสือพบน้อย สามารถแบ่งได้เป็นอนุภาคการให้อุบายกับการชี้ทาง และอนุภาคการไล่ล่าและ หลบหนี 3) อนุภาคโอกาสกับโชคชะตาที่ปรากฏในนิทานแฟนตาซีของหนังสือ สามารถแบ่งได้เป็น อนุภาคมนุษยธรรมที่สามารถฟังเข้าใจภาษาของสัตว์ได้ อนุภาคความต้องการที่โง่เขลาของคนที่สอง ในการแอบฟังความลับ และอนุภาคสมบัติที่ได้มาเกิดการเปลี่ยนแปลง 4) อนุภาคการพลิกชะตากรรม ที่ปรากฏในนิทานแฟนตาซีของหนังสือสามารถแบ่งได้เป็นอนุภาคลูกชาย/ลูกสาวคนเล็กได้รับชัยชนะ อนุภาคคนจนได้ใช้ชีวิตอย่างร่ำรวย และหนุมที่เดือดร้อนกลายเป็นวีรบุรุษ และ 5) อนุภาคการทดสอบ หลายครั้งที่ปรากฏในนิทานแฟนตาซีของหนังสือสามารถแบ่งได้เป็นอนุภาคการทดสอบฐานะ อนุภาค การทดสอบความกล้าหาญ อนุภาคการทดสอบความสามารถ และอนุภาคการทดสอบความใจดี อนุภาคดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มคนหนังสือและมนุษย์กับ ธรรมชาติอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

TANG LIHUA (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วง มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วง ขอบเขตการวิจัยคือ ผู้วิจัยได้รวบรวมนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีนจำนวนทั้งหมด 126 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงสามารถจัดประเภทได้เป็น 7 ประเภท ก็คือ 1) นิทานมหัศจรรย์ แสดงให้เห็นถึงชนเผ่าจ้วงมีความคิดสร้างสรรค์ 2) นิทานชีวิต แสดงให้เห็นถึงชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมประเพณีของชนเผ่าจ้วง 3) นิทานวีรบุรุษ สะท้อนให้เห็นชาวจ้วงนับถือวีรบุรุษอย่างมาก 4) นิทานประจําถิ่น แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชนเผ่าจ้วง 5) นิทานปรัมปรา แสดงให้เห็นว่าชนเผ่าจ้วงมีความเชื่อความคิดเกี่ยวกับการสร้างโลกดั้งเดิม 6) นิทานที่เกี่ยวกับสัตว์ แสดงให้เห็นถึงเผ่าจ้วงมีความเชื่อนับถือสัตว์ 7) นิทานมุขตลก แสดงให้เห็นถึงชนเผ่าจ้วงมีวัฒนธรรมเพื่อความสนุกสนาน ผลการวิจัยด้านอนุภาคพบว่า ผู้วิจัยได้แบ่งอนุภาคในนิทานเผ่าจ้วงไว้เป็น 3 อนุภาค ได้แก่ 1) อนุภาคตัวละคร ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษ อนุภาคตัวละครเป็นบุคคลธรรมดา และอนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ 2) อนุภาคของวิเศษ ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ อนุภาคของวิเศษที่ได้รับจากผู้วิเศษ อนุภาคของวิเศษที่มาจากธรรมชาติ อนุภาคของวิเศษที่ติดตัวละครมาตั้งแต่เกิด และอนุภาคของวิเศษที่ตัวละครสร้างขึ้น 3) อนุภาคเหตุการณ์ ประกอบด้วย 9 ประเด็น ได้แก่ อนุภาคการสร้างโลก อนุภาคน้ำท่วม อนุภาคการลงโทษ อนุภาคการแต่งงานที่ผิดปกติธรรมดา อนุภาคการตั้งครมภ์โดยปราศจากการมีเพศสัมพันธ์ อนุภาคผู้วิเศษให้ความช่วยเหลือบุคคลธรรมดา อนุภาคการร้องเพลงพื้นบ้าน อนุภาคการเกิดใหม่ และอนุภาคการทดสอบ ซึ่งอนุภาคดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงเผ่าจ้วงมีความคิดที่สร้างสรรค์ มีวัฒนธรรม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลาย

YAN DANLI (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของนิทานพื้นบ้านไทยตามทฤษฎีเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน และ 2) เพื่อวิเคราะห์อนุภาคที่ปรากฏในเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านไทย ขอบเขตของการวิจัยคือ นิทานพื้นบ้านไทย 14 เรื่อง ผลการวิจัยด้านโครงเรื่องของนิทานพื้นบ้านไทยตามทฤษฎีเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของ เอกเซล โอลริค พบว่า นิทานพื้นบ้านไทย 14 เรื่องมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของ เอกเซล โอลริค ทั้ง 12 ทฤษฎี ผลการวิจัยด้านอนุภาคตามประเภทของอนุภาค 3 ประเภท คือ ตัวละคร วัตถุสิ่งของ เหตุการณ์หรือพฤติกรรม พบว่า 1) อนุภาคด้านตัวละคร มีตัวละครที่มีลักษณะพิเศษ และส่วนใหญ่กล่าวถึง 3 ฝ่าย คือ ตัวละครฝ่ายดี ตัวละครฝ่ายร้าย และตัวละครฝ่ายสนับสนุน 2) อนุภาคด้านวัตถุสิ่งของ ของวิเศษที่ปรากฏขึ้นในนิทานพื้นบ้านไทย ส่วนมากที่มาของของวิเศษมีอยู่ 3 แห่ง คือ ได้จากผู้วิเศษ ได้จากมารดาที่เป็นอมมนุษย์ และเป็นของวิเศษที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 3) อนุภาคด้านเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านไทย มีเหตุการณ์ 2 ประเภทเด่นที่สุด คือ เหตุการณ์ด้านเวทมนตร์ และเหตุการณ์ด้านศาสนา อนุภาคดังกล่าวในนิทานแสดงให้เห็น

จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของคนไทย และยังทำให้เข้าใจความหมายเชิงสากลและลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของความคิดความเชื่อและค่านิยมของคนไทยด้วย

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2558ข) ศึกษาวิจัยเรื่อง อนุภาคเหนือธรรมชาติในนิทานเรื่องสังข์ทอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนุภาคเหนือธรรมชาติในนิทานเรื่องสังข์ทอง ตามแนวคิดของนักคติชนวิทยาตะวันตก และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอนุภาคเหนือธรรมชาติกับคนในสังคมขอบเขตการวิจัยคือ นิทานเรื่องสังข์ทอง 3 ส่วนวน ผลการวิจัยพบว่า อนุภาคที่ปรากฏในนิทานเรื่องสังข์ทอง 3 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ อนุภาคเกี่ยวกับตัวละคร มี 2 ประเภท ได้แก่ ตัวละครเอกกับตัวละครอมมนุษย์ ตัวละครเอกมักเป็นกษัตริย์หรือบุคคลชั้นสูง ตัวละครอมมนุษย์เป็นตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ธรรมดา มักเป็นกษัตริย์หรือบุคคลชั้นสูง ตัวละครอมมนุษย์เป็นตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ธรรมดา มีพลังอำนาจเหนือมนุษย์ เช่น พิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น พระอินทร์ และตัวละครฝ่ายร้ายที่ต้องพ่ายแพ้ในที่สุด เช่น ยักษ์ กลุ่มที่สองคือ อนุภาคเกี่ยวกับวัตถุหรือความเชื่อที่แปลกประหลาดโดยตัวละครเอกมีลักษณะเหนือธรรมชาติและเดินทางไปในโลกมหัศจรรย์ด้วยวิธีการที่แปลก เช่น ไปโลกบาดาล ไปโลกของยักษ์ ไปในอากาศ และของวิเศษที่ได้มามีเป็น บ่อเงิน บ่อทอง รูปเงาะ เกือกแก้ว ไม้เท้าทอง กลุ่มที่สามคือ อนุภาคเกี่ยวกับเหตุการณ์เดี่ยว ๆ ที่เกิดขึ้นและคงอยู่อย่างอิสระ เช่น ไข่เวทมนตร์ทำให้ผู้อื่นหลงรักตนเองหรือการทำเสน่ห์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ไสยศาสตร์ ซึ่งนิทานเรื่องสังข์ทองเล่าเรื่องเกี่ยวกับตัวเอกที่เหนือธรรมชาติ และเผชิญหน้ากับความแปลกประหลาดในโลกเหนือธรรมชาติ กำเนิดผิดปกติ และเดินทางค้นหาประสบการณ์ ทำให้ตัวเอกมีอำนาจและได้ของวิเศษเหนือธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงมนุษย์หลงใหลในการเดินทางผจญภัยในโลกความเหนือธรรมชาติ และความสัมพันธ์ระหว่างนิทานกับสังคม คือ ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์สะเทือนใจ นิทานชี้แนะ สอนสั่งผู้ฟังจนยอมรับการปลูกฝังจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ในสังคม

วริศรา จารย์ปัญญา (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเรื่องเล่าอาผานถึในฐานะนิทานมุขตลกแนวเสียดสี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาอนุภาคในนิทานพื้นบ้านจีน เรื่องเล่าอาผานถึ 2) วิเคราะห์กลวิธีการพลิกความหมายในการนำเสนอ เรื่องเล่าอาผานถึ ในฐานะนิทานมุขตลกแนวเสียดสี และ 3) วิเคราะห์นัยทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นในนิทานมุขตลกแนวเสียดสี เรื่องเล่าอาผานถึ ขอบเขตการวิจัยคือ นิทานพื้นบ้านจีนเรื่องเล่าอาผานถึ จำนวน 1 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า มีอนุภาคสำคัญในเรื่องอาผานถึที่ตรงกับดัชนีอนุภาคนิทานทั้งหมด 7 ประการ ได้แก่ 1) อนุภาคการตีความอย่างเถรตรง มี 3 อนุภาค คือ อนุภาค J2461.1 เรื่องการปฏิบัติตามคำสั่งแบบเถรตรง พบในนิทานจำนวน 3 เรื่อง อนุภาค J2465. เรื่องการปฏิบัติตามคำสั่งแต่ส่งผลเสียภายหลัง พบในนิทานเรื่องเดียว อนุภาค J2465.6. เรื่องการทำความสะอาดห้องโดยรดน้ำจนนองเต็มพื้น พบในนิทานเรื่องเดียว 2) อนุภาคการใช้อุบายหรือเล่ห์เหลี่ยม มี 5 อนุภาค ได้แก่ อนุภาค K231. ลูกหนี้ปฏิเสธการชดใช้หนี้สิน พบในนิทาน 2 เรื่อง อนุภาค K134.2. ม้าที่วิ่งเร็วกว่าฝน พบในนิทานเรื่องเดียว

อนุภาค K341.8.1. หลอกหลวงโดยสร้างชีพาหนะกลับบ้านเพื่อเตรียมกลยุทธ์ พบในนิทานเรื่องเดียว
 อนุภาค K451. การตัดสินใจให้เป็นคนโกงอย่างไม่เป็นธรรม พบในนิทานเรื่องเดียว อนุภาค K475. การ
 โกงโดยการพูดอ้อมค้อม พบในนิทานเรื่องเดียว 3) อนุภาคการกระทำเรื่องเหลือเชื่อ มีอนุภาคเดียวคือ
 อนุภาค H1023. เรื่องที่ไม่ตรงกับธรรมชาติของวัตถุ พบในนิทาน 2 เรื่อง 4) อนุภาคเกี่ยวกับสิ่ง
 สกปรกและเรื่องเพศ คืออนุภาค C891 เรื่องสกปรกเป็นเรื่องต้องห้าม พบในนิทานเรื่องเดียว
 5) อนุภาคเกี่ยวกับการหลอกหลวง ความไว้วางใจ ตรงกับอนุภาคหมวด K 455 6) อนุภาคเกี่ยวกับ
 การทดสอบความฉลาดหรือความสามารถ มี 2 อนุภาค คือ อนุภาค H500 การทดสอบความฉลาด
 หรือความสามารถ พบในนิทานเรื่องเดียว และอนุภาค H504 การทดสอบความฉลาดโดยการใช้คำ
 สามคำ พบในนิทานเรื่องเดียว 7) อนุภาคเกี่ยวกับบุคคลและสังคม มี 5 อนุภาค ได้แก่ อนุภาค
 P 12.2.1 พระราชาที่ปกครองอย่างกดขี่ พบในนิทาน 19 เรื่อง อนุภาค P 110 ชุนนาง พบในนิทาน
 7 เรื่อง 3) อนุภาค P 120 นักบวชในศาสนา พบในนิทาน 3 เรื่อง อนุภาค P 30 เพื่อน พบในนิทาน
 4 เรื่อง และอนุภาค P 320 การต้อนรับแขก พบในนิทาน 4 เรื่อง

ณิรันดร์ แมลงภู (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง อนุภาคการให้รางวัลและการลงโทษในนิทาน
 พื้นบ้านไทย: ลักษณะและความหมายเชิงวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะของอนุภาค
 การให้รางวัลและการลงโทษที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านไทยภาคต่าง ๆ และ 2) เพื่อวิเคราะห์
 ความหมายเชิงวัฒนธรรมของอนุภาคการให้รางวัลและการลงโทษที่ในนิทานพื้นบ้านไทย ขอบเขตของ
 การวิจัยคือ นิทานพื้นบ้านไทยที่รวบรวมได้จากสารานุกรมวัฒนธรรมไทยในภาคต่าง ๆ ที่มีปรากฏ
 อนุภาคการให้รางวัลและการลงโทษ จำนวน 897 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า อนุภาคการให้รางวัลและ
 การลงโทษในนิทานพื้นบ้านไทยมีลักษณะร่วมทางความคิด 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ประเด็นผู้ให้รางวัล
 และผู้ลงโทษ พบว่าในนิทานพื้นบ้านไทยมีผู้ให้รางวัลและผู้ลงโทษที่ปรากฏร่วมกัน 4 ประเภท คือ
 ชนชั้นสูง สิ่งเหนือธรรมชาติ สมาชิกในครอบครัว และกรรมดีหรือกรรมชั่ว 2) ประเด็นผู้รับรางวัลและ
 ผู้ถูกลงโทษที่พบเป็นจำนวนมากคือ ชนชั้นล่าง และสมาชิกในครอบครัว 3) ประเด็นเกี่ยวกับการ
 การกระทำที่ได้รับรางวัลและการกระทำที่ถูกลงโทษ พบว่าการกระทำที่ได้รับรางวัลที่ปรากฏมากคือ
 การทำความดีทางพุทธศาสนา การกระทำที่ถูกลงโทษที่ปรากฏมากคือ การทำความผิดทางพุทธ
 ศาสนา 4) ประเด็นเกี่ยวกับรางวัลและการลงโทษ พบว่ารางวัลที่ปรากฏมากคือ รางวัลเกี่ยวกับความ
 ร่ำรวยและการได้ครอบครองเป็นรางวัล การลงโทษที่พบมากที่สุดคือ การลงโทษให้ถึงแก่ความตาย
 การลงโทษโดยการเนรเทศ และการลงโทษด้วยอำนาจพิเศษ 5) ประเด็นเงื่อนไขของการได้รับรางวัล
 และการถูกลงโทษ พบว่า เงื่อนไขของการได้รับรางวัลที่สำคัญ 3 ประการ คือ เมื่อชนชั้นล่างช่วย
 ปกป้องบ้านเมือง เมื่อชนชั้นล่างช่วยชีวิตสิ่งเหนือธรรมชาติที่เป็นยักษ์และพญานาค และเมื่อชนชั้นสูง
 หรือชนชั้นล่างทำทาน ผลการศึกษาอนุภาคการให้รางวัลและการลงโทษสามารถสื่อให้เห็นความหมาย
 เชิงวัฒนธรรม 2 ด้าน ได้แก่ 1) ในระดับท้องถิ่น พบว่าอนุภาคแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมของสังคมแต่

ละภาค ในนิทานภาคเหนือ การทำทานเป็นลักษณะเฉพาะของอนุภาคการให้รางวัลและการลงโทษในนิทานภาคอีสาน เรื่องอาหารการกินเป็นลักษณะเฉพาะของอนุภาคการให้รางวัลและการลงโทษในนิทานภาคกลาง เรื่องของการปกป้องบ้านเมืองเป็นลักษณะเฉพาะของอนุภาคการให้รางวัลและการลงโทษ ในนิทานภาคใต้ เรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความกตัญญูเป็นลักษณะเฉพาะของอนุภาคการให้รางวัลและการลงโทษ 2) ในระดับสังคมไทย เน้นสอนให้ทำความดีไม่ให้ทำความผิดตามคำสอนทางพุทธศาสนา เน้นในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้อื่นในสังคม เน้นสอนมิให้ทำความผิดเรื่องชู้สาว สอนไม่ให้ทำผิดต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ สังคมให้คุณค่ากับฐานะทางสังคมและคู่ครองที่ดี เป็นต้น

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านไม่ว่านิทานพื้นบ้านไทยหรือนิทานพื้นบ้านจีน ล้วนมีอนุภาคปรากฏอยู่จำนวนมาก มีทั้งอนุภาคแบบสากลและอนุภาคที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อย่างไรก็ตาม การศึกษาอนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านสามารถสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มคน และวัฒนธรรมของกลุ่มคนผู้เป็นเจ้าของนิทานได้สะดวกยิ่งขึ้น ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาวิจัยด้านอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ซึ่งนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาก็มีอนุภาคแบบสากลและอนุภาคที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของชนเผ่าว่า จึงสามารถนำมาศึกษาได้

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าว่า

ชนเผ่าว่า เป็นหนึ่งในชนกลุ่มน้อยพื้นเมืองในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีประวัติศาสตร์อย่างยาวนาน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวรรณกรรมพื้นบ้าน ภาษาพูด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีนักวิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับชนเผ่าว่า ดังเช่น

JIANG YU (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาอนุภาคหญิงสาวหอยในนิทานชนเผ่าว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนุภาคหญิงสาวหอยในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ขอบเขตการวิจัย คือ นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่มีอนุภาคหญิงสาวหอยและได้รับการเผยแพร่จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ นิทานเรื่องหญิงสาวไข่นก นิทานเรื่องเหยียนซากับหญิงสาวหอยในเขตเมืองเหลียน นิทานเรื่องเด็กกำพร้ากับนางฟ้า นิทานเรื่องเหยียนก่ากับสาวมังกร นิทานเรื่องเหยียนหรือกับสาวมังกรในเขตซีเหมิงกับขางหยวน ผลการวิจัยพบว่า อนุภาคหญิงสาวหอยในนิทานมีอนุภาคหลัก 3 อนุภาคไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ อนุภาคหนุ่มได้รับหอย/สัตว์อื่น หอย/สัตว์อื่นแปลงร่างเป็นสาวทำงานบ้านให้หนุ่ม หนุ่มแอบติดตามและพบความจริงสาวเป็นหอย/สัตว์อื่น ส่วนอนุภาคหญิงสาวหอยของชาวว่ามีสองแบบ ได้แก่ ในนิทานเรื่องหญิงสาวไข่นกและนิทานเรื่องเหยียนซากับหญิงสาวหอย คือ อนุภาคหนุ่มได้รับหอย/สัตว์อื่น - หอย/สัตว์อื่นแปลงร่างเป็นสาวทำงานบ้านให้หนุ่ม-หนุ่มแอบติดตามและพบความจริงสาวเป็นหอย/สัตว์อื่น-ไม่ให้สาวแปลงร่างกลับเป็นหอย บอกความรักและอยู่ด้วยกัน-มีอุปสรรคเกิดขึ้น-อุปสรรคหายและทั้งสองอยู่ด้วยกันมีความสุข ในนิทานเรื่องเด็กกำพร้ากับนางฟ้า นิทานเรื่องเหยียนก่า

กับสาวมังกร นิทานเรื่องเหยียนหรือกับสาวมังกร คือ อนุภาคหนุ่มได้รับหอย/สัตว์อื่น - หอย/สัตว์อื่นแปลงร่างเป็นสาวทำงานบ้านให้หนุ่ม-หนุ่มแอบติดตามและพบความจริงสาวเป็นหอย/สัตว์อื่น-ทั้งสองรักกันอยู่ด้วยกัน-มีผู้กีดขวางแสดงตัว-สาวหายตัว หนุ่มหาสาวและได้รับความช่วยเหลือ- การทดสอบหนุ่ม-ผ่านการทดสอบและทั้งสองอยู่ด้วยกันมีความสุข สะท้อนให้เห็นถึงนิทานเรื่องหญิงสาวหอยในเขตเมิ่งเหลียนได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมชาวไตและชาวฮั่นอย่างลึกซึ้ง เรื่องราวของหญิงสาวหอยในเขตซางหยวนและซีเหมิงและพื้นที่ที่ใกล้ศูนย์กลางของชาวฮั่นสอดคล้องกับอนุภาคหญิงสาวหอยอนุภาคหลัก และแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของชาวฮั่น เช่น ประเพณีการบอกรัก การบูชาเทพธิดาของความเชื่อดั้งเดิม ฯลฯ ส่วนเรื่องราวหญิงสาวหอยในเขตพื้นที่ไกลนั้นแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมหลากหลายชาติพันธุ์ แสดงให้เห็นว่าเรื่องราวหญิงสาวหอยชนเผ่าว่าไม่เบี่ยงเบนไปจากต้นแบบของเรื่องเดิมและยังมีลักษณะเฉพาะในระดับภูมิภาคและระดับชาติพันธุ์ด้วย

HE MENGLIN และ DENG JIAXIAN (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เชิงนิเวศน์จากความเชื่อธรรมชาติในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เชิงนิเวศน์จากความเชื่อธรรมชาติในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ขอบเขตการวิจัยคือ หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า จำนวน 1 เล่ม และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมนิเวศวิทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ในนิทานพื้นบ้านเผ่าว่ามีความเชื่อบูชาเทพเจ้าตามธรรมชาติ ได้แก่ เทพเจ้าแห่งฟ้า เทพเจ้าแห่งดิน เทพเจ้าแห่งสัตว์ เทพเจ้าแห่งพืช เทพเจ้าแห่งมนุษย์ และเทพเจ้าแห่งขุนเขา ในตำนานและเรื่องราวต่าง ๆ ของชาวฮั่น เทพเจ้ามีชีวิตและวิญญาณเหมือนมนุษย์ สรรพเทพเคารพชีวิตของมนุษย์และสรรพสิ่งบนโลก และสามารถปกป้องการอยู่รอดของมนุษย์ สัตว์ และพืชด้วยพลังอำนาจของเทพและบำรุงรักษาความสมดุลของระบบนิเวศทางธรรมชาติ มีความเคารพและเกรงกลัวต่อชีวิตและการดูแลระบบนิเวศน์ของทุกชีวิตในธรรมชาติซึ่งสอดคล้องกับมุมมองของจริยธรรมทางนิเวศวิทยา 2) ในนิทานพื้นบ้านของชาวฮั่นว่ามีความเชื่อเรื่องสัตว์และพืช ได้แก่ มีความเชื่อว่า ข้าว และภูเขาเป็นหลัก สัตว์และพืชเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับสภาพความเป็นอยู่ของชาวฮั่น สอดคล้องกับมุมมองของจริยธรรมทางนิเวศวิทยา 3) ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ความตระหนักทางนิเวศวิทยาจากความเชื่อเรื่องธรรมชาติอยู่ที่ความเกรงกลัวต่อชีวิตในความเชื่อเทพเจ้าตามธรรมชาติ และจริยธรรมทางนิเวศน์ในความเชื่อเทพเจ้าสัตว์และพืช เรื่องเล่าพื้นบ้านของชาวฮั่นว่าแสดงความห่วงใยต่อระบบนิเวศ กล่าวคือ การรับรู้ของผู้คนเกี่ยวกับคุณค่าของธรรมชาติ ความเคารพและการปกป้องธรรมชาติและชีวิตในธรรมชาติ

YANG YUYU (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วัฒนธรรมลวดลายในชุดแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าว่า ในเขตซางหยวน มณฑลยูนนาน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมลวดลายในชุดแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าว่า ในเขตซางหยวน มณฑลยูนนาน ขอบเขตการวิจัยคือ วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ ทัศนกรรม รูปแบบทางศิลปะของลวดลายในชุดแต่งกายของชนเผ่าว่าในเขตปกครองตนเองเผ่าว่าอำเภอซางหยวน ผลการวิจัยพบว่า ความนิยมทางวัฒนธรรมของลวดลาย

การแต่งกายของชนเผ่าว่าในเขตชางหยวน มณฑลยูนนาน มี 4 ประการ ได้แก่ 1) ความนัยการใช้สี ในการแต่งกายของชนเผ่าว่า แสดงถึงความเชื่อเรื่องธรรมชาติและความเชื่อสัญลักษณ์ในการใช้สี สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างความเชื่อเรื่องธรรมชาติกับการใช้สีในการแต่งกาย สีหลักที่ใช้ในการแต่งกายคือ สีแดงกับสีดำ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อความ 2) ลวดลายในชุด แต่งกายกับความเชื่อเรื่องธรรมชาติ ชาวว่าส่วนมากอาศัยอยู่บนหุบเขาตามธรรมชาติ จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสรรพสิ่งทางธรรมชาติ มีความเชื่อเรื่องเทพและวิญญาณ ความเชื่อทาง ธรรมชาติจึงกลายเป็นวัตถุลวดลายในชุดแต่งกาย 3) ลวดลายในชุดแต่งกายกับความเชื่อเรื่อง สัญลักษณ์ ชาวว่ามีความเชื่อสัญลักษณ์ที่เป็นความ สุนัข นก กบ และมังกร โดยเฉพาะความ เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมเช่นไหว้ต่าง ๆ ดังนั้น ความเชื่อสัญลักษณ์สัตว์ต่าง ๆ จึงกลายเป็นวัตถุ ลวดลายในชุดแต่งกาย 4) ลวดลายในชุดแต่งกายกับความเชื่อการสืบพันธุ์ ตำนาน “ซือกังหลี่” เป็น ตำนานการสร้างโลกที่กำเนิดสรรพสิ่งบนโลก และลายเพชรบนชุดแต่งกายของชาวว่าเป็นแนวคิดที่เกิด จากอวัยวะเพศหญิง สะท้อนให้เห็นความเชื่อการสืบพันธุ์

LIANG LI (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมด้านการแต่งงานของ ชนเผ่าว่าในเขตซีเหมิง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์จริยธรรมด้านการแต่งงานของชนเผ่าว่าใน เขตซีเหมิง ขอบเขตการวิจัยคือ ศึกษาเอกสารตำนานการสร้างโลกและเอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ของชนเผ่าว่าเพื่อศึกษาจริยธรรมด้านการแต่งงานของชนเผ่าว่าและลงภาคสนาม สัมภาษณ์วัยกลางคนและผู้สูงอายุในเขตสังคมเผ่าว่าที่อำเภอซีเหมิง มณฑลยูนนาน ผลการวิจัยด้าน จริยธรรมการแต่งงานพบว่า มี 3 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ 1) ความเป็นมาของจริยธรรมด้านการแต่งงาน ของชนเผ่าว่าในเขตซีเหมิง เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ธรรมชาติที่ปิดและห่างไกล เศรษฐกิจการเกษตรพอเพียง ความเชื่อดั้งเดิมและระบบอำนาจของลุง (พี่ชาย/น้องชายของแม่) เป็นใหญ่ เป็นต้น ได้สร้างเงื่อนไขการกำเนิดจริยธรรมด้านการแต่งงานของชนเผ่าว่า 2) กระบวนการ ทางประวัติศาสตร์ของวิวัฒนาการการแต่งงานของชนเผ่าว่า พบว่า วิวัฒนาการการแต่งงานของชาวว่า เริ่มต้นจากการแต่งงานในกลุ่มเลือดในสังคมดึกดำบรรพ์ เป็นการแต่งงานแบบกลุ่มย่อย การแต่งงาน แบบคู่ และการแต่งงานแบบการมีคู่สมรสคนเดียวในที่สุด จนกลายเป็นชนบประเพณีการแต่งงานที่มี ลักษณะประจำชาติและระดับภูมิภาค 3) จริยธรรมด้านการแต่งงานของชนเผ่าว่า พบว่า เผ่าว่าในเขต ซีเหมิงมีค่านิยมเกี่ยวกับความรัก รักอิสระและคนที่มีนามสกุลเดียวกันไม่สามารถแต่งงานกัน ขยันหมั่นเพียร นอกจากนี้มีค่านิยมด้านจริยธรรม คือ กฎระบบอำนาจของลุงเป็นใหญ่ในการแต่งงาน ร่วมทุกข์ร่วมสุขและความสมัครใจในการแต่งงาน เสรีภาพในการหย่าร้าง เป็นต้น 4) คุณค่าของ จริยธรรมด้านการแต่งงานของชนเผ่าว่า จริยธรรมด้านการแต่งงานของเผ่าว่าในเขตซีเหมิงเป็นส่วน สำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนเผ่าว่า สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางศีลธรรมที่เรียบง่ายที่ รวบรวมความจริง ความดี และความงามของชาวว่าด้วย ทำให้มีการพัฒนาและสืบทอดกันมาได้

ต่อเนื่อง มีความสำคัญร่วมสมัยในการสืบทอดคุณธรรมของครอบครัว การสร้างครอบครัวที่กลมกลืนกัน รวมทั้งการสร้างสังคมที่กลมกลืนกันอีกด้วย

XIAO YUHAN, วิมี อุปรา และสมลักษณ์ เลี้ยงประยูร (2560) ศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างเพลงกล่อมเด็กของชาวว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและการนำเสนอเรื่องในบทเพลงกล่อมเด็กของชาวว่า ขอบเขตการวิจัยคือ เพลงกล่อมเด็กของชาวว่า จากหนังสือเพลงพื้นบ้านภาษาว่าเล่มเดียวที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1987 จำนวน 124 เพลง ผลการวิจัยพบว่า เพลงกล่อมเด็กภาษาว่าสามารถแบ่งตามเนื้อหาได้ 5 ประเภท ได้แก่ 1) เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กกำพร้า ประกอบไปด้วยโครงสร้างดังนี้ การนำเสนอเรื่องที่ 1 คือการนำเสนอความลำบากของชีวิต การนำเสนอเรื่องที่ 2 คือบรรยายความรู้สึกนึก ภายใใจ การนำเสนอเรื่องที่ 3 คือการใช้ชีวิตในปัจจุบัน 2) เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกล่อมเด็กนอนประกอบด้วยโครงสร้าง คือ บรรยายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว การกล่อมให้เด็กนอน การอวยพรเพื่อชีวิตในอนาคต 3) เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประกอบด้วยโครงสร้าง คือ บรรยายฉากที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การให้คำแนะนำเกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้ชีวิต การเตือนให้ปฏิบัติตนตามคำแนะนำ การนำเสนอผลของการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ 4) เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้คำแนะนำและกำลังใจประกอบด้วยโครงสร้าง คือ บรรยายฉากที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การให้คำแนะนำและกำลังใจในการทำงาน การอวยพรให้มีอนาคตที่ดี 5) เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความบันเทิงประกอบด้วยโครงสร้าง คือ บรรยายฉากเกี่ยวข้องกับเรื่อง การเลียนแบบเสียงหรือการแสดงที่เกิดขึ้นของสิ่งของในเรื่องราว บรรยายความรู้ความสนุกสนาน ซึ่งบทเพลงกล่อมเด็กชาวว่าแสดงให้เห็นถึงกฎเกณฑ์ ความรู้ ความสนุกสนานและลักษณะอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของชาวว่า การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้พบลักษณะโครงสร้างของบทเพลงกล่อมเด็กในภาษาว่า

LONG YAN (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมวัวควายของชนเผ่าว่า มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมวัวควายในการดำเนินชีวิตของสังคมเผ่าว่า ขอบเขตการวิจัยคือ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของชนเผ่าว่า และงานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมวัวควายที่เคยศึกษา และวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ รวมทั้งลงภาคสนามสำรวจสอบถามชนเผ่าว่าที่อยู่ในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการวิจัยด้านวัฒนธรรมวัวควายของเผ่าว่าจีน พบว่า วัฒนธรรมควายของเผ่าว่าได้ปรากฏให้เห็นอยู่ใน 3 ประการใหญ่ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมวัวควายกับความเชื่อดั้งเดิม ด้านความเชื่อ เผ่าว่ามีความเชื่อเรื่องธรรมชาติ มีความเชื่อและนับถือบรรพบุรุษ และความเชื่อเรื่องเทพเจ้าและวิญญาณ ด้านการดูดวง ดูจากสิ่งของต่าง ๆ ที่เผ่าว่ามองว่าเป็นสิ่งมีฤทธิ์ เช่น ซีโครงกระดูกหมู ซีโครงกระดูกวัวควาย ซีโครงกระดูกไก่ เป็นต้น ส่วนมากดูซีโครงกระดูกไก่เป็นหลัก และนำของควาเช่นไหว่วิญญาณในเทศกาลต่าง ๆ ด้านพิธีการแหงวัวควายด้วยหอก มีพิธีกรรม 3 ประเภท คือ แหงเพื่อดูดวงจากซีโครงกระดูกวัวแหงวัวควาย

เช่นไหว้วิญญาณและเทพเจ้า ตัดหางวัวควาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมจากพิธีการเช่นไหว้กับของ เช่นไหว้ ขนเผ่าว่ามองว่าวัวควายเป็นของเช่นไหว้ที่ดี เป็นเครื่องบูชาระดับสูงสุดในการเช่นไหว้ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อทางสังคมเผ่าว่า 2) วัฒนธรรมวัวควายในชีวิตประจำวันเผ่าว่า มีทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลี้ยงวัวควาย ได้มีการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรกรรมของชาวว่า ด้านวัฒนธรรมอาหาร เผ่าว่ามีขนบประเพณีฆ่าวัวและการแบ่งการกิน ซึ่งผู้ฆ่าวัวเป็นผู้ที่กำหนดของคนเผ่าว่า และไม่สามารถฆ่าโดยพลการได้ สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ความผูกพันระหว่างคนเผ่าว่า ด้านวัฒนธรรมวัวควายในงานสถาปัตยกรรมและสิ่งของต่าง ๆ สามารถเห็นโครงกระดูกหัววัวควาย สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและสุนทรียภาพที่โดยตรงและเรียบง่ายของเผ่าว่า ด้านประเพณี การแทงวัวควายเพื่อสาบานช่วยเหลือกัน การตัดหางเป็นการตัดความสัมพันธ์ ด้านวัฒนธรรมวัวควายในประเพณีต่าง ๆ ด้านข้อห้ามเกี่ยวกับวัวควาย และด้านคุณค่าของวัวควายและกฎระเบียบของสังคมเผ่าว่า 3) สัญลักษณ์วัวควายในศิลปะพื้นบ้าน ได้แก่ ภาพวาดหน้าผาขางหยวน งานแกะสลักปูนเปียกกับลวดลายที่เป็นสัญลักษณ์วัวควาย สัญลักษณ์วัวควายในดนตรีเผ่าว่า เป็นต้น

สรุปได้ว่า ขนเผ่าว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีวัฒนธรรมหลากหลายมากมายและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นด้วย วัฒนธรรมของชนเผ่าว่ามีทั้งวัฒนธรรมวัวควาย มีพิธีการแทงวัวควายด้วยหอก มีความเชื่อสัญลักษณ์ที่เป็นวัวควาย มีความเชื่อสัญลักษณ์สัตว์ต่าง ๆ เป็นวัตถุลวดลายในชุดแต่งกาย มีความเชื่อทางธรรมชาติ เผ่าว่ามีความเชื่อดั้งเดิมเรื่องธรรมชาติ มีความเชื่อและนับถือบรรพบุรุษ และความเชื่อเรื่องเทพเจ้าและวิญญาณ มีค่านิยมเกี่ยวกับความรัก รักอิสระและคนที่มีนามสกุลเดียวกันไม่สามารถแต่งงานกันได้ เป็นต้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ความรู้เกี่ยวกับนิทานและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชนเผ่าว่า ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจกลุ่มชนเผ่าว่ามากขึ้นและเป็นประโยชน์ที่ผู้วิจัยสามารถเอาไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์วัฒนธรรมของชนเผ่าว่าได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำทฤษฎีแนวคิดความรู้ต่าง ๆ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่อง เนื้อหาและอนุภาค ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย

บทที่ 3

เนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว้าที่แปลเป็นภาษาไทย

เนื้อหาของนิทาน คือ เรื่องราวสาระสำคัญต่าง ๆ ในนิทาน และสามารถแบ่งเป็นหลายประเภทตามลักษณะของเนื้อเรื่อง ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว้า ผู้วิจัยได้วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว้าในหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว้า รวบรวมโดย กองบรรณาธิการวรรณกรรมพื้นบ้านมณฑลยูนนาน พบว่าเนื้อหาของนิทานมีทั้งหมด 9 ประเภทตามแนวความคิดแบ่งประเภทนิทานของประคอง นิมมานเหมินท์ เรียงลำดับตามที่ปรากฏมากที่สุดได้ดังนี้

3.1 นิทานอธิบายเหตุ

3.1.1 นิทานอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ รูปลักษณะของสัตว์และพืช

3.1.2 นิทานอธิบายความเป็นมาของเทศกาล ความเชื่อ ขนบประเพณี และภาษา

3.2 นิทานมุขตลก

3.2.1 ความฉลาด

3.2.2 ความโง่

3.2.3 ความเกียจคร้าน

3.2.4 คนพิการ

3.3 นิทานสัตว์

3.3.1 นิทานเกี่ยวกับเสือ

3.3.2 นิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น

3.4 นิทานมหัศจรรย์

3.5 นิทานประจําถิ่น

3.5.1 นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่และสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น

3.5.2 นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

3.6 นิทานปรัมปรา

3.6.1 นิทานการสร้างโลกและมนุษย์

3.6.2 นิทานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

3.7 นิทานศาสนา

3.7.1 นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้า

3.7.2 นิทานเกี่ยวกับศาสนาพุทธ

3.7.3 นิทานเกี่ยวกับศาสนาคริสต์

3.8 นิทานชีวิต

3.9 นิทานคติ

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 นิทานอธิบายเหตุ

นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องที่อธิบายถึงกำเนิดหรือความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ เป็นนิทานที่มีเนื้อหาขนาดสั้น และเล่าตรงไปตรงมาเพื่อให้คำอธิบายสาเหตุของสิ่งต่าง ๆ (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2545, น. 16-17) เช่น อธิบายประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม ธรรมชาติ สัตว์ พืช ปรัชญาการณและสิ่งต่าง ๆ ว่าทำไมสิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงมีลักษณะเช่นนั้น

นิทานอธิบายเหตุของชนเผ่าว่าสามารถแบ่งเป็นสองประเภท ประเภทที่หนึ่ง เป็นนิทานอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติและรูปลักษณะนิสัยของสัตว์และลักษณะของพืช มีลักษณะอธิบายสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น ทำไมสัตว์ตัวนี้จึงมีลักษณะแบบนี้ ทำไมพืชชนิดนี้จึงมีลักษณะเช่นนี้ เป็นต้น ประเภทที่สอง เป็นนิทานอธิบายความเป็นมาของเทศกาล ความเชื่อ ขนบประเพณี และภาษา เช่น ความเป็นมาการดูดวงกระดุกไก่ เทศกาลข้าวใหม่ เทศกาลไฟใหม่ เป็นต้น ซึ่งเชื่อว่าได้มีคำตอบที่มีลักษณะของตนเองอย่างโดดเด่น เนื่องจากในนิทานประเภทนี้ชนเผ่าว่ามักตั้งคำถามกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และพยายามอธิบายสิ่งที่อยู่รอบตัว และนำสิ่งที่ใกล้ตัวมาสอนชีวิตชาวว่า แสดงให้เห็นถึงความคิดต่าง ๆ ของชาวว่าอย่างชัดเจน จากกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาพบนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุของชนเผ่าว่ามากที่สุด คือ มีจำนวน 37 เรื่อง แบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

3.1.1 นิทานอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ รูปลักษณะของสัตว์และพืช

นิทานอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ รูปลักษณะของสัตว์และพืชในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีเนื้อหาอธิบายถึงสาเหตุที่มาของชื่อ รูปลักษณะนิสัยของสัตว์และลักษณะของพืช และ / หรือสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติว่าทำไมจึงเป็นอย่างนี้ เป็นแบบนี้ได้อย่างไร เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงชาวว่าสามารถคิดให้คำตอบและมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งนิทานประเภทนี้แบ่งเป็นนิทานอธิบายรูปลักษณะนิสัยของสัตว์ นิทานอธิบายลักษณะของพืชและนิทานอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ ดังนี้

3.1.1.1 นิทานอธิบายรูปลักษณะนิสัยของสัตว์

นิทานอธิบายรูปลักษณะนิสัยของสัตว์ของชนเผ่าว่าเป็นเรื่องเล่าที่มีลักษณะอธิบายถึงที่มาและรูปลักษณะของสัตว์ชนิดต่าง ๆ ว่าทำไมมีลักษณะและนิสัยเช่นนั้น เช่น ทำไมวัวควายจึงเล็มหญ้าและไถนา ทำไมแกะสีฟ้าหิมาลัยมีเขา ทำไมเสือกับวัวไม่ลงรอยกัน ทำไมเสือดาวกินเนื้อดิบ รูปลักษณะของหมี เป็นต้น เป็นการอธิบายสาเหตุและความเป็นมาของลักษณะและพฤติกรรมของสัตว์ต่าง ๆ ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

1. ทำไมวัวควายจึงเล็มหญ้าและไถนา (牛为何吃草犁地 niuchicaolidi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มนุษย์กับสัตว์ต่าง ๆ พักอาศัยอยู่ด้วยกัน มนุษย์กับวัวควายอยู่ละแวกเดียวกัน จึงสนิทกันมาก วันหนึ่ง อาหารกินหมดแล้ว มนุษย์จึงให้วัวควายไปขอกับเทพเจ้าฟ้า ฟ้าเหลืออาหารไม่เพียงพอ จึงฝากวัวควายให้กลับไปบอกมนุษย์ว่าวันหนึ่งกินได้แค่หนึ่งมือ ถ้าเยอะกว่านี้ อาหารก็จะไม่พอ แต่วัวควายกลับไปโกหกบอกมนุษย์ว่า “ ฟ้าบอกว่า วันหนึ่งกินได้เพียงสามมือ ถ้าเยอะกว่านี้ อาหารก็จะไม่พอ ” ฟ้าได้ยินคำพูดวัวควายแล้วจึงโกรธมาก จึงลงโทษให้วัวควายห้ามกินอาหาร กินได้แต่หญ้า และสั่งให้วัวควายไปไถนาให้มนุษย์ มนุษย์ถึงมีอาหารการกินที่เพียงพอ วัวควายรู้สึกทำผิด จึงไม่กล้าขัดคำสั่งของเทพเจ้าฟ้า จึงกินหญ้าไถนาให้มนุษย์จนถึงปัจจุบัน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้วัวควายจึงมีหน้าที่เล็มหญ้าและไถนา จากนิทานเห็นได้ว่าชาวเขามีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้าให้ทั้งคุณและโทษ เชื่อว่าเทพเจ้าจะช่วยให้มนุษย์มีอาหารการกิน แต่ก็จะทำลงโทษเมื่อมนุษย์และสัตว์กระทำผิด ซึ่งวัวควายเล็มหญ้าและไถนาให้มนุษย์ก็เป็นการลงโทษจากเทพเจ้า มนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ จึงรับฟังเทพเจ้า แสดงให้เห็นว่าชาวเขาในช่วงยุควัฒนธรรมการเกษตร ชาวเขาได้ค่อย ๆ เรียนรู้ที่จะใช้ปศุสัตว์รอบตัวเพื่อทำการเกษตร นอกจากนี้ จากนิทานยังสอนให้รู้ว่าคนเราไม่ควรโกหก มิเช่นนั้นจะถูกเทพเจ้าลงโทษ จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

2. นิทานเรื่องหมาตัวผู้ (公狗的故事 gonggoudegushi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) มีราชาปีศาจที่โหดร้ายอาศัยอยู่บนยอดเขาทำร้ายผู้คน ทำให้ผู้คนในภูเขาอาหว่าเดือดร้อนมาก และทุก ๆ ปี ชาวบ้านจะส่งคนที่แข็งแรงขับไล่ราชาปีศาจ แต่เมื่อไปแล้วไม่มีใครได้กลับมา วันหนึ่ง หมาตัวผู้ได้คุยกับนายหนี่หลาง และขอให้นายหนี่หลางพาเขาไปไล่ปีศาจเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณ นายหนี่หลาง(尼朗 nilang) ฟังแล้วแปลกใจ แต่ก็ไปขออนุญาตจากคนในหมู่บ้านแล้วพาหมาไปต่อสู้กับปีศาจ หนี่หลางใช้หน้าไม้ยิงทะลุหัวใจปีศาจ แต่ทันทีนั้น แผลหายหมด ขณะที่ปีศาจกำลังจะจับนายหนี่หลาง หมาตัวผู้จึงกัดขาของตนเองขาด และเลือดพุ่งออกมาและกลายเป็นสายรุ้งสีทองลุกเป็นไฟท้อหุ้มราชาปีศาจไว้แน่น และราชาปีศาจก็ถูกเผาเป็นเถ้าถ่าน หลังจากนั้นหมาเสียขาไปข้างหนึ่ง ผู้คนขอขอบคุณการกระทำของหมา จึงทำขาเทียมให้หมา ทำให้หมาลุกขึ้นได้อีก แต่ขาข้างนี้โดนน้ำไม่ได้ หลังจากนั้นหมาตัวผู้มักจะยกขาเทียมขึ้นในเวลาฉี่

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายลักษณะนิสัยของสุนัข และสาเหตุที่ทำให้สุนัขตัวผู้มักจะยกขาเทียมขึ้นในเวลาฉี่ เป็นเพราะว่าเสียขาจริงในระหว่างการต่อสู้ และได้ขาเทียมมาแทน แต่โดนน้ำไม่ได้ แสดงให้เห็นถึงสุนัขเป็นสัตว์ที่ซื่อสัตย์และเป็นสัตว์เลี้ยงที่อยู่กับชาวเขานาน และสอนให้รู้ว่าการเป็นคนต้องรู้จักการตอบแทนบุญคุณผู้ที่มีพระคุณต่อเรา ด้วยเนื้อหากล่าวถึง

สาเหตุที่สุนัขตัวผู้มักจะยกขาขึ้นในเวลาฉี่ จึงเป็นนิทานอธิบายเหตุ

3. แกะสีฟ้าหิมาลัยกับสุนัข (岩羊和狗 yanyanghegou)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สมัยก่อน แกะสีฟ้าหิมาลัยกับสุนัขอาศัยอยู่ด้วยกันกับมนุษย์ สุนัขเคยมีเขาคู่หนึ่งบนหัว แต่แกะสีฟ้าหิมาลัยไม่มีเขา จึงอิจฉาสุนัขอยากได้เขาเป็นของตน วันตรุษจีนวันหนึ่งชาวบ้านหมู่บ้านทำขนมข้าวเหนียว จึงได้แบ่งให้แกะและสุนัขกินด้วย สุนัขกินหมดทันที แกะไปบอกสุนัขว่า ในครกยังมีงาเหลือไว้อยู่ เจ้าไปเลียได้ แต่ครกนั้นเล็กเกินไปและมีเขบบนหัวขวางไว้ สุนัขกินไม่ได้ สุนัขจึงถอดเขาที่หัวออกแล้ววางไว้ด้านข้าง เมื่อแกะสีฟ้าหิมาลัยเห็นเขา จึงคว้าเขาไว้และวิ่งหนีออกไปทันที สุนัขเห็นแล้วจึงวิ่งไปตามแกะ แต่แกะสีฟ้าหิมาลัยได้ปีนมาถึงหน้าผาสูงชันแล้วเนื่องด้วยมีขนมข้าวเหนียวติดอยู่ใต้ฝ่าเท้าแกะสีฟ้าหิมาลัยไว้ จึงทำให้สามารถเกาะอยู่กับหน้าผาได้ ส่วนสุนัขไม่มีขนมข้าวเหนียวติดใต้เท้า จึงปีนขึ้นหน้าผาไม่ได้ ได้แต่ร้องตะโกนอยู่ด้านล่างว่า “เอาเขาคืนมา เอาเขาคืนมา” ซึ่งหมายยังคงเท่าแบบนั้นจนถึงทุกวันนี้ ตั้งแต่นั้นมา แกะสีฟ้าหิมาลัยก็ได้มีเขาและสามารถวิ่งบนหน้าผาได้ แต่สุนัขก็ไม่มีเขาคือต่อไปเพราะถูกแกะสีฟ้าหิมาลัยขโมยไป ดังนั้นสุนัขจึงเกลียดแกะสีฟ้าหิมาลัยเป็นอย่างมาก สุนัขจึงชอบไล่และเท่าเมื่อได้กลิ่นของแกะสีฟ้าหิมาลัย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้มีเนื้อหากล่าวถึงความเป็นมาของเขากแกะสีฟ้าหิมาลัย และลักษณะนิสัยทางธรรมชาติของแกะและสุนัข ทั้งนี้เป็นเพราะว่าถูกแกะสีฟ้าหิมาลัยขโมยเขาไป ทำให้สุนัขกับแกะสีฟ้าหิมาลัยไม่ลงรอยกัน แสดงให้เห็นถึงชาวไร่ชาวนามีความคิดที่สร้างสรรค์ ช่างสังเกต ความขัดแย้งกันระหว่างสัตว์ ความไม่เป็นมิตรกันของสัตว์ จึงมีความคิดสร้างสรรค์ที่สร้างนิทานเรื่องนี้ ออกมา จากนิทานยังทำให้เห็นลักษณะวิถีชีวิตของชนเผ่าว่าในการเลี้ยงแกะ และมีการใช้สุนัขเข้ามาช่วยเหลือการทำงาน แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชนเผ่าว่าในการใช้สัตว์เลี้ยงให้เป็นประโยชน์ นิทานเรื่องนี้จึงเป็นนิทานอธิบายเหตุ

4. ขาของนกพิราบ (斑鸠的脚杆 banjiudejiaogan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า วันหนึ่งแก๊งไปตักน้ำแต่แก๊งไม่รู้ว่ามีน้ำรั่วออกมาจากกระบอกไม้ไผ่ ขณะนั้น นกเขาที่อยู่บนต้นไม้เห็นแล้วจึงร้องตะโกนว่า แก๊ง น้ำรั่ว แก๊ง น้ำรั่ว แต่แก๊งก็ไม่สนใจ สักพัก นกเขาก็กังร้องเรียกอีก แก๊งหมดความอดทน จึงหยิบก้อนหินขึ้นมาปาใส่อกเขาทำให้ขา นกเขาหัก แล้วขนน้ำเดินต่อ ไม่นาน แก๊งรู้สึกว่าน้ำเบาและพบว่าน้ำไหลออกมาจากใต้กระบอกไม้ไผ่ และเริ่มเสียใจที่ทำให้ขาของนกเขาหัก แก๊งจึงเอาผ้าพันขา นกเขาที่หักและพันด้วยด้ายสีแดง ถึงทุกวันนี้ สามารถสังเกตว่านกเขามีวงกลมสีแดงอยู่ที่ขา

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงลักษณะขาของนกพิราบ อธิบายสาเหตุวงกลมสีแดงที่ขาของนกพิราบมาจากไหน ซึ่งเป็นเพราะว่าตัวแก๊งเอาผ้าพันขา นกเขาที่หัก และพันด้วยด้ายสีแดงนั่นเอง สะท้อนให้เห็นความคิดที่สร้างสรรค์ของชนเผ่าว่า สั่งสอนผู้อ่านและผู้ฟัง ต้องรู้จักรับฟังและวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น เพื่อไม่ทำให้เสียใจภายหลัง ดังนั้น

นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานประเภทอธิบายเหตุ

5. ฟังพอนขโมยไก่ (黄鼠狼偷鸡 huangshulangtouji)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ฟังพอนสามารถขโมยไก่โดยที่คนไม่รู้ แต่หนีไม่พ้นจากจมูกของสุนัข สุนัขมีจมูกที่ดีและสามารถดมกลิ่นของฟังพอนได้ เพื่อขโมยไก่ได้อย่างราบรื่น ฟังพอนจึงมาทำข้อตกลงกับสุนัข วันหนึ่ง สุนัขแอบกินน้ำมันได้เพียงนิดหน่อยก็ถูกเจ้าของทوبيตี ทำให้สุนัขเศร้าเสียใจมาก ขณะนี้ ฟังพอนเอากระดูกชิ้นใหญ่มาให้สุนัข แล้วหลอกสุนัขว่า เหตุผลที่มันขโมยไก่เพราะว่ามันหิวจริง ๆ ไม่อย่างนั้น ฟังพอนจะไม่ขโมยไก่ หวังว่าหลังจากนั้น สุนัขจะไม่ต้องขยันทำงานให้เจ้าของถึงขนาดนั้น สุนัขรู้สึกว่าคุณพูดของฟังพอนสมเหตุสมผลและสงสารฟังพอนทันทีที่ยอมมอบกระดูกเพียงชิ้นเดียวให้กับตัวเอง รวมทั้งการประสบของตนเองที่ถูกนายดุตา สุนัขจึงรู้สึกเห็นใจฟังพอนมากขึ้น จึงตกลงกับฟังพอนจะไม่ยุ่งเรื่องการลากไก่ของฟังพอน จนทุกวันนี้ เมื่อฟังพอนมาขโมยไก่ สุนัขก็แสร้งทำเป็นหูหนวกเป็นใบ้ ฟังพอนจึงขโมยไก่ได้เนียนมาก

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงลักษณะนิสัยของสัตว์ ได้แก่ ลักษณะนิสัยของฟังพอนกับหมา อธิบายสาเหตุทำไมฟังพอนจึงมีลักษณะลากไก่อินได้อย่างไม่มีใครรู้ เป็นเพราะว่าสุนัขเสียใจต่อเจ้านายที่ดุค่าตน จึงตกลงกับฟังพอนจะทำตัวเงียบเวลาฟังพอนมาลากไก่ ทำให้เห็นถึงธรรมชาติของสัตว์บางชนิดที่มีความไม่เข้ากันโดยเกิดจากการสังเกตของชนเผ่าว่า จึงสร้างนิทานเรื่องนี้ขึ้นมา แสดงให้เห็นการสำรวจและช่างสังเกตของชาวว่า นอกจากนี้แล้ว นิทานเรื่องนี้ยังสอนให้รู้ว่าคนเราต้องรู้จักมีความเมตตา มีน้ำใจต่อสัตว์ ดังนั้น นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานประเภทอธิบายเหตุ

สรุปได้ว่า นิทานอธิบายรูปลักษณะนิสัยของสัตว์ มีการอธิบายถึงเนื้อหา 3 ลักษณะ ได้แก่ การอธิบายลักษณะรูปร่างนิสัยของสัตว์ การอธิบายถึงความสัมพันธ์ของคนกับสัตว์ และการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัตว์กับสัตว์ ทั้งสามลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงชนเผ่าว่าเป็นกลุ่มคนช่างสังเกต มีคำอธิบายให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว นอกจากนี้ ชนเผ่าว่าเป็นสังคมดั้งเดิมที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับสัตว์ เป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีการเลี้ยงสัตว์ ทำปศุสัตว์

3.1.1.2 นิทานอธิบายลักษณะของพืช

นิทานอธิบายลักษณะของพืชของชนเผ่าว่าเป็นเรื่องเล่าที่มีลักษณะอธิบายถึงที่มาและลักษณะของพืชชนิดต่าง ๆ ว่าทำไมมีรูปลักษณะแบบนี้ เช่น ทำไมลำต้นบัวควีทเป็นสีแดง ลักษณะไม้ไผ่ เป็นต้น ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

1. ทำไมลำต้นบัวควีทเป็นสีแดง (荞麦杆为何是红的 qiaomaisanweihehongde)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า เสือชวนแก๊งไปทำอะไร ในระหว่างทำอะไร เสือบอกขอกลับไปทำกับข้าวก่อน เสือกลับฆ่าลูกแก๊งไปหมดและทำเป็นกับข้าวเอาไปให้แก๊งกิน แก๊งเห็นดินของลูกตนเองเป็นกับข้าวจึงร้องไห้ และแอบหนีขึ้นภูเขา และบอกว่าไอ้เสือใจดำ กินเลือดของข้า กินเนื้อของข้า เสือรู้แล้วจึงไปตามจับแก๊ง แก๊งไปหลบหนีที่บ้านหมาป่า บอกรายละเอียดให้หมาป่าฟัง พอเสือ

มาถึงจึงใช้หัวชนประตูบ้านหมาป่า หมาป่าโมโหมาก จึงตบตีและกัดเสียจนตาย เก้งบอกว่าไอ้เสือฆ่า ลูกข้า กินเนื้อลูกข้า ข้าก็จะกินเลือดของมันไป จึงเก็บเลือดเสือใส่เข้าไปในกระบอกไม้ไผ่กลับบ้าน ในระหว่างทางกลับ เก้งมาถึงที่ปลูกต้นบัวต๋วิท (荞麦 qiaomai) และได้ยินเสียงนกร้อง ตกใจทำให้ กระบอกไม้ไผ่ตกลงไปที่พื้น ทำให้เลือดไหลออกมาจากกระบอกไม้ไผ่และย้อมลำต้นบัวต๋วิทจน กลายเป็นสีแดง

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายสาเหตุที่ทำให้ลำต้นบัวต๋วิทเป็น สีแดง เป็นเพราะว่าถูกเลือดเสือที่ไหลออกมาจากกระบอกไม้ไผ่ย้อมเป็นสีแดง จากเนื้อหาข่าวว่าได้ให้ คำอธิบายและคำตอบในเรื่องทำไมลำต้นบัวต๋วิทเป็นสีแดงไว้ชัดเจน แสดงให้เห็นวิถีชีวิตอาชีพของ ชนเผ่าว่าในการปลูกต้นบัวต๋วิทซึ่งเป็นข้าวประเภทหนึ่งสำหรับชาวว่า แสดงให้เห็นชนเผ่าว่าเป็นสังคม เกษตรกรรม ให้ความสำคัญกับอาหารที่เป็นข้าวบัวต๋วิท จึงเป็นนิทานอธิบายเหตุ

2. ไม้ไผ่ขี้อาย (害羞的竹子 haixiudezhuzi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ไม้ไผ่มีความขี้อายของมากไม่มีใครอยู่ในสายตาตนเอง และชอบมองขึ้นไปบนท้องฟ้าโอ้อวดตัวเองเป็นสิ่งที่สูงที่สุดในโลก ไม่มีใครเทียบได้กับตัวเอง ดวงอาทิตย์รู้อะไรนี้ จึงมาแข่งความสูงกับไม้ไผ่เพื่อสอนบทเรียนให้ไม้ไผ่ ไม้ไผ่แพ้รู้สึกละอายใจ จึงก้มหน้า ลง หลังจากนั้น ไม้ไผ่ไม่กล้ามองไปที่ดวงอาทิตย์อีก

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายลักษณะของพืช ได้แก่ ลักษณะของ ไม้ไผ่ที่ยอดต้นไม่ตรงแต่โค้งลง เป็นเพราะว่าเสียหน้าต่อดวงอาทิตย์ รู้สึกละอายใจ จึงไม่กล้าเงยหน้าขึ้น จากเนื้อหาข่าวว่าได้ให้คำอธิบายและคำตอบของลักษณะไม้ไผ่อย่างชัดเจน จึงเป็นนิทานอธิบายเหตุ จากนิทานสอนให้ผู้อ่านผู้ฟังรู้ว่า คนเราไม่ควรเย่อหยิ่งเกินไป ต้องรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน

สรุปได้ว่า นิทานอธิบายลักษณะของพืช มีเนื้อหาเกี่ยวกับอธิบายที่มา ลักษณะพืชว่าทำไมมีลักษณะเช่นนี้ แสดงให้เห็นถึงสังคมเผ่าว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม นอกจากนี้ ยังมี การสอนผู้อ่านผู้ฟังด้วย

3.1.1.3 นิทานอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ

นิทานอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติของชนเผ่าว่าเป็นเรื่องเล่าที่มีลักษณะ อธิบายถึงที่มาและลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมมีลักษณะแบบนี้ เช่น ที่มาของการเก็บเชื้อจุดไฟ ลักษณะของโชดหิน ลม เป็นต้น ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

1. นิทานเรื่อง ไฟ (火 huó)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ไฟกับไม้ไผ่ทะเลาะกัน ต่างคนต่างไปหาเพื่อนมา ช่วยเหลือ ไฟหาลมมาช่วย ไม้ไผ่หาน้ำมาช่วย ไฟกับลมสู้กับไม้ไผ่กับน้ำไม่ได้ ไฟถูกตีจนเหลือเชื้อจุดไฟ เล็กน้อย แล้วหนีไปแอบซ่อนอยู่ในก้อนหิน หลังจากนั้น ผู้คนจึงไปเก็บเชื้อจุดไฟที่ก้อนหินได้

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ ได้แก่ เชื้อจุลินทรีย์ แสดงให้เห็นถึงชนเผ่าที่มีความช่างสังเกต ช่างประดิษฐ์ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รู้จักนำสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติมาใช้เป็นประโยชน์ในระหว่างการเดินทางชีวิต จึงเป็นนิทานอธิบายเหตุ

2. นิทานเรื่อง โขดหิน ลมกับดอกไม้สีขาว (石岩 风 白花 shiyanfengbaihua)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สาวดอกไม้สีขาวทั้งขาวทั้งสวยงาม ดึงดูดผู้คนพากันมา ลูบดู แต่สาวดอกไม้สีขาวปฏิเสธไปหมด เหลือเพียงโขดหินกับลม สาวดอกไม้สีขาวเลือกไม่ถูก ขณะนี้ โขดหินกับลมทะเลาะกันขึ้น โขดหินบอกว่า เจ้าไปไหนมาไหนได้อิสระ มีโอกาสได้เจอสาวสวย ๆ มากมาย สาวดอกไม้สีขาวคนนี้ ข้าขอนะ ลมตอบว่า ข้าไปทุกที่ไม่มีที่อยู่อาศัยที่คงที่ สาวคนอื่นไม่ยอมอยู่กับข้า ดังนั้น สาวดอกไม้สีขาวต้องเป็นของข้า ทั้งสองทะเลาะกันไม่หยุด ขณะนี้ สาวดอกไม้สีขาวนึกถึงโขดหินผู้ที่ร่างใหญ่แข็งแรง มีนิสัยที่มั่นคงและซื่อสัตย์ แต่ลมเป็นผู้ที่นิสัยไม่แน่นอน จึงตัดสินใจ แต่งงานกับโขดหิน ลมใจดีมาก เมื่อใดที่ดอกไม้ขาวบานสะพรั่ง ลมก็จะกระโชกคำรามกระทบโขดหิน ทำลายดอกไม้สีขาวและทำลายชีวิตที่มีความสุขของทั้งสอง แต่หลังจากลมแรงพัดผ่านไป โขดหินยังคงตั้งตระหง่านอยู่ และดอกไม้สีขาวก็ยังเกาะอยู่ในอ้อมแขนของโขดหิน แล้วมองดูลมสงบลง

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ ได้แก่ ลม โขดหินและดอกไม้ขาว โดยใช้กลวิธีบุคคลาธิฐานให้สิ่งต่าง ๆ ทางธรรมชาติมีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด เหมือนมนุษย์ แสดงให้เห็นวิถีชีวิตของชนเผ่าว่าพึ่งพาธรรมชาติ ใกล้ชิดธรรมชาติมาก มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ อีกทั้ง ยังแสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการเลือกคู่ของชนเผ่าว่า โดยจะเลือกผู้ที่แข็งแรง ซื่อสัตย์ มีนิสัยที่มั่นคง มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง เป็นต้น เนื่องด้วยนิทานอธิบายถึงลักษณะของลม โขดหินและดอกไม้ขาว จึงเป็นนิทานอธิบายเหตุ

สรุปได้ว่า นิทานอธิบายที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ รูปลักษณะของสัตว์และพืชในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มีลักษณะเนื้อหาสามลักษณะ ได้แก่ อธิบายรูปลักษณะนิสัยของสัตว์ ลักษณะของพืช และสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชนเผ่าว่าใกล้ชิดธรรมชาติพึ่งพิงธรรมชาติ พึ่งพิงสัตว์ ป่าไม้ และสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ เป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกต มีคำอธิบายให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว เป็นสังคมเกษตรกรรม นอกจากนี้ ยังให้คติสอนใจผู้อ่านผู้ฟังด้วย เช่น ให้ใช้สติปัญญา ไม่ควรเป็นผู้ขี้เกียจ ต้องรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน รับฟังคำชี้แนะของผู้อื่น เป็นต้น

3.1.2 นิทานอธิบายความเป็นมาของเทศกาล ความเชื่อ ขนบประเพณี และภาษา

นิทานอธิบายความเป็นมาของเทศกาล ความเชื่อ ขนบประเพณี และภาษาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีเนื้อหาอธิบายถึงการเกิดเทศกาล ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ และภาษาของชนเผ่าว่า ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการใช้ชีวิตประจำวันของชนเผ่าว่า เช่น เทศกาลข้าวใหม่ เทศกาลไฟใหม่ การดูดวงกระดูกไก่ ประเพณีการรับแขก ทำไมไม่มีตัวอักษร เป็นต้น ดังตัวอย่างนิทานต่อไปนี้

1. นิทานเรื่องเทศกาลข้าวใหม่ (新米节的传说 xinmijiechuanshuo)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ข้าวฟ่าง เสียวหงหมี่ (小红米 xiaohongmi ข้าวประเภทหนึ่ง) ทองและเงินพักอาศัยอยู่บนพื้นพร้อมกัน วันหนึ่ง ทองกับเงินได้ทะเลาะกับข้าวฟ่างกับเสียวหงหมี่เพื่อแย่งที่ดิน จนใช้แรงตีข้าวฟ่างกับเสียวหงหมี่ทำให้ข้าวฟ่างกับเสียวหงหมี่โกรธมากแล้วหนีออกจากบ้าน จากนั้น มนุษย์ไม่มีอาหารกินจึงไปกินใบไม้ รากหญ้า และกัดดิน และอีกไม่นานก็จะมากินทองกับเงิน ขณะนี้ บรรพบุรุษหยาดต่ง (牙董 yadong) จึงสั่งให้ชาวไร่ ชาวไร่ ชาวลาคู ชาวฮั่นไปหาข้าวฟ่างกลับมาจากป่า และสั่งให้ผู้ใหญ่และปลิงไปหาเสียวหงหมี่กลับมาจากไต้หวัน หลังจากนั้น มนุษย์จึงได้มีอาหารกิน เงินทองรู้ตัวเองทำผิดเสียหน้าจึงหลบหนีไปได้ดิน และบนพื้นดินกลายเป็นของข้าวฟ่างกับเสียวหงหมี่ หลังจากนั้น เมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยว ชาวไร่จะทำพิธีบูชาไหว้หยาดต่งกับเทพเจ้าข้าวฟ่าง จนกลายเป็นเทศกาลประเพณีของชาวไร่ ได้แก่ เทศกาลข้าวใหม่

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายสาเหตุและความเป็นมาของเทศกาลข้าวใหม่ของชนเผ่าว่า เป็นการบูชาไหว้บรรพบุรุษหยาดต่งกับเทพเจ้าข้าวฟ่าง เพื่อขอบคุณบุญคุณที่บรรพบุรุษจัดหาข้าวฟ่างและข้าวเสียวหงหมี่กลับมา ทำให้ชาวไร่มีข้าวกิน จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ จากนิทานรู้ได้ว่าชาวไร่มีความเชื่อเรื่องบรรพบุรุษหยาดต่งและเทพเจ้าต่าง ๆ เช่น เทพเจ้าข้าวฟ่าง โดยเทศกาลข้าวใหม่ก็เป็นหนึ่งในเทศกาลตามประเพณีของชาวไร่เพื่อขอบคุณบรรพบุรุษ ดังนั้น ในวันเทศกาลข้าวใหม่ ชาวไร่จัดพิธีบูชาเช่นไหว้บรรพบุรุษและเทพเจ้าข้าวฟ่างเพื่อขอพรให้มีผลผลิตเก็บเกี่ยวที่ดีในปีต่อไป และให้คนรุ่นหลังมีความสุขอยู่ดีกินดีและมีความเจริญรุ่งเรือง

2. นิทานเรื่องเทศกาลไฟไหม้ (新火节的传说 xinhuojiedechuanshuo)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว ต้าส่าย (达赛 dasai) เทพเจ้าสายฟ้ากับหยาดหยวน (牙远 yayuan) เทพเจ้าสายรุ้งมีลูกชายคนหนึ่งชื่อเหยียนชิว (岩秋 yanqiu) เป็นเด็กชน วันหนึ่งเล่นก้อนหิน ทำให้เกิดไฟไหม้ใหญ่ ไฟลามไปถึงหมู่บ้านต่าง ๆ และไหม้อยู่ยาวนานถึง 4,900 ปีไปถึงดับ ทุกคนเกลียดเหยียนชิวมาก สาบานว่าจะไม่ใช้ไฟของเทพเจ้าสายฟ้าอีก เทพเจ้าหม้อเหว่ย (莫伟 mowei) สงสารมนุษย์ จึงสอนให้ใช้วิธีการเจาะไม้เพื่อก่อไฟ จากนั้น ชาวไร่จึงมีกิจกรรมลาไฟเก่า ต้อนรับไฟใหม่

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของเชื้อสำหรับจุดไฟและเทศกาลไฟไหม้ของชนเผ่าว่า จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ จากเนื้อหาแสดงให้เห็นว่าบรรพบุรุษชาวไร่ได้รับความเดือดร้อนจากสายฟ้าและอัคคีภัยในสมัยแรก สะท้อนให้เห็นถึงความหวาดกลัวของชาวไร่ที่มีต่อภัยไฟธรรมชาติ สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของชนเผ่าว่า ได้แก่ เทศกาลไฟไหม้ เป็นเทศกาลประจำปีของชนเผ่าว่า จัดขึ้นในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคมของทุกปี ตามปฏิทินว่า มีกิจกรรมลาไฟเก่า ต้อนรับไฟใหม่ ปังบอกถึงการตัดสัมพันธ์กับภัยไฟไหม้ต่าง ๆ ทางธรรมชาติและก่อไฟใหม่ ถือเป็นโอกาสอบรมสั่งสอนลูกหลานเรื่องความโหดร้ายของไฟไหม้

3. นิทานเรื่องดูดวงกระดูกไก่ (看鸡挂的传说 kanjiguadechuanshuo)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีหนุ่มชื่อว่าชื่อหมาเหเลียว (马了 maliao) ขึ้นภูเขาเพื่อไปขุดที่ดิน จนได้ถ้ำที่รกร้างเป็นสิบกว่าแห่งแล้ว ฟ้ายังไม่มีตีสักที หมาเหเลียวทั้งเหนื่อยทั้งหิวโงรมาก จึงหยิบหน้าไม้ขึ้นยิงดวงอาทิตย์ ทันทีนั้น พระอาทิตย์ตก และฟ้าเริ่มมืด หมาเหเลียวรีบกลับบ้านและบอกรายละเอียดให้คนในหมู่บ้าน ทุกคนจึงได้รู้เหตุที่ฟ้ามืด ทั้งหมู่บ้านดีใจมาก ทั้งร้องเพลงและเต้นรำเพื่อเฉลิมฉลองฟ้ามืด แต่เวลาผ่านไปตั้งนาน ฟ้ายังไม่สว่างขึ้น ทุกคนรู้สึกแปลกมากจึงเรียกหมาเหเลียวมาร้องเพลงให้ฟ้าสว่าง แต่ไม่ได้ผล จึงให้พวกสัตว์ต่าง ๆ ในหมู่บ้านมาร้องตามลำดับ แต่ก็ไม่ได้ผล จนสุดท้าย ถึงไก่ตัวผู้มาขัน ขึ้นไปประมาณสามสี่ครั้ง ฟ้าเริ่มสว่างขึ้นเรื่อย ๆ และพระอาทิตย์ก็ค่อย ๆ ขึ้นมาจากทิศตะวันออก ไก่ตัวผู้ได้รับความชื่นชมจากชาวว่า หลังจากนั้น เพื่อเป็นการระลึกถึงความสำเร็จของไก่ตัวผู้ ชาวว่าจึงแขวนขาไก่ไว้เป็นที่ระลึก และสังเกตดูในกระดูกไก่เพื่อเป็นสัญญาณในการตัดสินว่าสิ่งต่าง ๆ ดีหรือไม่ดี

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของประเพณีการดูดวงกระดูกไก่ของชาวว่า เป็นความเชื่อและพฤติกรรมดั้งเดิมของชาวว่า จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ ซึ่งชาวว่าให้ความสำคัญกับการดูดวงกระดูกไก่ สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีการดูดวงแบบดั้งเดิมในชีวิตประจำวันของชนเผ่าว่า เช่น การเก็บเกี่ยวข้าว การสร้างบ้าน การเกิด การป่วย การตาย การแต่งงานหรือข้อโต้แย้งที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในชีวิตประจำวัน หรือแขกจากแดนไกล เป็นต้น ล้วนต้องมีการฆ่าไก่ตัวผู้เพื่อดูดวงจากกระดูกไก่ ด้วยการเรียงตัวของรูบนกระดูกจะได้รู้กลางดีและกลางร้าย ซึ่งชาวว่าจะใช้ไก่ตัวผู้ไม่ใช่ไก่ตัวเมียมาดูดวง และประเพณีนี้ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน

4. นิทานเรื่องโลงศพเต้นรำ (棺材舞的传说 guancai wudechuanshuo)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว สัตว์บนโลกจากเล็กเป็นโต จากโตแล้วเป็นเด็ก มีแต่เกิดไม่มีตาย ปีหนึ่งน้ำท่วม กิ่งก่าออกมาคุมน้ำท่วมได้สำเร็จ และทำให้สัตว์มีการเกิด แก่ เจ็บ และ ตายที่สมดุล ไม่นาน กิ่งก่าเสียชีวิต บรรดาสัตว์ต่างพากันโศกเศร้าเสียใจมาก จึงจัดพิธีศพ เต้นรำรอบโลงศพ ร้องเพลง สรรเสริญคำแนะนำดี ๆ ที่กิ่งก่าให้แก่บรรดาสัตว์ พอร้องเพลงเสร็จบรรดาสัตว์พากันเจรจาเรื่องจะใช้สิ่งของอะไรมาเป็นของบูชากิ่งก่า สัตว์บางชนิดแนะนำใช้ตัวมนุษย์มาเป็นของบูชา บางชนิดแนะนำใช้วัวควาย จึงให้มนุษย์กับวัวควายมาแข่งวิ่งกัน มนุษย์ป็นขึ้นต้นไม้ วัวแพ้จึงกลายเป็นของบูชา มนุษย์ชนะรู้สึกภูมิใจ จึงมาร่วมงานศพของกิ่งก่าและเต้นรำรอบโลงศพด้วยหลัง ๆ มา เมื่อมีคนตาย ก็จะมีการเต้นรำรอบโลงศพผู้ตาย จึงกลายเป็นประเพณีการตายของชาวว่าที่สืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาประเพณีการเต้นรำโลงศพโดยมาจากการเต้นรำรอบโลงศพกิ่งก่าในสมัยโบราณ จึงเป็นนิทานอธิบายเหตุ สอดคล้องกับ

ประเพณีการตายของชาวว่า ชาวว่าไม่ค่อยเตรียมโลงศพมาก่อน เมื่อคนตาย ถึงจะขึ้นภูเขาไปตัดต้นไม้ ทำโลง เมื่อคนโลงลงจากภูเขากลับบ้าน จะมีผู้เฒ่าสองคนมาตีโลงทั้งสองด้านด้วยไม้ ทำเสียง ปิง ปิง ปิง ออกมา และร้องรำตามเสียง การเคาะโลงศพ หมายถึง การสะเดาะเคราะห์วิญญาณร้ายบนโลงศพ แสดงว่าโลงศพสะอาด และสวดภาวนาขอให้ผู้ตายเป็นพรแก่ครอบครัว บทเพลงส่วนใหญ่ระลึกถึงคุณูปการของผู้ล่วงลับในช่วงชีวิตของเขา

5. นิทานเรื่องธรรมเนียมการต้อนรับแขก (待客习俗的传说 daikexisudechuanshuo)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว มีหญิงสาวชาวว่าคนหนึ่งทั้งสวยและขยันมีน้ำใจ ผู้คนเรียกเธอว่า หญิงสาวแห่งน้ำใจ (甜心姑 tianxingu) วันหนึ่ง หญิงสาวเตรียมและนำข้าวกลางวัน ไปส่งให้สามี ในระหว่างทางเจอขอทานขออาหารคนหนึ่ง คนอื่นเห็นแล้วพากันหนีไป มีแต่หญิงสาวแห่งน้ำใจแบ่งอาหารให้ขอทานไว้ครึ่งหนึ่ง พอชายขอทานกินเสร็จแล้วยังไม่อิ่มจึงขอกับหญิงสาวอีก หญิงสาวแห่งน้ำใจจึงแบ่งให้อีกส่วนหนึ่ง และเอาที่เหลือไปให้สามี แต่มันน้อยมาก สามีกินไม่อิ่มจึงตบตีหญิงสาว หญิงสาวร้องไห้กลับบ้าน ในระหว่างทางกลับ เจอขอทานอีก ขอทานดีใจและขอถ้วยไม้สองใบจากหญิงสาว และจับไปจับมาแล้วคืนให้หญิงสาวใบหนึ่ง ถ้วยที่ขอทานจับแล้วกลายเป็นสกปรกมาก แต่หญิงสาวไม่ได้คิดอะไรจึงไปล้างถ้วย ทันทีนั้น ถ้วยไม้ที่กำลังล้างอยู่กลายเป็นถ้วยทอง หญิงสาวได้ถ้วยทองแล้วจึงไปแบ่งให้ผู้คนในหมู่บ้านด้วย และทำให้ผู้คนพากันเลียนแบบการกระทำของหญิงสาว ผู้ที่มีอัธยาศัยดี จนกลายเป็นประเพณีการต้อนรับแขกของชาวว่า

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาประเพณีการต้อนรับแขกของชนเผ่าว่า จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่า เกี่ยวกับการต้อนรับแขก ในประเพณีชาวว่า จะไม่ปล่อยให้คนแปลกหน้านอนนอกประตู ต้องเชิญเข้ามาในบ้าน มิฉะนั้น ครอบครัวนั้นจะถูกสังคมมองว่าเป็นครอบครัวที่ไม่มีน้ำใจ

6. ทำไมเผ่าว่าถึงไม่มีตัวอักษร (佤族为什么没有文字 wazuweihemeiwenzi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ชาวว่า ชาวฮั่น ชาวไต พี่น้องสามคน ออกไปล่าสัตว์และได้สัตว์กลับมาจำนวนมาก จึงมีความคิดที่อยากบันทึกผลที่ได้มาในครั้งนี้ไว้ และคิดจะเอาอะไรมาบันทึกแล้วสะดวกเก็บ แต่คิดตั้งนานยังคิดไม่ออก แม่จึงบอกว่าให้ไปหาชายชราผู้ชาญฉลาดที่อยู่แสนไกลเพื่อขอตัวอักษร แต่กว่าจะไปถึงต้องข้ามภูเขา 99 แห่ง แม่น้ำ 99 สาย และผ่านทะเลอันกว้างใหญ่ พี่น้องสามคนจึงออกเดินทางไปหา คนโตชาวว่าได้พบพานั่งวัวหนึ่งผืนไป คนที่สองชาวไตได้พบพาผ้าขาวหนึ่งผืนไป คนที่สามชาวฮั่นได้พบพากระดาดน้ำมันที่ทำรุ่มไป ด้วยความอดทนความทุกข์ยาก ในที่สุดได้พบเจอชายชราผู้ชาญฉลาด พี่น้องสามคนจึงกราบไหว้และบอกเล่าสาเหตุที่มาในครั้งนี้ คนชราจึงบอกว่า ก่อนเรียนตัวอักษรต้องเรียนภาษาก่อน จึงสอนชาวว่าภาษาว่า และตัวอักษรว่า สอนชาวไตภาษาไตและตัวอักษรไต สอนชาวฮั่นภาษาฮั่นและอักษรฮั่น อีกไม่นานเรียนจบและได้ผลจึงลาชายชรากลับบ้าน กลับคนละทิศทาง ในระหว่างทาง ชาวว่าหิวมากและไม่มีอะไรกิน

จึงนำหนังสือที่มีตัวอักษรเขียนไว้บนออกมาและกินเข้าไปเพื่อสนองความหิว จนวันนี้ ชาวว่ามีแต่ภาษา ว่าแต่ไม่มีตัวอักษรของตน ส่วนชาวไต ฝนตกในระหว่างทาง ทำให้ผ้าที่เขียนตัวอักษรเปียก ยังมี บางส่วนได้เก็บไว้อยู่ จึงมีตัวอักษรใดในปัจจุบัน ส่วนชาวฮั่นมาถึงที่หมู่บ้านเล็ก ๆ เป็นครูสอนภาษา และอักษรฮั่น

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงสาเหตุที่ชนเผ่าที่ไม่มีตัวอักษร ของตนเอง เนื่องด้วยชาวว่ากินหนังสือที่มีตัวอักษรไป นิทานเรื่องนี้กล่าวถึงสาเหตุที่ชนเผ่าที่ไม่มี ตัวอักษร จึงเป็นนิทานอธิบายเหตุ เห็นได้ว่าชาวว่ามีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีภาษาพูดที่สมบูรณ์ และมีวัฒนธรรมประจำชาติที่รุ่มรวยและสีสน แต่ในการพัฒนาประวัติศาสตร์อันยาวนานของชาวว่า ชาวว่ามีเพียงภาษาแต่ไม่ได้สร้างตัวอักษรที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ การพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจของชาวว่าเป็นไปอย่างช้า

สรุปได้ว่า นิทานอธิบายความเป็นมาของเทศกาล ความเชื่อ ขนบประเพณี และภาษา มีเนื้อหา เกี่ยวกับการอธิบายถึงสาเหตุและที่มาของเทศกาล ความเชื่อและประเพณีต่าง ๆ ของชาวว่า เช่น เทศกาลข้าวใหม่ เทศกาลไฟใหม่ กิจกรรมการดูดวงกระดูกไก่ การเดินรำโลงศพ และทำไมไม่มีตัวอักษร เป็นต้น นิทานเหล่านี้แสดงให้เห็นความเชื่อ ประเพณี และค่านิยมต่าง ๆ ของชนเผ่าว่า เช่น ความเชื่อ บรรพบุรุษ เทพเจ้า ความเชื่อการดูดวงกระดูกไก่ ประเพณีการตาย ประเพณีการต้อนรับแขก ค่านิยม ในด้านมีน้ำใจ เป็นต้น

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าประเภทนิทานอธิบายเหตุแบ่งเป็นสองประเภท ได้แก่ นิทานอธิบาย ที่มาของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ รูปลักษณะของสัตว์และพืช และนิทานอธิบายความเป็นมาของเทศกาล ความเชื่อ ขนบประเพณี และภาษา ชาวว่าได้ให้คำอธิบายสิ่งต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ทำให้เห็นลักษณะ สังคมเผ่าว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม ยังแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ของชาวว่า เช่น ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ความเชื่อบรรพบุรุษ ความเชื่อเรื่องการดูดวงกระดูกไก่ เทศกาลไฟใหม่ เทศกาลข้าวใหม่ เป็นต้น นิทานเหล่านี้ไม่เพียงแต่ให้คำอธิบายเท่านั้น แต่ยังแฝงความคิดทางสังคมที่ ลึกซึ้งไว้ในอุปนิสัยและลักษณะของสัตว์และพืช มีการปลูกฝังจริยธรรมไว้ในนิทาน เช่น สอนให้ผู้อ่าน และผู้ฟังรู้ว่าต้องมีความเมตตา มีน้ำใจต่อสัตว์ รับฟังข้อเสนอแนะของผู้อื่น ไม่โกหก เป็นต้น

3.2 นิทานมุขตลก

นิทานมุขตลกเป็นเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาขนาดสั้น โครงเรื่องไม่ซับซ้อน ตัวละครเป็นมนุษย์หรือ สัตว์ก็ได้ จุดสำคัญในเรื่องไม่น่าเป็นไปได้ (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2545, น. 20) เป็นเรื่องราวที่ สามารถทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังฟังแล้วเกิดความขบขันและสนุกสนาน

นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานมุขตลกของชนเผ่าว่ามี 4 ลักษณะ ลักษณะที่หนึ่ง มีเนื้อหา เกี่ยวกับตัวละครตัวใด เหยียนเจียงเพียน และเหยียนชาน ซึ่งเป็นคนฉลาดในสังคมเผ่าว่าแก๊ง

หลอกลวงคนรวย คนมีฐานะ หรือผีร้าย ซึ่งเป็นผู้ที่ชอบเอาเปรียบคนอื่น ทำให้คนรวย คนมีฐานะ หรือ ผีร้ายเสียประโยชน์ ลักษณะที่สอง มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำแบบโง่ ๆ ของตัวละคร มีตัวละครคน รวยและคนทั่วไป ลักษณะที่สาม มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำแบบเกียจคร้านของตัวละคร เหยียนชาน ลักษณะที่สี่ มีเนื้อหาเกี่ยวกับคนพิการ ได้แก่ คนตาบอดกับคนเป็นอัมพาต เนื้อเรื่องมี ความซับซ้อนทำให้ผู้อ่านผู้ฟังมีความเพลิดเพลิน นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีประเภทนิทานมุขตลก จำนวน 29 เรื่อง ดังตัวอย่างนิทานมุขตลกแต่ละกลุ่มดังนี้

3.2.1 ความฉลาด

นิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวกับความฉลาดของชนเผ่าว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครแก๊ง หลอกลวงคนรวย คนมีฐานะและผีร้ายด้วยความฉลาด อย่างเช่น ต่าไท่แก๊งข้าราชการพื้นเมือง ต่าไท่ เอาชนะนายเศรษฐี เหยียนเจียงเพี้ยนแก๊งหลอกนายเศรษฐี เหยียนเจียงเพี้ยนแก๊งผีและราชานรก เหยียนชานแก๊งหลอกลูกเศรษฐี เป็นต้น ทำให้มีเรื่องที่น่าอัศจรรย์และซับซ้อนเกิดขึ้นกับคนรวยหรือ ผู้มีฐานะ ให้บทเรียนสั่งสอนบุคคลไม่ดีเหล่านี้ด้วยสติปัญญาความฉลาด ดังเช่น

1. ข้าราชการพื้นเมืองสวมหมวก (土官戴帽子 tuguandaimaozi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีข้าราชการพื้นเมืองคนหนึ่งได้ยืมว่าหนุ่มยากจนต่าไท่ (达太 datai) เป็นคนฉลาดมาก แต่ไม่ยอมเชื่อ จึงไปบอกต่าไท่ว่าถ้าต่าไท่สามารถหลอกหรือแก๊งเขาได้ สำเร็จเพียงหนึ่งครั้งภายในสามวัน ก็จะยอมว่าต่าไท่ฉลาด แต่หากไม่สามารถทำได้ ก็จะถูกลงโทษ ในวันที่สอง มีคนฆ่าหมู ต่าไท่จึงไปขอกระเพาะปัสสาวะหมูและเป่าลมเข้าไปเป็นตัวใหญ่ แล้วทำให้ แห้ง แล้วแอบไปวางไว้ที่ชั้นล่างใกล้บันไดในบ้านข้าราชการ และแอบย้ายบันไดออก พอถึงตอน กลางคืน ต่าไท่จึงไปตีหมูในคอกทำให้หมูร้องเสียงดังขึ้น พร้อมต่าไท่ก็ร้องด้วยคำว่าเสือดาว เสือดาว เสือดาวมาจับกินหมู ข้าราชการได้ยืมตื่นขึ้นมารีบออกจากห้องและพอจะไปเหยียบบันได ทันใดนั้น ตัวเขาดกลงไปชั้นล่าง หัวไปชนกับกระเพาะปัสสาวะหมู และสวมเข้าไปในหัวข้าราชการ ทำให้ต่าไท่ หัวเราะไม่หยุด

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับหนุ่มต่าไท่คนฉลาดแก๊งข้าราชการพื้นเมือง ผู้ที่มีฐานะ พฤติกรรมตัวละครต่าไท่ในการแอบตีหมูให้ออกเสียง และแอบย้ายบันไดออก ทำให้ ข้าราชการตกไปข้างล่างหัวไปชนกับกระเพาะปัสสาวะหมู เหมือนสวมหมวก ทำให้เป็นเรื่องที่ตลกมาก และทำให้ผู้อ่านรู้สึกสนุกสนานได้รับความบันเทิงใจ จึงเป็นนิทานประเภทนิทานมุขตลก นอกจากนี้แล้ว นิทานยังทำให้เห็นค่านิยมของสังคมเผ่าว่าในการยกย่องความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ

2. ทรายลุกเป็นไฟ (沙子着火 shazizhaohuo)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีเด็กกำพร้าคนหนึ่งอาศัยอยู่กับวัวตัวหนึ่งตามลำพัง นายเศรษฐีรู้แล้ว อยากได้วัวเป็นของตนเอง จึงไปบอกเด็กกำพร้าว่า “วัวตัวนี้เป็นลูกของพ่อในบ้านฉัน เกิดจากพ่อในบ้านฉันนะ เธอต้องคืนให้ฉัน” คนในหมู่บ้านพากันมาโต้ตอบนายเศรษฐี แต่ไม่สำเร็จ

ขณะนี้ นายเศรษฐีเห็นตำไท่ (达太 datai) เดินมาช้า ๆ จึงถามว่าทำไมมาช้า ตำไท่บอกว่าในระหว่างทางเห็นทรายลูกเป็นไฟ จึงไปตัดหญ้ามาดับไฟ เลยมาช้า นายเศรษฐีแปลกใจ และตอบว่า ทรายลูกเป็นไฟได้ไง และหญ้าดับไฟได้ไง เธอนี้โง่เหลือเกิน ตำไท่ตอบว่า ก็ใช่ไง ทรายลูกเป็นไฟไม่ได้ และหญ้าก็ดับไฟไม่ได้ เหมือนกันแหละ ล่อคลอตลูกเป็นวัวได้ไง นายเศรษฐีฟังแล้วพูดไม่ออก จึงต้องคืนวัวให้กับเด็กกำพร้า

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับคนฉลาดตำไท่สู้นายเศรษฐีผู้ที่ชอบเอาเปรียบคนอื่น ตำไท่ใช้คำพูดด้วยความฉลาดแบบโง่ง ๆ คำพูดของตัวละครตำไท่ที่ว่า ทรายลูกเป็นไฟ ใช้หญ้ามาดับไฟ จึงเอาชนะนายเศรษฐี ช่วยเด็กกำพร้าแก้ไขปัญหาคือวัวกลับมา ทำให้นายเศรษฐีเสียหน้าจนพูดไม่ออก ไม่มีเหตุผลเอาเปรียบผู้อื่นอีก คำพูดแบบโง่ง ๆ ของตัวละครทำให้เรื่องมีความขบขัน จึงเป็นนิทานมุขตลก จากนิทานยังทำให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างคนในสังคมเผ่าว่า ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างคนจนทั่วไปกับคนรวย คนจนมักถูกกดขี่จากคนรวย ยกย่องความฉลาดมีไหวพริบที่สามารถแก้ไขปัญหาคือ

3. นายเศรษฐีร้องไห้ (大官哭了 daguankule)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีหนุ่มสาวว่าคนหนึ่งชื่อเหยียนเจียงเฟียน (岩江片 yanjiangpian) ฉลาดมาก มักใช้สติปัญญาแกล้งพวกนายเศรษฐีทำให้นายเศรษฐีลำบากใจมาก วันหนึ่ง เหยียนเจียงเฟียนชวนนายเศรษฐีไปจับปลาที่แม่น้ำ ในระหว่างทางกลับ เหยียนเจียงเฟียนกลับไปก่อนด้วยเหตุผลว่ามีธุระด่วน พอถึงบ้านจึงไปบอกเมียของนายเศรษฐีว่านายเศรษฐีจมน้ำตาย ต้องการรื้อบานประตูไปยกศพกลับ เมียฟังแล้วร้องไห้เสียงดัง เหยียนเจียงเฟียนยกบานประตูกลับตามทางเดิมและเจอนายเศรษฐี นายเศรษฐีจึงถามว่าเกิดอะไรขึ้น เหยียนเจียงเฟียนตอบว่าที่บ้านเธอเกิดไฟไหม้ใหญ่ นี่บานประตูที่ฉันสามารถเอาออกมาได้ จึงรีบมาบอกเธอ นายเศรษฐีฟังแล้วรีบวิ่งกลับบ้าน ถึงบ้านแล้วถึงรู้ว่าโดนเหยียนเจียงเฟียนแกล้งหลอก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับคนฉลาดเหยียนเจียงเฟียนใช้สติปัญญาแกล้งหลอกนายเศรษฐี ได้แก่ เหยียนเจียงเฟียนใช้คำพูดแกล้งเมียนายเศรษฐีว่านายเศรษฐีจมน้ำตาย เมียนายเศรษฐีเชื่อจึงร้องไห้ เหยียนเจียงเฟียนจึงได้บานประตูออกมาแกล้งนายเศรษฐีต่อว่าที่บ้านเศรษฐีเกิดไฟไหม้ ทำให้นายเศรษฐีเชื่อ รีบวิ่งกลับบ้าน ตัวละครเอกได้สร้างเรื่องลำบากใจกับนายเศรษฐีด้วยความฉลาดแกล้ง โกรธในเรื่องราวที่มีชีวิตชีวา จึงเป็นนิทานมุขตลก จากนิทานยังแสดงให้เห็นค่านิยมในการยกย่องความมีไหวพริบ

4. ไล่ล่ากวางแดง (追马鹿 zhumalu)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า วันหนึ่งเหยียนเจียงเฟียน (岩江片 yanjiangpian) ไปเยี่ยมเมสิด ชาวฟางจากพ่อตาเศรษฐีผู้ซีเหินยว และได้เมสิดที่ไม่ดี ขณะที่ไปบ้านพ่อตานั้นพ่อตากำลังกินข้าว พ่อตาเห็นแล้วรีบซ่อนเนื้อไว้เอาเต้าหู้มาวางบนโต๊ะ เหยียนเจียงเฟียนเห็นแล้วไม่ได้พูดอะไร ไม่นานทั้ง

สองไปล่ากวางแดงที่ภูเขา และตกลงกันว่าเหยียนเจียงเพื่อนไปไล่ด้านหลัง พ่อตาไปไล่ด้านหน้า แต่เหยียนเจียงเพื่อนแอบไปนอนอยู่ใต้ต้นไม้แล้ว เมื่อเห็นมดในต้นไม้ จึงร้องว่า “ขึ้นไปแล้วขึ้นไปแล้ว” พ่อตาฟังแล้วก็รีบวิ่งขึ้นตามภูเขา อีกสักครู่หนึ่ง เหยียนเจียงเพื่อนก็ร้องว่า “ลงมาแล้วลงมาแล้ว” พ่อตาจึงรีบวิ่งลงไปภูเขาและเห็นหนุมกำลังนอนอยู่ใต้ต้นไม้เย็นสบาย จึงโมโหมาก เหยียนเจียงเพื่อนจึงตอบด้วยใจเย็น ๆ ว่า “เมล็ดเสียเป็นเมล็ดดี เต้าหูเป็นเนื้อ มดเป็นกวางแดง” พ่อตาฟังแล้วรู้สึกละอายใจ พุดไม่ออก

นิทานเรื่องนี้ เป็นมุขตลกระหว่างเหยียนเจียงเพื่อนกับพ่อตา เหยียนเจียงเพื่อนกับพ่อตาไปล่ากวางแดง ใช้เส้นทางเดินของมดมาเป็นเส้นทางเดินของกวางแดงพุดให้พ่อตาไปไล่กวาง ทำให้พ่อตาเสียแรงเสียพลังงาน เพื่อเป็นการสั่งสอนพ่อตาคนขี้เหนียวด้วยวิธีที่ฉลาด คำพูดของเหยียนเจียงเพื่อนและการทำตามของพ่อตามีความตลก ทำให้ผู้อ่านหัวเราะ จึงเป็นนิทานมุขตลกจากนิทานยังสอนให้รู้ว่าคนเราต้องเป็นคนใจกว้างไม่ตระหนี่

5. โจมตีราชาแห่งนรก (打死阎王 dasiyanwang)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า พวกทหารผีในนรกออกมากินพืชผล และเห็นบ้านเหยียนเจียงเพื่อน (岩江片 yanjiangpian) ปิดอยู่ จึงไปแอบดู และพบว่าหนุมกำลังกินอาหารอร่อย ๆ อยู่ พวกผีอยากกินอาหารอร่อยของหนุมเหยียนเจียงเพื่อนจึงใช้วิธีต่าง ๆ มาหลอกเหยียนเจียงเพื่อน แต่ไม่ได้ผล จึงไปฟ้องร้องที่ราชาแห่งนรก ราชาฟังแล้วโมโหมากตัดสินใจมาจับเหยียนเจียงเพื่อนเอง และสั่งให้ทหารพวกผีรอดตีเหยียนเจียงเพื่อนให้ตาย เหยียนเจียงเพื่อนรู้แล้วขี่แกะมาเจอราชาในทางลัด ราชาแปลกใจทำไมขี่แกะไม่ขี่ม้า เหยียนเจียงเพื่อนบอกว่าแกะวิ่งเร็วกว่าม้า ราชาไม่เชื่อจึงแข่งขันกับเหยียนเจียงเพื่อน เมื่อมาถึงที่ที่ราชาไม่เห็น เหยียนเจียงเพื่อนจึงลงจากหลังแกะและอุ้มแกะด้วยสุดกำลังและวิ่งมาถึงจุดปลายทางก่อนแล้ว ราชาจึงเชื่อและอยากเอาม้ามาแลกแกะ และแลกเสื้อจากเหยียนเจียงเพื่อน พอมาถึงที่ประตูที่มีพวกทหารผีเฝ้าอยู่ พวกผีจึงพากันไปตีราชาจนตาย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เป็นความตลกที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละครเหยียนเจียงเพื่อนกับพวกผีร้ายและราชาแห่งนรก มีเนื้อหาอธิบายถึงผีร้ายที่มาจากนรกมาทำร้ายพืชผลมนุษย์ ใช้วิธีการต่าง ๆ มาหลอกหลวงเหยียนเจียงเพื่อน และให้ราชานรกออกมาทำร้ายเหยียนเจียงเพื่อน แต่ด้วยความฉลาดของเหยียนเจียงเพื่อน เหยียนเจียงเพื่อนใช้คำพูดแบบโก่ง ๆ ทำให้ราชานรกเชื่อว่าแกะวิ่งเร็วกว่าม้า จึงใช้ม้าแลกแกะกับเหยียนเจียงเพื่อน สุดทำร้าย ราชาแห่งนรกถูกพวกผีตบตีจนตาย พฤติกรรมการเอาม้าแลกแกะและถูกตบตีตาย เป็นพฤติกรรมตลกมากทำให้ผู้อ่านหัวเราะ จึงเป็นนิทานประเภทมุขตลกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผีและราชานรก ยังสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อนรก เชื่อว่าผีในนรกเป็นผีที่ไม่ดีทำร้ายมนุษย์ ชาวว่าจึงใช้นิทานที่เกี่ยวกับผีมาสอนลูกหลานไม่ควรทำเรื่องไม่ดี ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้มีความสามารถเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ

6. แลกไข่ม้า (换马蛋 huanmadan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า หลังจากที่นายเศรษฐีได้ซื้อม้าตัวใหญ่ให้ลูกชาย ลูกชายจึงขี่ม้าวิ่งไปวิ่งมาในหมู่บ้าน ทำให้หมู่บ้านวุ่นวายมาก ผู้คนเกลียดเขามาก หม่อมเหียนชาน (岩坎 yankan) ตัดสินจะหาโอกาสสมาลงโทษลูกนายเศรษฐี วันหนึ่งลูกนายเศรษฐีขี่ม้าออกมาอีกแล้ว พบเหียนชานขี่ฟักทองลูกใหญ่ที่ถนน จึงไปถามว่าทำไมขี่ฟักทอง เหียนชานตอบไม่ใช่ฟักทอง แต่เป็นไข่ม้าที่ซื้อมาไม่นาน และวิ่งเร็วกว่าม้าด้วย ลูกนายเศรษฐีไม่เชื่อจึงเสนอแข่งวิ่งกัน พอถึงที่ลูกนายไม่เห็นเหียนชานอุ้มฟักทองวิ่งไปที่ทางลัดและมาถึงจุดปลายทางเสียก่อนแล้ว ลูกนายเศรษฐีเห็นแล้ว จึงไม่น่าเชื่อ และเสนอเอาม้าของตนเองไปแลกกับไข่ม้าของเหียนชาน เหียนชานได้ม้าวิ่งกลับไปก่อนแล้ว ส่วนลูกนายเศรษฐีขี่ฟักทอง และทำให้ฟักทองกลิ้งลงไปที่ภูเขาแล้ว

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหียนชานคนฉลาดแกล้งลูกนายเศรษฐี ตัวละครเหียนชานใช้คำพูดแบบโก่ง ๆ ทำให้ลูกเศรษฐีเชื่อว่าฟักทองเป็นไข่ม้าที่วิ่งเร็วกว่าม้าจริง ๆ จึงยอมเอาม้าไปแลกกับฟักทอง พฤติกรรมการเอาม้าไปแลกฟักทองและมองว่าเป็นไข่ม้าจริงนั้น ทำให้ผู้อ่านขบขัน เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ในชีวิตจริง จึงเป็นนิทานมุขตลก จากนิทาน ทำให้เห็นปัญหาในสังคมเผ่าว่า ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างประชาชนทั่วไปกับคนรวย ยังแสดงค่านิยมในการยกย่องความฉลาดด้วย

สรุปได้ว่า นิทานมุขตลกของชนเผ่าว่าที่เกี่ยวกับความฉลาด มีเนื้อหาเกี่ยวกับคนฉลาดที่มีชื่อเสียงในสังคมเผ่าว่า ได้แก่ ต่าไท่ เหียนเจียงเฟียน และเหียนชาน โดยใช้คำพูดหรือพฤติกรรมที่มีความฉลาดแบบโก่ง ๆ แกล้งคนไม่ตี ตัวละครสามคนเป็นคนฉลาดมีไหวพริบดี ฉลาดแกมโกง เอาชนะคนรวย คนมีฐานะและผีร้าย ทำให้เสียประโยชน์ เนื้อเรื่องมีความตลกขบขัน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน นอกจากนี้ นิทานยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของสังคมเผ่าว่า ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้มีฐานะหรือคนรวย ยังแสดงค่านิยมชนเผ่าว่าในการยกย่องความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ

3.2.2 ความโง่

นิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวกับความโง่ของชนเผ่าว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมแบบโง่ ๆ ของตัวละครที่ไม่เหมือนคนทั่วไป เช่น ลูกเศรษฐีทำธุรกิจเอาม้าแลกลา ลูกเศรษฐีแยงเสาผูกัวมองว่าเป็นของล้ำค่า การช่วยล่อแบ่งเบาระโดยขี่หลังม้า เป็นต้น เป็นการกระทำที่ขาดความรู้ประสบการณ์ ทำให้ผู้อ่านและผู้ฟังอยากหัวเราะได้รับความบันเทิงใจ ดังเช่น

1. ทำธุรกิจ (做生意 zuoshengyi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว นายเศรษฐีรวยมากแต่รู้สึกยังไม่พอ จึงให้ลูกชายไปทำธุรกิจพร้อมกับม้าตัวใหญ่สามตัวออกเดินทางด้วยกัน ในระหว่างทาง ลูกชายเจอคนขี่ลาคนหนึ่ง จึงเสนอว่าอยากนำม้าสามตัวนี้ไปแลกกับลาสี่ตัว และคิดว่าตนเองได้กำไรมากแล้ว จึงเดินทางต่อและเจอผู้ที่เลี้ยงกระต่าย จึงเสนอว่าอยากนำลาสี่ตัวนี้มาแลกกับกระต่ายห้าตัว และเดินต่อเจอผู้ที่ขาย

แดงโม จึงนำกระต่ายห้าตัวมาแลกแดงโมหกลูก แล้วเดินต่อร้อนมาก ๆ เจอผู้ชายขรม จึงนำแดงโมหกลูกมาแลกกับขรม ซึ่งตนเองคิดว่าได้กำไรมาก ๆ กลับบ้านถูกพ่อตำหนิอย่างรุนแรง

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครลูกเศรษฐีมีพฤติกรรมแบบโง่ ๆ ได้แก่ เอาผ้าสามตัวไปแลกอย่างอื่น แลกไปแลกมาได้ขรม ยังมองว่าตนเองได้ของล้ำค่า การกระทำแบบโง่ ๆ ของลูกเศรษฐีเป็นการกระทำที่ไร้สติปัญญาขาดความรู้ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกตลกอยากหัวเราะ จึงเป็นนิทานมุขตลก จากนิทาน สอนให้รู้ว่าคนเราต้องรู้จักเพียงพอ และความโลภมากเกินไปอาจก่อให้เกิดความสูญเสียได้

2. เสาคีผู้กวัว (抢牛桩 qiangniuzhuang)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีเด็กกำพร้าคนหนึ่งไม่มีอะไรกิน จึงนำเสาคีผู้กวัวไปขายที่ตลาด ลูกนายเศรษฐีเห็นแล้วคิดว่าเป็นของดีอะไรสักอย่าง จึงสั่งให้คนใช้ในบ้านไปปล้นมาให้พ่อแม่ดู พ่อเห็นแล้วด่าว่า “อ้ายคนโง่ รีบทิ้งมันไป ชีว้วเหม็นจะตาย” ลูกชายฟังแล้วรีบสะบัดออกป่าใส่หัวแม่จนตายขณะที่แม่กำลังเข้าบ้าน พ่อเห็นแล้วยังโมโหมาก จึงนำเสาคีผู้กวัวตบตีลูกจนตาย และนายเศรษฐีเป็นลมไปด้วย

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครลูกเศรษฐีปล้นเสาคีผู้กวัวที่เต็มไปด้วยชีว้วจากเด็กกำพร้า และมองว่าเป็นของที่มีคุณค่า สุดท้าย เสียประโยชน์ทั้งเงินทองและชีวิต การกระทำของลูกเศรษฐีผิดปกติและน่าขำมาก และเป็นการกระทำที่ไม่น่าเป็นไปได้ในชีวิตจริง ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วรู้สึกตลกขบขันอยากหัวเราะ จึงเป็นนิทานมุขตลก จากนิทานยังทำให้เห็นความขัดแย้งระหว่างคนจนกับคนรวยในสังคมเผ่าว่า คนจนมักได้รับการกดขี่จากคนรวย

3. ไล่จับแก้ง (抓麋子 zhuajizi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นายเศรษฐีอยากกินเนื้อแก้ง จึงให้ลูกชายออกไปจับแก้ง แต่ไม่ได้แก้งกลับมาสักตัว จึงให้น้องชายไปกับน้ำไปจับด้วยกัน และบอกว่าน้ำทำอะไร ให้น้องทำตาม น้ำวิ่งไปที่ข้างหน้าวิ่งเร็วมากทำให้นิ้วเท้าโดนหินและมีเลือดออก น้องชายเห็นแล้วจึงทำตามทำให้นิ้วเท้าตนเองมีเลือดออก ไม่นานลมพัดมามีเมฆดำทลายเข้าตาน้ำ จนลืมตาไม่ได้ จึงให้น้องมาเป่าลมให้น้องเห็นแล้วทำตามน้ำและให้น้ำมาเป่าลมให้ตาของตนเอง น้ำโมโหตบตีน้อง น้องก็ตบตีนากลับ ตบตีกันจนถึงบ้าน พี่ชายเศรษฐีเห็นแล้วจึงถามสาเหตุและถอนหายใจยาว ๆ

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครลูกเศรษฐีกับน้ำไปจับแก้งพร้อมกัน ลูกเศรษฐีทำตามคำพูดของพ่อสั่งไว้ ทำให้นิ้วเท้ามีเลือดออกเหมือนน้ำ และให้น้ำเป่าลมตาเหมือนที่น้ำทำ ตีน้าเหมือนที่น้ำตีตน พฤติกรรมโง่ ๆ ของตัวละครลูกเศรษฐีทำให้ผู้อ่านขำหนัก เป็นพฤติกรรมที่ขาดความรู้ประสบการณ์และผิดปกติไม่เหมือนคนทั่วไป ซึ่งไม่น่าเป็นไปได้ในชีวิตจริง จึงเป็นนิทานมุขตลก จากนิทานสอนให้รู้ว่าคนเราต้องรู้จักใช้ความคิดในการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ

4. พ่อลูกกินเนื้อ (父子吃肉 fuzichirou)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีพ่อลูกสองคนอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนึ่ง วันหนึ่ง พ่อลูกกินข้าวพร้อมกัน และแบ่งเนื้อกันกิน แบ่งเป็นสองส่วน ส่วนที่มากเป็นของพ่อ ส่วนที่น้อยเป็นของลูก ลูกแปลกใจ จึงถามพ่อทำไมตนเองได้เป็นส่วนน้อย พ่อตอบว่า ลูกยังเด็ก ยังมีเวลาอีกนานมากกินเนื้อพ่อแก่แล้ว มีเวลากินเนื้อไม่นานแล้ว อีกวันหนึ่ง เด็กต้องออกไปต้อนวัวที่ภูเขา จึงต้อนลูกวัวไว้ในคอกและไล่เฉาะแม่วัวออก ทำให้ลูกวัวหวัดจนกัดราวคอกเสียหาย พ่อโกรธตูลูกว่าเกียจคร้าน ลูกชายตอบว่าลูกวัวยังเด็กและมีเวลานานที่จะกิน แต่แม่วัวแก่แล้วมีเวลากินได้ไม่นานแล้ว ควรให้แม่วัวกินเยอะหน่อยในตอนนี่ พ่อฟังแล้วพูดไม่ออก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับความตลกระหว่างพ่อลูกสองคน พ่อแบ่งเนื้อเป็นสองชิ้น พ่อได้ชิ้นใหญ่ ลูกได้ชิ้นเล็ก ทำให้ลูกเรียนรู้และนำไปใช้จริงกับวัว ต้อนแม่วัวไปกินหญ้าเหลือลูกวัวอยู่ในคอก ลูกตอบแทนพ่อด้วยวิธีการของพ่อเอง ทำให้พ่อไม่สามารถหักล้างได้ การกระทำของลูกขาดความรู้และประสบการณ์ เนื้อเรื่องมีความขบขันทำให้ผู้อ่านรู้สึกสนุกสนาน จึงเป็นนิทานมุขตลก จากนิทานสอนให้รู้ว่า พ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีต่อลูก

5. ช่วยล่อขนข้าว (帮骡驮谷 banluotuo gu)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว มีผู้ชายคนหนึ่งไล่ล่อตัวหนึ่งเดินทางกลับบ้าน ล่อแบกข้าวฟ่างสามถุงหนักมาก จนเดินขึ้นภูเขาไม่ไหว คนนั้นจึงช่วยล่อแบกถุงหนึ่ง แล้วขึ้นหลังล่อขึ้นภูเขา แต่ยังไงล่อก็เดินไม่เร็วและรู้สึกเหนื่อยมาก จึงด่าล่อว่า ฉันได้ช่วยแบกถุงหนึ่งแล้วนะ แก่นี้ไม่ได้เรื่องจริง ๆ

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับความตลกของคนเลี้ยงล่อ คนเลี้ยงล่อช่วยล่อแบกข้าวฟ่างเพื่อแบ่งเบาภาระของล่อ แต่กลับขึ้นไปขี่หลังล่อ การกระทำแบบโง่ ๆ ของตัวละครไม่เหมือนคนทั่วไป จนเกิดเรื่องที่น่าขบขัน เป็นเรื่องที่ไม่น่าเป็นไปได้ในชีวิตจริง จึงเป็นนิทานมุขตลก จากนิทานสอนให้รู้ว่าคนเราต้องใช้สติปัญญาในการปฏิบัติเรื่องต่าง ๆ

สรุปได้ว่า นิทานมุขตลกที่เกี่ยวกับความโง่ของชนเผ่าว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำแบบโง่ ๆ และขาดสติปัญญาของตัวละคร ตัวละครมีนิสัยโง่ ๆ จนทำเรื่องที่ไม่เหมือนคนทั่วไป ทำให้เกิดเรื่องที่น่าขบขันอยากหัวเราะ นอกจากนี้แล้ว นิทานไม่เพียงแต่ให้ความสนุกสนานกับการกระทำแบบโง่ ๆ ของตัวละคร ยังให้คติสอนใจว่าควรเป็นคนที่มีรู้จักเพียงพอ ใช้ความคิดในการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ พ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีต่อลูก เป็นต้น

3.2.3 ความเกียจคร้าน

นิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวกับความเกียจคร้านของชนเผ่าว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครเหยียนชาน ผู้ซึ่งเกียจ ขี้เกียจในการยื่นมือออกเก็บมะม่วง มีเรื่องเดียว ดังนี้

1. เหยียนช่านผู้ชี่เกียจ (懒人岩坎 lanrenyankan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า หนุ่มช่าวว่าชื่อเหยียนช่าน (岩坎 yankan) เป็นผู้ชี่เกียจ วันหนึ่งหนุ่มเหยียนช่านอยากกินมะม่วง แต่ชี่เกียจยื่นมือออกไปเก็บ จึงไปนอนที่ใต้ต้นมะม่วงและรอมะม่วงตกลงเข้าไปในปาก พอลมพัดมา มะม่วงตกลงมาโดนหัวเหยียนช่าน ทำให้มีรอยกระแทกขนาดใหญ่หลายจุด ทั้งวันหนุ่มไม่ได้มะม่วงกิน เหยียนช่านจึงต้องเกาหัวกลับบ้าน

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครเหยียนช่านอยากกินมะม่วง แต่ชี่เกียจในการยื่นมือออกไปเก็บ แต่กลับไปนอนใต้ต้นมะม่วงรอมะม่วงตกลงเข้าปาก และหัวถูกมะม่วงกระแทกเป็นแผล การกระทำของเหยียนช่านเป็นพฤติกรรมที่เกียจร้านไม่เหมือนคนทั่วไป ทำให้ผู้อ่านอยากหัวเราะรู้สึกขบขัน จึงเป็นนิทานมุขตลก จากนิทาน สอนให้เราเห็นว่า คนเราไม่ควรชี่เกียจ ความขยันทำให้มีของกิน

3.2.4 คนพิการ

นิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวกับคนพิการของชนเผ่าว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับคนพิการสองคน ได้แก่ คนตาบอดกับคนเป็นอัมพาต ทั้งสองออกเดินทางไปหาหมอพื้นบ้าน สุดท้ายหายพิการ เนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน มีเรื่องเดียว ดังนี้

1. คนตาบอดกับคนเป็นอัมพาต (瞎子和瘫子 xiazihetanzi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีคนตาบอดคนหนึ่งอาศัยอยู่ในเทือกเขาอาหว่า เขาอยากไปหาหมอพื้นบ้านเพื่อรักษาตา แต่มองไม่เห็นทางจึงไปไม่สำเร็จสักที อีกหมู่บ้านหนึ่งมีคนเป็นอัมพาตคนหนึ่งก็อยากไปหาหมอพื้นบ้าน แต่เดินไม่ได้จึงไม่สำเร็จ วันหนึ่ง คนตาบอดกับคนอัมพาตพบกัน จึงช่วยเหลือกันพากันไปหาหมอ หมอรักษาไม่หาย จึงให้สองคนกลับบ้าน และบอกว่า ถ้าจะให้มองเห็นได้และเดินได้ คุณสองคนต้องไปจับนกกระจกน้อยมาเป็นส่วนประกอบของยา สองคนจึงทำตามที่หมอบอกไว้ ในระหว่างทาง คนอัมพาตเห็นมีรังนกอยู่บนต้นไม้ จึงบอกให้คนตาบอดขึ้นไปจับนก ขณะคนตาบอดไปจับ คนอัมพาตตะโกนว่า “งู งู งู” คนตาบอดตกใจมาก ลืมตาขึ้นทันที จึงสะบัดมือแรง ๆ ใ้งูหลุดจากมือ งูก็ตกอยู่บนร่างของคนที่เป็นอัมพาต คนอัมพาตตกใจจึงลุกขึ้นวิ่งหนีไปทันที จากนั้น คนตาบอดมองเห็นได้แล้ว คนเป็นอัมพาตก็เดินได้ปกติ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหากล่าวถึงคนตาบอดกับคนเป็นอัมพาตสองคน คนตาบอดปีนขึ้นไปต้นไม้เพื่อจับนก แต่จับได้เป็นงู ทำให้คนตาบอดตกใจและลืมตาขึ้น งูตกบนร่างคนอัมพาต ทำให้คนอัมพาตตกใจลุกขึ้นได้ ทั้งคู่ก็หายโรคเป็นปกติด้วยความตื่นตระหนก พฤติกรรมของคนพิการสองคนทำให้ผู้อ่านหัวเราะ นิทานเรื่องนี้จึงเป็นนิทานประเภทมุขตลก จากนิทานแสดงให้เห็นว่า บางครั้งบรรยากาศที่ตั้งเครียด ก็จะสามารถกระตุ้นศักยภาพของผู้คนได้

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานมุขตลกของชนเผ่าว่ามีจำนวนมาก เนื้อหาที่มีลักษณะเกี่ยวกับความฉลาด ความเื่อง ความเกียจร้านและคนพิการ เนื้อเรื่องเต็มไปด้วยความขบขัน ทำให้ผู้อ่าน

รู้สึกสนุกสนาน แสดงให้เห็นถึงชนเผ่าว่าเป็นกลุ่มคนที่ชอบเล่าเรื่องตลกเพื่อบันเทิงใจในชีวิตประจำวัน ให้เกิดความผ่อนคลาย นอกจากนี้แล้ว นิทานประเภทนี้ไม่เพียงให้ความสนุกสนานเท่านั้น ยังแสดงลักษณะปัญหาในสังคมเผ่าว่าด้วย เช่น ความขัดแย้งระหว่างประชาชนชาวว่ากับคนรวยหรือผู้มีฐานะ ยังแสดงค่านิยมชนเผ่าว่าในการยกย่องความเฉลียวฉลาดมีไหวพริบ อีกทั้ง ยังมีการสอนให้ผู้อ่านและผู้ฟัง มีการทำดี รู้จักใช้ความคิดในการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อลูก เป็นต้น

3.3 นิทานสัตว์

นิทานสัตว์เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งสัตว์เป็นตัวละครหลัก มักแสดงให้เห็นความฉลาดของสัตว์ชนิดหนึ่งกับความโง่เขลาของสัตว์อีกชนิดหนึ่ง สัตว์ตัวเอกมีลักษณะเป็นตัวโกง กลั่นแกล้งเอาเปรียบคนหรือสัตว์อื่น บางครั้งก็ได้รับความเดือดร้อนตอบแทนบ้าง ความน่าสนใจของเรื่องอยู่ที่ความขบขันจากการหลอกลวงหรือการตกอยู่ในสถานการณ์ลำบากที่ไม่น่าเป็นไปได้ของสัตว์ อันเนื่องมาจากความโง่ของมัน บางเรื่องจะสอนจริยธรรมหรือคติธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2545, น. 19-20)

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าประเภทนิทานสัตว์มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นระหว่างสัตว์กับสัตว์ มีทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเสือ ยังมีเรื่องที่เกิดขึ้นระหว่างสัตว์อื่น ๆ มีทั้งสัตว์ที่ดี ฉลาด มีไหวพริบ และสัตว์ที่ไม่ดี เย่อหยิ่ง ชอบรังแกและเอาเปรียบสัตว์ที่อ่อนแอกว่า สัตว์ที่ดีฉลาด เช่น กบ นกฮูก หอยนา และตัวลีน เป็นต้น ส่วนสัตว์ที่เย่อหยิ่ง เช่น เสือ อีกา และกระรอก เป็นต้น นิทานสัตว์สามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของสัตว์ต่าง ๆ ในธรรมชาติ มีทั้งที่ยกย่องความขยัน ความเมตตา ความบริสุทธิ์ ยังมีการเปิดโปงและโจมตีพฤติกรรมที่ไม่ดี เช่น การทรมาณ การหลอกลวง ความเห็นแก่ตัว ความโลภ ความเย่อหยิ่ง การรังแกผู้อ่อนแอ เป็นต้น ล้วนถูกแสดงออกอยู่ในจินตนาการอันมหัศจรรย์ผ่านความสัมพันธ์ระหว่างสัตว์ต่าง ๆ โดยเฉพาะมีนิทานที่เกี่ยวกับเสือจำนวนมาก นิทานสัตว์ของชนเผ่าว่าสามารถแบ่งเป็นนิทานเกี่ยวกับเสือและนิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น นิทานสัตว์ของชนเผ่าว่ามีจำนวน 21 เรื่อง

3.3.1 นิทานเกี่ยวกับเสือ

นิทานเกี่ยวกับเสือของชนเผ่าว่ามีจำนวนหลายเรื่อง เป็นนิทานที่อธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ของเสือกับสัตว์อื่น เช่น เสือกับตัวลีน เสือกับกระรอกดิน เสือกับกระต่าย และเสือกับมด เป็นต้น เสือมักสร้างทำเป็นข่มขู่ โหดร้าย โง่เขลา เย่อหยิ่ง สุดท้ายจบลงด้วยความล้มเหลว ดังตัวอย่างนิทานต่อไปนี้

1. เสือขี้ไม้ (骄傲的老虎 jiaoaodelaohu)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ตัวลีนกำลังขุดหลุมสร้างบ้าน เสือเดินผ่านจึงสั่งให้ตัวลีนไปหาอะไรให้เสือกิน ลีนบอกว่า “ผมจะตก ข้ากำลังยุ่งกับการสร้างบ้าน ไม่มีเวลาหาอาหาร” เสือตะโกนบอกว่าถ้าเจ้าไม่หาอะไรมาให้ข้ากิน ข้าก็จะกินตัวเจ้า ตัวลีนตอบว่ามีสุภาษิตโบราณของชาวว่าว่า

“ใครอยากกินคนอื่นก็จะโดนคนอื่นกินด้วย” เสือฟังแล้วตะโกนตอบว่า ข้าคือราชาแห่งขุนเขาแห่งนี้ ไม่มีใครกล้าแตะต้องข้า ตัวลีนรู้ว่าเสือไม่ฟังเหตุผลใด ๆ และมองเห็นมีคนกำลังปลุกข้าวที่นาใต้เนินเขา จึงบอกเสือว่า คูลี ชาวนากำลังทำอาหารอยู่ ถ้าเจ้าหิวก็ไปหากินเถอะ เสือรู้สึกเหนื่อยไม่อยากจะเดิน จึงสั่งให้ตัวลีนไปเก็บอาหารมา ตัวลีนเป็นสัตว์ที่ฉลาดมากแนะนำให้เสือใช้วิธีการกลิ้งลงไปตามทางลาดเพื่อรับอาหาร จะได้ไม่รู้สึกเมื่อย และคนที่พันราบก็จะกลัวเจ้ามาก เสือฟังแล้วจึงสั่งให้ตัวลีนกลิ้งลงไปตามทางลาดก่อนและเสือกก็กลิ้งลงไปตาม ชาวนาเห็นมีเสือมาจึงพากันมาตีเสือก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหากล่าวถึงเสือที่ยิ่งทะนงบังคับให้ตัวลีนสัตว์ที่เล็กกว่าตนไปจัดหาของกินให้ตน แต่ด้วยความฉลาดของตัวลีน ทำให้เสือกถูกชาวนาตี จากนิทานเนื้อเรื่องอธิบายถึงลักษณะนิสัยของเสือกกับตัวลีน จึงเป็นนิทานประเภทนิทานสัตว์ แสดงให้เห็นถึงชาวไร่ชาวยกย่องความฉลาดมีไหวพริบ เปิดโปงพฤติกรรมและแนวคิดทางศีลธรรมที่ไม่ดี เช่น ความเห็นแก่ตัว ความเย่อหยิ่ง และการรังแกผู้อ่อนแอ สอนให้รู้ว่าผู้ที่มีพลังกำลังหรือความเข้มแข็งมากกว่าไม่ควรทำร้ายหรือรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า

2. เสือกกับกระรอกดิน (老虎和地鼠 laohuhedishu)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า วันหนึ่ง เสือกผู้เย่อหยิ่งได้พบกับกระรอกดินตัวหนึ่งบนภูเขา จึงหัวเราะเยาะกระรอกดินว่า เจ้ามีตัวเล็กขนาดนี้ ไม่อายดินอายุฟ้าบ้างหรือ กระรอกดินรู้ว่าเสือกใจจะก่อปัญหา จึงพูดกับเสือกว่า อย่าดูถูกนะ แม้ข้าตัวเล็ก ข้าก็สามารถให้ผู้คนที่ทำนาฝังไถนกราบไถหัวข้าได้นะ กระรอกดินรีบวิ่งไปหาผู้คน ลนลานไปรอบ ๆ เมื่อผู้คนเห็นแล้วก็พากันมาจับกระรอกดินโดยกระโดดข้ามจากด้านหนึ่งไปอีกด้านหนึ่ง กระโดดไปมา มองจากระยะไกลดูเหมือนคุกเข่ากราบไถหัวกระรอกดิน เสือกเห็นแล้วก็ไม่ยอมแพ้ จึงกระโจนเข้ามาหาผู้คน แต่ถูกผู้คนทุบตีจนได้รับบาดเจ็บ ตั้งแต่นั้นมา เมื่อเสือกเห็นกระรอกดินก็อายจึงหลีกไปทันที

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเสือที่เย่อหยิ่งหัวเราะเยาะรังแกกระรอกดินที่มีตัวเล็ก แต่ด้วยความฉลาดของกระรอกดิน เสือกถูกกระรอกดินผู้ฉลาดแกเล้งกลับและถูกผู้คนทุบตี จากเนื้อหาแสดงถึงลักษณะนิสัยของสัตว์สองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือเสือกสัตว์เย่อหยิ่งและโง่ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ฉลาดมีไหวพริบ ได้แก่ กระรอกดิน จากนิทาน ยกย่องความฉลาดมีไหวพริบ ยังทำให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิงใจจากพฤติกรรมของสัตว์ จึงเป็นนิทานประเภทนิทานสัตว์

3. เสือกไล่กระต่าย (老虎追兔子 laohuzhuituzi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า วันหนึ่ง เสือกกับกระต่ายเจอกัน กระต่ายนั่งข้างซิวัวและแสรังทำเป็นพักผ่อน เมื่อเสือกเห็นจึงถามกระต่ายว่าเป็นกระต่ายตัวที่จุดไฟเผาบ้านของเสือกหรือไม่ กระต่ายตอบว่ามีกระต่ายมากมายบนภูเขา ไม่ใช่ตัวเดียวกัน เสือกจึงบังคับให้กระต่ายสละที่นั่งให้เสือก แต่เมื่อเสือกนั่งลงไป ซิวัวเต็มก้นเสือก เสือกโกรธมากไปไล่กระต่ายอีก ระหว่างทางเห็นกระต่ายอยู่ข้างรัง และเสือกก็ถามว่าเป็นกระต่ายตัวที่แกเล้งเสือกหรือไม่ กระต่ายตอบว่าบนภูเขามีกระต่ายหลายตัว ไม่ใช่

ตัวเดียวกัน เสือถามว่าทำไมกระต่ายถึงมาอยู่ที่นี้ กระต่ายตอบว่ากำลังเฝ้าคูน้าในน้ำเต้าเพื่อให้แก่ผู้ที่
กระหายน้ำในระหว่างทาง ปรากฏว่า เสือหิวน้ำพอดี จึงไปดื่ม ทำให้ฝูงผึ้งรุมต้อยเสือกัณฑ์ เสือกัณฑ์
โกรธและไปไล่กระต่าย เมื่อมาถึงหลุมหิน กระต่ายบอกว่าไม่วิ่งแล้ว ฟ้ากำลังจะถล่ม เสือมองดูท้องฟ้า
มีหมอกมืด ๆ ลงมาใกล้ตัว นึกว่าฟ้าจะถล่มจริง จึงกระโดดซ่อนตัวอยู่ในหลุมหิน เวลานี้ กระต่าย
ตะโกนบอกคนรอบข้างให้มาตีเสือ

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเสือที่เย่อหยิ่งไล่จับกระต่ายสัตว์ที่อ่อนแอกว่าตนเอง
แต่สุดท้ายถูกกระต่ายผู้มีไหวพริบแก่งกลับ และถูกคนรอบข้างตี จากเนื้อหาแสดงถึงลักษณะนิสัย
ของสัตว์สองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือเสือสัตว์เย่อหยิ่งและโง่ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นกระต่ายสัตว์ฉลาด แสดงให้เห็น
ถึงชาวร้ายยกย่องผู้ที่มีความไหวพริบและความฉลาด และให้คติสอนใจให้ผู้อ่านและผู้ฟังไม่ควรเป็นคน
ความเย่อหยิ่งและรังแกผู้ที่อ่อนแอ

4. เสือไถนา (老虎犁地 laohulidi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า วันหนึ่ง วัวตัวหนึ่งไถนาเหนื่อยจึงกำลังพักผ่อนอยู่ใต้ต้นไม้ เสือเห็น
แล้วก็หัวเราะเยาะวัว บอกว่าวัวโง่และช่วยคนอื่นไถนาทุกวัน ไม่ฉลาดเท่าเสือ มีความสุขทุกวัน วัวตอบ
ว่า การไถนาเป็นหน้าที่ของข้า ข้าจะได้พัก กินหญ้าเขียว ดื่มน้ำแรมเมื่อเหนื่อยจากงาน ข้าก็มีความสุข
กว่าเจ้าแหละ เสือฟังแล้วก็คิดว่าการไถดินนั้นสนุกจริง จึงหารือกับวัวอยากไปไถนาด้วย วัวต้องการถือ
โอกาสทำโทษเสือ จึงเอาแอกและคันไถใส่ให้กับเสือแล้วตีเสือกด้วยไม้ ไม่นานเจ้าของกลับมาเห็นเสือกถูก
คันไถคลุมไว้ จึงรีบจุดไฟหญ้าแห้งที่หลังบ้านทำยเสือก วัวแนะนำให้เสือกวิ่งขึ้นภูเขาหนีไฟ พอเสือกวิ่งไปถึง
บนภูเขา ควายเห็นแล้วแนะนำให้เสือกวิ่งลงจากภูเขา เสือกไม่รู้จะฟังใคร วิ่งขึ้นลงอย่างตื่นตระหนก
ควายกับวัวเห็นความลำบากของเสือกจึงหัวเราะใหญ่จนฟันหลุด บัดนี้ วัวกับควายไม่มีฟันบน

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเสือที่เย่อหยิ่งหัวเราะเยาะดูถูกวัวที่รู้แต่การไถนา แต่ด้วย
ความฉลาดของวัว ทำให้เสือกถูกลอกให้ใส่แอกและคันไถ และถูกเจ้าของที่นาจุดไฟข้างหลัง เนื้อเรื่อง
อธิบายถึงเหตุผลวัวควายไม่มีฟันบน และอธิบายถึงลักษณะนิสัยของเสือกกับวัวควาย จึงเป็นนิทาน
ประเภทนิทานสัตว์ จากนิทาน ทำให้เห็นวิถีชีวิตของสังคมเผ่าว่าในการทำการเกษตรโดยใช้วัว ควาย
ยังมีคติสอนให้เรา รู้ว่าคนเราทุกคนล้วนมีหน้าที่ของตน การปฏิบัติหน้าที่การงานอย่างจริงจังก็ทำให้เรา
มีความสุขได้ เนื้อเรื่องยังทำให้ผู้อ่านและผู้ฟังได้รับความบันเทิงใจ

5. เสือกับมด (老虎和蚂蚁 laohu hemayi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า วันหนึ่ง เสือกตัวหนึ่งออกไปกินน้ำเห็นมดตัวหนึ่งกำลังอาบน้ำอยู่ที่
ริมแม่น้ำ เสือกจึงไปเหยาะเหยี่ยมมดที่มีตัวขนาดเล็ก และยังพูดโอ้อวดว่าสามารถเหยียบมดให้ตายได้ด้วย
เท้าข้างเดียว มดไม่กลัวเสือก จึงเสนอแข่งขันกัน เมื่อเกมเริ่ม มดก็ปีนขึ้นไปขาเสือก แล้วมดเข้าไปในขน
ของเสือกเพื่อจะกัดเนื้อเสือก เสือกเจ็บปวดแต่มองไม่เห็นมด จึงกัดขาตัวเอง ขนถูกกัดขาด และเสือกต้อง
ยอมรับความพ่ายแพ้มดในที่สุด

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงเสือที่เยอหยิ่งหัวเราะเยาะมดตัวเล็ก สามารถใช้เท้าข้างเดียวเหยียบมดให้ตายได้ แต่สุดท้ายถูกมดเล็กแก้งกลับโดยเข้าไปในขนก้นเนื้อเสือ เนื้อเรื่องอธิบายถึงลักษณะนิสัยของสัตว์สองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือเสือสัตว์เยอหยิ่ง อีกฝ่ายหนึ่งเป็นมดฉลาดมีไหวพริบ จึงเป็นนิทานประเภทนิทานสัตว์ จากนิทาน สอนให้รู้ว่า ผู้ที่มีความเข้มแข็งมากกว่าไม่ควรรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า นอกจากนี้แล้ว นิทานเรื่องนี้ยังทำให้ผู้อ่านรู้สึกสนุกสนานได้รับความบันเทิงใจ

สรุปได้ว่า นิทานเกี่ยวกับเสือของชนเผ่าว่ามักมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ของเสือกับสัตว์อื่น ซึ่งแสดงลักษณะนิสัยของสัตว์สองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือเสือเป็นผู้ที่เป็นเข้มแข็ง โหดร้าย โง่งเงลา เยอหยิ่ง หัวเราะเยาะรังแกสัตว์อื่นที่อ่อนแอกว่าตนเอง สุดท้ายจบลงด้วยความล้มเหลว ได้รับความเดือดร้อนตกอยู่ในสถานการณ์ลำบาก อีกฝ่ายหนึ่งแม้เป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็กกว่าเสือ แต่ก็ยังเป็นสัตว์ฉลาดมีไหวพริบ เช่น ตัวลีน กระรอกดิน มด กระต่าย เก้ง เป็นต้น เนื้อหาที่มีความซับซ้อนทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังแล้วได้รับความบันเทิงใจ เนื้อเรื่องทำให้เห็นวิถีชีวิตของชนเผ่าว่าในการทำ การเกษตร ยังให้คติสอนใจจากนิทานด้วย แสดงให้เห็นความคิดของชาวว่ายกย่องผู้ที่มีความฉลาดมีไหวพริบ เปิดโปงพฤติกรรมที่ไม่ดี เช่น ความเยอหยิ่ง และการรังแกผู้อ่อนแอ เป็นต้น

3.3.2 นิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น

นิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่นของชนเผ่าว่า เป็นนิทานที่เล่าเรื่องราวของสัตว์ต่าง ๆ มักเป็นเรื่องราวระหว่างสัตว์ เช่น อีกากับนกนางเขน กระรอกกับนกกระทา ลิงกับต๊กแตน นกปรอดกับนกฮว่าเหมย เป็นต้น สัตว์เหล่านี้มีทั้งสัตว์โง่ สัตว์ฉลาดและสัตว์เจ้าเล่ห์ แสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของสัตว์ต่าง ๆ ในธรรมชาติ ดังเช่น

1. อีกาโลก (贪心的乌鸦 tanxindewuya)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีอยู่วันหนึ่ง อีกาได้เจอนักล่าสัตว์วางกับข้าวไว้ในเพิง เมื่อนักล่าออกไปล่าสัตว์ อีกาจึงเข้าไปขโมยกับข้าวมากิน ขณะนั้น นกนางเขนกำลังหิวข้าวและออกจากรังหากินอยู่ พอบินผ่านเพิงนั้น เจออีกา กินข้าวพอดี จึงขออีกาแบ่งข้าวให้กินบ้าง แต่อีกาทำเป็นไม่ได้ยิน นกนางเขนขออีกหลาย ๆ ครั้ง อีการู้สึกรำคาญ จึงใส่ข้าวเข้าปากหมดและบินหนี ปรากฏว่าอีกา กินข้าวอิ่มเกินไป บินออกไปสักพักก็ไม่ไหว ถูกนกนางเขนจับได้และชี้หลังตั้งตำทังจิก อีกาอายุที่ตัวเอง โลก และรู้สึกเสียหน้า ไม่กล้าเจอนกนางเขนอีก

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับอีกาขโมยข้าวกิน และไม่ยอมแบ่งอาหารให้นกนางเขนกิน จนกินอิ่มไม่ทำให้ถูกนกนางเขนจับได้และจิกตีต่อว่า จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของอีกา เป็นสัตว์ที่โง่ เห็นแก่ตัว จึงเป็นนิทานประเภทนิทานสัตว์ และยังแสดงให้เห็นถึงความคิดของชาวว่า สอนให้ผู้อ่านและผู้ฟังรู้ว่าคนเราต้องรู้จักการแบ่งปัน รู้จักสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และมีความสามัคคีกับคนรอบข้าง ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว และโง่

2. กระรอกกับนกกระทา (松鼠和鹁鹁 songshuheanchun)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กระรอกกับนกกระทาเป็นเพื่อนกัน หากินด้วยกัน พักอยู่ด้วยกัน เมื่อฤดูใบไม้ร่วงมาแล้วนกกล้าได้วางกับดักและหวางอยู่ในไร่นา ทั้งสองจึงตกลงกันว่า หากใครถูกหนีบหรือถูกเชือกมัด อีกฝ่ายก็จะช่วยเปิดให้หรือช่วยกัดออก ดังนั้น ทั้งสองได้ออกไปหากินอย่างไว้วางใจ นกกระทาเดินหน้า กระรอกเดินหลัง แต่นกกระทาไม่ระมัดระวัง ถูกเชือกของนักล่ามัดที่ขา กระรอกพยายามช่วยกัดให้ขาด จึงได้พ้นจากอันตราย ทั้งสองได้พักผ่อนสักพักและเดินต่อ พอเจอไร่ข้าวโพด กระรอกอยากรีบไปเก็บมาให้ชนกระทากิน ปรากฏว่า ถูกกับดักหนีบที่หัว แต่นกกระทายังไงก็ไม่สามารถเปิดได้ จึงวิ่งกลับบ้านเอาไม้มาตัด แต่พอมมาถึงเห็นว่ากระรอกเสียชีวิตไปแล้ว นกกระทาร้องให้อย่างเสียใจที่ไม่สามารถช่วยเพื่อนรอดชีวิตได้ และสัญญาว่าต่อไปนี้จะดูแลลูกของกระรอกให้อย่างดี

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเล่าของกระรอกกับนกกระทา ทั้งสองเป็นเพื่อนกัน และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่สุดท้ายกระรอกตาย นกกระทาจึงดูแลลูกกระรอกให้ดี จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของกระรอกกับนกกระทา เป็นสัตว์ที่ดีให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นนิทานสัตว์ที่แสดงให้เห็นถึงความคิดของชาวว่า สอนให้ผู้อ่านและผู้ฟังรู้ว่าคนเราต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนรอบข้าง ให้ความช่วยเหลือกันทั้งที่เมื่อผู้อื่นประสบปัญหา และที่สำคัญต้องรู้จักการตอบแทนน้ำใจของผู้อื่น

3. กระรอกกับนกกระจอก (松鼠与阳雀 songshuyuyangque)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กระรอกและนกกระจอกมักจะเล่นด้วยกัน กระรอกมีเครื่องดนตรีที่สวยงามและมีเสียงไพเราะมาก นกกระจอกอิจฉาจึงอยากไปยืมมาเล่นด้วย แต่กระรอกรู้ว่า นกกระจอกเจ้าเล่ห์และไม่ซื่อสัตย์กลัวว่าถ้าให้ยืมไปจะไม่ได้รับคืนมา นกกระจอกจึงแนะนำให้กระรอกสามารถดึงหางของนกกระจอกไว้โดยไม่ต้องกังวลว่านกกระจอกจะบินหนีไป กระรอกจึงให้นกกระจอกยืม แต่นกกระจอกมีไหวพริบมากและเมื่อได้เครื่องดนตรีมาก็บินออกไปทันทีขณะที่กระรอกยังไม่ทันจับหางของนกกระจอก กระรอกร้องให้เสียใจมากและรู้ว่าไม่สามารถได้เครื่องดนตรีกลับมาอีกต่อไป หลังจากนั้น ไม่มีเครื่องดนตรี เสียงร้องของกระรอกก็ไม่น่าฟังเท่าเดิมแล้ว และดวงตาก็บวมและเล็กลงจากการร้องไห้ด้วย ส่วนนกกระจอกเมื่อได้เครื่องดนตรีมา เสียงร้องของนกกระจอกก็ไพเราะมากขึ้น แต่มันไม่เคยกลับมาหากระรอกอีกเลย

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระรอกและนกกระจอก กระรอกใจดีให้เครื่องดนตรีกับนกกระจอกยืมไป แต่นกกระจอกเจ้าเล่ห์และไม่ซื่อสัตย์ไม่คืนของกลับให้กระรอก เนื้อหาเล่าถึงสาเหตุทำไมดวงตาของกระรอกจึงเล็ก และทำไมเสียงร้องของนกกระจอกจึงไพเราะน่าฟัง เนื้อหาอธิบายถึงลักษณะและนิสัยของสัตว์กระรอกกับนกกระทา จึงเป็นนิทานสัตว์ จากนิทาน แสดงให้เห็นถึงความคิดของชาวว่า สอนให้ผู้อ่านและผู้ฟังรู้ว่าคนเราต้องซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น

4. ลิงกับต๊กแตน (猴子和蚂蚱 houzihemazha)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ลิงสิบตัวกำลังกระโดดขึ้นลงต้นไม้ เห็นต๊กแตนตัวหนึ่งไม่สนใจพวกมัน ลิงพวกนั้นจึงไปบอกต๊กแตนว่าอยากจะสู้กับต๊กแตน ต๊กแตนรู้สึกถูกลิงรังแกเกินไปจึงยอมสู้ด้วย ลิงหลายตัวเอาไม้มาตีต๊กแตน ต๊กแตนกระโดดขึ้นไปทีตัวลิงอย่างฉลาด ลิงตัวอื่น ๆ ก็พากันมาตีต๊กแตนบนลิงตัวนี้ ต๊กแตนก็กระโดดไปเกาะลิงอีกตัว ลิงตัวอื่น ๆ ก็พากันมาตีต๊กแตนบนลิงตัวนั้นอีก พวกลิงตีกันไปมา แต่ตีไม่โดนต๊กแตนสักที แต่กลับทำให้พวกลิงได้รับบาดเจ็บและบางตัวตาย ส่วนต๊กแตนยังมีชีวิตอยู่

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเล่าของลิงกับต๊กแตน ลิงมีลักษณะที่เย่อหยิ่งรังแกต๊กแตน แต่ด้วยความฉลาดของต๊กแตน ลิงจึงพ่ายแพ้ได้รับบาดเจ็บในการต่อสู้ เนื้อหาที่มีความซับซ้อนทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังรู้สึกสนุกสนานได้รับความบันเทิงใจ จากเนื้อหากล่าวถึงลักษณะนิสัยของสัตว์สองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือลิงสัตว์เย่อหยิ่งและโง่ อีกฝ่ายหนึ่งคือต๊กแตนผู้ฉลาดมีไหวพริบ จึงเป็นนิทานประเภทนิทานสัตว์ จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความคิดของชาวร้ายยกย่องผู้ที่มีความฉลาดมีไหวพริบ

5. นกปรอดกับนกฮว่าเหม่ย (鸚与画眉 beiyuhamei)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า วันหนึ่ง นกปรอดกับนกฮว่าเหม่ยไปตีน้ำด้วยกันที่แม่น้ำ พอกินน้ำอิ่ม ก็พากันไปพักบนก้อนหิน นกปรอดพูดกับนกฮว่าเหม่ยว่าตนเป็นนกที่ฉลาดและเก่งที่สุดในสัตว์ทั้งปวงที่บินได้ และเยาะเย้ยนกฮว่าเหม่ยที่บินต่ำและเพียงได้แค่ขุดดินเท่านั้น ขณะนั้น มีนกล่าถือน้ำไม้เข้ามา นกปรอดเห็นแล้วจึงร้องว่า นกล่ามา นกล่ามา รีบหนี แล้วจึงรีบบินไปที่ต้นไม้สูงและตะโกนอย่างสุดเสียง แต่นกฮว่าเหม่ยบินไปซ่อนอยู่ในพุ่มไม้เตี้ยไปก่อนแล้ว นกล่าได้ยินเสียงนกปรอดจึงใช้หน้าไม้ยิงนกปรอดตกจากต้นไม้ แต่หานกฮว่าเหม่ยไม่เจอสักที ตั้งแต่นั้นมา จึงมีคนพูดกันว่า นกฮว่าเหม่ยโง่ดีกว่านกปรอดฉลาด

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเล่าของนกปรอดกับนกฮว่าเหม่ย นกปรอดมีลักษณะที่เย่อหยิ่งหัวเราะเยาะนกฮว่าเหม่ยที่บินไม่สูง แต่สุดท้ายนกปรอดถูกนกล่ายิงตายเนื่องจากอยู่บนต้นไม้สูง ส่วนนกฮว่าเหม่ยกลับรอดได้ จากเนื้อหากล่าวถึงลักษณะนิสัยของสัตว์สองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือนกปรอดบินสูงแต่เย่อหยิ่ง อีกฝ่ายหนึ่งคือนกฮว่าเหม่ยบินต่ำแต่เจียมเนื้อเจียมตัว จึงเป็นนิทานประเภทนิทานสัตว์ จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความคิดของชาวร้ายว่าบางครั้งการเป็นผู้ที่โดดเด่นมากเกินไปอาจไม่เป็นเรื่องที่ดี

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวกับสัตว์อื่นของจีนเหล่านี้ มักเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับอิกากรระลอก นกกระทา นกกระจอก ลิง ต๊กแตน แมว นกอินทรี และหนู เป็นต้น เนื้อหามักกล่าวถึงลักษณะนิสัยของสัตว์สองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือสัตว์เย่อหยิ่ง เห็นแก่ตัว หัวเราะเยาะรังแกสัตว์อื่นผู้ที่อ่อนแอกว่าตน อีกฝ่ายหนึ่งคือสัตว์ที่ตมึนน้ำใจ ฉลาดมีไหวพริบ และยังคงกล่าวถึงเรื่องเล่าของสัตว์ทั้งสองมีความช่วยเหลือกันในการแก้ไขอุปสรรคปัญหา เป็นต้น เนื้อหาที่มีความตลกขบขันและให้คติสอนใจ

ผู้อ่านผู้ฟังด้วย จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความคิดของชาวเว้ายกย่องผู้ที่มีความฉลาดมีไหวพริบ มีน้ำใจ รู้จักการแบ่งปัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นิทานสัตว์ของชนเผ่าเว้ามีอยู่สองลักษณะ ได้แก่ นิทานเกี่ยวกับเสือและ นิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น นิทานทั้งสองลักษณะล้วนมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ของสัตว์ ชนิดหนึ่งกับสัตว์อื่น ซึ่งแสดงลักษณะนิสัยของสัตว์สองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือเสือเป็นผู้ที่แสวงหาเป็น เยื่อหึง หัวเราะเยาะรังแกสัตว์อื่นที่อ่อนแอกว่าตนเอง สุดท้ายจบลงด้วยความล้มเหลว เช่น เสือ อีกา นกปรอด ลิง เป็นต้น อีกฝ่ายหนึ่งคือสัตว์ฉลาดมีไหวพริบ เช่น ตัวลีน หอย นก ปู มด กระจ่าย เก้ง เป็นต้น เนื้อหาที่มีความซับซ้อนทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังได้รับความบันเทิงใจ นิทานเหล่านี้ยังแฝงความคิด ทางสังคมที่ลึกซึ้งไว้ในอุปนิสัยและลักษณะของสัตว์ ให้แง่คิดสอนใจด้านมนุษยสัมพันธ์ด้วย เช่น ยกย่องคุณธรรมที่ดี เช่น ความฉลาดมีไหวพริบ มีน้ำใจ รู้จักการแบ่งปัน เป็นต้น ตีเตียนพฤติกรรมที่ไม่ ดี เช่น ความเห็นแก่ตัว ความโลภ ความเยื่อหึง และการรังแกผู้อ่อนแอ การเล่าเรื่องมีชีวิตชีวาและ เป็นธรรมชาติ ทำให้ผู้คนเพลิดเพลินได้อย่างสนุกสนาน นอกจากนี้ เรื่องราวเหล่านี้ยังมีรูปแบบสั้น ๆ เนื้อหาชัดเจน และโครงเรื่องไม่ซับซ้อน อีกทั้งจากนิทานเหล่านี้ยังทำให้เห็นว่าชนเผ่าเว้ามีวิถีชีวิตที่ พึ่งพาธรรมชาติ อยู่ใกล้ชิดกับสัตว์ต่าง ๆ ในธรรมชาติ จึงทำให้เกิดนิทานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสัตว์ออกมาได้

3.4 นิทานมหัศจรรย์

นิทานมหัศจรรย์เป็นนิทานที่เกี่ยวกับเวทदानางฟ้า แต่บางเรื่องอาจไม่มีเวทदानางฟ้า และ ทุกเรื่องมีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์และความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ ลักษณะสำคัญของนิทาน ประเภทนี้ก็คือ เนื้อเรื่องค่อนข้างยาว มีหลายอนุภาค ดำเนินเรื่องอยู่ในโลกจินตนาการ ไม่ได้ระบุเวลา หรือสถานที่ให้ชัดเจน เป็นเรื่องเกี่ยวกับบอมมนุษย์ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์หรือสิ่งมหัศจรรย์เหนือวิสัยมนุษย์ ตัวละครเอกในเรื่องต้องผจญภัยและได้รับความช่วยเหลือจากมนุษย์หรืออมมนุษย์ (ประคอง นิมมาน เหมินทร์, 2545, น. 8-10)

นิทานมหัศจรรย์ของชนเผ่าเว้าเป็นนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ มักมีของวิเศษ ผู้วิเศษ และการแปลงร่าง การต่อสู้กันระหว่างมนุษย์กับเทพเจ้าหรือผู้มีอำนาจ เป็นต้น เช่น มนุษย์ได้ของวิเศษต่อสู้กับเทพเจ้า มังกรแปลงร่างมาอยู่กับมนุษย์ มนุษย์ได้แหวนวิเศษสร้างเม็ย มนุษย์ได้ของวิเศษแล้วกลายเป็นก้อนหิน มนุษย์ได้ของวิเศษช่วยคนตายฟื้นคืนชีพ เป็นต้น มีจำนวน 13 เรื่อง ดังตัวอย่างนิทานต่อไปนี้

1. นิทานเรื่อง ตำร้อทาน (达惹罕 darehan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สมัยก่อน เทพเจ้าบนฟ้ากับเทพเจ้าแผ่นดินต่อสู้กัน เทพเจ้า บนฟ้าแพ้จึงแอบซ่อนพระอาทิตย์ไว้เป็นการแก้แค้น ผู้คนอาศัยอยู่ในความมืดไม่สามารถทำมาหากิน ได้ มีคนตายไปทุกวัน นายตำร้อทาน (达惹罕 darehan) เห็นแล้ว จึงตัดสินใจไปจัดหาพระอาทิตย์

ลูกชายสามคนพากันอาสาไปจัดหา แต่เวลาผ่านไปนานไม่กลับมาสักที ต้ารื่อหานจึงไปตามหา และพบหญิงชราคนหนึ่งในระหว่างทางและให้ความช่วยเหลือหญิงชรา สูดท้ายได้ของวิเศษเป็นดาบ และรองเท้าคู่หนึ่งจากหญิงชรา จึงมาต่อสู้กับทหารเทพอย่างกล้าหาญ จนทหารเทพพ่ายแพ้ เทพเจ้าฟ้าเห็นแล้วโมโหมาก จากนั้น ต้ารื่อหาน จึงต่อสู้กับเทพบนฟ้า ต้ารื่อหานสามารถข้ามภูเขาและบินขึ้นลงฟ้าดินได้หลังใส่รองเท้าที่ได้มาจากหญิงชรา จนเหยียบร่างของเทพฟ้าไว้ได้เท้า เทพฟ้าแพ้ในที่สุด สูดท้ายได้ดวงอาทิตย์และช่วยชีวิตของลูกชายสามคนกลับมา หลังจากนั้น ต้ารื่อหานจึงได้รับการชื่นชมจากผู้คนเนื่องด้วยต้ารื่อหานได้จัดหาพระอาทิตย์กลับมาอย่างกล้าหาญ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับของวิเศษ ซึ่งเป็นดาบและรองเท้าวิเศษ ทำให้ตัวละครมนุษย์ธรรมดาที่มีพลังวิเศษสามารถบินขึ้นลงฟ้าดินและข้ามภูเขาได้ ที่สำคัญคือสามารถต่อสู้กับเทพเจ้าได้และได้รับชัยชนะในที่สุด เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ จากเนื้อหาสะท้อนให้เห็นถึงชนเผ่าว่าเคารพนับถือวีรบุรุษเป็นอย่างมาก นับถือคนที่มีความสามารถและความกล้าหาญ ยกย่องคนทำดีที่ช่วยเหลือคนอื่น และเชื่อว่าคนที่ทำดีย่อมได้รับผลสำเร็จในที่สุด

2. แหวนวิเศษ (奇妙的戒指 qimiaodejiezhi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กาลครั้งหนึ่ง มีหนุ่มชิวว่าคนหนึ่งยากจนมาก แต่ฉลาดมาก จึงออกไปขายแรงงานเพื่อทำมาหากิน วันหนึ่ง หนุ่มชิวว่ามาถึงที่เหมินต้าเกอร์ซู (门达格苏 mendagesu) มาเรียนรู้งานฝีมือกับอาจารย์ สามปีผ่านไป หนุ่มชิวว่าได้เรียนรู้มาก จึงลาอาจารย์กลับบ้าน ตอนที่กลับ อาจารย์ได้มอบแหวนวงหนึ่งให้กับชิวว่า และบอกว่า ถ้าอยากแต่งงานก็ใช้โคลน ไม้และไม้ไผ่จัดรูปร่างผู้หญิงออกมาวาดจุมูกและตา แล้วนำแหวนวงนี้ไปใส่ในนิ้วมือของรูปร่างผู้หญิงที่สร้างขึ้นมาก็จะกลายเป็นหญิงสาวที่สวยงามออกมา พอถึงบ้าน ชิวว่าทำตามที่อาจารย์บอก จึงได้ภรรยาที่สวยงามและใช้ชีวิตด้วยกันอย่างมีความสุข วันหนึ่ง ชิวว่าพาภรรยาไปตัดไม้ไผ่ที่ริมแม่น้ำ มีคนพายเรือมาใกล้กับภรรยา แล้วหลอกภรรยาขึ้นเรือแล้วรีบพายเรือไปที่อีกฝั่งหนึ่ง ชิวว่าเห็นสถานการณ์เช่นนี้ จึงตะโกนเรียกให้หยุด แต่ไม่สำเร็จ ชิวว่าจึงขอให้ถอดแหวนออกมา ขณะที่ถอดแหวนออก หญิงสาวกลายเป็นน้ำโคลนทันที

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ แม้ไม่ได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับเทวดา นางฟ้า แต่มีเนื้อหาเกี่ยวกับของวิเศษ ได้แก่แหวนวิเศษวงหนึ่ง เมื่อคนโคลนใส่แหวนเข้าไปจะกลายเป็นมนุษย์จริง แต่เมื่อถอดแหวนออกก็จะกลับมาเป็นโคลน จากเนื้อหาของนิทานเรื่องนี้สามารถสังเกตได้ว่าเรื่องในนิทานเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงความคิดที่สร้างสรรค์ของชนเผ่าว่าที่สร้างเรื่องราวในนิทานได้อย่างแปลกประหลาดสะดุดตา มหัศจรรย์เหนือความคาดหมายของผู้ฟัง ดังนั้น นิทานเรื่องนี้จึงเป็นนิทานมหัศจรรย์ นิทานเรื่องนี้ยังมีความหมายที่ลึกซึ้งถึงการสอนคนที่มีครอบครัว ความซื่อสัตย์ มั่นคงของภรรยาที่ต้องมีต่อสามี การดูแลภรรยาของสามีเพื่อให้ครอบครัวสมบูรณ์และอยู่อย่างมีความสุขยาวนาน

3. หนุ่มเหยียนก่ากับสาวมังกร (岩嘎与龙女 yanggayulongnv)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า หนุ่มเหยียนก่า (岩嘎 yanga) เป็นเด็กกำพร้าใช้ชีวิตตามลำพัง วันหนึ่งเหยียนก่า ไปตักน้ำในแม่น้ำที่ใกล้บ้าน พบปลาสีแดงตัวเล็กว่ายอยู่ลำพังในแม่น้ำ เกิดความสงสารและนำมาเลี้ยงในถังน้ำที่บ้าน หลังจากนั้น ทุกครั้งที่เหยียนก่ากลับบ้านพบว่ามีคนทำกับข้าว ภูพื้นให้เรียบบร่อยแล้วและน้ำเต็มในถัง ชายหนุ่มแปลกใจวันหนึ่งแอบกลับมาดูที่บ้านและพบหญิงสาวคนหนึ่งออกมาจากถังน้ำเริ่มทำกับข้าว ภูพื้น จึงออกไปถามความจริง และรู้ว่าเป็นสาวมังกรที่เชื้อชีวิตในวัง จึงออกมาดูโลกมนุษย์ จากนั้น ทั้งสองใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข แต่เมื่อกษัตริย์รู้เรื่องนี้ก็อยากได้เมียของเหยียนก่าเป็นของตนเอง จึงสั่งให้ทหารไปลักพาตัวสาวมังกรมา เมื่อเหยียนก่าพบภรรยาหายไป ได้ออกตามหาแต่ไม่พบเขาเสียใจมาก แล้วเดินทางไปหาชายชราผู้มีอิทธิฤทธิ์และได้รู้ว่าภรรยาถูกกษัตริย์ลักพาไปและผู้อิทธิฤทธิ์มอบผลไม้เปลือกแดงให้เหยียนก่า จากนั้น เหยียนก่าไปตามหาภรรยาในวังกษัตริย์ แต่กษัตริย์ไม่ยอมและต่างคนต่างบอกว่าเป็นเมียของตนเอง สาวมังกรจึงเสนอให้สองคนพิสูจน์ตนเองด้วยการแข่งขัน ใครชนะก็จะอยู่กับคนนั้น สุดท้ายผลไม้เปลือกแดงพันไฟออกมาเผาษัตริย์จนตาย หนุ่มเหยียนก่าชนะและพาภรรยากลับบ้านใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครผู้วิเศษเป็นมังกรสาวที่แปลงร่างเป็นผู้หญิงและของวิเศษเป็นผลไม้เปลือกแดงชนิดหนึ่ง และเหตุการณ์การแต่งงานกันระหว่างตัวละครธรรมดา กับสาวมังกร และการต่อสู้ระหว่างมนุษย์ธรรมดา กับผู้มีอำนาจและได้รับชัยชนะ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ จากเนื้อหาสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องมังกรมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ยกย่องความรักที่แท้จริง และเชื่อว่าต่างชนชั้นต่างเผ่าพันธุ์มีความรักที่แท้จริงได้ นอกจากนี้ นิทานเรื่องนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนดี คนกล้าหาญได้รับการตอบแทนที่ดี แต่คนชั่วก็ได้รับผลร้าย

4. การผจญภัยของสองพี่น้อง (兄弟俩的遭遇 xiongdiliangdezaoyu)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว มีผู้ชายชาวว่าคนหนึ่งภรรยาเสียชีวิต ทั้งลูกชายสองคนอยู่กับพ่อตามลำพัง จากนั้น พ่อหาเมียใหม่มาเป็นแม่เลี้ยง แต่แม่เลี้ยงเห็นพี่น้องสองคนเป็นภาระ จึงสั่งให้พ่อพาลูกสองคนออกจากบ้านและหาโอกาสทิ้งลูกสองคนไว้ในป่า จากนั้น พ่อกลับบ้านคนเดียว แต่ลูกสองคนยังอยู่ในป่าไม่รู้จักทางกลับบ้านรู้แต่เดินไปข้างหน้า ในระหว่างทางพี่น้องสองคนได้พบลูกนกตัวหนึ่ง และน้องชายเล่นลูกนกทำให้ขาลูกนกหัก จึงนำลูกนกใส่กลับเข้าไปในรัง แม่นกเห็นแล้วได้จิกต้นไม้ต้นหนึ่งมารักษา ทันใดนั้น ขาของลูกนกกลับมาเป็นปกติ พี่น้องสองคนได้หนีบต้นไม้ที่เหลือนั้นมา เมื่อเดินทางต่อได้ช่วยชีวิตอีกาที่ตายแล้วกลับมามีชีวิตใหม่ ไม่นาน น้องชายถูกหญิงชราทำร้ายตาย แล้วกลับมามีลมหายใจด้วยต้นไม้ต้นนี้ นอกจากนี้ยังได้ช่วยชีวิตของลูกสาวเศรษฐีไว้ เมื่อโตขึ้นมา พี่น้องสองคนนำเงินทองมาให้พ่อเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณ พ่อเสียใจและได้รับการยกโทษจากลูกชายในที่สุด

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับของวิเศษ ซึ่งเป็นยาวิเศษต้นหนึ่งที่สามารถทำให้ฟื้นคืนชีพได้ ทำให้ผู้ที่เสียชีวิตกลับมามีชีวิตได้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติจากเนื้อหาสะท้อนปัญหาครอบครัว เป็นความขัดแย้งระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง สะท้อนลักษณะสังคมเผ่าว่าที่เป็นครอบครัวที่ไม่ใช่พ่อแม่เดียวเมียเดียว จึงทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวขาดความกลมกลืน ยังสะท้อนให้เห็นถึงชาวไทพืงพาธรรมชาติในการแก้ไขปัญหาโรคร้ายไข้เจ็บ เป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกตความวิเศษในธรรมชาติ ทำให้ค้นพบสิ่งมีคุณค่าจากธรรมชาติ ช่วยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ

5. พี่วัว (牛哥哥 niugege)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว พี่น้องสองคนอาศัยอยู่ตามลำพัง ยากจนมากเพื่อใช้ชีวิตต่อไปได้ พี่ชายจึงแปลงร่างเป็นวัวตัวหนึ่งให้น้องชายใช้งาน หลายปีผ่านไป นางฟ้าเจ็ดองค์ลงมาจากบนฟ้ามาอาบน้ำ และเห็นน้องชายแล้วจึงชวนมาเล่นด้วยกัน น้องชายได้นางฟ้าสวยที่สุดองค์หนึ่งเป็นภรรยา แต่พอนายเศรษฐีรู้เรื่องนี้แล้ว จึงอิจฉามากและคิดกลอุบายขึ้นมามากมายอยากได้ภรรยาของน้องชายเป็นของตนเอง นายเศรษฐีจึงคิดอุบายต่าง ๆ มาแข่งขันกับน้องชาย และน้องชายได้รับชัยชนะทุกครั้งจากการช่วยเหลือของพี่วัว นายเศรษฐีไม่ยอมแพ้ จึงเสนอให้พี่วัวแข่งกับช้าง ในที่สุดพี่วัวชนะและช้างตาย สุดท้าย นางฟ้าคนอื่น ๆ มาพ้อร่วมกันและร่วมมือกันฆ่านายเศรษฐีตาย จากนั้นน้องชายกับภรรยา นางฟ้าและพี่วัวใช้ชีวิตด้วยกันอย่างมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเวทदानางฟ้าที่ลงมาจากบนฟ้าและแต่งงานกับมนุษย์ธรรมดา และการแปลงร่างจากคนเป็นวัว และต่อสู้กับผู้มีอำนาจ จนได้รับชัยชนะ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ จากเนื้อหาสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวของชนเผ่าว่าที่สมาชิกในครอบครัวมีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พี่พว้ออาศัยกันและกัน ชาวว้ายกย่องผู้ที่มีความขยัน สามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อเรื่องเวทदानางฟ้ามีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติและมีจิตใจดีงาม นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงชาวไทพืงพาให้ความสำคัญกับวัวควายเป็นอย่างมาก วัวควายเป็นบทบาทสำคัญในการผลิตทางการเกษตรและการดำรงชีวิตของชาวไทพืงพาตั้งแต่อดีต

6. ตำนานหนุ่มเหยียนก่ากลายเป็นก้อนหิน (岩嘎变石传说 yangabianshichuanshuo)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว มีอยู่วันหนึ่ง หนุ่มเหยียนก่า (岩嘎 yanga) ได้ช่วยชีวิตลูกงูตัวหนึ่งโดยบังเอิญ และได้เห็นวิเศษจากแม่งู และแม่งูเตือนว่า “ห้ามบอกเรื่องหินวิเศษให้ใครรู้ ไม่งั้นร่างของเธอจะกลายเป็นก้อนหิน” ในคืนหนึ่ง หินวิเศษบอกเหยียนก่าว่าคืนนี้จะม่าน้ำท่วมไหลลงมาจากภูเขา เหยียนก่าตกใจมากจึงไปบอกคนในหมู่บ้าน แต่ทุกคนไม่เชื่อ เหยียนก่าหมดวิเศษจึงบอกเรื่องหินวิเศษให้ผู้คนรู้ ผู้คนฟังแล้วจึงเชื่อและพากันหนีขึ้นไปภูเขา ทันใดนั้น ร่างของเหยียนก่ากลายเป็นก้อนหินและยืนอยู่ในน้ำทันที จากนั้น ผู้คนจึงพากันไปบูชาก้อนหินก้อนนี้ด้วยอาหารมงคลเพื่อเป็นการระลึกถึงเหยียนก่าผู้ยิ่งใหญ่

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับของวิเศษคือก้อนหินก้อนหนึ่ง ผู้ที่ได้ก้อนหินก้อนนี้แล้วสามารถรู้เรื่องอนาคตได้ แต่หากฝ่าฝืนกฎ ก็จะถูกลงโทษ เป็นเรื่องความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ จากเนื้อหาสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องการทำนายของชนเผ่าว่า ยังทำให้เห็นว่าชนเผ่าว่าให้ความสำคัญกับความเสียสละ การรักษาวาจายกย่องผู้มีความรักที่ยิ่งใหญ่ที่ให้ความสำคัญกับชีวิตของคนในหมู่บ้านมากกว่าตนเอง ยังสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติที่สามารถให้ทั้งคุณและโทษได้ หากฝ่าฝืนกฎทางธรรมชาติ ก็จะได้รับลงโทษด้วยภัยต่าง ๆ ชาวว่าจึงเคารพธรรมชาติ

สรุปได้ว่า นิทานมหัศจรรย์ของชนเผ่าว่าส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการได้ของวิเศษ หรือการได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษ หรือมีเหตุการณ์การแปลงร่าง สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อต่าง ๆ ของชนเผ่าว่า เช่น ความเชื่อเทพเจ้า ผู้มีอิทธิฤทธิ์ เทวดานางฟ้า มังกร เป็นต้น เชื่อว่าผู้วิเศษเหล่านี้เป็นผู้ที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ มีจิตใจดีงามให้ความช่วยเหลือกับมนุษย์คนดีให้พ้นจากอุปสรรคต่าง ๆ มีความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติ เช่น ของวิเศษในธรรมชาติ สามารถให้ความช่วยเหลือมนุษย์คนดีได้ แต่หากฝ่าฝืนกฎธรรมชาติ ก็จะได้รับลงโทษ ชาวว่าจึงเคารพธรรมชาติ มีความเชื่อเรื่องการทำนาย อีกทั้ง นิทานประเภทนี้ยังทำให้เห็นชนเผ่าว่ามีการสั่งสอนเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วโดยผ่านนิทานเรื่องต่าง ๆ ที่คนทำดีได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษหรือของวิเศษ สุดท้ายได้รับการตอบแทนเป็นผลดี นอกจากนี้ จากเนื้อหานิทานประเภทนี้ยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมในการยึดมั่นคุณธรรมของชนเผ่าว่า ได้แก่ ความกล้าหาญ มีน้ำใจ ความกตัญญู การเสียสละ นับถือวีรบุรุษ ยกย่องความรักที่แท้จริง ยังทำให้เห็นปัญหาครอบครัวโดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง ล้วนได้ถูกแสดงออกมานิทานมหัศจรรย์ แสดงให้เห็นถึงกลุ่มชนเผ่าว่าเป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกต ช่างจินตนาการ

3.5 นิทานประจําถิ่น

นิทานประจําถิ่นเป็นเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาทั้งขนาดยาวและขนาดสั้น เป็นเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับบุคคลหรือสถานที่ในท้องถิ่นหรือความเป็นมาของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น และเกิดความเชื่อว่าเป็นเรื่องที่มีอยู่จริงหรือเคยเกิดขึ้นจริงในท้องถิ่นนั้น ๆ และมีการกล่าวถึงชื่อตัวละครหรือสถานที่ไว้อย่างชัดเจน (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2545, น. 15) เช่น ภูเขา แม่น้ำ หิน เป็นต้น หรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังรวมถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ผลผลิตต่าง ๆ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เป็นต้น

นิทานประจําถิ่นของชนเผ่าว่าเป็นนิทานที่มีลักษณะอธิบายถึงที่มาของสถานที่ต่าง ๆ บุคคลในประวัติศาสตร์และสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นของชนเผ่าว่า สถานที่และสิ่งต่าง ๆ ในท้องถิ่นเผ่าว่า เช่น ภูเขาหงิม แม่น้ำ ภาพวาดถ้ำภูเขาหยวน เหล้าหมัก เป็นต้น บุคคลในประวัติศาสตร์ เช่น

นายหวู่ซางเฉียน นายหลี่ชานกั๋ว เจ้าชายปานหง พล.อ.เต็งจื่อหลง นายอาชิง เป็นต้น โดยสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ นิทานอธิบายความเป็นมาประจำสถานที่และสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น และนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ นิทานประเภทนี้มีจำนวน 13 เรื่อง ดังต่อไปนี้

3.5.1 นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่และสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น

นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่และสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นของชนเผ่าว่ามักเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของโบราณสถานต่าง ๆ ในเขตที่ชาวอาอาศัยอยู่ เช่น ความเป็นมาของภาพวาดถ้ำภูซางหยวน ที่มาของหมู่บ้านไห่หย่า แม่น้ำล้านซ่างและแม่น้ำกุนอง ผลิตผลของชนเผ่าว่า เช่น เหล้าหมัก สำเหล้า เป็นต้น ดังตัวอย่างนิทาน

1. แม่น้ำแห่งหญิงสาว (姑娘河 gunianghe)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) หญิงสาวเหี้ยหน้า (叶娜 yena) สวยฉลาดและขยันรักกับหนุ่มยากจน แต่ถูกบังคับให้แต่งงานกับนายเศรษฐี หญิงสาวเหี้ยหน้าตัดสินใจที่จะหนีงานแต่ง แต่วันหนึ่งรู้ว่าหนุ่มคนรักถูกนายเศรษฐีฆ่าตาย จึงตัดสินใจไปแก้แค้นและหยิบหน้าไม้ยิงธนูไฟ 3 ลูกไปที่บ้านเศรษฐี และได้ฆ่าสาวตัวหนึ่งหนีลงจากหน้าผา ทันใดนั้น แผ่นดินพังทลายและน้ำท่วมไหลลงมาจากภูเขา นายเศรษฐีกับลูกน้องตายกันหมด หลังจากนั้นที่หมู่บ้านป่าช้าจ้าย (坝卡寨 bakazhai) ก็เกิดสายน้ำขึ้นมา ผู้คนเชื่อว่าเป็นหญิงสาวเหี้ยหน้าแปลงมา จึงตั้งชื่อสายน้ำว่า “แม่น้ำแห่งหญิงสาว” และเรื่องราวของหญิงสาวเหี้ยหน้าจึงเล่าสืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้ในเขตชาวว่า

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงความเป็นมาของชื่อและแม่น้ำแห่งหญิงสาวที่มีชื่อเสียงในหมู่บ้านป่าช้าจ้ายในเขตชาวว่า จึงเป็นนิทานประเภทนิทานประจำถิ่น เนื้อหาของนิทานเรื่องนี้ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับหญิงสาวเหี้ยหน้าและเหตุการณ์หญิงสาวเหี้ยหน้าต่อสู้กับนายเศรษฐีในหมู่บ้านเขตชาวว่า แสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่เกี่ยวกับสตรีชาวว่าที่ยกย่องผู้มีความกล้าหาญ แข็งแกร่ง เฉลียวฉลาด อิศระ ไม่ยอมแพ้ต่อการกดขี่ของอำนาจชนชั้นสูง ยกย่องความรักที่แท้จริง

2. น้ำพุแห่งน้ำตานก (鸟类泉 niaoleiquan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ที่หมู่บ้านปานหงต้าจ้าย (班洪大寨 banhongdazhai) ในภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) มีหญิงสาวพี่น้องสองคนชื่อเหี้ยหรง (叶茸 rerong) กับอานบิ่ง (安并 anbing) เป็นหญิงสาวที่สวยงาม ฉลาด และขยันได้รับความชื่นชมจากคนทั้งหมู่บ้าน แต่ถูกกษัตริย์ปานหง (班洪王 banhongwang) ขวยให้กับเจ้าชายต่างเผ่า และเสียชีวิตในระหว่างทางในปีนั้น มีภัยพิบัติต่าง ๆ เกิดขึ้น คนทั้งหมู่บ้านเศร้าโศกมาก จากนั้น สองพี่น้องที่เสียชีวิตกลายเป็นนกสองตัวบินกลับมาที่หน้าผาลิงในหมู่บ้านปานหงและร้องไม่หยุด น้ำตากลายเป็นน้ำพุไหลลงมาจากหน้าผาลิงของหมู่บ้าน หลังจากนั้น ต้นข้าวงอกเติบโตไว วัวควายตีมน้ำแล้วตัวใหญ่แข็งแรง คนตาบอด

ดื่มแล้วกลับมาองเห็นได้อีกครั้ง หลังจากนั้น เพื่อเป็นการระลึกถึงหญิงสาวพี่น้องทั้งสอง ชาวว่าจึงตั้งชื่อน้ำพุสายนี้ว่า “น้ำพุแห่งน้ำตานก” จนถึงทุกวันนี้

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงความเป็นมาของชื่อน้ำพุแห่งน้ำตานกที่มีชื่อเสียงในหมู่บ้านปานหงเขตชาวว่า เนื้อหาของนิทานเรื่องนี้ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับหญิงสาวพี่น้องสองคนชื่อเหย่หรงกับอานปังตายแล้วแปลงเป็นน้ำพุหล่อเลี้ยงประชากรชาวว่า จึงเป็นนิทานประเภทนิทานประจำถิ่น แสดงให้เห็นถึงน้ำมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชาวว่า ในสมัยโบราณ เนื่องด้วยภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวว่า หมู่บ้านชาวว่าส่วนใหญ่อยู่บนเนินเขา น้ำจึงมีความสำคัญมากต่อชาวว่า ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่า ชาวว่าเคารพนับถือผู้ที่ทำดีสร้างผลประโยชน์แก่ประชาชน

3. นิทานเรื่องหมู่บ้านไห่หยา (海涯寨的故事 haiyazhaidegushi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สมัยก่อน หมู่บ้านไห่หยา (海涯寨 haiyazhai) เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การปกครองของหัวหน้าเมิ่งต้ง (孟定 mengding) และเจ้าชายปานหง (班洪 banhong) ซึ่งการใช้ชีวิตในพื้นที่นี้มีข้อดีและข้อเสีย ได้แก่ หัวหน้าไม่ค่อยได้ให้ความสนใจกับพื้นที่นี้ จึงทำให้สามารถแอบหนีภาษีได้บ้าง แต่ข้อเสียคือ หากถูกหัวหน้าทั้งสองสังเกต ผู้คนในที่นี้ก็ต้องจ่ายภาษีสองครั้ง วันหนึ่งจึงมีคนคิดวิธีออกมาไปล่าช้างและเก็บงาช้างไปเจรจากับเจ้าชายปานหงเพื่อนำงาช้างไปหักลดหย่อนภาษีและยอมอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชาย เจ้าชายเห็นและชอบงาช้างมากจึงยอมรับ เจ้าชายจึงไปเจรจากับหัวหน้าเมิ่งต้งพร้อมนำงาช้างชิ้นหนึ่งให้หัวหน้าเมิ่งต้งเพื่อให้หัวหน้าเมิ่งต้งยอมยกพื้นที่ไห่หยาให้กับเจ้าชาย หัวหน้าเมิ่งต้งเห็นงาช้างแล้วชอบมากจึงยอมรับ หลังจากนั้นหมู่บ้านไห่หยาจึงอยู่ในการปกครองของเจ้าชายปานหง และตั้งชื่อสถานที่นี้ว่า “ไห่หยา” ซึ่งหมายถึง “เขตงาช้าง”

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงที่มาของชื่อและหมู่บ้านไห่หยาที่อำเภอชางหยวน เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับสถานที่ในท้องถิ่น เนื้อหาของนิทานเรื่องนี้ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับงาช้างหนึ่งคู่ซึ่งมีความมั่นคง และสาเหตุที่มีการตั้งชื่อไห่หยา จึงเป็นนิทานประเภทนิทานประจำถิ่น จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงสมัยก่อนผู้คนชาวว่าบางพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การปกครองของหลายกลุ่ม ต้องเสียภาษีมาก ทำให้ผู้คนใช้ชีวิตอย่างลำบาก ยังสะท้อนให้เห็นถึงความคิดของชาวว่าที่แสวงหาอิสรภาพและความมั่นคง ยกย่องผู้มีความกล้าหาญเฉลียวฉลาด

4. แม่น้ำล้านช้างกับแม่น้ำกุนน่อง (澜沧江和滚弄江 lancangjianggunnongjiang)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว แม่น้ำล้านช้าง (澜沧江 lancangjiang) กับแม่น้ำกุนน่อง (滚弄江 gunnongjiang) เป็นสามีภรรยาทั้งคู่ ทั้งสองรักกันและมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในระหว่างการเดินทาง ต่อมา ทั้งสองเริ่มทะเลาะกัน จึงหย่ากัน ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างเดินทาง แต่ทางมีตมองไม่เห็น แม่น้ำล้านช้างจึงจุดไฟใบสนให้ทางสว่างขึ้นและวิ่งเร็วมาก จึงเป็นแม่น้ำขุ่น และ

สองฝั่งมีต้นสนมากมาย ส่วนแม่น้ำกุนน่องจุดไม้ไผ่และวังขำมาก จึงเป็นแม่น้ำใส และสองฝั่งมีต้นไม้ไผ่มากมาย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงลักษณะแม่น้ำลำธารข้างกับแม่น้ำกุนน่อง หรือแม่น้ำสาละวินที่มีชื่อเสียงในเขตชาวว่า ให้คำอธิบายสาเหตุที่แม่น้ำลำธารข้างเป็นน้ำขุ่น และแม่น้ำกุนน่องเป็นแม่น้ำใส จึงเป็นนิทานประเภทนิทานประจำถิ่น จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงภูมิศาสตร์ของการตั้งถิ่นฐานของชาวว่าและความสำคัญของแม่น้ำที่มีต่อชาวว่า ชาวว่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ระหว่างแม่น้ำลำธารข้างและแม่น้ำสาละวิน ที่ตั้งอยู่บนเนินเขา แม่น้ำจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวว่า และชาวว่ามีความคิดที่สร้างสรรค์ที่สร้างนิทานเกี่ยวกับแม่น้ำลำธารข้างกับแม่น้ำกุนน่องออกมา

5. นิทานเรื่องภาพวาดถ้ำภูซางหยวน (沧源崖画的传说 cangyuanyahua)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า หลังจากเทพเจ้าได้สร้างฟ้าและดิน เทพเจ้าต้าเจาปิงปู้รื่อ (达昭崩不热 dazhaobengbure) ได้ออกมาจากถ้ำซิงกั่ง (司岗 sigang) วันหนึ่ง น้ำท่วม มนุษย์เปียกตัวหนาว (背高索高袜 beigaosuogaowa) จึงฆ่าวัวแล้วใช้เลือดวัวผสมกับผงหินเป็นสี และวาดภาพบนหน้าผาเพื่อสอนวิธีการใช้ชีวิตให้ลูกหลาน วันหนึ่ง เทพเจ้าต้าเจาปิงปู้รื่อได้แปลงร่างเป็นคางคกเล็กตัวหนึ่ง จนถูกมนุษย์ตำลันข่าว (达蓝考 dalankao) เขี่ยไปในถ้ำ ตำลันข่าวรู้สึกสงสารคางคกมาก จึงบอกให้คางคกต้องระวัง ไม่งั้นจะถูกมนุษย์เขี่ยบตาย เทพเจ้าต้าเจาปิงปู้รื่อจึงเห็นว่าตำลันข่าวใจดีมาก จึงสร้างเรือเล็ก ๆ ลำหนึ่งในตอนน้ำท่วม และให้ตำลันข่าวกับวัวเล็กตัวหนึ่งพายเรือหนีไป และวันหนึ่ง เทพเจ้าสั่งให้ตำลันข่าวผ่าท้องวัว จนเห็นมีเมล็ดน้ำเต้าเม็ดหนึ่ง จึงปลูกเมล็ดจนมีผลน้ำเต้าอันใหญ่ ตำลันข่าวจึงใช้ดาบยาวผ่าน้ำเต้า ทำให้มีมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ ออกจากน้ำเต้า ซึ่งมนุษย์รุ่นที่สองเปียซานสู่ว (背三索 beisansuo) ก็ได้ออกมาในครั้งนี้ แต่มนุษย์ใช้ชีวิตยากลำบาก ทั้งหิวทั้งต้องหลบเลี่ยงการโจมตีของงูพิษและสัตว์ร้าย วันหนึ่ง มนุษย์ได้พบเห็นภาพวาดที่หน้าผา จึงได้เรียนรู้ทักษะการเอาตัวรอดมาล่าสัตว์ ปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ มาเรื่อย ๆ หลังจากนั้น ถึงเวลาชาวว่าก็จะทำพิธีการไหว้บูชาภาพวาดหน้าผา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงความเป็นมาของภาพวาดถ้ำภูซางหยวน (沧源 cangyuan) และประเพณีการไหว้บูชาภาพวาด จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานประจำถิ่น จากนิทานได้รู้ว่าภาพวาดบนหน้าผาชางหยวนเป็นศิลปะดั้งเดิมของบรรพบุรุษชาวว่ามี การบันทึกภาพชีวิตบรรพบุรุษของชาวว่าในสมัยโบราณ รวมทั้งการล่าสัตว์ การผลิตทางการเกษตร เป็นต้น สอดคล้องกับประเพณีการไหว้ภาพวาดหน้าผาที่ยังคงดำเนินอยู่ในทุกวันนี้ เมื่อถึงฤดูหนาวและฤดูใบไม้ผลิ ชาวว่าและชาวไตที่อยู่ใกล้ภาพวาดบนหน้าผาก็จะไปทำไหว้บูชาภาพวาดบนหน้าผาด้วยอาหารอันเป็นมงคล เช่น เนื้อไก่และเนื้อหมู เป็นต้น เพื่อขอบคุณเทพเจ้าสำหรับความเอาใจใส่และสอนให้มนุษย์เอาตัวรอด

6. ความเป็นมาของเหล้าหมัก (水酒的来历 shuijiudetaili)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีหญิงชราคนหนึ่งได้ออกไปทำอะไร พร้อมได้ห่อข้าวเย็นห่อหนึ่งที่ห่อด้วยใบกล้วยเพื่อเป็นอาหารกลางวัน เมื่อมาถึงที่ดิน หญิงชราจึงห้อยอาหารบนกิ่งไม้ พอดีในช่วงเวลานั้นเป็นเวลาที่ผลไม้บนภูเขากำลังสุก หญิงชราจึงมัดแต่เก็บผลไม้มากินและลืมกินข้าวที่ห่อมา จนสี่ห้าวันผ่านไป หญิงชรานึกถึงข้าวที่ห้อยบนกิ่งไม้ จึงไปเก็บลงมา และเห็นมีนกสองตัวกินข้าวไปแล้วยืนอยู่นิ่ง ๆ แต่ไม่ได้ตาย หญิงชราจึงคิดนกกินข้าวที่ห่อไว้หลายวันแล้วไม่ตาย มนุษย์กินแล้วก็น่าจะไม่มีปัญหาแน่นอน จึงไปชิมข้าวที่ห่อไว้และรู้สึกออกรสชาติหวาน ๆ หอม ๆ อร่อยดี หลังจากนั้น หญิงชราจึงได้รู้วิธีการทำเหล้าหมัก และเผยแพร่ไปถึงที่ชาติพันธุ์รอบข้าง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของเหล้าหมักที่มีชื่อเสียงของชนเผ่าว่า จึงเป็นนิทานประจำถิ่น เหล้าหมักของชนเผ่าว่าสอดคล้องประเพณีการต้อนรับแขกของชนเผ่าว่าในทุกวันนี้ เหล้าหมัก หรือภาษาว่าเรียกว่า บู้หลายหนง (布来农 bulainong) เป็นเครื่องดื่มตามประเพณีของชาวว่าเพื่อความสดชื่นดับร้อนและดับกระหายและเป็นเครื่องดื่มประจำวันในการต้อนรับแขก แสดงให้เห็นภูมิปัญญาของชนเผ่าว่ามีความคิดที่ดีในการค้นพบและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในชีวิตประจำวัน

7. กำเนิดของสาเหล้าก๊วยยาสูบ (酒药和大烟的起源 jiuyaohe dayande qiyuan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) มีหญิงสาวสวยขยันที่ชื่อนายสีอ (耐什 naishen) ไปเก็บผักที่ภูเขาและตกลงมาจากภูเขาตาย แล้วกลายเป็นสระน้ำเล็ก ๆ รสหวานเย็นสบาย วันหนึ่ง มีนักล่าคนหนึ่งกำลังไล่ล่ากวางแดงถึงจุดสระน้ำ จึงนั่งพักดื่มน้ำในสระน้ำ พอลุกขึ้นก็รู้สึกเวียนหัว ง่วงนอนหลับไป จนตื่นขึ้นตอนเย็นรู้สึกหิวน้ำ จึงไปดื่มน้ำสองสามคำ แล้วรีบวิ่งกลับบ้าน เมื่อถึงบ้านจึงออกอาการเมาเหล้าและเริ่มขว้างทิ้งสิ่งของในบ้าน แต่พอรุ่งขึ้นตื่นขึ้นมาลึ้มหมัด เมียจึงบอกรายละเอียดให้ฟัง นักล่าจึงรู้ว่าเป็นผลของน้ำในสระน้ำ จากนั้น จึงเรียกผู้คนตาข้าวเป็นฝูงและใส่เข้าไปในสระน้ำเล็ก ๆ แล้วคนเป็นน้ำเหนียว ๆ จึงตักออกมาตากให้แห้ง จึงกลายเป็นสาเหล้าที่ใช้สืบทอดกันมา จนถึงทุกวันนี้ ชาวว่าก็ใช้วิธีเช่นนี้มาทำสาเหล้าด้วย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของสาเหล้าและวิธีการทำสาเหล้าของชนเผ่าว่า จึงเป็นนิทานประจำถิ่น จากนิทานแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชาวว่าในการทำสาเหล้า ซึ่งสาเหล้าเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวันของชนเผ่าว่า เป็นผลิตภัณฑ์เฉพาะของเขตว่าและมีลักษณะเฉพาะของตน แสดงให้เห็นว่าชาวว่าเป็นชาติพันธุ์ที่มีความคิดที่ดีในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

สรุปได้ว่า นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่และสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นของชนเผ่าว่ามีเนื้อหาได้อธิบายที่มาของสถานที่และสิ่งต่าง ๆ พร้อมเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตชนเผ่าว่าสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้มีความกล้าหาญแข็งแกร่งเฉลียวฉลาด ยังทำให้เห็น

ประเพณีการบูชาไหว้ภวาต ประเพณีการต้อนรับแขก คนเผ่าว่ามีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ น้ำมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนเผ่าว่า ยังสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนเผ่าว่า เป็นกลุ่มคนที่มีความคิดที่ดีในการค้นพบและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในชีวิตประจำวัน มีผลผลิตที่มีชื่อเสียงที่มีลักษณะเฉพาะของคนเผ่าว่า เช่น เหล้าหมัก สำเหล้า เป็นต้น

3.5.2 นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

นิทานประจำถิ่นที่เกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ของคนเผ่าว่ามักเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับวีรบุรุษในประวัติศาสตร์ที่ชาวเผ่าว่าเคารพนับถือ เช่น นายหูซ่างเฉียนกับนายหลี่ชานกัวยี่พาทหารว่าค้นหาเหมืองเงิน นายซ่งหมิงผู้มีความกล้าหาญและกลยุทธ์ เจ้าชายปานหงพาทหารว่าต่อสู้กับทหารอังกฤษ พล.อ.เต็งจื่อหลงกับนายอาซิงปกป้องชายแดนต่อสู้กับศัตรูต่างประเทศ เป็นต้น มีเนื้อหากล่าวถึงวีรบุรุษเหล่านี้มีความกล้าหาญและเฉลียวฉลาดพาทหารว่าต่อสู้กับคนร้ายหรือพาทหารว่าให้ก้าวหน้าพัฒนาชีวิตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

1. เหมืองเงินของภูเขาอาว่า (佷山银矿的故事 washanyinkuangdegushi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สองร้อยปีที่ผ่านมา ในหมู่บ้านปานหง (班洪 banhong) ภูเขาอาหว่า (阿佷山 awashan) มีชายชราชาวเผ่าสองคนชื่อต้าเถี่ย (达铁 datie) กับต้าไท่ (达太 datai) ซึ่งสองคนนี้ชอบล่าสัตว์และทุกครั้งจะแจกจ่ายอาหารให้กับเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน วันหนึ่งชายชราสองคนไปล่าสัตว์ที่ภูเขา เห็นที่กับดักสัตว์ล้มลงกับพื้นจับเหยื่อไม่ได้สักตัวหนึ่ง และในระหว่างนี้ ทั้งสองคนได้พบหินใส ๆ ก้อนหนึ่ง ต้าไท่เห็นหินสวยจึงหยิบกลับบ้านให้เด็กเล่น ถูกเด็กชนซ่อนไว้ในตะกร้าที่เต็มไปด้วยฝ้าย วันต่อมา เมียต้าไท่แบกกล่องฝ้ายนั้นไปขายที่ตลาดมิ่งต้ง (孟定 mengding) ในที่สุดหินก้อนนั้นก็ไปอยู่ในมือข้าราชการคนหนึ่ง ซึ่งข้าราชการคนนี้รู้ว่าเป็นเงินที่มีมูลค่าสูง จึงไปค้นหาที่มาของหินก้อนนี้ ทำให้ผู้คนในหมู่บ้านปานหงทราบข่าวแล้วพากันไปขุดเหมืองแร่ แต่ขุดตั้งนานก็ไม่เห็นสักก้อนหนึ่ง จึงพากันกลับบ้านอย่างเฉื่อยชา คืนหนึ่ง ทุกคนในหมู่บ้านฝันถึงเรื่องเดียวกัน จึงไปเชิญโมปา (魔巴 moba) ดูดวงกระดุกไ่และได้กลางตี ทุกคนจึงจัดงานเฉลิมฉลอง เวลาผ่านไปสามวัน แน่นนอนว่ามีชายร่างเตี้ยชื่อหูซ่างเฉียน (吴尚贤 wushangxian) ถือธงดำและชายร่างสูงผอมชื่อหลี่ชานกัวยี่ (李三桂 lisanguyi) สวมหมวกเหล็กอย่างในความฝัน ทุกคนพากันมาสอบถามรายละเอียดและให้ทั้งสองคนพาไปหาที่มีเหมืองแร่ หูซ่างเฉียนไม่มีทางเลือก จึงบอกว่าเหมืองเงินอยู่ตรงที่ฉันเพ็งปัสสวาระเมื่อคืนนี้เอง ชาวเผ่าฟังแล้วจึงไปขุดทันที และขุดเหมืองเงินจำนวนมาก ทุกคนมีความสุขและคิดว่าหูซ่างเฉียนไม่ใช่คนธรรมดา แต่เป็นเทพเจ้า จึงขอให้เขาสองคนอยู่หมู่บ้านต่อและพาทหารว่าไปขุดเหมืองเงินเพื่อทำเงิน จากนั้น หูซ่างเฉียนจึงพาทหารว่าขุดเหมืองแร่และสร้างโรงงาน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายเรื่องราวของหูซ่างเฉียนในหมู่บ้านปานหง ที่มีความสามารถพาทหารว่าไปขุดเหมืองเงินได้ อธิบายถึงกระบวนการการค้นพบเหมืองเงินที่ภูเขาอาหว่า การขุด การก่อสร้างโรงงานเพื่อผลิตเงิน จึงเป็นนิทานประจำถิ่น

จากนิทานรู้ได้ว่าชาวว่านเคาพหูช่างเขียนเป็นอย่างมาก หลังจากที่หูช่างเขียนมา ไม่เพียงแต่สร้างประโยชน์แก่ชาวว่านในการค้นพบเหมืองเงิน ยังทำให้เศรษฐกิจของชาวว่านดีขึ้น

2. ภูเขาหงิงหมิง (公明山 gongmingshan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว นายช่งหมิง (孔明 kongming) พาคนมาสำรวจพื้นที่ชื่อเหมา (思茅 simao) และได้รับการต้อนรับจากคนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ แต่เมื่อจะเข้าไปในภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) เพื่อสำรวจวิถีชีวิตของชนเผ่าว่านนั้น เสียงกลองไม้ดังขึ้น และผู้คนชาวว่านถือดาบ หน้าไม้มาขวางทาง ช่งหมิงเข้าไปในภูเขาไม่ได้ จึงเจรจากับหัวหน้าชาวว่าน ต่อมุสราชนแก้วกัน หัวหน้าชาวว่านอนุญาตให้คนของช่งหมิงเข้าไปในจุดที่ธนูยิงไปถึง ทันทีนั้น ช่งหมิงเริ่มยิงธนูและธนูเสียบเข้าไปในภูเขาหลายหมู (莱姆山 laimu) ผู้คนตกใจไม่คิดว่าช่งหมิงทำได้ขนาดนี้ จึงพากันยกนิ้วหัวแม่มือขึ้นชมว่า “ธนูวิเศษ ธนูวิเศษ” ทันทีนั้น เสียงกลองทองสัมฤทธิ์ดังขึ้นจากภูเขาเพื่อต้อนรับช่งหมิง หลังจากนั้น ภูเขาหลายหมูก็เปลี่ยนชื่อเป็นภูเขาหงิงหมิง เนื่องจากออกเสียงคล้ายกับ “ช่งหมิง”

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงเรื่องราวเกี่ยวกับนายช่งหมิงเข้าภูเขาอาหว่าและความเป็นมาของชื่อภูเขาหงิงหมิงในเขตชาวว่าน จึงเป็นนิทานประเภทนิทานประจำถิ่น เนื้อหาของนิทานเรื่องนี้ประกอบด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภูเขาอาหว่าในประวัติศาสตร์ และสาเหตุที่ทำให้ไม่มีการเปลี่ยนชื่อภูเขา จากเนื้อหามาดูเห็นได้ว่า ชนเผ่าว่านมีความเคารพชื่นชมช่งหมิงซึ่งเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ ยกย่องผู้ที่มีความสามารถและกล้าหาญ ยังทำให้เห็นลักษณะที่อยู่อาศัยของชนเผ่าว่านอยู่ใกล้ธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับภูเขา นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับประวัติศาสตร์ที่ว่าช่งหมิงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามัคคีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ สามารถสื่อสารและรวมเข้าด้วยกันได้ดี เศรษฐกิจและวัฒนธรรมได้รับการพัฒนาและมีความก้าวหน้า

3. นักลอบสังหาร (刺客 cike)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว มีนักลอบสังหารสองคนจากอังกฤษมาตั้งที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) เพื่อปลงพระชนม์เจ้าชายปานหง (班洪 banhong) พอทั้งสองเข้ามาในหมู่บ้านก็เจอเจ้าชายร่างใหญ่ผิวดำ นักลอบสังหารไม่รู้ว่าเป็นเจ้าชาย จึงถามว่าเจ้าชายผู้กินข้าวแดงกับเนื้ออยู่ที่ไหน เจ้าชายบอกว่าบ้านเจ้าชายที่หน้าบ้านจะมีหินครกใหญ่เจ็ดอัน ทั้งสองฟังแล้วจึงไปหาและมาที่บ้าน เจ้าชายจัดอาหารเป็นข้าวสวยและเนื้อไก่ให้ทั้งสองกิน แต่ทั้งสองกินไม่เป็น เจ้าชายจึงสั่งให้ลูกน้องทำข้าวเหนียวกับเนื้อให้ ทั้งสองคนหยิบขึ้นหนึ่งทิ้งให้สุนัขตำรวจของตนกิน แต่ทำให้หมาของเจ้าชายมาแย่งไปกินและกัดหมาของทั้งสองตาย ตอนกลางคืน ทั้งสองรู้สึกเจ้าชายใจดีให้อาหารแก่เขาสองคนโดยที่ไม่รู้จัก จึงตัดสินใจบอกความจริงให้เจ้าชายฟัง บอกเวลาทหารอังกฤษที่จะเข้ามา เจ้าชายฟังแล้วจึงสั่งให้ผู้คนชาวว่านทำกับดักลวงหน้า พอวันที่ทหารอังกฤษมาจึงถูกชาวว่านทุบตีจนแพ้ และหลบหนีไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงเรื่องราวที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ภูเขาอาหว่าและบุคคลในประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเจ้าชายปานหงพาชาวว้าต่อสู้กับทหารอังกฤษในประวัติศาสตร์ที่ภูเขาอาหว่า จึงเป็นนิทานประเภทนิทานประจำถิ่น จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงชาวว้ายกย่องและเคารพนับถือวีรบุรุษของชาติที่มีความกล้าหาญและไหวพริบ ยังแสดงให้เห็นถึงประเพณีการต้อนรับแขกของชาวว้า อาหารการกินของชาวว้าส่วนใหญ่เป็นข้าว ไก่ และเนื้อเป็นหลัก

4. นิทานเรื่อง ดาบวิเศษสองเล่ม (两把神刀 liangbashendao)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ที่หมู่บ้านหล่าหยวน (木老源 mulaoyuan) มีภูเขาสูงตระหง่านอยู่ 2 ลูก และมีดาบวิเศษ 2 เล่มซ่อนอยู่บนยอดเขา ดาบ 2 เล่มนี้มีประวัติความเป็นมาที่มหัศจรรย์ กล่าวคือ ในช่วงสมัยวานลี่ (万历 wanli) ของราชวงศ์หมิง มีการรุกรานจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง พลเอกเต็งจื่อหลง (邓子龙 dengzilong) นำทัพและม้าปกป้องชายแดนต่อสู้กับศัตรูต่างประเทศ มีทหารชาวว้าคนหนึ่งชื่ออาซิง (阿兴 axing) ฉลาดมากได้ตัดดวงข้างของหัวหน้าข้างของศัตรูโดยบังเอิญข้างของกองทัพศัตรูตกใจจึงกลายเป็นความโกลาหลทันที แม่ทัพเต็งจื่อหลงชื่นชมชายหนุ่มผู้กล้าหาญและซื่อสัตย์ และมอบดาบหนึ่งคู่ให้อาซิง จากนั้น อาซิงได้นำดาบสองเล่มนี้ไปวางไว้ที่สี่แยกบนภูเขาในหมู่บ้าน เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของแม่ทัพเต็งจื่อหลง หลังจากนั้น อาซิงเสียชีวิต แต่วิญญาณของอาซิงกลับไปอยู่ในตัวดาบทำให้ดาบพูดได้ เมื่อมีคนพาลเข้าหมู่บ้าน ดาบสองเล่มนี้ก็จะบอกข่าวให้คนในหมู่บ้านและช่วยหมู่บ้านปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายและหลีกหนีภัยต่าง ๆ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงที่มาของดาบ 2 เล่มที่อยู่บนยอดเขาที่หมู่บ้านหล่าหยวน เป็นเรื่องราวของพลเอกเต็งจื่อหลงปกป้องชายแดนต่อสู้กับศัตรูต่างประเทศ และชื่นชมหนุ่มชาวว้าชื่ออาซิงผู้กล้าหาญที่ช่วยให้กองทัพศัตรูพ่ายแพ้ จึงมอบดาบให้อาซิง หลังอาซิงเสียชีวิต จึงไปวางไว้ที่ภูเขาเพื่อระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของแม่ทัพเต็งจื่อหลง จึงเป็นนิทานประเภทนิทานประจำถิ่น จากเนื้อหาแสดงให้เห็นว่าชาวว้ายกย่องผู้ที่มีความสามารถ ความกล้าหาญ ยกย่องวีรบุรุษยังสามารถรู้ได้ว่าชนเผ่าว้ามีความเชื่อเรื่องวิญญาณ เชื่อว่าคนที่ตายแล้วยังมีวิญญาณอยู่ในโลก โดยเฉพาะเชื่อว่าวิญญาณวีรบุรุษชาวว้าจะคอยดูแลปกป้องลูกหลานเสมอ

สรุปได้ว่า นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ของชนเผ่าว้า มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคลในประวัติศาสตร์ มีทั้งที่เป็นบุคคลที่พาชาวว้าพัฒนาทางเศรษฐกิจ ยังมีบุคคลที่เป็นวีรบุรุษในการต่อสู้ศัตรูป้องกันพรมแดน สะท้อนให้เห็นถึงชนเผ่าว้ายกย่องผู้มีความสามารถ ความกล้าหาญ และไหวพริบ ชื่นชมและเคารพผู้ที่ได้สร้างผลประโยชน์ต่อการพัฒนาของชาวว้า นับถือวีรบุรุษในประวัติศาสตร์ ชาวว้ามองบุคคลเหล่านี้เป็นแบบอย่างที่ดีในการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ลูกหลานฟัง และสอนลูกหลาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานประจำถิ่นของชนเผ่าว้ามักมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของสถานที่และสิ่งต่าง ๆ ในเขตชาวว้าและเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในท้องถิ่น

มีเรื่องราวเกี่ยวกับวีรบุรุษที่ชาวว่าเคารพนับถือและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการยึดมั่นคุณธรรมของชาวว่า เช่น ความสามารถ ความกล้าหาญ ความฉลาดแกมโกง มีความรักที่ยิ่งใหญ่ ยอมเสียสละเพื่อประโยชน์ของประชาชน ยกย่องความรักที่แท้จริง เป็นต้น สะท้อนภูมิปัญญาของชนเผ่าว่าในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในชีวิตประจำวัน สะท้อนประเพณีการต้อนรับแขก ประเพณีการไหว้ภพवाद นับถือวีรบุรุษในประวัติศาสตร์เป็นแบบอย่างที่ดีในสอนให้ลูกหลานเรียนตาม ยังสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชนเผ่าว่าที่ผูกพันกับธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับน้ำ ภูเขา หิน เป็นกลุ่มคนที่มีความคิดที่สร้างสรรค์ในชีวิตประจำวัน

3.6 นิทานปรัมปรา

นิทานปรัมปรา หรือ เทวปรกรณ์ หรือ เทพปรกรณ์ เป็นนิทานพื้นบ้านที่อธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล โครงสร้างและระบบของจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ปรัชญาการทางธรรมชาติ เช่น ลม ฝนฟ้า อากาศ ความเป็นมาของชนชั้นผู้นำ ลำดับชั้น บทบาทหน้าที่ของมนุษย์ ประเพณี พิธีกรรมและการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะสาเหตุใด เป็นต้น (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2545, น. 18)

นิทานพื้นบ้านประเภทปรัมปราของชนเผ่าว่า แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ นิทานการสร้างโลกและมนุษย์ และนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ นิทานประเภทนี้มีจำนวน 12 เรื่อง ดังต่อไปนี้

3.6.1 นิทานการสร้างโลกและมนุษย์

นิทานการสร้างโลกและมนุษย์ของชนเผ่าว่า เป็นนิทานที่มีเนื้อเรื่องกล่าวถึงความเป็นมาของโลก มนุษย์และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก และบทบาทหน้าที่ของเทพเจ้าต่าง ๆ ในการสร้างโลก เช่น เทพเจ้าหลี่และหลุนสร้างฟ้าดิน เทพเจ้าต้าหนิงสร้างมนุษย์ สัตว์ และสิ่งบนโลก เทพเจ้าหม้อเหวยคุมสิ่งบนโลก มนุษย์ออกมาจากถ้ำ ออกมาจากน้ำเต้า ส่วนประกอบมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ เกิดมาจากท้องงู ความเป็นมาของธรณีชั้นฐาน การเกิดชาติพันธุ์ต่าง ๆ และสถานที่ที่อยู่อาศัยของชาติพันธุ์ต่าง ๆ และที่มาของชื่อนามสกุลของชนเผ่าว่า เป็นต้น เป็นเรื่องเล่าที่ดำเนินการด้วยจินตนาการ ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

1. ตำนานกำเนิดโลก (司岗里 sigangli)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ในสมัยที่โลกยังไม่ได้แบ่งออกเป็นฟ้า ดิน น้ำ ฟ้าครึ้มไม่เรียบ พื้นดินว่างเปล่า เทพเจ้าหลี่ (厘 li) บนฟ้าจึงยื่นฝ่ามือไปขีดฟ้า ทำให้ผิวฟ้าเรียบและสวยขึ้น และขีดดวงจันทร์และดวงดาวออกมา จากนั้นเทพเจ้าหลี่จึงแปลงร่างเป็นดวงอาทิตย์และบินไปที่ไกล ส่วนในพื้นที่พื้นดิน เทพเจ้าแผ่นดินหลุน (伦 lun) ใช้โคลนทำภูเขา หุบเขา และสายน้ำออกมา จากนั้นเทพเจ้าหลุนได้สร้างจิ้งหรีดที่ชื่อเกอเลื่อ (哥累 gelei) ออกมาสร้างโลกต่อ สมัยนั้น ฟ้ากับดินมีการเชื่อมกันด้วยโซ่เหล็ก ทำให้ทุกสิ่งบนโลกอยู่ลำบาก เทพเจ้าหลี่กับหลุนจึงสั่งให้เทพเจ้าแห่งมนุษย์ต้าหนิง (达能 daneng) ไปตัดโซ่เหล็กให้แยกออกจากกัน และนำดินไม่ไปวางในดวงจันทร์ จากนั้น โลกจึงเย็นสบาย

และมีกลางวันและกลางคืนด้วย นอกจากนี้ น้ำลายที่เทพเจ้าดำหนึ่งถ่มออกมากลายเป็นมนุษย์และ สัตว์ต่าง ๆ เหงือกกลายเป็นทะเล เทพเจ้าดำหนึ่งมือเดียวกินได้ 180 กิโลกรัม หนึ่งก้าวก้าวได้ 1,000 กิโลเมตร รอยเท้าที่เหยียบลงไปกลายเป็นพื้นที่ซางหยวน (沧源 cangyuan) พื้นที่ซีหมิง (西盟 ximeng) พื้นที่มิ่งเหลียน (孟连 menglian) ในปัจจุบัน จากนั้นทุกสิ่งทุกอย่างได้ถูกสร้างขึ้น มาตามลำดับ หลังจากที่เทพเจ้าหลักกับหลุนได้สร้างฟ้าดินออกมาแล้วสร้างพืชสัตว์ต่อ และมอบหมายให้ ผูลิง (普冷 puleng) เทพเจ้าทางพีชรักษาดูแลพืชต่าง ๆ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของฟ้าดินและสถานที่ ต่าง ๆ ที่สร้างโดยเทพเจ้าต่าง ๆ จากนิทานเห็นได้ว่า คนเผ่าว่ามีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าบนฟ้ามี เทพเจ้า พื้นดินมีเทพเจ้าแผ่นดิน มนุษย์มีเทพเจ้าแห่งมนุษย์ และพืชก็มีเทพเจ้าทางพืช เทพเจ้าแต่ละ องค์มีบทบาทหน้าที่ของตน สะท้อนให้เห็นว่าในสมัยโบราณบรรพบุรุษของชาวว่าได้พยายามต่อสู้และ เอาชนะกับธรรมชาติ เพื่อพิชิตธรรมชาติและใช้ธรรมชาติให้เกิดประโยชน์แก่ลูกหลานเผ่าว่า แสดงให้ เห็นถึงความคิดของชาวว่าที่มีต่อโลก คนเผ่าว่าจึงสร้างภาพลักษณ์ของเทพเจ้าออกมาเป็นผู้ที่มีความ แข็งแกร่งทรงพลังมากที่สามารถสร้างจักรวาลในสมัยโบราณด้วยจินตนาการอันมหัศจรรย์ จึงเป็น นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานปรัมปรา

2. งูใหญ่คายสิ่งของ (大蛇吐东西 dashetudongxi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สมัยก่อน งูใหญ่เป็นสัตว์ดุร้ายมาก เนื่องด้วยในท้องมีสิ่งของ ต่าง ๆ และมีพิษด้วย สัตว์อื่นจึงกลัวงูใหญ่ เทพเจ้าเห็นแล้วจึงไปบอกงูใหญ่ว่า หากงูใหญ่สามารถกัด ต้นไม้ใหญ่ต้นนั้นให้ตาย ก็จะยอมรับว่างูใหญ่เป็นสัตว์ที่ดุร้ายจริง ๆ งูใหญ่ฟังแล้วจึงไปกัดต้นไม้ใหญ่ ตาย เทพเจ้าเห็นต้นไม้ใหญ่กลายเป็นต้นไม้เปล่าไม่มีใบไม้แม้แต่ใบเดียว จึงคิดวิธีให้นกเขาเขียวทั้งปวง ไปยืนอยู่กิ่งไม้ งูใหญ่เห็นต้นไม้เขียวตลอดไม่ตายสักที จึงบอกเทพเจ้าว่า สายไหมที่งูใหญ่คายออกมา สามารถฆ่าต้นไม้ตายได้ จึงรีบคายสายไหมออก พองูใหญ่คายสิ่งของออกมา เทพเจ้าก็เอาสิ่งของ เหล่านี้แบ่งให้พวกมนุษย์ และสัตว์ต่าง ๆ ไป มนุษย์ได้เล็บ วัวควายได้เขาและกีบ เสือได้อุ้งเท้า เป็นต้น และงูใหญ่ยังคายสิ่งของต่อเรื่อย ๆ ชาวว่า ชาวฮั่น ชาวไต ได้หนังสือคนละเล่ม แต่ด้วยชาวว่า ได้หนังสือด้วยใบผักและวางอยู่บนพื้นถูกหมูกินไป ทำให้ชาวว่าไม่มีตัวอักษร จนงูใหญ่คายสิ่งของ หมด และสิ่งของต่าง ๆ ถูกแบ่งหมด ถึงสังเกตต้นไม้ไม่เขียวแล้ว และนกเขาเขียวบินไปหมด งูใหญ่รู้ โดนหลอกจึงเสียใจ แต่ทำอะไรไม่ได้แล้ว ในท้องก็ไม่มีอะไรแล้ว และสามารถคลานบนพื้นได้เท่านั้น สรรพชีวิตได้ของแล้วจึงพากันหนีออกจากงูใหญ่ แต่ผู้คนไม่สามัคคีกัน ใครก็ไม่ยอมฟังใคร เทพเจ้าจึง ให้ผู้คนแข่งออกเสียง ใครเสียงดังที่สุด คนอื่นต้องรับฟังคนนั้น สุดท้ายมนุษย์ใช้เขาวัวมาเป่า เสียงดัง ที่สุด หลังจากนั้น สรรพสิ่งบนโลกก็รับฟังมนุษย์

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายที่มาของส่วนประกอบต่าง ๆ ของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งต่าง ๆ บนโลก จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ชาวว่าเชื่อว่าเทพเจ้าเป็น

ผู้ที่ควบคุมสรรพสิ่งบนโลก อีกทั้ง ยังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่เกี่ยวกับงู มองว่าส่วนประกอบของมนุษย์ สัตว์และสิ่งต่าง ๆ บนโลกมาจากงู ชาวว่าเชื่อว่างูมีพลังที่น่าเหลือเชื่อ และเป็นสัญลักษณ์ของพลังอำนาจเหนือธรรมชาติและพลังลึกลับ และมองว่างูมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับการเป็นแม่และการสืบพันธุ์

3. บรรพบุรุษของมนุษย์ (人类的祖先 renleidezuxian)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กำเนิดมนุษย์มีสองครั้ง ครั้งที่หนึ่ง มีมนุษย์เพียงหนึ่งคนอยู่บนโลก มนุษย์คนนี้เหงามาก จึงใช้โคลนทำคนเล็ก ๆ ออกมาสองคน เป็นเด็กชายกับเด็กหญิง วันหนึ่งมนุษย์จะออกไปล่าสัตว์ จึงให้เด็กสองคนเฝ้าดูสวนผลไม้ และเตือนลูกว่าห้ามเก็บผลไม้กิน ขณะนี้มีงูใหญ่ออกมาถามเด็กว่าหากเด็กอยากกินผลไม้ก็บินขึ้นไปเก็บกินได้ กินแล้วจะได้มีความกล้าหาญเหมือนพ่อ ไปไหนมาไหนได้สะดวกสบาย เด็กสองคนอยากเป็นผู้มีความกล้าหาญจึงไปเก็บกินพอเด็กหญิงกลืนเข้าไป และติดอยู่ที่หน้าอก จึงกลายเป็นหน้าอกของผู้หญิง เด็กชายกินแล้วกลืนเข้าไปติดอยู่ที่คอ จึงกลายเป็นลูกกระเดือกของผู้ชาย พอพ่อกลับมาเห็นแล้วโกรธมาก จึงไปหาขลุ่ยและตัดแขนขาของออก ทำให้งูไม่มีแขนขา ไม่นานเด็กทั้งสองแต่งงาน มีลูกหลาย ๆ คน แต่ผู้คนไม่รับฟังและตีกันตลอด เทพเจ้าบนฟ้าเห็นแล้วจึงสั่งให้เทพเจ้านัวเอิน (诺恩 nuoen) ลงมาควบคุมดูแล และสร้างเรือให้ผู้คนลงไปอยู่ในเรือ ไม่นาน น้ำท่วม ผู้คนตายกันหมด เหลือมนุษย์เพียงส่วนน้อยกับเสือหนึ่งตัวและกระรอกหนึ่งตัวเท่านั้นอยู่ในเรือรอดได้จึงกลายเป็นมนุษย์ครั้งที่สอง

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับกำเนิดของมนุษย์ ส่วนประกอบของมนุษย์ รูปลักษณะของงู และความเป็นมาของมนุษย์ครั้งที่สอง จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้าของ ชาวว่า ชาวว่าเชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้ที่ควบคุมสรรพสิ่งบนโลก ทั้งยังแสดงให้เห็นว่าในสมัยโบราณน้ำท่วมเป็นภัยพิบัติครั้งใหญ่ ชาวว่ามีจินตนาการสร้างสรรค์ที่สร้างนิทานเกี่ยวกับการกำเนิดของมนุษย์ ส่วนประกอบของมนุษย์ รูปลักษณะของงู จึงเป็นนิทานประเภทปริศนา

4. ราชาบกกับวัว (青蛙大王与母牛 qingwadawangyumuniu)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สมัยก่อน มนุษย์ สัตว์และพืชพูดได้หมด วันหนึ่ง หัวหน้านมนุษย์ชื่อตำรือกำหมู้ (达惹嘎木 daregamu) ไปเดินตลาด และระหว่างทางเจอกบตัวหนึ่ง กบให้ตำรือกำหมู้ซื้อกล้วยมาให้กิน แต่ตำรือกำหมู้ยากจนไม่มีเงินซื้อ พอไปถึงตลาดเห็นมีคนแจกกล้วย ตำรือกำหมู้ได้กล้วยกลับมาไม่กินเองแต่เก็บไว้ให้กบกิน กบซึ่งใจมาก จึงบอกเรื่องน้ำท่วมให้ตำรือกำหมู้รู้ เมื่อน้ำท่วมทำให้ผู้คนตายหมด เหลือตำรือกำหมู้กับวัว หลังจากนั้น ตำรือกำหมู้เหงามาก ไม่รู้ว่าจะใช้ชีวิตต่อไปได้อย่างไร วันหนึ่ง ตำรือกำหมู้ผู้เป็นบรรพบุรุษของชาวว่าได้รับการชี้ทางจากชายชราผู้เป็นเทพเจ้า ว่าให้ไปแต่งงานและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันกับวัวสาว จนวัวสาวท้องและคลอดลูกเป็นเมสตีมมะระเม็ดใหญ่ออกมา จากนั้นตำรือกำหมู้จึงหว่านเมสตีมมะระลงดิน แล้วเติบโตเป็นน้ำเต้า จากนั้น มีมนุษย์ สัตว์และพืชต่าง ๆ ออกมาจากน้ำเต้าผลนี้

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายกำเนิดของมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ เนื้อหาได้กล่าวถึงน้ำท่วม มนุษย์ตายไปหมด เหลือมนุษย์คนหนึ่งที่ได้รับการช่วยเหลือจากกบและรอดชีวิตได้ หลังจากนั้น มนุษย์กับสัตว์ต่าง ๆ ออกมาจากน้ำเต้า สะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องวัวควาย ถือวัวควายเป็นสัญลักษณ์ของแม่ที่เลี้ยงดูมนุษย์ อีกทั้ง วัวควายมีบทบาทสำคัญในการผลิตทางการเกษตรและการดำรงชีวิตของชาวว่า ชาวว่าจึงเคารพนับถือวัวควาย นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นความเชื่อเรื่องน้ำเต้า มองน้ำเต้าเป็นสัญลักษณ์แทนผู้หญิง เป็นสัญลักษณ์การนับถือต่อมารดา เนื่องจากคนโบราณให้ความสำคัญกับการสืบพันธุ์ของมนุษย์มากที่สุดและรูปร่างของน้ำเต้าก็เหมือนกับแม่ที่กำลังตั้งครรภ์ ดังนั้น คนโบราณจึงใช้น้ำเต้าเพื่อสื่อถึงความเป็นมารดา และขอพรให้ลูกหลานเจริญรุ่งเรือง จึงเป็นประเภทปรัมปรา

5. ใครเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก (谁做天下万物之王 sheizuotianxiazhiwang)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า เมื่อพื้นดินเริ่มปรากฏ พื้นดินไม่มีรูปร่างที่แน่นอน คางคกแก่กระโดดออกมาและบอกว่าตนเองเป็นนางฟ้า สามารถทำให้รูปร่างพื้นดินคงที่ได้ แต่ก็ไม่ได้ผล จากนั้นพื้นดินกลายเป็นราบเรียบ ไม่นานเกิดน้ำท่วม สรรพสิ่งต่าง ๆ ล่องลอยอยู่ในทะเลอันกว้างใหญ่ไม่มีที่ลึกลับ ในยามวิฤตนี้ กิ้งก่าชนิดหนึ่งบินมาถึงกิ่งไม้และตะโกนพูดกับทะเลว่า “ทะเล ทะเล ขอให้รูปร่างเหมือนหลังของข้า...” ทันใดนั้น พื้นดินจึงมีภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ และทะเลสาบ และทะเลเกิดขึ้น ตั้งแต่นั้นพื้นดินมีความคงที่ กิ้งก่าจึงถูกเลือกเป็นราชาแห่งสรรพสิ่ง และได้รับการเคารพนับถือจากมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ ไม่นาน กิ้งก่าตายจากไป มนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ เสียใจมาก จึงฆ่าหมูมาบูชาวิญญูญาณของกิ้งก่า แต่ทำให้เทพเจ้าบนฟ้าโกรธ เทพเจ้าจึงลงโทษสรรพชีวิตด้วยการทำให้แผ่นดินตกลงมาจากบนที่สูง สรรพชีวิตกังวลมากต้องรีบหาผู้ที่มีความสามารถที่จะยกแผ่นดินขึ้นได้ แต่ไม่มีใครทำได้ สุดท้ายผู้หญิงคนหนึ่งยกแผ่นดินขึ้นด้วยสาก หลังจากนั้น มนุษย์จึงกลายเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก มีทั้งสติปัญญาและพลังกำลังที่สัตว์ทั้งปวงเทียบไม่ได้

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของธรณีสัณฐาน โดยกล่าวถึงรูปร่างพื้นดินไม่คงที่ และถูกคุมด้วยพลังอำนาจเหนือธรรมชาติของกิ้งก่าตัวหนึ่ง สะท้อนความเชื่อชาวว่า นับถือกิ้งก่าเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ ยังสะท้อนลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ราบบนภูเขาและหุบเขา และมองว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติ จึงเคารพธรรมชาติ และสะท้อนให้เห็นชาวว่าเป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกต ช่างจินตนาการและมีความคิดที่สร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงลักษณะรูปร่างของสัตว์กับลักษณะของพื้นที่กลุ่มคนอาศัยอยู่ จึงเป็นนิทานประเภทปรัมปรา

สรุปได้ว่า นิทานการสร้างโลกและมนุษย์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาและกำเนิดของมนุษย์ สัตว์และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก รวมทั้งความเป็นมาของธรณีสัณฐาน และสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น จากเรื่องแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้ที่ควบคุมดูแลมนุษย์และกำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ของมนุษย์ เชื่อว่าเทพเจ้าให้ทั้งคุณและโทษด้วย นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึง

ความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ การนับถือสัตว์และสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น กบ วัวควาย งู กิ้งก่า และน้ำเต้า เป็นต้น

3.6.2 นิทานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

นิทานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีลักษณะเป็นเรื่องที่อธิบายถึงความเป็นมาของสิ่งธรรมชาติและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมนุษย์ เช่น ความเป็นมาเชื้อจุดไฟ ข้าวฟ่าง การเกิดของพระจันทร์ พระอาทิตย์ ดวงดาว กลางวันกลางคืน เป็นต้น ดังเช่น

1. พวกเราอยู่รอดชีวิตมาถึงปัจจุบันนี้ได้อย่างไร (我们如何生存到现在 ruheshengcun)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า พันปีก่อน มนุษย์ที่อยู่บนโลกมีน้อยมาก และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันกับสัตว์ต่าง ๆ จากนั้น มนุษย์เริ่มกินเนื้อสัตว์ ต่อจากนั้น มนุษย์ย้ายมาถึงเวิงปู (翁铺 wengpu) เห็นมีข้าวฟ่างอยู่ใต้น้ำ จึงให้งูใหญ่ลงไปใต้น้ำเก็บข้าวฟ่าง จากนั้น มนุษย์กับพวกสัตว์ต่าง ๆ พากันไปถึงหยางเฟียน (羊片 yangpian) มนุษย์ขุดดินปลูกข้าวฟ่าง เนื่องจากการใช้แรงงานเป็นเวลานาน มนุษย์จึงพูดได้ ส่วนสัตว์ป่าต่าง ๆ ยังคงกินผลไม้ป่าอยู่ไปเรื่อย ๆ มีอยู่วันหนึ่งเกิดไฟไหม้ สัตว์ในป่าตายกันจำนวนมาก มนุษย์เริ่มกินเนื้อสุก และขุดดินด้วยไม้ไผ่แล้วปลูกข้าวฟ่างในดินที่เกิดไฟไหม้ และได้เชื้อจุดไฟหลังจากไฟไหม้ จากนั้น มนุษย์ได้แยกอาศัยอยู่กับสัตว์ต่าง ๆ และสร้างบ้านป้องกันลมฝน มีอยู่วันหนึ่ง ฝนตกทำให้ไฟดับ มนุษย์จึงสั่งให้นกบินขึ้นไปบนฟ้าเพื่อขอความช่วยเหลือจากเทพเจ้าเหล็ยกง (雷公 leigong) เหล็ยกงสอนให้ใช้เถาวัลย์ขัดไม้แรง ๆ จึงจะได้เชื้อจุดไฟ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงสาเหตุมนุษย์ที่พูดได้ และกินเนื้อสุก อธิบายความเป็นมาของข้าวฟ่างและเชื้อจุดไฟในชีวิตประจำวันของชาวว่า เป็นการอธิบายถึงขั้นตอนการพัฒนาการผลิตทางการเกษตรของบรรพบุรุษชาวว่า แสดงให้เห็นว่าชาวว่ามีความเชื่อเรื่องเทพเจ้าเหล็ยกง เชื่อว่าเทพเจ้าเหล็ยกงมีพลังพิเศษที่จะสร้างไฟขึ้นมาได้ ยังเห็นได้ว่าในยุคแรก ๆ ของมนุษย์ได้ค่อย ๆ พัฒนาเข้าสู่ขั้นตอนของวัฒนธรรมการทำนาและวัฒนธรรมอาหารการกินโดยใช้ไฟมาช่วย แสดงให้เห็นว่าในยุคเวลาที่มีวัฒนธรรมการทำนา บรรพบุรุษเผ่าว่าค่อย ๆ ยุติชีวิตการอพยพเร่ร่อน ตั้งรกรากอยู่ไปนาน ๆ และได้เรียนรู้ที่จะใช้ไฟเพื่อการปรุงอาหารและการเกษตร จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานปรัมปรา

2. กำเนิดพระอาทิตย์ พระจันทร์และดวงดาว (太阳月亮星星由来 taiyangyueliang)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว โลกมืดมากไม่มีแสงสว่าง มนุษย์และสิ่งต่าง ๆ หวังว่าเทพเจ้าต้าซีเหย (达西爷 daxiye) มอบสิ่งที่มีแสงสว่างอันหนึ่งที่จะสามารถทำให้มองเห็นหน้าตาของตนเองได้ชัดเจน มนุษย์เป็นราชาของทุกสิ่งบนโลก จึงได้รับมอบหมายเป็นตัวแทนให้ไปขอความช่วยเหลือจากเทพเจ้าต้าซีเหย สุดท้ายได้เลือกหนุ่มชื่อนอ (斯诺 sinuo) กับสาวสวยชื่อเปิงเก๋ย (崩给 benggei) ขึ้นไปบนฟ้า เปิงเก๋ยดีใจทั้งคืนนอนไม่หลับ และออกเดินทางตอนไก่ขัน

ครั้งแรก ส่วนหนุ่มชื่อน่อตอนโก่ซันครั้งที่สองถึงตีนมาจึงรีบออกเดินทาง ทั้งสองคนได้ข้ามภูเขาและแม่น้ำนับไม่ถ้วน สุดท้าย เปิงเก๋ยมาถึงบนฟ้าพบเจอทพเจ้าต้าซีเหยเป็นคนแรกและเล่ารายละเอียดให้ต้าซีเหยฟัง จากนั้นชื่อน่อก็มาถึงและเล่าเรื่องสาเหตุต่าง ๆ ให้ต้าซีเหยฟังด้วย แล้วทั้งสองกราบร้องขอให้ต้าซีเหยมอบแสงสว่าง และยอมทำทุกอย่าง ต้าซีเหยฟังแล้วซึ่งใจมาก จึงนำสิ่งกลม ๆ ขาว ๆ ออกจากหน้าอกมาให้เปิงเก๋ย บอกว่าเปิงเก๋ยเป็นมนุษย์ที่ขยันมากที่สุดที่เริ่มเดินทางตอนโก่ซันครั้งแรกจึงมอบสิ่งที่มีแสงสีขาวให้เปิงเก๋ยส่องแสงสว่างให้สิ่งต่าง ๆ บนโลกในตอนกลางคืน และมอบสิ่งที่มีแสงสีทองให้กับหนุ่มชื่อน่อให้ชื่อน่อส่องแสงสว่างและความอบอุ่นให้สิ่งต่าง ๆ บนโลกในตอนกลางวัน จากนั้น ต้าซีเหยหยิบอะไรรออกมาแล้วก็โรยทิ้งไป ท้องฟ้าก็เต็มไปด้วยดวงดาวเล็ก ๆ หลังจากนั้น โลกก็ได้มีดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงดาว

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงความเป็นมาของพระอาทิตย์ พระจันทร์และดวงดาว ซึ่งเป็นสิ่งธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ แสดงให้เห็นถึงชาวป่ามีความเชื่อเรื่องเทพเจ้าต้าซีเหย เชื่อว่าต้าซีเหยมีพลังอำนาจที่เหนือธรรมชาติ และช่วยมนุษย์ได้มีความสว่าง อีกทั้งยังแสดงให้เห็นความแตกต่างทางเพศระหว่างดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมนี้สอดคล้องกับแนวคิดเชิงปรัชญาของมนุษย์ดั้งเดิมในเรื่องหยินและหยาง ได้แก่ ท้องฟ้าคือหยาง โลกคือหยิน ดวงอาทิตย์คือหยาง ดวงจันทร์คือหยิน และการรวมกันของหยินและหยางทำให้เกิดทุกสิ่ง จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานปรัมปรา

3. การยิงดวงอาทิตย์ (射日 shè rì)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว บนฟ้าไม่มีดวงดาว ไม่มีดวงจันทร์ มีแต่พระอาทิตย์ลูกหนึ่งที่ไม่เคยตก พื้นดินไม่มีตอนกลางคืน มีแต่กลางวัน วันหนึ่ง มีชายคนหนึ่งออกไปปลูกข้าว และเตรียมอาหารพร้อมไขไก่ฟองหนึ่งเพื่อกินในตอนหัว ยายทำงานนานมากแล้ว แต่ยังไม่ถึงเวลากินข้าว จึงกินรากหญ้าเคี้ยวเปลือกไม้เพื่อแก้ความหิวไปก่อน จนเมล็ดข้าวฟ่างอกและบาน อาหารที่เตรียมมานั้นเน่าแล้ว และไขไก่ฟองลูกไก่จมนินไปเน่า พระอาทิตย์ยังคงอยู่บนฟ้าที่เดิม ยายกังวลมากจึงเรียกหนุ่ม ๆ ในหมู่บ้านนำหน้าไม้ ค้อนธนูและลูกศรต่าง ๆ ออกมาเพื่อแข่งขันว่ามีใครที่จะสามารถยิงพระอาทิตย์ให้ตกได้ แต่ทุกคนยิงเข้าไปแล้วไม่สำเร็จ พระอาทิตย์ยังคงอยู่ที่เดิม ขณะนี้ มีชายหนุ่มคนสุดท้ายได้ยิงพระอาทิตย์ให้ตก และดวงอาทิตย์ถูกยิงแบ่งเป็นสองส่วน ยายจึงบอกให้พระอาทิตย์สองส่วนแยกกันทำหน้าที่ ส่วนหนึ่งเป็นพระอาทิตย์ อีกส่วนหนึ่งเป็นพระจันทร์ จากนั้น บนฟ้าก็ได้มีพระอาทิตย์ พระจันทร์ และดวงดาว มีกลางวันและกลางคืน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงความเป็นมาของพระจันทร์ พระอาทิตย์ ดวงดาว กลางวันและกลางคืนซึ่งเป็นสิ่งธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ดั้งเดิมได้พึ่งพาธรรมชาติเป็นอย่างมาก แต่ด้วยการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ในการพิชิตธรรมชาติ มนุษย์แข็งแกร่งขึ้น ไม่ยอมแพ้ต่อธรรมชาติ ชาวป่ามีความคิดที่สร้างสรรค์

และสร้างนิทานการอิงพระอาทิตย์ขึ้น จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานปรัมปรา

4. กำเนิดของข้าวฟ่าง (谷子的来历 guzidelaili)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ชาวว่าไม่รู้จักข้าวฟ่าง กินแต่ผักป่า ผลไม้ป่า ใช้ชีวิตยากมาก ทำงานไม่มีแรง ที่ไม่ไกลจากหมู่บ้านมีสระน้ำเล็ก ๆ สะอาดใสมาก มีเมล็ดข้าวฟ่างเม็ดหนึ่งอยู่ใต้น้ำราวกับไข่มุก วันหนึ่งเสือราชาแห่งป่ามาตีม้าและเห็นเม็ดข้าวสองประกาย แวววาวในทะเลสาบที่ใสสะอาดจึงอยากได้เป็นของตน และไปประกาศว่าใครที่จะสามารถไปหยิบออกมาให้ได้ก็จะแต่งตั้งให้เป็นราชาอง สัตว์ต่าง ๆ จึงแย่งกันไปเก็บ แต่ไม่สำเร็จ ขณะนี้ งูตื่นขึ้นและมาถึงที่ทะเลสาบ และใช้หางไปพันเมล็ดข้าวออกมา แต่ทันทีนั้นถูกนกพิราบจิกเมล็ดข้าวไป วันหนึ่งมีสามีภรรยาคนหนึ่งออกไปทำงาน เห็นนกพิราบนอนอยู่บนกิ่งไม้ ชายคนนั้นจึงนำหน้าไม้ยิงนกลงมา และเห็นเม็ดข้าวขณะผ่านกพิราบ แต่ไม่สนใจและโยนลงพื้น ปีถัดไป ทั้งคู่มาทำงานเห็นต้นข้าวมีเม็ดข้าวสามสีดอก และโยนทิ้งบนพื้นเหมือนเดิม ปีที่สองมาทำงาน เห็นมีข้าวฟ่างสีใหญ่ และเม็ดสีเหลือง กินแล้วหวานและหอม จึงเก็บกลับไปให้คนในหมู่บ้านชิม หลังจากนั้น การปลูกข้าวฟ่างจึงได้สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงความเป็นมาของข้าวฟ่างที่เกิดจากงู เห็นได้ว่า ในความคิดของชาวว่ามองว่าเกษตรกรรมกับน้ำมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ส่วนงูกับมังกรพาดพิงถึงน้ำ ชาวว่ามองว่าเป็นสัญลักษณ์ดั้งเดิมของพลังศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ ชาวว่าจึงมีความเชื่อเรื่องงู มองว่าจุดเริ่มต้นของวัฒนธรรมการทำนามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงู จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานปรัมปรา

สรุปได้ว่า นิทานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของชนเผ่าว่า มักมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายที่มาของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว กลางวัน กลางคืน เชื้อจุดไฟ ข้าวฟ่าง เป็นต้น จากเนื้อหาทำให้เห็นขั้นตอนการพัฒนาของวัฒนธรรมการทำนา และวัฒนธรรมอาหาร แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้าต่าง ๆ เชื่อว่าเทพเจ้าให้ความช่วยเหลือมนุษย์ในการแก้ไขปัญหา เช่น เทพเจ้าเหล็ยกง เทพเจ้าต้าซีเหยย มีความเชื่อเรื่องงูมีพลังลึกลับและมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมการทำนาของชาวว่า มีความเชื่อเรื่องหยินและหยาง ยกย่องผู้ที่มีความกล้าหาญและมีความสามารถในการต่อสู้กับภัยพิบัติต่าง ๆ

นิทานประเภทปรัมปราของชนเผ่าว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายกำเนิดโลกและมนุษย์ ความเป็นมาของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ เช่น กำเนิดของมนุษย์ สัตว์ สถานที่ต่าง ๆ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว ข้าวฟ่าง เป็นต้น เนื้อหานิทานประเภทนี้เกี่ยวกับเทพเจ้าและความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้าต่าง ๆ เช่น เทพเจ้าหลี่ เทพเจ้าหลุนเป็นเทพเจ้าที่สร้างฟ้าดินขึ้น เทพเจ้าต้าซีเหยยเป็นเทพเจ้าที่มอบแสงสว่าง เทพเจ้าเหล็ยกงเป็นเทพเจ้าที่กำเนิดไฟขึ้น เป็นต้น เชื่อว่าเทพเจ้าให้ทั้งคุณและโทษ มีความเชื่อที่เกี่ยวกับ

ธรรมชาติ นับถือสัตว์และพืชต่าง ๆ เช่น งู วัวควาย กบ กิ้งก่า น้ำเต้า เป็นต้น เชื่อว่างูมีพลังกลับมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการเกษตรและมองว่างูมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับการเป็นแม่และการสืบพันธุ์ วัวควายมีบทบาทสำคัญในการผลิตทางการเกษตรและการดำรงชีวิตของชาวจีน และนับถือกิ้งก่าเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ และมีความเชื่อเรื่องหยินและหยาง เป็นต้น ยกย่องความแข็งแกร่ง ไม่ยอมแพ้ต่อธรรมชาติ

3.7 นิทานศาสนา

นิทานศาสนาเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับศาสนา มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพระเจ้าปลอมตัวเป็นคนแล้วไปขอทานเพื่อทดสอบความมีน้ำใจของคน และส่วนมากถือว่าเป็นเรื่องจริง (ประคอง นิมนานเหมินท์, 2545, น. 24)

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับศาสนา มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทพเจ้า เช่น เทพเจ้าแปลงร่างเป็นกบมาจัดหาคนมีน้ำใจ เทพเจ้าแปลงร่างเป็นมนุษย์ให้การชี้แนะและคำสอนมนุษย์ การบูชาเทพเจ้าขอคำอวยพร การสร้างศาลเจ้า เช่น เทพเจ้าตำเหมยจี เทพเจ้าต้าเจาปิงปู้ริ้อ เจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น ศาสนาพุทธ เช่น ไหว้พระในวัด และยังมีเรื่องเกี่ยวกับการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ซึ่งนิทานศาสนาของชนเผ่าว่าสามารถแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้า นิทานเกี่ยวกับศาสนาพุทธ และนิทานเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ นิทานศาสนามีจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

3.7.1 นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้า

นิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวกับเทพเจ้าของชนเผ่าว่า มีเนื้อหาเป็นเทพเจ้าต่าง ๆ มีเทพเจ้าทั้งที่บอกชื่อและไม่บอกชื่อ เช่น เทพเจ้าตำเหมยจี เจ้าแม่กวนอิม และเทพเจ้าองค์หนึ่ง มักมีลักษณะตัวละครเทพเจ้าแปลงร่างเป็นสัตว์เพื่อจัดหาผู้มีน้ำใจ หรือปลอมตัวเป็นมนุษย์ลงมาสืบสวนการณ์โลกมนุษย์เพื่อให้คำชี้แนะและสั่งสอนมนุษย์ มีการอ้อนวอนเทพเจ้าเพื่อขอความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ มีการเผยแพร่ศาสนา การสร้างศาลเจ้า ดังตัวอย่างนิทานต่อไปนี้

1. รวงข้าวหนึ่งรวง (只留一穗 zhiliuyisui)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สมัยก่อน ชาวจีนยังไม่รู้จักการปลูกพืชผล กินไม่อิ่ม มีผู้คนตายไปจำนวนมาก วันหนึ่ง มีพระเจ้าองค์หนึ่งปลอมตัวเป็นชายชราลงมาสืบสวนการณ์โลกมนุษย์และแจกเมล็ดธัญพืชให้ ชาวจีนจึงกำจัดวัชพืชและขุดดินปลูกพืชผล หลังจากนั้น หมู่บ้านชาวจีนจึงมีข้าวฟ่างกิน ทำให้ผลผลิตมีเก็บได้มาก ทุกคนจึงเริ่มพักผ่อนไม่มีอะไรทำผ่านไปวัน ๆ กลายเป็นคนที่ขี้เกียจมาก วันหนึ่ง พระเจ้าปลอมตัวเป็นชายชราลงมาสืบสวนการณ์โลกมนุษย์อีกครั้ง พบว่าชาวบ้านนอนอยู่ใต้ต้นไม้เย็นสบายไม่ทำอะไรเลยและบอกว่าไม่มีวัชพืชให้ตัด ผลผลิตมีตั้งเยอะกินไม่หมดไม่ต้องทำอะไร ชายชราฟังแล้วส่ายหัวเดินเข้าไปในหมู่บ้านพบว่าข้าวฟ่างที่เก็บอยู่ใต้ถุนบ้านนั้น ทั้งขึ้นรา ทั้งถูกหนอนกิน และมีหนูวิ่งไปมาสร้างรังด้วย สัตว์เลี้ยงก็ไม่มีใครดูแล ชายชราเห็นแล้วเห็น

ว่าผู้คนมีของกินได้อิ่มพอเพียงจนกลายเป็นคนขี้เกียจ ชายชราจึงตัดสินใจให้เหลือเมล็ดข้าวฟ่างเพียงหนึ่งรวงไว้ให้มนุษย์ และพุดคาถาให้มีวัชพืชในที่ไร้ที่นา ให้ผู้คนรู้จักต้องทำงานปลูกพืชผลถึงมีของกิน หลังจากนั้น ชาวไร่จึงเริ่มขยันทำงานปลูกพืชผลกำจัดวัชพืชและประหยัดด้วย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีลักษณะเนื้อหาอธิบายถึงเทพเจ้าองค์หนึ่งปลอมตัวเป็นมนุษย์ มาโลกมนุษย์และให้พืชผลมนุษย์ปลูกข้าว สอนให้มนุษย์มีความขยันและประหยัด สะท้อนให้เห็นถึง ชาวไร่มีความเชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้ที่มีพลังอำนาจมากและช่วยเหลือมนุษย์ เป็นผู้ดูแลมนุษย์ ให้การชี้แนะและสอนให้มนุษย์รู้จักทำมาหากิน มีความขยันและประหยัด จึงเป็นประเภทนิทานศาสนา

2. ตำนานอิมคริ่งไป (半截观音 banjieguanyin)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว ในหมู่บ้านชาวไร่ ผู้ชายคนหนึ่งที่เป็นหัวหน้าหมู่บ้านเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์และมีน้ำใจ วันหนึ่งผู้ชายคนนี้ป่วยหนัก มีน้องสาวที่ชื่อหนาน (楠 nan) เป็นคนดีมีน้ำใจและขยันกังวลพี่ชายป่วยหนักไม่หายสักที จึงเลือกวันมงคลวันหนึ่ง ทั้งฆ่าไก่และทำขนมเพื่อบูชากราบไหว้เทพเจ้า อธิษฐานขอให้เทพเจ้าประทานน้ำอมฤต บันดาลช่วยเหลือพี่ชายให้หายป่วยเร็ว ๆ จนในคืนนั้น มีสิ่งที่มีแสงสีเขียวบินเข้ามาจากหน้าต่าง ซึ่งเป็นใบไม้สีเขียวธรรมดา ๆ แต่เปล่งประกายราวกับอัญมณี หนานจึงเชื่อว่าเป็นยาวิเศษที่เจ้าแม่กวนอิมให้มาเพื่อรักษาโรคของพี่ชาย จึงตัดครึ่งใบไปต้มให้พี่ชายดื่ม จากนั้น พี่ชายก็เริ่มหายป่วย และหญิงสาวนำอีกครึ่งใบไปปลูกไว้ ยานี้จึงถูกเรียกว่าต้นกวนอิมคริ่งไปหรือ “หยานหนานปาน (芽喃半 yananban)”

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงความเป็นมาของชื่อต้นยา มีลักษณะคือการนำอาหารมงคลบูชาเช่นไหว้เทพเจ้า เพื่อขอให้เทพเจ้าเสด็จลงมาช่วยรักษาโรค ผู้ซื่อสัตย์มีน้ำใจขอพรจากเทพเจ้าและสุดท้ายเจ้าแม่กวนอิมท่านจึงทรงให้ยาวิเศษมารักษาโรค สะท้อนให้เห็นถึงชาวไร่ที่นับถือเจ้าแม่กวนอิม เชื่อว่าเจ้าแม่กวนอิมมีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีความศักดิ์สิทธิ์ จะคอยปกป้องและช่วยเหลือผู้ซื่อสัตย์และผู้มีน้ำใจ จึงนำไปสู่การปฏิบัติอ่อนน้อม เทพเจ้า จึงเป็นประเภทนิทานศาสนา

3. นิทานเรื่องการไหว้เทพเจ้า (求仙的传说 qixiandechuanshuo)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว ในหมู่บ้านชาวไร่ มีชายหนุ่มคนหนึ่งอยู่กับพ่อสองคน ชายหนุ่มโตขึ้นไม่รับฟังพ่อ ทำให้พ่อปวดหัวมาก ปีหนึ่ง มีเทพเจ้าองค์หนึ่งเสด็จลงมาที่หมู่บ้านใกล้ ๆ ผู้คนในหมู่บ้านต่างถือของพากันไปกราบไหว้เทพเจ้าเพื่อขอรับพรจากเทพเจ้าและขอให้ขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ หนุ่มคนนั้นก็ไปเยี่ยมโดยได้นำกล้วยสองหวีไป พอถึงที่เทพเจ้าอยู่ เทพเจ้าไม่ได้รับของจากชายหนุ่ม กลับยังบอกว่า เธอเป็นคนที่โชคคินะ แต่กล้วยที่เอามานั้นไม่ควรให้ข้า ควรเอาไปให้จาวปาเวย (召巴威 zhaobawei) ชายหนุ่มฟังแล้วแปลกใจมาก ไม่ทราบจาวปาเวยที่เทพเจ้าพูดถึงนั้นคือใคร จึงกลับบ้านถามพ่อ พ่อไม่ได้บอก สุดท้ายผู้เฒ่าคนหนึ่งได้บอกชายหนุ่มว่าจาวปาเวยก็คือพ่อหนุ่มนั้นแหละ ชายหนุ่มฟังแล้วถึงเข้าใจความหมายของเทพเจ้า จึงรู้สึกเสียใจทันทีและโทษตนเองไม่ควรทำเรื่อง

ไม่ดีต่าง ๆ ที่ผ่านมาทำให้พ่อเสียใจ จึงกราบไหว้พ่อทันทีและเอากล้วยให้พ่อ และบอกพ่อว่าจะปรับตนเองให้ดีขึ้นและจะเชื่อฟังคำสอนของพ่อ หลังจากนั้น ชายหนุ่มจึงนำของไปไหว้เทพเจ้าอีกครั้งหนึ่ง และได้รับคำสั่งสอนจากเทพเจ้า

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีลักษณะเนื้อหาอธิบายถึงเทพเจ้าเสด็จลงมาโลกมนุษย์ให้พรมนุษย์และสั่งสอนมนุษย์ให้เป็นคนดีมีความกตัญญูรู้คุณ สะท้อนให้เห็นถึงชาวไร่ชาวนามีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้ให้คำวยพรและเป็นจริงได้ เมื่อมนุษย์ทำไม่ดี เทพเจ้าจะสั่งสอนให้ทำดีรู้จักบุญคุณของพ่อแม่ และสอนให้เข้าใจว่าการมีความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่เป็นบทบาทหน้าที่ของทุกคน ในฐานะที่เป็นลูก จึงเป็นประเพณีทางศาสนา

4. พระเจ้าแห่งพี่น้อง (兄妹神 xiongmeishen)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สมัยนั้น มีเทพเจ้ายิ่งใหญ่สามองค์ที่ครองทุกสิ่ง ได้แก่ เทพเจ้าต้าเหมยจี (达梅吉 dameiji) เทพเจ้าต้าปาจั่ว (达拔左 dabazuo) และเทพเจ้าต้าซือเหย่ (达士叶 dashiye) เทพเจ้าต้าปาจั่วไม่พอใจเทพเจ้าต้าเหมยจีที่สร้างมนุษย์ขึ้น จึงแข่งขันหลบซ่อนหาตัวกัน เทพเจ้าต้าเหมยจีเจอเทพเจ้าต้าปาจั่วได้ในที่สุด แต่เทพเจ้าต้าปาจั่วหาเทพเจ้าต้าเหมยจีไม่เจอ เนื่องจากเทพเจ้าต้าเหมยจีได้ย่อตัวและซ่อนไว้ที่สันจมูกของเทพเจ้าต้าปาจั่ว เทพเจ้าต้าปาจั่วพ่ายแพ้จนโกรธจะฆ่าและเผาทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกให้ตาย แต่เทพเจ้าต้าเหมยจีไม่ยอมและยังให้อาหารแก่มนุษย์กิน ให้พี่ชุกู๋แก่วัวควายกินและชี้ทางให้มนุษย์พี่น้องสองคนไปจัดหาเมล็ดธัญพืช หลังจากนั้น ในเขตชางหยวน (沧源 cangyuan) จะมีศาลเจ้าต้าเหมยจีอยู่ในทุกหมู่บ้าน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงเทพเจ้าต้าเหมยจีได้ปกป้องมนุษย์ให้พ้นจากการทำร้ายของเทพเจ้าอื่น ยังดูแลและชี้ทางให้มนุษย์เรื่องอาหารการกิน ทำให้ชาวไร่ชาวนานับถือเทพเจ้าต้าเหมยจีและสร้างศาลเจ้าต้าเหมยจีในทุกหมู่บ้าน สะท้อนให้เห็นถึงชนเผ่าว่ามีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เทพเจ้าต้าเหมยจีเป็นเทพเจ้าที่ชาวไร่ชาวนับถือสูงสุด เชื่อว่าเทพเจ้าต้าเหมยจีเป็นเทพเจ้าที่มีความเมตตาและคอยปกป้องช่วยเหลือชาวไร่ จึงสร้างศาลเจ้าเพื่อบูชา จึงเป็นนิทานศาสนา

สรุปได้ว่า นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าของชนเผ่าว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทพเจ้าต่าง ๆ ที่ชนเผ่าว่านับถือ มีเทพเจ้าทั้งที่บอกชื่อและไม่บอกชื่อ สะท้อนให้เห็นถึงการทำความดีได้ผลดี และมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีความศักดิ์สิทธิ์ จึงนำไปสู่การปฏิบัติอันนอบน้อมเทพเจ้า

3.7.2 นิทานเกี่ยวกับศาสนาพุทธ

นิทานเกี่ยวกับศาสนาพุทธของชนเผ่าว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับการไหว้พระพุทธรูปในวัด เพื่อขอพร ขอคำสอน เชื่อว่าเทวดาและพระพุทธรูปเจ้าจะอวยพรและปกป้องผู้มีความกตัญญู ดังเช่น

1. เหยียนจางไหว้พระ (岩章供佛 yanzhanggongfo)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีอยู่ครั้งหนึ่ง หนุ่มชาวว่าชื่อเหยียนจาง (岩章 yanzhang) ได้ทำขนมข้าวเหนียวเพื่อไปไหว้พระที่วัดพม่า (緬寺 miansi) เมื่อถึงวัด เหยียนจางนำของไหว้ออกมาตั้งโต๊ะไหว้ และจุดเทียน ประนมมือ กราบไหว้พระพุทธรูป เพื่อขอพรกับพระพุทธรูป ขอให้ปราศจากโรคร้ายทั้งปวง ขออวยพรให้ครอบครัวมีโชคลาภมีอาหารที่ดี กินดีอยู่ดี ทันทีนั้นพระพุทธรูปตอบว่าหนุ่มใจดี มีเรื่องหนึ่งคุณทำผิดแล้ว ในบ้านคุณก็มีพระใหญ่สองรูป คุณควรไปไหว้พระใหญ่ที่อยู่ในบ้านก่อน แล้วค่อยมาไหว้ที่นี่ ไม่งั้น ทุกสิ่งทุกอย่างที่คุณขอไว้จะไม่เป็นจริง เหยียนจางแปลกใจมาก และคิดในระหว่างเดินทางกลับบ้าน เมื่อถึงบ้านพบพ่อแม่ในบ้าน เหยียนจางรู้แล้วว่าพระใหญ่ในบ้านก็คือพ่อแม่ตนเอง จึงนำขนมข้าวเหนียวกราบไหว้พ่อแม่ทันที โทษตนเองว่า ลืมพระคุณบิดามารดาได้อย่างไร เมื่อเหยียนจางไหว้พ่อแม่เสร็จ จึงไปไหว้ที่วัด พระพุทธรูปเห็นความจริงใจของชายหนุ่ม จึงบอกให้ชายหนุ่มทำตามไปเรื่อย ๆ และจะปกป้องให้ปราศจากภัยทั้งปวง และอวยพรให้ครอบครัวมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายการไหว้พระพุทธรูปในวัดพม่า อธิบายถึงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ก็คือ ความกตัญญูตถเวที แสดงให้เห็นว่า ชาวว่าให้ความสำคัญและยกย่องผู้ที่มีความกตัญญูตถเวที มองว่าเป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่งในสังคม รู้จักตอบแทนบุญคุณต่อผู้ที่มีพระคุณ จึงเป็นนิทานเกี่ยวกับศาสนาพุทธ

3.7.3 นิทานเกี่ยวกับศาสนาคริสต์

นิทานเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ของชนเผ่าว่า เป็นเรื่องเล่าที่มีลักษณะการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ความศรัทธาในพระเจ้าและการนมัสการของพระคริสต์ มีจำนวน 1 เรื่อง ดังนี้

1. หัวหน้กับมิชชันนารี (头人与传教士 tourenyuchuanjiaoshi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ในปี ค.ศ. 1949 มีผู้ชาย 2 คน มาถึงที่หมู่บ้านฮู่กงเสี่ยวจ้าย (户公小寨 hugongxiaozhai) ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) และบอกว่าเป็นพระเจ้าสั่งให้มาบอกทุกคนให้นับถือในศาสนาคริสต์ ตายแล้วจึงขึ้นสวรรค์ได้ เรื่องนี้ได้เผยแพร่ไปในหมู่บ้านปันหงต้าจ้าย (班洪大寨 banhongdazhai) ผู้ใหญ่บ้านเกลี้ยกล่อมทุกคนไม่ให้นับถือศาสนาคริสต์และสั่งให้มิชชันนารีออกจากหมู่บ้าน มิชชันนารีปฏิเสธที่จะรับและตอบว่า “เราสองคนเป็นคนอังกฤษ ถ้าไม่ทำตาม พระเจ้าจะลงโทษ...” ทันทีนั้น เสียงแตรวักก็ดังขึ้นในหมู่บ้าน ทำให้มิชชันนารีกลัวและออกจากหมู่บ้านฮู่กงเสี่ยวจ้าย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในเขตชาวว่า จึงเป็นนิทานเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ สอดคล้องกับที่ทุกวันนี้มีโบสถ์คริสต์ในเขตหลานซาง (澜沧 lancang) มิ่งเหลียน (孟连 menglian) ซางหยวน (沧源 cangyuan) และที่อื่น ๆ และมีชาวว่าที่นับถือศาสนาคริสต์จำนวนมากในพื้นที่ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชนเผ่าว่า

สรุปได้ว่า นิทานประเภทศาสนาของชนเผ่าว่าจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเล่าเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการเผยแพร่ของศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ เช่น การบูชาไหว้พระพุทธรูปในวัดพม่า มิซซันนารีมายังเขตชาวว่า นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับเทพเจ้าต่าง ๆ มีทั้งที่บอกชื่อและไม่บอกชื่อให้การชี้แนะ ให้คำสอน และคำอวยพร ปกป้องมนุษย์ มีทั้งที่ปลอมตัวเป็นสัตว์เป็นคน ลงมาโลกมนุษย์ให้คำสั่งสอนมนุษย์ทั้งในการทำมาหากินและสอนให้เป็นผู้มีความกตัญญูรู้คน สะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อศาสนาพุทธ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความกตัญญูกตเวที มีความเชื่อเรื่องเทพเจ้าต่าง ๆ เช่น เทพเจ้าตาเหมยจี เจ้าแม่กวนอิม เป็นต้นที่คอยปกป้องดูแลให้คำสั่งสอนมนุษย์ ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้ที่มีความกตัญญูรู้คุณ ความขยัน และประหยัด

3.8 นิทานชีวิต

นิทานชีวิตมีขนาดค่อนข้างยาว มีหลายอนุภาคหรือหลายตอน ดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง ระบุสถานที่และตัวละครได้ชัดเจน บางเรื่องอาจจะกล่าวถึงอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์หรือความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ แต่เนื้อหาในนิทานจะทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้จริง มักเชื่อว่าเป็นเรื่องที่เคยเกิดขึ้นจริง (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2545, น. 12)

นิทานชีวิตของชนเผ่าว่ามักมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของชนเผ่าว่า ระบุสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ชัดเจน เป็นสถานที่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ในหมู่บ้านชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน มีเรื่องที่เกี่ยวข้องความรัก และเรื่องที่เกี่ยวข้องชีวิตประจำวันในครอบครัว ตัวละครในเรื่องมักเป็นมนุษย์ธรรมดา นิทานประเภทเหล่านี้มักมีคติสอนใจด้วย นิทานชีวิตมีจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

1. เขียนเจ๋เอ๋อกับเขียนซ่าเท่อ (岩杰可和岩萨特 yanjiekehehiansate)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) หนุ่มกำพำร้อชื่อเขียนเจ๋เอ๋อ (岩杰可 yanjieke) กับหนุ่มคนรวยชื่อเขียนซ่าเท่อ (岩萨特 yansate) ไปสู่ขอหญิงสาวพร้อมกันด้วยหมากกล่องหนึ่ง และหนุ่มคนรวยมีความมั่นใจว่าหญิงสาวจะเลือกเขาไม่มีทางที่จะไปเลือกหนุ่มกำพำร้อแน่นอน แต่น่าแปลกใจหญิงสาวเลือกหนุ่มกำพำร้อในที่สุด และทั้งสองคนแต่งงานกัน หนุ่มคนรวยรู้เรื่องนี้แล้วโมโหมาก จึงสั่งให้ลูกน้องไปตีหนุ่มกำพำร้อให้ตาย แล้วลักพาตัวหญิงสาวมาให้ได้ หนุ่มกำพำร้อรู้แล้วกังวลมากจึงไปขอความช่วยเหลือจากสัตว์ต่าง ๆ ที่เขาเคยช่วยชีวิตไว้ รวมทั้งมังกรก็มาช่วยหนุ่มกำพำร้อจุดไฟเผาหนุ่มคนรวยจนตาย หนุ่มกำพำร้อจึงได้เมียกลับคืนมา หลังจากนั้น ทั้งสองจึงอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องคนจนกับคนรวยในหมู่บ้านอาว่า และมีลักษณะเด่นคือ คนจนขยันมีน้ำใจ คนรวยใจร้ายกดขี่คนจน และหญิงสาวเลือกคนจนเป็นคู่ครองสามารถแสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการเลือกคู่ครองของชนเผ่าว่า มองว่าจิตใจภายในสำคัญกว่า

ทรัพย์สินเงินทองหรือหน้าตาภายนอก ยกย่องผู้มีความกล้าหาญต่อสู้กับอำนาจชนชั้นสูงหรือความไม่ยุติธรรม เนื้อเรื่องได้ระบุชื่อตัวละครและสถานที่ชัดเจน นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานที่ชาวบ้านเชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันในหมู่บ้านชาวกัว จึงเป็นนิทานประเภทนิทานชีวิต

2. หมู่ฆาฮวา (扎华 zhahua)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ที่หมู่บ้านชาวกัว มีหนุ่มคนหนึ่งชื่อฆาฮวา (扎华 zhahua) หลังจากทีพ่อแม่เสียชีวิต ฆาฮวาก็มีแต่ใช้เงินทองที่พ่อแม่เหลือไว้ ไม่ยอมทำงานปลูกข้าว วันหนึ่งชายหนุ่มกลับมาจากตลาดและเจอชายชราคนหนึ่ง ชายชรารอบอกให้ชายหนุ่มไปซื้อวัวตัวหนึ่งกลับมาทำนาปลูกข้าว มิฉะนั้น เงินทองที่พ่อแม่เหลือไว้ยังไงก็จะมีวันหมด ชายหนุ่มไม่ฟัง ไม่นานเงินทองถูกใช้หมด วันหนึ่งชายหนุ่มออกไปหากินและเจอชายชราคนนั้นอีกครั้ง ชายชรารอบอกว่าก่อนทีพ่อแม่จะเสียชีวิตยังฝังทองไว้ในที่จุดหนึ่ง และให้ชายหนุ่มไปขุดออกมานำไปใช้ได้ ชายหนุ่มฟังแล้วจึงไปขุดที่ดิน แต่ขุดตั้งนานก็ยังไม่เห็นทองจึงไปถามชายชรา ชายชรารอบอกว่าให้ไปปรยเมล็ดข้าวโพดลงไปไถไร่ และอีกสามเดือนก็จะได้ทองมา ไม่นานต้นข้าวโพดเติบโตดีมากและมีผลข้าวโพดเต็มเป็นสีทอง ชายหนุ่มถึงเข้าใจจุดประสงค์ของชายชราและรู้ทันทีว่าทองก็คือข้าวโพดนั่นเอง หลังจากนั้น ชายหนุ่มก็ได้เริ่มขยันทำงาน และชีวิตดีขึ้นเรื่อย ๆ

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของตัวละครจากคนที่ขี้เกียจไม่ยอมทำงานและชีวิตแย่งทุกวันกลายเป็นคนขยันและชีวิตดีขึ้นทุกวัน เป็นนิทานชีวิตที่มีคติสอนให้เราเห็นว่าคนเราต้องมีความขยัน ความขยันสร้างความมั่งคั่งที่ยั่งยืนและไม่มีการเปลี่ยนแปลง มิฉะนั้น ถึงแม้รวยแค่ไหน หากไม่รู้จักประหยัดมัธยัสถ์และความขยัน ความมั่งคั่งก็จะหมดลงไปที่สุดในที่สุด แสดงให้เห็นถึงความคิดและค่านิยมของชาวกัวที่ยกย่องผู้มีความขยัน เนื้อเรื่องได้ระบุชื่อตัวละครและสถานที่ชัดเจน นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานที่ชาวบ้านเชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันในหมู่บ้านชาวกัว จึงเป็นนิทานประเภทนิทานชีวิต

3. เด็กขโมยกับแม่ (爱偷盗的孩子和他的母亲 aitoudaodehaizihetademuqin)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กาลครั้งหนึ่งมีเด็กคนหนึ่งซึ่งครอบครัวยากจนมาก แม้แต่เข็มกับด้ายเส้นเล็กก็ไม่มีเงินซื้อ วันหนึ่งเด็กไปเล่นที่ตลาด เห็นเศรษฐีคนหนึ่งกำลังเร่งให้ช่างตัดเสื้อรีบทำเสื้อให้ เด็กแปลกใจจึงเข้าไปดูใกล้ ๆ เห็นช่างตัดเสื้อใช้เข็มเงินเล็ก ๆ ปักเข้าปักออกและเสื้อที่ทำออกมาสวยงาม เด็กจึงคิดในใจว่าถ้าแม่มีเข็มเงินอันนี้ลูกก็จะได้มีเสื้อสวย ๆ ใส่ จึงขโมยเข็มเงินเล็ก ๆ ไปขณะที่ช่างตัดเสื้อไม่ทันสังเกต และบอกแม่ว่าเก็บได้มาจากถนน แม่เชื่อและชื่นชมลูกว่าเป็นเด็กดีหลายปีผ่านไป เด็กโตขึ้นเป็นหนุ่ม กลายเป็นผู้ที่ไม่ชอบทำงาน มีแต่เอาเปรียบคนอื่นและขโมยของจากนั้น ชายหนุ่มไม่พอใจของเล็ก ๆ ที่ได้มา จึงไปขโมยเงินทองในบ้านเศรษฐี แต่ถูกคนรับใช้ในบ้านเศรษฐีจับได้ จึงได้รับการลงโทษด้วยการตัดศีรษะ ในวันประหาร แม่มากอดลูกร้องไห้ แม่เสียใจที่ไม่เข้มงวดกับการสอนลูกตั้งแต่เด็กจึงได้ผลกรรมวันนี้ ชายหนุ่มขอกินน้ำนมของแม่เป็นครั้งสุดท้าย

ทันใดนั้น หัวนมของแม่ลูกลูกก็ตอก ทั้งลูกทั้งแม่ได้รับการลงโทษอย่างร้ายแรง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของแม่ลูกสองคนในสังคมเผ่าว่า แม่ตามใจลูกมากเกินไปและไม่ได้อบรมสั่งสอนลูกอย่างเคร่งครัด จึงได้ผลกระทบที่ไม่ดีกลับมา ได้แก่ ลูกติดนิสัยไม่ดี จนนำไปสู่โศกนาฏกรรมในที่สุด จากนิทานรู้ได้ว่า การอบรมสั่งสอนลูกหลาน พ่อแม่ ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีอบรมสั่งสอนลูกอย่างเคร่งครัด สอนลูกให้พัฒนานิสัยที่ดีตั้งแต่เด็ก ชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดให้ทันเวลาและขอโทษแก้ไข ดังนั้น จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานชีวิต เกี่ยวกับการสั่งสอนลูกหลาน นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานที่ชาวบ้านเชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริงในหมู่บ้านชาวกว่า จึงเป็นนิทานประเภทนิทานชีวิตที่มีคติสอนใจ

4. เอ้าปานกับซานลู (奥班与三路 aobanyusanlu)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ที่หมู่บ้านชาวกว่า มีหญิงสาวคนหนึ่งชื่อเอ้าปาน (奥班 aoban) สวยงามและขยัน รักกับหนุ่มคนหนึ่งชื่อซานลู (三路 sanlu) แต่เนื่องจากซานลูเป็นเด็กกำพร้ายากจน พ่อของเอ้าปานไม่อนุญาตให้ทั้งสองแต่งงานกัน เอ้าปานรู้การตัดสินใจของพ่อไม่มีวันเปลี่ยนแปลง จึงหมดความหวังและเอาเชือกฆ่าตัวตาย ซานลูรู้แล้วเจ็บใจมากจึงเอามีดฆ่าตัวตายตาม พ่อมองว่า เรื่องนี้ไม่เป็นเรื่องมงคล จึงตัดสินใจแยกฝั่งศพของคู่รักคู่นี้ คนหนึ่งฝังไว้ที่ภูเขาทิศตะวันออก อีกคนหนึ่งฝังไว้ที่ภูเขาทิศตะวันตก ไม่นานที่หลุมฝังศพสองที่นี้มีไม้ไผ่ขึ้นมายาวและเชื่อมพันกันไว้ พ่อเห็นแล้วโมโหมาก จึงไปตัดและเผาไม้ไผ่ให้หมด ขณะนี้ มีดวงดาวสองดวงลอยขึ้นมาและลอยไปถึงท้องฟ้า หลังจากนั้น ผู้คนจึงเรียกดวงดาวดวงหนึ่งว่าเอ้าปาน เรียกอีกดวงหนึ่งว่าซานลู

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องคู่รักสองคนฆ่าตัวตายเพื่อความรักในภูเขา อาว่า แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการเลือกคู่ครองในสายตาของพ่อแม่ คือ พ่อแม่มักอยากให้ลูกแต่งงานกับ ผู้ที่ร่ำรวยมีฐานะเพื่อจะได้มีอนาคตที่ดีและมีโอกาสได้เปลี่ยนแปลงฐานะยากจนของบ้าน ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวกว่า ที่ยกย่องผู้มีความกล้าหาญต่อความรักและมีความรักที่แท้จริง ไม่ว่าจะในโลกที่มีชีวิตอยู่หรือโลกที่ไร้ชีวิต เนื้อเรื่องได้ระบุชื่อตัวละครและสถานที่ชัดเจน นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานที่ชาวบ้านเชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันในหมู่บ้านชาวกว่า จึงเป็นนิทานประเภทนิทานชีวิต

5. ชุนตันขายเมีย (春胆卖妻 chundanmaiqi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) มีหนุ่มคนหนึ่งชื่อชุนตัน (春胆 chundan) มีร่างกายแข็งแรงและมีฝีมือดีในการล่าสัตว์ และรักกับหญิงสาวคนหนึ่งชื่อหมู่บ้านหงจ้าย (农寨 nongzhai) หญิงสาวคนนี้ชื่อเย่หยง (叶永 yeyong) ขยันและสวยงาม ทั้งร้องเพลงไพเราะและเต้นงาตามด้วย ทั้งสองแต่งงานกันและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข แต่เวลาผ่านไปหลายปี เย่หยงคลอดลูกสามคนเป็นลูกสาวหมด ทำให้ชุนตันมีความชอบต่อเย่หยงน้อยไปเรื่อย ๆ และได้เมียอีกคนหนึ่งจากหมู่บ้านโวหนู (窝努 wonu) ซึ่งเมียคนนี้ชื่ออานหมุย (安木伊 anmuyi) เป็นคนขี้เกียจและขี้ฉ้อ คิดอยากใหเย่หยงตายไปในวันหนึ่ง จึงพูดไม่ดีเกี่ยวกับเย่หยงต่อ

หน้าสามี่ สามี่โมโหมากจึงทุบตีเย่หยงและชายเย่หยงไปให้คนอื่น หลังจากที่เย่หยงไป สถานการณ์ในครอบครัวแย่งลงทุกปี สามี่จึงนึกถึงความดีของเย่หยงและรู้สึกเสียใจมาก จึงยิงอานหมู่ยี่จนตายแล้วออกไปตามหาเย่หยง แต่ไม่ได้ผล หลังจากนั้น เย่หยงเสียชีวิตที่พื้นที่อาหลังมิ่ง (阿朗孟 alangmeng) แล้วกลายเป็นเหมืองเงิน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตสามี่ภรรยาในครอบครัวหนึ่งที่ภูเขอาหว่า มีลักษณะสามี่หาเมียใหม่แล้วทิ้งเมียเก่า สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้มีความขยันและเรียบง่าย อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงในสมัยก่อนชาวว่าให้ความสำคัญกับการมีบุตรชายในครอบครัว และมองว่าในครอบครัวอย่างน้อยต้องมีลูกชายหนึ่งคน ยังสะท้อนให้เห็นปัญหาครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างเมียหลวงกับเมียน้อย นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานที่ชาวบ้านเชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริงในภูเขอาหว่า จึงเป็นนิทานประเภทนิทานชีวิตเพื่อสอนให้รู้ว่าคนเราต้องเรียนรู้ที่จะทะนุถนอมและเข้าใจชีวิตของตน และรู้ว่าการทำดีได้ดี ทำชั่วย่อมได้ผลไม่ดีเป็นการตอบแทน

สรุปได้ว่า นิทานชีวิตของชนเผ่าว่าส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักและชีวิตครอบครัวในสังคมเผ่าว่า สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับความรักชนเผ่าว่าที่ยกย่องความรักที่แท้จริง และค่านิยมในการเลือกคู่ครอง มองจิตใจสำคัญกว่าทรัพย์สินเงินทองหรือหน้าตาภายนอก ยกย่องผู้มีความขยันและจิตใจดีงาม อีกทั้ง การอบรมสั่งสอนลูกหลานให้ทำดี พ่อแม่ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี อบรมสั่งสอนลูกอย่างเคร่งครัด และคนเราต้องเข้าใจชีวิตของตน

3.9 นิทานคติ

นิทานคติเป็นเรื่องที่มีขนาดไม่ยาวมาก ดำเนินเรื่องไม่ซับซ้อน ตัวละครเป็นคนหรือสัตว์ก็ได้ แนวคิดที่ปรากฏในนิทานมักเป็นคุณค่าของจริยธรรมและผลแห่งกรรมที่ชี้ให้เห็น คือ กรรมดีได้ดี กรรมชั่วได้ชั่ว กรรมดี เช่น ความกตัญญูรู้คุณ ความเมตตากรุณา ความเคารพเชื่อฟัง ความซื่อสัตย์ ความเลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนา เป็นต้น กรรมชั่ว เช่น ความไม่กตัญญูรู้คุณ ความใจร้ายโหดเหี้ยม ความดื้อรั้น ความทรยศ ความโลภ นอกใจ เป็นต้น (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2545, น. 109)

นิทานคติของชนเผ่าว่ามีเนื้อหากว่าถึงการกระทำของตัวละครมีทั้งคน สัตว์และสิ่งของได้แก่ ตัวละครที่มีนิสัยตรงกันข้ามแต่มีผลที่ได้มาไม่เหมือนกัน เช่น พี่ชายใจร้ายเอาเปรียบน้องชายที่ใจดี แต่กลับทำให้ตนเองเสียประโยชน์ มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับความกตัญญู เช่น ลูกชายขายพ่อเพื่อลดภาระ ยังมีเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับความโลภของแก้งในการกินมะกอกทำให้เทพเจ้าลงโทษ เป็นต้น ในการเล่านิทานประเภทนี้ ผู้เล่ามักให้เห็นผลดีและผลร้ายของกรรมในตอนท้ายเรื่อง เพื่อเป็นการอบรมสั่งสอนผู้อ่านหรือผู้ฟังให้เป็นคนดี ทำดี มีความกตัญญูรู้คุณ ไม่โลภ มีจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

1. พี่ชายใจร้าย (坏心肠的哥哥 huaixinchangdegege)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว มีพี่น้องชาว้าสองคนอาศัยอยู่ด้วยกันและใช้ชีวิตอย่างลำบากหลังจากพ่อแม่เสียชีวิต เมื่อโตขึ้น พี่ชายจึงอยากแบ่งทรัพย์สินกับน้องชายเพื่อแยกกันอยู่ ทรัพย์สินในบ้านมีเพียงวัวหนึ่งตัวกับไก่หนึ่งตัวเท่านั้น พี่ชายจึงจูงวัวไป เหลือไก่ตัวหนึ่งให้น้องชาย น้องชายเฝ้าดูแลไก่ตลอด กังวลถูกแมวป่าจับไปกิน วันหนึ่งแมวให้น้องชายส่งแมวไปแข่งขันร้องเพลง แมวชนะได้รางวัลเป็นล่อตัวหนึ่ง จึงให้น้องชายเอาไปเลี้ยง พี่ชายเห็นแล้วไปถามสาเหตุ แล้วจับแมวไปแข่งร้อง แต่แมวไม่ยอม จึงถูกพี่ชายฆ่าตายไป น้องชายรู้แล้วเสียใจมากจึงไปหาศพแมวมามาฝังไว้ให้ดี วันหนึ่ง น้องชายออกไปเห็นที่ฝังศพแมวมามีต้นไม้ใหญ่ จึงคิดตัดต้นไม้มาทำเป็นรางใส่อาหารหมู และได้เงินตกมาจากต้นไม้ในขณะตัด และเมื่อมีรางแล้ว หมูน้อยในบ้านโตขึ้นทุกวัน ตัวใหญ่และแข็งแรง พี่ชายเห็นแล้วจึงไปถามน้องชาย และขนรางไปใช้ที่บ้าน แต่หมูในบ้านไม่ได้โตขึ้น กลับตัวเล็กลงและตายกันหมด พี่ชายโมโหจึงเผารางทิ้ง น้องชายรู้แล้วเสียใจมาก จึงไปเก็บชิ้นส่วนที่เหลือจากการเผา และทำเป็นหวีให้เมียใช้ เมียใช้แล้วผมยาวขึ้นเรื่อย ๆ พี่ชายเห็นแล้วจึงขอไปให้เมียใช้ด้วย แต่เมียใช้แล้วกลายเป็นหัวล้านทันที พี่ชายไม่เข้าใจ จึงไปถามผู้คนในหมู่บ้าน ผู้คนตอบว่า “เธอนี้แหละนิสัยไม่ดี”

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครพี่น้องสองคนที่มีนิสัยตรงกันข้าม น้องชายใจดีนิสัยดี พี่ชายใจร้ายนิสัยไม่ดี จึงทำให้ผลที่ได้มามีความแตกต่างกัน คนใจดีได้ผลมาเป็นเรื่องดีหมด คนนิสัยไม่ดีได้ผลเป็นเรื่องไม่ดี แสดงให้เห็นผลแห่งกรรม ได้แก่ การทำดีได้ดีและการทำชั่วได้ชั่ว และยังแสดงให้เห็นความคิดของชาว้าที่ควรมีนิสัยที่ดี ทำเรื่องที่ดี ไม่ควรคิดร้ายต่อผู้อื่น ยังเห็นได้ว่าชนเผ่าว้ามีความเชื่อเรื่องกรรม เชื่อว่าเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีเหตุผล นิทานเรื่องนี้จึงเป็นนิทานคติ

2. สองพี่น้องขายพ่อ (两兄弟卖爹 liangxiongdimaide)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นานมาแล้ว ที่หมู่บ้านชาว้ามีพี่น้องสองคนอาศัยอยู่กับพ่อ พ่อแก่แล้วทำอะไรไม่ได้ พี่น้องทั้งสองจึงไม่ยอมเลี้ยงพ่อและมองพ่อเป็นภาระ จึงตัดสินใจลักพาพ่อเผาไปขายที่ตลาดให้กับคนอื่น ในระหว่างทางเห็นนกกระจอกตัวหนึ่งยืนพักอยู่บนกิ่งไม้ จึงปาก้อนหินเข้าไปโดนหัวนกตาย และในรังนกมีลูกนกเล็ก ๆ 4 ตัวกำลังอ้าปากร้องไม่หยุด พี่น้องสองคนแปลกใจจึงไปถามพ่อ พ่อตอบว่าเพราะว่าลูกนกกำลังรอแม่ขนานอาหารมาให้ เหมือนหนูสองคนตอนเด็ก ๆ นั้นแหละ พี่น้องสองคนฟังแล้วก็ก้มหน้าลงด้วยความละอายใจและรู้สึกผิด จากนั้น พี่น้องสองคนจึงพาพ่อกลับบ้าน และเลี้ยงดูแลพ่อเป็นอย่างดีจนสืบทอดกันมาถึงทุกวันนี้ และเมื่อมีอาหารดีอร่อยต้องนำไปให้พ่อแม่กินก่อน

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตัวละครพี่น้องสองคนจากการที่เป็นคนใจร้ายทิ้งพ่อไป ไม่มีความกตัญญูรู้คุณ กลายเป็นคนที่มีความกตัญญูรู้คุณ แสดงให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณของชนเผ่าว้า ชาว้ามองว่า การเลี้ยงดูแลบิดามารดาไม่เพียงแต่เป็นหน้าที่ของลูกเท่านั้น ยังเป็นพฤติกรรมและจริยธรรมที่ดีประเภทหนึ่ง การมีความกตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดา

ยอมได้รับคำชมและความเคารพจากผู้คน มิเช่นนั้น จะถูกประณามจากผู้คน ซึ่งการเอาใจใส่และมีความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่เป็นคุณธรรมที่ดีตามประเพณีของชาวจีนว่า นิทานเรื่องนี้จึงเป็นนิทานคติสอนให้เรารู้ว่าต้องมีความกตัญญูรู้คุณ

3. กระต่อมมุงจากกับพระอาทิตย์ (草房和太阳 caofanghetaiyang)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีกระต่อมมุงจากหลังหนึ่งที่ถูกร้างขึ้นมาใหม่ภูมิใจกับตัวเองมากและคิดว่ามันสวยเหลือเกิน สวยกว่าพระอาทิตย์ด้วย จึงมองขึ้นไปบนท้องฟ้าและหัวเราะเยาะดวงอาทิตย์อย่างเหยียดหยาม ไม่นานหน้าฝนมาถึง พระอาทิตย์ซ่อนตัวไว้ในเมฆหนา ๆ ส่วนกระต่อมมุงจากนั้นโดนฝนไปวัน ๆ ไม่นานมีตะไคร่น้ำจำนวนมากขึ้นบนผิวหลังคา และเมื่อพระอาทิตย์ออกมาอีกครั้ง แต่กระต่อมมุงจากไม่สามารถส่องประกายสีทองได้อีกต่อไปแล้ว

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของที่มีความเยอหยิ่ง สูดท้ายจบด้วยความอับอาย ไม่น่าพูดถึง นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานคติสอนให้เรารู้ว่าทุกสิ่งในโลกมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คนเราทุกคนและทุกสิ่งบนโลกล้วนมีคุณค่าและจุดเด่นของตน บางคนอาจมีจุดเด่นด้านนี้ และบางคนอาจมีจุดเด่นอีกด้านหนึ่ง เราไม่ควรมองจุดเด่นของเราแล้วไปดูถูกคนอื่นขณะที่คนอื่นไม่ได้แสดง จุดเด่นออกมาให้เห็น และแสดงให้เห็นถึงความคิดของชาวจีนว่าที่มองความเยอหยิ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี

4. เก้งกินมะกอก (麋子吃橄榄 jizichiganlan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) ทุกคนรู้ว่าการกินมะกอกสามารถดับกระหายได้ ตัวเก้งไม่เชื่อจึงไปเก็บกินที่ริมถนน และกัดเข้าไปทั้งขมทั้งฝาดจึงทิ้งไปหมด ไม่นานมาถึงที่สระน้ำ ตัวเก้งไปดื่มน้ำรู้สึกน้ำชื่นใจร่อยมากกว่าปกติ จึงเชื่อว่าเป็นผลจากมะกอกแน่ ๆ จึงกลับไปเก็บมะกอก เมื่อกินหมดก็กลับไปเก็บอีกหลายครั้ง ทำให้ไม่เหลืออะไรบนต้นมะกอก การกระทำของตัวเก้งทำให้เทพเจ้าสายฟ้าโมโห เห็นว่าเก้งโลภเกินไป มิรู้จักพอ จึงลงโทษเก้งอย่างรุนแรง ซึ่งปัจจุบันนี้ ที่หน้าผากบนหัวเก้งจะมีรอยการลงโทษอยู่ด้วยเพื่อเป็นการเตือนว่าไม่ควรโลภ

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครที่เป็นสัตว์มีความโลภไม่รู้จักพอ จึงทำให้ได้รับการลงโทษเป็นผลกรรม นิทานเรื่องนี้จึงเป็นนิทานคติสอนให้เรารู้ว่าคนเราต้องรู้จักเพียงพอ รู้จักการแบ่งปัน ไม่ควรเป็นคนที่มีความโลภ และแสดงให้เห็นถึงความคิดของชาวจีนว่าที่มองความโลภเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี

5. นิทานเรื่องคุณตรงกับคุณอ้อม (直和弯的故事 zhihewandegushi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ที่หมู่บ้านชาวว่า มีเพื่อนสองคน คนหนึ่งชื่อตรง อีกคนหนึ่งชื่ออ้อม วันหนึ่ง ตรงถามอ้อมว่า “การเป็นคนตรงดีหรืออ้อมดี” ทั้งสองต่างคนต่างมีความคิดตนเอง จึงไปถามผู้อื่น ผู้อื่นบางคนตอบตรงดี บางคนตอบว่าบางที่อ้อมก็ดี แต่คนส่วนมากตอบว่าเป็นคนตรงดี อ้อมฟังแล้วโกรธมากจึงใช้มีดควักลูกตาของตรงออก ตรงเจ็บร้องไห้ทำให้เทพเจ้าได้ยิน เทพเจ้าจึงลงไปช่วยคนตรงผู้ซึ่งอ้อมใส่ลูกตาให้ตรง และมอบกล่องข้าวไม้ไผ่ให้ตรง และบอกว่าเมื่อพบเรื่อง

ลำบากก็เขย่ากลอง เทพเจ้าก็จะลงมาช่วย ตรงกลับบ้านไม่มีอาหารกินจึงเขย่ากลอง ทันใดนั้น มีอาหารอร่อย ๆ เต็มโต๊ะ แต่ตรงไม่ฟังพากลอง และขยันทำงานทุกวันจนรวยขึ้น อ้อมรู้แล้วจึงไปถาม ตรง และอยากได้กลองด้วย จึงขอให้ตรงควักลูกตาตนออกไป เทพเจ้าลงมาและใส่ลูกตาให้อ้อม และมอบกลองให้อ้อม แต่พอถึงบ้าน อ้อมก็เริ่มเขย่ากลอง เขย่าไปเขย่ามา อ้อมกับเมียตายไปหมด

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครสองฝ่ายที่มีนิสัยตรงกันข้าม ฝ่ายหนึ่งใจดีขยัน นิสัยดีซื่อสัตย์ อีกฝ่ายใจร้ายนิสัยไม่ดี จึงทำให้ผลที่ได้มาไม่เหมือนกัน คนซื่อสัตย์ใจดีได้ผลดี คนนิสัยไม่ดีได้ผลเป็นเรื่องไม่ดี แสดงให้เห็นผลแห่งกรรม ได้แก่ การทำดีได้ดีและการทำชั่วได้ชั่ว และยังแสดงให้เห็นความคิดของชาวไร่ที่ควรมีนิสัยที่ดี ทำเรื่องที่ดี ขยัน และซื่อสัตย์ ไม่ควรคิดร้ายต่อผู้อื่นหรืออยากได้มากไม่รู้จักเพียงพอ ยังเห็นได้ว่าชนเผ่าว่ามีความเชื่อเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้าจะให้ความช่วยเหลือคนดี และเชื่อเรื่องกรรม เชื่อว่าเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีเหตุผลหมด นิทานเรื่องนี้จึงเป็นนิทานคติ

6. สระน้ำกับน้ำพุภูเขา (潭水和山泉 tanshuiheshanquan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สระน้ำถมน้ำพุภูเขาอย่างอิจฉาว่า ทำไมน้ำพุภูเขาจึงสว่างสดใสอยู่เสมอ น้ำพุภูเขาตอบว่าเพราะฉันก้าวไปข้างหน้าเสมอ ฉันไม่โลภสำหรับความตื่นเต็นและความสุขในช่วงเวลานี้ ฉันไม่เข้าไปพัวพันกับโศกเศร้าเล็กน้อย ๆ น้อย ๆ ที่ขี้เล่น และฉันไม่ถูกล่อลวงด้วยดอกไม้ที่มีเสน่ห์ ฉันจำได้แค่ว่าวิ่งไปที่ทุ่งนาและหมู่บ้าน ไปยังสถานที่ที่ต้องการฉัน

นิทานเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายลักษณะของสระน้ำกับน้ำพุภูเขา มีความแตกต่างกัน เป็นนิทานเปรียบเทียบสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ จากเนื้อหาแสดงให้เห็นถึงความคิดของชนเผ่าว่าและให้คติสอนใจว่า คนเราเป็นคนต้องมีเป้าหมาย ไม่โลภ ไม่หลงความสวยงามชั่วคราว ต้องรู้จักในการปฏิเสธการรบกวนและการล่อลวงของสภาพแวดล้อมภายนอก ไม่หลงทางจนลืมหัวใจดั้งเดิมของตัวเอง จึงเป็นนิทานคติสอนใจ

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติของชนเผ่าว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครสองคนที่มีนิสัยตรงกันข้าม ได้ผลกรรมที่ไม่เหมือนกัน ตัวละครที่เป็นคน สัตว์และสิ่งของ ที่มีการกระทำที่ไม่ดี และจบด้วยผลไม่ดี เป็นต้น นิทานเหล่านี้สอนให้เราเห็นว่า คนเราต้องมีความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณต่อเรา มีความขยันทำดี ไม่โลภ แสดงให้เห็นถึงความคิดและค่านิยมของชนเผ่าว่าที่ยกย่องผู้มีการกระทำที่ดี ขยัน ไม่เย่อหยิ่ง และมีความกตัญญูรู้คุณ ยังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องผลแห่งกรรมของชาวไร่ เชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นด้วยเหตุ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าทั้ง 143 เรื่อง สามารถจัดเป็น 9 ประเภท ได้แก่

- 1) นิทานอธิบายเหตุ 37 เรื่อง
 - 2) นิทานมุขตลก 29 เรื่อง
 - 3) นิทานสัตว์ 21 เรื่อง
 - 4) นิทานมหัศจรรย์ 13 เรื่อง
 - 5) นิทานประจำถิ่น 13 เรื่อง
 - 6) นิทานปรัมปรา 12 เรื่อง
 - 7) นิทานศาสนา 6 เรื่อง
 - 8) นิทานชีวิต 6 เรื่อง
 - 9) นิทานคติ 6 เรื่อง
- จากเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าที่สามารถจัดแบ่ง

หลายประเภทตามเนื้อหาที่กล่าวมาข้างต้น มีทั้งเนื้อหาที่เกี่ยวกับความเป็นมาของโลก ความเป็นมาของชนเผ่าว้า และสิ่งต่าง ๆ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ชนเผ่าว้าอาศัยอยู่ รวมทั้งลักษณะของสัตว์และพืชต่าง ๆ การจัดแบ่งประเภทของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว้า ทำให้เห็นวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และค่านิยมต่าง ๆ ของชนเผ่าว้าอย่างชัดเจน เช่น ความเชื่อเรื่องการนับถือเทพเจ้าต่าง ๆ มังกร การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การนับถือวีรบุรุษและสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องการดูดวงกระดูกไก่ เทศกาลไฟไหม้ เทศกาลข้าวใหม่ ประเพณีการต้อนรับแขก ภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ผลผลิตในท้องถิ่น วิถีชีวิตอยู่ใกล้ธรรมชาติ ค่านิยมในการยึดมั่นคุณธรรม เช่น ความกล้าหาญ การทำความดี ความฉลาดไหวพริบ ความกตัญญูรู้คุณ และยกย่องความรักที่แท้จริง

บทที่ 4

อนุภาคในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าที่แปลเป็นภาษาไทย

อนุภาค หมายถึง องค์ประกอบเล็ก ๆ ย่อย ๆ ในนิทาน ซึ่งต้องไม่ใช่เรื่องธรรมดา และยังต้องมีลักษณะพิเศษสะดุดตา ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 38-39) ได้แบ่งองค์ประกอบอนุภาคเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) อนุภาคตัวละคร ตัวละครที่มีลักษณะแปลกหรือพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง 2) อนุภาควัตถุสิ่งของ มีลักษณะพิเศษหรือแปลกผิดธรรมดา และ 3) อนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่มีลักษณะเด่นหรือพิเศษ ซึ่งการวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นชนเผ่าว่า ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามการแบ่งประเภทของอนุภาคดังกล่าว และพบผลการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 อนุภาคตัวละคร

4.1.1 อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดา

4.1.2 อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษ

4.1.3 อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์

4.2 อนุภาควัตถุสิ่งของ

4.2.1 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา

4.2.2 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษ

4.2.3 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์

4.2.4 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากธรรมชาติ

4.3 อนุภาคเหตุการณ์

4.3.1 อนุภาคเกี่ยวกับการสร้างโลก

4.3.1.1 อนุภาคการยิงพระอาทิตย์

4.3.1.2 อนุภาคน้ำท่วม

4.3.1.3 อนุภาคไฟไหม้

4.3.2 อนุภาคเกี่ยวกับการต่อสู้

4.3.2.1 อนุภาคการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับผู้วิเศษ

4.3.2.2 อนุภาคการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ผู้มีอำนาจ

4.3.3 อนุภาคการแปลงร่าง

4.3.4 อนุภาคเกี่ยวกับครอบครัว

4.3.4.1 อนุภาคการแต่งงานที่ผิดปกติ

4.3.4.2 อนุภาคการมีเพศสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

- 4.3.4.3 อนุภาคการตั้งครรภ์ผิดปกติ
- 4.3.4.4 อนุภาคแม่เลี้ยงกลั่นแกล้งลูกเลี้ยง
- 4.3.4.5 อนุภาคการขายสมาชิกในครอบครัว
- 4.3.4.6 อนุภาคการเสียสละชีวิตเพื่อความรัก
- 4.3.5 อนุภาคการทดสอบ
- 4.3.6 อนุภาคการลงโทษ
- 4.3.7 อนุภาคการตัดศีรษะ

4.1 อนุภาคตัวละคร

อนุภาคตัวละคร หมายถึง ตัวละครที่มีลักษณะเป็นพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น รูปร่างหน้าตาแปลก ความสามารถพิเศษ เป็นต้น อนุภาคตัวละครที่พบในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดา อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษ และอนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ ซึ่งอนุภาคตัวละครเหล่านี้มีทั้งตัวละครที่เป็นฝ่ายดีและตัวละครสนับสนุนช่วยเหลือตัวเอง ยังมีตัวละครฝ่ายร้ายด้วย ดังนี้

4.1.1 อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดา

อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดาที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า หมายถึง ตัวละครที่เป็นบุคคลธรรมดา แต่มีลักษณะเป็นคนดี มีความกล้าหาญ มีน้ำใจ มีความซื่อสัตย์กว่าคนทั่วไป ชอบช่วยเหลือชาวบ้าน ทำให้ตัวละครได้รับความช่วยเหลือจากของวิเศษสามารถต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดายังปรากฏตัวละครใจร้ายที่ทำร้ายคนในครอบครัวด้วย ดังเช่น

นิทานเรื่อง *ตำรือหาน* (达惹罕 darehan) กล่าวถึงนายตำรือหานผู้เป็นมนุษย์ธรรมดาที่มีความกล้าหาญไปจัดหาพระอาทิตย์และตามหาลูกชาย และได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษ ทำให้ตำรือหานมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติและสามารถต่อสู้กับเทพเจ้าบนฟ้าได้ ดังนี้

เทพเจ้าฟ้ากับเทพเจ้าแผ่นดินต่อสู้กัน เทพเจ้าฟ้าพ่ายแพ้จึงแอบซ่อนพระอาทิตย์ไว้เพื่อเป็นการแก้แค้น ผู้คนอาศัยอยู่ในความมืดไม่สามารถทำมาหากินได้ คนตายไปทุกวัน นายตำรือหาน (达惹罕 darehan) เห็นแล้วสงสารผู้คนมาก จึงให้ลูกชายไปจัดหาพระอาทิตย์ แต่ถูกเทพเจ้าบนฟ้าจับไป...ตำรือหานได้รับรองเท้าจากผู้มีอิทธิฤทธิ์แล้วไปต่อสู้กับทหารเทพอย่างกล้าหาญ จนทหารเทพพ่ายแพ้ จากนั้น ตำรือหานจึงไปต่อสู้กับเทพฟ้า ตำรือหานสามารถข้ามภูเขาและบินขึ้นลงฟ้าดินได้หลังจากใส่รองเท้าที่ได้มาจากผู้มีอิทธิฤทธิ์ จนเหยียบร่าง

ของเทพฟ้าไว้วัดไต้หวัน เทพฟ้าแพ้ว สุดท้ายได้ดวงอาทิตย์และช่วยชีวิตของ
ลูกชายตัวเองกลับคืน

(ตำรือทาน. 2533 : 73)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเป็นบุคคลธรรมดาที่มีน้ำใจและมีความกล้าหาญ
กล้าไปต่อสู้กับผู้มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ จึงได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษ ทำให้มีพลังวิเศษ
สามารถข้ามภูเขาขึ้นฟ้าและต่อสู้กับพวกเทพเจ้าต่าง ๆ ได้ อนุภาคตัวละครสะท้อนให้เห็นถึงชนเผ่าว่า
ให้ความสำคัญกับความกล้าหาญ ยกย่องการทำดี มีน้ำใจ เชื่อว่าคนที่ทำดียอมได้รับผลสำเร็จในที่สุด
นับถือวีรบุรุษตำรือทาน มีความเชื่อเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่สามารถให้
รางวัลแก่ผู้ทำดี และลงโทษผู้ทำชั่วได้

นิทานเรื่อง *เด็กน้ำเต้า* (葫芦娃 huluwa) กล่าวถึง เด็กน้ำเต้าเป็นบุคคลธรรมดาหน้าตา
ซีเหร่ มีลักษณะรูปร่างแบบหัวแหลมท้องใหญ่ราวกับน้ำเต้า แต่เป็นคนซื่อสัตย์ ใจดี และชอบ
ช่วยเหลือชาวบ้าน ชอบลูกสาวของเศรษฐี จึงได้รับความช่วยเหลือจากเทพเจ้ามาปูลงนทองให้ ดังนี้

แม่มีลูกชายคนหนึ่งที่มีหัวแหลม ท้องใหญ่ราวกับน้ำเต้า ถึงแม่เด็กน้ำเต้ามี
หน้าตาซีเหร่แต่ก็ใจดีและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น และได้รับความชื่นชมจากคนใน
หมู่บ้าน เด็กน้ำเต้าชอบสาวสวย (Hye) ลูกสาวของผู้ใหญ่บ้านมาตั้งแต่เด็ก
เมื่อโตขึ้นจึงขอให้แม่ไปสู้อ ผู้ใหญ่บ้านฟังแล้วจึงหัวเราะและบอกว่าหากเด็ก
น้ำเต้าสามารถปูลงนทองจากบ้านเธอมาถึงบ้านผม ก็จะยอมให้ลูกสาวแต่งงานกับ
เด็กน้ำเต้า ถ้าปูลงไม่ได้ เด็กน้ำเต้าก็ต้องมาใช้แรงงานที่บ้านผมเป็นเวลา 10 ปี
เด็กน้ำเต้าได้รับความสงสารและความเมตตาจากคนทั้งหมู่บ้านและพากันยกทอง
ให้เด็กน้ำเต้า ความจริงใจของเด็กน้ำเต้าทำให้เทพเจ้าปาหย่าเอิน (巴牙恩
bayaen) ซาบซึ่งใจมาก เทพเจ้าจึงให้ทหารบนฟ้า ผีและเทพต่าง ๆ ลงมาช่วยเด็ก
น้ำเต้าปูลงนทอง เด็กน้ำเต้าจึงได้แต่งงานกับสาวสวยได้ในที่สุด

(เด็กน้ำเต้า. 2533 : 165-166)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเด็กน้ำเต้าเป็นบุคคลธรรมดายากจน หน้าตา
ซีเหร่แต่ก็เป็นคนใจดี ซื่อสัตย์ มีความขยันหมั่นเพียร ชอบช่วยเหลือชาวบ้าน จนได้สัมผัสใจของคน
ในหมู่บ้านและพระเจ้าปาหย่าเอิน ในที่สุดได้แต่งงานกับคนที่ตนเองรักและได้รับเลือกเป็นหัวหน้า
หมู่บ้าน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของอนุภาคตัวละครที่มีความขยันหมั่นเพียร มีความกล้าหาญใน
การตามหาความรักต่างชนชั้น สะท้อนให้เห็นว่า ชาวเว้ายกย่องความขยันและผู้ซึ่งช่วยเหลือผู้อื่น
โดยเฉพาะผู้ที่แสวงหาความรักอย่างกล้าหาญ ชาวเว้าให้ความสำคัญกับหัวใจมากกว่าหน้าตาภายนอก
และเชื่อว่าคนที่มีความขยันยอมที่จะบรรลุลสิ่งที่ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่อง
เทพเจ้าปาหย่าเอิน เชื่อว่าเทพเจ้าจะคอยปกป้องช่วยเหลือผู้ที่ทำดี

นิทานเรื่อง เทพเจ้าพี่น้อง (兄妹# xiongmeishen) กล่าวว่ามนุษย์ไม่มีอาหารกินจึงไปขอเมล็ดธัญพืชจากเทพเจ้าตาเหมยจี สุดท้ายมีพี่น้องสองคนชื่อลู่อัยหมู่กับลู่อัยซงดำดิ่งลงสู่ทะเลและปราบทหารและราชามังกรที่ปกป้องเมล็ดธัญพืช จากนั้นตายกลายเป็นภูเขางมิงและภูเขาเจียวที่ชาววั่นนับถือ ดังนี้

...เมื่อมนุษย์ออกมาจากถ้ำไม่มีอะไรกิน...พี่น้องสองคนชื่อลู่อัยหมู่ (鹿埃姆 luaimu) กับลู่อัยซง (鹿埃松 luaisong) จึงอาสาดำดิ่งลงสู่ทะเลไปจัดหาเมล็ดธัญพืชและได้ปราบทหารและราชามังกรที่ปกป้องเมล็ดธัญพืชในที่สุด ในช่วงเวลานั้นฟ้าดินใกล้ชิดกันมาก ลู่อัยซงใช้สากครกชูฟ้าขึ้น และลู่อัยหมู่สอนมนุษย์จุดไฟด้วยก้อนหิน...จากนั้นพี่น้องสองคนแต่งงานกันทำให้เมล็ดธัญพืชเติบโตไม่ตีเพื่อให้ชาวบ้านมีชีวิตที่ดี พี่น้องจึงตัดสินใจอยู่ห่างไกลกัน หลังจากนั้น ทั้งสองเสียชีวิตแล้วกลายเป็นภูเขางมิง (公明山 gongming) และภูเขาเจียว (焦山 jiaoshan) ที่ชาววั่นนับถือในทุกวันนี้

(เทพเจ้าพี่น้อง. 2533 : 74-75)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครพี่น้องสองคนเป็นมนุษย์ธรรมดา แต่มีลักษณะเด่นมีความสามารถและความกล้าหาญกล้าลงไปได้น้ำทะเลและต่อสู้กับทหารราชามังกรได้สำเร็จ มีอิทธิฤทธิ์มากที่สามารถยกฟ้าขึ้นได้และตายแล้วกลายเป็นภูเขาที่ศักดิ์สิทธิ์ อนุภาคตัวละครพี่น้องสองคนสะท้อนให้เห็นถึงชาววั่นนับถือวีรบุรุษผู้เสียสละเพื่อผลประโยชน์ต่อประชาชน ยกย่องผู้ที่มีความสามารถความกล้าหาญ อีกทั้ง อนุภาคพี่น้องที่ตายแล้วกลายเป็นภูเขานั้นสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชนเผ่าที่อยู่ใกล้ธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับภูเขาในธรรมชาติ

นิทานเรื่อง ที่มาของพระอาทิตย์และพระจันทร์ (太阳与月亮的来历 taiyangyuyuelianglaili) กล่าวถึงฟ้ากับพื้นดินได้ถูกเชื่อมพันกันไว้ด้วยโซ่เหล็กใหญ่ ไม่มีผู้ใดสามารถตัดโซ่ให้ขาดได้ มีแต่เด็กกำพร้าชื่อว่าชื่อกู่ต๋วยมีพลังกำลังมากได้ตัดโซ่เหล็กให้ขาด และได้รับเลือกเป็นหัวหน้าชาววั่น ดังนี้

นานมาแล้ว ฟ้าดินได้ถูกเชื่อมพันกันไว้ด้วยโซ่เหล็กใหญ่ มนุษย์ชาววั่นใช้ชีวิตอยู่ในความมืดมิด กษัตริย์ชาววั่นให้ผู้คนมาคิดวิธีตัดโซ่ แต่ไม่มีใครที่จะสามารถตัดโซ่ให้ขาดได้ มนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ พวกเขายอมแพ้ ขณะนี้ มีเด็กกำพร้าชื่อกู่ต๋วย (古堆 guduui) อาสาไปตัดโซ่และขอให้กษัตริย์มอบดาบยาวเล่มหนึ่งเป็นเครื่องมือ และรับรองว่าถ้าโซ่ไม่ขาดยินยอมที่จะรับโทษ ทันทีที่กู่ต๋วยได้ยกดาบล้มผัสกับโซ่เหล็กอย่างสุดกำลังนั้น เสียงอึกทึกเหมือนดินถล่ม โซ่เหล็กขาดแล้วแผ่นฟ้าลอยขึ้นไปที่สูง...กู่ต๋วยได้รับเลือกเป็นผู้นำชาววั่น

(ที่มาของพระอาทิตย์และพระจันทร์. 2533 : 51-53)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครกู่ต๋วยเป็นมนุษย์ธรรมดา แต่มีลักษณะเด่น คือ มีความกล้าหาญและมีผละกำลังมากกว่ามนุษย์ทั่วไป มีอิทธิฤทธิ์มากที่สามารถตัดโซ่ที่เชื่อมโยงฟ้าดิน ให้ขาดได้สำเร็จ ช่วยสรรพสิ่งบนโลกได้พ้นความมืด จึงได้รับเลือกเป็นผู้นำ อนุภาคตัวละครเด็กกำพร้า กู่ต๋วย สะท้อนให้เห็นถึงชาววัยยากย่องความกล้าหาญและผู้ที่มีผละกำลังสูง และมองว่าคุณสมบัติของ ผู้นำต้องมีความสามารถความกล้าหาญที่จะสามารถพาประชาชนพันทุกข์แก้ปัญหาได้

นิทานเรื่อง *เหมืองเงินของภูเขาว่า* (佤山銀矿的故事 washanyinkuandegushi) กล่าวถึงผู้ชายที่ชื่อหูซ่างเฉียนเป็นผู้ที่พาชาวว่าไปค้นพบและขุดเหมืองเงินได้ ดังนี้

คืนหนึ่ง คนในหมู่บ้านฝันถึงเรื่องเดียวกัน จึงไปเชิญโมปา (魔巴 moba) ตูดวง กระดุกไก่อและได้ล่างดี เวลาผ่านไปสามวัน แน่ใจว่ามีชายร่างเตี้ยชื่อหูซ่างเฉียน (吴尚贤 wushangxian) ถือธงดำและชายร่างสูงผอมชื่อหลี่ซานก้วย (李三桂 lisanguai) สวมหมวกเหล็กอย่างในความฝัน ทุกคนพากันมาสอบถามรายละเอียด และให้ทั้งสองคนพาไปหาจุดที่มีเหมืองแร่ หูซ่างเฉียนไม่มีทางเลือก จึงบอกว่าเหมืองเงินอยู่ตรงที่เขาเพิ่งปัสสาวะเมื่อคืนนี้เอง ชาวว่าฟังแล้วจึงไปขุดทันที และขุดเหมืองเงินจำนวนมาก ทุกคนมีความสุขและคิดว่าหูซ่างเฉียนไม่ใช่คนธรรมดา แต่เป็นพระเจ้าที่พาชาวว่าค้นหาเหมืองเงินได้ ขับเคลื่อนการพัฒนาของสังคมแล้ว

(เหมืองเงินภูเขาว่า. 2533 : 283-284)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครหูซ่างเฉียนเป็นบุคคลธรรมดา แต่มีลักษณะเด่น คือเป็นตัวละครมีความฉลาด และมีความสามารถพิเศษที่พาชาวว่าค้นหาเหมืองเงินได้ เป็นวีรบุรุษในประวัติศาสตร์ อนุภาคตัวละครสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่าชื่นชมและเคารพหูซ่างเฉียนวีรบุรุษในประวัติศาสตร์ผู้ที่ได้สร้างผลประโยชน์ต่อการพัฒนาของสังคมแล้ว

นิทานเรื่อง *น้ำพุแห่งน้ำตานก* (鸟类泉 niaoleiquan) กล่าวถึงที่หมู่บ้านปันหง มีพี่น้องสองคนที่ยากจน แต่ขยันและฉลาด ถนัดทั้งการทอผ้าและทำไร่ทำนา จึงได้รับความชื่นชมจากคนทั้งหมู่บ้าน ดังนี้

ที่หมู่บ้านปันหง (班洪 banhong) ในภูเขาอาหว่า (阿伍 awashan) มีหญิงสาวพี่น้องสองคนชื่อเหย่หรง (叶茸 rerong) กับอานบิ่ง (安井 anbing) เป็นหญิงสาวที่สวยงามและฉลาด ทั้งสองเก่ง ขยัน และมีน้ำใจ พี่สาวถนัดในการทอผ้า สามารถทอผ้าให้แก่หญิงสาวในหมู่บ้านได้ในวันเดียวได้ น้องสาวถนัดในการทำไร่ทำนา สามารถปลูกข้าวบนเนินเขาได้แก่ลูกและปลูกต้นชาบนเนินเขาได้ แก้วลูกภายในวันเดียว ทำให้คนในหมู่บ้านได้กินและดื่มอย่างเพียงพอ จนได้รับความชื่นชมจากคนทั้งหมู่บ้าน

(น้ำพุแห่งน้ำตานก. 2533 : 299)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครหญิงสาวพี่น้องสองคนเป็นบุคคลธรรมดา แต่มีลักษณะเด่นคือ พี่น้องสองคนมีฝีมือที่ดีและประสิทธิภาพสูงในการทอผ้าและทำนา มีความขยัน และมีน้ำใจมากกว่าบุคคลทั่วไป อนุภาคตัวละครพี่น้องสองคนสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้หญิงชนเผ่าว่า มักประกอบอาชีพการทอผ้า ปลูกข้าวปลูกยา ยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมของชาวว่าที่เคารพนับถือผู้ที่ทำดีสร้างผลประโยชน์แก่ประชาชน ยกย่องผู้หญิงที่มีความขยัน แข็งแกร่งและเฉลียวฉลาด

นิทานเรื่อง *สาวสองพี่น้อง (两姊妹 liangzimei)* กล่าวถึง แม่เลี้ยงใจร้ายพยายามหาวิธีกลั่นแกล้งรังแกทำร้ายลูกเลี้ยง ทำให้ลูกเลี้ยงใช้ชีวิตลำบาก ดังนี้

สาวยี่ (H-yi) กับสาวเหี้ย (H-ye) เป็นพี่น้องที่มีพ่อคนเดียวกันแต่มีแม่คนละคน หลังจากที่แม่ของสาวยี่เสียชีวิต สาวยี่ก็ได้ใช้ชีวิตอยู่กับแม่เลี้ยงผู้ที่เป็นคนใจร้ายและแม่เลี้ยงทำร้ายสาวยี่ในทุกวิถีทางและสั่งให้สาวยี่ทำงานหนัก อยู่เสมอ ทบตีและดุด่าบ่อยครั้ง สาวยี่ได้ใช้ชีวิตลำบากมาก ไม่นานสาวยี่รักกับชายหนุ่มคนที่หล่อที่สุดในภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) ทำให้แม่เลี้ยงอิจฉากังวลสาวยี่จะมีชีวิตที่ดีกว่าตน จึงตัดสินใจหาโอกาสทำร้ายสาวยี่ให้ตาย จึงเกิดความคิดที่ไม่ดีโดยแกล้งป่วยหนักเนื่องด้วยคิดถึงสาวยี่ และให้สาวเหี้ยไปเชิญสาวยี่กลับบ้าน ระหว่างทางกลับบ้าน เห็นต้นไม้ริมสระน้ำ สาวเหี้ยของให้สาวยี่ปีนขึ้นไปบนต้นไม้เพื่อเก็บผลไม้ให้กิน จากนั้น ยังไม่รอสาวยี่ลงจากต้นไม้ ต้นไม้ก็ถล่มสาวเหี้ยตกลงและสาวยี่ก็ตกลงไปในสระน้ำพร้อมกับต้นไม้นั้นจมน้ำตาย

(สองพี่น้อง. 2533 : 153-160)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครแม่เลี้ยงเป็นตัวละครใจร้าย มีลักษณะเด่นที่ไม่เป็นแม่ที่ทำหน้าที่เหมือนแม่ทั่ว ๆ ไป แต่เป็นแม่เลี้ยงที่ใจร้าย ใจแคบ เห็นแก่ตัว กลั่นแกล้งรังแกลูกเลี้ยง สะท้อนปัญหาครอบครัว ความขัดแย้งภายในครอบครัวเป็นสิ่งธรรมดาที่เกิดขึ้นจริงตั้งแต่โบราณมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง สะท้อนลักษณะสังคมเผ่าว่าที่เป็นครอบครัวที่ไม่ใช่ผิวเดียวเมียวเดียว จึงทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวซับซ้อนและขาดความกลมเกลียว

สรุปได้ว่า อนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ธรรมดาที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นตัวละครฝ่ายดีที่มีความกล้าหาญ มีน้ำใจ ขยัน ชอบช่วยเหลือชาวบ้าน ทำให้ตัวละครสามารถต่อสู้กับอุปสรรคและพ้นจากภัยพิบัติต่าง ๆ จนนำไปสู่การได้รับความยกย่องจากคนทั้งหมู่บ้าน สะท้อนให้เห็นค่านิยมด้านคุณธรรมของสังคมชนเผ่าว่าในการยึดมั่นในความกล้าหาญ มีน้ำใจ แข็งแกร่งและเฉลียวฉลาด นับถือวีรบุรุษที่มีความเสียสละหรือมีความรักที่ยิ่งใหญ่สร้างผลประโยชน์แก่ประชาชน เช่น ต้ารือหาน หูซ่างเฉียน นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้าปาหย่าเอินที่ช่วยเหลือผู้ที่ทำดี อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดายังปรากฏตัวละครใจร้ายที่ทำร้ายคนในครอบครัว สะท้อนปัญหา

ในครอบครัว อนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ธรรมดาที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามักพบในเนื้อหา นิทานที่เกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์และเรื่องราวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น แสดงให้เห็นถึงชนเผ่าว่า ให้ความสำคัญกับคุณธรรมที่ดีเป็นพิเศษ

4.1.2 อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษ

อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มีลักษณะที่เป็นเทพเจ้า ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติติดอยู่กับตัว สามารถควบคุมสรรพสิ่งบนโลก มีความสำคัญในฐานะผู้สร้าง โลกและมนุษย์ เป็นตัวละครที่ชี้ทางให้คำแนะนำและช่วยเหลือมนุษย์ และมีความสามารถในการลงโทษด้วย ตัวละครเทพเจ้าที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่พบมาก ได้แก่ เทพเจ้าหม้อเหว่ย เทพเจ้าหลุน เทพเจ้าหนู เทพเจ้าต้าซีเหยย เทพเจ้าต้าหนิง เทพเจ้ามาหนง เทพเจ้าผูลิน และ เทพเจ้าต้าเหมยจี เป็นต้น ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 1 (司岗里—sigangliyi) กล่าวว่าเทพเจ้าหลี่หรือ เทพเจ้าหม้อเหว่ยเป็นเทพเจ้าใหญ่ที่สุด หลังจากที่เทพเจ้าหลี่ได้สร้างฟ้า ดวงจันทร์ ดวงดาว ดวงอาทิตย์ขึ้น จึงให้เทพเจ้าหลุนสร้างพื้นดิน ภูเขา สายน้ำออกมา จากนั้น สั่งให้เทพเจ้าอื่น ๆ สร้าง สิ่งต่าง ๆ ต่อ ดังนี้

ในสมัยที่โลกยังไม่ได้แบ่งออกเป็นฟ้า ดิน น้ำ ฟ้าครึ้มไม่เรียบ พื้นดินว่างเปล่าและไม่มีสิ่งของใด ๆ เทพเจ้าหลี่ (厖li) จึงยื่นมือไปขีดฟ้า ขัดจนไม่รู้เวลา ผ่านไปกี่ปี ผิวน้ำเรียบและสววยขึ้น จึงขีดดวงจันทร์และดวงดาวออกมา จากนั้น เทพเจ้าหลี่จึงแปลงร่างเป็นดวงอาทิตย์... ส่วนในพื้นดิน เทพเจ้าแผ่นดินหลุน (伦 lun) จึงใช้โคลนทำภูเขา หุบเขา สายน้ำ จากนั้นเทพเจ้าหลุนได้สร้างจิ้งหรีดที่ ชื่อก็้อเลื่อย (哥累 gelei) ออกมาสร้างโลกต่อ สมัยนั้น ฟ้ากับดินมีการเชื่อมกัน ด้วยโซ่เหล็ก ทำให้ทุกสิ่งในบนโลกอยู่ไม่สบาย เทพเจ้าหลี่กับหลุนจึงสั่งให้ เทพเจ้าต้าหนิง (达能 daneng) ไปตัดโซ่เหล็กให้แยกออกจากกัน หลังจากที่เทพ เจ้าหลี่กับหลุนได้สร้างฟ้าดินออกมา จึงสร้างพืชและสัตว์ต่อไป และมอบหมายให้ เทพเจ้าทางพีชพูเหลิง (普冷 puleng) รักษาดูแลพืชต่าง ๆ

(ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 1. 2533 : 1-3)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเป็นเทพเจ้าซึ่งมีอำนาจเหนือธรรมชาติที่สร้างฟ้า ดินและสิ่งของต่าง ๆ บนโลกออกมา เทพเจ้าหลี่เป็นเทพเจ้าใหญ่ที่สุดบนโลก และสั่งให้เทพเจ้าอื่น ๆ รับคำสั่งในการสร้างสิ่งต่าง ๆ ต่อ และกำหนดหน้าที่ให้เทพเจ้าอื่นด้วย อนุภาคเทพเจ้าเหล่านี้ สะท้อน ให้เห็นถึงความคิดความเชื่อแบบเดิมของบรรพบุรุษที่มีต่อโลก ชนเผ่าว่าเชื่อว่าบนฟ้ามีเทพเจ้า เชื่อว่า เทพเจ้ามีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ แต่ละองค์ล้วนมีหน้าที่เฉพาะของตน ทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกจะอยู่ ภายใต้การคุมของเทพเจ้า เชื่อว่ามนุษย์และสิ่งต่าง ๆ บนโลกเป็นสิ่งที่เทพเจ้าสร้างขึ้น ชาวว่าจึงนับถือ

เทพเจ้าหม้อเหว่ยเป็นอย่างมาก

นิทานเรื่อง ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 20 (司岗里二十 sigangliershi) กล่าวว่าเมื่อเทพเจ้าหม้อเหว่ยได้รู้ว่ามีมนุษย์ที่เป็นพี่น้องกันมีเพศสัมพันธ์กันจนทำให้พืชผลเติบโตไม่ดี จึงลงโทษพี่น้องทั้งสอง ดังนี้

วันหนึ่ง หมู่บ้านเกิดน้ำท่วม คนตายไปจำนวนมาก เกิดโรคระบาดและข้าวฟ่างเติบโตได้ไม่ดี เทพเจ้าหม้อเหว่ย (莫伟 mowei) จึงลงมาสำรวจสาเหตุที่ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน และรู้ว่าเกิดจากการที่พี่น้องสองคนมีเพศสัมพันธ์กัน เทพเจ้าหม้อเหว่ยโมโหมากจึงลงโทษพี่น้องทั้งสองให้คนหนึ่งไปอยู่บนฟ้า อีกคนหนึ่งให้ไปอยู่ใต้ดิน

(ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 20. 2533 : 1-3)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเป็นเทพเจ้าหม้อเหว่ยเป็นตัวละครที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ และควบคุมดูแลสิ่งต่าง ๆ บนโลก เมื่อมนุษย์ทำเรื่องไม่ดี เทพเจ้าหม้อเหว่ยจะมีกฏลงโทษด้วย อนุภาคเทพเจ้าหม้อเหว่ยสะท้อนให้เห็นว่า ชาวว่ามีความเชื่อเทพเจ้าหม้อเหว่ยเชื่อว่าเทพเจ้าหม้อเหว่ยเป็นเทพเจ้าที่มีพลังอำนาจสูงสุดบนโลก คอยคุมทุกสิ่งบนโลกและกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ บนโลก และลงโทษผู้ที่กระทำความผิด

นิทานเรื่อง กำเนิดของพระอาทิตย์ พระจันทร์และดวงดาว (太阳月亮喝星星的由来 taiyangyuelianghexingxing) กล่าวว่าสมัยก่อน โลกมืดไม่มีแสงสว่าง เทพเจ้าต้าซีเหยย จึงได้มอบแสงสว่างให้มนุษย์ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกสามารถมองเห็นหน้าตาของตนเองได้ชัดเจน ดังนี้

นานมาแล้ว โลกมืดมากไม่มีแสงสว่าง มนุษย์และสิ่งต่าง ๆ หวังว่าเทพเจ้าต้าซีเหยย (达西爷 daxiye) มอบแสงสว่างที่จะสามารถทำให้มองเห็นหน้าตาของตนเองได้ชัดเจน เปิงเก๋ย (崩给 benggei) กับ ซีน่อ (斯诺 sinuo) ทั้งสองคนกราบร้องขอให้ต้าซีเหยยมอบแสงสว่าง และยอมทำทุกสิ่งทุกอย่าง ต้าซีเหยยฟังแล้วซึ่งใจมาก จึงนำสิ่งกลม ๆ ขาว ๆ ออกจากหน้าอกและมอบสิ่งที่มีแสงสีขาวให้สาวเปิงเก๋ยส่องแสงสว่างให้สิ่งต่าง ๆ บนโลกในตอนกลางคืน และมอบสิ่งที่มีแสงสีทองให้กับหนุ่มซิน่อส่องแสงสว่างและความอบอุ่นให้สิ่งต่าง ๆ บนโลกในตอนกลางวัน จากนั้น ต้าซีเหยยหยิบอะไรออกมาแล้วก็โรยทิ้งไป ท้องฟ้าก็เต็มไปด้วยดวงดาวเล็ก ๆ หลังจากนั้น โลกก็ได้มีดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงดาว

(กำเนิดของพระอาทิตย์ พระจันทร์และดวงดาว. 2533 : 48-50)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเป็นเทพเจ้าต้าซีเหยยมีลักษณะเด่น คือ มีอำนาจเหนือธรรมชาติและให้แสงสว่างแก่โลก ทำให้ทุกอย่างบนโลกสะดวกในการใช้ชีวิต อนุภาคเทพเจ้าต้าซีเหยยสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเทพเจ้าต้าซีเหยย เชื่อว่าเทพมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติและเป็น

ผู้ที่มีจิตใจดีงาม ช่วยมนุษย์ได้มีแสงสว่าง ชาวว่าจึงนับถือเทพเจ้าต้าซีเหยเป็นอย่างสูง อีกทั้ง อนุภาค เทพเจ้าต้าซีเหยในการมอบพระอาทิตย์ให้กับชายหนุ่มและมอบพระจันทร์ให้กับหญิงสาวนั้น ยังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางเพศระหว่างดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมนี้ สอดคล้องกับแนวคิดเชิงปรัชญาของมนุษย์ดั้งเดิมในเรื่องหยินและหยาง ได้แก่ ท้องฟ้าคือหยาง ดินคือหยิน ดวงอาทิตย์คือหยาง ดวงจันทร์คือหยิน และการรวมกันของหยินและหยางทำให้เกิดทุกสิ่ง ซึ่งชาวว่าก็มีความเชื่อในเรื่องหยินและหยางตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

นิทานเรื่อง ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 2 (司岗里二 siganglier) กล่าวถึงน้ำท่วมทำให้สรรพสิ่งตายไปหมด เทพเจ้าต้าหนึ่งจึงถ่มน้ำลายกลายเป็นมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ ออกมา ดังนี้

เทพเจ้าแห่งมนุษย์ต้าหนึ่ง (达能 daneng) ได้สร้างมาหนง (妈农 manong) ผู้เป็นมนุษย์คนแรกบนโลกขึ้น และสร้างหนู (努 nu) ผู้เป็นเทพเจ้าเมฆ กับชวย (吹 chui) ผู้เป็นเทพเจ้าทางน้ำขึ้น วันหนึ่งชวยทำให้เทพเจ้าต้าหนึ่งโกรธ เทพเจ้าจึงเหยียบท้องของชวยแตก น้ำท่วมโลกทั้งใบ สิ่งที่มีชีวิตบนโลกตายกันหมด ต้าหนึ่งไม่กลัวน้ำ แต่ส่งสารมาหนงมีความลำบากในการหนีน้ำท่วม จึงทิ้งน้ำเต้าให้มาหนงลอยมาถึงที่ปลอดภัย จากนั้น จึงถ่มน้ำลายกลายเป็นสัตว์ต่าง ๆ และถ่มน้ำลายที่ตัวร่วงมาหนง ทำให้มาหนงคลอดลูกสาวอานหมู่ไกว (安木拐 anmuguai) ออกมาเป็นมนุษย์คนแรกที่คลอดออกมาบนโลก

(ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 2. 2533 : 4)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเทพเจ้าต้าหนึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งมนุษย์ เป็นตัวละครเทพเจ้าที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติสามารถกำเนิดมนุษย์ขึ้น และควบคุมดูแลมนุษย์ต่าง ๆ บนโลก เมื่อมนุษย์ประสบปัญหาใด ๆ เทพเจ้าต้าหนึ่งจะให้ความช่วยเหลือให้มนุษย์หนีพ้นจากภัยต่าง ๆ ได้ อนุภาคเทพเจ้าต้าหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อว่าเทพเจ้าต้าหนึ่งเป็นเทพเจ้าที่มีพลังอำนาจพิเศษ มนุษย์และสิ่งต่าง ๆ บนโลกเป็นสิ่งที่เทพเจ้าต้าหนึ่งสร้างขึ้น และยังเชื่อว่าเทพเจ้าต้าหนึ่งสามารถให้ทั้งคุณและโทษ

นิทานเรื่อง เทพเจ้าพี่น้อง (兄妹神 xiongmeishen) กล่าวถึงสมัยก่อน เทพเจ้าต้าเหมยจี เทพเจ้าต้าปาจั่วกับเทพเจ้าต้าซือเหย เทพเจ้าสามองค์นี้ควบคุมสิ่งบนโลกด้วยกัน เทพเจ้าต้าปาจั่วไม่พอใจเทพเจ้าต้าเหมยจีในการสร้างมนุษย์ขึ้น จึงทำร้ายมนุษย์ สุดท้ายเทพเจ้าต้าเหมยจีได้ช่วยชีวิตสรรพสิ่งบนโลกไว้ ดังนี้

สมัยนั้น มีเทพผู้ยิ่งใหญ่สามองค์ที่ครองทุกสิ่ง ได้แก่เทพเจ้าต้าเหมยจี (达梅吉 dameiji) เทพเจ้าต้าปาจั่ว (达拔左 dabazu) และเทพเจ้าต้าซือเหย (达士叶 dashiye) เทพเจ้าต้าปาจั่วไม่พอใจเทพเจ้าต้าเหมยจีที่สร้างมนุษย์ขึ้น จึงแข่งขันหลบซ่อนหาตัวกัน เทพเจ้าต้าเหมยจีเจอเทพเจ้าต้าปาจั่วได้ในที่สุด

แต่เทพเจ้าดำป่าจั่วหาเทพเจ้าดำเหมยจีไม่เจอ เนื่องด้วยเทพเจ้าดำเหมยจีได้ย่อตัวและซ่อนไว้ที่สันจมูกของเทพเจ้าดำป่าจั่ว เทพเจ้าดำป่าจั่วพ่ายแพ้จนโกรธจะฆ่าและเผาทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกให้ตาย แต่เทพเจ้าดำเหมยจีไม่ยอมและยังให้อาหารแก่มนุษย์กิน ให้อาหารแก่วัวควายกิน

(เทพเจ้าพี่น้อง. 2533 : 74)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องอนุภาคตัวละครเป็นเทพเจ้าดำเหมยจี มีลักษณะเด่นคือ มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถกำเนิดมนุษย์ขึ้นและให้ความช่วยเหลือสรรพสิ่งบนโลกมีการกินและพ้นจากการทำลายของเทพเจ้าองค์อื่น สะท้อนให้เห็นว่าชาวเขามีความเชื่อเทพเจ้าดำเหมยจี เชื่อว่าเทพเจ้าดำเหมยจีเป็นเทพเจ้าที่มีความเมตตาและคอยปกป้องช่วยเหลือชาววจีนนับถือและบูชาเทพเจ้าดำเหมยจีประจำทุกปี

สรุปได้ว่า อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นตัวละครที่มีลักษณะเป็นเทพเจ้าที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติติดอยู่กับตัว สามารถกำเนิดและควบคุมสรรพสิ่งบนโลกช่วยเหลือมนุษย์ ให้ทั้งรางวัลและลงโทษ สะท้อนความเชื่อเทพเจ้าของชนเผ่าว่า เทพเจ้าที่ชาววจีนนับถือได้แก่ เทพเจ้าหม้อเหว่ย เทพเจ้าดำซีเหยย เทพเจ้าดำหนิง เทพเจ้าดำเหมยจี เป็นต้น อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามักพบในเรื่องนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าและความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของชนเผ่าว่าในการนับถือเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีอยู่จริง

4.1.3 อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์

อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า หมายถึง ตัวละครในเรื่องเป็นสัตว์ เป็นตัวละครที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติหรือมีความวิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง มีทั้งสัตว์ในตำนานและสัตว์ทั่วไปที่มีลักษณะพิเศษ เช่น มังกร งูใหญ่กายสรรพสิ่ง กิ้งก่ามีวาจาศักดิ์สิทธิ์ วัวเกิดลูกเป็นมะระ แผลงวันถ่มน้ำลายช่วยเหลือมนุษย์ออกจากถ้ำ เป็นต้น ดังนี้

4.1.3.1 อนุภาคมังกร

อนุภาคมังกรที่พบในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีลักษณะเด่นคือ ตัวละครมังกรมีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีมังกรทั้งที่ทำดีและทำร้าย มีทั้งราชามังกร ลูกสาวมังกร และแม่นางมังกร ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง *เหยียนก่ากับสาวมังกร (岩嘎和龙女 yangahelongnv)* กล่าวถึงสาวมังกรเพื่อชีวิตในวังมังกร จึงแปลงร่างเป็นปลาทองออกมาเที่ยวในโลกมนุษย์ หม่อมเหยียนก่าผู้เป็นเด็กกำพร้าพบปลาทองถูกขังไว้ จึงนำมาเลี้ยงไว้อย่างดี เพื่อเป็นการตอบแทน สาวมังกรจึงทำงานในบ้านให้เหยียนก่า จนที่สุดทั้งสองอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ดังนี้

วันหนึ่ง เด็กกำพร้าเหียนก่า (岩嘎 yanga) ทำงานกลับบ้านแล้วไปตักน้ำที่แม่น้ำต่อ ได้พบมีปลาทองอยู่ในถัง จึงนำกลับบ้านเลี้ยงไว้อย่างระมัดระวัง วันรุ่งขึ้นกลับมาเห็นมีน้ำเต็มถัง ในบ้านสะอาดมาก และมีอาหารอร่อย ๆ เต็มโต๊ะ เหียนก่ารู้สึกแปลกใจจึงตัดสินใจแอบหาความจริง และเห็นมีสาวสวยใส่เสื้อสีแดงออกมาจากถังน้ำแล้วเริ่มอุพ่น ทำกับข้าว จึงเข้าไปสอบถามรายละเอียด จากนั้น ทั้งสองใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

(เหียนก่ากับสาวมังกร. 2533 : 169-170)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเป็นมังกร มีลักษณะเด่นคือ มีอำนาจเหนือธรรมชาติแปลงร่างเป็นปลาได้ มีหน้าตาสวยและมีความขยันในการทำงานบ้าน รู้จักการตอบแทนบุญคุณ อนุภาคสาวมังกรสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องมังกร มังกรมีความศักดิ์สิทธิ์เป็นผู้ที่ดูแลและมักอยู่ตามแม่น้ำ อีกทั้ง ชาวว่ามองว่าผู้หญิงควรเป็นผู้ที่มีจิตใจดี มีความขยันในการทำงานและทำงานบ้านเก่ง

นิทานเรื่อง หนุ่มก่าพร้ากับแม่นางมังกร (孤儿和仙女 guerhexiannv) กล่าวถึงแม่นางมังกรชื่อเหย่ซีหยงเพื่อหนีการทำร้ายของราชามังกร จึงแปลงร่างเป็นปลาสีทองหนีออกมาจากวัง และถูกหนุ่มก่าพร้าชาวว่าจับได้และเลี้ยงไว้ในถังน้ำในบ้าน แล้วนางแอบทำงานในบ้านให้กับเด็กกำพร้า ดังนี้

หนุ่มก่าพร้าชาวว่าไปจับปลา และได้ปลาสีทองตัวเล็ก ๆ ตัวหนึ่งมาเลี้ยงไว้ในถังน้ำในบ้าน หลังจากนั้น ทุกครั้งที่หนุ่มกลับบ้านพบว่ามีคนทำกับข้าวอุพ่นให้เรียบร้อยแล้วและน้ำเต็มถังด้วย หนุ่มแปลกใจจึงแอบกลับมาดูที่บ้านและพบหญิงสาวคนหนึ่งออกมาจากถังน้ำเริ่มทำกับข้าว อุพ่น จึงออกไปถามความจริง และรู้ว่าเป็นแม่นางมังกรชื่อเหย่ซีหยง (叶西永 yexiyong) หนีการทำร้ายของราชามังกร ชายหนุ่มสงสารหญิงสาวมากจึงตกลงอยู่ด้วยกันและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

(หนุ่มก่าพร้ากับแม่นางมังกร. 2533 : 138-140)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเป็นแม่นางมังกร มีลักษณะเด่นคือ มีอำนาจเหนือธรรมชาติสามารถแปลงร่างไปมาได้ มีความขยันทำงานบ้านเก่ง อนุภาคแม่นางมังกรสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องมังกร ชาวว่าเรียกหญิงสาวมังกรเป็นนางฟ้า และมองว่าแม่นางมังกรเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีความขยันในการทำงานในบ้าน จึงมีค่านิยมที่ยกย่องผู้หญิงที่มีน้ำใจ ทำงานบ้านเก่ง อีกทั้ง ยังแสดงให้เห็นถึงความรักที่แท้จริงสามารถข้ามชาติข้ามเผ่าพันธุ์

นิทานเรื่อง ทำไมดวงมูลหัวแบน (屎壳郎的头为何扁 Shikelangdetoubian) กล่าวถึงราชามังกรที่กำลังหลับอยู่ใต้ดินถูกตัวมูลปลุกตื่นขึ้นให้ออกมาช่วยลงโทษมนุษย์ ราชามังกร

จึงเขย่าเสาที่รองรับแผ่นฟ้าขึ้น ทำให้แผ่นดินพังทลาย สัตว์ทั้งปวงบนแผ่นดินต้องทนทุกข์ทรมาน ดังนี้
 สมัยก่อน แผ่นฟ้ามีเสารองรับไว้เพื่อให้ห่างจากพื้นดิน เทพเจ้าบนฟ้าสั่งให้
 ราชามังกรเผ่าคูเสาที่ใต้ดิน เมื่อมนุษย์ออกมาจากถ้ำหิน จึงใช้สติปัญญาทำเรื่อง
 ต่าง ๆ ได้ ทำให้ตัวงมูลอัจฉมาก จึงคิดวิธีการต่าง ๆ เพื่อเอาชนะมนุษย์ วันหนึ่ง
 จึงไปบอกให้ราชามังกรที่กำลังหลับอยู่ใต้ดินนั้นออกมาช่วยลงโทษมนุษย์
 ราชามังกรเขย่าเสาที่รองรับแผ่นฟ้า ทำให้แผ่นดินสั่นสะเทือน ภูเขาบางแห่ง
 พังทลาย น้ำผุดขึ้น สัตว์ทั้งปวงบนแผ่นดินต้องทนทุกข์ทรมาน หลังจากนั้น จึงมี
 แผ่นดินไหวเกิดขึ้นเป็นระยะ เนื่องด้วยราชามังกรเขย่าเสาที่รับรองแผ่นฟ้า
 เพื่อเตือนสรรพชีวิตบนโลกห้ามหลับตาย มิฉะนั้น ราชามังกรก็จะถูกเทพเจ้า
 บนฟ้าลงโทษสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ไม่ดี

(ทำไมตัวงมูลหัวแบน. 2533 : 393-395)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเป็นราชามังกร มีลักษณะเด่นคือมีหน้าที่
 ในการเตือนไม่ให้สรรพชีวิตบนโลกหลับจนตาย มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ เมื่อเขย่าเสาที่รองรับ
 แผ่นฟ้าขึ้นจะทำให้แผ่นดินสั่นสะเทือน ภูเขาพังทลาย น้ำท่วมได้ อนุภาคราชามังกรสะท้อนให้เห็นถึง
 ชาวว่ามีความเชื่อเรื่องมังกร มองว่ามังกรมีพลังลึกลับเหนือธรรมชาติสูง มีความผูกพันกับภูเขาและน้ำ
 เชื่อว่ามังกรให้ทั้งคุณและโทษ มองว่าแผ่นดินไหวเกิดจากการกระทำของราชามังกร

สรุปได้ว่า อนุภาคตัวละครเป็นมังกร มีลักษณะเป็นทั้งราชามังกรและแม่นางมังกร สะท้อน
 ให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องมังกร เชื่อว่ามังกรมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติและสัมพันธ์กับน้ำ มีทั้ง
 มังกรที่ดีและมังกรที่ดุร้าย ให้ทั้งคุณและโทษมนุษย์ได้ ยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความรักของ
 คนเผ่าว่า ยกย่องความรักที่แท้จริงโดยรักข้ามชาติข้ามเผ่าพันธุ์ ยกย่องผู้หญิงที่มีน้ำใจ ขยันและทำงาน
 บ้านเก่ง

4.1.3.2 อนุภาคสัตว์ทั่วไป

อนุภาคตัวละครสัตว์ทั่วไปที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นสัตว์ทั่วไปที่
 มีลักษณะพิเศษ เช่น งูใหญ่คายสรรพสิ่ง กิ้งก่ามีวาจากัดคีลีสิทธิ์ วัวเกิดลูกเป็นมะระ แมลงวันถ่มน้ำลาย
 ช่วยเหลือมนุษย์ออกจากถ้ำ เป็นต้น ดังเช่น

นิทานเรื่อง ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 3 (司岗里三 siganglisan) กล่าวถึงมีนก
 ชนิดหนึ่งพบมีมนุษย์อยู่ในถ้ำหิน จึงบอกข่าวนี้ให้กับสัตว์และพืชต่าง ๆ แต่ไม่มีผู้ใดสามารถเปิดถ้ำหิน
 ให้ได้สำเร็จ ในที่สุดนกเสียวหมีแข่งกับแมลงวันเป็นผู้ที่เปิดถ้ำหินได้สำเร็จและปลดปล่อยมนุษย์
 ออกจากถ้ำหิน ดังนี้

วันหนึ่ง นกชนิดหนึ่งได้บินผ่านถ้ำหินและได้ยินเสียงมนุษย์จากถ้ำ จึงไปบอก
 ข่าวให้สัตว์และพืชต่าง ๆ บนโลก แต่ไม่มีผู้ใดที่สามารถเปิดถ้ำหินได้สำเร็จ นกตัวนี้

จึงไปขอความช่วยเหลือจากเทพเจ้าหม้อเหวย (莫伟 mowei) เทพเจ้าหม้อเหวย จึงสั่งให้นกเสียวหมี่แซ่ (小米雀 xiaomique) ไปเปิด นกเสียวหมี่แซ่บินมาถึง ถ้ำหินและเริ่มจิกหินไปเรื่อย ๆ จุดที่นกเสียวหมี่แซ่ได้จิกนั้น แมลงวันก็ไป ถ่มน้ำลายเพิ่ม ทันใดนั้น ถ้ำหินก็เริ่มค่อย ๆ เปิด มนุษย์พากันออกจากถ้ำ และ ขอบคุณบุญคุณของนกเสียวหมี่แซ่กับแมลงวัน

(ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 3. 2533 : 5-7)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครนกเสียวหมี่แซ่กับแมลงวันเป็นสัตว์ที่มี ลักษณะเด่นเป็นพิเศษ คือ มีความขยันไม่ท้อแท้ มีพลังเหนือธรรมชาติมีอิทธิฤทธิ์มากสามารถเปิด ถ้ำหินให้ได้ อันที่จริง นกกับแมลงวันเป็นศัตรูกันในธรรมชาติ แต่ในนิทานของเผ่าว่า สัตว์ทั้งสองได้ ร่วมมือกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นจุดพิเศษในนิทานของชนเผ่าว่า นกเสียวหมี่แซ่กับ แมลงวันร่วมมือกันช่วยปลดปล่อยมนุษย์ออกจากถ้ำหิน จึงกลายเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวว่าเคารพ นับถือเป็นอย่างสูง อนุภาคนกเสียวหมี่แซ่กับแมลงวันสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อว่าพลัง ลึกกลับอยู่ในธรรมชาติ นับถือนกเสียวหมี่แซ่และสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เชื่อว่านกเสียวหมี่แซ่กับแมลงวัน เป็นสัตว์แห่งจิตวิญญาณเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่มีบุญคุณต่อกำเนิดของมนุษย์

นิทานเรื่อง ราชากบและวัวสาว (青蛙大王与母牛 qingwayumuniu) กล่าวถึง วัวสาวตกลงแต่งงานกับตำรอกำหมี่ผู้เป็นบรรพบุรุษของชาวว่า จนท้องและคลอดลูกที่เป็นเมล็ดมะระ ระเบิดใหญ่ออกมา จากนั้นเติบโตเป็นน้ำเต้า มนุษย์ชาวว่าออกมาจากน้ำเต้าลูกนี้ ดังนี้

นานมาแล้ว ตำรอกำหมี่ (达惹嘎木 daregamu) ผู้ยากจนและมีน้ำใจไป ตลาดและเจอกบตัวหนึ่งและนำกล้วยให้กบกิน กบจึงบอกเรื่องน้ำท่วมให้ตำรอกำหมี่ ตำรอกำหมี่กับวัวจึงรอดได้ ไม่นานตำรอกำหมี่ผู้เป็นบรรพบุรุษของชาวว่าได้รับการชี้ทางจากคนชราผู้เป็นเทพเจ้าว่าให้ไปแต่งงานและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันกับวัวสาว ไม่นานวัวสาวท้องและคลอดลูกเป็นมะระลูกใหญ่ออกมา จากนั้นตำรอกำหมี่ จึงหว่านเมล็ดมะระลงดิน แล้วเติบโตเป็นน้ำเต้า จากนั้นมนุษย์ชาวว่าจึงออกมา จากน้ำเต้าลูกนี้

(ราชากบและวัวสาว. 2533 : 35-37)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องอนุภาคตัวละครเป็นวัว มีลักษณะเด่น คือ วัวเกิดลูก เป็นมะระ อนุภาคตัวละครวัวสาวสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องวัวควาย ถือวัวควายเป็น สัญลักษณ์ของแม่ที่เลี้ยงดูมนุษย์ จึงเคารพนับถือนวัวควาย ยังสะท้อนให้เห็นถึงสังคมชนเผ่าว่าเป็นสังคม เกษตรกรรม วัวควายมีบทบาทสำคัญในการผลิตทางการเกษตรและการดำรงชีวิตของชาวว่า

นิทานเรื่อง ใครเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก (谁做天下万物之王) กล่าวถึง กิ้งก่าตัวหนึ่งเป็นผู้ที่ทำให้พื้นดินมีเนินสูงต่ำเกิดขึ้น มนุษย์จึงสามารถหนีพ้นจากภัยน้ำท่วม ดังนี้

เมื่อพื้นดินเริ่มปรากฏ พื้นดินไม่มีรูปร่างที่แน่นอน คางคกแก่กระโดดออกมา บอกว่าตนเองเป็นนางฟ้า สามารถทำให้รูปร่างพื้นดินคงที่ได้ จากนั้นพื้นดิน กลายเป็นราบเรียบ ไม่นานพื้นดินเกิดน้ำท่วม สรรพสิ่งต่าง ๆ ล่องลอยอยู่ในทะเล อันกว้างใหญ่ไม่มีที่หลีกเลี่ยง ในยามวิกฤตินี้ กิ้งก่าชนิดหนึ่งบินมาถึงกิ่งไม้และ ตะโกนพูดกับทะเลว่า “ทะเล ทะเล ขอให้รูปร่างเหมือนหลังของข้า...” ทันใดนั้น พื้นดินจึงมีภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ และทะเลสาบ และทะเลเกิดขึ้น ตั้งแต่นั้นพื้นดิน มีความคงที่ กิ้งก่าจึงถูกเลือกเป็นราชาแห่งสรรพสิ่ง

(ใครเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก. 2533 : 43-44)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า อนุภาคตัวละครเป็นกิ้งก่าที่มีวาจาศักดิ์สิทธิ์ ในเรื่อง มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของธรณีสังขฐาน มีเหตุการณ์เกี่ยวกับน้ำท่วมที่มาจากรูปร่าง พื้นดินไม่ราบเรียบ และถูกคุมด้วยพลังอำนาจเหนือธรรมชาติของกิ้งก่า อนุภาคตัวละครเป็นกิ้งก่า สะท้อนลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ราบบนภูเขาและหุบเขา และมองว่า มีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติ จึงเคารพธรรมชาติ ยังสะท้อนให้เห็นชาวว่าเป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกต ช่างจินตนาการและมีความคิดที่สร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงลักษณะรูปร่างของสัตว์กับลักษณะของพื้นที่ กลุ่มคนอาศัยอยู่

นิทานเรื่อง งูใหญ่คายสิ่งของ (大蛇吐东西 dashetudongxi) กล่าวถึงงูใหญ่ เป็นสัตว์ดุร้าย ในท้องมีสิ่งของต่าง ๆ งูใหญ่คายสิ่งของเหล่านั้นออกมาแล้วเทพเจ้าแบ่งให้มนุษย์ และสัตว์ต่าง ๆ ดังนี้

งูใหญ่เป็นสัตว์ดุร้ายมาก ในท้องมีสิ่งของต่าง ๆ และมีพิษด้วย สัตว์อื่น จึงกลัวงูใหญ่มาก สายไหมที่งูใหญ่คายออกมาสามารถฆ่าต้นไม้ให้ตายได้ เมื่องูใหญ่คายสิ่งของออกมา เทพเจ้าก็เอาสิ่งของเหล่านี้แบ่งให้พวกมนุษย์ และสัตว์ต่าง ๆ ไป มนุษย์ได้เล็บ วัวควายได้เขาและกีบ เลือดอึ้งเท้า เป็นต้น และงูใหญ่ยังคาย สิ่งของต่อเรื่อย ๆ ชาวว่า ชาวฮั่น ชาวไต ได้หนังสือคนละเล่ม แต่ด้วยชาวว่าได้หนังสือในฝักและวางอยู่บนพื้นถูกหมูกินไป ทำให้ชาวว่าไม่มีตัวอักษร

(งูใหญ่คายสิ่งของ. 2533 : 28-30)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องอนุภาคตัวละครเป็นงูใหญ่ มีลักษณะเด่นคือ มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ มีความสามารถพิเศษสามารถคายสิ่งของต่าง ๆ ออกมาเป็นสรรพสิ่ง บนโลกได้ ในเรื่องมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายกำเนิดของมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ รวมทั้งส่วนประกอบ ต่าง ๆ ของมนุษย์และสัตว์ อนุภาคงูใหญ่คายสิ่งของสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องงู มองว่า สรรพสิ่งต่าง ๆ ล้วนมาจากงู ชาวว่าเชื่อว่างูมีพลังที่น่าเหลือเชื่อ และเป็นสัญลักษณ์ของพลังอำนาจเหนือธรรมชาติและพลังลึกลับ และมองว่างูมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับการเป็นแม่และการสืบพันธุ์

จากเนื้อหายังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ชาวว่าเชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้ที่คอยปกป้องและให้ความช่วยเหลือมนุษย์

นิทานเรื่อง *พี่วัว (牛哥哥 niugege)* กล่าวถึงพี่วัวช่วยน้องชายไปต่อสู้กับช้างของนายเศรษฐี จนได้รับชัยชนะช่วยน้องชายได้เมียกลับในที่สุด ดังนี้

พี่น้องสองคนอาศัยอยู่ตามลำพัง ยากจนมาก เพื่อใช้ชีวิตต่อไปได้ พี่ชายจึงแปลงร่างเป็นวัวตัวหนึ่งให้น้องชายใช้งาน และน้องชายได้นางฟ้าสวยที่สุดองค์หนึ่งเป็นภรรยา แต่พอนายเศรษฐีรู้เรื่องนี้จึงคิดอุบายต่าง ๆ มาแย่งนางฟ้าไป และเสนอให้พี่วัวสู้กับช้างตัวใหญ่ ในที่สุดพี่วัวชนะและช้างตาย น้องชายกับภรณานางฟ้าและพี่วัวใช้ชีวิตด้วยกันอย่างมีความสุข

(พี่วัว. 2533 : 206-208)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องตัวละครเป็นวัวตัวหนึ่งซึ่งแปลงร่างมาจากมนุษย์ต่อสู้กับผู้มีอำนาจและสัตว์ที่มีพลังมากและได้รับชัยชนะในที่สุด เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ ตัวละครวัวตัวนี้มีลักษณะเด่นคือ มีพลังและอิทธิฤทธิ์มากที่สามารถต่อสู้กับช้างตัวใหญ่ให้ตายได้ อนุภาคตัวละครพี่วัวสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่าให้ความสำคัญกับวัวควายเป็นอย่างมาก วัวควายมีบทบาทสำคัญในการผลิตทางการเกษตรและการดำรงชีวิตของชาวว่าตั้งแต่อดีตจนถึงทุกวันนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวของชนเผ่าว่าที่มีความรักฉันทันพี่น้อง อุทิศตนเพื่อพี่น้อง ยกย่องผู้ที่มีความขยัน สามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อเรื่องเทวดานางฟ้า

สรุปได้ว่า อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ทั่วไป มักเกี่ยวกับงูใหญ่คายสรพสิ่ง กิ่งก่ามีวาจาศักดิ์สิทธิ์ วัวเกิดลูกเป็นมะระ แมลงวันถ่มน้ำลายช่วยเหลือมนุษย์ออกจากถ้ำ สะท้อนชนเผ่าว่ามีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติ จึงเคารพธรรมชาติ เชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติล้วนมีประโยชน์ของตนและให้คุณกับมนุษย์ได้ นับถือวัวควายเป็นสัตว์ที่เลี้ยงชีวิตมนุษย์ เชื่อว่างูมีพลังที่น่าเหลือเชื่อ และเป็นสัญลักษณ์ของพลังอำนาจเหนือธรรมชาติและพลังลึกลับ และงูมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับการเป็นแม่และการสืบพันธุ์ มีความเชื่อสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เช่น นก แมลงวัน

กล่าวโดยสรุป อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มีทั้งสัตว์ในตำนาน เช่น มังกร และสัตว์ทั่วไปที่มีลักษณะพิเศษ เช่น งูใหญ่ กิ่งก่า นกเสียวหมีแช่ แมลงวัน วัว เป็นต้น ซึ่งสัตว์เหล่านี้มักมีลักษณะเด่นคือ มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ มีอิทธิฤทธิ์มาก เป็นผู้ที่ช่วยมนุษย์ออกมาจากถ้ำหิน หรือกำเนิดมนุษย์ สัตว์ และส่วนประกอบของสัตว์ทั้งปวงบนโลก หรือเป็นผู้ที่คุ่มน้ำท่วมและทำให้รูปร่างพื้นดินคงที่ หรือต่อสู้กับสัตว์ที่มีพลังยิ่งใหญ่ เป็นต้น อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงชาวว่านับถือมังกรและสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับวัวควาย วัวควายมีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของชาวว่า เชื่อเรื่องงูมีพลังลึกลับ ยกย่องความรักที่แท้จริง สามารถข้ามชาติข้ามสายพันธุ์ อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าส่วนมาก

ปรากฏในเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างโลกและเนื้อหาที่เกี่ยวกับความมหัศจรรย์ แสดงให้เห็นถึงชนเผ่าว่ามีวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ อยู่ใกล้ชิดกับสัตว์ต่าง ๆ ในธรรมชาติ จึงมองเห็นความพิเศษของสัตว์ในธรรมชาติ

การวิเคราะห์อนุภาคตัวละครที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า พบมีอนุภาคตัวละครสามลักษณะ ลักษณะที่หนึ่งคืออนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดา เช่น ตัวละครที่มีความกล้าหาญ มีน้ำใจ ขยัน ชอบช่วยเหลือชาวบ้าน และตัวละครใจร้ายที่ทำร้ายคนในครอบครัว อนุภาคตัวละครมนุษย์ธรรมดาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชนเผ่าว่าในด้านการยึดมั่นคุณธรรม ได้แก่ นับถือวีรบุรุษที่ยอมเสียสละและสร้างผลประโยชน์แก่ประชาชน ยกย่องผู้ที่มีความสามารถและความกล้าหาญ ยกย่องคนทำดีผู้มีน้ำใจที่ช่วยเหลือคนอื่น ขยัน แข็งแกร่งและเฉลียวฉลาด อนุภาคตัวละครใจร้ายยังสะท้อนปัญหาในครอบครัว ลักษณะที่สองคืออนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษ ตัวละครมีลักษณะที่เป็นเทพเจ้าที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติติดอยู่กับตัว สามารถควบคุมสรรพสิ่งบนโลกและกำเนิดมนุษย์ขึ้น อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษสะท้อนสังคมเผ่าว่าในความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีความเมตตาและคอยปกป้องช่วยเหลือมนุษย์และให้ทั้งคุณและโทษ เทพเจ้าที่ชาววานับถือได้แก่ เทพเจ้าหม้อเหวย เทพเจ้าดำซีเหยย เทพเจ้าดำหนิง เทพเจ้าดำเหมยจี เป็นต้น ลักษณะที่สามคืออนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ มีทั้งมังกรและสัตว์ทั่วไปที่มีลักษณะพิเศษ เช่น งูใหญ่ กิ้งก่า วัว เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงชาววานับถือมังกรและสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เชื่อมพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติ นอกจากนี้ยังสะท้อนค่านิยมในการยกย่องความรักที่แท้จริง

4.2 อนุภาควัตถุสิ่งของ

อนุภาควัตถุสิ่งของ หมายถึง วัตถุสิ่งของที่มีลักษณะเป็นพิเศษไม่เหมือนสิ่งของทั่ว ๆ ไป เช่น สิ่งของมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติช่วยเหลือตัวละครวยขึ้นได้ พ้นจากภัยอุปสรรคต่าง ๆ ได้ รักษาโรคทำให้ฟื้นคืนชีพได้ และทำให้ความปรารถนาของตัวละครเป็นจริงได้ เป็นต้น อนุภาควัตถุสิ่งของที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีทั้งอนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษ อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ และอนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากธรรมชาติ อนุภาควัตถุสิ่งของเหล่านี้มีลักษณะทั้งเป็นสิ่งของธรรมชาติและสิ่งประดิษฐ์ ดังนี้

4.2.1 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดาที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามักเป็นวัตถุสิ่งของที่บุคคลธรรมดามอบให้กับตัวละครเอกผู้เป็นมนุษย์ธรรมดา ทำให้ความปรารถนาในใจของตัวละครเอกสามารถเป็นจริงได้ หรือปกป้องบ้านเมือง วัตถุสิ่งของที่ได้มามากเป็นเครื่องประดับกับอาวุธ เช่น แหวน ดาบ เป็นต้น บุคคลที่ได้รับวัตถุสิ่งของมักเป็นบุคคลที่จบการศึกษาหรือมีความกล้าหาญและแข็งแกร่ง ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง แหวนวิเศษ (奇妙的戒指 qimiaodejiezhi) กล่าวถึงหนุ่มสาวว่าคนหนึ่งได้เรียนรู้งานฝีมือจากอาจารย์เสร็จแล้ว จึงลาอาจารย์กลับบ้านและอาจารย์ได้มอบแหวนวิเศษวงหนึ่งให้กับชายหนุ่ม จนทำให้ชายหนุ่มได้ภรรยาที่สวยงาม ดังนี้

หนุ่มสาวว่าคนหนึ่งยากจนแต่ฉลาดมากมาเรียนรู้งานฝีมือกับอาจารย์ เมื่อเรียนรู้จบสิ้น จึงลาอาจารย์กลับบ้าน ตอนที่กลับ อาจารย์ได้มอบแหวนวงหนึ่งให้กับชายหนุ่มและบอกว่าถ้าอยากแต่งงาน ก็ใช้โคลน ไม้และไม้ไผ่จัดรูปร่างผู้หญิงออกมาวาดจุ่มและตาพิมพ์ แล้วนำแหวนวงนี้ไปใส่ในนิ้วมือรูปร่างหญิงนั้น ก็จะได้เมียเป็นจริง พอถึงบ้าน ชายหนุ่มจึงทำตามที่อาจารย์บอก จึงได้เมียที่สวยงามจริง ๆ แต่ขณะที่ถอดแหวนออก หญิงสาวกลายเป็นน้ำโคลนทันที

(แหวนวิเศษ. 2533 : 167-168)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้อาจมาจากมนุษย์ธรรมดาเป็นสิ่งที่ประดิษฐ์เป็นแหวนได้มาจากอาจารย์สอนฝีมือ มีลักษณะเด่นสามารถทำให้ความปรารถนาของตัวละครเป็นจริงได้ แหวนวงนี้ไม่เหมือนแหวนทั่ว ๆ ไป เมื่อคนโคลนใส่แหวนเข้าไปจะกลายเป็นมนุษย์จริง แต่เมื่อถอดแหวนออกก็จะกลับมาเป็นโคลน อนุภาคแหวนวิเศษสะท้อนให้เห็นถึงการให้คุณค่ากับความรู้อของชนเผ่าว่า ชนเผ่าว่ามีความคิดที่สร้างสรรค์ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความปรารถนาของชาวว่าที่แสวงหาความรักที่ดีและชีวิตมีความสุข อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงชนเผ่าว่าให้ความสำคัญในการรับฟังและปฏิบัติตามคำสอนของอาจารย์ นำผลการเรียนรู้มาใช้ให้ถูกต้อง

นิทานเรื่อง ดาบวิเศษสองเล่ม (两把神刀 liangbashendao) กล่าวถึง ในพื้นที่หมู่บ้านหยวนมีดาบวิเศษ 2 เล่มปกป้องหมู่บ้าน ซึ่งดาบสองเล่มนี้มาจากพลเอกเต็งจื่อหลงในสมัยราชวงศ์หมิง เมื่อโจรเข้าหมู่บ้าน ดาบสองเล่มนี้จะพูดได้และบอกข่าวให้คนในหมู่บ้าน ดังนี้

ในช่วงสมัยว่านลี่ (万历wanli) ของราชวงศ์หมิง (明朝mingchao) มีการรุกรานจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง พลเอกเต็งจื่อหลง (邓子龙 dengzilong) แม่ทัพหย่งชาง (永昌yongchang) นำทัพม้าปกป้องชายแดนต่อสู้กับศัตรูต่างประเทศหลายครั้ง มีทหารชาวว่าคนหนึ่งชื่ออาซิง (阿兴 axing) ฉลาดมากได้ตัดวงข้างของหัวหน้าข้างของศัตรูโดยบังเอิญ ข้างของกองทัพศัตรูตกใจ จึงกลายเป็นความโกลาหลทันที พลเอกเต็งจื่อหลงชื่นชมชายหนุ่มผู้กล้าหาญและซื่อสัตย์คนนี้มาก จึงมอบดาบวิเศษหนึ่งคู่ให้อาซิง หลังจากที่อาซิงเสียชีวิต จึงได้วางดาบทั้งสองเล่มนี้ไว้ที่สี่แยกบนภูเขาในบ้านเกิดของเขา เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพลเอกเต็งจื่อหลงและยังสามารถปิดเป้าสิ่งชั่วร้ายและ

หลักหนีภัยต่าง ๆ แต่หลังจากอาชังเสียชีวิต ดาบสองเล่มนี้จึงกลายเป็นดาบพุดได้
เมื่อโจรเข้าหมู่บ้าน ดาบสองเล่มนี้ก็จะบอกข่าวให้คนในหมู่บ้าน

(ดาบวิเศษสองเล่ม. 2533 : 271-274)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของ ได้แก่ ดาบวิเศษที่ได้มาจากมนุษย์
ธรรมดา ซึ่งดาบคู่นี้มีลักษณะเด่น คือ พุดได้ไม่เหมือนดาบทั่ว ๆ ไป เมื่อโจรเข้าหมู่บ้าน ดาบสองเล่มนี้
ก็จะพุดได้และบอกข่าวให้คนในหมู่บ้านปิดป่าสิ่งชั่วร้ายและหลักหนีภัยต่าง ๆ ดาบวิเศษเป็นตัวแทน
การนับถือวีรบุรุษ สะท้อนให้เห็นถึงชนเผ่าว่าให้คุณค่ากับความกล้าหาญ แข็งแกร่ง อีกทั้ง ดาบยาวใน
สังคมเผ่าว่าเป็นสัญลักษณ์ของชายชาวกว่า ผู้ชายเผ่าว่ามักสวมดาบและหน้าไม้อาว ซึ่งถือเป็น
สัญลักษณ์ของความสง่างามและความแข็งแกร่งของผู้ชาย หากชายไม่สวมดาบยาวจะถือว่า
ไม่เรียบร้อยในวัฒนธรรมเผ่าว่า

สรุปได้ว่า อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา เป็นสิ่งประดิษฐ์ เช่น แหวน และดาบ
เป็นต้น แหวนได้มาจากอาจารย์สอนฝีมือ มีลักษณะเด่นสามารถทำให้ความปรารถนาของตัวละคร
เป็นจริงได้ สะท้อนให้เห็นถึงการให้คุณค่ากับความรู้ของชนเผ่าว่า ดาบเป็นตัวแทนการนับถือวีรบุรุษ
สะท้อนให้เห็นถึงในการให้คุณค่ากับความกล้าหาญ แข็งแกร่ง อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์
ธรรมดาเป็นอนุภาคที่พบไม่มากในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ผู้ที่ได้รับวัตถุสิ่งของต้องปฏิบัติผลการ
เรียนรู้มาใช้หรือต้องมีความกล้าหาญ แข็งแกร่ง จึงสามารถสร้างครอบครัวที่มีความสุข และความมั่นคง
ของชุมชนได้

4.2.2 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษ

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษ เป็นวัตถุสิ่งของที่มีไข่มนุษย์ธรรมดามอบให้กับ
ตัวละครที่เป็นมนุษย์ธรรมดา ทำให้มนุษย์ธรรมดาสามารถต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ได้ และได้รับ
ชัยชนะในที่สุด อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษที่เป็นเทพเจ้าและผู้ถือสิทธิ์ เช่น ต้นยา ร่องเท้า
ผลไม้เปลือกแดง กล่องข้าวไม้ไฟ และดาบยาว เป็นต้น ดังนี้

4.2.2.1 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากเทพเจ้า

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากเทพเจ้าในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มักเป็นวัตถุ
สิ่งของที่เทพเจ้ามอบให้กับตัวละครเอกผู้เป็นบุคคลธรรมดาผู้ที่มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ ทำให้บุคคลธรรมดาได้
พ้นจากอุปสรรคต่าง ๆ วัตถุสิ่งของที่ได้มามากเป็นสิ่งธรรมชาติและเครื่องใช้ในครัว มีลักษณะเป็นต้นไม้
ที่มีความวิเศษในด้านการรักษาโรค และกล่องข้าวไม้ไฟที่สามารถสร้างทรัพย์เงินทองได้ ดังเช่น

นิทานเรื่อง *ต้นกวนอิมครึ่งใบ* (半截观音 banjieguanyin) กล่าวถึงสาวคนหนึ่ง
ชื่อหนานเป็นคนใจดีมีความเฉลียวฉลาด ได้ฆ่าไก่และทำขนมไปบูชาไหว้เทพเจ้าเพื่อขอวิเศษในการ
ช่วยเหลือพี่ชาย จนได้ยาวิเศษเป็นใบไม้สีเขียวใบหนึ่ง เมื่อนำกลับมารักษาพี่ชายก็หายป่วยในที่สุด ดังนี้

หนาน (婊nan) ได้เลือกวันมงคลวันหนึ่ง ทั้งฆ่าไก่และทำขนม เพื่อบูชาเทพเจ้า และกราบไหว้ อธิษฐานขอให้เทพเจ้าประทานน้ำอมฤต เพื่อช่วยเหลื่อพี่ชายให้ หายป่วยเร็ว ๆ จนในคืนนั้น มีสิ่งที่มีแสงสีเขียวอันหนึ่งบินเข้ามาจากหน้าต่าง ซึ่งเป็นใบไม้สีเขียวธรรมดา ๆ แต่เปล่งประกายราวกับอัญมณี หนานจึงเชื่อว่าเป็น ยาวีเศษที่เทพเจ้าให้มาเพื่อรักษาโรคของพี่ชาย จึงตัดครึ่งใบไปต้มให้พี่ชายดื่ม จากนั้น พี่ชายก็เริ่มหายป่วย

(ต้นกวนอิมครึ่งใบ. 2533 : 99-100)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของ เป็นยาวิเศษในการรักษาโรค ผู้ป่วยกินแล้วหายป่วยได้ ตัวละครเชื่อว่ายานี้เป็นเทพเจ้าให้มาเมื่อบูชาเทพเจ้าอย่างจริงใจ อนุภาค ยาวิเศษสะท้อนให้เห็นถึงการทำความดีได้ผลดี มีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีความศักดิ์สิทธิ์ จึงนำไปสู่การปฏิบัติอันวอนเทพเจ้า

นิทานเรื่อง *คุณตรงกับคุณอ้อม* (直和弯的故事 zhihewandegushi) กล่าวถึง มีเพื่อนสองคน คนหนึ่งชื่อตรง อีกคนหนึ่งชื่ออ้อม คุณอ้อมไม่พอใจเรื่องที่ทุกคนมองว่าคุณตรงดีกว่า คนอ้อม จึงโกรธและควักลูกตาของคุณตรงออก เสียงเจ็บร้องไห้ของคุณตรงทำให้เทพเจ้าได้ยิน เทพเจ้าสงสารคนชื่ออ้อมมีความลำบาก จึงลงมาให้ความช่วยเหลือและมอบกล่องข้าวไม้ไผ่ให้แก่คุณตรง เมื่อเขย่ากล่องก็จะมีอาหารอร่อย ๆ เต็มโต๊ะ ดังนี้

คุณตรงเจ็บร้องไห้ทำให้เทพเจ้าได้ยิน เทพเจ้าจึงลงไปช่วยคุณตรง ผู้ชื่ออ้อม ใส่ลูกตาให้ตรง และมอบกล่องข้าวไม้ไผ่ให้ตรง และบอกว่าเมื่อพบเรื่องลำบากก็ให้เขย่ากล่องนี้ เทพเจ้าก็จะลงมาช่วย ตรงกลับบ้านไม่มีอาหารกิน จึงเขย่ากล่อง ทันใดนั้น มีอาหารอร่อย ๆ เต็มโต๊ะ แต่ตรงไม่พึงพากล่อง และยังขยันทำงานทุกวันจนรวยขึ้น อ้อมรู้แล้วอยากได้กล่องด้วย จึงขอให้ตรงควักลูกตาไป เทพเจ้าลงมาและใส่ลูกตาให้อ้อม และมอบกล่องให้อ้อม เมื่อถึงบ้านอ้อม จึงเริ่มเขย่ากล่อง เขย่าไปเขย่ามา อ้อมกับเมียตายไปหมดในเสียงระเบิด

(คุณตรงกับคุณอ้อม. 2533 : 407-408)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นกล่องข้าวไม้ไผ่ที่ได้มาจากเทพเจ้า กล่องข้าวอันนี้มีลักษณะเด่นไม่เหมือนกล่องข้าวทั่วไป คือ เมื่อผู้ขยันใจดีเขย่ากล่องก็จะมีอาหารอร่อย ๆ เต็มโต๊ะ แต่เมื่อผู้ที่คิดร้ายมาเขย่ากล่องก็จะได้ผลไม่ตีมาตอบแทน อนุภาคกล่องข้าวไม้ไผ่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดเผวว่าในเรื่องการทำดีได้ดีและการทำชั่วได้ชั่ว และยกย่องผู้ที่ขยันและชื่ออ้อม รู้จักเพียงพอ ยังเห็นได้ว่าชนเผวว่ามีความเชื่อเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ เป็นผู้ควบคุมดูแลอาหารการกินของมนุษย์ โดยเฉพาะจะให้ความช่วยเหลือคนดี อีกทั้งยังสะท้อนความเชื่อเรื่องกรรม เชื่อว่าเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล

4.2.2.2 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้มีอิทธิฤทธิ์

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้มีอิทธิฤทธิ์ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มักเป็นวัตถุสิ่งของที่ผู้มีอิทธิฤทธิ์มอบให้กับตัวละครเอกผู้เป็นบุคคลธรรมดาที่มีความกล้าหาญ ทำให้บุคคลธรรมดาสามารถต่อสู้กับผู้วิเศษหรือผู้มีอำนาจและได้รับชัยชนะ วัตถุสิ่งของที่ได้มามักเป็นสิ่งธรรมดาและสิ่งประติษฐ์ เช่น รองเท้า ดาบ ผลไม้เปลือกแดง เป็นต้น ดังเช่น

นิทานเรื่อง *ตำรือหาน* (达惹罕 darehan) กล่าวถึงนายตำรือหานผู้ที่มีความกล้าหาญและได้รับรองเท้าวิเศษคู่หนึ่งและดาบยาวจากผู้มีอิทธิฤทธิ์ ทำให้ตำรือหานใส่แล้วมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่จะสามารถข้ามภูเขา ขึ้นฟ้า และต่อสู้กับเทพเจ้าบนฟ้าได้ ดังนี้

ลูกชายตำรือหาน (达惹罕 darehan) ออกไปจัดหาพระอาทิตย์ ถูกเทพเจ้าบนฟ้าจับไป ตำรือหานจึงออกไปตามหาลูกชายโดยเดินทางข้ามภูเขาเก้าสิบเก้าลูก และแม่น้ำเก้าสิบเก้าสาย และพบเจอหญิงชราคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้มีอิทธิฤทธิ์ในระหว่างทางและช่วยหญิงชราเซ็ดซีต้า หญิงชราส่งสารตำรือหานผู้มีความกล้าหาญและมีน้ำใจเดินทางมาไกลไม่ท้อแท้ จึงมอบดาบและรองเท้าคู่หนึ่งให้ตำรือหานไปต่อสู้กับเทพเจ้าบนฟ้า จากนั้นตำรือหานจึงมาต่อสู้กับทหารเทพอย่างกล้าหาญ จนทหารเทพพ่ายแพ้ จากนั้นจึงต่อสู้กับเทพบนฟ้า ตำรือหานสามารถข้ามภูเขาบินขึ้นลงฟ้าดินได้หลังจากที่ใส่รองเท้าที่ได้มาจากผู้มีอิทธิฤทธิ์ จนเหยียบร่างของเทพฟ้าไว้ใต้เท้า เทพฟ้าแพ้ สุดท้ายได้ดวงอาทิตย์และช่วยชีวิตของลูกชายตัวเองกลับคืน

(ตำรือหาน. 2533 : 70-73)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นรองเท้าและดาบยาวที่ได้มาจากผู้มีอิทธิฤทธิ์คนหนึ่ง ซึ่งรองเท้าคู่นี้กับดาบยาวมีลักษณะเด่นไม่เหมือนรองเท้าและดาบทั่วไป คือ ตัวละครมนุษย์ธรรมดาใส่แล้วสามารถข้ามภูเขาและขึ้นลงฟ้าดินได้ และสามารถใช้ดาบยาวมาต่อสู้กับทหารบนฟ้าและเทพบนฟ้าได้และประสบความสำเร็จ อนุภาครองเท้าและดาบยาวสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชนเผ่าว่าพึ่งพิงธรรมชาติ พึ่งพิงภูเขาและน้ำ การคมนาคมการเดินทางของชาวว้าค่อนข้างไม่สะดวก และดาบยาวมีบทบาทสำคัญในการผลิตและการดำรงชีวิตของชาวว้า เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำมาหากิน ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมชนเผ่าว้าที่เคารพนับถือวีรบุรุษนับถือคนที่มีความสามารถและความกล้าหาญ ยกย่องคนที่ทำดีที่ขอบช่วยเหลือคนอื่น และเชื่อว่าคนที่ทำดีย่อมได้รับผลสำเร็จในที่สุด

นิทานเรื่อง *เหยียนก่ากับสาวมังกร* (岩嘎和龙女 yangayulongnv) กล่าวถึงหนุ่มเหยียนก่าเป็นเด็กกำพร้าผู้มีน้ำใจได้เมียเป็นสาวมังกร แต่ถูกกษัตริย์แย่งเมียไป หนุ่มเหยียนก่าจึงไปขอความช่วยเหลือจากชายชราผู้มีอิทธิฤทธิ์และได้ของวิเศษเป็นผลไม้เปลือกแดง ชายหนุ่มพกผลไม้

เปลือกแดงไปต่อสู้อกับกษัตริย์และได้รับชัยชนะในที่สุด ดังนี้

เมื่อกษัตริย์รู้เรื่องหนุ่มเหียนก่า (岩嘎 yanga) ได้เมียเป็นสาวมังกรที่สวยงาม ก็อยากได้เมียของเหียนก่าเป็นของตนเอง จึงสั่งให้ลูกน้องไปลักพาเมียเหียนก่ามา เมื่อเหียนก่ารู้แล้วจึงออกเดินทางไปตามหา ในระหว่างทางได้ช่วยชายชราคนหนึ่ง แล้วรู้ว่าชายชราเป็นผู้มีอิทธิฤทธิ์และได้มอบผลไม้เปลือกแดงให้เหียนก่า จากนั้น ชายหนุ่มคนเดียวมาถึงในวังต่อสู้อกับทหารในวังและกษัตริย์ สุดท้าย ผลไม้เปลือกแดงพุ่งไฟออกมาเผา กษัตริย์จนตาย ชายหนุ่มจึงได้พาเมียกลับบ้าน ทั้งสองใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

(เหียนก่ากับสาวมังกร. 2533 : 169-170)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องนิทานภาควัตถุสิ่งของที่เป็นผลไม้เปลือกแดงที่ได้มาจากผู้มีอิทธิฤทธิ์ ผลไม้ลูกนี้ไม่เหมือนผลไม้ทั่ว ๆ ไป มีลักษณะเด่นคือ มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ช่วยตัวละครต่อสู้อกับผู้มีอำนาจได้และประสบความสำเร็จ เนื่องด้วยการกระทำของตัวละครเอกเป็นผู้ที่มีน้ำใจและกล้าหาญมาก จึงได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษ อนุภาคผลไม้เปลือกแดงสะท้อนให้เห็นถึงการยกย่องการทำความดีของชนเผ่าว่า ผู้ที่ทำดีย่อมได้รับผลดี ยิ่งสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความรักของชนเผ่าว่า ยกย่องความรักที่แท้จริง และมองว่าต่างชนชั้นต่างเผ่าพันธุ์มีความรักที่แท้จริงได้

สรุปได้ว่า อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มีทั้งสิ่งธรรมชาติ เช่น ต้นยา ผลไม้เปลือกแดง เป็นต้น และสิ่งประดิษฐ์ เช่น ดาบ รองเท้า กลองข้าวไม้ไผ่ เป็นต้น สิ่งของเหล่านี้มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติช่วยเหลือตัวละครพ้นจากภัยและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ การได้มาเพราะตัวละครมีน้ำใจ ขยัน กล้าหาญ ซื่อสัตย์ มีความรักที่แท้จริง เป็นการทำความดีทำให้เทพเจ้าเห็นใจหรือมีการบูชาเทพเจ้าอย่างจริงจัง สะท้อนให้เห็นการทำความดีได้ผลดี มีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีความศักดิ์สิทธิ์ จึงนำไปสู่การปฏิบัติอันอ่อนน้อมเทพเจ้า อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษเป็นอนุภาคที่พบบ่อยมากในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ของวิเศษเป็นอนุภาคที่สะท้อนความปรารถนาในด้านอาหาร การคมนาคม และความหวาดกลัวที่มีต่อภัยไข้เจ็บ

4.2.3 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ เป็นวัตถุสิ่งของที่สัตว์มอบให้กับตัวละครเอก วัตถุสิ่งของมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ทำให้ตัวละครเอกสามารถรับมือกับความยากลำบากทุกรูปแบบหรือรับรู้เรื่องอนาคตได้ วัตถุสิ่งของเหล่านี้มักเป็นสิ่งธรรมชาติ เช่น เพชรพลอย ที่ได้มาจากสัตว์ทั่วไปในธรรมชาติ คือ งู หรือเป็นสิ่งประดิษฐ์ เช่น ดาบ แหวนทอง ที่ได้มาจากสัตว์ที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ คือ มังกร สามารถแบ่งเป็นอนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ในตำนานและอนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ทั่วไป ดังนี้

4.2.3.1 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ในตำนาน

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ในตำนานที่เป็นมังกร มีลักษณะเป็นมังกร มอบให้กับตัวละครบุคคลธรรมดา ทำให้บุคคลธรรมดาสามารถแล้วเสร็จงานที่เป็นไปไม่ได้ในเวลาที่ยากัดหรือสามารถต่อสู้กับผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติได้รับชัยชนะ ซึ่งสิ่งของเหล่านี้มักเป็นสิ่งประติษฐ์ เช่น ดาบยาว แหวนทอง เป็นต้น ดังเช่น

นิทานเรื่อง *เหยียนหรือกับสาวมังกร (岩惹和龙女 yanreyulongnv)* กล่าวถึงหนุ่มกำพร้ากับสาวมังกรรักกัน แต่ราชามังกรไม่อนุญาต จึงพยายามหาวิธีกีดขวางให้หนุ่มขุดดินผืนใหญ่ให้เสร็จภายในเวลาที่จำกัดเพื่อพิสูจน์ความรักที่มีต่อสาวมังกร สาวมังกรรู้ดีว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ จึงส่งสารชายหนุ่มและแอบมอบดาบยาวสลับแปดเล่มมาช่วยหนุ่ม ทำให้งานเสร็จตามเวลาที่ราชามังกรกำหนดไว้ ดังนี้

ราชามังกรบอกหนุ่มเหยียนหรือ (岩惹 yanre) ว่า “หากอยากอยู่กับลูกสาวข้า เธอต้องทำเรื่องที่ยากให้สำเร็จ” เหยียนหรือตอบว่า “ถ้าท่านอนุญาตให้ลูกสาวมาแต่งงานกับข้า ข้ายอมทำทุกอย่าง” ราชามังกรบอกเหยียนหรือว่า “เรื่องที่ยาก เธอต้องขุดที่ดินผืนใหญ่นี้ให้เสร็จภายในวันเดียว” หนุ่มรู้ดีว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่ก็พยายามไปทำ สาวมังกรส่งสารชายหนุ่มมากแอบมาหาชายหนุ่มและมอบดาบยาวสลับแปดเล่มให้ชายหนุ่มเสียบดาบลงที่ดินรอบตัว และให้หนุ่มไปนอน พอชายหนุ่มตื่นขึ้นมา ที่ดินผืนใหญ่นี้ถูกขุดเสร็จเรียบร้อยแล้ว

(เหยียนหรือกับสาวมังกร. 2533 : 179-181)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นดาบยาวที่ได้มาจากสาวมังกร ซึ่งดาบมีลักษณะเด่นไม่เหมือนดาบทั่ว ๆ ไป ได้แก่ มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถช่วยตัวละครมนุษย์ขุดที่ดินผืนใหญ่ได้ในเวลาที่จำกัด อนุภาคดาบยาวสะท้อนให้เห็นถึงดาบยาวมีบทบาทสำคัญในการผลิตและการดำรงชีวิตของชาวว่า ในวัฒนธรรมชาวว่า ดาบยาวเป็นสัญลักษณ์ของชายชาว่า ผู้ชายเผ่าว่ามักสวมดาบและหน้าไม้ยาว ในบรรดาชาวว่า การสวมดาบยาวถือเป็นสัญลักษณ์ของความสง่างามและความแข็งแกร่งของผู้ชาย ยังสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องมังกร เชื่อว่ามังกรมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ยกย่องความรักที่แท้จริง ชาวว่ามองว่าต่างเผ่าต่างสายพันธุ์มีความรักที่แท้จริงได้

นิทานเรื่อง *หนุ่มกำพร้ากับแม่นางมังกร (孤儿和仙女 guerhexiannv)* กล่าวถึงหนุ่มกำพร้าชาวว่าได้แม่นางมังกรชื่อเหยี่ยซีหยิงเป็นภรรยา ภรรยาถอดแหวนทองให้หนุ่มและเตือนว่าห้ามทำแหวนตก วันหนึ่งภรรยาถูกราชามังกรจับไป หนุ่มจึงไปตามหาภรรยาที่วังและต่อสู้กับราชามังกร แหวนทองพันไฟออกมาเผาราชามังกรจนตาย ดังนี้

เมื่อชายหนุ่มรู้ว่าภรรยาถูกราชามังกรจับไปเป็นเมียแล้ว ชายหนุ่มจึงไปตามหาที่วังเพื่อนำภรรยากลับ แต่ราชามังกรไม่ยอม ต่างคนต่างบอกว่าเป็นเมียของตน สาวเหี้ยซีหยง (叶西永 yexiyong) จึงให้สองคนพิสูจน์ตนเองด้วยวิธีการแข่งขัน สุดท้ายแหวนทองฟ่งไฟออกมาเผาราชามังกรจนตาย หนุ่มกำพร้าชนะและพาภรรยากลับบ้านใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

(หนุ่มกำพร้ากับแม่นางมังกร. 2533 : 138-145)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นแหวนทองที่ได้มาจากมังกร แหวนทองชิ้นนี้มีลักษณะเด่นไม่เหมือนแหวนทองทั่วไป คือ มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถฟ่งไฟออกมาและเผาราชามังกรผู้คร่ำยให้ตายได้ อนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นแหวนทองสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมของชาวว่า ชาวว่ามีความเชื่อเรื่องมังกร ยกย่องความรักที่แท้จริง และเชื่อว่าการต่างชนชั้นต่างเผ่าพันธุ์มีความรักที่แท้จริงได้

4.2.3.2 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ทั่วไป

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ทั่วไป ปรากฏในนิทานมีเรื่องเดียว เป็นสิ่งธรรมชาติที่มีลักษณะสามารถบอกเรื่องอนาคตได้ เป็นเพชรพลอยที่ได้มาจากงู เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณความช่วยเหลือของตัวละครเอก ดังในนิทานเรื่อง *ตำนานของเหียนก่ากลายเป็นก้อนหิน* (岩嘎变石 yangabianshi) กล่าวถึงตัวละครเหียนก่าได้ช่วยชีวิตของงูเล็กตัวหนึ่ง จึงได้รับเพชรพลอยวิเศษที่สามารถบอกเรื่องอนาคตจากแม่งูเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณความช่วยเหลือของเหียนก่า ดังนี้

หนุ่มเหียนก่า (岩嘎 yanga) ไปล่าสัตว์และได้ช่วยชีวิตของงูตัวหนึ่งไว้ เพื่อแสดงความขอบคุณในการช่วยชีวิต แม่งูจึงมอบเพชรพลอยอันหนึ่งให้กับเหียนก่าและบอกว่าเพชรพลอยชิ้นนี้จะบอกเรื่องต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แต่ห้ามบอกเรื่องเพชรพลอยให้คนอื่นรู้เด็ดขาด มิฉะนั้น เหียนก่าก็จะกลายเป็นก้อนหินทันที ไม่นานเพชรพลอยบอกชายหนุ่มรู้ว่าจะมีน้ำท่วมเกิดขึ้น ชายหนุ่มจึงไปบอกให้ชาวบ้านรีบหนีภัยน้ำท่วม แต่ชาวบ้านไม่เชื่อ เพื่อโน้มน้าวผู้คนเชื่อว่าน้ำท่วมกำลังจะมาถึง เหียนก่าจึงเปิดเผยความจริงเรื่องเพชรพลอยให้คนในหมู่บ้านเพื่อหลีกเลี่ยงภัยน้ำท่วม ทันใดนั้น ชายหนุ่มกลายเป็นก้อนหินทันที หลังจากนั้น ชาวบ้านจึงมีการบูชาหินก้อนนี้

(ตำนานของเหียนก่ากลายเป็นก้อนหิน. 2533 : 212-214)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นเพชรพลอยวิเศษที่ได้มาจากงูเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณความช่วยเหลือของตัวละคร เพชรพลอยชิ้นนี้มีลักษณะเด่นคือ สามารถบอกเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ล่วงหน้า จากนิทาน เนื่องด้วยผู้คนไม่เชื่อการทำนาย

ทำให้เกิดผลเสียทั้งกับคนที่ทำนายและอาจเกิดผลเสียต่อชาวบ้านด้วย ทำให้ตัวละครต้องเสียสละตัวเองจึงทำให้คนอื่นรอดพ้นจากภัยได้ อนุภาคเพชรพลอยวิเศษสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องการทำนายของชนเผ่าว่า และความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติ มีของวิเศษในธรรมชาติ สามารถให้ความช่วยเหลือมนุษย์คนใดก็ได้ แต่หากฝ่าฝืนกฎธรรมชาติ ก็จะได้รับ การลงโทษ ยังทำให้เห็นว่าชนเผ่าว่าให้ความสำคัญกับความเสียสละ ยกย่องผู้มีความรักที่ยิ่งใหญ่

สรุปได้ว่า อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ มีทั้งสิ่งธรรมชาติและสิ่งประดิษฐ์ เช่น เพชรพลอยดาบยาว แหวนทอง ที่ได้มาเนื่องด้วยการทำความดี ความกล้าหาญของตัวละคร ทำให้ได้ของวิเศษมาช่วยเหลือ สิ่งเหล่านี้สามารถช่วยตัวละครแล้วเสร็จงานที่เป็นไปไม่ได้ในเวลาจำกัด สามารถต่อสู้กับผู้มีพลังอำนาจได้สำเร็จ หรือสามารถรับรู้เรื่องต่าง ๆ ในอนาคต ของวิเศษที่ได้จากมังกรส่วนมากจะเป็นสวามังกรมอบให้กับตัวละครเอกผู้ที่ช่วยเหลือตนไว้และเกิดความรักกัน สวามังกรมอบของวิเศษให้ตัวละครเอกเพื่อสนับสนุนตัวเองในการกระทำการต่าง ๆ และไม่พบของวิเศษที่ได้มาจากราชามังกร ซึ่งราชามังกรในนิทานเผ่าว่ามักเป็นผู้ดุร้าย สะท้อนให้เห็นความต้องการของชนเผ่าว่าในด้านการแสวงหาความรักที่แท้จริง มองว่าความรักแท้ไม่จำกัดอยู่เฉพาะระหว่างคน ยังมีอยู่ในต่างเชื้อชาติต่างสายพันธุ์ได้ด้วยเช่นกัน และการเป็นมังกรหญิงที่ให้ของวิเศษในการช่วยเหลือตัวเอกนั้น สะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติของผู้หญิงในครอบครัวที่ชาวว่าแสวงหา คือ ความจริงใจและซื่อสัตย์มีความสามารถ สนับสนุนสามี นอกจากนี้ ของวิเศษที่ได้มาจากสัตว์มักเป็นเครื่องประดับ ตอบสนองความต้องการของชนเผ่าว่าในด้านความรัก มีทั้งความรักแบบชายหญิง ยังมีความรักที่ยิ่งใหญ่ที่มีต่อประชาชนหมู่บ้าน จึงเป็นสิ่งของที่มีบทบาทที่แตกต่างจากที่ได้มาจากเทพเจ้า

4.2.4 อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากธรรมชาติ

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากธรรมชาติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นสิ่งธรรมชาติที่มาจากการสังเกตของมนุษย์เอง มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ทำให้มนุษย์ธรรมดาอาจจนรวยขึ้น สามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บ พ้นความทุกข์หรือฟื้นคืนชีพได้ สิ่งของเหล่านี้มักเป็นกิ่งไม้ น้ำพุ ต้นยาสูบ ยาสมุนไพร หินอัญมณี เป็นต้น ดังเช่น

นิทานเรื่อง *คืนน้ำนม (还奶汁 huannaizhi)* กล่าวถึงเด็กสองคนถูกแม่ทิ้งไว้ที่บ้าน ทั้งสองจึงออกมาหากินในป่า บังเอิญได้กิ่งไม้วิเศษจากรอบตัวและช่วยผู้ที่เสียชีวิตในระหว่างทาง ดังนี้

เด็กสองคนถูกแม่ทิ้ง จึงมาหากินในป่าและยิงกระรอกด้วยหน้าไม้ได้หนึ่งตัว ขณะที่ดัมเนื้อกระรอกน้องชายหยิบกิ่งไม้รอบตัวขึ้นหนึ่งขึ้นมากินเนื้อในหม้อทันใดนั้น กระรอกกระโดดขึ้นมาจากหม้อแล้วหนีไป พี่น้องสองคนจึงรู้ว่าเป็นผลเกิดจากกิ่งไม้ชิ้นนี้แน่ ๆ จึงนำกิ่งไม้กลับหมู่บ้าน ในระหว่างทาง ได้ใช้กิ่งไม้ช่วยชีวิตลูกสาวของนายเศรษฐี และได้ม้าสีขาวตัวหนึ่ง อัจฉริยะของม้าสีขาว

กลายเป็นเงินเป็นทอง พี่น้องสองคนจึงนำเงินทองไปวางในบ้านแม่เป็นการตอบแทนบุญคุณค่าน้ำนม

(คินน้ำนม. 2533 : 199-201)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นกิ่งไม้พิเศษที่พบเจอในป่า มีลักษณะเด่นคือ สามารถทำให้ฟื้นคืนชีพได้ อนุภาคกิ่งไม้พิเศษสะท้อนให้เห็นถึงในสมัยที่เทคโนโลยีที่ค่อยพัฒนามีโรคภัยพิบัติต่าง ๆ เกิดขึ้น ชาวว่าพึ่งพาธรรมชาติในการแก้ไขปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ เป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกตความวิเศษในธรรมชาติ ทำให้ค้นพบสิ่งมีคุณค่าจากธรรมชาติ ช่วยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ยังสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับการทำดีและความกตัญญูรู้คุณ

นิทานเรื่อง น้ำพุแห่งน้ำตานก (鸟类泉 niaoleiquan) กล่าวถึงหญิงสาวพี่น้องสองคน ชื่อเหย่หรงกับอานบิงถูกกษัตริย์กลุ่มป่านหงขายให้กับเจ้าชายต่างเผ่า แต่ทั้งสองคนเสียชีวิตในระหว่างทาง แล้วกลายเป็นนกตัวใหญ่สองตัวบินไปอยู่บนหน้าผาป่านหงและร้องไม่หยุด น้ำตากลายเป็นน้ำพุของหมู่บ้านป่านหง วัวควายดื่มแล้วตัวใหญ่แข็งแรง คนตาบอดดื่มแล้วกลับมองเห็นได้ ดังนี้

ในหมู่บ้านป่านหง (班洪 banhong) เหย่หรง (叶茸 rerong) กับอานบิง (安井 anbing) พี่น้องสองคนเป็นหญิงสาวที่สวยงามฉลาดและขยันได้รับความชื่นชมจากคนในหมู่บ้าน แต่ถูกกษัตริย์กลุ่มป่านหงขายให้กับเจ้าชายต่างเผ่า และเสียชีวิตในระหว่างทาง ในปีนั้น มีภัยพิบัติต่าง ๆ เกิดขึ้น คนทั้งหมู่บ้านเศร้าใจมาก ไม่นานพี่น้องทั้งสองที่ตายแล้วกลายเป็นนกสองตัวบินกลับมาที่หน้าผาลิงในหมู่บ้านป่านหงและร้องไม่หยุด น้ำตากลายเป็นน้ำพุไหลลงมาจากหน้าผาลิงของหมู่บ้าน หลังจากนั้น ต้นข้าวออกเติบโตไว วัวควายดื่มแล้วตัวใหญ่แข็งแรง คนตาบอดดื่มแล้วกลับมองเห็นได้อีกครั้ง

(น้ำพุแห่งน้ำตานก. 2533 : 299-301)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นน้ำพุในหน้าผา น้ำมีลักษณะพิเศษ คือ ต้นข้าวได้น้ำจึงงอกเติบโตไว วัวควายกินแล้วแข็งแรงตัวใหญ่ขึ้น คนตาบอดกินแล้วกลับมองเห็นได้ อนุภาคน้ำพุพิเศษ สะท้อนให้เห็นถึงชาวว่าเชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติ อีกทั้งสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่าให้ความสำคัญกับน้ำ สอดคล้องกับภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวว่าหมู่บ้านชาวว่าส่วนใหญ่อยู่บนเนินเขา น้ำจึงมีความสำคัญมากต่อชาวว่า

นิทานเรื่อง กำเนิดของเหล้าหมากกับยาสูบ (酒药和大烟的起源 jiuyaodayan) กล่าวถึง สมัยก่อน ที่หมู่บ้านชาวว่ามีโรคระบาด ผู้ป่วยคนหนึ่งบังเอิญเจอต้นยาสูบ ทำให้คนทั้งหมู่บ้านหายป่วย ดังนี้

นานมาแล้ว มีโรคระบาดในหมู่บ้าน ผู้คนในหมู่บ้านเสียชีวิตไปกว่าครึ่ง วันหนึ่ง ผู้ป่วยคนหนึ่งออกไปนอกหมู่บ้านและพบต้นหญ้าต้นหนึ่งแปลกมาก

จึงหยิบใบไม้ขึ้นมาแล้วฉุน และไปดมกลิ่นเหม็นมาก แต่แปลกใจโรคของตนหาย
ทันที จึงรีบไปบอกข่าวแก่ชาวบ้าน จากนั้น โรคภัยไข้เจ็บในหมู่บ้านก็หายหมด

(กำเนิดของเหล่าหมากกับยาสูบ. 2533 : 138)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นต้นยาสูบต้นที่พบเจอจาก
ธรรมชาติ ต้นยานี้มีลักษณะเด่นคือ มีความสามารถในการรักษาโรคให้หายได้ทันทีด้วยการดม อนุภาค
ต้นยาสูบสะท้อนให้เห็นชาวว่ามีวิถีชีวิตที่ใกล้ธรรมชาติ ฟังพาสังธรรมชาติในการรักษาโรค ช่างสังเกต
สิ่งไม่ธรรมดาในธรรมชาติ และรู้จักใช้สิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตเพื่อให้
ชีวิตดีขึ้น

นิทานเรื่อง ประสบการณ์ของสองพี่น้อง (兄弟俩的遭遇 xiongdiliangdezaoyu)
กล่าวถึงพี่น้องสองคนถูกพ่อทิ้งเพื่อเอาใจภรรยา และพี่น้องสองคนได้ยาที่มีความวิเศษจากนกตัวหนึ่ง
และใช้ยานี้ไปช่วยชีวิตของลูกสาวคนรวย พ่อได้รับการอภัยจากลูกชายในที่สุด ดังนี้

นานมาแล้ว มีผู้ชายชาวว่าคนหนึ่งภรรยาเสียชีวิต ทั้งลูกชายสองคนอยู่กับพ่อ
ตามลำพัง จากนั้น พ่อหาเมียใหม่มาเป็นแม่เลี้ยง แม่เลี้ยงเห็นพี่น้องสองคนเป็น
ภาระ จึงสั่งให้พ่อทิ้งลูกสองคนไปในป่า ในระหว่างทางพี่น้องสองคนได้เล่นกับลูก
นกตัวหนึ่ง แต่ไม่ระมัดระวังทำให้ลูกนกหัก แม่จึงจิกต้นยาสมุนไพรต้นหนึ่ง
มารักษาลูกนกทำให้ลูกนกหายปกติทันที พี่น้องสองคนจึงนำต้นยาที่เหลือ
นั้นกลับบ้านและได้ช่วยชีวิตของลูกสาวคนรวยกลับมามีลมหายใจในระหว่างทาง
เมื่อโตขึ้นมาพี่น้องสองคนจึงนำเงินทองมาให้พ่อเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณของ
พ่อพ่อเสียใจและได้รับการอภัยโทษจากลูกชายในที่สุด

(ประสบการณ์ของสองพี่น้อง. 2533 : 193-197)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นยาสมุนไพรที่มาจากนกตัวหนึ่ง
ยาสมุนไพรนี้มีลักษณะเด่น คือ ทาแล้วหายป่วยได้ทันที และสามารถทำให้คนที่เสียชีวิตกลับมามีลมหายใจ
ได้อีก อนุภาคยาวิเศษนี้สะท้อนให้เห็นถึงชาวว่าฟังพาสังธรรมชาติมาก รู้จักใช้สิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ
มาใช้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะนำมาใช้ในการรักษาโรค เป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกตความสิ่งลึกลับใน
ธรรมชาติ และมักเลือกสิ่งมีคุณค่ามาใช้ให้ถูกต้อง ช่วยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ได้รับการพัฒนาดีขึ้นเรื่อย ๆ
ยังสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง และค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ

นิทานเรื่อง เหียนก่ากับนกกระทา (岩嘎与鹌鹑 yangayuanchun) กล่าวถึงหนุ่ม
เหียนก่าออกไปต้อนควายให้กับนายเศรษฐี บังเอิญเก็บหินอัณมณีก้อนหนึ่งบนถนนซึ่งสามารถทำให้
สมบัติมีออกมาได้มากมาย และในที่สุดก้อนหินก้อนนี้เกิดประกายแสงสีขาวทำให้นายเศรษฐีและ
คนรับใช้ตายไปหมด ดังนี้

เมื่อเหยียนก่า (岩嘎 yanga) โตขึ้น วันหนึ่งออกไปตอนควายบังเอิญได้เก็บหินอัญมณีก้อนหนึ่งบนถนน คั้นนั้น เหยียนก่าฝันถึงชายชราผู้หนึ่งถามเหยียนก่าว่าอยากได้อะไร และตื่นมาพบมีข้าวมีเส้นเต็มในท้อง จึงดีใจมากและนำของต่าง ๆ ไปแจกให้คนในหมู่บ้าน แต่เมื่อนายเศรษฐีรู้เรื่องนี้ จึงอยากได้หินอัญมณีของเหยียนก่าเป็นของตนเอง จึงพาลูกน้องมาปล้น ก้อนหินเกิดประกายแสงสีขาว ทำให้พวคนายเศรษฐีตายไปหมด และผู้คนจึงเลือกเหยียนก่าเป็นหัวหน้าคนใหม่ จากนั้น เหยียนก่าจึงพาผู้คนไปล่าสัตว์ร่วมกัน ทำไร่ทำนาพร้อมกัน และต่อสู้กับการรุกรานของหมู่บ้านต่างถิ่น พาผู้คนใช้ชีวิตดีขึ้นเรื่อย ๆ

(เหยียนก่ากับนกกระทา. 2533 : 209-211)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาควัตถุสิ่งของที่เป็นหินอัญมณี มีลักษณะเด่นคือมีความวิเศษสามารถสร้างเงินทองได้และช่วยเหลือคนยากจนสู้กับนายเศรษฐีผู้มีอำนาจและได้ประสบความสำเร็จ มีความมหัสจรรย์เหนือธรรมชาติ อนุภาคก้อนหินอัญมณีสะท้อนให้เห็นถึงชาววัยยกย่องผู้มีน้ำใจและรู้จักการแบ่งปัน มีความกล้าหาญในการต่อสู้กับศัตรู ยกย่องผู้มีความสามารถในการนำพาชาวว่ามีชีวิตที่ดีได้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีสิ่งวิเศษอยู่ในธรรมชาติสามารถตอบสนองความต้องการของคนดีได้

สรุปได้ว่า อนุภาควัตถุสิ่งของที่พบในธรรมชาติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มีลักษณะเป็นกิ่งไม้ น้ำพุ ต้นยาสูบ ยาสมุนไพร และหินอัญมณี เป็นสิ่งธรรมชาติที่ได้พบจากการสังเกต วัตถุสิ่งของเหล่านี้มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ช่วยเหลือตัวละครผู้มีน้ำใจรวยขึ้น ช่วยรักษาโรคพื้นคืนชีพได้ ช่วยต่อสู้กับคนเลวร้ายและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ สะท้อนให้เห็นถึงชนเผ่าว่าพึ่งพาธรรมชาติมาก มองเห็นความวิเศษในธรรมชาติ เก่งในการค้นพบสิ่งมีคุณค่าจากธรรมชาติ เป็นชนเผ่าที่ช่างสังเกต เชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติ ยังสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับการทำดีและความกตัญญูรู้คุณ ยกย่องผู้มีน้ำใจ ความกล้าหาญและความรักที่ยิ่งใหญ่ สิ่งของเหล่านี้ที่ได้มาแล้วมักให้ทรัพย์สินเงินทองช่วยรักษาภัยไข้เจ็บ แสดงให้เห็นถึงความหวาดกลัวของชนเผ่าว่าที่มีต่อภัยไข้เจ็บ และความปรารถนาของชนเผ่าว่าในด้านการพัฒนาทางการแพทย์

การวิเคราะห์อนุภาควัตถุสิ่งของที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เห็นได้ว่า อนุภาควัตถุสิ่งของที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีทั้งสิ่งธรรมชาติและสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งวัตถุสิ่งของเหล่านี้มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติสามารถทำให้ตัวละครพ้นจากภัยและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ และมีที่ได้มาหลากหลาย การที่ได้มาเป็นเพราะว่าตัวละครมีคุณธรรม เช่น มีน้ำใจ กล้าหาญ กตัญญู ไหวพริบ เป็นต้น สะท้อนสังคมเผ่าว่าด้านความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับคุณธรรมเป็นพิเศษ โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องการทำดี เชื่อว่าคนที่ได้ของวิเศษนั้นมักเป็นคนดีทำดี กล้าหาญ ซื่อสัตย์ จึงได้พบเจอของวิเศษที่อยู่ตามธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงชนเผ่าว่าให้ความสำคัญกับคุณธรรมที่ดีในชีวิตประจำวัน และวิถีชีวิตของ

ชนเผ่าว่ามีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติสามารถสร้างคุณประโยชน์แก่ชีวิตได้ อนุภาควัตถุสิ่งของมักปรากฏในเนื้อหาบทกวีเกี่ยวกับเทพเจ้า มังกร ความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ เรื่องราวท้องถิ่นและบุคคลในประวัติศาสตร์

4.3 อนุภาคเหตุการณ์

อนุภาคเหตุการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่มีลักษณะพิเศษแปลกประหลาดไม่ธรรมดา มีเหตุการณ์ที่ผิดศีลธรรม และเหตุการณ์ที่น่าเหลือเชื่อหรือเกิดขึ้นได้ยากในชีวิตจริง เช่น การมีเพศสัมพันธ์กันระหว่างแม่ลูก การยิงพระอาทิตย์ตก การตั้งครุฑที่หัวเข่า เป็นต้น อนุภาคเหตุการณ์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีหลากหลายเหตุการณ์ ได้แก่ อนุภาคการสร้างโลก อนุภาคการต่อสู้ อนุภาคการแปลงร่าง อนุภาคที่เกี่ยวกับครอบครัว อนุภาคการทดสอบ อนุภาคการลงโทษ และอนุภาคการตัดศีรษะ ดังนี้

4.3.1 อนุภาคการสร้างโลก

อนุภาคการสร้างโลก มีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปรับโลกเพื่อให้โลกเหมาะสมกับสรรพชีวิต หรือเกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ โดยการสร้างโลกที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีทั้งอนุภาคการยิงพระอาทิตย์ อนุภาคน้ำท่วม และอนุภาคไฟไหม้ ดังนี้

4.3.1.1 อนุภาคเหตุการณ์การยิงพระอาทิตย์

อนุภาคการยิงพระอาทิตย์ เป็นอนุภาคที่พบได้มากในนิทานการสร้างโลกของชนเผ่าว่า เป็นมนุษย์ธรรมดาที่มีความสามารถในการยิงพระอาทิตย์ให้ตกจนเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในปัจจุบันที่เหมาะสมกับสรรพชีวิต ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง *การยิงพระอาทิตย์* (射日 sheri) กล่าวถึงบนฟ้าไม่มีดวงดาวและดวงจันทร์ มีแต่พระอาทิตย์ดวงหนึ่งที่ไม่เคยตก จนมีชายหนุ่มคนหนึ่งได้ยิงพระอาทิตย์ตก และดวงอาทิตย์ถูกยิงแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งเป็นพระอาทิตย์ อีกส่วนหนึ่งเป็นพระจันทร์ ดังนี้

บนฟ้าไม่มีดวงดาว ดวงจันทร์ มีแต่พระอาทิตย์ดวงหนึ่งที่ไม่เคยตก โลกไม่มีตอนกลางคืน มีแต่กลางวัน ผู้คนใช้ชีวิตลำบากมาก ยายแก่รวบรวมคนในหมู่บ้านพากันมาคิดวิธียิงพระอาทิตย์ให้ตกเพื่อแก้ปัญหา แต่ไม่มีคนใดสามารถยิงพระอาทิตย์ให้ตกได้ มีแต่หนุ่มคนกล้าหาญคนหนึ่งได้ยิงพระอาทิตย์ตกในที่สุด และดวงอาทิตย์ที่ตกมานั้นถูกยิงแบ่งเป็นสองส่วน ยายแก่จึงบอกให้พระอาทิตย์สองส่วนแยกกันทำหน้าที่ ส่วนหนึ่งเป็นพระอาทิตย์ อีกส่วนหนึ่งเป็นพระจันทร์ จากนั้น บนฟ้าก็ได้มีพระอาทิตย์ พระจันทร์ และดวงดาว มีกลางวันและกลางคืน

(การยิงพระอาทิตย์. 2533 : 54-55)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การยิงพระอาทิตย์ อธิบายความเป็นมาของพระจันทร์ พระอาทิตย์ กลางวันและกลางคืนซึ่งเป็นสิ่งธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มนุษย์ขาดไม่ได้ในการใช้ชีวิตประจำวัน อนุภาคเหตุการณ์การยิงพระอาทิตย์แสดงให้เห็นว่าบรรพบุรุษเผ่าว่าฟังพาธรรมชาติ มีความหวาดกลัวต่อภัยธรรมชาติ แต่ด้วยความแข็งแกร่งและการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ และมีความรู้ความเข้าใจต่อธรรมชาติมากขึ้น ทำให้มนุษย์สามารถพิชิตธรรมชาติได้

นิทานเรื่อง การดูดวงกระดุกไก่ (看鸡挂的传说 kanjigyadechuanshuo) กล่าวถึงหนุ่มชิวว่าชื่อหมาเหลิยวขึ้นภูเขาเพื่อไปถางที่รกร้าง แต่ทำไปทั้งวัน เห็นพระอาทิตย์ดวงหนึ่งตก ก็มีอีกดวงหนึ่งขึ้นทันที ฟ่าไม่มีดสักที ชายหนุ่มจึงหยิบหน้าไม้และยิงดวงอาทิตย์ให้ตก ฟ่าจึงเริ่มมีด ดังนี้

มีหนุ่มชิวว่าชื่อหมาเหลิยว (马了 maliao) ขึ้นภูเขาเพื่อไปเปิดที่รกร้างทำงานทั้งวัน ทั้งเหนื่อยทั้งหิวแต่ฟ้าก็ยังไม่มืดสักที หมาเหลิยวโกรธมาก จึงหยิบหน้าไม้และยิงดวงอาทิตย์ ทันทีนั้น พระอาทิตย์ตก และฟ้าเริ่มมีด แต่เวลาผ่านไปนาน ฟ้าก็ยังไม่สว่างขึ้น จนที่สุด มีไก่ตัวผู้มาขันประมาณสองสามครั้ง ฟ่าจึงเริ่มสว่างขึ้นเรื่อย ๆ และพระอาทิตย์ก็ค่อย ๆ ขึ้นจากทิศตะวันออก ไก่ตัวผู้ได้รับความชื่นชมจากชิวว่า หลังจากนั้น ผู้คนจึงแขวนกระดุกไก่ไว้เพื่อระลึกถึงบุญคุณของไก่ตัวผู้ และสังเกตรูบนกระดุกเพื่อตัดสินลางดีลางร้าย

(การดูดวงกระดุกไก่. 2533 : 124-125)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การยิงพระอาทิตย์ อธิบายถึงความเป็นมาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ก็คือ กลางวันกับกลางคืน มาจากผลการยิงพระอาทิตย์ และการขันของไก่ตัวผู้ อนุภาคการยิงพระอาทิตย์สะท้อนให้เห็นถึงชาวนับถือบรรพบุรุษหมาเหลิยวผู้ที่มีความสามารถ อีกทั้งไก่ตัวผู้ร้องทำให้ฟ้าสว่างสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของชาวน่าสอดคล้องกับความเชื่อการดูดวงกระดุกไก่ของชาวน่าและยังคงมีธรรมเนียมประเพณีการดูดวงแบบดั้งเดิมในชีวิตประจำวัน เช่น การเก็บเกี่ยวข้าว การสร้างบ้าน การเกิด การป่วย การตาย การแต่งงาน หรือข้อโต้แย้งที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในชีวิตประจำวัน และเมื่อมีแขกมาจากแดนไกล เป็นต้น ล้วนต้องมีการฆ่าไก่ตัวผู้เพื่อดูดวงจากกระดุกไก่ โดยดูการเรียงตัวของรูบนกระดุกมาตัดสินลางดีและลางร้าย ซึ่งชาวน่าจะใช้ไก่ตัวผู้ไม่ใช่ไก่ตัวเมียมาดูดวง และประเพณีนี้ยังคงมีในปัจจุบัน

4.3.1.2 อนุภาคน้ำท่วม

อนุภาคน้ำท่วมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าเป็นน้ำท่วมแบบการลงโทษจากเทพเจ้า หรือจากรูปร่างพื้นดินไม่ราบเรียบ ทำให้เกิดผลไม่ต่อมนุษย์ การเกิดน้ำท่วมทำให้สิ้นโลกและเกิดโลกใหม่ ดังตัวอย่างนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 2 (司岗里二 siganglier) กล่าวถึงหนูกับช่วยเห็นกวางแดงตัวหนึ่งที่ยืนบนภูเขาซีหมิง จึงไปบอกเทพเจ้าตำหนิงมาช่วยยิงกวางแดงให้ตาย ตำหนิงจึงสั่งให้ช่วยไปขวางทางทิศใต้ แต่สุดท้ายกวางแดงหนีออกจากทางใต้ไป ทำให้ตำหนิงโกรธ จึงเหยียบท้องของช่วยแตก ทำให้น้ำพุ่งออกจากท้องของช่วย และน้ำท่วมโลกทั้งใบ ทำให้สรรพชีวิตตายไปหมด ดังนี้

เทพเจ้าตำหนิง (达能 daneng) ได้สร้างหนู (努 nu) ผู้เป็นเทพเจ้าเมฆกับช่วย (吹 chui) ผู้เป็นเทพเจ้าทางน้ำขึ้น วันหนึ่ง หนูเห็นกวางแดงตัวหนึ่งยืนบนภูเขาซีหมิง (西盟 ximeng) จึงไปบอกตำหนิงมาช่วยยิงกวางแดงให้ตาย ตำหนิงจึงสั่งให้ช่วยไปขวางทางทิศใต้ แต่สุดท้ายกวางแดงหนีออกจากทางใต้ไป ตำหนิงโกรธจึงเหยียบท้องของช่วยแตก ทำให้น้ำพุ่งออกจากท้องช่วยน้ำท่วมโลกทั้งใบ สิ่งที่มีชีวิตบนโลกตายกันหมด จากนั้นช่วยกลายเป็นเทพเจ้าน้ำท่วม

(ตำนานกำเนิดโลกตอนที่ 2. 2533 : 3-4)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคน้ำท่วม ซึ่งน้ำท่วมเป็นผลมาจากเทพเจ้าตำหนิงโกรธและไม่พอใจ ทำให้เกิดภัยน้ำท่วม เหตุการณ์น้ำท่วมสะท้อนให้เห็นถึงชาวไร่ชาวนาที่มีความเชื่อเรื่องเทพเจ้าเชื่อว่าเทพเจ้าตำหนิงมีอำนาจเหนือธรรมชาติที่สามารถลงโทษเทพเจ้าที่มีการกระทำไม่ดี และสะท้อนถึงความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่าภัยต่าง ๆ บนโลกเกิดขึ้นโดยพลังอำนาจเหนือธรรมชาติของเทพเจ้า

นิทานเรื่อง ใครเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก (谁做万物之王 sheizuowang) กล่าวถึงเมื่อพื้นดินเริ่มปรากฏ พื้นดินไม่มีรูปร่างที่แน่นอน เมื่อเกิดน้ำท่วมทำให้สรรพชีวิตตายไปมาก ดังนี้

เมื่อพื้นดินเริ่มปรากฏ พื้นดินไม่มีรูปร่างที่แน่นอน วันนี้เป็นภูเขา พรุ่งนี้เป็นที่ราบ วันต่อไปก็กลายเป็นทะเล คางคกตัวหนึ่งทำให้พื้นดินคงที่เป็นลักษณะที่ราบหมดเหมือนหลังของตน แต่ไม่นานน้ำท่วมทั้งแผ่นดิน สรรพชีวิตพากันหลบหนีอยู่ในเรือไม้ บนกิ่งไม้ ใบไม้และลอยอยู่ในทะเล ทำให้สรรพชีวิตไม่มีที่หลบหนีและตายไปมาก เมื่อเผชิญกับภัยน้ำท่วม สรรพชีวิตต่างเสนอแนะอย่างเป็นเอกฉันท์ให้คางคกช่วยแก้ไขรูปร่างพื้นดินแต่ไม่สำเร็จ ทำให้ถ่านไฟร้อนไหม้โถ จึงกระโดดขึ้นไปบนหลังคางคก ผิวหนังของคางคกก็ถูกถ่านไฟเผาไหม้รอยดำจนกลายเป็นคางคกในปัจจุบัน ในที่สุด กิ่งก่าที่ฉลาดก็แก้ไขรูปร่างของโลกได้ทำให้ลักษณะรูปร่างเหมือนหลังของตน ทำให้น้ำท่วมลดลงและพื้นดินมีภูเขา ที่ราบแม่น้ำ ทะเลสาบ และทะเลเกิดขึ้น จากนั้นพื้นดินก็มีลักษณะคงที่

(ใครเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก. 2533 : 43-44)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์น้ำท่วม เกี่ยวกับน้ำท่วมทำให้สิ่งมีชีวิตตายไปมาก สุดท้ายก็กำจัดควบคุมน้ำท่วมได้และทำให้รูปร่างพื้นดินคงที่เหมือนลักษณะรูปร่างของกึ่งกา เป็นการอธิบายความเป็นมาของธรณีสัณฐาน อนุภาคน้ำท่วมสะท้อนให้เห็นถึงพื้นที่อยู่อาศัย และลักษณะภูมิประเทศของชนเผ่าว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ราบบนภูเขาและหุบเขา ยังสะท้อนให้เห็นชาวว่าเป็นกลุ่มคนที่ช่างสังเกต ช่างจินตนาการและมีความคิดที่สร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงลักษณะรูปร่างของสัตว์กับลักษณะของพื้นดินที่กลุ่มตนอาศัยอยู่

4.3.1.3 อนุภาคไฟไหม้

อนุภาคไฟไหม้ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าเป็นไฟไหม้ที่เกิดจากเด็กลูกชายของเทพเจ้าสายฟ้าเล่นก้อนหินธรรมชาติ ทำให้เกิดไฟไหม้ที่ไม่สามารถคุมได้ จนก่อเกิดเทศกาลไฟไหม้ตามประเพณี ดังตัวอย่าง

นิทานเรื่อง *ตำนานเทศกาลไฟไหม้ (新火节的传说 xinhuojiedechuanshuo)* กล่าวถึงเหยียนชิว ลูกชายของตำสายเทพเจ้าสายฟ้ากับหยายวนเทพเจ้าสายรุ้ง เล่นก้อนหินทำให้เกิดไฟไหม้ใหญ่ และเผาเป็นเวลาประมาณ 4,900 ปี ไฟจึงดับ และเหยียนชิวถูกทุกคนเกลียด ดังนี้

ตำสาย (达赛 dasai) เทพเจ้าสายฟ้ากับหยายวน (牙远 yayuan) เทพเจ้าสายรุ้งมีลูกชายคนหนึ่งชื่อเหยียนชิว (岩秋 yanqiu) เป็นเด็กชน วันหนึ่งเล่นก้อนหินทำให้เกิดไฟไหม้ใหญ่ ไฟลามไปถึงหมู่บ้านต่าง ๆ จนเผาเป็นเวลาประมาณ 4,900 ปีไฟจึงดับ ทุกคนเกลียดเหยียนชิวมาก สาบานว่าจะไม่ใช่ไฟของเทพเจ้าสายฟ้าอีก เทพเจ้าหม้อเหว่ย (莫伟 mowei) สงสารมนุษย์ จึงสอนให้ใช้วิธีเจาะไม้ก่อไฟ จากนั้น ชาวว่าจึงมีกิจกรรมลาไฟเก่า ต้อนรับไฟไหม้

(ตำนานเทศกาลไฟไหม้. 2533 : 43-44)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคไฟไหม้ ไฟไหม้เกิดขึ้นโดยผู้วิเศษซึ่งเป็นลูกชายของเทพเจ้าสายฟ้า จึงมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติทำให้เกิดไฟไหม้ใหญ่เผาเป็นเวลาหลายพันปี สะท้อนให้เห็นถึงความหวาดกลัวของชาวว่าที่มีต่อภัยไฟธรรมชาติ ยังสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของชนเผ่าว่า ได้แก่ เทศกาลไฟไหม้ เป็นเทศกาลตามประเพณีของชนเผ่าว่าในประจำปี มีกิจกรรมลาไฟเก่า ต้อนรับไฟไหม้ บ่งบอกถึงการตัดสัมพันธ์กับภัยไฟไหม้ต่าง ๆ ทางธรรมชาติและก่อไฟไหม้ถือโอกาสสอบรมสั่งสอนลูกหลานเรื่องความร้ายแรงของไฟไหม้

สรุปได้ว่า อนุภาคเหตุการณ์การสร้างโลกมีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการปรับโลก เพื่อให้โลกเหมาะสมกับสรรพชีวิต มี 3 ประเภท ประเภทที่หนึ่ง คือ เหตุการณ์การยิงพระอาทิตย์ทำให้เกิดพระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว กลางวัน และกลางคืน อนุภาคการยิงพระอาทิตย์แสดงให้เห็นชนเผ่าว่ามีวิถีชีวิตที่อยู่ใกล้ธรรมชาติ และพึ่งพิงสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติมาก เมื่อมีภัยธรรมชาติต่าง ๆ เกิดขึ้นจะทำให้มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชาวว่ามาก แต่ด้วยความแข็งแกร่งและการพัฒนา

ความสามารถของมนุษย์ และมีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติมากขึ้น ทำให้มนุษย์สามารถพิชิตภัยธรรมชาติได้มากขึ้น ประเภทที่สอง คือ เหตุการณ์น้ำท่วมทำให้สิ้นโลกและเกิดโลกใหม่ รูปร่างพื้นดินได้มีลักษณะคงที่ อนุภาคน้ำท่วมสะท้อนให้เห็นถึงพื้นที่ที่อยู่อาศัยและลักษณะภูมิประเทศของชนเผ่าว่าที่เป็นภูเขา ประเภทที่สาม คือ เหตุการณ์ไฟไหม้ทำให้เกิดเทศกาลตามประเพณีขึ้นมา อนุภาคไฟไหม้นั้นทำให้เห็นความหวาดกลัวของชาวว่าที่มีต่อภัยไฟธรรมชาติ สอดคล้องเทศกาลไฟไหม้ตามประเพณีของชาวว่า อนุภาคการสร้างโลกทำให้เห็นภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ชนเผ่าว่า เช่น ภัยแล้งไฟไหม้ น้ำท่วม สะท้อนความหวาดกลัวของชาวว่าที่มีต่อภัยพิบัติธรรมชาติ และพยายามหาวิธีทางเพื่อรับมือภัยพิบัติธรรมชาติ

4.3.2 อนุภาคการต่อสู้

อนุภาคการต่อสู้ เป็นอนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่สำคัญ สามารถเข้าใจผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านตื่นตื้นเต้นอยากติดตาม อนุภาคการต่อสู้ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่น่าสนใจมีการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับผู้วิเศษ และมนุษย์กับผู้มีอำนาจ โดยมนุษย์ได้รับชัยชนะในที่สุด ซึ่งตัวละครเอกบุคคลธรรมดาเป็นฝ่ายดี กล่าวหา ผู้วิเศษกับผู้มีอำนาจมักเป็นฝ่ายร้าย ทำให้ตัวละครเอกเดือดร้อน ดังนี้

4.3.2.1 อนุภาคการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับผู้วิเศษ

อนุภาคการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับผู้วิเศษที่เป็นผี ราชานรก เทพเจ้า และมังกร เป็นการต่อสู้ที่มีใช้การต่อสู้ทั่ว ๆ ไป แต่เป็นการต่อสู้ที่มนุษย์สู้กับผู้มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ และมนุษย์ได้รับชัยชนะในที่สุด ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง โจมตีราชาแห่งนรก (打死阎王 *dasiyanwang*) กล่าวถึงราชาแห่งนรกมาจับเหยียนเจียงเฟียน และสั่งให้ลูกน้องพวกทหารผีรอดตีเหยียนเจียงเฟียนที่หน้าประตูเมืองเหยียนเจียงเฟียนรู้แล้วจึงคิดกลอุบายต่อสู้กับราชาแห่งนรกได้สำเร็จ ดังนี้

พวกทหารผีอยากกินอาหารของเหยียนเจียงเฟียน (岩江山 *yanjiangpian*) และใช้วิธีหลอกเหยียนเจียงเฟียนแต่ไม่ได้ผล จึงไปฟ้องร้องที่ราชาแห่งนรก ราชาฟังแล้วโมโหมากตัดสินใจมาจับเหยียนเจียงเฟียนเอง และสั่งให้พวกทหารผีรอดตีเหยียนเจียงเฟียนที่หน้าประตูเมืองให้ตาย เหยียนเจียงเฟียนรู้แล้วจึงคิดกลอุบายชี้แคะมาเจอราชานรกในทางลัด ราชาแปลกใจทำไมชี้แคะไม่ชี้ม้า เหยียนเจียงเฟียนบอกว่าแคะวิ่งเร็วกว่าม้า ราชาไม่เชื่อจึงแข่งขันกับเหยียนเจียงเฟียน เมื่อมาถึงที่ที่ราชาไม่เห็น เหยียนเจียงเฟียนจึงลงจากหลังแคะและอุ้มแคะด้วยสุดกำลังและวิ่งมาถึงจุดปลายทางก่อน ราชาจึงเชื่อและอยากเอาม้ามาแลกแคะ และแลกเปลี่ยนจากเหยียนเจียงเฟียน พอราชามาถึงที่ประตูที่มีพวกทหารผีเฝ้าอยู่ พวกผีจึงพากันไปตีราชาจนตาย

(โจมตีราชาแห่งนรก. 2533 : 242-243)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างตัวละครเหยียนเจียงเพียนมนุษย์ธรรมดา กับตัวละครผู้เป็นราชาแห่งนรก เนื่องด้วยเหยียนเจียงเพียนมีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบและมีพลังกำลังมาก จึงสามารถต่อสู้กับตัวละครผู้เป็นราชาแห่งนรกได้ อนุภาคการต่อสู้ระหว่างมนุษย์ธรรมดา กับราชาแห่งนรก สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้มีความสามารถเฉลียวฉลาด ไหวพริบ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อ นรก เชื่อว่าผีในนรกเป็นผู้ที่ทำร้ายมนุษย์

นิทานเรื่อง *ตำรือหาน* (达惹罕 darehan) กล่าวถึงสมัยก่อน พระอาทิตย์ถูกเทพเจ้าฟ้าซ่อนไว้เพื่อแก้แค้นเทพเจ้าอื่นทำให้มนุษย์ใช้ชีวิตลำบาก นายตำรือหานผู้ที่มีความกล้าหาญ จึงให้ลูกชายออกไปตามหาพระอาทิตย์ แต่ถูกเทพเจ้าจับตัวไป ตำรือหานจึงต้องออกเดินทางไปจัดหาพระอาทิตย์และตามหาลูกชาย และได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีอิทธิฤทธิ์ ทำให้ตำรือหานสามารถต่อสู้กับเทพเจ้าบนฟ้าได้และได้รับชัยชนะ ดังนี้

เทพเจ้าฟ้ากับเทพเจ้าแผ่นดินต่อสู้กัน เทพเจ้าฟ้าพ่ายแพ้จึงแอบซ่อนพระอาทิตย์ไว้เพื่อเป็นการแก้แค้น ผู้คนอาศัยอยู่ในความมืดไม่สามารถทำมาหากินได้ คนตายไปทุกวัน นายตำรือหาน (达惹罕 darehan) เห็นแล้วสงสารผู้คนมาก จึงให้ลูกชายไปจัดหาพระอาทิตย์ แต่ถูกเทพเจ้าบนฟ้าจับตัวไป ตำรือหานได้รับรองเท้าจากผู้มีอิทธิฤทธิ์แล้วไปต่อสู้กับทหารเทพอย่างกล้าหาญ จนทหารเทพพ่ายแพ้ จากนั้น ตำรือหานจึงไปต่อสู้กับเทพฟ้า ตำรือหานสามารถข้ามภูเขาและบินขึ้นลงฟ้าดินได้หลังจากใส่รองเท้าที่ได้มาจากผู้มีอิทธิฤทธิ์ จนเหยียบร่างของเทพฟ้าไว้ใต้เท้า เทพฟ้าแพ้ สุดท้ายได้ดวงอาทิตย์และช่วยชีวิตของลูกชายตัวเองกลับคืน

(ตำรือหาน. 2533 : 73)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างตัวละครตำรือหานมนุษย์ธรรมดา กับตัวละครผู้เป็นเทพเจ้า เนื่องด้วยตำรือหานมีความกล้าหาญ จึงได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษ ทำให้มีพลังวิเศษสามารถข้ามภูเขาขึ้นฟ้าและต่อสู้กับพวกเทพเจ้าต่าง ๆ ได้ สุดท้ายได้รับชัยชนะในการต่อสู้กับเทพเจ้า อนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้สะท้อนให้เห็นถึงชนเผ่าว่าให้ความสำคัญกับความกล้าหาญ ยกย่องการทำดี มีน้ำใจ เชื่อว่าคนที่ทำดียอมได้รับผลสำเร็จในที่สุด นับถือวีรบุรุษตำรือหานผู้มีความสามารถในการจัดหาพระอาทิตย์ให้ผู้คน มีความเชื่อเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่สามารถให้รางวัลแก่ผู้ทำดี และลงโทษผู้ทำชั่วได้

นิทานเรื่อง *ดาบยาว* (长刀的传说 changdaodechuanshuo) กล่าวถึงหนุ่มชาวว่าพี่น้องสองคนออกไปตามหาพ่อและรับรู้เรื่องพ่อถูกราชามังกรฆ่าตาย จึงไปแก้แค้นและต่อสู้กับราชามังกร สุดท้ายได้รับชัยชนะ ดังนี้

ชายหนุ่มสองคนทำตามวิธีของชายชรา ดีเหล็กตลอดวันริมฝั่งทะเล เสียงดังมากทำให้ราชามังกรโมโหและออกมาจัดการชายหนุ่มสองคน ทั้งสองคนเห็นแล้วจึงถือโอกาสแก้แค้นต่อสู้กับมังกรด้วยแผ่นเหล็กที่เผาเป็นสีแดง ร้อน ๆ และได้รับชัยชนะ ราชามังกรแพ้และกราบร้องขอให้ชายหนุ่มสองคนปล่อยเขา และยอมพาสองคนไปรับศพของพ่อ และรับปากว่าเมื่อถึงเวลาที่แห่งแล้งจะให้น้ำฝน เมื่อวันที่ฝนตกจะไม่สร้างปัญหา

(ดาบยาว. 2533 : 114-117)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างตัวละครพี่น้องสองคนที่เป็นมนุษย์ธรรมดา กับตัวละครผู้เป็นราชามังกร เนื่องด้วยหนุ่มทั้งสองมีความกล้าหาญ และมีความกตัญญูรู้คุณ จึงได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษ จนได้รับชัยชนะในระหว่างการต่อสู้กับมังกร อนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้สะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องมังกร เชื่อว่ามังกรเป็นผู้นำฝนให้มนุษย์ ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้มีความกล้าหาญและชนเผ่าว่าให้คุณค่ากับความกตัญญูมาก

นิทานเรื่อง *หนุ่มกำพร้ากับแม่นางมังกร (孤儿和仙女 guerhexiannv)* กล่าวถึงเมียของหนุ่มกำพร้าถูกราชามังกรจับไป ชายหนุ่มจึงไปตามหาและต่อสู้กับราชามังกร สุดท้ายชายหนุ่มได้รับชัยชนะได้รับเมียกลับคืนมา ดังนี้

ชายหนุ่มกลับบ้านพบเสื่อและแหวนทองยังอยู่ในกระเป๋าคู่แต่ภรรยาหายไป จึงไปตามหาหลายวัน แต่ไม่พบ แล้วได้รู้ว่าภรรยาถูกราชามังกรลักพาไปเป็นเมีย ชายหนุ่มจึงไปตามหาที่วังมังกรอยากได้ภรรยากลับ แต่ราชามังกรไม่ยอมต่างคนต่างบอกว่า เป็นเมียของตน หญิงสาวจึงให้สองคนพิสูจน์ตนเองด้วยวิธีการต่อสู้ สุดท้ายแหวนทองพุ่งไฟออกมาเผาราชามังกรจนตาย หนุ่มกำพร้าชนะและพาภรรยากลับบ้านใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

(หนุ่มกำพร้ากับแม่นางมังกร. 2533 : 141-145)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างตัวละครชายหนุ่มกำพร้าที่เป็นมนุษย์ธรรมดา กับตัวละครผู้เป็นราชามังกรและชายหนุ่มได้รับชัยชนะ เป็นเหตุการณ์การต่อสู้ที่น่าเหลือเชื่อเป็นไปไม่ได้ในชีวิตจริง สะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องมังกร ยกย่องความรักที่แท้จริง และเชื่อว่าต่างชนชั้นต่างเผ่าพันธุ์มีความรักที่แท้จริงได้

4.3.2.2 อนุภาคการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ผู้มีอำนาจ

อนุภาคการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับผู้มีอำนาจที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นการต่อสู้ที่มีใจการต่อสู้ทั่ว ๆ ไป แต่เป็นการต่อสู้ที่บุคคลธรรมดาสู้กับผู้มีอำนาจเป็นเศรษฐกิจผู้มีอำนาจ กษัตริย์ หัวหน้าหมู่บ้าน และบุคคลธรรมดาได้รับชัยชนะในที่สุด ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง แม่น้ำแห่งหญิงสาว (姑娘河gunianghe) กล่าวถึงหญิงสาวเหยี่ยวหน้าเป็นผู้หญิงสวยฉลาดและขยันรักกับหนุ่มยากจน แต่ถูกบังคับให้แต่งงานกับนายเศรษฐี คู่รักสองคนจึงตัดสินใจหนีออกจากหมู่บ้าน แต่หนุ่มยากจนถูกนายเศรษฐีฆ่าตายก่อนแล้ว หญิงสาวเศร้าโศกมาก จึงตัดสินใจไปแก้แค้นและทำได้สำเร็จ ดังนี้

หญิงสาวเหยี่ยวหน้า (叶娜yena) ตัดสินใจที่จะหนีงานแต่งงานแต่วันหนึ่งรู้ว่าหนุ่มคนรักถูกนายเศรษฐีฆ่าตายเสียก่อนแล้ว จึงตัดสินใจไปแก้แค้นโดยหยิบหน้าไม่ยั้งธนูไฟ 3 ลูกไปที่บ้านเศรษฐี และได้ฆ่าสี่ขาตัวหนึ่งหนีออกจากหมู่บ้านและกระโดดลงจากหน้าผา ทันใดนั้น แผ่นดินพังทลายและน้ำท่วมไหลลงมาจากภูเขานายเศรษฐีกับลูกน้องตายทั้งหมด

(แม่น้ำแห่งหญิงสาว. 2533 : 297-298)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างบุคคลธรรมดา กับตัวละครผู้มีอำนาจ ได้แก่ หญิงสาวธรรมดาต่อสู้กับนายเศรษฐีผู้ที่มีอำนาจ เนื่องจากด้วยตัวละครหญิงสาวกล้าหาญ จึงสามารถสู้กับนายเศรษฐีและฆ่าสี่ขาตัวหนึ่งหนีออกไปได้ อนุภาคการต่อสู้ระหว่างหญิงสาวธรรมดา กับนายเศรษฐี สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้มีความกล้าหาญแข็งแรงแรงเฉียดฉิวฉลาด ไม่ยอมแพ้ต่อการกดขี่ของอำนาจชนชั้นสูง ยกย่องความรักที่แท้จริง

นิทานเรื่อง เขียนเจ๋อเช่อกับเขียนซ่าเท่อ (岩杰可和岩萨特yanjiekeyansate) กล่าวถึง หนุ่มกำพร้ากับหนุ่มคนรวยไปสู้ขอหญิงสาวพร้อมกัน หญิงสาวเลือกหนุ่มกำพร้าเป็นคู่ชีวิต และทั้งสองแต่งงานกัน ทำให้หนุ่มรวยอิจฉา จึงแอบลักพาหญิงสาวไป หนุ่มกำพร้ารู้เรื่องแล้วจึงไปต่อสู้กับหนุ่มคนรวยและได้ภรรยากลับมา ดังนี้

หนุ่มกำพร้าชื่อเขียนเจ๋อเช่ (岩杰可yanjieke) กับหนุ่มคนรวยมีฐานะชื่อเขียนซ่าเท่อ (岩萨特yansate) ไปสู้ขอที่บ้านหญิงสาวพร้อมกัน และหญิงสาวเลือกหนุ่มกำพร้าเป็นสามี และทั้งสองคนแต่งงานกัน หนุ่มคนรวยรู้เรื่องนี้แล้วโมโหมาก จึงสั่งให้ลูกน้องไปโจมตีหนุ่มกำพร้า แล้วลักพาหญิงสาวมาให้ได้ หนุ่มกำพร้ารู้แล้วกังวลมากจึงไปขอความช่วยเหลือจากสัตว์ต่าง ๆ ที่เขาเคยช่วยชีวิตไว้ แล้วไปสู้กับคนรวย รวมทั้งยังได้รับความช่วยเหลือจากมังกรด้วย สุดท้ายหนุ่มกำพร้าสามารถเอาชนะหนุ่มคนรวยได้และได้เมียกลับคืนมาและทั้งสองอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ส่วนหนุ่มคนรวยถูกเพลิงไฟเผาจนตาย

(เขียนเจ๋อเช่อกับเขียนซ่าเท่อ. 2533 : 146-151)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างตัวละครเขียนเจ๋อเช่เป็นคนจนกับตัวละครเขียนซ่าเท่อเป็นคนรวยมีอำนาจ แต่สุดท้ายคนจนได้รับชัยชนะ เนื่องจากคนจนมีน้ำใจและกล้าหาญ คนรวยใจร้ายกดขี่คนจน ทำให้หญิงสาวเลือกคนจนเป็นคู่ครอง

และคนจนได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษด้วย อนุภาคการต่อสู้แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการเลือกคู่ครองของชนเผ่าว่า มองจิตใจสำคัญกว่าทรัพย์สินเงินทองหรือหน้าตาภายนอก ยกย่องผู้มีความกล้าหาญต่อสู้กับอำนาจชนชั้นสูงหรือความไม่ยุติธรรม

นิทานเรื่อง *เหยียนก่ากับสาวมังกร (岩嘎和龙女 yangayulongnv)* กล่าวถึงหนุ่มเหยียนก่าผู้เป็นเด็กกำพร้าได้ภรรยาเป็นสาวมังกร แต่ถูกกษัตริย์แย่งภรรยาไป หนุ่มเหยียนก่าจึงไปต่อสู้กับกษัตริย์และได้รับภรรยาคลับมาในที่สุด ดังนี้

เมื่อกษัตริย์รู้เรื่องหนุ่มเหยียนก่า (岩嘎 yanga) ได้เมียเป็นสาวมังกรที่สวยงาม ก็อยากได้เมียของเหยียนก่าเป็นของตนเอง จึงสั่งให้ทหารไปลักพาเมียเหยียนก่ามา เมื่อเหยียนก่ารู้แล้วจึงออกเดินทางไปตามหา ในระหว่างทางได้ช่วยหญิงชราคนหนึ่ง แล้วรู้ว่าหญิงชราเป็นผู้มีอิทธิฤทธิ์และได้มอบผลไม้เปลือกแดงให้เหยียนก่า จากนั้น เหยียนก่าคนเดียวมาถึงในวังต่อสู้กับทหารในวังและกษัตริย์สุดท้าย ผลไม้เปลือกแดงพุ่งไฟออกมาเผาอกษัตริย์จนตายเหยียนก่าจึงได้พาเมียกลับบ้าน ทั้งสองใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

(*เหยียนก่ากับสาวมังกร. 2533 : 169-170*)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างตัวละครเหยียนก่าคนยากจนกับตัวละครผู้มั่งคั่งเป็นกษัตริย์ และเหยียนก่าเอาชนะกษัตริย์ เนื่องจากเหยียนก่าเป็นผู้มีน้ำใจ กล้าหาญ จึงได้รับความช่วยเหลือจากผู้วิเศษ อนุภาคการต่อสู้สะท้อนให้เห็นถึงการยกย่องการทำความดีของชนเผ่าว่า ผู้ที่ทำดีย่อมได้รับผลดี ยังสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความรักของชนเผ่าว่า ยกย่องความรักที่แท้จริง และมองว่าต่างชนชั้นต่างเผ่าพันธุ์มีความรักที่แท้จริงได้

นิทานเรื่อง *พี่วัว (牛哥哥 niugege)* กล่าวถึงหนุ่มยากจนชาวว่ามีพี่ชายที่เป็นวัวตัวหนึ่ง และมีเมียนางฟ้าถูกนายเศรษฐีแย่งไป และพี่วัวช่วยน้องชายไปต่อสู้กับนายเศรษฐี จนได้รับชัยชนะและได้เมียกลับในที่สุด ดังนี้

พี่น้องสองคนอาศัยอยู่ตามลำพัง ยากจนมาก เพื่อใช้ชีวิตต่อไปได้ พี่ชายจึงแปลงร่างเป็นวัวตัวหนึ่งให้น้องชายไปใช้งาน และน้องชายได้นางฟ้าสวยที่สุดองค์หนึ่งเป็นภรรยา แต่พอนายเศรษฐีรู้เรื่องนี้ จึงคิดอุบายต่าง ๆ มาแย่งนางฟ้าไป และเสนอให้พี่วัวไปสู้กับช้าง เมื่อชนะจึงจะคืนนางฟ้าให้ ในที่สุดพี่วัวชนะและช้างตาย น้องชายกับภรรยา นางฟ้าและพี่วัวใช้ชีวิตด้วยกันอย่างมีความสุข

(*พี่วัว. 2533 : 206-208*)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างฝ่ายที่ยากจนกับฝ่ายที่มีอำนาจเป็นเศรษฐี และฝ่ายยากจนได้รับชัยชนะเนื่องจากพี่น้องยากจนมีน้ำใจ มีความสามัคคีกัน อนุภาคการต่อสู้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวของชนเผ่าว่าที่มีความรักฉันพี่

น้อง อุทิศตนเพื่อพี่น้อง ยกย่องผู้ที่มีความขยัน สามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อเรื่องเทวดานางฟ้า ยังเห็นได้ว่าชาวว่าให้ความสำคัญกับวัวควายเป็นอย่างมาก วัวควายมีบทบาทสำคัญในการผลิตทางการเกษตรและการดำรงชีวิตของชาวว่าตั้งแต่อดีต

นิทานเรื่อง *เหยียนก่ากับนกกระทา (岩嘎与鹌鹑 yangayuanchun)* กล่าวถึงหนุ่มเหยียนก่าออกไปต้อนควายให้กับนายเศรษฐี บังเอิญเก็บหินอัถมณีก้อนหนึ่ง นายเศรษฐีรู้เรื่องนี้ จึงพาลูกน้องมาปล้น เหยียนก่าพยายามสู้กับนายเศรษฐี สุดท้ายพวกนายเศรษฐีตายไปหมด ดังนี้

วันหนึ่งหนุ่มเหยียนก่า (岩嘎 yanga) ออกไปต้อนควายบังเอิญได้เก็บหินอัถมณีก้อนหนึ่งบนถนน และตื่นมาพบมีข้าวมีเสื่อเต็มในท้อง จึงดีใจมากและนำของต่าง ๆ ไปแจกให้คนในหมู่บ้าน พอเศรษฐีหัวหน้าหมู่บ้านรู้เรื่องนี้ จึงอยากได้หินอัถมณีเป็นของตนเอง จึงพาลูกน้องมาปล้น หนุ่มเหยียนก่าพยายามสู้กับนายเศรษฐี ทันใดนั้น ก้อนหินเกิดประกายแสงสีขาวทำให้พวกนายเศรษฐีตายไปหมด และผู้คนจึงเลือกเหยียนก่าเป็นหัวหน้าใหม่ เหยียนก่าจึงพาคนในหมู่บ้านไปต่อสู้กับศัตรูต่างเผ่าด้วยกัน

(*เหยียนก่ากับนกกระทา. 2533 : 209-211*)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างเหยียนก่าคนจนกับผู้มีอำนาจเป็นเศรษฐี และหนุ่มคนจนชนะ เนื่องด้วยตัวละครเอกมีน้ำใจ รู้จักการแบ่งปันและกล้าหาญ จึงได้รับความช่วยเหลือจากของวิเศษในระหว่างการต่อสู้ อนุภาคการต่อสู้สะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ายกย่องผู้มีน้ำใจและกล้าหาญ รู้จักการแบ่งปัน ยังสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของชนเผ่าว่าในการแสวงหาผู้นำที่ดี

สรุปได้ว่า อนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับเทพเจ้า ผี มังกร และการต่อสู้ระหว่างบุคคลธรรมดา กับผู้มีอำนาจ และบุคคลธรรมดาได้รับชัยชนะในที่สุด เนื่องด้วยตัวละครบุคคลธรรมดาเป็นผู้ที่กระทำดี มีน้ำใจ กล้าหาญ จึงได้รับความช่วยเหลือจากของวิเศษหรือผู้วิเศษในระหว่างการต่อสู้ อนุภาคเหตุการณ์ต่อสู้ระหว่างตัวละครมนุษย์ธรรมดากับตัวละครผู้วิเศษ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้มีน้ำใจ มีไหวพริบ กล้าหาญ เฉลียวฉลาด ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเทพเจ้า ส่วนอนุภาคการต่อสู้ระหว่างตัวละครบุคคลธรรมดากับตัวละครผู้มีอำนาจ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้มีความกล้าหาญแข็งแกร่งเฉลียวฉลาด ไม่ยอมแพ้ต่อการกดขี่ของอำนาจชนชั้นสูง ซึ่งทั้งสองอนุภาคนี้มีสาเหตุในการนำไปสู่การต่อสู้คล้าย ๆ กัน ได้แก่ มักเป็นเรื่องความขัดแย้งที่เกี่ยวกับความรัก มีทั้งความรักพ่ที่มีต่อลูก ความรักลูกที่มีต่อพ่อ หรือความรักที่มีต่อคู่รัก และความรักที่มีต่อคนในหมู่บ้าน เนื่องด้วยผู้วิเศษหรือผู้มีอำนาจเป็นฝ่ายร้ายทำร้ายหรือกีดขวางคนสำคัญหรือสิ่งสำคัญสำหรับตัวละครเอก จึงเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ตัวละครเอกต้องไปต่อสู้อย่างกล้า

หาย และในระหว่างการต่อสู้ ตัวละครเอกมักเป็นคนฉลาดมีไหวพริบ หรือมักได้รับความช่วยเหลือจากของวิเศษและผู้วิเศษ จึงประสบความสำเร็จในการต่อสู้ ตัวละครที่ไปต่อสู้นั้นจึงกลายเป็นวีรบุรุษของชนเผ่าว่า

4.3.3 อนุภาคการแปลงร่าง

อนุภาคการแปลงร่างเป็นเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงรูปร่างลักษณะให้เป็นอีกลักษณะหนึ่ง อนุภาคการแปลงร่างที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่น่าสนใจมีการแปลงร่างจากเทพเจ้าเป็นสัตว์ จากเทพเจ้าเป็นคน จากมังกรเป็นคน จากคนเป็นสัตว์ และจากคนเป็นสิ่งของ เป็นต้น ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง ภาพวาดหน้าผาซางหยวน (沧源崖画的传说 cangyuanyahuachuanshuo) กล่าวถึงเทพเจ้าบนฟ้าแปลงร่างเป็นกบตัวหนึ่งมาถึงโลกมนุษย์เพื่อหาคนใจดีทำหน้าที่สร้างมนุษย์รุ่นที่สอง และบังเอิญถูกเด็กชวาว้าเหยียบ เด็กรู้สึกเสียใจและโทษตนเอง จึงนำกบมาวางไว้ที่ใต้ต้นไม้เพื่อพ้นจากการเหยียบของผู้อื่นต่อไป ดังนี้

เทพเจ้าบนฟ้าแปลงร่างเป็นกบตัวหนึ่งมาถึงโลกมนุษย์เพื่อหาคนใจดี
ทำหน้าที่สร้างมนุษย์ครั้งที่สอง วันหนึ่ง เด็กชวาว้าเดินอยู่บนถนนบนภูเขา บังเอิญ
เหยียบกบตัวหนึ่งจึงรู้สึกเสียใจและโทษตนเอง จึงเก็บกบตัวนี้อย่างเบามือแล้วมา
วางไว้ที่ใต้ร่มต้นไม้ข้าง ๆ ถนนเพื่อไม่ให้ถูกคนอื่นเหยียบอีก เทพเจ้าบนฟ้าเห็น
เด็กชวาว้ามีน้ำใจมาก จึงบอกความจริงให้เด็กชวาว้า และได้สร้างเรือเล็กให้
จากนั้นจึงให้เด็กชวาว้ากับลูกวัวตัวหนึ่งขึ้นไปอยู่ในเรือ ไม่นานน้ำท่วม เด็กชวาว้า
กับวัวตัวนั้นรอดมา

(ภาพวาดหน้าผาซางหยวน. 2533 : 93)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การแปลงร่างจากเทพเจ้าผู้ที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติเป็นกบธรรมดาตัวหนึ่ง เพื่อมาที่โลกมนุษย์เสาะหาผู้ทำหน้าที่สร้างมนุษย์อีกครั้ง อนุภาคการแปลงร่างจากเทพเจ้าเป็นสัตว์ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้าบนฟ้า ชวาว้าเชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้สร้างมนุษย์ขึ้นมา และเทพเจ้าจะคอยให้ความช่วยเหลือมนุษย์ที่ดี ยังทำให้เห็นถึงค่านิยมของชวาว้าที่ยกย่องผู้มีน้ำใจต่อสัตว์

นิทานเรื่อง รวงข้าวหนึ่งรวง (只留一穗 zhiliuyisui) กล่าวถึงสมัยก่อน มนุษย์ยังไม่รู้จักทำไร่ทำนาทำมาหากิน เทพเจ้าจึงปลอมตัวเป็นชายชราลงมาสำรวจสถานการณ์ในโลกมนุษย์ให้พืชผลมนุษย์ และสอนให้มนุษย์มีความขยันและประหยัด ดังนี้

สมัยก่อน ชาวว่ายังไม่รู้จักการปลูกพืชผล กินไม่อิ่ม ผู้คนตายไปจำนวนมาก
วันหนึ่ง เทพเจ้าจึงปลอมตัวเป็นชายชราลงมาสำรวจสถานการณ์โลกมนุษย์และ
แจกเมล็ดธัญพืชให้ชาวว่ากำจัดวัชพืชและขุดดินปลูกพืชผล หลังจากนั้น เทพเจ้า

ปลอมตัวเป็นชายชราลงมาสืบหาสถานการณโลกมนุษย์อีกครั้ง พบว่าชาววานอน
อยู่ใต้ต้นไม้เย็นสบายไม่ทำอะไรเลย ผู้คนมีของกินได้อิ่มพอเพียง จึงกลายเป็นคน
ขี้เกียจ เทพเจ้าจึงเหลือเมล็ดข้าวฟ่างเพียงหนึ่งรวงให้มนุษย์ ให้ผู้คนรู้ว่ามิแต่การ
ทำงานปลูกพืชผลถึงมีของกิน และพูดคาถาให้มีวัชพืชในที่ปลูกพืชผลด้วย
หลังจากนั้น ชาววานอนจึงเริ่มขยันทำงานปลูกพืชผลกำจัดวัชพืชและประหยัดด้วย

(รวงข้าวหนึ่งรวง. 2533 : 104-106)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การแปลงร่างจากเทพเจ้าผู้ที่มีพลัง
อำนาจเหนือธรรมชาติเป็นมนุษย์ธรรมดา เพื่อมาที่โลกมนุษย์ทำหน้าที่สอนให้มนุษย์รู้จักการปลูกข้าว
สอนให้มนุษย์มีความขยันและประหยัดจึงมีของกิน อนุภาคการแปลงร่างจากเทพเป็นมนุษย์สะท้อนให้
เห็นถึงชาววานอนมีความเชื่อเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้ที่มีพลังอำนาจมากและช่วยเหลือมนุษย์
เป็นผู้ทรงคุณแลมนุษย์และสอนให้มนุษย์รู้จักทำมาหากิน มีความขยันและประหยัด

นิทานเรื่อง *เหยียนก่ากับสาวมังกร (岩嘎和龙女 yangayulongnv)* กล่าวถึงสาวมังกร
แปลงร่างเป็นปลาทองว่ายน้ำอยู่ในแม่น้ำเพื่อดูว่าโลกมนุษย์เป็นอย่างไร แต่ถูกขังไว้ ชายหนุ่มชาววานอน
เห็นและเกิดความสงสาร จึงนำไปเลี้ยงที่บ้าน และสาวมังกรแปลงร่างกลับไปมาระหว่างปลากับร่างมนุษย์
และแอบทำงานบ้านให้ชายหนุ่ม จากนั้น ทั้งสองอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ดังนี้

วันหนึ่งหนุ่มชาววานอนชื่อเหยียนก่า (岩嘎 yanga) ไปตักน้ำในแม่น้ำที่ใกล้บ้าน
พบปลาสีแดงตัวหนึ่งถูกขังไว้ จึงเก็บมาเลี้ยงในถังน้ำที่บ้าน หลังจากนั้น ทุกครั้งที่
เหยียนก่ากลับบ้านพบว่ามีคนทำกับข้าว ภูพื้นให้เรียบร้อยแล้ว และน้ำเต็มถึง
ชายหนุ่มแปลกใจ วันหนึ่งจึงแอบกลับมาดูที่บ้านและพบหญิงสาวคนหนึ่งออกมา
จากถังน้ำเริ่มทำกับข้าว ภูพื้น จึงออกไปถามความจริง และรู้ว่าเป็นสาวมังกรที่
เปื้อชีวิตในวังจึงออกมาดูโลกมนุษย์ แต่ไม่ระมัดระวังจึงถูกจับขังไว้ โชคดีที่
ชายหนุ่มช่วยชีวิตไว้ หลังจากนั้น ทั้งสองจึงใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

(เหยียนก่ากับสาวมังกร. 2533 : 169-170)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การแปลงร่างจากคนเป็นสัตว์ และ
จากสัตว์เป็นคน อนุภาคเหตุการณ์การแปลงร่างของสาวมังกร เป็นเรื่องเกี่ยวกับความมหัศจรรย์เหนือ
ธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นถึงชาววานอนมีความเชื่อเรื่องมังกร เชื่อว่ามังกรมีอำนาจและมังกรมีความสัมพันธ์
กับน้ำ ยังสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ยกย่องความรักที่แท้จริง และเชื่อว่าต่างชนชั้นต่างเผ่าพันธุ์
มีความรักที่แท้จริงได้

นิทานเรื่อง *พี่วัว (牛哥哥 niugege)* กล่าวถึงมีพี่น้องชาววานอนสองคนอาศัยอยู่ด้วยกัน
ยากจนมาก พี่ชายรักน้องชายมาก เพื่อให้พี่ชายใช้ชีวิตต่อไป พี่ชายจึงแปลงร่างเป็นวัวเพื่อให้
น้องชายใช้งาน และช่วยน้องชายต่อสู้กับคนเลว ดังนี้

นานมาแล้ว พี่น้องสองคนอาศัยอยู่ตามลำพัง ยากจนมาก เพื่อใช้ชีวิตต่อไปได้ พี่ชายจึงแปลงร่างเป็นวัวตัวหนึ่งให้น้องชายใช้งาน หลายปีผ่านไป น้องชายได้ นางฟ้าสวยที่สุดองค์หนึ่งเป็นภรรยา แต่พอนายเศรษฐีรู้เรื่องนี้แล้ว จึงอิจฉามาก และอยากได้ภรรยาของน้องชายเป็นของตนเอง นายเศรษฐีจึงคิดอุบายต่าง ๆ มากีดขวาง และน้องชายได้รับชัยชนะทุกครั้งเพราะการช่วยเหลือของพี่วัว จากนั้น น้องชายกับภรรยา นางฟ้า และพี่วัว ใช้ชีวิตด้วยกันอย่างมีความสุข

(พี่วัว. 2533 : 206-208)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การแปลงร่างจากคนเป็นวัว และต่อสู้กับผู้มีอำนาจ จนได้รับชัยชนะ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นถึง ชาวว่าให้ความสำคัญกับวัวควายเป็นอย่างมาก วัวควายมีบทบาทสำคัญในการผลิตทางการเกษตรและการดำรงชีวิตของชาวว่าตั้งแต่อดีตจนถึงทุกวันนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวของชนเผ่าว่า ชาวว่ายกย่องผู้ที่มีความขยัน สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อเรื่องเทวดานางฟ้า

สรุปได้ว่า อนุภาคเหตุการณ์การแปลงร่างมีลักษณะเป็นเหตุการณ์การแปลงร่างจากเทพเจ้าเป็นสัตว์ จากเทพเจ้าเป็นคน จากมังกรเป็นคน และจากคนเป็นสัตว์ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมของชนเผ่าว่า เช่น ความเชื่อเรื่องเทพเจ้ามีพลังอำนาจกำเนิดมนุษย์ ความเชื่อมังกร ความเชื่อเรื่องเทวดานางฟ้า เป็นต้น มีค่านิยมเกี่ยวกับการทำความดี ยกย่องความขยันและประหยัด ค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ยกย่องความรักที่แท้จริง ค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัว ยกย่องผู้ที่มีความขยัน สามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยังสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่าให้ความสำคัญกับวัวควาย อนุภาคการแปลงร่างส่วนใหญ่จะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทดสอบแบบเทพเจ้าทดสอบมนุษย์ และเนื้อหาเกี่ยวกับความรักระหว่างต่างสายพันธุ์

4.3.4 อนุภาคเกี่ยวกับครอบครัว

อนุภาคเกี่ยวกับครอบครัว หมายถึง เหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว เช่น เหตุการณ์การแต่งงานระหว่างพี่น้องในครอบครัว การตั้งครรภ์ที่ผิดปกติของคนในครอบครัว การทำร้ายคนในครอบครัว เป็นต้น อนุภาคเกี่ยวกับครอบครัวที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าแบ่งได้เป็น อนุภาคการแต่งงานที่ผิดปกติ อนุภาคการมีเพศสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว อนุภาคการตั้งครรภ์ผิดปกติ อนุภาคแม่เลี้ยงกลั่นแกล้งลูกเลี้ยง อนุภาคการขายสมาชิกในครอบครัว และอนุภาคการเสียสละเพื่อความรัก ดังนี้

4.3.4.1 อนุภาคการแต่งงานที่ผิดปกติ

อนุภาคการแต่งงานที่ผิดปกติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นการแต่งงานแบบแปลก ๆ ผิดปกติและไม่เหมือนการแต่งงานในทั่ว ๆ ไป การแต่งงานที่ผิดปกติในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีทั้งการแต่งงานระหว่างพี่น้อง การแต่งงานระหว่างหนุ่มกำพร้ากับสาวมังกร นางฟ้า

และการแต่งงานระหว่างมนุษย์กับสัตว์ทั่วไป ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง *เทพเจ้าพี่น้อง (兄妹神 xiongmeishen)* กล่าวว่ามนุษย์ไม่มีอาหารกินจึงไปขอเมล็ดธัญพืชจากเทพเจ้าต้าเหมยจี เทพเจ้าให้ไปหาที่ได้น้ำทะเล สุดท้ายพี่น้องสองคนซื้อลู่อัยหมู่กับลู่อัยซงอาสาไปหาเมล็ดธัญพืช จากนั้นพี่น้องสองคนจึงแต่งงานกัน แต่ทำให้พืชผลต่าง ๆ เติบโตไม่ดี และมีคนส่วนใหญ่หิวโหยจนตาย ดังนี้

เมื่อมนุษย์ออกมาไม่มีอะไรกิน จึงมีพี่น้องสองคนซื้อลู่อัยหมู่ (鹿埃姆 luaimu) กับลู่อัยซง (鹿埃松 luaisong) อาสาไปหาเมล็ดธัญพืชที่ได้น้ำทะเล หลังจากนั้นพี่น้องสองคนแต่งงานกันแต่ทำให้เมล็ดธัญพืชเติบโตไม่ดี ผู้คนตายไปจำนวนมาก เพื่อให้ชาวบ้านมีชีวิตที่ดี พี่น้องจึงตัดสินใจอยู่ห่างไกลกันตลอด จากนั้นพืชผลจึงเจริญเติบโตได้ดีเหมือนอดีต ผู้คนใช้ชีวิตดีขึ้นเรื่อย ๆ ที่สุดพี่น้องสองคนตายกลายเป็นภูเขาหงิงหมิง (公明山 gongmingshan) และภูเขาเจียว (焦山 jiaoshan) ที่ชาววันนับถือว่าเป็น ป่าพระเจ้า

(เทพเจ้าพี่น้อง. 2533 : 74-75)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการแต่งงาน ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ เป็นการแต่งงานระหว่างพี่น้องในครอบครัว หลังจากแต่งงานพืชผลเติบโตไม่ดี จึงเป็นการแต่งงานที่ผิดปกติไม่ธรรมดา ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม สอดคล้องกับข้อห้ามและความเชื่อของสังคมเผ่าว่าในทุกวันนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีสายเลือดเดียวกันหรือนามสกุลเดียวกันไม่สามารถแต่งงานกันได้ มิฉะนั้น จะทำให้เกิดผลไม่ดีต่อคนทั้งหมดบ้าน เช่น พืชผลไม่เติบโต โรคภัยไข้เจ็บ เป็นต้น

นิทานเรื่อง *หนุ่มกำพร้าวากับแม่นางมังกร (孤儿和仙女 guerhexiannv)* กล่าวถึงหนุ่มกำพร้าว้าไปจับปลา และได้ปลาสีทองมาเลี้ยงไว้ในถังน้ำที่บ้าน แล้วนางแอบทำงานบ้านให้กับหนุ่มกำพร้าว้า เมื่อชายหนุ่มทราบความจริงแล้วทั้งสองจึงแต่งงานกันและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ดังนี้

หนุ่มกำพร้าว้าไปจับปลา และได้ปลาสีทองตัวเล็ก ๆ ตัวหนึ่งมาเลี้ยงไว้ในถังน้ำในบ้าน หลังจากนั้น ทุกครั้งที่ชายหนุ่มกลับบ้านพบว่ามีคนทำกับข้าว ภูพื้นให้เรียบร้อยแล้วและมีน้ำเต็มถังด้วย ชายหนุ่มแปลกใจ จึงแอบกลับมาดูที่บ้านและพบหญิงสาวคนหนึ่งออกมาจากถังน้ำเริ่มทำกับข้าว ภูพื้น จึงออกไปถามความจริง และรู้ว่าเป็นแม่นางมังกรชื่อเหย่ซีหยง (叶西永 yexinyong) เพื่อหนีการทำร้ายของราชามังกรจึงมาโลกมนุษย์ ชายหนุ่มสงสารหญิงสาวมาก ทั้งสองจึงตกลงแต่งงานกันและอยู่ด้วยกัน และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

(หนุ่มกำพร้าว้ากับแม่นางมังกร. 2533 : 138-140)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการแต่งงานที่ผิดปกติ คือ มนุษย์แต่งงานกับแม่มังกร อนุภาคการแต่งงานระหว่างหนุ่มกำพร้ากับมังกรสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อมังกร ชาวว่าเรียกหญิงสาวมังกรเป็นนางฟ้า และมองว่ามังกรเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีความขยันในการทำงานในบ้าน จึงมีค่านิยมเกี่ยวกับผู้หญิง ยกย่องผู้หญิงที่มีน้ำใจ ทำงานบ้านเก่ง อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความรักที่แท้จริงโดยข้ามชาติข้ามเผ่าพันธุ์

นิทานเรื่อง พี่วัว (牛哥哥 niugege) กล่าวถึงหนุ่มยากจนชาวว่ามีเมียนางฟ้าที่สวยงามถูกนายเศรษฐีแย่งไป และพี่วัวช่วยน้องชายไปต่อสู้กับนายเศรษฐี จนได้รับชัยชนะและได้เมียคืนมาในที่สุด ดังนี้

พี่น้องสองคนอาศัยอยู่ตามลำพัง ยากจนมาก วันหนึ่ง นางฟ้าเจ็ดองค์ลงมาจากบนฟ้ามาอาบน้ำ และเห็นน้องชายแล้วจึงชวนน้องชายมาเล่นด้วยกัน ไม่นาน น้องชายก็ได้นางฟ้าสวยที่สุดองค์หนึ่งเป็นภรรยา ทั้งสองแต่งงานกัน แต่พอนายเศรษฐีผู้มีฐานะรู้เรื่องนี้แล้ว จึงอิจฉามากและอยากได้ภรรยาของน้องชายเป็นของตนเอง นายเศรษฐีจึงคิดอุบายต่าง ๆ มาแข่งขันกับน้องชาย สุดท้าย พี่วัวกับนางฟ้าอีกหกองค์ร่วมมือกันฆ่านายเศรษฐีตาย

(พี่วัว. 2533 : 206-208)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการแต่งงานที่ผิดปกติ คือ มนุษย์แต่งงานกับนางฟ้าและต่อสู้กับผู้ที่มีอำนาจเป็นนายเศรษฐี และได้รับชัยชนะในที่สุด อนุภาคการแต่งงานระหว่างหนุ่มยากจนกับนางฟ้าสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ยกย่องความรักที่แท้จริง และมองว่าต่างเผ่าต่างสายพันธุ์ล้วนมีความรักที่แท้จริงได้ ยังทำให้เห็นความเชื่อเรื่องเทวดานางฟ้า มองว่านางฟ้ามีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ

สรุปได้ว่า อนุภาคการแต่งงานที่ผิดปกติของชนเผ่าว่ามีลักษณะเป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการแต่งงานระหว่างพี่น้อง การแต่งงานระหว่างมนุษย์กับสัตว์ การแต่งงานระหว่างมนุษย์กับมังกรและนางฟ้า เป็นการแต่งงานที่ผิดปกติ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ ของสังคมเผ่าว่า ได้แก่ ความเชื่อเรื่องเทวดานางฟ้าและมังกรมีอำนาจ และให้ความสำคัญกับวัวควายในการใช้ชีวิต ยังทำให้เห็นค่านิยมของชนเผ่าว่าในการยกย่องการทำความดี ขยัน สามัคคีกันในครอบครัว ยกย่องความรักที่แท้จริง ยังสะท้อนให้เห็นถึงข้อห้ามในสังคมเผ่าว่า ได้แก่ ผู้ที่มีนามสกุลเดียวกันไม่สามารถแต่งงานกันได้

4.3.4.2 อนุภาคการมีเพศสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

อนุภาคการมีเพศสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นการมีเพศสัมพันธ์ของคนในครอบครัวซึ่งไม่ใช่สามีภรรยา เป็นพฤติกรรมที่ผิดปกติและสังคมไม่ยอมรับ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างแม่บุญธรรมกับลูกบุญธรรม และการมีเพศสัมพันธ์

ระหว่างพี่น้อง จนทำให้เกิดผลไม่ติดต่อกันหรือหมู่บ้าน เช่น ป่วย หมู่บ้านเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ดังตัวอย่าง
นิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง *ชื่อก่งหลี่ตอนที่ 21 (司岗里二十一 sigangliershiyi)* กล่าวถึง
เค่อเล่ทัวกับภรรยาไม่มีลูก จึงเลี้ยงเด็กกำพร้ามาเป็นลูกบุญธรรม วันหนึ่ง เค่อเล่ทัวไปเยี่ยมญาติที่อยู่
ไกลและฝันถึงกลองไม้เรียกชื่อของตนเอง จึงลาญาติกลับบ้านพบว่าภรรยาป่วยหนัก และรู้ว่าภรรยา
กับลูกบุญธรรมมีการล่วงประเวณี เค่อเล่ทัวโมโห จึงตัดศีรษะของลูกเลี้ยงมาบูชากลองไม้ ภรรยาจึง
หายป่วย ดังนี้

หลังจากเค่อเล่ทัว (克列托 kelietuo) ผู้ที่เป็นครึ่งคนครึ่งเทพกับโพทัว
(颇托 potuo) แต่งงาน ไม่มีลูกสักที จึงเลี้ยงเด็กกำพร้าชื่อเหยียนหลง (岩朗
yanlang) มาเป็นลูกบุญธรรม วันหนึ่ง เค่อเล่ทัวออกจากบ้านไปเยี่ยมญาติที่อยู่
ไกล และฝันถึงกลองไม้เรียกชื่อของเค่อเล่ทัว จึงลาญาติกลับบ้านพบว่าภรรยา
ป่วยหนัก จึงไปเชิญโมปา (魔巴 moba) ดูดวงกระดูกไก่ เมื่อกลับมาถึงบ้านรู้
ความจริงว่าภรรยากับลูกบุญธรรมมีเพศสัมพันธ์กัน เค่อเล่ทัวโมโหจึงตัดศีรษะ
ของลูกบุญธรรมมาบูชาที่ห้องเก็บกลองไม้เพื่อขอร้องเทพเจ้า หลังจากนั้น ภรรยา
หายป่วย และชนเผ่าว่าจึงมีประเพณีตัดศีรษะเพื่อบูชากลองไม้

(ชื่อก่งหลี่ตอนที่ 21. 2533 : 22-23)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์
ระหว่างแม่บุญธรรมกับลูกบุญธรรม เป็นพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรมของสังคม สอดคล้องกับความคิดและ
ข้อห้ามในสังคมเผ่าว่าในทุกวันนี้ ได้แก่ ห้ามมีเพศสัมพันธ์ระหว่างคนนอกเหนือสามีภรรยา
กัน โดยเชื่อว่าการล่วงประเวณีเป็นการกระทำที่ทรยศผิดศีลธรรม การมีเพศสัมพันธ์เช่นนี้จะทำให้ผีและ
เทพเจ้าไม่พอใจซึ่งจะลงโทษคนที่ล่วงประเวณี เช่น เกิดโรคภัยไข้เจ็บ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องความ
เชื่อเรื่องกลองไม้ ชาวว่ามองว่ากลองไม้เป็นสิ่งสำคัญในการติดต่อเทพเจ้าเพื่อขอร้องเทพเจ้าในเรื่อง
กระทำผิด จึงมีประเพณีการบูชากลองไม้

นิทานเรื่อง *เทศกาลไฟใหม่ (新火节的传说 xinhuojiedechuanshuo)*
กล่าวถึง ต้าส้ายกับหยายหวนพี่น้องสองคนมีเพศสัมพันธ์กันทำให้หมู่บ้านชาวว่าเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ
และเต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บ ดังนี้

ปีหนึ่ง หมู่บ้านเกิดน้ำท่วมอย่างกระหน่ำ มีโรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้นเป็นประจำ
ผู้คนตายกันมาก พวกสัตว์พืชเติบโตไม่ได้ เทพเจ้าหม้อเหวย (莫伟 mowei) ทราบ
แล้วจึงลงมาสำรวจสาเหตุและรู้ว่าเป็นผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์กัน ของ
พี่น้องสองคนที่ชื่อต้าส้าย (达赛 dasai) กับหยายหวน (牙远 yayuan)

(เทศกาลไฟใหม่. 2533 : 109)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องสองคนทำให้เกิดผลไม่ดีต่อหมู่บ้าน สอดคล้องข้อห้ามและความเชื่อเทพเจ้าในสังคมเผ่าว่า ได้แก่ คนมีนามสกุลเดียวกันห้ามมีเพศสัมพันธ์กัน การล่วงประเวณีเป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรม จะทำให้เทพเจ้าโกรธและลงโทษผู้ที่ล่วงประเวณีและคนในหมู่บ้าน

สรุปได้ว่า อนุภาคเหตุการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว เป็นเหตุการณ์ที่ผิดศีลธรรมและสังคมไม่ยอมรับ สะท้อนลักษณะสังคมเผ่าว่าในด้านข้อห้ามและความเชื่อ ได้แก่ ข้อห้ามในการล่วงประเวณี ความเชื่อเทพเจ้าจะลงโทษผู้ที่ผิดประเวณี

4.3.4.3 อนุภาคการตั้งครรรค์ผิดปกติ

อนุภาคการตั้งครรรค์ผิดปกติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นการตั้งครรรค์ที่แปลก หรือตั้งครรรค์ด้วยวิธีผิดปกติปราศจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น วิวตั้งครรรค์กับมนุษย์ การตั้งครรรค์ที่หัวเข้า การตั้งครรรค์โดยกินมะม่วง ดังตัวอย่างนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง *ราชาภบและวัวสาว* (青蛙大王与母牛 qingwasawangyumuniu) กล่าวถึง น้ำท่วม ผู้คนตายกันหมด มีเพียงตำรือกำหุ้มผู้เป็นบรรพบุรุษของชาวว่ากับวัวตัวหนึ่งรอดได้ ทั้งสองจึงแต่งงานกัน จากนั้นวัวสาวตั้งครรรค์และคลอดลูกออกมาเป็นมะระลูกใหญ่ จากนั้นเติบโตเป็นน้ำเต้า มนุษย์ชาวว่าจึงออกมาจากน้ำเต้าผลนี้ ดังนี้

...ตำรือกำหุ้ม (达惹嘎木 daregamu) ผู้เป็นบรรพบุรุษของชาวว่าได้รับการชี้ทางจากคนชราผู้เป็นเทพเจ้าว่าให้ไปแต่งงานและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันกับวัวสาว ไม่นานวัวสาวท้องและคลอดลูกที่เป็นมะระลูกใหญ่ออกมา จากนั้นตำรือกำหุ้มจึงหว่านเมล็ดมะระลงดิน แล้วเติบโตเป็นน้ำเต้า จากนั้นมนุษย์ชาวว่าถึงออกมาจากน้ำเต้าลูกนี้ได้

(ราชาภบและวัวสาว. 2533 : 35-37)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการแต่งงานและการตั้งครรรค์ที่ผิดปกติ คือ มนุษย์แต่งงานกับวัว และวิวตั้งครรรค์กับมนุษย์ จากนั้นวัวคลอดลูกออกมาเป็นมะระลูกใหญ่ ซึ่งไม่ใช่ลูกมนุษย์และมีใช้ลูกวัว เป็นการแต่งงานและการตั้งครรรค์ที่ประหลาดผิดปกติไปจากชีวิตจริง สะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องวัวควาย ถ้าวัวควายเป็นสัญลักษณ์ของแม่ที่เลี้ยงดูมนุษย์ จึงเคารพนับถือวัวควาย อีกทั้งวัวควายเป็นสิ่งสำคัญในการใช้ชีวิตของชนเผ่าว่า การตั้งครรรค์เป็นเมล็ดมะระ และปลูกโตเป็นลูกน้ำเต้า สิ่งเหล่านี้เป็นพืชผักที่อยู่ใกล้ชีวิตมนุษย์ อนุภาคการแต่งงานและการตั้งครรรค์ที่ผิดปกตินั้นสะท้อนให้เห็นถึงสังคมชนเผ่าว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม

นิทานเรื่อง *ตำนานกำเนิดโลก ตอนที่ 7* (司岗里七 sigangliqi) กล่าวถึงเมื่อมนุษย์ออกจากถ้ำ ยังไม่รู้เรื่องการตั้งครรรค์ เทพเจ้าหม้อเหยวจึงสั่งให้ผู้ชายเป็นผู้ที่ตั้งครรรค์และคลอดลูกที่หัวเข้า และลูกที่คลอดออกมามีรูปร่างเล็กเท่าตึกเตน ดังนี้

เมื่อมนุษย์ออกมาจากถ้ำหิน ไม่รู้จักการตั้งครรรค์ ไม่รู้ว่าควรให้ผู้ชายหรือผู้หญิงคนใดมาตั้งครรรค์ จึงไปถามเทพเจ้าหม้อเหวย (莫伟 mowei) เทพเจ้าให้ผู้ชายเป็นผู้ตั้งครรรค์ แต่ผู้ชายยุ่งเหลือเกินต้องขึ้นภูเขาล่าสัตว์ เทพเจ้าจึงแนะนำให้ผู้ชายตั้งครรรค์ที่หัวเข่า แต่เมื่อลูกคลอดออกมาจากหัวเข่า ร่างเล็กเท่าเพียงตุ๊กแตน และถูกไก่จิกกินไปหมด พ่อแม่เด็ก ๆ รู้แล้วเสียใจมาก เทพเจ้าจึงให้ผู้หญิงมาเป็นผู้ตั้งครรรค์

(ตำนานกำเนิดโลก ตอนที่ 7. 2533 : 9-10)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการตั้งครรรค์ที่ผิดปกติ คือ ผู้ชายตั้งครรรค์ที่หัวเข่าโดยไร้เพศสัมพันธ์และคลอดลูกออกมาเล็กเท่าตุ๊กแตน เป็นการอธิบายเกี่ยวกับความเป็นมาของลักษณะการตั้งครรรค์ และสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงเป็นผู้ที่รับหน้าที่ในการตั้งครรรค์ อนุภาคการตั้งครรรค์ที่ผิดปกติสะท้อนให้ถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้าหม้อเหวยเป็นผู้ที่ดูแลมนุษย์และให้คำชี้แนะและกำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ของมนุษย์

นิทานเรื่อง เหียนกาน (岩干 yangan) กล่าวถึง ลูกสาวคนเล็กของหัวหน้าหมู่บ้านได้เก็บมะม่วงที่ลอยตามน้ำมากินแล้วท้อง แล้วคลอดลูกออกมา ลูกร้องไห้ไม่หยุด พ่อหนุ่มเหียนกานมาถึงจึงหยุดร้อง ดังนี้

หนุ่มชวาวัวชื่อเหียนกาน (岩干 yangan) เป็นคนขี้เกียจ วันหนึ่งนอนอยู่ใต้ต้นมะม่วงรอมะม่วงตกเข้าไปในปาก มะม่วงตกถูกปากเจ็บ จึงทิ้งมะม่วงลงไปใต้น้ำ ขณะนี้มีหญิงสาวสองคนเป็นลูกสาวของหัวหน้าหมู่บ้านกำลังอาบน้ำที่แม่น้ำ น้องสาวเก็บมะม่วงได้และกินมะม่วงเข้าไปแล้วท้อง จากนั้น คลอดออกมาแล้วลูกร้องไม่หยุด จึงไปเชิญโมปา (魔巴 moba) มาดูดวงและหมอบาบอกว่าต้องหาพ่อของเด็กให้ได้ เด็กก็จะหยุดร้อง สุดท้ายพ่อเหียนกานมาถึง เด็กก็เริ่มยิ้มทันที จากนั้น เหียนกานจึงเริ่มสร้างบ้านทำมาหากินและขยันขึ้นเรื่อย ๆ และได้เงินทองมากมาย

(เหียนกาน. 2533 : 189-192)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการตั้งครรรค์ที่ผิดปกติ มีลักษณะคือ หญิงสาวกินมะม่วงแล้วท้อง เป็นการตั้งครรรค์ที่ไร้เพศสัมพันธ์ สะท้อนให้ถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้ที่มีความขยัน ยังแสดงให้เห็นถึงชาวว่าให้ความสำคัญกับการเริ่มต้นครอบครัวและการสร้างครอบครัว มองว่าการก่อตัวของครอบครัวแสดงถึงความรับผิดชอบ และมักทำให้บุคคลมีความขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบมากขึ้น

สรุปได้ว่า อนุภาคเหตุการณ์การตั้งครรรค์ผิดปกติมีลักษณะเป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการตั้งครรรค์ที่ไร้เพศสัมพันธ์ มีการตั้งครรรค์แบบวัวตั้งครรรค์กับมนุษย์ การตั้งครรรค์บนหัวเข่า และกินผลไม้

แล้วตั้งครรรค์ อนุภาคเหตุการณ์การตั้งครรรค์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นความเชื่อและค่านิยมของชาวว่า ความเชื่อเรื่องวัวควาย ถือว่าวัวควายเป็นสัญลักษณ์ของแม่ที่เลี้ยงดูมนุษย์ ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้ที่ดูแลมนุษย์ ให้คำชี้แนะและกำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ของมนุษย์ ยังทำให้เห็นค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้ที่มีความขยัน ให้ความสำคัญกับการเริ่มต้นครอบครัว ทำให้เห็นสังคมชนเผ่าว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม

4.3.4.4 อนุภาคแม่เลี้ยงกลั่นแกล้งลูกเลี้ยง

อนุภาคแม่เลี้ยงกลั่นแกล้งลูกเลี้ยงที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับแม่เลี้ยงใจร้ายรังแกลูกเลี้ยง ทำให้ลูกเลี้ยงใช้ชีวิตอย่างลำบาก ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง สาวสองพี่น้อง (两姊妹 liangzimei) กล่าวถึง แม่เลี้ยงผู้ที่จิตใจโหดร้ายพยายามหาวิธีกลั่นแกล้งรังแกทำร้ายลูกเลี้ยง ทำให้ลูกเลี้ยงใช้ชีวิตลำบากจนตาย จากนั้นลูกเลี้ยงกลายเป็นนกกลับมาหาสามี ดังนี้

สาวยี่ (依 yī) กับสาวเหย่ (叶 yè) เป็นพี่น้องที่มีพ่อคนเดียวกันแต่มีแม่คนละคน หลังจากที่แม่ของสาวยี่เสียชีวิต สาวยี่ก็ได้ใช้ชีวิตอยู่กับแม่เลี้ยงผู้ที่เป็นคนใจร้ายและแม่เลี้ยงทำร้ายสาวยี่ในทุกวิถีทางและสั่งให้สาวยี่ทำงานหนักอยู่เสมอ ทุกปีและบ่อยครั้ง สาวยี่ได้ใช้ชีวิตลำบากมาก ไม่นานสาวยี่รักกับหนุ่มคนที่หล่อที่สุดในภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) ทำให้แม่เลี้ยงอิจฉา กังวลสาวยี่จะมีชีวิตที่ดีกว่าตน จึงตัดสินใจหาโอกาสทำร้ายสาวยี่ให้ตาย จึงคิดอุบายขึ้นโดยแกล้งป่วยหนักเนื่องด้วยคิดถึงสาวยี่ และให้สาวเหย่ไปเชิญสาวยี่กลับบ้าน ระหว่างทางกลับบ้าน เห็นต้นไม้ริมสระน้ำ สาวเหย่ขอให้สาวยี่ปีนขึ้นไปบนต้นไม้เพื่อเก็บผลไม้ให้กิน จากนั้น ยังไม่รอสาวยี่ลงจากต้นไม้ ต้นไม้ก็ถูกสาวเหย่ตัดลง และสาวยี่ก็ตกลงไปในสระน้ำพร้อมกับต้นไม้นั้นจมน้ำตาย จากนั้นสาวยี่กลายเป็นนกตัวหนึ่งกลับมาหาสามี แล้วถูกแม่เลี้ยงกับน้องสาวที่ใจร้ายทำร้ายให้ตายอีก จนในที่สุดหญิงชราคนหนึ่งที่มีน้ำใจช่วยชีวิตไว้ และน้องสาวกับแม่เลี้ยงที่ใจร้ายก็ตายไปในที่สุด

(สองพี่น้อง. 2533 : 153-160)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับแม่เลี้ยงใจร้ายกลั่นแกล้งรังแกทำร้ายลูกเลี้ยง ทำให้ลูกเลี้ยงใช้ชีวิตลำบาก ซึ่งอนุภาคแม่เลี้ยงกลั่นแกล้งลูกเลี้ยงสะท้อนลักษณะสังคมเผ่าว่าที่เป็นครอบครัวที่ไม่ใช่พ่อเดียวเมียเดียว จึงทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวซับซ้อนและขาดความกลมกลืน สะท้อนปัญหาครอบครัว ความขัดแย้งภายในครอบครัวเป็นสังคมนิยมที่เกิดขึ้นจริงตั้งแต่โบราณมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง นอกจากนี้ ตัวละครตายแล้วกลายเป็นนก สะท้อนชนเผ่าว่ามีความเชื่อเรื่องการเกิดใหม่

เชื่อเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

นิทานเรื่อง *ประสบการณ์ของสองพี่น้อง (兄弟俩的遭遇 xiongdiliangzaoyu)* กล่าวถึงพี่น้องสองคนอยู่กับพ่อหลังแม่ตาย และพ่อได้เมียใหม่เป็นคนใจแคบ เห็นลูกสองคนเป็นภาระ จึงบังคับให้พ่อทิ้งลูกสองคนไป ดังนี้

นานมาแล้ว มีผู้ชายชาวว่าคนหนึ่งภรรยาเสียชีวิต ทิ้งลูกชายสองคนอยู่กับพ่อตามลำพัง จากนั้น พ่อหาเมียใหม่มาเป็นแม่เลี้ยง แม่เลี้ยงเห็นพี่น้องสองคนเป็นภาระ จึงสั่งให้พ่อหาโอกาสทิ้งลูกสองคนไปในป่า

(ประสบการณ์ของสองพี่น้อง. 2533 : 193-197)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับแม่เลี้ยงใจแคบกลั่นแกล้งรังแกลูกเลี้ยง ทิ้งลูกเลี้ยงไปทำให้ลูกเลี้ยงใช้ชีวิตลำบาก อนุภาคแม่เลี้ยงกลั่นแกล้งลูกเลี้ยงสะท้อนปัญหาความขัดแย้งระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง

สรุปได้ว่า อนุภาคแม่เลี้ยงกลั่นแกล้งลูกเลี้ยงสะท้อนปัญหาครอบครัวของสังคมเผ่าว่า ทำให้เห็นลักษณะสังคมเผ่าว่าเป็นครอบครัวที่ไม่ใช่ผิวเดียวเมียเดียว มักทำให้ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวมีความขัดแย้งกัน โดยเฉพาะแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยงมักไม่ลงรอยกัน

4.3.4.5 อนุภาคการขายสมาชิกในครอบครัว

อนุภาคการขายสมาชิกในครอบครัวที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นพฤติกรรมที่แปลกประหลาดผิดปกติผิดศีลธรรม ซึ่งไม่สามารถยอมรับได้จากสังคม ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีพฤติกรรมการขายบิดา และการขายภรรยา ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง *สองพี่น้องขายพ่อ (两兄弟卖爹 liangxiongdimaide)* กล่าวถึงพี่น้องชาวว่าสองคนอาศัยอยู่กับพ่อและมองพ่อเป็นภาระ จึงตัดสินใจพาพ่อเฒ่าไปขายที่ตลาด สุดท้าย รู้สึกทำผิด และพาพ่อกลับบ้านเลี้ยงดูอย่างดี ดังนี้

พี่น้องชาวว่าสองคนอาศัยอยู่กับพ่อเฒ่า พ่อแก่แล้วทำอะไรไม่ได้ พี่น้องทั้งสองจึงไม่ยอมเลี้ยงพ่อมองพ่อเป็นภาระ จึงตัดสินใจลอบลวงพาพ่อเฒ่าไปขายที่ตลาดให้กับคนอื่น ในระหว่างทางเห็นนกกระจอกตัวหนึ่งยืนพักอยู่บนกิ่งไม้ จึงปาก้อนหินเข้าไปโดนหัวนกตาย และในรังนกมีลูกนกเล็ก ๆ 4 ตัวซึ่งกำลังอ้าปากร้องไม่หยุด พี่น้องสองคนแปลกใจจึงไปถามพ่อ พี่น้องสองคนฟังคำตอบพ่อแล้วก็ก้มหน้าลงด้วยความละอายใจและรู้สึกทำผิด จากนั้น พี่น้องสองคนจึงพาพ่อเฒ่ากลับบ้าน และเลี้ยงดูดูแลพ่อเป็นอย่างดี และได้รับความชื่นชมจากคนทั้งหมู่บ้าน

(สองพี่น้องขายพ่อ. 2533 : 218-220)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการขายพ่อเพื่อลดภาระหน้าที่ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม และเป็นการกระทำที่ยอมรับไม่ได้ในสังคม สะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ สอดคล้องปรากฏการณ์ของสังคมเผ่าว่าในทุกวันนี้ มองว่าการเลี้ยงดูแลบิดามารดาไม่เพียงแต่เป็นหน้าที่ของผู้คนเท่านั้น ยังเป็นพฤติกรรมและจริยธรรมที่ดี การมีความกตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดาย่อมได้รับคำชมและความเคารพจากผู้คน มิเช่นนั้น จะถูกประณามจากผู้คน หากไม่รับฟังคำพูดของผู้ใหญ่ จะถูกเทพเจ้าลงโทษด้วยภัยพิบัติต่าง ๆ ดังนั้น ชาวว่าจึงมีความกตัญญูต่อบิดามารดา การเอาใจใส่และมีความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่เป็นคุณธรรมที่ดีตามประเพณีของชาวว่า

นิทานเรื่อง *ขุนต๋านขายเมีย (春胆卖妻 chundanmaiqi)* กล่าวถึงหนุ่มขุนต๋านได้สาวเหี้ยหยงดงามและขยันเป็นเมีย แต่เมียคลอดลูกไม่เป็นลูกชายสักที ทำให้ขุนต๋านไม่พอใจและได้เมียคนใหม่จึงขายเหี้ยหยงไปให้ผู้อื่น ดังนี้

ทั้งสองแต่งงานกันและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข แต่เวลาผ่านไปหลายปี เหี้ยหยง (叶永 yeyong) คลอดลูกสามคนเป็นลูกสาวหมด ทำให้ขุนต๋าน (春胆 chundan) ไม่พอใจและมีความรักต่อเหี้ยหยงน้อยไปเรื่อย ๆ ไม่นาน ได้เมียอีกคนหนึ่งกลับมาจากหมู่บ้านโหวหนู่ (窝努 wonu) ซึ่งเมียคนนี้ชื่อ อานหมู่ยี้ (安木伊 anmuyi) เป็นคนขี้เกียจและขี้ฉ้อ ฉลาดอยากให้เหี้ยหยงตาย วันหนึ่งจึงพูดเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับเหี้ยหยงต่อหน้าสามี สามีโมโหมากจึงทุบตีเหี้ยหยง และขายเหี้ยหยงไปให้คนอื่น หลังจากที่เหี้ยหยงไป สถานการณ์ในครอบครัวแย่งลงทุกปี สามีจึงนึกถึงความดีของเหี้ยหยงและรู้สึกเสียใจมาก จึงยังอานหมู่ยี้ตาย แล้วออกไปตามหาเหี้ยหยง

(ขุนต๋านขายเมีย. 2533 : 275-280)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการขายสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ สามีขายภรรยาให้กับผู้อื่นเนื่องด้วยไม่พอใจเมียที่ไม่สามารถคลอดลูกชายได้ อนุภาคการขายเมียสะท้อนให้เห็นถึงสมัยก่อนชาวว่าให้ความสำคัญกับการมีบุตรชายในครอบครัว และมองว่าในครอบครัวอย่างน้อยต้องมีลูกชายหนึ่งคน ยังทำให้เห็นค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้มีความขยันและเรียบง่าย

สรุปได้ว่า อนุภาคการขายสมาชิกในครอบครัวทำให้เห็นความคิดของชาวว่าในการให้ความสำคัญกับการมีบุตรชายในครอบครัว และยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ

4.3.4.6 อนุภาคการเสียสละเพื่อความรัก

อนุภาคการเสียสละเพื่อความรักในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าเป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในการต่อต้านการตัดสินใจของพ่อเพื่อความรักอิสระ ดังเช่น

นิทานเรื่อง *เข้าป่านกับซานลู* (奥班与三路 aobanyusanlu) กล่าวถึงชายหญิงชาวว้ารักกัน แต่พ่อของหญิงสาวไม่อนุญาต ทั้งสองจึงฆ่าตัวตายเพื่อความรัก เพื่อต่อต้านและแสดงความไม่พอใจต่อการตัดสินใจของพ่อ ดังนี้

ในหมู่บ้านชาวว้า มีหญิงสาวคนหนึ่งชื่อเข้าป่าน (奥班 aoban) สวยงามและขยันรักกับหนุ่มคนหนึ่งชื่อซานลู (三路 sanlu) แต่เนื่องจากซานลูเป็นหนุ่มกำพร้ายากจน พ่อของเข้าป่านไม่อนุญาตให้ทั้งสองแต่งงานกัน เข้าป่านรู้การตัดสินใจของพ่อไม่มีวันเปลี่ยนแปลง จึงหมดความหวังและเอาเชือกผูกคอตาย ซานลูรู้แล้วเสียใจมาก จึงเอามิดฆ่าตัวตายตาม พ่อจึงแยกฝังศพของคูรักคู่นี้ คนหนึ่งฝังไว้ที่ภูเขาทิศตะวันออก อีกคนหนึ่งฝังไว้ที่ภูเขาทิศตะวันตก ไม่นาน หลุมฝังศพสองที่นี้มีไม้ไผ่เกิดมายาวและเชื่อมพันกันไว้นั่น

(เข้าป่านกับซานลู. 2533 : 187-188)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการฆ่าตัวตายเพื่อความรัก แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการเลือกคู่ครองในสายตาของพ่อแม่ คือ พ่อแม่มักอยากให้ลูกแต่งงานกับผู้ที่ร่ำรวยมีฐานะเพื่อจะได้มีอนาคตที่ดีและมีโอกาสได้เปลี่ยนแปลงฐานะยากจนของบ้านยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับความรักของชาวว้า ยกย่องความรักที่แท้จริง ยกย่องผู้มีความกล้าหาญในการแสวงหาความรักอิสระ ยกย่องความรักเหนือชีวิตและความตาย

สรุปได้ว่า อนุภาคเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับครอบครัว มีหลากหลายเหตุการณ์ มีการแต่งงานของพี่น้อง การมีเพศสัมพันธ์สำหรับสมาชิกในครอบครัว การตั้งครรภ์ผิดปกติ แม่เลี้ยงรังแกลูกเลี้ยง การขายพ่อเพื่อลดภาระ การขายภรรยาเพื่อแสดงความไม่พอใจ และการฆ่าตัวตายเพื่อความรัก อนุภาคเหตุการณ์เหล่านี้สะท้อนความเชื่อ ประเพณี และค่านิยมต่าง ๆ ของชนเผ่าว้า เช่น ความเชื่อเทพเจ้า การทำดี ทำให้เห็นข้อห้ามในการแต่งงานระหว่างคนมีนามสกุลเดียวกันและผิดประเพณีในสังคม ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ ค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ยังสะท้อนปัญหาในครอบครัว โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง

4.3.5 อนุภาคการทดสอบ

อนุภาคการทดสอบเป็นเหตุการณ์ที่สามารถทำให้เนื้อเรื่องมีความตื่นเต้นน่าสนใจมากขึ้น อนุภาคการทดสอบที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว้าเป็นการทดสอบความสามารถ ความกล้าหาญ และความจริงใจ เช่น ราชามังกรทดสอบตัวละครมนุษย์ธรรมดา ผู้ใหญ่บ้านทดสอบคนยากจน ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง *เหยียนหรือกับสาวมังกร* (岩惹和龙女 yanreyulongnv) กล่าวถึงหนุ่มกำพร้ากับสาวมังกรรักกัน แต่ราชามังกรผู้เป็นพ่อของสาวมังกรไม่อนุญาตให้อยู่ด้วยกัน จึงพยายามหาวิธีกีดขวาง และคิดอุปสรรคต่าง ๆ มาทดสอบความกล้าหาญและความจริงใจของหนุ่มเหยียนหรือ ดังนี้

ราชามังกรบอกเหยียนหรือ (岩惹 yanre) ว่า “หากเธออยากอยู่กับลูกสาวข้า เธอต้องทำเรื่องที่ข้าสั่งให้ได้” เหยียนหรือตอบว่า “ถ้าท่านอนุญาตให้ลูกสาวแต่งงานกับข้า ข้ายอมทำทุกอย่าง” ราชามังกรบอกเหยียนหรือว่า “เรื่องหนึ่งเธอต้องชุดที่ดินผืนใหญ่นี้ให้เสร็จภายในวันเดียว ต้องหว่านเมล็ดพืชร้อยกิโลให้เสร็จภายในวันเดียว ต้องเก็บเมล็ดที่เพิ่งหว่านทั้งหมดให้เสร็จภายในครึ่งวัน ห้ามขาดเมล็ดเดียว เสร็จแล้วจึงจะอนุญาตให้แต่งงาน” ชายหนุ่มรู้ดีว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่ก็พยายามไปทำ ไม่ยอมท้อแท้ สวามังกรเห็นความจริงใจและความกล้าหาญของชายหนุ่ม จึงสงสารคนรักของตนมากและแอบให้ความช่วยเหลือชายหนุ่ม สุดท้ายชายหนุ่มทำได้ทันเวลาจริง ๆ แต่ราชามังกรกลับไม่ซื่อสัตย์ไม่ยอมทำตามที่ได้ตกลงกันไว้ ชายหนุ่มจึงไปต่อสู้กับราชามังกรทำให้ราชามังกรตายไปในที่สุด จากนั้น เหยียนหรือจึงพาสวามังกรกลับบ้านอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

(เหยียนหรือกับสวามังกร. 2533 : 180-186)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การทดสอบเรื่องเกี่ยวกับความรัก มีลักษณะเด่นได้แก่ ตัวละครราชามังกรทดสอบความจริงใจและความกล้าหาญของตัวละครมนุษย์ธรรมดาด้วยการให้ทำเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นไปไม่ได้ในเวลาจำกัด สุดท้ายมนุษย์ธรรมดาผ่านการทดสอบและประสบความสำเร็จเพราะความช่วยเหลือของลูกสาวมังกร แต่ราชามังกรกลับไม่ยอมทำตามที่ได้ตกลงกันไว้ อนุภาคการทดสอบสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่ามีความเชื่อเรื่องมังกร เชื่อว่ามังกรมีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ และมองว่ามังกรมีผู้ดีและผู้ร้าย สวามังกรมักเป็นผู้ที่ดีและขยัน ราชามังกรมักเป็นผู้ที่ดูร้ายยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ยกย่องความรักที่แท้จริง ชาวว่ามองว่าต่างเผ่าต่างสายพันธุ์มีความรักที่แท้จริงได้ และความรักต้องการความช่วยเหลือกันทั้งสองฝ่ายจึงจะสามารถฝ่าฟันอุปสรรค

นิทานเรื่อง *เด็กน้ำเต้า* (葫芦娃的故事 huluwadegushi) กล่าวถึงเด็กชาวว่าคนยากจนและหน้าตาซีเหร่เหมือนน้ำเต้า แต่เป็นคนขยัน ชอบช่วยเหลือคนอื่นและซื่อสัตย์มาก ชอบสาวเหยื่อลูกสาวผู้ใหญ่บ้านมานาน เมื่อโตขึ้นจึงให้แม่ไปสู่ขอที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านไม่ยอม และบอกว่าถ้าเด็กน้ำเต้าสามารถปลูนนทองคำจากบ้านตนเองถึงบ้านผู้ใหญ่บ้าน ก็จะยกลูกสาวให้เด็กน้ำเต้า ดังนี้

มีหญิงม่ายคนหนึ่งอาศัยอยู่กับลูกชาย ลูกชายหัวแหลมและท้องใหญ่เหมือนน้ำเต้า จึงได้ชื่อว่าเด็กน้ำเต้า (葫芦娃 huluwa) ถึงแม่เด็กน้ำเต้ามีหน้าตาซีเหร่แต่ก็ใจดีและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น และได้รับความชื่นชมจากคนในหมู่บ้าน เด็กน้ำเต้าชอบสาวเหยื่อ (#+ye) ลูกสาวของผู้ใหญ่บ้านมาตั้งแต่เด็ก เมื่อโตขึ้นจึงขอให้แม่ไปสู่ขอ ผู้ใหญ่บ้านฟังแล้วจึงหัวเราะและบอกว่าหากเด็กน้ำเต้าสามารถปลูนนทองคำจากบ้านเธอมาถึงบ้านผม ก็จะยอมให้ลูกสาวแต่งงานกับเด็กน้ำเต้า ถ้าบูไม่ได้ เด็กน้ำเต้าก็ต้องมาใช้แรงงานที่บ้านผมเป็นเวลา 10 ปี เมื่อพูดเสร็จจึงสั่งให้คนใช้

บ้านซบไล่ม่ายออกจากบ้าน เด็กน้ำเต้าได้รับความสงสารและความเมตตาจาก
คนทั้งหมู่บ้าน จึงพากันยกทองให้เด็กน้ำเต้า ความจริงใจของเด็กน้ำเต้าทำให้เทพเจ้า
ปาหย่าเอิน (巴牙恩 bayaen) ซาบซึ่งใจมาก จึงให้ทหารบนฟ้า ผีและเทพต่าง ๆ
ลงมาช่วยชายหนุ่มปูลงทองคำ ชายหนุ่มจึงได้แต่งงานกับสาวสวยได้ในที่สุด

(เรื่องราวของเด็กน้ำเต้า. 2533 : 165-166)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การทดสอบเรื่องเกี่ยวกับความรัก
มีลักษณะเด่นได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านทดสอบความสามารถของคนยากจนด้วยการให้ปูลงทองคำ สู้ทำย
คนยากจนผ่านการทดสอบและประสบความสำเร็จในการปูลงทองคำเพราะความช่วยเหลือของ
ชาวบ้านและเทพเจ้า และได้แต่งงานกับสาวที่ตนรักในที่สุด อนุภาคการทดสอบสะท้อนให้เห็นถึงชาวว่า
ยกย่องความขยัน และผู้ที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่ซื่อสัตย์แสวงหาความรักอย่างกล้าหาญ
เชื่อว่าคนที่มีความขยันย่อมนั้นจะบรรลุสิ่งที่ยิ่งใหญ่ ชาวว่าให้ความสำคัญกับหัวใจมากกว่าหน้าตา
ภายนอก ยังสะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องเทพเจ้าปาหย่าเอิน เชื่อว่าเทพเจ้าจะคอยปกป้องช่วยเหลือผู้ที่ทำดี

สรุปได้ว่า อนุภาคการทดสอบที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มักเป็นการทดสอบ
เรื่องที่เกี่ยวข้องความรัก เป็นการทดสอบความสามารถ ความกล้าหาญและความจริงใจของตัวละคร
เอก ผู้ที่ให้การทดสอบเป็นราชามังกรและผู้ใหญ่บ้าน ตัวละครเอกเป็นผู้ที่กล้าหาญ ไม่ท้อแท้ หรือเป็น
ผู้ที่ขยัน ชอบช่วยเหลือชาวบ้าน จึงได้รับความช่วยเหลือจากสาวมังกรหรือเทพเจ้า ทำให้ตัวละครเอก
ประสบความสำเร็จในการทำเรื่องที่เป็นไปไม่ได้และผ่านการทดสอบ อนุภาคการทดสอบสะท้อนความ
เชื่อมังกรและเทพเจ้ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ ยกย่องความกล้าหาญ ความขยัน การช่วยเหลือผู้อื่น
ยกย่องความรักที่แท้จริงระหว่างต่างชนชั้นต่างสายพันธุ์

4.3.6 อนุภาคการลงโทษ

อนุภาคการลงโทษที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าเป็นการลงโทษเรื่องการล่วง
ประเวณีและเรื่องความโลภ เป็นเหตุการณ์การลงโทษแบบเทพเจ้าลงโทษมนุษย์หรือสัตว์ซึ่งเป็นผู้ที่
กระทำความผิด ดังเช่นนิทานต่อไปนี้

นิทานเรื่อง *เทศกาลไฟใหม่* (新火节的传说 xinhuojiedechuanshuo) กล่าวถึง ต้าส้าย
กับหย่าหยวนพี่น้องสองคนมีเพศสัมพันธ์กันทำให้หมู่บ้านชาวว่าเกิดภัยพิบัติและโรคภัยไข้เจ็บ เทพเจ้า
หม้อเหว่ยจึงลงโทษพี่น้องสองคนให้อยู่ห่างไกลกัน ดังนี้

ปีหนึ่ง หมู่บ้านเกิดน้ำท่วมอย่างกระหน่ำกัน มีโรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้นเป็นประจำ
ผู้คนตายกันมาก พวกสัตว์พืชเติบโตไม่ได้ เทพเจ้าหม้อเหว่ย (莫伟 mowei) ทราบ
แล้วจึงลงมาสำรวจสาเหตุและรู้ว่าเป็นผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์กัน ของ
พี่น้องสองคน เทพเจ้าหม้อเหว่ยโมโหมาก จึงลงโทษและไล่ต้าส้าย (达赛 dasai)
ขึ้นไปบนฟ้าเป็นเทพเจ้าสายฟ้า และให้หย่าหยวน (牙远 yayuan) ลงไปได้ดิน

เป็นเทพเจ้าสายรุ้ง เทพเจ้าหม้อเหว่ยสั่งให้ผู้คนห้ามละเมิดกฎ ผู้ฝ่าฝืน
จะถูกลงโทษด้วยสายฟ้า

(เทศกาลไฟใหม่. 2533 : 109)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การลงโทษที่มีลักษณะเด่น คือ เป็นการลงโทษที่เทพเจ้าผู้มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติลงโทษผู้ล่วงประเวณีพี่น้องสองคนเพื่อแก้ไข ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บของหมู่บ้าน อนุภาคเทพเจ้าลงโทษผู้กระทำความผิดสะท้อนให้เห็นถึงชาวามีความเชื่อ เรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีความใจดีและคอยปกป้องดูแลมนุษย์เสมอ แต่เมื่อมีผู้ที่กระทำความผิด เทพเจ้าก็จะทำหน้าที่ลงโทษด้วย อีกทั้ง อนุภาคเทพเจ้าลงโทษพี่น้องที่มีเพศสัมพันธ์กันยังสอดคล้อง กับข้อห้ามของสังคมชาวว่า ได้แก่ คนมีนามสกุลเดียวกันห้ามมีเพศสัมพันธ์กัน มิฉะนั้นจะมีกฎลงโทษ อย่างรุนแรง จะทำให้เทพเจ้าโกรธและลงโทษผู้ที่ล่วงประเวณีและคนทั้งหมู่บ้าน

นิทานเรื่อง เก้งกินมะกอก (麋子吃橄欖 jizichiganlan) กล่าวถึงเก้งกินมะกอกไม่รู้จักพอ เก้งกินมะกอกจนไม่เหลือให้คนอื่น ความโลภของเก้งทำให้เทพเจ้าโกรธและลงโทษเก้ง ดังนี้

ทุกคนรู้ว่าการกินมะกอกสามารถดับกระหายได้ เก้งไม่เชื่อจึงไปเก็บกินที่
ริมถนน และกัดเข้าไปทั้งชมทั้งผาด จึงทิ้งไปหมด ไม่นานมาถึงที่สระน้ำ เก้งไปดื่ม
น้ำรู้สึกน้ำชื่นใจร่อยมากกว่าปกติ จึงเชื่อว่าเป็นผลจากมะกอกแน่ ๆ จึงกลับไป
เก็บมะกอก พอกินหมด ก็กลับไปเก็บอีกหลายครั้ง ทำให้ไม่เหลืออะไรบนต้น
มะกอก การกระทำของเก้งทำให้เทพเจ้าสายฟ้าโมโห เห็นว่าเก้งโลภเกินไป มีรู้จัก
พอ จึงลงโทษเก้งอย่างรุนแรง ซึ่งปัจจุบันนี้ ที่หน้าผากบนหัวตัวเก้งจะมีรอยการ
ลงโทษอยู่ด้วยเพื่อเป็นการตระหนักว่าไม่ควรทำเรื่องโลภ

(เก้งกินมะกอก. 2533 : 367-368)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การลงโทษที่มีลักษณะเป็นเทพเจ้าผู้มี
พลังอำนาจเหนือธรรมชาติลงโทษผู้โลภไม่รู้จักพอ อนุภาคเทพเจ้าลงโทษผู้โลภสะท้อนให้เห็นถึงความ
เชื่อเทพเจ้ามีอำนาจและสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ยังมีคติสอนให้ผู้คนรู้ว่าความโลภเป็น
พฤติกรรมที่ไม่ดี คนเราต้องรู้จักเพียงพอ รู้จักการแบ่งปัน ไม่ควรเป็นคนที่มีความโลภ

สรุปได้ว่า อนุภาคเหตุการณ์การลงโทษมีลักษณะเป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับเทพเจ้าลงโทษ
ผู้กระทำความผิด อนุภาคการลงโทษสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเทพเจ้า ชนเผ่าว่าเชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้มี
อำนาจเหนือธรรมชาติ เป็นผู้ที่ควบคุมการกระทำของมนุษย์และสัตว์ เมื่อมนุษย์และสัตว์มีการกระทำ
ไม่ดี เทพเจ้าก็จะมองเห็นและทำลงโทษเพื่อสั่งสอนมนุษย์และสัตว์ให้รู้ว่าพฤติกรรมแบบไหนเป็น
พฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและไม่ควรทำ

4.3.7 อนุภาคการตัดศีรษะ

อนุภาคการตัดศีรษะที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าเป็นพฤติกรรมการล่าหัวสัตว์มาบูชากลองไม้ ดังในนิทานเรื่อง *ตำนานกำเนิดโลก ตอนที่ 16 (司岗里十六 siganglishiliu)* กล่าวถึง ชาวว่าตัดหัวสัตว์ที่ล่าได้มาบูชากลองไม้เพื่อแสดงความเคารพนับถือกลองไม้ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแสดงความกล้าหาญ ดังนี้

สมัยก่อน อานหมู่ไกว (安木拐 anmuguai) ได้ฝันถึงเทพเจ้าหม้อเหวย (莫伟 mowei) ตบพุงของตนและมีเสียงไพเราะเกิดขึ้น ชาวว่าจึงได้เริ่มทำกลองไม้ตามรูปลักษณะพุงและได้กลองที่มีเสียงไพเราะ ตอนกลางวัน ผู้คนต้องมารวมตัวกันเพื่อไปล่าสัตว์บนภูเขาพร้อมกันเมื่อได้ยินเสียงกลองไม้ ตอนกลางคืน ผู้คนตีกลองทั้งร้องทั้งเต้นทำให้สัตว์ร้ายได้ยินเสียงกลองจึงหนีไปไกล กลองนำความสุขให้ผู้คน ชาวว่าจึงเคารพนับถือกลองไม้ เมื่อล่าสัตว์กลับมาจะตัดหัวสัตว์มาบูชากลองไม้ด้วยเพื่อปลุกฝังความกล้าหาญของชาวว่า ผู้คนจึงทำกิจกรรมต่าง ๆ และนำสัตว์ที่ล่าได้มาผูกไว้ที่เสาไม้ และให้ผู้คนมาแข่งขันฉีกสัตว์ที่มีชีวิตอยู่นั้นให้ตาย จนถึงทุกวันนี้ กิจกรรมจึงกลายเป็นประเพณีการตัดหางวัวของชนเผ่าว่า

(ตำนานกำเนิดโลก ตอนที่ 16. 2533 : 17-18)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในเรื่องมีอนุภาคเหตุการณ์การล่าหัวสัตว์มาบูชากลองไม้ เพื่อแสดงความนับถือต่อกลองไม้ที่ปกป้องชาวว่าพ้นจากอันตรายของสัตว์ร้ายและได้สัตว์กลับมาเมื่อไปล่าสัตว์ อนุภาคการล่าหัวสัตว์มาบูชากลองไม้ สอดคล้องความเชื่อเรื่องกลองไม้ของชนเผ่าว่า ชาวว่ามองว่ากลองไม้เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยชาวว่าได้อาหารมาเพียงพอ และเป็นสิ่งสำคัญในการติดต่อเทพเจ้า จึงเคารพนับถือกลองไม้ สอดคล้องวัฒนธรรมประเพณีการบูชากลองไม้และประเพณีการตัดหางวัวในทุกวันนี้ ยังสะท้อนค่านิยมของชนเผ่าว่า ยกย่องความกล้าหาญ

สรุปได้ว่า อนุภาคเหตุการณ์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีหลากหลายเหตุการณ์สะท้อนลักษณะสังคมเผ่าว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม ให้ความสำคัญกับวัวควายเป็นอย่างมาก และทำให้เห็นวัฒนธรรมความเชื่อประเพณี ข้อห้ามต่าง ๆ และค่านิยมด้านคุณธรรมของชนเผ่าว่า เช่น ความเชื่อเทพเจ้าให้ทั้งคุณและโทษ ความเชื่อมังกร ความเชื่อเรื่องเวทदानางฟ้าและความเชื่อเรื่องการทำนาย ประเพณีการบูชากลองไม้และประเพณีการตัดหางวัว ข้อห้ามในการแต่งงานระหว่างผู้มีนามสกุลเดียวกันและผิดประเพณี ยังทำให้เห็นค่านิยมชาวว่าในการยึดมั่นคุณธรรม ได้แก่ ยกย่องความกล้าหาญ มีไหวพริบ ความเฉลียวฉลาด ความขยัน ความกตัญญู การทำความดีและยกย่องความรักที่แท้จริง มองว่าต่างเผ่าต่างสายพันธุ์มีความรักที่แท้จริงได้ ยังสะท้อนปัญหาในครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง อนุภาคเหตุการณ์ปรากฏมากในเนื้อหานิทานที่เกี่ยวความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติและเรื่องราวที่เกี่ยวกับครอบครัว แสดงให้เห็นถึงความเชื่อและการยึดมั่นคุณธรรมเป็น

สำคัญ โดยเฉพาะทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อห้ามต่าง ๆ กับความเชื่อเทพเจ้าในสังคมเผ่าว่าอย่างเด่นชัด

กล่าวโดยสรุป อนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีหลากหลายอนุภาค แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ อนุภาคตัวละคร ได้แก่ อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดา อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษ อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ อนุภาควัตถุสิ่งของ ได้แก่ อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษ อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากธรรมชาติ และอนุภาคเหตุการณ์ ได้แก่ อนุภาคการสร้างโลก อนุภาคการต่อสู้ อนุภาคการแปลงร่าง อนุภาคที่เกี่ยวกับครอบครัว อนุภาคการทดสอบ อนุภาคการลงโทษ และอนุภาคการตัดศีรษะ อนุภาคเหล่านี้ สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชนเผ่าว่าในด้านความเชื่อ ประเพณี ค่านิยม ลักษณะที่อยู่อาศัย ข้อห้ามต่าง ๆ ของสังคมเผ่าว่า เช่น ความเชื่อที่เกี่ยวกับเทพเจ้า มังกร และนางฟ้ามีอำนาจ ความเชื่อคลองไม้ ความเชื่อเรื่องการทำนาย การนับถือวีรบุรุษ ความเชื่อเรื่องการดูดวงกระดูกไก่ ความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติที่สามารถสร้างคุณประโยชน์แก่ชีวิตได้ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นค่านิยมในการยึดมั่นคุณธรรม เช่น ความกล้าหาญ การทำดี ความฉลาดมีไหวพริบ ความขยัน ความกตัญญูรู้คุณ ยกย่องความรักที่แท้จริงระหว่างต่างชนชั้นต่างสายพันธุ์ เป็นต้น สะท้อนปัญหาในครอบครัว เช่น ความขัดแย้งระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง สะท้อนลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าว่าเป็นภูเขา มีวิถีชีวิตที่อยู่ใกล้กับธรรมชาติ เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและอนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า โดยศึกษานิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าของเงินจากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านเผ่าว่า (佤族民间故事集 wazuminjiangushiji) ซึ่งรวบรวมโดยกองบรรณาธิการวรรณกรรมพื้นบ้านมณฑลยูนนาน จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ชนชาติยูนนาน ในปี พ.ศ. 2533 จำนวนทั้งหมด 143 เรื่อง โดยนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1.1 เนื้อหาในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย

การวิเคราะห์เนื้อหาในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ผู้วิจัยได้พบนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าตามลักษณะเนื้อหาสามารถแบ่งเป็น 9 ประเภท ได้แก่ 1) นิทานอธิบายเหตุ 2) นิทานมุขตลก 3) นิทานสัตว์ 4) นิทานมหัศจรรย์ 5) นิทานประจักษ์ 6) นิทานปรัมปรา 7) นิทานศาสนา 8) นิทานชีวิต และ 9) นิทานคติ มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นิทานอธิบายเหตุ

นิทานอธิบายเหตุของชนเผ่าว่ามีลักษณะอธิบายรูปลักษณะของสัตว์ พืช และสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ เช่น แกะสีฟ้าหิมาลัย สุนัข นกพิราบ ไม้ไผ่ เป็นต้น และความเป็นมาของความเชื่อ ประเพณี เทศกาลต่าง ๆ ของชนเผ่าว่า เช่น ความเป็นมาเรื่องการดูดวงกระดูกไก่ เทศกาลข้าวใหม่ เทศกาลไฟใหม่ เป็นต้น นิทานประเภทนี้ทำให้เห็นความเป็นมาและลักษณะของสัตว์ พืช และสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติของชนเผ่าว่า ยังทำให้เห็นความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ของชนเผ่าว่า มีนิทานจำนวน 37 เรื่อง

2. นิทานมุขตลก

นิทานมุขตลกของชนเผ่าว่ามีลักษณะเกี่ยวกับความฉลาด ความเื่อง ความเก็ยจรร้าน และคนพิการ เนื้อเรื่องมีความขบขันทำให้ผู้อ่านผู้ฟังอยากหัวเราะมีความเพลิดเพลิน แสดงให้เห็นถึงชนเผ่าว่าเป็นกลุ่มคนที่ชอบเล่าเรื่องตลกเพื่อบันเทิงใจในชีวิตประจำวัน สอนให้ผู้อ่านและผู้ฟังมีการทำดี รู้จักใช้ความคิดในการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น มีนิทานจำนวน 29 เรื่อง

3. นิทานสัตว์

นิทานสัตว์ของชนเผ่าว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ของเสือและสัตว์อื่น แสดงลักษณะนิสัยของสัตว์สองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือเสือเป็นผู้ที่เย่อหยิ่ง หัวเราะเยาะรังแกสัตว์อื่นที่อ่อนแอกว่า สุกต๋ายจบลงด้วยความล้มเหลว อีกฝ่ายหนึ่งคือสัตว์ฉลาดมีไหวพริบ เช่น ตัวลีน หอย นก ปู มด กระต่าย เก้ง เป็นต้น แผงความคิดทางสังคมที่ลึกซึ้งไว้ในอุปนิสัยและลักษณะของสัตว์ ยกย่องคุณธรรมที่ดี เช่น ความฉลาดมีไหวพริบ มีน้ำใจ การแบ่งปัน เป็นต้น ตีเตียนพฤติกรรมที่ไม่ดี เช่น ความเห็นแก่ตัว ความโลภ ความเย่อหยิ่ง และการรังแกผู้อ่อนแอ มีนิทานจำนวน 21 เรื่อง

4. นิทานมหัศจรรย์

นิทานมหัศจรรย์ของชนเผ่าว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับของวิเศษ ผู้วิเศษ หรือเหตุการณ์การแปลงร่าง สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเทพเจ้า ผู้มีอิทธิฤทธิ์ เทวดานางฟ้า มังกร เป็นผู้มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ มีจิตใจดีงามให้ความช่วยเหลือคนดีให้พ้นจากอุปสรรคต่าง ๆ มีความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติ เช่น ของวิเศษในธรรมชาติ สามารถให้ความช่วยเหลือคนดีได้ มีความเชื่อเรื่องการทำนาย นิทานประเภทนี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมในการยึดมั่นคุณธรรมของชนเผ่าว่า ได้แก่ การทำดี ความกล้าหาญ มีน้ำใจ ความกตัญญู ความเสียสละ นับถือวีรบุรุษ ยกย่องความรักที่แท้จริง มีนิทานพื้นบ้านจำนวน 13 เรื่อง

5. นิทานประจําถิ่น

นิทานประจําถิ่นของชนเผ่าว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายความเป็นมาของสถานที่และสิ่งต่าง ๆ ในเขตชาวว่า เช่น ภูเขาทองหมิง น้ำพุ ภาพวาดถ้าภูซางหยวน เหล้าหมัก เป็นต้น และเรื่องราวเกี่ยวกับวีรบุรุษที่ชาวว่าเคารพนับถือ เช่น นายหูซางเฉียน นายหลี่ซานก้วย เจ้าชายปานหง นายช่งหมิง เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการยึดมั่นความสามารถ ความกล้าหาญ ความฉลาด แข็งแกร่ง ความเสียสละเพื่อประโยชน์ของประชาชน ยกย่องความรักที่แท้จริง สะท้อนภูมิปัญญาของชนเผ่าว่าในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในชีวิตประจำวัน สะท้อนประเพณีการต้อนรับแขก ประเพณีการไหว้ภาพวาด นับถือวีรบุรุษในประวัติศาสตร์เป็นแบบอย่างที่ดี ยังสะท้อนวิถีชีวิตของชนเผ่าว่าที่ผูกพันกับธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับน้ำ ภูเขา หิน มีนิทานจำนวน 13 เรื่อง

6. นิทานปรัมปรา

นิทานปรัมปราของชนเผ่าว่ามีเนื้อหาการอธิบายกำเนิดโลกและมนุษย์ ความเป็นมาของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ เช่น กำเนิดของมนุษย์ สัตว์ สถานที่ต่าง ๆ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว ข้าวฟ่าง สะท้อนความเชื่อเรื่องเทพเจ้าต่าง ๆ เช่น เทพเจ้าหลี่ เทพเจ้าหลุนเป็นเทพเจ้าที่สร้างฟ้าดินขึ้น เทพเจ้าต้าซีเหยเป็นเทพเจ้าที่มอบแสงสว่าง เทพเจ้าเหล็ยกงเป็นเทพเจ้าที่กำเนิดไฟขึ้น เชื่อว่าเทพเจ้าให้ทั้งคุณและโทษ มีความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติ นับถือสัตว์และพืชต่าง ๆ เช่น งู วัวควาย กิ้งก่า น้ำเต้า ความเชื่อเรื่องหยินและหยาง มีนิทานจำนวน 12 เรื่อง

7. นิทานศาสนา

นิทานประเภทศาสนาของชนเผ่าว่าจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับเทพเจ้า เช่น เทพเจ้าแปลงร่างเป็นกบมาจัดหาคอนมีน้ำใจ เทพเจ้าแปลงร่างเป็นมนุษย์ให้การชี้แนะและคำสอนมนุษย์ การบูชาเทพเจ้าขอคำอวยพร และการสร้างศาลเจ้า ยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาพุทธ เช่น ไหว้พระในวัด และเรื่องเกี่ยวกับการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ สะท้อนให้เห็นถึงชาวเผ่ามีความเชื่อเรื่องเทพเจ้าต่าง ๆ เช่น เทพเจ้าตาเหมยจี เจ้าแม่กวนอิม เป็นต้นที่คอยปกป้องดูแล ให้คำสั่งสอนมนุษย์ มีความเชื่อศาสนาพุทธ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความกตัญญูกตเวทียังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวเผ่าที่ยกย่องผู้ที่มีความกตัญญูรู้คุณ ความขยันและประหยัด มีนิทานจำนวน 6 เรื่อง

8. นิทานชีวิต

นิทานชีวิตของชนเผ่าว่าจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักและชีวิตครอบครัวในสังคมเผ่า สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับความรักชนเผ่าว่า ยกย่องความรักที่แท้จริง ยกย่องผู้มีความขยันและจิตใจดีงาม พ่อแม่ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีอบรมสั่งสอนลูกอย่างเคร่งครัด มีนิทานจำนวน 6 เรื่อง

9. นิทานคติ

นิทานคติของชนเผ่าว่าจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครที่เป็นคน สัตว์และสิ่งของที่มีการกระทำที่ไม่ดีและจบด้วยผลไม่ดี มักเป็นตัวละครสองคนที่มีนิสัยตรงกันข้ามและได้ผลกระทบที่ไม่เหมือนกัน แสดงให้เห็นถึงความคิดและค่านิยมของชนเผ่าว่าที่ยกย่องผู้มีการกระทำที่ดี ขยันไม่เย่อหยิ่ง และกตัญญูรู้คุณ ยังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องผลแห่งกรรมของชาวเผ่า เชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นด้วยเหตุ มีนิทานจำนวน 6 เรื่อง

5.1.2 อนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย

การวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ผู้วิจัยได้วิเคราะห์อนุภาคตามแนวคิดการศึกษาอนุภาคของ สติธ ทมบ์สัน แบ่งเป็น 3 อนุภาคใหญ่ ได้แก่ อนุภาคตัวละคร อนุภาควัตถุสิ่งของ และอนุภาคเหตุการณ์ ผลการวิจัยสรุปดังนี้

1. อนุภาคตัวละคร

อนุภาคตัวละครในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดา อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษ และอนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ ดังนี้

1) อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดา

อนุภาคตัวละครที่เป็นมนุษย์ธรรมดามีตัวละครทั้งเป็นตัวละครฝ่ายดีและตัวละครฝ่ายร้าย ตัวละครฝ่ายดีมีลักษณะมีความกล้าหาญ มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือชาวบ้าน ทำให้ตัวละครสามารถพ้นจากภัยพิบัติต่าง ๆ และได้รับความยกย่องจากคนทั้งหมู่บ้าน สะท้อนให้เห็นค่านิยมด้านคุณธรรมของสังคมชนเผ่าว่าในการยึดมั่นในความกล้าหาญ การทำดี และความแข็งแกร่ง นับถือวีรบุรุษ

ที่มีความเสียสละ เช่น ตำรือทาน หูช่างเขียน และมีความเชื่อเทพเจ้าปาหยาเอินที่ช่วยเหลือผู้ที่ทำดี อนุภาคตัวละครเป็นมนุษย์ธรรมดาแสดงให้เห็นถึงชนเผ่าว่าให้ความสำคัญกับคุณธรรมที่ดีเป็นพิเศษ

2) อนุภาคตัวละครเป็นเป็นผู้วิเศษ

อนุภาคตัวละครเป็นผู้วิเศษที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นตัวละครที่เป็นเทพเจ้าผู้ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติติดอยู่กับตัวและควบคุมสรรพสิ่งบนโลก ให้รางวัลช่วยเหลือมนุษย์ และลงโทษมนุษย์ได้ สะท้อนความเชื่อเทพเจ้าของชนเผ่าว่า เทพเจ้าที่ชาววานันบ้อได้แก่ เทพเจ้าหม้อเหวย เทพเจ้าดำซีแฮย เทพเจ้าดำหนิง เทพเจ้าดำเหมยจี เชื่อว่าเทพเจ้ามีอยู่จริง

3) อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์

อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีมังกรและสัตว์ทั่วไปที่มีลักษณะพิเศษ เช่น งูใหญ่ กิ้งก่า นกเสียวหมีแซ่ แมลงวัน วัว สัตว์เหล่านี้มีลักษณะเด่นเป็นผู้ที่ช่วยมนุษย์ออกมาจากถ้ำหิน หรือกำเนิดมนุษย์สัตว์และส่วนประกอบของสัตว์ทั้งปวงบนโลก หรือเป็นผู้ที่คุมน้ำท่วมและทำให้รูปร่างพื้นดินคงที่ หรือต่อสู้กับสัตว์ที่มีพลังยิ่งใหญ่ เป็นต้น อนุภาคตัวละครเป็นสัตว์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของชนเผ่าว่าที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีพลังอำนาจอยู่ในธรรมชาติ มีความเชื่อสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เช่น นกเสียวหมีแซ่ แมลงวัน กิ้งก่า งู แสดงให้เห็นถึงชนเผ่าว่ามีวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ อยู่ใกล้ชิดกับสัตว์ต่าง ๆ ในธรรมชาติ มองเห็นความพิเศษของสัตว์ในธรรมชาติ

2. อนุภาควัตถุสิ่งของ

อนุภาควัตถุสิ่งของในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ผู้วิจัยแบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษ อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ และอนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากธรรมชาติ ดังนี้

1) อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากมนุษย์ธรรมดา เป็นสิ่งประดิษฐ์ เช่น แหวน ดาบ มีลักษณะเด่นสามารถทำให้ความปรารถนาของตัวละครเป็นจริงได้ เช่น แหวนสามารถสร้างเมียเป็นจริงได้ สะท้อนให้เห็นถึงการให้คุณค่ากับความรู้ของชนเผ่าว่า ดาบเป็นตัวแทนการนับถือวีรบุรุษ สะท้อนให้เห็นถึงการให้คุณค่ากับความกล้าหาญ แข็งแกร่ง ซึ่งผู้ที่ได้รับวัตถุสิ่งของต้องปฏิบัตินำผลการเรียนรู้มาใช้ หรือต้องมีความกล้าหาญ แข็งแกร่ง จึงจะสามารถสร้างครอบครัวที่มีความสุข และชุมชนมีความมั่นคงได้

2) อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษ

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า ผู้วิเศษมักเป็นเทพเจ้าและผู้อธิษฐาน วัตถุสิ่งของมีทั้งสิ่งธรรมดา เช่น ต้นยา ผลไม้เปลือกแดง และสิ่งประดิษฐ์ เช่น ดาบ รองเท้า กลองข้าวไม้ไผ่ เป็นต้น สิ่งของเหล่านี้มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ช่วยเหลือตัวละครพ้นจากภัยอุปสรรคต่าง ๆ ได้ การได้มาเพราะตัวละครมีการบูชาเทพเจ้าอย่างจริงใจ

หรือตัวละครมีความกล้าหาญ และการทำดีทำให้เทพเจ้าเห็นใจ สะท้อนให้เห็นการทำดีได้ผลดี และความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีความศักดิ์สิทธิ์ อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากผู้วิเศษเป็นอนุภาคที่พบบ่อยครั้งในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า

3) อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์

อนุภาควัตถุสิ่งของที่ได้มาจากสัตว์ มักเป็นสิ่งธรรมชาติที่ได้มาจากสัตว์ในธรรมชาติที่เป็นงู เช่น เพชรพลอย และสิ่งประดิษฐ์ที่ได้มาจากสัตว์ในตำนานคือมังกร เช่น ดาบยาว แหวนทองที่ได้มาเพราะการทำความดี ความกล้าหาญของตัวละคร ทำให้ได้ของวิเศษมาช่วยเหลือ สิ่งเหล่านี้สามารถทำให้รู้เรื่องอนาคตได้ และสามารถช่วยตัวละครทำงานที่เป็นไปไม่ได้ในเวลาจำกัดและต่อสู้กับผู้พลังอำนาจได้สำเร็จ ของวิเศษที่ได้มาจากสัตว์มักตอบสนองความต้องการของชนเผ่าว่าในด้านความรัก มีทั้งความรักแบบชายหญิง และความรักที่ยิ่งใหญ่ที่มีต่อประชาชนในหมู่บ้าน

4) อนุภาควัตถุสิ่งของที่มาจากธรรมชาติ

อนุภาควัตถุสิ่งของที่มาจากธรรมชาติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีลักษณะเป็นสิ่งธรรมชาติที่ได้พบจากการสังเกต เช่น กิ่งไม้ น้ำพุ ต้นยาสูบ ยาสมุนไพร และหินอัญมณี เป็นต้น วัตถุสิ่งของเหล่านี้มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถสร้างทรัพย์สินเงินทองได้ สามารถช่วยรักษาโรคทำให้ฟื้นคืนชีพได้ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชนเผ่าว่าพึ่งพาธรรมชาติมาก พึ่งพาป่าไม้ น้ำ หิน เป็นต้น มองเห็นความวิเศษในธรรมชาติ เก่งในการค้นพบสิ่งมีคุณค่าจากธรรมชาติ เป็นชนเผ่าที่ช่างสังเกต ยังสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับการทำดีและความกตัญญู ยกย่องผู้มีน้ำใจ ความกล้าหาญและความเสียสละเพื่อผลประโยชน์ชาวบ้าน

3. อนุภาคเหตุการณ์

อนุภาคเหตุการณ์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีหลากหลายเหตุการณ์ โดยเหตุการณ์ที่มีลักษณะเด่นและสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมของชนเผ่าว่า ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1) อนุภาคเหตุการณ์เกี่ยวกับการสร้างโลก

อนุภาคเหตุการณ์การสร้างโลกมีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการปรับโลก เพื่อให้โลกเหมาะสมกับสรรพชีวิต หรือเกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เทศกาล ความเชื่อ และประเพณีต่าง ๆ โดยการสร้างโลกมีสามประเภท ได้แก่ เหตุการณ์การยิงพระอาทิตย์ทำให้เกิดพระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว กลางวัน และกลางคืน สะท้อนให้เห็นชนเผ่าว่ามีวิถีชีวิตที่อยู่ใกล้ธรรมชาติ และพึ่งพิงสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ ดังนั้นภัยธรรมชาติต่าง ๆ จะมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชาวเผ่ามาก แต่ด้วยความแข็งแกร่งความรู้ความเข้าใจธรรมชาติมากขึ้น มนุษย์สามารถพิชิตภัยธรรมชาติได้มากขึ้น เหตุการณ์น้ำท่วมทำให้รูปร่างพื้นดินคงที่ สะท้อนให้เห็นถึงพื้นที่อยู่อาศัยและลักษณะภูมิประเทศของชนเผ่าว่าเป็นภูเขา และเหตุการณ์ไฟไหม้ทำให้เกิดเทศกาลขึ้นมา เช่น เทศกาลไฟ สะท้อนให้เห็นความหวาดกลัวของชาวเผ่าที่มีต่อภัยไฟธรรมชาติ

2) อนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้

อนุภาคเหตุการณ์การต่อสู้ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับเทพเจ้า ผี มังกร และเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างบุคคลธรรมดา กับผู้มีอำนาจ สุดท่าย ตัวละครบุคคลธรรมดาชนะ ซึ่งทั้งสองอนุภาคนี้ มีสาเหตุในการนำไปสู่การต่อสู้ที่คล้ายกัน ได้แก่ ล้วนมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรัก มีทั้งความรักพ่อแม่ที่มีต่อลูก ความรักลูกที่มีต่อพ่อแม่ ความรักที่มีต่อภรรยา และความรักที่มีต่อคนในหมู่บ้าน เนื่องด้วยผู้วิเศษหรือผู้มีอำนาจเป็นฝ่ายร้ายทำร้ายหรือกีดขวางคนสำคัญหรือสิ่งสำคัญสำหรับตัวละครเอก จึงเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ตัวละครเอกต้องไปต่อสู้ และในระหว่างการต่อสู้ เนื่องด้วยตัวละครเอกมักเป็นคนฉลาด กล้าหาญ และมีน้ำใจ จึงมักได้รับความช่วยเหลือจากของวิเศษและผู้วิเศษ จึงได้ประสบความสำเร็จในการต่อสู้ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวว่าที่ยกย่องผู้มีน้ำใจ กล้าหาญ แข็งแกร่ง เฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเทพเจ้าให้ความช่วยเหลือคนดี

3) อนุภาคการแปลงร่าง

อนุภาคเหตุการณ์การแปลงร่างในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีลักษณะเป็นเหตุการณ์การแปลงร่างจากเทพเจ้าเป็นสัตว์ จากเทพเจ้าเป็นคน จากมังกรเป็นคน และจากคนเป็นสัตว์ ส่วนใหญ่จะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเทพเจ้าทดสอบมนุษย์ และเนื้อหาเกี่ยวกับความรักระหว่างมนุษย์กับมังกร สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมของชนเผ่าว่า เช่น ความเชื่อเรื่องเทพเจ้ามีพลังอำนาจกำเนิดมนุษย์ ความเชื่อมังกร ความเชื่อเรื่องเทวดานางฟ้า และค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ความรักแบบพี่น้อง ในครอบครัวมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความรักที่แท้จริงแบบชายหญิงในการข้ามชาติข้ามสายพันธุ์

4) อนุภาคเกี่ยวกับครอบครัว

อนุภาคเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับครอบครัวในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า เป็นเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว มีหลากหลายเหตุการณ์ มีการแต่งงานของพี่น้อง มนุษย์แต่งงานกับมังกรและมนุษย์แต่งงานกับนางฟ้า การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องและระหว่างแม่บุญธรรมกับลูกบุญธรรม การตั้งครรภ์ที่หิวเข้า กินมะม่วงแล้วตั้งครรภ์ และวิวตั้งครรภ์กับมนุษย์ แม่เลี้ยงรังแกลูกเลี้ยง การขายพ่อแม่เพื่อลดภาระและการขายภรรยาเพื่อแสดงความไม่พอใจ และการฆ่าตัวตายเพื่อความรัก อนุภาคเหล่านี้สอดคล้องวัฒนธรรมความเชื่อ ประเพณี และค่านิยมต่าง ๆ ของชนเผ่าว่า เช่น ความเชื่อเทพเจ้า นางฟ้าและมังกรมีอำนาจ เชื่อเทพเจ้ากำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ของมนุษย์และลงโทษมนุษย์และสัตว์ได้ วิวควายมีความสำคัญในการเลี้ยงชีวิตมนุษย์ ทำให้เห็นข้อห้ามในการแต่งงาน ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ ค่านิยมเกี่ยวกับความรักที่แท้จริง ยกย่องความรักเหนือชีวิตและความตาย ยังสะท้อนปัญหาในครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง

5) อนุภาคการทดสอบ

อนุภาคการทดสอบที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าเป็นการทดสอบความสามารถ ความกล้าหาญและความจริงใจ เนื้อหาเกี่ยวกับความรัก เป็นราชามังกรทดสอบตัวละครมนุษย์ธรรมดาและผู้ใหญ่บ้านทดสอบคนยากจนด้วยการสร้างอุปสรรคต่าง ๆ สุดท้ายตัวละครมนุษย์ธรรมดาผ่านการทดสอบและประสบความสำเร็จเพราะความช่วยเหลือจากสวามังกรหรือเทพเจ้า สะท้อนให้เห็นถึงชาวเผ่ามีความเชื่อเรื่องมังกรและเทพเจ้ามีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ และมังกรมีผู้ดีและผู้ที่ไม่ดีร้าย สวามังกรมักเป็นผู้ที่ดีและขยัน ราชามังกรมักเป็นผู้ที่ดุร้าย ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ยกย่องความรักที่แท้จริงระหว่างต่างชนชั้นและต่างสายพันธุ์ ให้ความสำคัญกับความกล้าหาญ ความขยัน การช่วยเหลือผู้อื่น

6) อนุภาคการลงโทษ

อนุภาคเหตุการณ์การลงโทษมีลักษณะเป็นการลงโทษเรื่องการล่วงประเวณีและเรื่องความโลภ เป็นเทพเจ้าลงโทษมนุษย์หรือสัตว์ อนุภาคการลงโทษสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเทพเจ้าชนเผ่าว่าเชื่อว่าเทพเจ้าเป็นผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติ เป็นผู้ที่ควบคุมการกระทำของมนุษย์และสัตว์ เมื่อมนุษย์และสัตว์มีการกระทำไม่ดี เทพเจ้าก็จะมองเห็นและลงโทษ

7) อนุภาคการตัดศีรษะ

อนุภาคการตัดศีรษะมีลักษณะเป็นพฤติกรรมการล่าหัวสัตว์มาบูชากลองไม้ของชาวเผ่าเพื่อแสดงความเคารพนับถือกลองไม้ สอดคล้องวัฒนธรรมประเพณีการบูชากลองไม้และประเพณีการตัดหางวัวของสังคมเผ่าว่าในทุกวันนี้ ชาวเผ่ามองว่ากลองไม้เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยชาวเผ่าได้อาหารมาเพียงพอ และเป็นสิ่งสำคัญในการติดต่อเทพเจ้า จึงเคารพนับถือกลองไม้ ยังสะท้อนค่านิยมของชนเผ่าว่าให้ความสำคัญกับความกล้าหาญ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่แปลเป็นภาษาไทย ทั้งหมด 143 เรื่อง พบผลการวิจัยว่า นิทานพื้นบ้านในหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่ามีการแบ่งประเภทตามลักษณะเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านได้ 9 ประเภท ได้แก่ 1) นิทานอธิบายเหตุ 37 เรื่อง 2) นิทานมุขตลก 29 เรื่อง 3) นิทานสัตว์ 21 เรื่อง 4) นิทานมหัศจรรย์ 13 เรื่อง 5) นิทานประจำถิ่น 13 เรื่อง 6) นิทานปรัมปรา 12 เรื่อง 7) นิทานศาสนา 6 เรื่อง 8) นิทานชีวิต 6 เรื่อง และ 9) นิทานคติ 6 เรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของประเภทนิทานพื้นบ้านที่ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 95-165) ได้มีการจำแนกนิทานพื้นบ้านไทยเป็น 11 ประเภท ได้แก่ ตำนานปรัมปรา นิทานศาสนา นิทานคติ

นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานประจำถิ่น นิทานอธิบายเหตุ นิทานเรื่องสัตว์ นิทานมุขตลก นิทานเรื่องผี และนิทานเข้าแบบ ส่วนที่มีความเหมือนกันคือ นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าทั้ง 9 ประเภทล้วนเหมือนกับการแบ่งประเภทนิทานพื้นบ้านของประคอง นิมมานเหมินท์ เพียงแต่นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าไม่มีประเภทนิทานเข้าแบบเท่านั้น เนื่องจากนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าไม่มีลักษณะการเล่านิทานแบบมีเหตุการณ์เกิดขึ้นซ้ำครั้งแบบไม่รู้จบ นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าจึงไม่มีนิทานประเภทนี้ ส่วนนิทานเรื่องผีนั้น นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าก็มีเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับผีเหมือนกัน แต่เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับความฉลาดแกมโกงของตัวละครในการแกล้งผีร้ายและราชาแห่งนรก ซึ่งเนื้อหาจะเน้นความฉลาดของตัวละคร พฤติกรรมตัวละครตลกมากทำให้ผู้อ่านอยากหัวเราะ ผู้วิจัยจึงจัดอยู่ในนิทานประเภทนิทานมุขตลก นอกจากนี้แล้ว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ GAO XILAN (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการศึกษาพบว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมด 160 เรื่องสามารถแบ่งเป็น 10 ประเภท ได้แก่ 1) ตำนานปรัมปรา 12 เรื่อง 2) นิทานศาสนา 24 เรื่อง 3) นิทานคติ 12 เรื่อง 4) นิทานมหัศจรรย์ 5 เรื่อง 5) นิทานชีวิต 8 เรื่อง 6) นิทานประจำถิ่น 33 เรื่อง 7) นิทานอธิบายเหตุ 23 เรื่อง 8) นิทานเรื่องสัตว์ 33 เรื่อง 9) นิทานเรื่องผี 3 เรื่อง 10) นิทานมุขตลก 7 เรื่อง ซึ่งนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าทั้ง 9 ประเภทเหมือนกับนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป ส่วนที่ไม่เหมือนกัน เช่น นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่ามีนิทานที่กล่าวถึงศาสนาไม่เหมือนกัน เนื่องจากนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานศาสนามีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาเป็นจุ ซึ่งเป็นศาสนาเฉพาะของชนเผ่าไป เทพเจ้าเป็นจุเป็นเทพเจ้าที่มีอำนาจสูงสุดสำหรับชนเผ่าไป ส่วนนิทานศาสนาของชนเผ่าว่ามีทั้งเกี่ยวกับศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับเทพเจ้าต่าง ๆ เช่น เทพเจ้าต้าเหมยจี เทพเจ้าหม้อห่วย เป็นต้น เป็นเทพเจ้าเฉพาะของชนเผ่าว่า

2. การวิเคราะห์อนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าที่แปลเป็นภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า อนุภาคที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า แบ่งเป็น 3 อนุภาคใหญ่ ได้แก่ อนุภาคตัวละคร อนุภาควัตถุสิ่งของ และอนุภาคเหตุการณ์ อนุภาคดังกล่าวทำให้เห็นถึงลักษณะสังคมเผ่าว่า ในด้านการยึดมั่นคุณธรรม ด้านลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยและด้านความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ที่สะท้อนออกมาจากนิทาน ยังทำให้เห็นจินตนาการและความคิดที่สร้างสรรค์ของชนเผ่าว่าด้วย ซึ่งสอดคล้องกับประคอง นิมมานเหมินท์ (2545, น. 38-39) ได้มีการแบ่งองค์ประกอบอนุภาคเป็น 3 ประเภทตามแนวคิดของสตีล ทอมป์สัน ได้แก่ 1) อนุภาคตัวละคร ก็คือ ตัวละครที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะแปลกหรือพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง 2) อนุภาควัตถุสิ่งของ ก็คือวัตถุสิ่งของที่มีลักษณะพิเศษหรือแปลกผิดธรรมดา 3) อนุภาคเหตุการณ์หรือพฤติกรรม ได้แก่เหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่มีลักษณะเด่นหรือพิเศษ ซึ่งอนุภาคต้องเป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะเด่น ไม่ใช่เรื่องธรรมดาสามัญ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิราพร ณ ถลาง (2552, น. 40) ที่ว่า หากวิเคราะห์อนุภาคแล้วก็จะนำไปสู่ความเข้าใจธรรมชาติของข้อมูลที่เป็นนิทาน ธรรมชาติและวัฒนธรรมของมนุษย์ได้

ยังสัมพันธ์กับงานวิจัยของ YAN DANLI (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับ นิทานพื้นบ้านและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านไทย พบว่า มีอนุภาค 3 ประการ คือ ตัวละคร วัตถุสิ่งของ เหตุการณ์หรือพฤติกรรม 1) อนุภาคด้านตัวละคร มีตัวละครที่มีลักษณะพิเศษ และส่วนใหญ่กล่าวถึง 3 ฝ่าย คือ ตัวละครฝ่ายดี ตัวละครฝ่ายร้าย และตัวละครฝ่ายสนับสนุน 2) อนุภาคด้านวัตถุสิ่งของ ของวิเศษที่ปรากฏขึ้นในนิทานพื้นบ้านไทยส่วนมากมีที่มา 3 แห่ง คือ ได้จากผู้วิเศษ ได้จากมนุษย์ และเป็นของวิเศษที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 3) อนุภาคด้านเหตุการณ์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านไทยมี เหตุการณ์ด้านเวทมนตร์ และเหตุการณ์ด้านศาสนา ซึ่งส่วนที่เหมือนกัน เช่น อนุภาคตัวละครที่ปรากฏ ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าก็ได้มองเห็นตัวละครมีทั้งฝ่ายดี ฝ่ายร้ายและฝ่ายสนับสนุนเช่นกัน โดยมี ทั้งตัวละครที่มีจิตใจดีงาม กล้าหาญ ชอบช่วยเหลือคนอื่น ยังมีตัวละครไม่ดี เช่น แม่เลี้ยงใจร้าย และ ตัวละครสนับสนุนที่มีพลังอำนาจอิทธิฤทธิ์ช่วยเหลือตัวเองในเวลาที่เหมาะสม เช่น เทพเจ้า ผู้มีอิทธิฤทธิ์ เป็นต้น อนุภาคที่เหมือนกันแสดงให้เห็นถึงความคิดที่เป็นสากลของมนุษย์ ส่วนที่ไม่ เหมือนกัน เช่น ในอนุภาควัตถุสิ่งของของชนเผ่าว่าไม่ได้พบวัตถุสิ่งของที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แต่เชื่อ ว่าคนที่มักได้ของวิเศษนั้น มักเป็นคนดีทำดี กล้าหาญ และมีความฉลาดไหวพริบ จึงได้พบของวิเศษที่ อยู่ตามธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่าชนเผ่าว่าให้ความสำคัญกับคุณธรรมที่ดีในชีวิตประจำวัน และมีวิถีชีวิต ที่ผูกพันกับธรรมชาติ เชื่อว่ามีพลังลึกลับอยู่ในธรรมชาติที่สามารถสร้างคุณประโยชน์แก่ชีวิตได้ ส่วนใน นิทานพื้นบ้านของไทยพบวัตถุสิ่งของที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดเป็นเพราะว่าความเชื่อของคนไทยเชื่อเรื่อง ของบุญกรรม คนที่มีของวิเศษติดตัวมาแต่กำเนิดนั้นถือเป็นคนที่มีบุญมาเกิด สามารถอาศัย ผลบุญของตนช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ได้ ดังนั้น จึงเป็นความคิดความเชื่อที่ต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ชนเผ่าว่ามีวัฒนธรรมเฉพาะของตนที่สะท้อนออกมาจากนิทาน ที่มีลักษณะเด่น ที่สุดคือ ความเชื่อ ชนเผ่าว่ามีความเชื่อเรื่องการดูดวงกระดูกไก่เพื่อตัดสินกลางดีหรือลางร้าย และความ เชื่อเทพเจ้าต่าง ๆ ซึ่งเทพเจ้าตำเหมยจี หรือหม้อเหวย หรือปัจจุบันเรียกว่าเทพเจ้าหมุยจีเป็นเทพเจ้า สร้างโลก ซึ่งเป็นเทพเจ้าสูงสุดที่ชนเผ่าว่านับถือและเป็นเทพเจ้าเฉพาะของชนเผ่าว่า เชื่อว่าเทพเจ้า หมุยจีเป็นเทพเจ้าที่มีความเมตตาและคอยปกป้องช่วยเหลือชาวว่า และความเชื่อกลองไม้ เชื่อว่ากลองไม้เป็นสิ่งสำคัญในการติดต่อเทพเจ้า จึงบูชากลองไม้ และมีห้องเก็บกลองไม้ในทุกหมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางในการบูชากลองไม้

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐ ประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้านของชนเผ่าว่าในประเภทอื่น ๆ เช่น เพลงพื้นบ้าน ลำนวน เป็นต้น

2. ครอบนำอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่าไปศึกษาเปรียบเทียบกับอนุภาคของนิทานไทย
3. ครอบศึกษาวิจัยเรื่องอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าอื่น ๆ ของจีน เช่น ชนเผ่าหุย ชนเผ่าลาหู่ ชนเผ่าลีซู เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ขนิษฐา จิตชินะกุล. (2545). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- จิตรา ศรีมงคล. (2552). *การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง นิทานไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี อำเภอ กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการมัธยมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- โชติ ศรีสุวรรณ. (2546). *นิทานพื้นบ้านภูมิปัญญาทางภาษา*. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.
- ณิรุษ แมลงภู. (2552). *อนุภาคการให้รางวัลและการลงโทษในนิทานพื้นบ้านไทย : ลักษณะและความหมายเชิงวัฒนธรรม*. (วิทยานพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- นเรศรชัญญ์ พิสิฐพันธ์. (2551). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : วัว*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอกพิมพ์ไทย จำกัด.
- เบญจศักดิ์ เจริญมหาวิทยาลัย. (2560). *คติชนวิทยาประยุกต์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2545). *นิทานพื้นบ้านศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียารัตน์ เชาวลิตรประพันธ์. (2549). *การสมพาสที่ผิดธรรมชาติในนิทานไทย: การศึกษาอนุภาคทางคติชนวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภสินธุ์ แผลงศร. (2556). การวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านญี่ปุ่น. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 29(2), 62-75. ค้นคืนจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/japanese/article/view/13672>
- ภูมิจิต เรืองเดช. (2542). *คติชนวิทยา*. บุรีรัมย์: โครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ.
- มัลลิกา คมนานุรักษ์. (2550). *คติชนวิทยา ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2556). *สารานุกรมชนกลุ่มน้อยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วริศรา จารย์ปัญญา. (2556). *การศึกษาเรื่องเล่าอาผานถึในฐานะนิทานมุขตลกแนวเสียดสี*. (วิทยานพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วิเชียร เกษประทุม. (2553). *นิทานพื้นบ้าน*. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วิมล คำศรี. (2540). *วรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนคร: การศึกษาวิเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม และภาควิชาภาษาไทย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ศิราพร ณ ถลาง. (2552). *ทฤษฎีคติชนวิทยา วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน – นิทานพื้นบ้าน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรिता ปัจจุสานนท์ และทัศนีย์ ทานตวณิช. (2560). การสร้างสรรค์อนุภาคความพิเศษในนวนิยายมหัศจรรย์เรื่อง เดอะไวท์โรด. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 25(47), 149-170. ค้นคืนจาก [HTTPS://SO06.TCI-THAIJO.ORG/INDEX.PHP/HUSOJOURNAL/ARTICLE/VIEW/76723](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/HUSOJOURNAL/ARTICLE/VIEW/76723)
- สุกัญญา ตั้งเรืองเกียรติ. (2545). *การวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของนิทานไทยบนสื่ออินเทอร์เน็ต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สุนีย์ เลี้ยวเพ็ญวงษ์. (2545). *คติชนวิทยา*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์. (2561). *คติชนสำหรับเด็ก CHILDREN FOLKLORE* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. (2547). *ตำนานพื้นบ้าน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. (2558ก). *นิทานปรัมปรากับคติชน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. (2558ข). อนุภาคเหนือธรรมชาติในนิทานเรื่องสังข์ทอง. *วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์*, 34(2), 42-62. ค้นคืนจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/huru/issue/view/4173>
- อารี ถาวรเศรษฐ์. (2546). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- GAO XILAN. (2561). *วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- GUOSIJU และ SHANGZHONGHAO. (2557). *ประวัติโดยย่อของวรรณกรรมชนเผ่าว่า* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สาธารณรัฐประชาชนจีน: ยูนนานมินชู่.
- HE MENGLIN และ DENG JIAXIAN. (2564). การวิเคราะห์เชิงนิเวศน์จากความเชื่อธรรมชาติในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า. *วารสารเหวินลั่วเจี๋ยยู๋*. 162-163. ค้นคืนจาก [HTTPS://WAP.CNKI.NET/TOUCH/WEB/JOURNAL/ARTICLE/WXUX202111069.HTML](https://wap.cnki.net/TOUCH/WEB/JOURNAL/ARTICLE/WXUX202111069.HTML)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- JIANG YU. (2565). การศึกษาอนุภาคหญิงสาวหอยในนิทานชนเผ่าว่า. *วารสารมหาวิทยาลัยเป่ซาซาน*, 41(4), 83-88. ค้นคืนจาก <https://wap.cnki.net/touch/web/Journal/Article/BSSZ202204012.html>
- Lahu National Development Organization. (2545). “สั่งอพยพ” โครงการบังคับโยกย้ายถิ่นฐานชาวว่าในเขตรัฐฉานตะวันออก. เชียงใหม่: โครงการเพื่อนไร่พรมแดน.
- LI YINGXIAN. (2563). ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าว่าที่แปลเป็นภาษาไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- LIANG LI. (2562). การศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมด้านการแต่งงานของชนเผ่าว่าในเขตซีเหมิง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยยูนนาน, สาธารณรัฐประชาชนจีน.
- LONG YAN. (2556). การศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมควายของชนเผ่าว่า. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยหมินจูแห่งประเทศจีน, สาธารณรัฐประชาชนจีน.
- NANG MWE KHAM. (2559). ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานเมียนมาร์ที่แปลเป็นภาษาไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- RAN DINGPING. (2559). ความเชื่อทางศาสนาและความแตกต่างทางภูมิภาคของชาวว่า. *วารสารมหาวิทยาลัยเสฉวนมินชู่*, 25(1), 31-41. ค้นคืนจาก <https://www.globethics.net/pdfs/CNKI/CJFD/KDSZ201601007.pdf>
- SHANG ZHONGAHO, GUO SIJIU และ LIU YUNTI. (2532). สรรพนิพนธ์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า. สาธารณรัฐประชาชนจีน: เชียงไฮ้เหวินอี.
- TANG LIHUA. (2562). การวิเคราะห์เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- TANG YUANZHEN. (2565). การวิเคราะห์อนุภาคในนิทานพื้นบ้านแบบแฟนตาซีของหนิงเซีย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยนอร์มินชู่, สาธารณรัฐประชาชนจีน.
- WEI DEMING, (2557). สารานุกรมประวัติศาสตร์วัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยในมณฑลยูนนาน: ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชนเผ่าว่า. สาธารณรัฐประชาชนจีน: ยูนนานมินชู่.
- XIAO YUHAN, วิมี อุปรา และ สมลักษณ์ เลียงประยูร. (2560). การวิเคราะห์โครงสร้างเพลงกล่อมเด็กของชาวว่า. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 10(3), 280-290. ค้นคืนจาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/social_crru/article/view/134355

บรรณานุกรม (ต่อ)

- YAN DANLI. (2559). การวิเคราะห์กฎเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- YANG BAOKANG. (2550). รวมบทวิจัยวัฒนธรรมของชนเผ่าว้า. สาธารณรัฐประชาชนจีน: กวางหมิงเยอะเป่า.
- YANG YUYU. (2563). การวิเคราะห์วัฒนธรรมลวดลายในชุดแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าว้าในเขตทางเขยวนมณฑลยูนนาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยชานตง, สาธารณรัฐประชาชนจีน.
- ZHAO FURONG. (2548). วัฒนธรรมชนเผ่าว้าจีน. สาธารณรัฐประชาชนจีน: สำนักพิมพ์ประจำชาติ.

ฐานข้อมูลออนไลน์

- ชนเผ่าว้า. (ม.ป.ป.) ป้ายตู้ป้ายเคอ. ค้นคืนจาก <https://baike.baidu.com/item/%E4%BD%A4%E6%97%8F/169732?fr=aladdin> (5 ตุลาคม 2565)

ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 31 ตุลาคม 2565

ชื่อเรื่อง เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
ที่แปลเป็นภาษาไทย

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ MS. LU YONGPING
คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเอลซิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 31 ตุลาคม 2565

เลขที่รับรอง

อ.1272/2565

วันที่ให้การรับรอง: 31 ตุลาคม 2565

วันหมดอายุใบรับรอง: 30 ตุลาคม 2567

ภาคผนวก ข

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าว้าที่แปลเป็นภาษาไทย

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษานิทานพื้นบ้านชนเผ่าว้าของจีนจากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านเผ่าว้า (佤族民间故事集 wazuminjiangushiji) ซึ่งรวบรวมโดย กองบรรณาธิการวรรณกรรมพื้นบ้านมณฑลยูนนาน จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ชนชาติยูนนาน ในปี พ.ศ. 2533 เป็นหนังสือรวมนิทานเกี่ยวกับชนเผ่าว้าได้มากที่สุดและละเอียดที่สุดในจีน โดยผู้วิจัยเป็นผู้แปลนิทานจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ทั้งหมด 143 เรื่อง ดังนี้

1. นิทานอธิบายเหตุ

1. นิทานเรื่องเทศกาลข้าวใหม่ (新米节的传说 xinmijiechuanshuo)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ข้าวฟ่าง เสี้ยวหงหมี่ (小红米 xiaohongmi ข้าวประเภทหนึ่ง) ทอง และเงินพักอาศัยอยู่บนพื้นพร้อมกัน วันหนึ่ง ทองกับเงินได้ทะเลาะกับข้าวฟ่างกับเสี้ยวหงหมี่เพื่อแย่งที่ดิน จนใช้แรงตีข้าวฟ่างกับเสี้ยวหงหมี่ทำให้ข้าวฟ่างกับเสี้ยวหงหมี่โกรธมากแล้วหนีออกจากบ้าน จากนั้น มนุษย์ไม่มีอาหารกินจึงไปกินใบไม้ รากหญ้า และดิน และอีกไม่นานก็จะมากินทองกับเงิน ขณะนี้ บรรพบุรุษหยาดง (牙董 yadong) จึงสั่งให้ชาวว้า ชาวไต ชาวลาคู ชาวฮั่นไปหาข้าวฟ่าง กลับมาจากป่า และสิ่งใหญ่และปลิงไปหาเสี้ยวหงหมี่กลับมาจากไต้ไม้ หลังจากนั้น มนุษย์จึงได้มีอาหารกิน เงินทองรู้ตัวเองทำผิดเสียหน้าจึงหลบหนีไปได้ดิน และบนพื้นดินกลายเป็นของข้าวฟ่างกับเสี้ยวหงหมี่ หลังจากนั้น เมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยว ชาวว้าจะทำพิธีบูชาไหว้หยาดงกับเทพเจ้าข้าวฟ่าง จนกลายเป็นเทศกาลประเพณีของชาวว้า ได้แก่ เทศกาลข้าวใหม่

2. นิทานเรื่องดูดวงกระดูกไก่ (看鸡挂的传说 kanjiguadechuanshuo)

มีหนุ่มช่าวว้าชื่อหมาเลียว (马了 maliao) ขึ้นภูเขาเพื่อไปขุดที่ดิน จนได้ถ้ำที่รกร้างเป็นสิบกว่าแห่งแล้ว ฟ้ายังไม่มีตีสึกที่ หมาเลียวทั้งเหนื่อยทั้งหิวโกรธมาก จึงหยิบหน้าไม้ขึ้นยิงดวงอาทิตย์ทันทีนั้น พระอาทิตย์ตก และฟ้าเริ่มมืด หมาเลียวรีบกลับบ้านและบอกรายละเอียดให้คนในหมู่บ้านทุกคนจึงได้รู้เหตุที่ฟ้ามืด ทั้งหมู่บ้านดีใจมาก ทั้งร้องเพลงและเต้นรำเพื่อเฉลิมฉลองฟ้ามืด แต่เวลาผ่านไปตั้งนาน ฟ้ายังไม่สว่างขึ้น ทุกคนรู้สึกแปลกมากจึงเรียกหมาเลียวมาร้องเพลงให้ฟ้าสว่าง แต่ไม่ได้ผล จึงให้พวกสัตว์ต่าง ๆ ในหมู่บ้านมาร้องตามลำดับ แต่ก็ไม่ได้ผล จนสุดท้าย ถึงไก่ตัวผู้มาขัน ขึ้นไปประมาณสามสี่ครั้ง ฟ้าเริ่มสว่างขึ้นเรื่อย ๆ และพระอาทิตย์ก็ค่อย ๆ ขึ้นมาจากทิศตะวันออก ไก่ตัวผู้ได้รับความชื่นชมจากชาวว้า หลังจากนั้น เพื่อเป็นการระลึกถึงความสำเร็จของไก่ตัวผู้ ชาวว้าจึงแขวนขาไก่ไว้เป็นที่ระลึก และสังเกตดูในกระดูกไก่เพื่อเป็นสัญญาณในการตัดสินใจว่าสิ่งต่าง ๆ ดีหรือไม่ดี

3. การล่าหัวบูชาข้าว (猎头祭谷的传说 lietoujigudechuanshuo)

นานมาแล้ว ในครอบครัวมีพี่น้องชาว้าสองคน พี่สาวชื่อน่าอาน (娜安 naan) น้องชายชื่อ อ้ายกาน (艾干 aigan) พี่สาวแต่งงานกับคนรวยชาวอื่น น้องชายทำนาในบ้าน วันหนึ่งน้องชายไปขอพืชผลที่บ้านพี่สาว และได้เมล็ดข้าวครึ่งถุงและไขไก่ 4 ฟอง อีกไม่นาน ไก่ฟักไข่ และเมล็ดข้าวโตขึ้นมีรวงข้าว 9 รวง อ้ายกานจึงไปแบ่งให้ผู้คนในหมู่บ้านที่มีแซ่ต่าง ๆ ไปปลูก แต่ปลูกยังไงก็มีแต่รวงข้าวรวงเดียว จึงสั่งให้เด็ก ๆ ไปเฝ้าดูไม่ให้คนมากิน วันหนึ่งเด็ก ๆ ได้ตุงตายเป็นที่ปลูกข้าว และตัดหัวมาเล่นและไปแขวนที่เสาไม้ ทันทีนั้น ต้นข้าวเริ่มขึ้นหลายรวง ข้าวเต็มเมล็ด เด็กจึงวิ่งกลับบ้านไปบอกผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ฟังแล้วจึงตัดสินใจนำหัวสัตว์มาบูชาเมล็ดข้าว หลังจากนั้น การล่าหัวสัตว์มาบูชาข้าวจึงเริ่มดำเนินการโดยทั่วไป

4. นิทานเรื่องเทศกาลไฟไหม้ (新火节的传说 xinhuojiedechuanshuo)

นานมาแล้ว ต้าส้าย (达赛 dasai) เทพเจ้าสายฟ้ากับหย่าหยวน (牙远 yayuan) เทพเจ้าสายรุ้งมีลูกชายคนหนึ่งชื่อเหยียนชิว (岩秋 yanqiu) เป็นเด็กชน วันหนึ่งเล่นก้อนหิน ทำให้เกิดไฟไหม้ใหญ่ ไฟลามไปถึงหมู่บ้านต่าง ๆ และไหม้อยู่ยาวนานถึง 4,900 ปีไฟถึงดับ ทุกคนเกลียดเหยียนชิวมาก สาบานว่าจะไม่ใช้ไฟของเทพเจ้าสายฟ้าอีก เทพเจ้าหม้อเหวย (莫伟 mowei) สงสารมนุษย์ จึงสอนให้ใช้วิธีการเจาะไม้เพื่อก่อไฟ จากนั้น ชาวว่าจึงมีกิจกรรมลาไฟเก่า ต้อนรับไฟใหม่

5. นิทานเรื่องวันสงกรานต์เผ่าว่า (泼水节的传说 poshuijiedechuanshuo)

นานมาแล้ว ชาวว่าเกิดความแห้งแล้งอย่างรุนแรง พืชผลเติบโตไม่ดี ผู้คนตายไปมาก วันหนึ่งมีหญิงสาวชาวว่าเจ็ดคนอาสาออกเดินทางไปหาแหล่งน้ำ โดยได้ข้ามภูเขาใหญ่เก้าลูก หุบเขาอีกเก้าแห่ง จนได้ยินเสียงน้ำออกมาจากถ้ำหินและน้ำไหลเร็วเกินไป จึงต้องย้ายก้อนหินก้อนใหญ่มาขวาง แต่ถูกกระแสน้ำพัดหายไป หญิงสาวเจ็ดคนหมดวิธี แต่นึกถึงชีวิตของผู้คนในหมู่บ้าน จึงตัดสินใจถอดตัวกันแน่น ๆ และกระโดดลงไปในถ้ำอุดช่องน้ำไหลโดยไม่ลังเล หลังจากนั้น มีน้ำขังไว้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และล้นออกมาไหลเข้าไปในหมู่บ้านต่าง ๆ ทำให้ชาวว่ามีชีวิตดีขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนหญิงสาวเจ็ดคนนั้นจึงกลายเป็นก้อนหินใหญ่เจ็ดก้อนเฝ้าปกป้องน้ำให้ผู้คนตลอด หลังจากนั้น ผู้คนในหมู่บ้านไม่เคยลืมบุญคุณของเจ็ดสาวเลย เมื่อถึงฤดูฝนคนในหมู่บ้านจะเฉลิมฉลองด้วยการสาดน้ำใส่กันเพื่อระลึกถึงคุณงามความดี ความกล้าหาญ และความเสียสละของวีรสตรีทั้ง 7 คน และค่อย ๆ พัฒนาเป็นเทศกาลสงกรานต์ประจำปีของชาวว่าในทุกวันนี้

6. นิทานเรื่องโลงศพเต้นรำ (棺材舞的传说 guancai wudechuanshuo)

นานมาแล้ว สัตว์บนโลกจากเล็กเป็นโต จากโตแล้วเป็นเด็ก มีแต่เกิดไม่มีตาย ปีหนึ่งน้ำท่วมกึ่งก่าออกมาคูนน้ำท่วมได้สำเร็จ และทำให้สัตว์มีการเกิด แก่ เจ็บ และ ตายที่สมดุล ไม่นาน กึ่งก่าเสียชีวิต บรรดาสัตว์ต่างพากันโศกเศร้าเสียใจมาก จึงจัดพิธีศพ เต้นรำรอบโลงศพ ร้องเพลง สรรเสริญ คำแนะนำดี ๆ ที่กึ่งก่าให้แก่บรรดาสัตว์ พอร้องเพลงเสร็จบรรดาสัตว์พากันเจรจาเรื่องจะใช้สิ่งของอะไร

มาเป็นของบุชากิ่งก่า สัตว์บางชนิดแนะนำใช้ตัวมนุษย์มาเป็นของบุชา บางชนิดแนะนำใช้วัวควาย จึงให้มนุษย์กับวัวควายมาแข่งวิ่งกัน มนุษย์ปีนขึ้นต้นไม้ วัวแพ้วจึงกลายเป็นของบุชา มนุษย์ชนะรู้สึกภูมิใจ จึงมาร่วมงานศพของกิ่งก่าและเดินร่ำรอบโลงศพด้วย หลัง ๆ มา เมื่อมีคนตาย ก็จะมีการเดินร่ำรอบโลงศพผู้ตาย จึงกลายเป็นประเพณีการตายของชาวว่าที่สืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้

7. นิทานเรื่องธรรมเนียมการต้อนรับแขก (待客习俗的传说 daikexisudechuanshuo)

นานมาแล้ว มีหญิงสาวชาวว่าคนหนึ่งทั้งสวยและขยันมีน้ำใจ ผู้คนเรียกเธอว่า หญิงแห่งน้ำใจ (甜心姑 tianxingu) วันหนึ่ง หญิงสาวเตรียมและนำข้าวกลางวันไปส่งให้สามี ในระหว่างทางเจอขอทานขออาหารคนหนึ่ง คนอื่นเห็นแล้วพากันหนีไป มีแต่หญิงแห่งน้ำใจแบ่งอาหารให้ขอทานไว้ครึ่งหนึ่ง พอชายขอทานกินเสร็จแล้วยังไม่อิ่มจึงขอกับหญิงสาวอีก หญิงแห่งน้ำใจจึงแบ่งให้อีกส่วนหนึ่ง และเอาที่เหลือไปให้สามี แต่มีน้อยมาก สามีกินไม่อิ่มจึงตบตีหญิงสาว หญิงสาวร้องไห้กลับบ้าน ในระหว่างทางกลับ เจอขอทานอีก ขอทานตีใจและขอถ้วยไม้สองใบจากหญิงสาว และจับไปจับมาแล้วคืนให้หญิงสาวใบหนึ่ง ถ้วยที่ขอทานจับแล้วกลายเป็นสกปรกมาก แต่หญิงสาวไม่ได้คิดอะไรจึงไปล้างถ้วย ทันทีนั้น ถ้วยไม้ที่กำลังล้างอยู่กลายเป็นถ้วยทอง หญิงสาวได้ถ้วยทองแล้วจึงไปแบ่งให้ผู้คนในหมู่บ้านด้วย และทำให้ผู้คนพากันเลียนแบบการกระทำของหญิงสาวผู้ที่มีอัธยาศัยดี จนกลายเป็นประเพณีการต้อนรับแขกของชาวว่า

8. นิทานเรื่อง ไฟ (火 huo)

นานมาแล้ว ไฟกับไม้ไฟทะเลาะกัน ต่างคนต่างไปหาเพื่อนมาช่วยเหลือ ไฟหาลมมาช่วย ไม้ไฟหาน้ำมาช่วย ไฟกับลมสู้กับไม้ไฟกับน้ำไม่ได้ ไฟถูกตีจนเหลือเชื้อจุดไฟเล็กน้อย แล้วหนีไปแอบซ่อนอยู่ในก้อนหิน หลังจากนั้น ผู้คนจึงไปเก็บเชื้อจุดไฟที่ก้อนหินได้

9. นิทานเรื่อง โขดหิน ลมกับดอกไม้สีขาว (石岩风和白花 shiyanfenghebaihua)

นานมาแล้ว สาวดอกไม้สีขาวทั้งขาวทั้งสวยงาม ดึงดูดผู้คนพากันมาสู่ขอ แต่สาวดอกไม้สีขาวปฏิเสธไปหมด เหลือเพียงโขดหินกับลม สาวดอกไม้สีขาวเลือกไม่ถูก ขณะนี้ โขดหินกับลมทะเลาะกันขึ้น โขดหินบอกว่า เจ้าไปไหนมาไหนได้อิสระ มีโอกาสได้เจอสาวสวย ๆ มากมาย สาวดอกไม้สีขาวคนนี้ ข้าขอนะ ลมตอบว่า ข้าไปทุกที่ไม่มีที่อยู่อาศัยที่คงที่ สาวคนอื่นไม่ยอมอยู่กับข้า ดังนั้น สาวดอกไม้สีขาวต้องเป็นของข้า ทั้งสองทะเลาะกันไม่หยุด ขณะนี้ สาวดอกไม้สีขาวนึกถึงโขดหินผู้รูปร่างใหญ่ แข็งแกร่ง มีนิสัยที่มั่นคงและซื่อสัตย์ แต่ลมเป็นผู้ที่นิสัยไม่แน่นอน จึงตัดสินใจแต่งงานกับโขดหิน ลมอิจฉามาก เมื่อใดที่ดอกไม้สีขาวบานสะพรั่ง ลมก็จะกรรโชกค้ำรามกระทบโขดหิน ทำลายดอกไม้สีขาวและทำลายชีวิตที่มีความสุขของทั้งสอง แต่หลังจากลมแรงพัดผ่านไป โขดหินยังคงตั้งตระหง่านอยู่ และดอกไม้สีขาวก็ยังเกาะอยู่ในอ้อมแขนของโขดหิน แล้วมองดูลมสงบลง

10. ทำไมวัวควายจึงเล็มหญ้าและไถนา (牛为什么吃草犁地 niuweihechicaolidi)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มนุษย์กับสัตว์ต่าง ๆ พักอาศัยอยู่ด้วยกัน มนุษย์กับวัวควายอยู่
 ละแวกเดียวกัน จึงสนิทกันมาก วันหนึ่ง อาหารกินหมดแล้ว มนุษย์จึงให้วัวควายไปขอกับเทพเจ้าฟ้า
 ฟ้าเหลืออาหารไม่เพียงพอ จึงฝากวัวควายให้กลับไปบอกมนุษย์ว่าวันหนึ่งกินได้แค่หนึ่งมือ ถ้าเยอะกว่านี้
 อาหารก็จะไม่พอ แต่วัวควายกลับไปโกหกบอกมนุษย์ว่า “ ฟ้าบอกว่า วันหนึ่งกินได้เพียงสามมือ
 ถ้าเยอะกว่านี้ อาหารก็จะไม่พอ ” ฟ้าได้ยินคำพูดวัวควายแล้วจึงโกรธมาก จึงลงโทษให้วัวควายห้ามกิน
 อาหาร กินได้แต่หญ้า และสั่งให้วัวควายไปไถนาให้มนุษย์ มนุษย์ถึงมีอาหารการกินที่เพียงพอ วัวควาย
 รู้สึกทำผิด จึงไม่กล้าขัดคำสั่งของเทพเจ้าฟ้า จึงกินหญ้าไถนาให้มนุษย์จนถึงปัจจุบัน

11. ทำไมด้วงมูลหัวแบน (屎壳郎的头为何是扁的 shikelangdetouweiheshibiande)

เมื่อมนุษย์ออกมาจากถ้ำหิน จึงใช้สติปัญญาทอผ้าเป็น จุดไฟได้ด้วย ทำให้ด้วงมูลอิจฉามาก
 จึงคิดระบายความไม่พอใจลงพื้นดิน และคิดวิธีการต่าง ๆ เพื่อเอาชนะมนุษย์ จึงไปบอกหนูว่ามนุษย์
 ฉลาดเหลือเกิน สัตว์อย่างพวกเราจะถูกมนุษย์ฆ่าตายในอนาคต เราต้องหาวิธีมาต่อต้านมนุษย์ จึงบอก
 ให้หนูไปขโมยกินพืชผลของมนุษย์ ไปกัดหน้าไม้ให้ขาด หนูไปทำตาม แต่ถูกมนุษย์ไล่ตีแล้วหนีเข้าไปใน
 รุมนั่ง เมื่อตอนกลางคืนถึงกล้าออกมาหากิน ด้วงมูลเห็นวิธีนี้ไม่สำเร็จ จึงคิดอีกวิธีหนึ่ง จึงไปบอกยุงให้
 ไปกัดเลือดมนุษย์ มนุษย์เห็นแล้วจึงยื่นมือตียุง ติงจนทำให้เอวยุงบางและหนีไปไม่มีที่อยู่ที่มั่นคง ด้วงมูล
 เห็นแล้วโมโหมาก จึงขุดหลุมในดินลงไปเรื่อย ๆ คิดที่จะให้ราชามังกรที่กำลังหลับอยู่ใต้ดินนั้นมาช่วย
 ลงโทษมนุษย์ ราชามังกรจึงเขย่าเสาที่รองรับแผ่นฟ้า ทำให้แผ่นดินสั่นสะเทือน ภูเขาบางแห่งพังทลาย
 น้ำผุดขึ้น สัตว์ทั้งปวงบนแผ่นดินต้องทนทุกข์ทรมาน หลังจากนั้น จึงมีแผ่นดินไหวเกิดขึ้นด้วย มนุษย์รู้
 แล้วจึงไปแอบเผารอดด้วงมูลออกมาจากรู พอหัวด้วงมูลยื่นออกมา มนุษย์จึงรีบตีหัวด้วงมูลจนแบน
 หลังจากนั้นด้วงมูลไม่กล้าออกมาอีก มนุษย์จึงให้วัวควายไปขีที่รูด้วงมูลเพื่ออุดรูไว้ไม่ให้ด้วงมูลออก

12. นิทานเรื่องหมาตัวผู้ (公狗的故事 gonggoudegushi)

นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) มีราชาปีศาจที่โหดร้ายอาศัยอยู่บนยอดเขา
 ทำร้ายผู้คน ทำให้ผู้คนในภูเขาอาหว่าเดือดร้อนมาก และทุก ๆ ปี ชาวบ้านจะส่งคนที่แข็งแรงขันได้
 ราชาปีศาจ แต่เมื่อไปแล้วไม่มีใครได้กลับมา วันหนึ่ง หมาตัวผู้ได้คุยกับนายหนี่หลง และขอให้นายหนี่
 หลงพาเขาไปไล่ปีศาจเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณ นายหนี่หลง (尼朗 nilang) ฟังแล้วแปลกใจ
 แต่ก็ไปขออนุญาตจากคนในหมู่บ้านแล้วพาหมาไปต่อสู้กับปีศาจ หนี่หลงใช้หน้าไม้ยิงทะลุหัวใจปีศาจ
 แต่ทันทีนั้น แผลหายหมด ขณะที่ปีศาจกำลังจะจับนายหนี่หลง หมาตัวผู้จึงกัดขาของตนเองขาด และ
 เลือดพุ่งออกมาและกลายเป็นสายรุ้งสีทองลุกเป็นไฟห่อหุ้มราชาปีศาจไว้แน่น และราชาปีศาจก็ถูกเผา
 เป็นถ่าน หลังจากนั้นหมาเสียขาไปข้างหนึ่ง ผู้คนขอบคุณการกระทำของหมา จึงทำขาเทียมให้หมา
 ทำให้หมาลุกขึ้นได้อีก แต่ขาข้างนี้โดนน้ำไม่ได้ หลังจากนั้น หมาตัวผู้มักจะยกขาเทียมขึ้นในเวลาฉี่

13. วัว ควายกับเสือดาว (黄牛水牛和豹子 huangniushuiniuhebaozi)

นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) มีเสือดาวตัวหนึ่งชื่อโกงมาก วันหนึ่งเสือดาวเจอวัวจึงอยากกินเนื้อวัวแต่ถูกวัวไล่เขาชนหนีไป ไม่นานทั้งสองเจอกันอีก เสือดาวทำหน้าใจดีและพูดกับวัวอย่างสุภาพว่าจะช่วยวัวซ่อมแซมเขาให้สวยขึ้น วัวเชื่อแล้วถูกเสือดาวตัดเขาให้สั้นลง จึงรู้ว่าโดนเสือดาวหลอก หลังจากนั้น เสือดาวก็จะกินเนื้อวัวเมื่อเจอวัว ไม่นาน เสือดาวเจอควาย และใช้วิธีเดียวกันไปคุยกับควาย แต่ควายยังงี้ก็ไม่เชื่อ และใช้เขาไปชนเสือดาว ทำให้เสือดาวหนีออกไปทันที จนถึงทุกวันนี้ เสือดาวก็ยังไม่กล้ากินเนื้อควาย

14. แกะสีฟ้าหิมาลัยกับสุนัข (岩羊和狗 yanyanghegou)

สมัยก่อน แกะสีฟ้าหิมาลัยกับสุนัขอาศัยอยู่ด้วยกันกับมนุษย์ สุนัขเคยมีเขาคู่หนึ่งบนหัว แต่แกะสีฟ้าหิมาลัยไม่มีเขา จึงอิจฉาสุนัขอยากได้เขาเป็นของตน วันตรุษจีนวันหนึ่งชาวไร่ในหมู่บ้านทำขนมข้าวเหนียว จึงได้แบ่งให้แกะและสุนัขกินด้วย สุนัขกินหมดทันที แกะไปบอกสุนัขว่า ในครกยังมีงาเหลือไว้อยู่ เจ้าไปเลียได้ แต่ครกนั้นเล็กเกินไปและมีเขาบนหัวขวางไว้ สุนัขกินไม่ได้ สุนัขจึงถอดเขาที่หัวออกแล้ววางไว้ด้านข้าง เมื่อแกะสีฟ้าหิมาลัยเห็นเขา จึงคว้าเขาไว้และวิ่งหนีออกไปทันที สุนัขเห็นแล้วจึงวิ่งไปตามแกะ แต่แกะสีฟ้าหิมาลัยได้ปีนมาถึงหน้าผาสูงชันแล้วเนื่องด้วยมีขนมข้าวเหนียวติดอยู่ที่ฝ่าเท้าแกะสีฟ้าหิมาลัยไว้ จึงทำให้สามารถเกาะอยู่กับหน้าผาได้ ส่วนสุนัขไม่มีขนมข้าวเหนียวติดใต้เท้า จึงปีนขึ้นหน้าผาไม่ได้ ได้แต่ร้องตะโกนอยู่ด้านล่างว่า “เอาเขาคืนมา เอาเขาคืนมา” ซึ่งหมายังคงเห่าแบบนี้จนถึงทุกวันนี้ ตั้งแต่นั้นมา แกะสีฟ้าหิมาลัยก็ได้มีเขาและสามารถวิ่งบนหน้าผาได้ แต่สุนัขก็ไม่มีเขาอีกต่อไปเพราะถูกแกะสีฟ้าหิมาลัยขโมยไป ดังนั้น สุนัขจึงเกลียดแกะสีฟ้าหิมาลัยเป็นอย่างมาก สุนัขจึงชอบไล่และเห่าเมื่อได้กลิ่นของแกะสีฟ้าหิมาลัย

15. รอยมีดบนอุ้งเท้าหมี (熊掌上的刀痕 xiongzhangshangdedaoheng)

มีอยู่คืนหนึ่งมีด ๆ โจรสองคนไปขโมยวัว เสือดาวหนึ่งไปขโมยหมู โจรจับเสือดาวได้และคิดว่าเป็นวัว จึงขโมยไป ระหว่างทางมองเห็นซัดว่าที่ขโมยมาเป็นเสือดาว โจรกลัวจึงผูกเสือดาวไว้ที่ต้นไม้ บังเอิญเห็นรังหมีอยู่บนต้นไม้ มีลูกหมีสองตัวอยู่ในรัง โจรปีนขึ้นต้นไม้โยนลูกหมีลงจากต้นไม้ ขณะนี้ แม่หมีกลับมาพบลูกหมีนอนร้องไห้อยู่บนพื้น จึงถามเสือดาวว่าเกิดอะไรขึ้น แม่หมีรู้ความจริงจึงปีนขึ้นต้นไม้ไปจัดการโจร เมื่อเอื้อมมือไปคว้าโจร จึงสัมผัสมีดของโจรและคิดว่าเป็นหางของโจร จึงไปจับหางแรง ๆ และมือโดนมีดทำให้มีเจ็บปวดมาก และตะโกนร้องออกมาว่าโจรมีพลังมากจริง ๆ ตั้งแต่นั้นมาก็มีรอยมีดที่อุ้งเท้าของหมี

16. เสือ กระต่ายกับวัว (老虎兔子和黄牛 laohutuzihehuangniu)

วันหนึ่ง เสือกำลังวิ่งไล่กระต่ายตัวหนึ่ง กระต่ายมาถึงที่หนึ่งจึงนั่งพักผ่อนข้างขี้วัว เมื่อเสือมาถึงจึงถามกระต่ายว่าเป็นกระต่ายตัวที่กำลังไล่ตามอยู่หรือไม่ กระต่ายตอบว่ามีกระต่ายมากมายบนภูเขา ไม่ใช่ตัวเดียวกัน เสือเหนื่อยขอนั่งพักหน่อย แต่พอนั่งลง ก็นึกโดนพื้นแข็ง เสือเจ็บกันมากจึงไปไล่ตี

กระต่ายอีก ระหว่างทางเห็นกระต่ายอยู่ข้างรังผึ้ง จึงถามว่าเป็นกระต่ายตัวที่แกล้งเสียหรือไม่ กระต่ายตอบว่าบนภูเขา มีกระต่ายหลายตัว ไม่ใช่ตัวเดียวกัน เสียถามว่าทำไมกระต่ายถึงมาอยู่ที่นี่ กระต่ายตอบว่ากำลังเฝ้าดูน้ำในน้ำเต้า ปรากฏว่า เสือหัวน้ำพอดิ จึงขอน้ำเต้าเพื่อตีม้า แต่ถูกฝูงผึ้งรุมต่อยทันที เสือก็ยิงโกรธและไปไล่ตีกระต่าย เมื่อมาถึงข้างกองหญ้าแห้ง เสือเห็นกระต่ายตัวหนึ่งจึงถามว่าเป็นกระต่ายตัวที่แกล้งเสียหรือไม่และทำอะไรอยู่ที่นี่ กระต่ายตอบว่ากำลังเฝ้าเสียอยู่ เสืออยากได้เสียหญ้าแห้งจึงสวมเข้าไป กระต่ายรีบจุดไฟเผาหญ้าแห้ง เสือวิ่งหนีไปอย่างรวดเร็ว เจอวัวตัวหนึ่ง วัวเสนอเสียวิ่งขึ้นบนภูเขา เสือทำตาม แต่ทำให้ไฟแรงขึ้น ขณะนี้ เจอควายตัวหนึ่งแนะนำลางภูเขาหาสระน้ำ ไฟจึงดับ หลังจากนั้น ขนของเสียถูกเผาเป็นจุด ๆ ตั้งแต่นั้นมา เสือก็เกลียดวัวและเมื่อเจอวัวก็จะกัดทันที

17. ฟุ่กนกร้างบ้าน (白鸟盖房 bainiaogaifang)

นานมาแล้ว พวกนกต้องการที่จะเรียนรู้วิธีสร้างบ้านกับมนุษย์ ในวันที่ ต๋าไท่ (达太 datai) ตัดต้นไม้และหญ้ากลับมา และใช้จอบขุดดินบนพื้นราบ นกกระทาเห็นแล้วจึงคิดว่าการสร้างบ้านแค่นี้ง่ายเหลือเกิน จึงบินไปหาที่ราบแห่งหนึ่งและอาศัยอยู่ที่นั่น แต่เมื่อนกอินทรีมาเห็นก็กลายเป็นเรื่องลำบาก วันต่อมา ต๋าไท่ขนหญ้าแห้งกองหนึ่ง และนกที่อาศัยอยู่ในทุ่งนาเห็นแล้วคิดว่าการสร้างบ้านแค่นี้ง่ายเหลือเกิน จึงบินกลับไปทุ่งนา และมุดเข้าไปในกองหญ้าที่รก ๆ เพื่อปักหลักที่นั่น แม้ว่ามันจะอบอุ่น แต่ก็หนาวเมื่อมีฝนตก ในวันที่สาม ต๋าไท่นำกรวด หญ้าและโคลนมาแล้วเทน้ำเข้าไปผสมกันเมื่อนกนางแอ่นเห็นเห็นแล้วคิดว่าการสร้างบ้านง่ายเหลือเกิน จึงบินไปที่ที่มีก้อนหินก้อนใหญ่ และนำดินโคลนและหญ้าแห้งมารวมกับน้ำลายของตนเพื่อสร้างบ้านบนหิน บ้านกว้างมาก แต่เวลาลมพัดก็เย็น ฟุ่กนบินไปที่ละตัว เหลือแต่นกกระจอกตัวน้อยเฝ้าดูต๋าไท่สร้างบ้านตั้งแต่ต้นจนจบ นกกระจอกตัวน้อยเรียนรู้ทักษะทั้งหมดในการสร้างบ้าน และได้บ้านที่ไม่กลัวลม ฝน และมีความอบอุ่น จนถึงตอนนี้ รังของนกอกรกระจอกเป็นรังที่ดีที่สุดในหมู่

18. นกเขยืมเครื่องดนตรีหลูเซิง (斑鸠借芦笙 banjiujielusheng)

วันหนึ่ง สัตว์ในป่าจัดกิจกรรมแข่งขันร้องเพลง นกเขาอยากเข้าร่วม แต่มันไม่เป็นอะไรเลย จึงไปขอยืมเครื่องดนตรีหลูเซิงจากหนูไม้ไผ่มาเป่า ระหว่างการแสดง นกเขาเป่าหลูเซิงด้วยเสียงต่ำไม่น่าฟัง ถูกสัตว์อื่นแกล้ง แต่หนูไม้ไผ่เป่าได้ไพเราะมาก ทำให้นกเขาโกรธหนูไม้ไผ่มาก และคิดว่าตนเองทำได้เสมอ จึงไม่ยอมไปเรียนรู้วิธีการเป่าจากหนูไม้ไผ่สักที จนถึงตอนนี้ เสียงของนกเขายังคงเป็นเสียงไม่น่าฟัง

19. ไก่ฟ้าเสียใจ (山鸡后悔了 shanjihouhuile)

สมัยก่อนนกไก่ฟ้ากับนกไก่นาเป็นญาติกัน ไก่ฟ้าอาศัยอยู่ในนา ไก่นาอาศัยอยู่ในป่าภูเขา ไก่ฟ้าอิจฉาที่อยู่ของไก่นาอาศัยอยู่สถานที่ที่มีภูเขาเขียวขจีและน้ำใสสะอาด จึงเสนอแลกที่อยู่กับไก่นา เป็นชั่วคราวก่อน ไก่นาจึงแลกที่อยู่กับไก่ฟ้า ไม่นาน ไก่ฟ้ารู้สึกเบื่อมากที่ภูเขา ไม่มีที่ราบ ของกินก็น้อย จึงอยากแลกที่อยู่กลับ แต่อายหน้ามันยากที่จะพูดออกมาสักที จึงไม่สบายใจ และจนถึงวันนี้ยังร้องว่า เสียใจ เสียใจ

20. เสือดาวเป็นเจ้าภาพ (豹子请客 baoziqingke)

วันหนึ่ง เสือดาวจับหมูน้อยตัวหนึ่งกลับมา และชวนแมวมากินเนื้อหมู เมื่อแมวมาถึงเห็นเนื้อหมูยังไม่สุก เสือดาวบอกว่าไม่มีเพลิงในบ้าน จึงให้แมวกลับบ้านเพื่อไปเก็บเพลิงมา พอแมวกลับถึงบ้านเห็นเจ้าของบ้านกำลังฆ่าหมูอ้วน และเจ้าของบ้านเห็นแมว น้ำลายไหลจึงโยนเนื้อหมูสองสามชิ้นให้แมวกิน แมวกินเนื้ออย่างมีความสุข จนลืมเรื่องการเก็บเพลิง ไม่นาน จึงนึกถึงและรีบเอาเพลิงไปให้เสือดาว พอดีใจฝนตก ทำให้เพลิงดับแล้ว เสือดาวไม่เห็นแมวมาสักที่จึงโกรธ เพื่อเป็นการลงโทษลูกแมว เสือดาวจึงกินเนื้อหมูดิบ ๆ จนหมดไม่เหลือให้แมว ตั้งแต่นั้นมาเสือดาวก็กินแต่เนื้อดิบ

21. เสียงร้องของนกฮว่าเหม่ย (画眉的叫声 huameidejiaosheng)

เช้าวันหนึ่ง แดดออกมาส่องเข้าไปในป่า สัตว์ทั้งหลายออกมาตากแดด ในเวลานี้ มีงูเห่าตัวหนึ่งเลื้อยขึ้นไปบนกิ่งไม้เพื่อตากแดด บังเอิญมีนกฮว่าเหม่ยบินมาบนกิ่งไม้เห็นงูเห่าจึงเยาะเย้ยว่าน่าเกลียดทำไมมีหน้าก้าออกมาตากแดด ไม่อายดินอายฟ้าบ้างหรือ ทั้งสองทะเลาะกัน งูโมโหตะโกนเสียงดังว่าหากนกยังไม่หุบปาก งูจะผูกนกไว้กับต้นไม้ และบีบคอกให้ตาย นกฮว่าเหม่ยฟังแล้วจึงรีบบินเข้าไปในป่าอย่างกระวนกระวาย และตะโกนไม่หยุดว่า “งูเห่าจะมัดข้า งูเห่าจะมัดข้า”

22. ขาของนกพิราบ (斑鸠的脚杆 banjiudejiaogan)

วันหนึ่งแก๊งไปตักน้ำแต่แก๊งไม่รู้ว่ามีน้ำรั่วออกมาจากกระบอกไม้ไผ่ ขณะนั้น นกเขาที่อยู่บนต้นไม้เห็นแล้วจึงร้องตะโกนว่า แก๊ง น้ำรั่ว แก๊ง น้ำรั่ว แต่แก๊งก็ไม่สนใจ สักพัก นกเขาก็ยังร้องเรียกอีกแก๊งหมดความอดทน จึงหยิบก้อนหินขึ้นมาปาใส่นกเขาทำให้ขานกเขาหัก แล้วขนน้ำเดินต่อ ไม่นานแก๊งรู้สึกว่ามีน้ำเบาและพบว่ามันน้ำไหลออกมาจากใต้กระบอกไม้ไผ่ และเริ่มเสียใจที่ทำให้ขาของนกเขาหัก แก๊งจึงเอาผ้าพันขานกเขาที่หักและพันด้วยด้ายสีแดง ถึงทุกวันนี้ สามารถสังเกตว่านกเขามีวงกลมสีแดงอยู่ที่ขา

23. ฟังพอนขโมยไก่ (黄鼠狼偷鸡 huangshulangtouji)

ฟังพอนสามารถขโมยไก่โดยที่คนไม่รู้ แต่หนีไม่พ้นจากจมูกของสุนัข สุนัขมีจมูกที่ดีและสามารถดมกลิ่นของฟังพอนได้ เพื่อขโมยไก่ได้อย่างราบรื่น ฟังพอนจึงมาทำข้อตกลงกับสุนัข วันหนึ่งสุนัขแอบกินน้ำมันได้เพียงนิดหน่อยก็ถูกเจ้าของทุบตี ทำให้สุนัขเศร้าเสียใจมาก ขณะนี้ ฟังพอนเอากระดูกชิ้นใหญ่มาให้สุนัข แล้วหลอกสุนัขว่า เหตุผลที่มันขโมยไก่เพราะว่ามันหิวจริง ๆ ไม่อย่างนั้นฟังพอนจะไม่ขโมยไก่ หวังว่าหลังจากนั้น สุนัขจะไม่ต้องขยันทำงานให้เจ้าของถึงขนาดนั้น สุนัขรู้สึกว่าการพูดของฟังพอนสมเหตุสมผลและสงสารฟังพอนทันทีที่ยอมมอบกระดูกเพียงชิ้นเดียวให้กับตัวเอง รวมทั้งการประจบของตนเองที่ถูกนายดูต่ำ สุนัขจึงรู้สึกเห็นใจฟังพอนมากขึ้น จึงตกลงกับฟังพอนจะไม่ยุ่งเรื่องการลากไก่ของฟังพอน จนทุกวันนี้ เมื่อฟังพอนมาขโมยไก่ สุนัขก็แสร้งทำเป็นหูหนวกเป็นใบ้ ฟังพอนจึงขโมยไก่ได้เนียนมาก

24. นับดาว (数星星 shuxingxing)

วันหนึ่ง หม่าจิ้งจอกกับไก่ตัวผู้พนันกันว่าใครก็ตามที่นับดาวบนท้องฟ้าได้เป็นผู้ชนะและสามารถกินผู้แพ้ได้ ขณะที่ท้องฟ้าค่อย ๆ มีดลง ไก่ตัวผู้ก็กระโดดออกมาเริ่มนับดาว จากสองสามดวง มีดาวมากขึ้นเรื่อย ๆ จนเต็มท้องฟ้านับไม่หมด ไม่นาน ท้องฟ้าเริ่มสว่างขึ้น แต่ไก่อังนับดาวไม่เสร็จ หม่าจิ้งจอกจึงกระโดดออกมาเริ่มนับ ท้องฟ้าเริ่มสว่างขึ้น และดวงดาวหายไปทีละดวง ไก่ยึดคอของมันและตะโกนต่อไป “ว้าว ว้าว ดาวออกมา ดาวออกมา” หม่าจิ้งจอกนับไปนับมาดาวน้อยลงเรื่อย ๆ ในที่สุด ไม่นาน ท้องฟ้าก็สว่างหมดและไม่มีดวงดาวอยู่ในท้องฟ้า หม่าจิ้งจอกชนะและเมื่อจะไปกินไก่ ไก่ตัวผู้รีบวิ่งหนีไปทันที มีคนบอกว่าไก่อันเรียกดวงอาทิตย์ แต่ที่จริงแล้วไก่อันเรียกดวงดาวนี่เอง

25. หนูปากแหลมกับนกหัวขวาน (尖嘴老鼠和啄木鸟 jianzui laoshu he zhuomuniao)

หนูกับนกหัวขวานเป็นเพื่อนบ้านกัน วันหนึ่ง นกหัวขวานเจอดินไม้สี่เหลี่ยมในป่าจึงชวนหนูไปเก็บผลไม้ด้วยกัน เมื่อเก็บผลไม้ได้แล้ว ทั้งสองก็เดินกลับ หนูสร้างทำเป็นปวดท้องและขอให้นกหัวขวานแบกขึ้นหลัง แล้วหนูก็แอบกินผลไม้จนหมด เมื่อนกหัวขวานได้ทันสังเกต ผลไม้ก็ถูกหนูกินหมดแล้ว หนูจึงฉวยโอกาสหนีไป นกหัวขวานโกรธมาก วันหนึ่ง นกหัวขวานไปตลาดและหิวจึงไปกินบะหมี่ พบหนูก็ตี้มเหล้าและกินเนื้ออยู่ที่นั่น นกหัวขวานจึงรีบจับตัวหนู หนูไม่สามารถหลุดพ้นได้ ปากของหนูถูกนกหัวขวานดึงอย่างแรงจึงกลายเป็นปากแหลม คนเดินเห็นพากันหัวเราะหนู จนถึงทุกวันนี้ ปากยาวและแหลมของหนูก็เป็นฝีมือจากนกหัวขวานนี่เอง ทุกวันนี้ หนูมักซ่อนตัวเมื่อมันเห็นคน เพราะมันเคยเสียหน้าต่อหน้าคน

26. หมีกับหนู (熊和老鼠 xionghelaoshu)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีหมีที่โง่เขลาที่สุดตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของหมีในปัจจุบัน ลักษณะของหมีแตกต่างจากตอนนี้ คือมีรูปร่างสวยงาม แต่ขี้เกียจมาก วันหนึ่ง หมีจับหนูตัวหนึ่งมากิน หนูมีไหวพริบบอกว่าตนเองเล็กเกินไปหมีไม่พอกินแน่ ๆ จึงขึ้นไปตั้งฝิ่งบนก้อนหิน และบอกว่า ที่นั่นเป็นห้องของครอบครัว เมื่อตีแล้ว จะมีหนูจำนวนมากมารวมตัวกันที่นั่น หมีไม่เชื่อ หนูจึงแนะนำให้หมีชิงหนูไว้ในรูแล้วค่อยไปตีห้องจะได้กินเนื้อหนูได้อิ่มท้อง หมีจึงชิงหนูไว้ในรู แล้วปีนขึ้นบนโขดหินไปตีห้อง แต่มีฝิ่งจำนวนมากพากันมาต่อยตัวหมีจนทำให้หมีหน้าบวม ส่วนหนูชุดรูหนีไปก่อนแล้ว ตั้งแต่นั้นมา รูปร่างหน้าตาของหมีก็เปลี่ยนไป กลายเป็นหัวใหญ่ตัวอ้วนและโง่ ตั้งแต่นั้นมาหมีกับหนูก็เป็นศัตรูกัน

27. อีกากับไก่อฟ้า (乌鸦和白鹤 wuyajiebaixian)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว อีกากับไก่อฟ้าเป็นเพื่อนกัน ทั้งสองมีขนสีขาวและสวยเหมือนกัน มีอยู่วันหนึ่ง ไก่อฟ้าที่เจ้าเล่ห์มักทำตัวเป็นพี่ใหญ่และพูดจาอ่อนหวาน หลอกให้อีกาไปหาสีย้อมมาทาขนเพื่อจะได้สวยกว่าตอนนี้ ส่วนตนเองจะไปหาปากกามา เมื่ออีกาไปขอสีย้อมที่ปากคนหนึ่งที่กำลังย้อมสีผ้าอยู่นั้น ไก่อฟ้าไม่ได้ไปหาปากกาเลย แต่กลับหากินในป่าและกินได้อย่างอิ่มท้อง พอเจออีกาขายสีย้อมกลับไก่อฟ้าทำตัวรู้สึกเหน้อยและหายใจหนัก ๆ และบอกว่าตนหาจนทั่วแล้ว แต่หาปากกาไม่เจอ สุดท้าย ไก่อฟ้า

ตั้งขนเส้นหนึ่งและลอกให้อีกาช่วยวาดให้ตัวเองก่อน อีกาจึงวาดให้ไก่ฟ้าด้วยลายอย่างสวยงาม เสร็จแล้วถึงไก่ฟ้าวาดให้อีกา แต่ไก่ฟ้าคิดในใจว่า หากวาดให้อีกาสวยเหมือนกัน ตัวเองไม่มีจุดเด่นละสิ จึงลอกให้อีกาหลับตาและอ้างว่าจะวาดจากควิวให้ก่อน ปรากฏว่าเมื่ออีกาหลับตา ไก่ฟ้าเทสีย้อมลงมาใส่อีกาทั้งหมดแล้วบินหนีไป ทำให้อีกาดำไปทั้งตัว หลังจากนั้นขนอีกาก็ดำทั้งตัว

28. ทำไมนกอินทรีตัวเหม็น (臭雕是怎样弄得一身臭的 choudiaoweiheshenchou)

นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿佤山 awashan) มีประเพณีการฆ่าหมูและส่งขานหมูให้ญาติวันหนึ่ง บ้านนกอินทรีฆ่าหมู จึงคิดจะนำขานหมูให้คนอื่น แต่นกอินทรีไม่มีญาติ จึงนำขานหมูออกไปหาเพื่อนสักคนหนึ่ง ขณะนี้ เจอแมวป่าตัวหนึ่ง แมวป่าขอขานหมูจากนกอินทรีเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และให้ความช่วยเหลือกันในอนาคต แต่นกอินทรีดูถูกแมวป่า ไม่ยอมให้ขานหมูและพูดจาไม่ดีใส่แมวป่า แล้วไปหาพระอาทิตย์เพื่อนำขานหมูให้ พระอาทิตย์ตอบว่าเมฆดำเก่งกว่าข้า สามารถกลบแสงของข้าได้ เจ้าไปหาเขาเถอะ นกอินทรีจึงนำขานหมูมาหาเมฆดำ เมฆดำบอกว่าคนที่มีความสามารถที่สุดคือลม ลมสามารถพัดเมฆออกไปได้ นกอินทรีจึงมาหาลม ลมบอกว่ากองดินเก่งกว่าข้า สามารถกันลมได้ นกอินทรีจึงมาหากองดิน กองดินบอกว่า วัวเก่งกว่าข้า เขาวัวสามารถพลิกกองดินได้ นกอินทรีจึงมาหาวัว วัวบอกว่าเชือกเก่งกว่าข้า สามารถผูกวัวได้ นกอินทรีจึงมาหาเชือก เชือกบอกว่าหนูเก่งกว่าข้า สามารถกัดเชือกให้ขาดได้ นกอินทรีจึงมาหาหนู หนูบอกว่าแมวป่าเก่งกว่าข้า สามารถจับหนูกินได้ สุดท้ายนกอินทรีต้องกลับมาหาแมวป่า ส่งขานหมูให้แมวป่า แต่ปรากฏว่า เวลาผ่านไปนาน ขานหมูเน่าแล้วส่งกลิ่นเหม็นมาก แมวป่าโมโหมากโยนทิ้งขานหมูเน่าออก และโดนตัวนกอินทรีพอดี ทำให้นกอินทรีเหม็นมาก จนทุกวันนี้ นกอินทรียังคงส่งกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์

29. ลิงลมขี้เกียจ (懒风猴 lanfenghou)

ปีหนึ่งแห้งแล้งไม่มีฝนตกนาน ฝูงลิงกังวลไม่มีน้ำกิน ราชาลิงจึงเรียกฝูงลิงมาปรึกษาหารือถึงวิธีแก้ปัญหา ลิงแก่อลาดตัวหนึ่งคิดวิธีขุดร่องเพื่อผันน้ำ พวกลิงเห็นว่าเป็นทางที่ดีจึงเริ่มขุดคูเพื่อผันน้ำ มีลิงเพียงตัวหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยและไม่ยอมทำอะไร นั่นคือ ลิงลม ลิงลมคิดว่าการขุดคูน้ำเป็นการเสียแรงทั้งนั้นและมองว่าไม่นานฝนก็จะตก จึงยอมรอคอยต็มน้ำฝน ไม่ยอมไปขุดคู และสาบานว่าจะต็มแต่น้ำฝนเท่านั้น ไม่ต็มน้ำอื่น และมองไม่เห็นน้ำอื่นด้วย ไม่นาน พวกลิงก็ขุดคูน้ำเรียบร้อย และได้ต็มน้ำอย่างมีความสุข แต่ฝนก็ยังไม่ตก ลิงลมนั่งอยู่บนต้นไม้รอฝนไปวันวัน กระจายน้ำมาก ได้ยินเสียงน้ำในคูแต่ปรากฏว่าตามองไม่เห็น เพียงแต่ต้องกินลมดับกระหาย หลังจากนั้น ทุกครั้งที่แห้งแล้ง ลิงลมจะร้องอยู่บนต้นไม้ ทุกคนจึงเรียกมันว่าลิงลมขี้เกียจ

30. กวางแดงที่ชอบความสวย (爱漂亮的马鹿 aipioliangdemalu)

กวางแดงเคยมีหน้าตาอัปลักษณ์ แต่ต่อมากวางแดงพบชนสีขาและสีเหลืองจำนวนมากและนำมาติดอยู่บนตัว และขโมยเขาที่มีกิ่งก้านมากมายของคนอื่นมาคู้หนึ่งมาสวมเข้าศีรษะของตน และรู้สึกพอใจ ครั้งหนึ่ง นักล่ามาไล่ล่ากวางแดง กวางแดงวิ่งหนีไปในป่า แต่เขาถูกเถาวัลย์พันไว้ จึงถูกนัก

ล่าจับได้ กวางแดงเสียใจที่ไม่ควรขโมยเขาของคนอื่นมาสวมศีรษะของตนเอง

31. ทางหมีเฒ่า (老熊的尾巴 laoxiongdeweiba)

นานมาแล้ว หมีตัวหนึ่งมีหางที่ยาวและใหญ่ ปีนต้นไม้ไม่ได้ ยืนได้ และเดินได้เหมือนมนุษย์ หมีภูมิใจกับตนมาก วันหนึ่ง หมีพบกับกระรอกในป่า กระรอกคิดในใจและวางแผนที่จะสอนบทเรียน หมี จึงเสนอแข่งขันความสามารถกับหมี แล้วขึ้นไปรังผึ้งกลมบนต้นไม้เพื่อดูว่าใครเป็นผู้กล้าปีนขึ้น ต้นไม้ผูกหางไว้ที่กิ่งไม้แล้วตีกลองกลม พุดจบ กระรอกก็ปีนขึ้นต้นไม้เอาหางพันไว้ที่กิ่งไม้ และส่งเสียง บีบสองสามทีก็ลงมา หมีเห็นกระรอกลงมาปลอดภัยดี จึงปีนขึ้นไปต้นไม้เอาหางพันไว้ที่กิ่งไม้ หยิบไม้ มาเคาะรังผึ้ง ทำให้ฝูงผึ้งบินออกมาต่อยหมี หมีตกลงมาจากต้นไม้และหางหัก ขณะนั้นกระรอกซ่อนตัวอยู่โพรงต้นไม้ โผล่ศีรษะออกมาพูดกับหมีว่า “เจ้ายังกล้ายกหางขึ้นหรือไม่ละ”

32. แกะขี้อาย (害羞的羊 haixiudeyang)

สมัยก่อน สุนัขมีเขา แต่แกะไม่มีเขา จึงอยากได้เขาของสุนัขเป็นของตน วันหนึ่งสุนัขอยากกินอาหารในมุมผนัง แต่ถูกเขาบนหัวขวางทางไว้ สุนัขจึงถอดเขาไปวางข้าง ๆ แกะเห็นแล้วแอบขโมยไปและใส่เข้าไปบนหัวตนเอง จนทุกวันนี้แกะมีเขา แต่สุนัขไม่มีเขา หลังจากนั้น สุนัขเกลียดแกะมาก และแกะเมื่อเจอสุนัขก็ก้มหน้าลงรู้สึกอับอายใจในการกระทำของตนเอง ในทุกวันนี้ มนุษย์มักใช้สุนัขไปช่วยไล่แกะเข้าคอก

33. หิ่งห้อย (萤火虫 yinghuochong)

สมัยก่อน เสือดาวกินเนื้อดิบมานาน ก็รู้สึกที่เนื้อดิบไม่อร่อย ครั้งหนึ่งไฟไหม้ภูเขาและนกในภูเขาถูกเผาตายไปหลายตัว เสือดาวหยิบนกที่สุกนั้นมากินพบว่ามันอร่อย เสือดาวจึงมีความประสงค์จะก่อไฟ อากาศร้อนจัด เสือดาวเงยหน้าขึ้นเห็นดวงอาทิตย์คิดว่าไฟจึงสั่งให้หิ่งห้อยขึ้นไปบนฟ้าเพื่อไปเก็บไฟมา หิ่งห้อยชวนเพื่อนปลิงไปเอาไฟพร้อมกัน หลังจากทำงานหนักมาหลายวัน หิ่งห้อยได้ไฟกลับมาถึงพื้น แต่เสือดาวใจร้ายต้องการเอาไฟมาเป็นของตน จึงวางแผนจะฆ่าหิ่งห้อยตาย จึงหยิบท่อนไม้ตีหิ่งห้อย หิ่งห้อยโกรธมาก จึงเปลี่ยนไฟที่ได้รับให้กลายเป็นแสงจำทำให้เสือดาวไม่สามารถลืมหิ่งห้อยได้ แล้วหิ่งห้อยบินไปที่ไกลอย่างอิสระด้วยเรื่องแสงสีน้ำเงิน

34. ทำไมลำต้นบัวเป็นสีแดง (莽麦杆为什么是红 qiaomaiganganweiheshihongde)

เสือดาวแก๊งไปทำไร่ ในระหว่างทำไร่ เสือบอกขอกลับไปทำกับข้าวก่อน เสือกลับฆ่าลูกแก๊งไปหมดและทำเป็นกับข้าวเอาไปให้แก๊งกิน แก๊งเห็นดินของลูกตนเองเป็นกับข้าวจึงร้องไห้ และแอบหนีขึ้นภูเขา และบอกว่าไอ้เสือดาวดำ กินเลือดของข้า กินเนื้อของข้า เสือรู้แล้วจึงไปตามจับแก๊ง แก๊งไปหลบหนีที่บ้านหมาป่า บอกรายละเอียดให้หมาป่าฟัง พอเสือดาวมาถึงจึงใช้หัวชนประตูบ้านหมาป่า หมาป่าโมโหมาก จึงตบตีและกัดเสือดาวตาย แก๊งบอกว่าไอ้เสือดาวฆ่าลูกข้า กินเนื้อลูกข้า ข้าก็จะกินเลือดของมันไป จึงเก็บเลือดเสือดาวใส่เข้าไปในกระบอกไม้ไผ่กลับบ้าน ในระหว่างทางกลับ แก๊งมาถึงที่ปลูกต้นบัว และได้ยินเสียงนกร้อง ตกใจทำให้กระบอกไม้ไผ่ตกลงไปที่พื้น ทำให้เลือดไหลออกมาจากกระบอกไม้ไผ่

และยอมล่าต้นบัวทจนกลายเป็นสีแดง

35. ไม้ไผ่ขี้อาย (害羞的竹子 haixiudezhuzi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ไม้ไผ่มีความหยิ่งผยองมากไม่มีใครอยู่ในสายตาตนเอง และชอบมองขึ้นไปบนท้องฟ้าอวดตัวเองเป็นสิ่งที่สูงที่สุดในโลก ไม่มีใครเทียบได้กับตัวเอง ดวงอาทิตย์รู้เรื่องนี้ จึงมาแข่งความสูงกับไม้ไผ่เพื่อสอนบทเรียนให้ไม้ไผ่ ไม้ไผ่แพ้รู้สึกอายใจ จึงก้มหน้าลง หลังจากนั้น ไม้ไผ่ไม่กล้ามองไปที่ดวงอาทิตย์อีก

36. ทำไมเผ่าว่าถึงไม่มีตัวอักษร (佉族从前为什么没有文字 wazuweihewuwenzi)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ชาวว่า ชาวฮั่น ชาวไต พี่น้องสามคนออกไปล่าสัตว์และได้สัตว์กลับมาจำนวนมาก จึงมีความคิดที่อยากบันทึกผลที่ได้มาในครั้งนี้ไว้ และคิดจะเอาอะไรมาบันทึกแล้วสะดวกเก็บ แต่คิดตั้งนานยังคิดไม่ออก แม่จึงบอกว่าให้ไปหาชายชราผู้ชาญฉลาดที่อยู่แสนไกลเพื่อขอตัวอักษร แต่กว่าจะไปถึงต้องข้ามภูเขา 99 แห่ง แม่น้ำ 99 สาย และผ่านทะเลอันกว้างใหญ่ พี่น้องสามคนจึงออกเดินทางไปหา คนโตชาวว่าได้พกพาหนังวัวหนึ่งผืนไป คนที่สองชาวไตได้พกพาผ้าขาวหนึ่งผืนไป คนที่สามชาวฮั่นได้พกพากระต่ายน้ำมันที่ฟาร์มไป ด้วยความอดทนความทุกข์ยาก ในที่สุดได้พบเจอชายชราผู้ชาญฉลาด พี่น้องสามคนจึงกราบไหว้และบอกเล่าสาเหตุที่มาในครั้งนี้ คนชราจึงบอกว่า ก่อนเรียนตัวอักษรต้องเรียนภาษาก่อน จึงสอนชาวว่าภาษาว่าและตัวอักษรว่า สอนชาวไตภาษาไตและตัวอักษรไต สอนชาวฮั่นภาษาฮั่นและอักษรฮั่น อีกไม่นานเรียนจบและได้ผลจึงลาชายชรากลับบ้าน กลับคนละทิศทาง ในระหว่างทาง ชาวว่าหิวมากและไม่มีอะไรกิน จึงนำหนังวัวที่มีตัวอักษรเขียนไว้บนนั้นออกมาและกินเข้าไปเพื่อสนองความหิว จนวันนี้ ชาวว่ามีแต่ภาษาว่าแต่ไม่มีตัวอักษรของตน ส่วนชาวไต ผงตกในระหว่างทาง ทำให้ผ้าที่เขียนตัวอักษรเปียก ยังมีบางส่วนได้เก็บไว้อยู่ จึงมีตัวอักษรไตในปัจจุบัน ส่วนชาวฮั่นมาถึงที่หมู่บ้านเล็ก ๆ เป็นครูสอนภาษาและอักษรฮั่น

37. สัตว์เลี้ยงในบ้านเป็นผู้หญิงจูงมา (家养的禽畜都是女人牵来 qinchunvrenqianlai)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า เมื่อมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ ออกมาจากน้ำเต้า จึงใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน กินผักผลไม้ด้วยกัน แต่หลัง ๆ มา จำนวนมนุษย์และสัตว์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ของกินไม่เพียงพอ มนุษย์จึงไปฟ่องร้องที่เทพเจ้า เทพเจ้าจึงอนุญาตให้มนุษย์ไปกินสัตว์บ้าง หลังจากนั้น มนุษย์เริ่มล่าสัตว์ เมื่อมนุษย์ได้นื้อสัตว์จึงเอาส่วนหนึ่งไปบูชาเทพเจ้าเพื่อเป็นการขอบคุณ สมัยนั้น ผู้คนไม่มีฝีมือที่ดีในการล่าสัตว์ เวลาล่าสัตว์ ผู้คนต้องไปหลายคนและตีสัตว์จนตาย สัตว์บางตัวหนีออกมาชนเท้าผู้หญิง ผู้หญิงจึงใช้ผ้าพันเอวมาพันสัตว์และขนกลับไปเลี้ยงที่บ้าน เวลานาน สัตว์ที่ผู้หญิงขนกลับมาเลี้ยงนั้นมีจำนวนมา หลังจากนั้นผู้หญิงจึงไม่จำเป็นต้องออกไปล่าสัตว์กับผู้ชาย แต่กลับเลี้ยงสัตว์ที่บ้านและทำงานบ้านมากกว่า หลัง ๆ มา พวกสัตว์ที่ขนกลับมาเลี้ยงอยู่ในบ้านนั้นค่อย ๆ สืบพันธุ์กันมาจนถึงทุกวันนี้ กลายเป็นสัตว์เลี้ยงในบ้าน และเมื่อมีงานแต่งงานฆ่าหมูฆ่าวัว ผู้ชายจะเอาเนื้ออร่อย ๆ ให้ผู้หญิงกินก่อน และจะฆ่าไก่ หมู วัว ทำอาหารอร่อย ๆ ให้ผู้หญิงอยู่เฟิงกินด้วย

2. นิทานมุขตลก

1. ข้าราชการพื้นเมืองสวมหมวก (土官戴帽子 tuguandaimaozi)

มีข้าราชการพื้นเมืองคนหนึ่งได้ยินว่าหนูมยากจนต่ำไท่ (达太 datai) เป็นคนฉลาดมาก แต่ไม่ยอมเชื่อ จึงไปบอกต่ำไท่ว่าถ้าต่ำไท่สามารถหลอกหรือแกล้งเขาได้สำเร็จเพียงหนึ่งครั้งภายในสามวัน ก็จะยอมว่าต่ำไท่ฉลาด แต่หากไม่สามารถทำได้ ก็จะถูกลงโทษ ในวันที่สอง มีคนฆ่าหมู ต่ำไท่จึงไปขอกระเพาะปัสสาวะหมูและเป่าลมเข้าไปเป็นตัวใหญ่ แล้วทำให้แห้ง แล้วแอบไปวางไว้ที่ชั้นล่างใกล้บันไดในบ้านข้าราชการ และแอบย้ายบันไดออก พอถึงตอนกลางคืน ต่ำไท่จึงไปตีหมูในคอกทำให้หมูร้องเสียงดังขึ้น พร้อมต่ำไท่ก็ร้องด้วยคำว่าเสือดาว เสือดาว เสือดาวมาจับกินหมู ข้าราชการได้ยินตื่นขึ้นมารีบออกจากห้องและพอจะไปเหยียบบันได ทันใดนั้น ตัวเขาคกลงไปชั้นล่าง หัวไปชนกับกระเพาะปัสสาวะหมู และสวมเข้าไปในหัวข้าราชการ ทำให้ต่ำไท่หัวเราะไม่หยุด

2. ทรายลูกเป็นไฟ (沙子着火 shazizhaohuo)

มีเด็กกำพร้าคนหนึ่งอาศัยอยู่กับวัวตัวหนึ่งตามลำพัง นายเศรษฐีรู้แล้ว อยากได้วัวเป็นของตนเอง จึงไปบอกเด็กกำพร้าว่า “วัวตัวนี้เป็นลูกของพ่อในบ้านฉัน เกิดจากพ่อในบ้านฉันนะ เธอต้องคืนให้ฉัน” คนในหมู่บ้านพากันมาโต้ตอบนายเศรษฐี แต่ไม่สำเร็จ ขณะนี้ นายเศรษฐีเห็นต่ำไท่ (达太 datai) เดินมาช้า ๆ จึงถามว่าทำไมมาช้า ต่ำไท่บอกว่าในระหว่างทางเห็นทรายลูกเป็นไฟ จึงไปดับหญ้ามาดับไฟ เลยมาช้า นายเศรษฐีแปลกใจ และตอบว่า ทรายลูกเป็นไฟได้ไง และหญ้าดับไฟได้ไง เธอนี้โง่เหลือเกิน ต่ำไท่ตอบว่า ก็ใช่ไง ทรายลูกเป็นไฟไม่ได้ และหญ้าก็ดับไฟไม่ได้ เหมือนกันแหละ ล่อคลอตลกเป็นวัวได้ไง นายเศรษฐีฟังแล้วพูดไม่ออก จึงต้องคืนวัวให้กับเด็กกำพร้า

3. ฟ้ายสว่าง (天亮了 tianliangle)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ต่ำไท่ (达太 datai) มาถึงเขตชาวไต วันหนึ่งนอนที่วัด นายเศรษฐีให้ต่ำไท่ปลุกตื่นในยามฟ้ารุ่งขึ้น เพื่อจะไปเก็บค่าเช่าตั้งแต่เช้า ในตอนกลางคืน แสงจันทร์สว่างมาก ต่ำไท่จึงไปปลุกเศรษฐีว่าฟ้ายสว่างแล้ว ตื่นได้แล้ว นายเศรษฐีตื่นขึ้นและบอกต่ำไท่ห้ามเปิดประตูให้ใครหลังที่เศรษฐีไป เมื่อเศรษฐีไปถึงหมู่บ้าน แต่เห็นทุกบ้านปิดประตูไว้อย่างไม่ตื่น และรู้ว่าฟ้ายยังไม่สว่าง จึงกลับบ้านไปเคาะประตู แต่ต่ำไท่จำคำเตือนของเศรษฐีไว้ ไม่เปิดให้ใครสักคน เศรษฐีหมดวิธี จึงต้องนอนที่หน้าบ้านทั้งคืน

4. ขุดนาปลูกฝ้าย (锄棉田 chumiantian)

ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) ต้นไม้ป่าขนาดใหญ่ถูกตัดลง ภูเขาโล่งเตียน และสภาพอากาศเลวร้ายลงเรื่อย ๆ ต่ำไท่ (达太 datai) พยายามคิดวิธีแก้ปัญหาอย่างเต็มที่ แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร วันหนึ่งเพื่อนชวนต่ำไท่ช่วยไปกำจัดวัชพืชในไร่ฝ้าย ต่ำไท่ตั้งใจแอบตัดต้นฝ้ายให้หักและเสียบลงที่ดิน เพื่อนพอใจกับผลทำงานของวันนี้มาก แต่วันรุ่งขึ้นเพื่อนมาที่ทุ่งนาและพบว่าต้นฝ้ายหล่นลงมาจำนวนมาก จึงไปหาต่ำไท่เพื่อคิดวิธีการแก้ปัญหา ต่ำไท่ทำตัวเป็นไม่รู้เรื่องและบอกเพื่อนจะนำผ้าที่

คลุมศีรษะเพื่อนไปไว้ใต้หมอนเพื่อดูว่าจะฝันถึงอะไรในคืนนี้ วันรุ่งตื่นขึ้นเพื่อนมาถามตำไท่เรื่องความฝัน ตำไท่บอกว่าฝันถึงเทพภูเขาบอกว่าเธอได้ตัดต้นไม้มากทำร้ายวังเทพภูเขา เทพเจ้ากำลังลงโทษเธอ เทพบอกว่า เธอต้องปลุกต้นไม้และต้นไม้เฝ้าร้อยชนิดบนยอดเขาเปล่า ผลฝ้ายของเธอถึงสามารถเติบโตดี เพื่อนฟังแล้วจึงทำตามทันที และตำไท่ก็รีบไปปลุกฝ้ายคืนให้เพื่อน

5. ล่าสัตว์ (打猎 dalie)

ตำไท่ (达太 datai) กับเพื่อนสามคนไปล่าสัตว์ที่ภูเขา พอเห็นสัตว์ตัวหนึ่ง ต่างคนต่างบอกว่าตนเองเชี่ยวชาญในด้านนี้ด้านนั้น ทุกคนพูดทฤษฎีเกี่ยวกับการล่าสัตว์มากมาย แต่ไม่ปฏิบัติทำสักที จนทำให้สัตว์หนีไป วันที่สองก็เหมือนกันสัตว์หนีไปต่อหน้าทั้งสามคน ทำให้ทั้งสามต้องกลับบ้านมือเปล่า วันที่สาม ตำไท่ได้ประสบการณ์ เมื่อเห็นสัตว์จึงยิงธนูออกขณะที่เพื่อนอีกสองคนกำลังพูดทฤษฎีกันอยู่ ตำไท่ได้สัตว์จึงกลับบ้านก่อนแล้ว ส่วนเพื่อนไม่ได้อะไรเลยเหมือนครั้งก่อน จึงไปถามตำไท่ ตำไท่บอกว่า การล่าสัตว์ใช้ธนู ไม่ใช่ทฤษฎี

6. การต่อสู้ (械斗 xiedou)

ที่หมู่บ้านเหยียนหลง (岩隆 yanlong) มีหัวหน้าคนหนึ่งชื่อปู่จิน (布金 bujin) พาผู้คนมาต่อสู้กับกลุ่มเผ่าอื่น วันหนึ่งปู่จินกำลังวางแผนกระตุ้นผู้คนในหมู่บ้านเกิดการต่อสู้ครั้งใหม่ ตำไท่ (达太 datai) กับเพื่อนหลายคนจึงพยายามคิดวิธีในการป้องกันไม่ให้เกิดสงคราม ตำไท่รู้ว่าปู่จินเป็นคนที่เชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ และชาววังมองว่าเมื่อออกไปทำเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะทำมาหากิน ค้าขาย หรือเยี่ยมญาติ ถ้าเห็นมีนกแก้วบินมาตรงหน้า ก็ต้องหยุดในการกระทำเรื่องนั้น ๆ มิฉะนั้น จะมีเรื่องที่ไม่ดีเกิดขึ้นมา ตำไท่กับเพื่อนจึงออกไปจับนกแก้วมาก่อน แล้วไปวางบนถนนที่กลุ่มปู่จินจะเดินผ่าน วันนั้นปู่จินพาผู้คนกำลังเดินทางไปต่อสู้ ระหว่างทาง เห็นนกแก้วอยู่ตรงหน้าถนน ผู้คนพากันหนีไปไม่กล้าเดินต่อ ปู่จินเรียกยังไงก็ไม่มีผล สุดท้ายตกจากหลังม้าตาย

7. สุนัขคลอดหมูน้อย (狗生小猪 goushengxiaozhu)

มีผู้ยากจนคนหนึ่งอาศัยอยู่กับวัวตัวหนึ่งตามลำพัง นายเศรษฐีรู้แล้ว อยากได้วัวเป็นของตนเอง จึงไปบอกคนยากจนว่า “วัวตัวนี้เป็นลูกของม้าในบ้านฉัน เกิดจากม้าในบ้านฉันนะ เธอต้องคืนให้ฉัน” ผู้คนสื่ปากของนายเศรษฐีไม่ได้ ขณะนี้ ตำไท่ (达太 datai) เดินมาบอกนายเศรษฐีว่า “ยินดีด้วยนะ ได้ยินว่าสุนัขที่บ้านคุณคลอดลูกเป็นหมูน้อยได้หลายตัว” นายเศรษฐีฟังแล้วแปลกใจตอบว่า “สุนัขที่บ้านฉันคลอดลูกได้หลายตัว แต่เป็นสุนัขน้อยนะ เป็นหมูน้อยได้อย่างไรละ” ตำไท่ตอบว่า ก็ใช่ไง หมากคลอดลูกเป็นหมูไม่ได้ เหมือนกันแหละ ม้าคลอดลูกเป็นวัวได้ไง นายเศรษฐีฟังแล้วพูดไม่ออกแอบหนีไป

8. นายเศรษฐีร้องไห้ (大官哭了 daquan kule)

มีหนุ่มชาววังคนหนึ่งชื่อเหยียนเจียงเฟียน (岩江片 yanjiangpian) ฉลาดมาก มักใช้สติปัญญาแก่งพวกนายเศรษฐีทำให้พวกนายเศรษฐีลำบากใจมาก วันหนึ่ง เหยียนเจียงเฟียนชวนนายเศรษฐีไปจับปลาที่แม่น้ำ ในระหว่างทางกลับ เหยียนเจียงเฟียนกลับไปก่อนด้วยเหตุผลว่ามีธุระด่วน พอถึงบ้าน

จึงไปบอกเมียของนายเศรษฐีว่านายเศรษฐีจมน้ำตาย ต้องการรื้อบ้านประตูไปยกศพกลับ เมียฟังแล้วร้องไห้เสียงดัง เหียนเจียงเพี้ยนยกบานประตูกลับตามทางเดิมและเจอนายเศรษฐี นายเศรษฐีจึงถามว่าเกิดอะไรขึ้น เหียนเจียงเพี้ยนตอบว่าที่บ้านเธอเกิดไฟไหม้ใหญ่ นี่บ้านประตูที่ฉันสามารถเอาออกมาได้ จึงรีบมาบอกเธอ นายเศรษฐีฟังแล้วรีบวิ่งกลับบ้าน ถึงบ้านแล้วถึงรู้ว่าโดนเหียนเจียงเพี้ยนแกล้งหลอก

9. ไล่ล่ากวางแดง (追马鹿 zhūmǎlù)

วันหนึ่งเหียนเจียงเพี้ยน (岩江片 yánjiāngpiàn) ไปเยี่ยมเมล็ดข้าวฟ่างจากพ่อตาเศรษฐี ผู้ขี้เหนียว และได้เมล็ดที่ไม่ดี ขณะที่ไปบ้านพ่อตานั้นพ่อตากำลังกินข้าว พ่อตาเห็นแล้วรีบซ่อนเนื้อไว้ เอาเต้าหู้มาวางบนโต๊ะ เหียนเจียงเพี้ยนเห็นแล้วไม่ได้พูดอะไร ไม่นานทั้งสองไปล่ากวางแดงที่ภูเขา และตกลงกันว่าเหียนเจียงเพี้ยนไปไล่ด้านหลัง พ่อตาไปไล่ด้านหน้า แต่เหียนเจียงเพี้ยนแอบไปนอนอยู่ใต้ต้นไม้แล้ว เมื่อเห็นมดในต้นไม้ จึงร้องว่า “ขึ้นไปแล้วขึ้นไปแล้ว” พ่อตาฟังแล้วก็รีบวิ่งขึ้นตามภูเขา อีกสักครู่หนึ่ง เหียนเจียงเพี้ยนก็ร้องว่า “ลงมาแล้วลงมาแล้ว” พ่อตาจึงรีบวิ่งลงไปภูเขาและเห็นหนุมกำลังนอนอยู่ใต้ต้นไม้เย็นสบาย จึงโมโหมาก เหียนเจียงเพี้ยนจึงตอบด้วยใจเย็น ๆ ว่า “เมล็ดเสียเป็นเมล็ดดี เต้าหู้เป็นเนื้อ มดเป็นกวางแดง” พ่อตาฟังแล้วรู้สึกละอายใจ พูดไม่ออก

10. ตีแมลงวัน (打苍蝇 dācāngyīng)

วันหนึ่งหนุมเหียนเจียงเพี้ยน (岩江片 yánjiāngpiàn) ไปบ้านนายเศรษฐี พ่อตายนายเศรษฐี กำลังจะไปทำธุระที่ข้างนอก จึงให้ชายหนุมเฝ้าบ้านเฝ้าเนื้อไว้ หลังจากที่นายออกจากบ้าน หนุมจึงกินเนื้อให้หมดแล้ว และจับแมลงวันมาจำนวนมากใส่เข้าไปในถังที่ใส่เนื้อ เมื่อนายกลับถามเรื่องเนื้อ ชายหนุมตอบว่าเนื้อถูกแมลงวันกินไปหมดแล้ว นายจึงไปดูถังที่เก็บเนื้อเห็นเนื้อถูกกินหมดเลย นายโมโหไปตีแมลงวัน และให้หนุมช่วยกันตีด้วย แมลงวันบินไปที่ไหนก็ตบแรง ๆ ที่นั่น สุดท้ายแมลงวันบินไปที่ตัวนายเศรษฐี หนุมเห็นแล้วตบนายหนักจนทำให้นายเป็นลม

11. ปลุกพืช (种地 zhòngdì)

หนุมเหียนเจียงเพี้ยน (岩江片 yánjiāngpiàn) ไม่เพียงแต่สามารถแกล้งหลอกพวกนายเศรษฐี พวกข้าราชการพื้นเมืองได้ ยังกล้าแกล้งพวกภูตผีปีศาจ วันหนึ่ง หนุมกับพวกผีร่วมมือกันปลุกพืชผล และฝ่ายใดอยากได้ส่วนใดของพืชผลต้องตกลงกันไว้ก่อน โดยพืชผลแบ่งเป็นสามส่วน ได้แก่ ยอดต้นพืช กิ่งก้านและราก ปีที่หนึ่ง หนุมถามพวกผีว่าอยากได้ส่วนไหน พวกผีตอบอยากได้กิ่งก้าน จึงในปีนั้นพวกเขาปลูกเผือก และพวกผีถึงรู้ว่ารากอร่อยกว่ากิ่งก้าน ปีที่สอง พวกผีจึงบอกว่าอยากได้ราก จึงในปีนั้นพวกเขาปลูกข้าวฟ่าง จากนั้นพวกผีถึงรู้ว่ายอดอร่อยกว่าราก ในปีต่อไป พวกผีรู้ว่าโดนชายหนุมหลอก จึงไม่ยอมร่วมมือการปลูก และแบ่งที่ดินไว้เป็นสองส่วน ชายหนุมใช้วิธีให้พวกผีหยิบก้อนหินออกจากที่ดินของตนเอง และนำขี้วัวขี้หมูมาทิ้งในที่ดินของตนเอง และปีนั้นพืชผลเติบโตดีมาก

12. แลกไข่ม้า (换马蛋 huanmadan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า หลังจากที่นายเศรษฐีได้ซื้อม้าตัวใหญ่ให้ลูกชาย ลูกชายจึงขี่ม้าวิ่งไปวิ่งมาในหมู่บ้าน ทำให้หมู่บ้านวุ่นวายมาก ผู้คนเกลียดเขามาก หมู่เหียนชาน (岩坎 yankan) ตัดสินจะหาโอกาสมาลงโทษลูกนายเศรษฐี วันหนึ่งลูกนายเศรษฐีขี่ม้าออกมาอีกแล้ว พบเหียนชานขี่ฟักทองลูกใหญ่ที่ถนน จึงไปถามว่าทำไมขี่ฟักทอง เหียนชานตอบไม่ใช่ฟักทอง แต่เป็นไข่ม้าที่ซื้อไม่นาน และวิ่งเร็วกว่าม้าด้วย ลูกนายเศรษฐีไม่เชื่อจึงเสนอแข่งวิ่งกัน พอถึงที่ลูกนายไม่เห็น เหียนชานอ้อมฟักทองวิ่งไปที่ทางลัดและมาถึงจุดปลายทางเสียก่อนแล้ว ลูกนายเศรษฐีเห็นแล้ว จึงไม่น่าเชื่อและเสนอเอาม้าของตนเองไปแลกกับไข่ม้าของเหียนชาน เหียนชานได้ม้าวิ่งกลับไปก่อนแล้ว ส่วนลูกนายเศรษฐีขี่ฟักทอง และทำให้ฟักทองกลิ้งลงไปที่ภูเขาแล้ว

13. กิ่งไม้วิเศษ (神棍 shengun)

ปีหนึ่ง ผู้คนในหมู่บ้านมีความอดอยาก กินไม่อิ่ม แต่ในบ้านนายเศรษฐีมีเนื้อไก่ หมู กินไม่หมดทุกมื้อ เหียนชาน (岩坎 yankan) อยากช่วยผู้คนในหมู่บ้าน จึงขโมยไก่ของบ้านแบ่งเป็นสองส่วน ห่อไว้ในใบตอง และไปฝังไว้ที่หน้าระเบียงบ้านเศรษฐี วันที่สอง นายเศรษฐีออกมากินข้าวที่ระเบียง และเห็นเหียนชานถือไม้ชิ้นหนึ่งเคาะพื้นแล้วก็ไปหยิบอะไรบางอย่าง นายเศรษฐีเห็นแล้วจึงลงไปถามและเห็นเหียนชานก็ไปเก็บเนื้อไก่จากจุดที่ไม้เคาะเมื่อคืนนี้ จึงถามว่า “นี่คืออะไร ดีจังเลย” เหียนชานตอบว่าเป็นไม้วิเศษของเทพเจ้าหม้อเหว่ย (莫伟 mowei) นายเศรษฐีฟังแล้วจึงอยากได้ และตกลงเอาข้าวฟ่างหกร้อยถังมาแลกไม้ชิ้นนี้ เหียนชานได้ข้าวฟ่างแล้วจึงไปแบ่งให้ผู้คนในหมู่บ้าน

14. เดิมพันวัว (赌牛 duniu)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นายเศรษฐีโดนเหียนชาน (岩坎 yankan) แกล้งหลายครั้ง จึงตัดสินใจจะหาโอกาสทำให้เหียนชานเสียหน้า จึงเสนอว่าหากเหียนชานสามารถยิงธนูเข้าไปที่ก้อนหิน ก็จะยอมให้วัวตัวหนึ่ง เหียนชานจึงแอบติดกาวไว้ที่หัวธนูและยิงออกไปที่ก้อนหิน ธนูจึงยึดติดไว้ที่ก้อนหินแน่น นายเศรษฐีไม่ยอมแพ้ จึงบอกว่าถ้าเหียนชานสามารถหลอกเขาให้ได้สักครั้งหนึ่งก็ยอมเอาวัวให้ เหียนชานตอบว่าเรื่องหลอกเธอเป็นเรื่องเล็ก แต่เมื่อที่ตอนที่มาฉันเห็นบ้านเธอไฟไหม้ใหญ่ แต่ฉันเร่งรีบมาที่นี่ไม่ยอมทำให้เธอรอนานจึงไม่ได้ไปช่วยดับไฟ นายเศรษฐีฟังแล้วรีบพาเหียนชานกลับบ้าน เมื่อถึงบ้านจึงรู้ว่าโดนหลอก จึงบอกให้เหียนชานไปจูงวัวหนึ่งตัวที่คอกวัว

15. ขโมยกางเกง (偷裤子 toukuzi)

นายเศรษฐีใส่กางเกงใหม่พบเจอหนุ่มเหียนชาน (岩坎 yankan) และบอกเหียนชานว่าหากเหียนชานสามารถขโมยกางเกงให้ได้ ก็จะนำกางเกงให้เหียนชานไปเลย นายเศรษฐีจึงใส่กางเกงตัวนั้นนอนและคิดว่ายังไงเหียนชานไม่มีทางขโมยไปได้ คืนหนึ่ง นายเศรษฐีนอนหลับเหียนชานแอบมาถึงข้างเตียงแล้วใส่เนื้อกล้วยเข้าไปในกางเกง ไม่นานนายเศรษฐีตื่นขึ้น รู้สึกกางเกงขึ้น ๆ นึกว่าตนเองขี้แตก จึงถอดกางเกงออกแล้วนอนต่อ ส่วนเหียนชานจึงหยิบกางเกงออกไปก่อนแล้ว

16. สอนทักษะ (教本事 jiaobenshi)

ลูกนายเศรษฐีอีกฉาบความฉลาดของเหยียนชาน (岩坎 yankan) จึงนำเงินทองมาขอให้สอนทักษะต่าง ๆ เหยียนชานบอกว่าถ้าอยากเรียนก็ต้องมีความอดทน จึงชี้ถุงใหญ่ให้ลูกนายเศรษฐีว่า ทักษะต่าง ๆ ของฉันอยู่ในถุง เธอเข้าไปหยิบได้เลย ลูกนายจึงเข้าไปในถุง เหยียนชานจึงรับนำเชือกมาผูกถุงไว้แล้วนำถุงไปแขวนไว้ที่ต้นไม้ใหญ่ และตีถุงด้วยไม้ ไม่นานถึงปล่อยเขาออก และบอกคำชื่นชมว่าเป็นเด็กที่มีความอดทน ให้พรุ่งนี้มาเรียนต่อ ลูกนายเศรษฐีเจ็บปวดมากจึงบอกว่าไม่ไหวแล้วพรุ่งนี้คงไม่มา จึงเดินกะเผลกกลับบ้านแล้ว

17. ม้าที่ทำเงิน (会刷银子的马 huieyinzidema)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า เหยียนชาน (岩坎 yankan) มีม้าสีขาวยาวตัวหนึ่งแก่มากแล้ว ชายไม่ออกสักรี่ วันหนึ่งเหยียนชานเห็นนายเศรษฐีเดินมา จึงรีบรอยเหรียญเงินหนึ่งกำมือไว้ใต้ตุ่มม้า และก้มลงไปเก็บ นายเศรษฐีเห็นแล้วจึงถามว่านี่ทำอะไร เหยียนชานตอบว่ากำลังเก็บเงินที่ม้าซื้อออกมา นายเศรษฐีเห็นแล้วจึงอยากได้ม้าตัวนี้ จึงยอมออกเงินห้าร้อยตำลึงซื้อม้าตัวนี้และขี่กลับบ้าน ส่วนเหยียนชานได้เงินจึงไปทำธุรกิจแล้ว

18. ทำธุรกิจ (做生意 zuoshengyi)

นานมาแล้ว นายเศรษฐีรวยมากแต่รู้สึกยังไม่พอ จึงให้ลูกชายไปทำธุรกิจพร้อมกับม้าตัวใหญ่สามตัวออกเดินทางด้วยกัน ในระหว่างทาง ลูกชายเจอคนขี่ลาคนหนึ่ง จึงเสนอว่าอยากนำม้าสามตัวนี้ไปแลกกับลาสี่ตัว และคิดว่าตนเองได้กำไรมากแล้ว จึงเดินทางต่อและเจอผู้ที่เลี้ยงกระต่าย จึงเสนอว่าอยากนำลาสี่ตัวนี้มาแลกกับกระต่ายห้าตัว และเดินต่อเจอผู้ที่ขายเตงโม จึงนำกระต่ายห้าตัวมาแลกเตงโมหกลูก แล้วเดินต่อร้อนมาก ๆ เจอผู้ขายร่ม จึงนำเตงโมหกลูกมาแลกกับร่ม ซึ่งตนเองคิดว่าได้กำไรมาก ๆ กลับบ้านถูกพ่อตำหนิอย่างรุนแรง

19. เสาคู่วัว (拴牛桩 qiangniuzhuang)

มีเด็กกำพร้าคนหนึ่งไม่มีอะไรกิน จึงนำเสาคู่วัวไปขายที่ตลาด ลูกนายเศรษฐีเห็นแล้วคิดว่าเป็นของดีอะไรสักอย่าง จึงสั่งให้คนใช้ในบ้านไปปล้นมาให้พ่อแม่ดู พ่อเห็นแล้วด่าว่า “อ้ายคนโง่ รีบทิ้งมันไป ซี้วัว همینจะตาย” ลูกชายฟังแล้วรีบสับตอกปาใส่หัวแม่จนตายขณะที่แม่กำลังเข้าบ้าน พ่อเห็นแล้วยังโมโหมาก จึงนำเสาคู่วัวตบตีลูกจนตาย และนายเศรษฐีเป็นลมไปด้วย

20. ไล่จับแก้ง (抓麋子 zhuajizi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า นายเศรษฐีอยากกินเนื้อแก้ง จึงให้ลูกชายออกไปจับแก้ง แต่ไม่ได้แก้งกลับมาสักตัว จึงให้น้องชายไปกับน้ำไปจับด้วยกัน และบอกว่าน้ำทำอะไร ให้น้องทำตาม น้ำวิ่งไปที่ข้างหน้าวิ่งเร็วมากทำให้นิ้วเท้าโดนหินและมีเลือดออก น้องชายเห็นแล้วจึงทำตามทำให้นิ้วเท้าตนเองมีเลือดออก ไม่นานลมพัดมามีเมฆทรายเข้าตาน้ำ จนลืมตาไม่ได้ จึงให้น้องมาเป่าลมให้ น้องเห็นแล้วทำตามน้ำและให้น้ำมาเป่าลมให้ตาของตนเอง น้ำโมโหตบตีน้อง น้องก็ตบตีน้ำกลับ ตบตีกันจนถึงบ้าน

พี่ชายเศรษฐีเห็นแล้วจึงถามสาเหตุและถอนหายใจยาว ๆ

21. เงินของนายเศรษฐีหนีไปแล้ว (朱米的银子逃走了 zhumideyin zitaouzoule)

นานมาแล้ว มีเศรษฐีคนหนึ่งรักเงินเหมือนชีวิต แต่เป็นคนขี้เหนียว มีลูกจ้างสองคนในบ้าน ชื่อเหยียนหลง (岩朗 yanlang) กับเหยียนหลง (岩隆 yanlong) สองคนไม่ได้ค่าจ้างจากนาย จึงตัดสินใจไปแกล้งนาย ตอนกลางคืน ทั้งสองมาถึงที่ล้างเก็บเงินทองของนาย เห็นมีผู้เฝ้าลี้ภัยอยู่สองคน จึงจับهماทิ้งไว้ที่นอนคนเฝ้า สองคนเฝ้าโดนหากัดนอนไม่สบายจึงไปนอนที่อื่น เหยียนหลงกับเหยียนหลงจึงแอบไปทำให้ตัวลี้ภัยมีเสียงขึ้นมา คนเฝ้าได้ยินจึงมาดูและกังวลถูกจะถูหนุกัดไป เพื่อให้มันใจจึงไปดูถูกูแจที่แขวนไว้บนผนัง เห็นถูกูแจยังอยู่ถึงไปนอน เหยียนหลงกับเหยียนหลงจึงไปแอบหยิบถูกูแจมาเปิดล้าง และเก็บเงินทองไปหมดและนำแมวตัวหนึ่งลี้ภัยไว้ในลัง เสียงในลังดังขึ้น แต่คนเฝ้าสองคนเห็นถูกูแจยังอยู่จึงกลับไป วันต่อมา นายเศรษฐีมาเปิดล้าง เงินทองหายหมด แมวหนีไปแล้ว

22. จาม (打喷嚏 dapenti)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า หนีจาย (尼裁 nizai) เป็นผู้ที่เรียบง่ายและซื่อสัตย์ วันหนึ่งไปเยี่ยมญาติแดนไกลกับเพื่อน ในทางกลับ เพื่อนจามและบอกว่าการจามหมายถึงคนในบ้านคิดถึง หนีจายไม่ได้จามจึงไม่ตั้งใจเมื่อถึงที่บ้านจึงถามเมียว่าทำไมไม่คิดถึงเขา หลายเดือนผ่านไป หนีจายออกไปซื้อกระดูกใหญ่ ภรรยาจึงนำพริกแห้งชิ้นหนึ่งซ่อนไว้ในมุมเสื้อหนีจาย ตอนเขากลับอากาศร้อนมาก หนีจายได้แบกกระดูกใหญ่หนักและมีเหงื่อออก จึงใช้มุมเสื้อมาเช็ดเหงื่อ ทันทีนั้น หนีจายเริ่มจามไม่หยุด และทำให้กระดูกกระโดดและแตกทันที หนีจายกลับบ้านจึงตำเมียบคิดถึงเขาไม่เหมาะกับกาลเทศะเลย

23. พ่อลูกกินเนื้อ (父子吃肉 fuzichirou)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีพ่อลูกสองคนอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนึ่ง วันหนึ่ง พ่อลูกกินข้าวพร้อมกัน และแบ่งเนื้อกินกิน แบ่งเป็นสองส่วน ส่วนที่มากเป็นของพ่อ ส่วนที่น้อยเป็นของลูก ลูกแปลกใจจึงถามพ่อทำไมตนเองได้เป็นส่วนน้อย พ่อตอบว่า ลูกยังเด็ก ยังมีเวลาอีกนานมากกินเนื้อ พ่อแก่แล้วมีเวลากินเนื้อไม่นานแล้ว อีกวันหนึ่ง เด็กต้องออกไปต้อนวัวที่ภูเขา จึงต้อนลูกวัวไว้ในคอก และไล่เฉพาแม่วัวออก ทำให้ลูกวัวหิวจนกัดราวคอกเสียหาย พ่อโกรธดุลูกว่าเกียจคร้าน ลูกชายตอบว่าลูกวัวยังเด็กและมีเวลานานที่จะกิน แต่แม่วัวแก่แล้วมีเวลากินได้ไม่นานแล้ว ควรให้แม่วัวกินมากขึ้นในตอนนี พ่อฟังแล้วพูดไม่ออก

24. ช่วยล่อชนช้า (帮骡驮谷 banluotuogu)

นานมาแล้ว มีผู้ชายคนหนึ่งไล่ล่อตัวหนึ่งเดินทางกลับบ้าน ล่อแบกข้าวฟ่างสามถุงหนักมาก จนเดินขึ้นภูเขาไม่ไหว คนนั้นจึงช่วยล่อแบกถุงหนึ่ง แล้วขึ้นหลังล่อขี่ล่อขึ้นภูเขา แต่ยังไม่ล่อก็เดินไม่เร็วและรู้สึกเหนื่อยมาก จึงด่าล่อว่า ฉันได้ช่วยแบกถุงหนึ่งแล้วนะ แกนี่ไม่ได้เรื่องจริง ๆ

25. น้ำไม่หวาน (水不甜了 shuibu tianle)

ที่หมู่บ้านหลายก่ง (来巩 laigong) มีหนุ่มคนหนึ่งชื่อเหยียนไชว้ (岩块 yankuai) เป็นคนที่ทำอะไรไม่คิดไม่ใช้สติปัญญา ไม่มีหญิงสาวคนใดยอมแต่งงานกับเขา โชคดีที่มีหญิงสาวคนหนึ่งจากหมู่บ้านอื่นยอมแต่งงานกับเขา และพ่อตาในอนาคตส่งข่าวมาว่าจะพาลูกสาวมาที่บ้านเหยียนไชว้ วันนั้น ชายหนุ่มดีใจมาก ก่อนที่พ่อตามา ชายหนุ่มจึงไปขอเหล่าที่บ้านพี่สาวเพื่อต้อนรับพ่อตา ตอนขากลับ ชายหนุ่มหิวมากจึงไปเก็บลูกมะกอกกิน จากนั้นหิวน้ำขึ้น จึงไปดื่มน้ำที่สระน้ำในระหว่างทาง แปลกมาก พอดื่มเข้าไป น้ำหวานและอร่อยชื่อใจมาก จึงคิดว่าดีกว่าเหล่าที่แยกจากที่บ้านพี่สาว จึงเทเหล่าของบ้านพี่สาวออก และตักน้ำลงไปในถังและแบกกลับบ้านด้วยอารมณ์ดีให้พ่อตาดื่ม เมื่อพ่อตาดื่มแล้วสามคำ จึงโมโหมาก และพาลูกสาวกลับบ้านไปแล้ว

26. สามพี่น้องสู้หมูป่า (三兄弟打野猪 sanxiongdidayezhu)

ที่หมู่บ้านชาววัามีพี่น้องสามคน ร่างใหญ่แข็งแรง มีกำลังมาก แต่เป็นคนที่ไม่นิยมเรียนทักษะต่าง ๆ กับผู้อื่น เมื่อผู้เฒ่าผู้แก่จะสอนประสบการณ์ทั้งการทำงานการเกษตร การป้องกันสัตว์ร้าย ต่าง ๆ ให้ ทั้งสามไม่เต็มใจที่จะเรียนรู้ และคิดว่าตนเองมีกำลังมากก็สามารถทำได้ทุกอย่างแล้ว ไม่จำเป็นต้องเรียนอะไรอย่างอื่นมากมาย ปีหนึ่ง มีหมูป่าเข้ามาทำร้ายพืชผล ผู้คนหมู่บ้านจึงพากันไปเฝ้าดู มีแต่พี่น้องสามคนนี่ไม่รู้จะทำอย่างไรถึงปีนรอกที่บ้านอย่างเดียว ตอนกลางคืน เสียงหมูป่าดังขึ้น ทั้งสามคนออกไปดู เห็นหมูป่าตัวใหญ่หนักห้าร้อยกิโลกำลังทำร้ายพืชผล ทั้งสามเจรจากันนานว่าควรยิงหรือไม่ควรยิง คนหนึ่งบอกว่าไม่ควร คนหนึ่งบอกว่าควร สุดท้ายทั้งสามคนยิงพร้อมกันแต่ไม่โดนหมูป่า กลับทำให้หมูป่าดุร้ายและวิ่งมาหาทั้งสามคน ทั้งสามไม่ทันยิงอีก จึงทิ้งปืนรีบหนีป็นขั้นต้นไม้ แต่ต้นไม้เล็กรับน้ำหนักทั้งสามคนไม่ได้ ต้นไม้หักทั้งสามคนจึงตกลงมาที่ตรงหน้าหมูป่าพอดี

27. เหยียนช่านผู้ขี้เกียจ (懒人岩坎 lanrenyankan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า หนุ่มชาววัาชื่อเหยียนช่าน (岩坎 yankan) เป็นผู้ขี้เกียจ วันหนึ่ง หนุ่มเหยียนช่านอยากกินมะม่วง แต่ขี้เกียจยื่นมือออกไปเก็บ จึงไปนอนที่ใต้ต้นมะม่วงและรอมะม่วงตกลงเข้าไปในปาก พอลมพัดมา มะม่วงตกลงมาโดนหัวเหยียนช่าน ทำให้มีรอยกระแตกขนาดใหญ่หลายจุด ทั้งวันหนุ่มไม่ได้มะม่วงกิน เหยียนช่านจึงต้องเกาหัวกลับบ้าน

28. คนตาบอดกับคนเป็นอัมพาต (瞎子和瘫子 xiazihetanzi)

นานมาแล้ว มีคนตาบอดคนหนึ่งอาศัยอยู่ในเทือกเขาอาหว่า เขาอยากไปหาหมอพื้นบ้านเพื่อรักษาตา แต่มองไม่เห็นทางจึงไปไม่สำเร็จสักที อีกหมู่บ้านหนึ่งมีคนเป็นอัมพาตคนหนึ่งก็อยากไปหาหมอพื้นบ้าน แต่เดินไม่ได้จึงไม่สำเร็จ วันหนึ่ง คนตาบอดกับคนอัมพาตพบกัน จึงช่วยเหลือกันพากันไปหาหมอ หมอรักษาไม่หาย จึงให้สองคนกลับบ้าน และบอกว่า ถ้าจะให้หมอเห็นได้และเดินได้ คุณสองคนต้องไปจับบงกระจกน้อยมาเป็นส่วนประกอบของยา สองคนจึงทำตามที่หมอบอกไว้ในระหว่างทาง คนอัมพาตเห็นมีรังนกอยู่บนต้นไม้ จึงบอกให้คนตาบอดขึ้นไปจับบง ขณะคนตาบอด

ไปจับ คนอัมพาตตะโกนว่า “งู งู งู” คนตาบอดตกใจมาก ลืมตาขึ้นทันที จึงสะบัดมือแรง ๆ ให้งูหลุดจากมือ งูก็ตกอยู่บนร่างของคนที่เป็นอัมพาต คนอัมพาตตกใจจึงลุกขึ้นวิ่งหนีไปทันที จากนั้นคนตาบอดมองเห็นได้แล้ว คนเป็นอัมพาตก็เดินได้ปกติ

29. โจมตีราชาแห่งนรก (打死阎王 dasiyanwang)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า พวกทหารผีในนรกออกมากินพืชผล และเห็นบ้านเหยียนเจียงเพียน (岩江片 yanjiangpian) ปิดอยู่ จึงไปแอบดู และพบว่าหนุ่มกำลังกินอาหารอร่อย ๆ อยู่ พวกผีอยากกินอาหารอร่อยของหนุ่มเหยียนเจียงเพียนจึงใช้วิธีต่าง ๆ มาหลอกเหยียนเจียงเพียน แต่ไม่ได้ผล จึงไปฟ้องร้องที่ราชาแห่งนรก ราชาฟังแล้วโมโหมากตัดสินใจมาจับเหยียนเจียงเพียนเอง และสั่งให้ทหารพวกผีรอดตีเหยียนเจียงเพียนให้ตาย เหยียนเจียงเพียนรู้แล้วชี้แกะมาเจอราชาในทางลัด ราชาแปลกใจทำไมชี้แกะไม่ชี้ม้า เหยียนเจียงเพียนบอกว่าแกะวิ่งเร็วกว่าม้า ราชาไม่เชื่อจึงแข่งขันกับเหยียนเจียงเพียนมาถึงที่ราชาไม่เห็น เหยียนเจียงเพียนจึงลงจากหลังแกะและอุ้มแกะด้วยสูกำลังและวิ่งมาถึงจุดปลายทางก่อนแล้ว ราชาจึงเชื่อและอยากเอาม้ามาแลกแกะ และแลกเปลี่ยนจากเหยียนเจียงเพียน พอมาถึงที่ประตูที่มีพวกทหารผีเฝ้าอยู่ พวกผีจึงพากันไปตีราชาจนตาย

3. นิทานสัตว์

1. เสือขี้ไม้ (骄傲的老虎 jiaoaodelaohu)

กาลครั้งหนึ่ง ตัวลั่นกำลังขุดหลุมสร้างบ้าน เสือเดินผ่านจึงสั่งให้ตัวลั่นไปหาอะไรให้เสือกิน ตัวลั่นบอกว่า “ฝนจะตก ข้ากำลังยุ่งกับการสร้างบ้าน ไม่มีเวลาหาอาหาร” เสือตะโกนบอกว่าถ้าเจ้าไม่หาอะไรมาให้ข้ากิน ข้าก็จะกินตัวเจ้า ตัวลั่นตอบว่ามีสุภาชีวิตโบราณของชาวว่าว่า “ใครอยากกินคนอื่นก็จะโดนคนอื่นกินด้วย” เสือฟังแล้วตะโกนตอบว่า ข้าคือราชาแห่งขุนเขาแห่งนี้ ไม่มีใครกล้าแตะต้องข้า ตัวลั่นรู้ว่าเสือไม่ฟังเหตุผลใด ๆ และมองเห็นมีคนกำลังปลุกข้าวที่นาใต้เนินเขา จึงบอกเสือว่า ดูสิ ชาวนากำลังทำอาหารอยู่ ถ้าเจ้าหิวก็ไปหากินเถอะ เสือรู้สึกเหนื่อยไม่อยากเดิน จึงสั่งให้ตัวลั่นไปเก็บอาหารมา ตัวลั่นเป็นสัตว์ที่ฉลาดมากแนะนำให้เสือใช้วิธีการกลิ้งลงไปตามทางลาดเพื่อรับอาหาร จะได้ไม่รู้สึกเมื่อย และคนที่พื้นราบก็จะกลัวเจ้ามาก เสือฟังแล้วจึงสั่งให้ตัวลั่นกลิ้งลงไปตามทางลาดก่อนและเสือก็กลิ้งลงไปตาม ชาวนาเห็นมีเสือมาจึงพากันมาตีเสือ

2. กบกับเสือแข่งวิ่ง (青蛙和老虎赛跑 qingwahelaohusaipao)

วันหนึ่ง กบร้องเพลงอยู่สบาย ๆ เสือที่เยอหยิ่งได้ยินจึงมาไล่กบไป กบเสนอการแข่งขันหากแพ้จึงจะยอมออก กบกลับบ้านก็เริ่มหาเพื่อนรอบตัวมาเจรจาหาวิธีเอาชนะเสือ ถึงวันแข่งขัน กบบอกเสือว่าเมื่อเดินไปสักพักก็เรียกกบครั้งหนึ่ง หากไม่ได้ยินเสียงตอบของกบก็แสดงว่า กบอยู่หลังเสือมากแล้ว เสือนั่นใจในตนเองและไม่สนใจกบ จึงไปนอนใต้ต้นไม้และบอกกบว่าให้กบเดินไปก่อน กบให้เพื่อนแต่ละตัวไปรออยู่ที่ระหว่างทาง พอเสือตื่นขึ้นจึงเริ่มไปตามกบ พอมาถึงระยะหนึ่งก็เรียกชื่อกบ และกบก็ตอบกลับด้วย เสือได้ยินเสียงกบจึงคิดว่ากบอยู่หน้าตนเองแล้ว จึงรีบเดินทาง

พอไปถึงอีกกระษะหนึ่งก็เรียกกบอีก กบที่รออยู่ไว้ก่อนหน้าก็ตอบรับด้วย ทำให้เสือเร่งรีบวิ่ง แต่กบยังงังก็อยู่ข้างหน้าตนเอง เสือตกใจแต่ไม่อยากเสียหน้าแพ้กบ กบจึงแอบหนีไปก่อนแล้ว

3. เสือเดินคันทนา (老虎走田埂 laohuzoutiangeng)

กาลครั้งหนึ่ง ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) มีทิวทัศน์สวยงาม แต่สัตว์ทั้งปวงไม่สามารถผลิตเพลินได้อย่างมีความสุข เพราะเสือบนภูเขาเป็นสัตว์หยิงโยส และรังแกสัตว์อื่น สัตว์ในป่าจึงหารือกันและแนะนำให้หอยนาออกมาลงโทษเสือน่าร้าย วันหนึ่ง เสืออิมท้องแล้วนอนอยู่ข้างถนน หอยนาพบเสือนอนหลับในระหว่างทางกลับบ้าน จึงไปเขย่าเสือให้ตื่น เสือโกรธมากที่ถูกเขย่าตื่นมา จึงบอกหอยนาว่า ข้าเป็นราชาของภูเขานี้และไม่มีใครในภูเขานี้กล้าแตะต้องข้า หอยนาตอบว่า เจ้ามีความสามารถเพียงในเรื่องรังแกสัตว์ตัวเล็กกว่าเจ้าได้เท่านั้น ปรากฏว่า เสือฟังแล้วต้องการจะแข่งกับหอยนาเพื่อพิสูจน์ตนเองว่าตนเองเก่งที่สุด ทั้งสองจึงแข่งขันการเดินทางคันทนา เสือบอกว่าหากหอยแพ้กก็เหยียบหอยให้ตายทันที เมื่อเสือนอกเดินทางไปแล้ว ก็ไม่เห็นตัวหอยแล้วและคิดว่าหอยล่าหลังตัวเองมาก แต่ปรากฏว่าเสียงหอยดังขึ้นมาทันทีในข้างหน้าเสือ เสือตกใจจึงรีบวิ่งไปข้างหน้า แต่สักพักเสียงหอยก็ดังขึ้นมาจากข้างหน้า เสือเสียหน้า ไม่กล้าเอาเปรียบสัตว์อื่นอีก

4. เสียงหอยหิน (石蚌的声音 shibangdeshengyin)

กาลครั้งหนึ่ง ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) เสือที่เยื่อหยิ่งกำลังพาลูกเสือนอกมาชมวิวและสอนลูกเสือน่าเสียงของเสือดังที่สุดในโลก สัตว์อื่น ๆ ได้ยินแล้วจะหนีทันที หลังจากนั้น ลูกเสือน่าจึงใช้เสียงมาขู่สัตว์อื่น ไม่นาน ถึงหน้าร้อนเสือน่าพาลูกเสือน่ามากินน้ำ พอสัมผัสกับน้ำ มีเสียงออกมากจากน้ำ เสือตกใจเคยได้ยินเสียงจากบนฟ้าจากที่ต่าง ๆ แต่ยังไม่เคยได้ยินเสียงอู้อี้เช่นนี้มาจากน้ำมาก่อน จึงไม่กล้ากินน้ำ หอยหินเห็นแล้วอยากแกล้งเสือ จึงกระโดดออกมาหัวเราะเสือน่าไม่สามารถกินน้ำอร่อยในวันนี้ได้แน่นอน เสือเห็นหอยหินที่เล็ก ๆ ตัวหนึ่ง จึงตะโกนใส่หอย และยื่นดินออกอยากเหยียบหอยตาย แต่ปรากฏว่า หอยหินกระโดดลงไปใต้น้ำทันทีและเสือน่าเหยียบลงไปไม่เห็นหอยแล้วจึงคิดว่าหอยถูกเหยียบตายแล้ว จึงเรียกลูกเสือน่ามากินน้ำกัน พอก้มหน้าลงไปใต้น้ำ เสียงอู้อี้ดังขึ้นมาอีก เสือตกใจหมด พากันหนีออกไปและไม่ได้กินน้ำสักนิด

5. เสือข้ามแม่น้ำ (老虎过江 laohuguojiang)

กาลครั้งหนึ่ง เสือมองดูปูที่คลานช้า ๆ จึงหัวเราะเยาะปูด้วยวาจา ปูไม่สนใจ ตัดสินใจแข่งกับเสือเพื่อข้ามแม่น้ำ บอกว่าใครไปถึงฝั่งที่ตรงข้ามก่อนเป็นผู้ชนะ ปูบอกเสือน่าหากเสือน่าสะดุดทางในกลางแม่น้ำ ก็ถือว่าเสือน่าชนะ เมื่อเสือน่ากำลังลงไปแม่น้ำ ปูก็แอบหนีบหางเสือน่าเบา ๆ ขณะที่เสือน่าไม่สังเกต เมื่อเสือน่าถึงกลางแม่น้ำ เสือน่าสะดุดทางพร้อมลื้อเลียนปูที่ข้ามแม่น้ำไม่ได้ เสือน่าคิดว่าชนะแน่ แต่ที่คาดไม่ได้คือ ขณะนี้ปูอยู่ฝั่งตรงข้ามมาก่อนแล้ว เสือน่าแพ้ ได้แต่โหมโอบอยู่ในกลางแม่น้ำ

6. เสือไล่กระต่าย (老虎追兔子 laohuzhuituzi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า วันหนึ่ง เสือกับกระต่ายเจอกัน กระต่ายนั่งข้างซีวูและแสร้งทำเป็นพักผ่อน เมื่อเสือเห็นจึงถามกระต่ายว่าเป็นกระต่ายตัวที่จุดไฟเผาบ้านของเสือหรือไม่ กระต่ายตอบว่ามี กระต่ายมากมายบนภูเขา ไม่ใช่ตัวเดียวกัน เสือจึงบังคับให้กระต่ายสละที่นั่งให้เสือ แต่เมื่อเสือนั่งลงไป ซีวูเต็มก้นเสือ เสือโกรธมากไปไล่กระต่ายอีก ระหว่างทางเห็นกระต่ายอยู่ข้างรั้ง และเสือกก็ถามว่าเป็นกระต่ายตัวที่แกล้งเสือหรือไม่ กระต่ายตอบว่าบนภูเขามีกระต่ายหลายตัว ไม่ใช่ตัวเดียวกัน เสือถามว่าทำไมกระต่ายถึงมาอยู่ที่นี่ กระต่ายตอบว่ากำลังเฝ้าคูน้าในน้ำเต้าเพื่อให้แก่ผู้ที่กระหายน้ำในระหว่างทาง ปรากฏว่า เสือหิวน้ำพอดี จึงไปดื่ม ทำให้ฝูงผึ้งรุมต่อยเสือกทันที เสือกก็วิ่งโกรธและไปไล่กระต่าย เมื่อมาถึงหลุมหิน กระต่ายบอกว่าไม่วิ่งแล้ว ฟ้ากำลังจะถล่ม เสือมองดูท้องฟ้ามีหมอกมืด ๆ ลงมาใกล้ตัว นึกว่าฟ้าจะถล่มจริง จึงกระโดดซ่อนตัวอยู่ในหลุมหิน เวลานี้ กระต่ายตะโกนบอกคนรอบข้างให้มาตีเสือก

7. เสือไถนา (老虎犁地 laohulidi)

วันหนึ่ง วัวตัวหนึ่งไถนาเหนื่อยจึงกำลังพักผ่อนอยู่ใต้ต้นไม้ เสือเห็นแล้วก็หัวเราะเยาะวัว บอกว่าวัวโง่และช่วยคนอื่นไถนาทุกวัน ไม่ฉลาดเท่าเสือ มีความสุขทุกวัน วัวตอบว่า การไถนาเป็นหน้าที่ของข้า ข้าจะได้พัก กินหญ้าเขียว ดื่มน้ำแรมเมื่อเหนื่อยจากงาน ข้าก็มีความสุขกว่าเจ้าแหละ เสือฟังแล้วก็คิดว่าการไถดินนั้นสนุกจริง จึงหารือกับวัวอยากไปไถนาด้วย วัวต้องการถือโอกาสทำโทษ เสือ จึงเอาแอกและคันไถใส่ให้กับเสือแล้วตีเสือกด้วยไม้ ไม่นานเจ้าของกลับมาเห็นเสือกคันไถคลุมไ่ว้ จึงรีบจุดไฟหญ้าแห้งที่หลังบ้านทำยเสือก วัวแนะนำให้เสือกวิ่งขึ้นภูเขาหนีไฟ พอเสือกวิ่งไปถึงบนภูเขาควายเห็นแล้วแนะนำให้เสือกวิ่งลงจากภูเขา เสือไม่รู้จะฟังใคร วิ่งขึ้นลงอย่างตื่นตระหนก ควายกับวัวเห็นความลำบากของเสือกจึงหัวเราะใหญ่จนฟันหลุด บัดนี้ วัวกับควายไม่มีฟันบน

8. เสือกับมด (老虎和蚂蚁 laohuhemayi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า วันหนึ่ง เสือกตัวหนึ่งออกไปกินน้ำเห็นมดตัวหนึ่งกำลังอาบน้ำอยู่ที่ริมแม่น้ำ เสือกจึงไปเยาะเย้ยมดที่มีตัวขนาดเล็ก และยังพูดโอ้อวดว่าสามารถเหยียบมดให้ตายได้ด้วยเท้าข้างเดียว มดไม่กลัวเสือก จึงเสนอแข่งขันกัน เมื่อเกมเริ่ม มดก็ปีนขึ้นไปขาเสือก แล้วมุดเข้าไปในขนของเสือกเพื่อจะกัดเนื้อเสือก เสือกเจ็บปวดแต่มองไม่เห็นมด จึงกัดขาตัวเอง จนถูกกัดขาด และเสือกต้องยอมรับความพ่ายแพ้มดในที่สุด

9. แรงของลิง (猴子的力气 houzideliqu)

วันหนึ่งเสือกพบลิงตัวหนึ่งบนถนนและเห็นลิงกำลังขนรั้วไม้ไผ่ผืนใหญ่ เสือกจึงขึ้นไปเยาะเย้ยลิงว่าลิงตัวเล็กเกินไปไม่มีทางที่จะขนรั้วไม้ไผ่ผืนใหญ่ได้ และแรงของลิงสู้กับแรงของตนเองไม่ได้ ลิงฉลาดตอบว่าถึงข้าไม่แข็งแรงเท่าเจ้า แต่ข้าก็สร้างบ้านไม้ไผ่หลังใหญ่ด้วยมือข้าได้ ไม่เหมือนเจ้าที่แข็งแรงแต่นอนในถ้ำและมุงจากได้เท่านั้น เสือกฟังแล้วโมโหมาก ไม่คิดว่าลิงกล้าพูดแบบนี้กับตัวเอง จึงตะโกนลิงและเสนอจะแข่งกับลิง ลิงตอบว่า ต้องขอกลับบ้านไปเอาแรงก่อนแข่งกับเสือก แต่กังวลว่า เสือกจะ

ฉวยโอกาสหนีไป เสือตกลงกับลิงให้ใช้เถาว์วัลย์ผูกเสือไว้กับต้นไม้ก่อนเพื่อให้ลิงไปเอาแรงมา หลังลิงผูกเสือไว้กับต้นไม้เสร็จ จึงไปยิ้มหวานใหญ่จากคนใกล้ ๆ มา เสือเห็นหวานใหญ่ตกใจหมดเลย ลิงยกหวานขึ้นจะฆ่าเสือ แต่หวานไปโดนเถาว์วัลย์ เสือจึงฉวยโอกาสหนีเข้าไปในป่า

10. เสือที่ชอบเอาชนะ (一只好胜的老虎 yizhihaoshengdelao hu)

กาลครั้งหนึ่ง เสือเห็นนกน้อยกำลังร้องร่าอย่างอิสระ จึงหัวเราะเยาะนกน้อยมีตัวเล็กเต็นไม่งาม เสือเสนอต้องการแข่งกับนกน้อยเต็นบนเถาว์วัลย์ นกน้อยเต็นระบำอยู่บนเถาว์วัลย์ แต่เมื่อถึงเสือเต็น เสือกระโดดขึ้นไปบนเถาว์วัลย์ แต่เสือไม่สามารถจับเถาว์วัลย์ได้ กลับล้มลงบนก้อนหินแล้วร้องไห้ ต่อมาเสือมาถึงทุ่งนาเห็นตัวตุ่น จึงเยาะเย้ยตัวตุ่นไม่มีเท้า ตัวตุ่นรู้สึกถูกล้อจึงแกล้งไป จึงเสนอแข่งวิ่งกับเสือบนถนนที่มีคนจำนวนมาก ตัวตุ่นวิ่งหนีไปอย่างรวดเร็ว แต่เสือถูกผู้คนทุบตีอย่างรุนแรง พอเหนื่อยแล้วเสือก็นอนพักอยู่ริมบ่อโคลน และเห็นหอยทากตัวหนึ่ง เสือเยาะเย้ยหอยทากที่หน้าเกลียดและไม่มีปาก หอยทากเสนอแข่งกับเสือเพื่อข้ามบ่อโคลน เสือมั่นใจในตัวเอง จึงกระโดดเพื่อข้ามบ่อโคลนอย่างภาคภูมิใจ แต่ขาทั้งสี่ติดอยู่ในบ่อโคลนลึกลงไปเรื่อย ๆ จนไม่สามารถหลุดออกไปได้

11. เสือกับกระรอกดิน (老虎和地鼠 laohu hedishu)

วันหนึ่ง เสือผู้เย่อหยิ่งได้พบกับกระรอกดินตัวหนึ่งบนภูเขา จึงหัวเราะเยาะกระรอกดินว่า เจ้ามีตัวเล็กขนาดนี้ ไม่อายดินอายุฟ้าบ้างหรือ กระรอกดินรู้ว่าเสือจงใจจะก่อปัญหา จึงพูดกับเสือว่า อย่าดูถูกนะ แม้ข้าตัวเล็ก ข้าก็สามารถให้ผู้คนที่ทำนาฝังไถไถกราบไถหัวข้าได้นะ กระรอกดินรีบวิ่งไปหาผู้คน ลนลานไปรอบ ๆ เมื่อผู้คนเห็นแล้วก็พากันมาจับกระรอกดินโดยกระโดดข้ามจากด้านหนึ่งไปอีกด้านหนึ่ง กระโดดไปมา มองจากระยะไกลดูเหมือนคุกเข่ากราบไถหัวกระรอกดิน เสือเห็นแล้วก็ไม่ยอมแพ้ จึงกระโจนเข้ามาหาผู้คน แต่ถูกผู้คนทุบตีจนได้รับบาดเจ็บ ตั้งแต่นั้นมา เมื่อเสือเห็นกระรอกดินก็อายจึงหนีไปทันที

12. เสือกับนกกระยางหัวขวาน (老虎和扇子鸟 laohu heshanzinia o)

ครั้งหนึ่ง เสือผู้เย่อหยิ่งเห็นนกกระยางหัวขวานบินไปมาบนต้นหญ้า เสือหัวเราะเยาะนกกระยางหัวขวานซึ่งมีน้ำหนักเบาจนแม้แต่หญ้าใบเดียวยังหักไม่ได้ และบอกว่าขนาดขนเส้นเดียวของตนเองยังหนักกว่านกด้วย นกกระยางหัวขวานจึงเสนอแข่งขันเทียบน้ำหนักกับเสือโดยเดินผ่านสะพานตัวเล็ก ๆ ข้างหน้าเพื่อส่งเสียงดัง ใครทำได้เป็นผู้ชนะ นกกระยางหัวขวานจึงบินไปที่สะพานและกระพือปีกจนมีเสียง ฦ..ฦ..ฦ..ดังออกมาและเดินข้ามสะพาน เสือได้ยินคิดว่าเป็นเสียงน้ำหนักของนกกดสะพานจริง ๆ จึงรีบไปเดินสะพานด้วย แต่ยังไงก็ไม่มีเสียงดังขึ้น เสือจึงต้องวิ่งหนีทันที

13. จุดจบเสือ (山霸王的下场 shanbawangdexiachang)

กาลครั้งหนึ่ง เสือเป็นสัตว์ที่ดุร้ายที่สุดในภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) ชอบจับกินสัตว์อื่นตัวเก่งเป็นสัตว์ใจดีที่สุด ไม่ทำร้ายเผ่าพันธุ์ของตนเองและไม่ทำลายป่า วันหนึ่ง เก้งพบเสือบนภูเขา เสือดุร้ายไล่ตามเก้งเพื่อกินเนื้อของเก้ง เก้งหลอกเสือว่ามีนักล่าไล่ตามจากด้านหลังอยู่และฉวยโอกาส

หลบหนีไป เสื่อยังคงไล่ตามแก๊ง แต่แก๊งกับต้นไม้ใหญ่เป็นเพื่อนสนิทกัน เพื่อช่วยแก๊ง ต้นไม้ใหญ่ก้มลงปิดกั้นเส้นทางของเสือ แต่เสือหิบบีบเห็ดขึ้นมาจากบนหัวของมัน แล้วถอดออกโยนไปข้างหน้า และบอกต้นไม้ว่าหมวกของตนถูกลมพัดไปและขอให้ต้นไม้ใหญ่หลีกทางให้ไปหิบบีบหมวกหน่อย ต้นไม้ใหญ่เชื่อและหลีกทางให้เสือ เสือผ่านต้นไม้จึงรีบไล่ตามรอยเท้าของแก๊ง แก๊งวิ่งไปรอบหนึ่งมาถึงที่ต้นไม้ใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ต้นไม้รู้ว่าครั้งที่แล้วถูกเสือหลอก จึงก้มลงอีกครั้งเพื่อช่วยแก๊งขวางทางเสือ เสือหลอกต้นไม้อีกครั้งด้วยวิธีเดิม แต่คราวนี้ ต้นไม้ไม่เชื่อคำพูดของเสืออีกแล้ว และบอกให้เสือข้ามตัวต้นไม้ไปได้เลย เมื่อเสือก้าวข้าม ต้นไม้ก็กระโดดขึ้นและกระดอนเสือออกไปไกลจนตาย

14. อีกาโลก (贪心的乌鸦 tanxindewuya)

มีอยู่วันหนึ่ง อีกาได้เจอนักล่าสัตว์วางกับข้าวไว้ในเพิง เมื่อนักล่าออกไปล่าสัตว์ อีกาจึงเข้าไปขโมยกับข้าวมากิน ขณะนั้น นกนางเขนกำลังหิวข้าวและออกจากรังหากินอยู่ พอบินผ่านเพิงนั้น เจออีกากินข้าวพอดี จึงขออีกาแบ่งข้าวให้กินบ้าง แต่อีกาทำเป็นไม่ได้ยิน นกนางเขนขออีกาหลาย ๆ ครั้ง อีการู้สึกรำคาญ จึงใส่ข้าวเข้าปากหมดและบินหนี ปรากฏว่าอีกาบินข้าวอึดเกินไป บินออกไปสักพักก็ไม่ไหว ถูกนกนางเขนจับได้และชี้หลังตั้งตาตั้งจิก อีกาอายุที่ตัวเองโลก และรู้สึกเสียหน้า ไม่กล้าเจอนกนางเขนอีก

15. กระรอกกับนกระทา (松鼠和鹌鹑 songshuheanchun)

กาลครั้งหนึ่ง กระรอกกับนกระทาเป็นเพื่อนกัน หากินด้วยกัน พักอยู่ด้วยกัน เมื่อฤดูใบไม้ร่วงมาแล้วนักล่าได้วางกับดักและห้วงอยู่ในไร่ นา ทั้งสองจึงตกลงกันว่า หากใครถูกหนีบหรือถูกเชือกมัด อีกฝ่ายก็จะช่วยเปิดให้หรือช่วยกัดออก ดังนั้น ทั้งสองได้ออกไปหากินอย่างไว้วางใจ นกระทาเดินหน้า กระรอกเดินหลัง แต่นกระทาไม่ระมัดระวัง ถูกเชือกของนักล่ามัดที่ขา กระรอกพยายามช่วยกัดให้ขาด จึงได้พ้นจากอันตราย ทั้งสองได้พักผ่อนสักพักและเดินต่อ พอเจอไร่ข้าวโพด กระรอกอยากรีบไปเก็บมาให้แก่นกระทากิน ปรากฏว่า ถูกกับดักหนีบที่หัว แต่นกระทายังไงก็ไม่สามารถเปิดได้ จึงวิ่งกลับบ้านเอามิดมาตัด แต่พอมมาถึงเห็นว่ากระรอกเสียชีวิตไปแล้ว นกระทาร้องไห้อย่างเสียใจที่ไม่สามารถช่วยเพื่อนรอดชีวิตได้ และสัญญาว่าต่อไปนี้จะดูแลลูกของกระรอกให้อย่างดี

16. กระรอกกับนกระจอก (松鼠与阳雀 songshuyuyangque)

กาลครั้งหนึ่ง กระรอกและนกระจอกมักจะเล่นด้วยกัน กระรอกมีเครื่องดนตรีที่ไพเราะ นกระจอกก็อยากยืมมาเล่นด้วย แต่กระรอกรู้ว่านกระจอกเจ้าเล่ห์และไม่ซื่อสัตย์กลัวว่าถ้าให้ยืมไปจะไม่ได้รับคืนมา นกระจอกจึงแนะนำให้กระรอกสามารถดึงหางของนกระจอกไว้โดยไม่ต้องกังวลว่านกระจอกจะบินหนีไป กระรอกจึงให้นกระจอกยืม แต่นกระจอกมีไหวพริบมากและเมื่อได้เครื่องดนตรีมาก็บินออกไปทันทีขณะที่กระรอกยังไม่ทันจับหางของนกระจอก กระรอกร้องไห้เสียใจมากและรู้ว่าไม่สามารถได้เครื่องดนตรีกลับมาอีกต่อไป หลังจากนั้น ไม่มีเครื่องดนตรี เสียงร้องของกระรอกก็ไม่น่าฟังเท่าเดิมแล้ว และดวงตาก็บวมและเล็กลงจากการร้องไห้ด้วย ส่วนนกระจอกเมื่อ

ได้เครื่องดนตรีมา เสียงร้องของนกกระจอกก็ไพเราะมากขึ้น แต่มันไม่เคยกลับมาหากระรอกอีกเลย

17. กระต่ายเป่าขลุ่ยไม้ไผ่ (白兔吹竹笛 baitu chuizhudi)

กาลครั้งหนึ่ง กระต่ายเป่าขลุ่ยไม้ไผ่ไพเราะมาก นกกระจอกก็อยากไปเยี่ยมมาเล่นด้วย แต่กระต่ายกลัวว่าถ้าเยี่ยมไปจะไม่ได้รับคืนมา นกกระจอกจึงแนะนำให้กระต่ายสามารถดึงหางของ นกกระจอกไว้โดยไม่ต้องกังวลว่านกกระจอกจะบินหนีไป กระต่ายจึงยืมขลุ่ยไม้ไผ่ให้นกกระจอก แต่เมื่อนกกระจอกได้ขลุ่ยไม้ไผ่มาก็บินออกไปทันทีขณะที่กระต่ายยังไม่ทันจับหางของนกกระจอก กระต่ายร้องไห้เสียใจทุกวันและรู้ว่าไม่สามารถได้ขลุ่ยไม้ไผ่ของตนกลับมาอีกต่อไป หลังจากนั้น ดวงตาของกระต่ายร้องไห้จนกลายเป็นแดง ๆ ส่วนนกกระจอกเมื่อได้ขลุ่ยไม้ไผ่มา เสียงร้องของ นกกระจอกก็ไพเราะมากขึ้น

18. แมวกับนกอินทรี (猫和老鹰 maohelaoying)

กาลครั้งหนึ่ง แมวกับนกเป็นเพื่อนสนิทกัน แมวชอบกินปลา แต่ว่ายน้ำไม่เป็น นกเลยจับ ปลาให้แมวกินบ่อย มีอยู่วันหนึ่ง นกจับปลาได้มากมาฝากแมว แต่พอดีแมวเหนื่อยมากเนื่องจากจับหนู ทั้งคืน ไม่ทันได้กินปลา ก็เลยวางปลาไว้ใต้ต้นไม้และพักผ่อน ขณะนี้ แม่นกอินทรีบินต้นไม้กำลังจะออก หาอาหารให้ลูกกิน เห็นมีปลาอยู่ใต้ต้นไม้พอดี คิดว่าเป็นอาหารที่กินเหลือของแมว เลยเอามาให้ลูกกิน พอแมวตื่นมาหาปลาไม่เจอ โหมโหมมาก จะจับลูกอินทรีมากิน แม่นกอินทรีเลยขอร้องและขอความ อนุญาตแมวว่าจะไปขอพระอาทิตย์มาช่วยคุยให้ด้วย แมวตกลง เมื่อแมวไปขอพระอาทิตย์มาประสาน กับแมว พระอาทิตย์บอกว่าหมอกเก่งกว่าข้า เขาสามารถบ่งแสงพระอาทิตย์ได้ ไปขอเขาดีกว่า เมื่อแม่นกอินทรีไปหาหมอก หมอกบอกว่าลมเก่งกว่าข้า เขาสามารถพัดให้ข้าไปได้ ไปขอเขาดีกว่า เมื่อแม่นกอินทรีไปหาลม แต่ลมบอกว่า รังมดเก่งกว่าข้า ไปขอเขาดีกว่า เมื่อแม่นกอินทรีไปหารังมด แต่รังมดบอกว่า วัวเก่งกว่าข้า ไปขอเขาดีกว่า เมื่อแม่นกอินทรีไปขอวัว แต่วัวบอกว่าต้นไม้โอเลิฟเก่งกว่า ข้า ไปขอเขาดีกว่า เมื่อแม่นกอินทรีไปขอต้นไม้โอเลิฟ แต่ต้นไม้โอเลิฟบอกว่า หนูเก่งกว่าข้า ไปขอเขาดีกว่า เมื่อแม่นกอินทรีไปหาหนู แต่หนูบอกว่า แมวเก่งกว่าข้า เขาสามารถไล่จับข้าได้ ไปขอเขาดีกว่า แม่นกอินทรีขอไปขอมา ย้อนกลับที่แมวอีกที แม่นกอินทรีเลยไปขอนกที่เป็นเพื่อนแมวมาคุยให้ นกเป็นผู้ที่ขอช่วยเหลือผู้อื่น เลยตกลงช่วยแม่นกอินทรีจับปลาให้แมวใหม่ สุดท้ายปัญหานี้จึงได้ แก้ไขได้อย่างเรียบร้อย

19. ลิงกับตั๊กแตน (猴子和蚂蚱 houzi hemazha)

กาลครั้งหนึ่ง ลิงสิบตัวกำลังกระโดดขึ้นลงต้นไม้ เห็นตั๊กแตนตัวหนึ่งไม่สนใจพวกมัน ลิงพวกนั้น จึงไปบอกตั๊กแตนว่าอยากจะสู้กับตั๊กแตน ตั๊กแตนรู้สึกว่ามันรังแกเกินไปจึงยอมสู้ด้วย ลิงหลายตัวเอา ไม้ม่าตีตั๊กแตน ตั๊กแตนกระโดดขึ้นไปทีตัวลิงอย่างฉลาด ลิงตัวอื่น ๆ ก็พากันมาตีตั๊กแตนบนลิงตัวนี้ ตั๊กแตนก็กระโดดไปเกาะลิงอีกตัว ลิงตัวอื่น ๆ ก็พากันมาตีตั๊กแตนบนลิงตัวนั้นอีก พวกลิงตีกันไปมา แต่ตีไม่โดนตั๊กแตนสักที แต่กลับทำให้พวกลิงได้รับบาดเจ็บและบางตัวตาย ส่วนตั๊กแตนยังมีชีวิตอยู่

20. นกปรอดกับนกฮว่าเหม่ย (鸚与画眉 beiyuhuamei)

วันหนึ่ง นกปรอดกับนกฮว่าเหม่ยไปตีมน้ำด้วยกันที่แม่น้ำ พวกมันน้ำอึม ก็พากันไปพักบนก้อนหิน นกปรอดพูดกับนกฮว่าเหม่ยว่าตนเป็นนกที่ฉลาดและเก่งที่สุดในสัตว์ทั้งปวงที่บินได้ และเยาะเย้ยนกฮว่าเหม่ยที่บินต่ำและเพียงได้แค่จุดดินเท่านั้น ขณะนั้น มีนกล่าถือน้ำไม้เข้ามา นกปรอดเห็นแล้วจึงร้องว่า นกล่ามา นกล่ามา รีบหนี แล้วจึงรีบบินไปที่ต้นไม้สูงและตะโกนอย่างสุดเสียง แต่นกฮว่าเหม่ยบินไปซ่อนอยู่ในพุ่มไม้เตี้ยๆไปก่อนแล้ว นกล่าได้ยินเสียงนกปรอด จึงใช้หน้าไม้ยิงนกปรอดตกจากต้นไม้ แต่นกฮว่าเหม่ยไม่เจอสักที ตั้งแต่นั้นมา จึงมีคนพูดกันว่า นกฮว่าเหม่ยโง่ดีกว่านกปรอดฉลาด

21. หนูแต่งงานกับพระอาทิตย์ (老鼠嫁太阳 laoshu jia taiyang)

กาลครั้งหนึ่ง หนูน้อยได้ยินว่าพระอาทิตย์มีความสามารถมากและชอบช่วยเหลือผู้อื่น จึงอยากแต่งงานกับพระอาทิตย์ หนูน้อยไปหาพระอาทิตย์และถามพระอาทิตย์เรื่องการแต่งงาน แต่พระอาทิตย์ตอบว่าเมฆหลากสีเก่งกว่าข้า สามารถกลบแสงของข้าได้ เจ้าไปหาเขาเถอะ หนูน้อยมาหาเมฆหลากสี เมฆหลากสีบอกว่าคนที่มีความสามารถที่สุดคือลม ลมทำงานขยันและมีความสามารถ และเชียร์ทุกที่ที่เจ้าไป เจ้าไปหาเขาเถอะ หนูน้อยมาหาลม ลมเกลียดหนูตัวน้อยที่ขีบตาและตุงตุง จึงบอกว่าพ่นังมีความเมตตาและอดทนมากกว่าข้า สามารถขวางข้าให้ได้ เจ้าไปหาเขาเถอะ หนูน้อยมาหากำแพงพ่นัง กำแพงบอกว่าถ้าจะหาคนที่มีความสามารถ ไม่ต้องไปที่ไหนหรอก ผู้ที่เก่งที่สุดมันอยู่ในรอยร้าวของข้า ชูครูและสร้างบ้านตลอดทั้งวัน และเป็นสายพันธุ์เดียวกับเจ้า ไม่ช้าก็เร็ว ข้าก็จะพังทลาย เจ้าไปหาพวกมันเถอะ ในที่สุดหนูน้อยก็แต่งงานกับหนู

4. นิทานมหัศจรรย์

1. นิทานเรื่อง ต้ารื่อหาน (达惹罕 darehan)

สมัยก่อน เทพเจ้าบนฟ้ากับเทพเจ้าแผ่นดินต่อสู้กัน เทพเจ้าบนฟ้าแพ้จึงแอบซ่อนพระอาทิตย์ไว้เป็นการแก้แค้น ผู้คนอาศัยอยู่ในความมืดไม่สามารถทำมาหากินได้ มีคนตายไปทุกวัน นายต้ารื่อหาน (达惹罕 darehan) เห็นแล้ว จึงตัดสินใจไปจัดหาพระอาทิตย์ ลูกชายสามคนพากันอาสาไปจัดหา แต่เวลาผ่านไปนานไม่กลับมาสักที ต้ารื่อหานจึงไปตามหา และพบหญิงชราคนหนึ่งระหว่างทางและให้ความช่วยเหลือหญิงชรา สูดหายใจได้ของวิเศษเป็นดาบ และรองเท้าคู่หนึ่งจากหญิงชรา จึงมาต่อสู้กับทหารเทพอย่างกล้าหาญ จนทหารเทพพ่ายแพ้ เทพเจ้าฟ้าเห็นแล้วโมโหมาก จากนั้น ต้ารื่อหานจึงต่อสู้กับเทพบนฟ้า ต้ารื่อหานสามารถข้ามภูเขาและบินขึ้นลงฟ้าดินได้หลังใส่รองเท้าที่ได้มาจากหญิงชรา จนเหยียบร่างของเทพฟ้าไว้ใต้เท้า เทพฟ้าแพ้ในที่สุด สูดหายใจได้ดวงอาทิตย์และช่วยชีวิตของลูกชายสามคนกลับมา หลังจากนั้น ต้ารื่อหานจึงได้รับการชื่นชมจากผู้คนเนื่องด้วยต้ารื่อหานได้จัดหาพระอาทิตย์กลับมาอย่างกล้าหาญ

2. นิทานเรื่องดาบยาว (长刀的传说 changdaodechuanshuo)

นานมาแล้ว ชาวว่าอาศัยอยู่ริมทะเล วันหนึ่ง มีผู้เฒ่าคนหนึ่งออกไปจับปลา ให้ลูกชายสองคนรออยู่ที่บ้าน เวลาผ่านไปหลายวัน ลูกชายยังไม่เห็นพ่อกลับมาสักที จึงอยากกระโดดน้ำฆ่าตัวตาย ทันใดนั้น นกฮูกตัวหนึ่งพูดกับหนุ่มสองคนว่าพ่อของหนุ่มสองคนตายแล้ว ถ้าอยากจะได้คืนและไปรับศพ ต้องลงไปใต้น้ำตามหาฆาตกร ในระหว่างนี้ สองคนพบเจอชายชราคนหนึ่งและมอบแผ่นเหล็กจำนวน 77 ชิ้นพร้อมอุปกรณ์ต่าง ๆ และสอนวิธีการแก้แค้นให้หนุ่มสองคน หนุ่มสองคนทำตามวิธีของชายชรา ตีเหล็กตลอดวันริมฝั่งทะเล เสียงดังมากทำให้ราชามังกรโมโหและตัดสินใจออกมาจัดการชายหนุ่มสองคน ชายหนุ่มสองคนเห็นแล้วจึงถือโอกาสมาแก้แค้นด้วยแผ่นเหล็กที่เฒ่าเป็นสีแดงร้อน ๆ และได้รับชัยชนะ ราชามังกรแพ้และกราบร้องขอให้หนุ่มสองคนปล่อยเขาและยอมพาสองคนไปรับศพของพ่อ และรับปากว่าเมื่อถึงเวลาที่แห้งแล้งจะนำฝนเข้ามา เมื่อวันที่ฝนตกจะไม่สร้างปัญหา นอกจากนี้ ยังเอาโคลน ก้อนหินและท่อนไม้สองท่อนให้หนุ่มเพื่อเป็นการตอบแทน จากนั้น ก้อนหินกลายเป็นสัตว์เลื้อย โคลนกลายเป็นข้าวฟ่าง และท่อนไม้กลายเป็นดาบยาว

3. หนุ่มกำพร้ากับแม่นางมังกร (孤儿和仙女 guerhexiannv)

นานมาแล้ว หนุ่มกำพร้าชื่อว่าไปจับปลา และได้ปลาสีทองตัวเล็ก ๆ ตัวหนึ่งมาเลี้ยงไว้ในถังน้ำในบ้าน หลังจากนั้น ทุกครั้งที่หนุ่มกลับบ้านพบว่ามีคนทำกับข้าว ภูพื้นให้เรียบร้อยแล้วและน้ำเต็มถึง ชายหนุ่มแปลกใจวันหนึ่งจึงแอบกลับมาดูที่บ้านและพบหญิงสาวคนหนึ่งออกมาจากถังน้ำเริ่มทำกับข้าว ภูพื้น จึงออกไปถามความจริง และรู้ว่าเป็นแม่นางมังกรชื่อเหย่ซีหยง (叶西永 yexiyong) เพื่อหนีการทำร้ายของราชามังกร หนุ่มสงสารหญิงสาวมาก ทั้งสองอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข และเหย่ซีหยงถอดแหวนทองให้หนุ่มและเตือนว่าห้ามทำแหวนตก เวลาผ่านไปวัน ๆ วันหนึ่ง ชายหนุ่มไปทำงานและถอดแหวนใส่ในกระเป๋าเสื้อและแขวนเสื้อไว้ที่กิ่งไม้ถูกลมพัดไป หนุ่มกลับบ้านพบเสื้อและแหวนทองยังอยู่ในกระเป๋าแต่ภรรยาหายไป จึงไปตามหาหลายวันไม่เจอ ทันใดนั้น มีหญิงชราคนหนึ่งบอกหนุ่มให้ไปถามแมลงวัน หนุ่มได้รับรู้ความจริงจากแมลงวัน และรู้ว่าภรรยาถูกราชามังกรจับไปเป็นเมีย หนุ่มจึงไปตามหาที่วังมังกรอยากได้ภรรยากลับ แต่ราชามังกรไม่ยอมต่างคนต่างบอกว่าเป็นเมียของตน เหย่ซีหยงจึงให้สองคนพิสูจน์ตนเองด้วยวิธีการแข่งขัน สุดท้าย แหวนทองพุ่งไฟออกมา เผาราชามังกรตาย หนุ่มกำพร้าชนะและพาภรรยากลับบ้านใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

4. เรื่องราวเกี่ยวกับเด็กน้ำเต้า (葫芦娃的故事 huluwadegushi)

กาลครั้งหนึ่งมีหญิงม่ายคนหนึ่งอาศัยอยู่กับลูกชาย ลูกชายหัวแหลมและท้องใหญ่เหมือนน้ำเต้า จึงได้ชื่อว่าเด็กน้ำเต้า ถึงแม่เด็กน้ำเต้ามีหน้าตาซีเหร่แต่ก็ใจดีและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น จึงได้รับความชื่นชมจากคนในหมู่บ้าน พอถึงอายุแต่งงาน เด็กน้ำเต้าชอบสาวเหย่ (叶 ye) ลูกสาวของผู้ใหญ่บ้าน จึงขอให้แม่ไปสู่ขอ ผู้ใหญ่บ้านฟังแล้วจึงบอกว่า ถ้าเด็กน้ำเต้าสามารถป้อนทองจากบ้านเธอมาถึงบ้านผม ก็จะยอมให้ลูกสาวแต่งงานกับเด็กน้ำเต้า ถ้าป้อนไม่ได้ เด็กน้ำเต้าก็ต้องมาใช้แรงงานที่บ้านผมเป็นเวลา

10 ปี เมื่อพูดเสร็จ จึงสั่งให้คนใช้ในบ้านขับไล่หญิงม่ายออกจากบ้าน แม่มาลัยกลับบ้านบอกรายละเอียดให้ลูกชาย จากนั้น เด็กน้ำเต้าให้ความช่วยเหลือกับคนชาวบ้านมากยิ่งขึ้น และได้รับความสงสารและความเมตตาจากคนทั้งหมู่บ้าน จึงพากันยกทองให้เด็กน้ำเต้า ความจริงใจของเด็กน้ำเต้าทำให้เทพเจ้าปาทยาเิน (巴牙恩 bayaen) ซาบซึ้งใจมาก จึงให้ทหารบนฟ้า ผีและเทพต่าง ๆ ลงมาช่วยลูกน้ำเต้าปูถนทอง จากนั้น เด็กน้ำเต้าจึงได้แต่งงานกับหญิงสาวเหี้ยได้สำเร็จ

5. แหวนวิเศษ (奇妙的戒指 qimiaodejiezhi)

กาลครั้งหนึ่ง มีหนุ่มสาวว่าคนหนึ่งยากจนมาก แต่ฉลาดมาก จึงออกไปขายแรงงานเพื่อทำมาหากิน วันหนึ่ง หนุ่มสาวว่ามาถึงหมิ่นต่าเกอร์ซู (门达格苏 mendagesu) มาเรียนรู้งานฝีมือกับอาจารย์ สามปีผ่านไป หนุ่มสาวว่าได้เรียนรู้มาก จึงลาอาจารย์กลับบ้าน ตอนที่กลับ อาจารย์ได้มอบแหวนวงหนึ่งให้กับชายหนุ่ม และบอกว่า ถ้าอยากแต่งงาน ก็ใช้โคลน ไม้และไม้ไผ่จัดรูปร่างผู้หญิงออกมาวาดจุกและตา แล้วนำแหวนวงนี้ไปใส่ในนิ้วมือของรูปร่างผู้หญิงที่สร้างขึ้นมา ก็จะกลายเป็นหญิงสาวที่สวยงามออกมา พอถึงบ้าน ชายหนุ่มจึงทำตามที่อาจารย์บอก จึงได้ภรรยาที่สวยงามและใช้ชีวิตด้วยกันอย่างมีความสุข วันหนึ่ง ชายหนุ่มพาภรรยาไปตัดไม้ไผ่ที่ริมแม่น้ำ มีคนพายเรือมาใกล้กับภรรยา แล้วลอบภรรยาขึ้นเรือแล้วรีบพายเรือไปที่อีกฝั่งหนึ่ง ชายหนุ่มเห็นสถานการณ์เช่นนี้ จึงตะโกนเรียกให้หยุด แต่ไม่สำเร็จ ชายหนุ่มจึงขอให้ถอดแหวนออกมา ขณะที่ถอดแหวนออก หญิงสาวกลายเป็นน้ำโคลนทันที

6. หนุ่มเหียนก่ากับสาวมังกร (岩嘎与龙女 yangayulongnv)

กาลครั้งหนึ่ง หนุ่มเหียนก่า (岩嘎 yanga) เป็นเด็กกำพร้าใช้ชีวิตตามลำพัง วันหนึ่งเหียนก่าไปตักน้ำในแม่น้ำที่ใกล้บ้าน พบปลาสีแดงตัวเล็กว่ายอยู่ลำพังในแม่น้ำ เกิดความสงสารและนำมาเลี้ยงในถังน้ำที่บ้าน หลังจากนั้น ทุกครั้งที่เหียนก่ากลับบ้านพบว่ามีคนทำกับข้าว ภูผินให้เรียบร้อยแล้วและน้ำเต็มในถัง ชายหนุ่มแปลกใจวันหนึ่งแอบกลับมาดูที่บ้านและพบหญิงสาวคนหนึ่งออกมาจากถังน้ำเริ่มทำกับข้าว ภูผิน จึงออกไปถามความจริง และรู้ว่าเป็นสาวมังกรที่เปื้อชีวิตในวัง จึงออกมาดูโลกมนุษย์ จากนั้น ทั้งสองใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข แต่เมื่อกษัตริย์รู้เรื่องนี้ก็อยากได้เมียของเหียนก่าเป็นของตนเอง จึงสั่งให้ทหารไปลักพาตัวสาวมังกรมา เมื่อเหียนก่าพบภรรยาหายไป ได้ออกตามหาแต่ไม่พบเขาเสียใจมาก แล้วเดินทางไปหาชายชราผู้มีอิทธิฤทธิ์และได้รู้ว่าภรรยาถูกกษัตริย์ลักพาไปและผู้อิทธิฤทธิ์มอบผลไม้เปลือกแดงให้เหียนก่า จากนั้น เหียนก่าไปตามหาภรรยาในวังกษัตริย์ แต่กษัตริย์ไม่ยอมและต่างคนต่างบอกว่าเป็นเมียของตนเอง สาวมังกรจึงเสนอให้สองคนพิสูจน์ตนเองด้วยการแข่งขัน ใครชนะก็จะอยู่กับคนนั้น สุดท้ายผลไม้เปลือกแดงพุ่งไฟออกมาเผาษัตริย์จนตาย หนุ่มเหียนก่าชนะและพาภรรยากลับบ้านใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

7. หม่อมเหียนหรือกับสาวมังกร (岩惹与龙女 yanreyulongnv)

กาลครั้งหนึ่ง หม่อมเหียนหรือ (岩惹 yanre) ไปจับปลาและได้ปลาตัวเล็กมาเลี้ยงไว้ที่บ้าน หลังจากนั้น ทุกครั้งที่เหียนหรือกลับบ้านพบว่ามีคนทำกับข้าวสุกให้เรียบร้อยแล้วและน้ำเต็มถัง ชายหนุ่มแปลกใจวันหนึ่งจึงแอบกลับมาดูที่บ้านและพบหญิงสาวคนหนึ่งออกมาจากถังน้ำเริ่มทำกับข้าว สุกสุก จึงออกไปถามความจริง และรู้ว่าเป็นสาวมังกรที่เบื่อชีวิตในวัง จึงออกมาดูโลกมนุษย์ จากนั้น ทั้งสองจึงรักกันแต่งงานกันและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข แต่ราชามังกรผู้เป็นพ่อของสาวมังกรไม่อนุญาตให้อยู่ด้วยกัน จึงพยายามหาวิธีกำจัด และคิดอุบายต่าง ๆ มาทดสอบ หม่อมเหียนหรือ สุดท้าย ชายหนุ่มผ่านการทดสอบจึงพาสาวมังกรกลับบ้านอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

8. หม่อมเหียนกาน (岩干 yangan)

กาลครั้งหนึ่ง หม่อมชว่วชื่อเหียนกาน (岩干 yangan) เป็นคนขี้เกียจ วันหนึ่งนอนอยู่ใต้ต้นมะม่วงรอมะม่วงตกเข้าไปในปาก มะม่วงตกถูกปากเจ็บ จึงทิ้งมะม่วงลงไปในน้ำ ขณะนี้ มีหญิงสาวสองคนเป็นลูกสาวของหัวหน้าหมู่บ้านกำลังอาบน้ำที่แม่น้ำ น้องสาวเก็บมะม่วงได้และกินมะม่วงเข้าไปแล้วท้อง จากนั้น คลอดออกมาแล้วลูกร้องไม่หยุด จึงไปเชิญหมอปามาดูดวงและหมอบอกว่าต้องหาพ่อของเด็กให้ได้ เด็กก็จะหยุดร้อง สุดท้ายพอเหียนกานมาถึง เด็กก็เริ่มยิ้มทันที จากนั้นเหียนกานจึงเริ่มสร้างบ้านทำมาหากินและขยันขึ้นเรื่อย ๆ และได้เงินทองมากมาย ทั้งสองจึงตัดสินใจนำเงินทองกลับบ้านเยี่ยมพ่อแม่ แต่พ่อแม่ไม่ให้เข้าบ้านและไล่ทั้งสองออกจากบ้านทันที ทั้งสองจึงวางแผนทองไว้หน้าบ้านให้พ่อแม่ พ่อเห็นแล้วจึงรู้แล้วว่าทั้งสองรวยขึ้น จึงเสียใจทันทีและพาผู้คนในหมู่บ้านไปตามหาลูกสาว ทันใดนั้น มีภูเขาหลังใหญ่ออกมาขวางทางไว้ เหียนกานกับภรรยาจะไม่กลับมาอีกต่อไป

9. การผจญภัยของสองพี่น้อง (兄弟俩的遭遇 xiongdiliangdezaoyu)

กาลครั้งหนึ่ง มีผู้ชายชาวว่าคนหนึ่งภรรยาเสียชีวิต ทั้งลูกชายสองคนอยู่กับพ่อตามลำพัง จากนั้น พ่อหาเมียใหม่มาเป็นแม่เลี้ยง แต่แม่เลี้ยงเห็นพี่น้องสองคนเป็นภาระ จึงสั่งให้พ่อพาลูกสองคนออกจากบ้านและหาโอกาสทิ้งลูกสองคนไว้ในป่า จากนั้น พ่อกลับบ้านคนเดียว แต่ลูกสองคนยังอยู่ในป่า ไม่รู้จักทางกลับบ้านรู้แต่เดินไปข้างหน้า ในระหว่างทางพี่น้องสองคนได้พบลูกนกตัวหนึ่ง และน้องชายเล่นลูกนกทำให้ขาลูกนกหัก จึงนำลูกนกใส่กลับเข้าไปในรัง แม่นกเห็นแล้วได้จิกต้นไม้ต้นหนึ่งมารักษา ทันใดนั้น ชาของลูกนกกลับมาเป็นปกติ พี่น้องสองคนได้หยิบต้นไม้ที่เหลือนั้นมา เมื่อเดินทางต่อได้ช่วยชีวิตอีกาที่ตายแล้วกลับมาใช้ชีวิตใหม่ ไม่นาน น้องชายถูกหญิงชราทำร้ายตาย แล้วกลับมาเป็นลมหายใจด้วยต้นไม้ต้นนี้ นอกจากนี้ยังได้ช่วยชีวิตของลูกสาวเศรษฐีไว้ เมื่อโตขึ้นมา พี่น้องสองคนนำเงินทองมาให้พ่อเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณ พ่อเสียใจและได้รับการยกโทษจากลูกชายในที่สุด

10. คีนน้ำนม (还奶汁 huannaizhi)

กาลครั้งหนึ่ง ที่หมู่บ้านชาวว่า มีหญิงม่ายคนหนึ่งชื่อหนานเมี้ยว (孀苗 nanmiao) ได้เลี้ยงลูกชายสองคนเพียงลำพัง คนโตชื่อเหยียนเออร์ (岩额 yane) คนรองชื่อนีป่าว (尼宝 nibao) วันหนึ่งหญิงม่ายไปขายแรงงานกลับมา ไม่ได้อาหารกลับมา ลูกในบ้านหิวมาก แม่มาารู้ว่าตนเองไม่มีปัญญาในการเลี้ยงลูกชายสองคนให้โตได้ จึงแอบทิ้งลูกไว้ที่บ้าน และแต่งงานกับคนอื่นแดนไกล เด็กสองคนถูกแม่ทิ้ง จึงมาหากินในป่าและยิงกระรอกด้วยหน้าไม้ได้หนึ่งตัว ขณะที่ต้มเนื้อกระรอกน้องชายหยิบกิ่งไม้รอบตัวขึ้นหนึ่งชิ้นมาคนเนื้อในหม้อ ทันใดนั้น กระรอกกระโดดขึ้นมาจากหม้อแล้วหนีไป พี่น้องสองคนจึงกลับหมู่บ้าน ในระหว่างทาง ได้ใช้กิ่งไม้ช่วยชีวิตลูกสาวของนายเศรษฐี และได้ม้าสีขาวตัวหนึ่ง อูจาระของม้าสีขาวกลายเป็นเงินเป็นทอง พี่น้องสองคนจึงนำเงินทองไปวางในบ้านแม่เป็นการตอบแทนบุญคุณค่าน้ำนม

11. พี่วัว (牛哥哥 niugege)

นานมาแล้ว พี่น้องสองคนอาศัยอยู่ตามลำพัง ยากจนมาก เพื่อใช้ชีวิตต่อไปได้ พี่ชายจึงแปลงร่างเป็นวัวตัวหนึ่งให้น้องชายใช้งาน หลายปีผ่านไป นางฟ้าเจ็ดองค์ลงมาจากบนฟ้ามาอาบน้ำ และเห็นน้องชายแล้วจึงชวนมาเล่นด้วยกัน น้องชายได้นางฟ้าสวยที่สุดองค์หนึ่งเป็นภรรยา แต่พอนายเศรษฐีรู้เรื่องนี้แล้ว จึงอิจฉามากและคิดกลั่นมาอยากได้ภรรยาของน้องชายเป็นของตนเอง นายเศรษฐีจึงคิดอุบายต่าง ๆ มาแข่งขันกับน้องชาย และน้องชายได้รับชัยชนะทุกครั้งจากการช่วยเหลือของพี่วัว นายเศรษฐีไม่ยอมแพ้ จึงเสนอให้พี่วัวแข่งกับช้าง ในที่สุดพี่วัวชนะและช้างตายสุดท้าย นางฟ้าคนอื่น ๆ มาพร้อมกันและร่วมมือกันฆ่านายเศรษฐีตาย จากนั้น น้องชายกับภรรยา นางฟ้าและพี่วัวใช้ชีวิตด้วยกันอย่างมีความสุข

12. หนุ่มเหยียนก่ากับนกกระทา (岩嘎与鹌鹑 yangayuanchun)

นานมาแล้ว หนุ่มก่าพราชื่อเหยียนก่า (岩嘎 yanga) ทำงานที่บ้านนายเศรษฐีและลูกนายเศรษฐีคิดขี้ กินไม่อิ่มและเหงามาก เมื่อไปต้อนวัวที่ภูเขาก็อยากได้นกตัวหนึ่งเป็นเพื่อน วันหนึ่งนายเศรษฐีได้เมียน้อยใหม่และอารมณ์ดี เหยียนก่าจึงถือโอกาสไปขออนกกระทากับนายเศรษฐี หลังจากนั้นไปไหนมาไหนเหยียนก่าก็จะอยู่กับนกกระทาไม่เคยห่างไกล เมื่อเหยียนก่าโตขึ้น วันหนึ่งออกไปต้อนควายบังเอิญได้เก็บหินอัญมณีก้อนหนึ่งบนถนน คินนั้น เหยียนก่าฝืนถึงชายชราผู้หนึ่งถามเหยียนก่าว่าอยากได้อะไร และตื่นมาพบมีข้าวมีเสื่อเต็มในท้อง จึงดีใจมากและนำของต่าง ๆ ไปแจกให้คนทั้งหมู่บ้าน พอนายเศรษฐีรู้เรื่องนี้ จึงอยากได้หินอัญมณีของเหยียนก่าเป็นของตนเอง จึงพาลูกน้องมาปล้น ก้อนหินเกิดประกายแสงสีขาวทำให้พวกนายเศรษฐีตายไปหมด และผู้คนจึงเลือกเหยียนก่าเป็นหัวหน้าคนใหม่ จากนั้น เหยียนก่าจึงพาผู้คนไปล่าสัตว์พร้อมกัน และต่อสู้กับการรุกรานของหมู่บ้านต่างถิ่น

13. ตำนานหนุ่มเหยียนก่ากลายเป็นก้อนหิน (岩嘎变石的传说 yangabianshidechuanshuo)

นานมาแล้ว มีอยู่วันหนึ่ง หนุ่มเหยียนก่า (岩嘎 yanga) ได้ช่วยชีวิตลูกงูตัวหนึ่งโดยบังเอิญ และได้เห็นวิเศษจากแมง และแมงเตือนว่า “ห้ามบอกเรื่องหินวิเศษให้ใครรู้ ไม่งั้นร่างของเธอจะกลายเป็นก้อนหิน” ในคืนหนึ่ง หินวิเศษบอกเหยียนก่าว่าคืนนี้จะมีน้ำท่วมไหลลงมาจากภูเขาเหยียนก่าตกใจมากจึงไปบอกคนในหมู่บ้าน แต่ทุกคนไม่เชื่อ เหยียนก่าหมดวิธี จึงบอกเรื่องหินวิเศษให้ผู้คนรู้ ผู้คนฟังแล้วจึงเชื่อและพากันหนีขึ้นไปภูเขา ทันใดนั้น ร่างของเหยียนก่ากลายเป็นก้อนหินและยืนอยู่ในน้ำทันที จากนั้น ผู้คนจึงพากันไปบูชาก้อนหินก้อนนี้ด้วยอาหารมงคลเพื่อเป็นการระลึกถึงเหยียนก่าผู้ยิ่งใหญ่

5. นิทานประจำถิ่น

1. นิทานเรื่องภาพวาดถ้ำภูเขาหยวน (沧源崖画的传说 cangyuanyahua)

นานมาแล้ว หลังจากเทพเจ้าได้สร้างฟ้าและดิน เทพเจ้าต้าเจาปิงปู้รื่อ (达昭崩不热 dazhaobengbure) ได้ออกมาจากถ้ำซือกั่ง (司岗 sigang) วันหนึ่ง น้ำท่วม มนุษย์เปียกสอตัวหนาว (背高索高袜 beigaosuogaowa) จึงฆ่าวัวแล้วใช้เลือดวัวผสมกับผงหินเป็นสี และวาดภาพบนหน้าผาเพื่อสอนวิธีการใช้ชีวิตให้ลูกหลาน วันหนึ่ง เทพเจ้าต้าเจาปิงปู้รื่อได้แปลงร่างเป็นคางคกเล็กตัวหนึ่ง จนถูกมนุษย์ตำหลังขาว (达蓝考 dalankao) เหยียบในถนน ตำหลังขาวรู้สึกสงสารคางคกมาก จึงบอกให้คางคกต้องระวัง ไม่งั้นจะถูกมนุษย์เหยียบตาย เทพเจ้าต้าเจาปิงปู้รื่อจึงเห็นว่าตำหลังขาวใจดีมาก จึงสร้างเรือเล็ก ๆ ลำหนึ่งในตอนน้ำท่วม และให้ตำหลังขาวกับวัวเล็กตัวหนึ่งพายเรือหนีไป และวันหนึ่ง เทพเจ้าสั่งให้ตำหลังขาวผ่าท้องวัว จนเห็นมีเมล็ดน้ำเต้าเม็ดหนึ่ง จึงปลูกเมล็ดจนมีผลน้ำเต้าอันใหญ่ ตำหลังขาวจึงใช้ดาบยาวผ่าน้ำเต้า ทำให้มีมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ ออกจากน้ำเต้า ซึ่งมนุษย์รุ่นที่สองเปียกสอตัว (背三索 beisansuo) ก็ได้ออกมาในครั้งนี้ แต่มนุษย์ใช้ชีวิตยากลำบาก ทั้งหิวทั้งต้องหลบเลี่ยงการโจมตีของงูพิษและสัตว์ร้าย วันหนึ่ง มนุษย์ได้พบเห็นภาพวาดที่หน้าผา จึงได้เรียนรู้ทักษะการเอาตัวรอดมาล่าสัตว์ ปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ มาเรื่อย ๆ หลังจากนั้น ถึงเวลาชาววัก็จะทำพิธีการไหว้บูชาภาพวาดหน้าผา

2. นิทานเรื่องคุณยายเหยียน (盐老奶的传说 yanlaonaidechuanshuo)

นานมาแล้ว หญิงสาวชาวไตพี่น้องสองคนที่สวยงามมาถึงเหวินตง (文东 wendong) ในเขตล้านช้าง (澜沧 lancang) ทั้งสองแต่งงานกับหัวหน้าชาววั พี่สาวขยันฝีมือดีทำงานบ้านเก่ง น้องสาวขี้เกียจไม่ทำงานบ้าน แต่สามีกลับสนิทกับน้องสาวและตบตีพี่สาว วันหนึ่ง พี่สาวทำกับข้าวแต่ไม่มีเกลือใส่ จึงถูกสามีตบตีอย่างหนัก พี่สาวร้องไห้และมีคนตัวหนึ่งมาบอกวิธีทำเกลือ คือให้พี่สาวฉีใส่อาหารในจาน วันนั้น สามีกินกับข้าวรู้สึกอร่อยมาก จึงชื่นชมพี่สาวทำให้น้องสาวอิจฉาและถามพี่สาวว่าเกลือมาจากไหน พี่สาวไม่กล้าพูดความจริงและบอกว่าชุดมาจากใต้ต้นไม้ภูเขา สามีดีใจจึงไปขุด ขุดไปทั้งวัน ไม่ได้ผล พี่สาวเห็นสามีไปขุดจึงแอบหนีออกจากบ้านมาถึงแม่น้ำล้านช้างและอาศัยอยู่ที่ตำบลจิ่งกู่

(景谷 jinggu) ซึ่งผู้คนมองว่าที่สาวก็คือคุณยายเหยียน (盐 yan) เหยียน หมายถึงเกลือ และตำบลจิ่งกู่ ก็กลายเป็นแหล่งกำเนิดเกลือ ส่วนสามีกลับถึงบ้านไม่เห็นพี่สาว จึงโมโหใส่น้องสาวและตบตีน้องสาว จนตาย แล้วนำศพทิ้งลงไปบ่อที่ขุดเกลือใต้ต้นไม้ใหญ่ หลังจากนั้นจนถึงทุกวันนี้ ผู้คนจึงเรียกต้นไม้ใหญ่ต้นนั้นว่า ต้นไม้แห่งบ่อเกลือ

3. ภูเขากงหมิง (公明山 gongmingshan)

นานมาแล้ว นายช่งหมิง (孔明 kongming) พาคนมาสำรวจพื้นที่ชื่อเหมา (思茅 simao) และได้รับการต้อนรับจากคนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ แต่เมื่อจะเข้าไปในภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) เพื่อสำรวจวิถีชีวิตของชนเผ่าว่านั่น เสียงกลองไม่ดังขึ้น และผู้คนชาวว่าเถียดาบ หน้าไม้มาขวางทาง ช่งหมิงเข้าไปในภูเขาไม่ได้ จึงเจรจากับหัวหน้าชาวว่า ต้มสุราชนแก้วกัน หัวหน้าชาวว่าอนุญาตให้คนของช่งหมิงเข้าไปในจุดที่ธนูยิงไปถึง ที่นั่น ช่งหมิงเริ่มยิงธนูและธนูเสียบเข้าไปในภูเขาลายหมู่ (莱姆山 laimu) ผู้คนตกใจไม่คิดว่าช่งหมิงทำได้ขนาดนี้ จึงพากันยกนิ้วหัวแม่มือขึ้นชมว่า “ธนูวิเศษ ธนูวิเศษ” ที่นั่น เสียงกลองทองสัมฤทธิ์ดังขึ้นจากภูเขาเพื่อต้อนรับช่งหมิง หลังจากนั้น ภูเขาลายหมู่ ก็เปลี่ยนชื่อเป็นภูเขากงหมิง เนื่องจากออกเสียงคล้ายกับ “ช่งหมิง”

4. แม่น้ำแห่งหญิงสาว (姑娘河 gunianghe)

นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) หญิงสาวเหย์หน้า (叶娜 yena) สวยฉลาดและขยันรักกับหนุ่มยากจน แต่ถูกบังคับให้แต่งงานกับนายเศรษฐี หญิงสาวเหย์หน้าตัดสินใจที่จะหนีงานแต่ง แต่วันหนึ่งรู้ว่าหนุ่มคนรักถูกนายเศรษฐีฆ่าตาย จึงตัดสินใจไปแก้แค้นและหิบบหน้าไม้ยิงธนูไฟ 3 ลูกไปที่บ้านเศรษฐี และได้ฆ่าสี่ขาตัวหนึ่งหนีลงจากหน้าผา ทันใดนั้น แผ่นดินพังทลายและน้ำท่วมไหลลงมาจากภูเขา นายเศรษฐีกับลูกน้องตายกันหมด หลังจากนั้นที่หมู่บ้านป่าช้าจ้าย (坝卡寨 bakazhai) ก็เกิดสายน้ำขึ้นมา ผู้คนเชื่อว่าเป็นหญิงสาวเหย์หน้าแปลงมา จึงตั้งชื่อสายน้ำว่า “แม่น้ำแห่งหญิงสาว” และเรื่องราวของหญิงสาวเหย์หน้าจึงเล่าสืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้ในเขตชาวจ้าว

5. น้ำพุแห่งน้ำตานก (鸟类泉 niaoleiquan)

นานมาแล้ว ที่หมู่บ้านปานหงต้าจ้าย (班洪大寨 banhongdazhai) ในภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) มีหญิงสาวพี่น้องสองคนชื่อเหย์หรง (叶茸 rerong) กับอานบิ่ง (安并 anbing) เป็นหญิงสาวที่สวยงาม ฉลาด และขยันได้รับความชื่นชมจากคนทั้งหมู่บ้าน แต่ถูกกษัตริย์ปานหง (班洪王 banhongwang) ขายให้กับเจ้าชายต่างเผ่า และเสียชีวิตในระหว่างทาง ในปีนั้นมีภัยพิบัติต่าง ๆ เกิดขึ้น คนทั้งหมู่บ้านเศร้าใจมาก จากนั้น สองพี่น้องที่เสียชีวิตกลายเป็นนกสองตัวบินกลับมาที่หน้าผาลิงในหมู่บ้านปานหงและร้องไม่หยุด น้ำตากลายเป็นน้ำพุไหลลงมาจากหน้าผาลิงของหมู่บ้าน หลังจากนั้น ต้นข้าวออกเติบโตไว วัวควายต็มน้ำแล้วตัวใหญ่แข็งแรง คนตาบอดต็มแล้วกลับมองเห็นได้อีกครั้ง หลังจากนั้น เพื่อเป็นการระลึกถึงหญิงสาวพี่น้องทั้งสอง ชาวจ้าวจึงตั้งชื่อน้ำพุสายนี้ว่า “น้ำพุแห่งน้ำตานก” จนถึงทุกวันนี้

6. นิทานเรื่องหมู่บ้านไห่หย่า (海涯寨的故事 haiyazhaidegushi)

สมัยก่อน หมู่บ้านไห่หย่า (海涯寨 haiyazhai) เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การปกครองของหัวหน้าเมิ่งต้ง (孟定 mengding) และเจ้าชายปานหง (班洪 banhong) ซึ่งการใช้ชีวิตในพื้นที่นี้มีข้อดีและข้อเสีย ได้แก่ หัวหน้าไม่ค่อยได้ให้ความสนใจกับพื้นที่นี้ จึงทำให้สามารถแอบหนีภาษีได้บ้าง แต่ข้อเสียคือ หากถูกหัวหน้าทั้งสองสังเกต ผู้คนในที่นี้ก็ต้องจ่ายภาษีสองครั้ง วันหนึ่งจึงมีคนคิดวิธีออกมาไปล่าช้างและเก็บงาช้างไปเจรจากับเจ้าชายปานหงเพื่อนำงาช้างไปหักลดหย่อนภาษีและยอมอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชาย เจ้าชายเห็นและชอบงาช้างมากจึงยอมรับ เจ้าชายจึงไปเจรจากับหัวหน้าเมิ่งต้งพร้อมนำงาช้างชิ้นหนึ่งให้หัวหน้าเมิ่งต้งเพื่อให้หัวหน้าเมิ่งต้งยอมยกพื้นที่ไห่หย่าให้กับเจ้าชาย หัวหน้าเมิ่งต้งเห็นงาช้างแล้วชอบมากจึงยอมรับ หลังจากนั้นหมู่บ้านไห่หย่าจึงอยู่ในการปกครองของเจ้าชายปานหง และตั้งชื่อสถานที่นี้ว่า “ไห่หย่า” ซึ่งหมายถึง “เขตงาช้าง”

7. แม่น้ำล้านช้างกับแม่น้ำกุนน่อง (澜沧江和滚弄江 lancangjianghegunnongjiang)

นานมาแล้ว แม่น้ำล้านช้าง (澜沧江 lancangjiang) กับแม่น้ำกุนน่อง (滚弄江 gunnongjiang) เป็นสามีภรรยาทั้งคู่ ทั้งสองรักกันและมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างการเดินทาง ต่อมา ทั้งสองเริ่มทะเลาะกัน จึงหย่ากัน ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างเดินทาง แต่ทางมีตมองไม่เห็น แม่น้ำล้านช้างจึงจุดไฟใบสนให้ทางสว่างขึ้นและวิ่งเร็วมาก จึงเป็นแม่น้ำขุ่น และสองฝั่งมีต้นสนมากมาย ส่วนแม่น้ำกุนน่องจุดไม้ไผ่และวิ่งช้ามาก จึงเป็นแม่น้ำใส และสองฝั่งมีต้นไม้ไผ่มากมาย

8. ทหารที่โง่เขลา (愚蠢的英国兵 yuchundeyingguobing)

นานมาแล้ว ที่แม่น้ำกุนน่อง (滚弄江 gunnongjiang) ทหารอังกฤษอยากฆ่าชาวว่าให้หมด ผู้คนชาวว่าจึงพากันคิดวิธีมาต่อสู้กับทหารอังกฤษ คืนหนึ่ง ผู้คนจึงจัดหาหนังวัวควายมาแขวนไว้ที่ต้นไม้ในป่าเป็นจำนวนมาก พอรุ่งขึ้น ทหารอังกฤษเข้าไปในป่าและเห็นหนังวัวควาย จึงคิดว่าชาวว่าหลบอยู่หลังหนังวัวควาย จึงพากันมัวแต่ยิงไปที่หนังวัวข้างหน้า ในขณะที่ ชาวว่าอยู่ในหลังของพวกทหารอังกฤษถือโอกาสแอบโจมตีพวกเขาจากด้านหลัง พอเสียงกลองไม้ดังขึ้น ผู้คนชาวว่าพากันมาต่อสู้และยิงทหารอังกฤษ ทำให้พวกทหารอังกฤษตกใจและพากันหนีไปตกไปในแม่น้ำกุนน่อง

9. เหมืองเงินของภูเขาอาว่า (佤山银矿的故事 washanyinkuangdegushi)

สองร้อยปีที่แล้ว ในหมู่บ้านปานหง (班洪 banhong) ภูเขาอาว่า (阿佤山 awashan) มีชายชราชาวว่าสองคนชื่อตาเถีย (达铁 datie) กับตาไท่ (达太 datai) ซึ่งสองคนนี้ชอบล่าสัตว์และทุกครั้งจะแจกจ่ายอาหารให้กับเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน วันหนึ่งชายชราสองคนไปล่าสัตว์ที่ภูเขา เห็นที่กั๊กสัตว์ล้มลงกับพื้นจับเหยื่อไม่ได้สักตัวหนึ่ง และในระหว่างนี้ ทั้งสองคนได้พบหินใส ๆ ก้อนหนึ่ง ตาไท่เห็นหินสวยจึงหยิบกลับบ้านให้เด็กเล่น ถูกเด็กชนซ่อนไว้ในตะกร้าที่เต็มไปด้วยฝ้าย วันต่อมา เมียตาไท่แบกก่องฝ้ายนั้นไปขายที่ตลาดมิ่งต้ง (孟定 mengding) ในที่สุด หินก้อนนั้นก็ไปอยู่ในมือข้าราชการคนหนึ่ง ซึ่งข้าราชการคนนี้รู้ว่าเป็นเงินที่มีมูลค่าสูง จึงไปค้นหาที่มาของหินก้อนนี้ ทำให้ผู้คนใน

หมู่บ้านปานหงทราบข่าวแล้วพากันไปชุดเหมืองแร่ แต่ชุดตั้งนานก็ไม่เห็นสักก้อนหนึ่ง จึงพากันกลับบ้านอย่างเฉื่อยชา คืบหนึ่ง ทุกคนในหมู่บ้านฝันถึงเรื่องเดียวกัน จึงไปเชิญโมบา (魔巴 moba) คุณวกระดุกไ่และไ่ลาดี ทุกคนจึงจัดงานเฉลิมฉลอง เวลาผ่านไปสามวัน แน่ใจว่ามีชายร่างเตี้ยชื่อ หูช่างเฉียน (吴尚贤 wushangxian) ถือธงดำและชายร่างสูงผอมชื่อหลี่ซานก้วย (李三桂 lisangu) สวมหมวกเหล็กอย่างในความฝัน ทุกคนพากันมาสอบถามรายละเอียด และให้ทั้งสองคนพาไปหาที่มีเหมืองแร่ หูช่างเฉียนไม่มีทางเลือก จึงบอกว่าเหมืองเงินอยู่ตรงที่ฉันเพ็งปัสสาวะเมื่อคืนนี้เอง ชาวบ้านฟังแล้วจึงไปชุดทันที และชุดเหมืองเงินจำนวนมาก ทุกคนมีความสุขและคิดว่าหูช่างเฉียนไม่ใช่คนธรรมดา แต่เป็นเทพเจ้า จึงขอให้เขาสองคนอยู่หมู่บ้านต่อและพาชาวบ้านไปชุดเหมืองเงินเพื่อทำเงิน จากนั้น หูช่างเฉียนจึงพาชาวบ้านชุดเหมืองแร่และสร้างโรงงาน

10. นักลอบสังหาร (刺客 cike)

นานมาแล้ว มีนักลอบสังหารสองคนจากอังกฤษมาอยู่ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) เพื่อปลงพระชนม์เจ้าชายปานหง (班洪 banhong) พอทั้งสองเข้ามาในหมู่บ้านก็เจอเจ้าชายร่างใหญ่ ผิวดำ นักลอบสังหารไม่รู้ว่าชายคนนี้เป็นเจ้าชาย จึงถามว่าเจ้าชายผู้กินข้าวแดงกับเนื้ออยู่ที่ไหน เจ้าชายบอกว่าบ้านเจ้าชายที่หน้าบ้านจะมีหินครกใหญ่เจ็ดอัน ทั้งสองฟังแล้วจึงไปหา และมาถึงที่บ้าน เจ้าชายจัดอาหารเป็นข้าวสวยและเนื้อไก่ให้ทั้งสองกิน แต่ทั้งสองกินไม่เป็น เจ้าชายจึงสั่งให้ลูกน้องทำข้าวเหนียวกับเนื้อให้ ทั้งสองคนหยิบขึ้นหนึ่งทิ้งให้สุนัขตำรวจของตนกิน แต่ทำให้หมาของเจ้าชายมาแย่งไปกินและกัดหมาของทั้งสองตาย ตอนกลางคืน ทั้งสองรู้สึกเจ้าชายใจดีให้อาหารแก่เขาสองคน โดยที่ไม่รู้จัก จึงตัดสินใจบอกความจริงให้เจ้าชายฟัง บอกเวลาทหารอังกฤษที่จะเข้ามา เจ้าชายฟังแล้วจึงสั่งให้ผู้คนชาวบ้านทำกับดักลวงหน้า พอวันที่ทหารอังกฤษมาจึงถูกชาวบ้านทุบตีจนแพ้ และหลบหนีไป

11. ความเป็นมาของเหล้าหมัก (水酒的来历 shuijiudelaili)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีหญิงชราคนหนึ่งได้ออกไปทำไร่พร้อมได้ห่อข้าวเย็นห่อหนึ่งที่ห่อด้วยใบกล้วยเพื่อเป็นอาหารกลางวัน เมื่อมาถึงที่ดิน หญิงชราจึงห้อยอาหารบนกิ่งไม้ พอตีในช่วงเวลานั้นเป็นช่วงเวลาที่ผลไม้บนภูเขากำลังสุก หญิงชราจึงมัดแต่เก็บผลไม้มากินและลืมนำข้าวที่ห่อมาจนสี่ห้าวันผ่านไป หญิงชรานึกถึงข้าวที่ห้อยบนกิ่งไม้ จึงไปเก็บลงมา และเห็นมีนกสองตัวกินข้าวไปแล้วยืนอยู่หนึ่ง ๆ แต่ไม่ได้ตาย หญิงชราจึงคิดนกกินข้าวที่ห่อไว้หลายวันแล้วไม่ตาย มนุษย์กินแล้วก็น่าจะไม่มีปัญหาแน่นอน จึงไปชิมข้าวที่ห่อไว้และรู้สึกอกรสชาติหวาน ๆ หอม ๆ อร่อยดี หลังจากนั้น หญิงชราจึงได้รู้วิธีการทำเหล้าหมัก และเผยแพร่ไปถึงที่ชาติพันธุ์รอบข้าง

12. กำเนิดของสาเหล้ากับยาสูบ (酒药和大烟的起源 jiuyaohe dayande qiyuan)

นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) มีหญิงสาวสวยขยันที่ชื่อนาย้อ (耐什 naishen) ไปเก็บผักที่ภูเขาและตกลงมาจากภูเขาตาย แล้วกลายเป็นสระน้ำเล็ก ๆ รสหวานเย็นสบาย วันหนึ่ง มีนักล่าคนหนึ่งกำลังไล่ล่ากวางแดงถึงจุดสระน้ำ จึงนั่งพักดื่มน้ำในสระน้ำ พอลุกขึ้นก็รู้สึกเวียนหัว ง่วง

นอนหลับไป จนตื่นขึ้นตอนเย็นรู้สึกหิวน้ำ จึงไปตักน้ำสองสามคำแล้วรีบวิ่งกลับบ้าน เมื่อถึงบ้านจึงออกอาการเมาเหล้าและเริ่มขว้างทิ้งสิ่งของในบ้าน แต่พอรุ่งขึ้นตื่นขึ้นมาลิ้มหมด เมียจึงบอกรายละเอียดให้ฟัง นักล่าจึงรู้ว่า เป็นผลของน้ำในสระน้ำ จากนั้น จึงเรียกผู้คนดำข้าวเป็นผงและใส่เข้าไปในสระน้ำเล็ก ๆ แล้วคนเป็นน้ำเหนียว ๆ จึงตักออกมาตากให้แห้ง จึงกลายเป็นสาเหล้าที่ใช้สืบทอดกันมา จนถึงทุกวันนี้ ชาวว่าก็ใช้วิธีเช่นนี้มาทำสาเหล้าด้วย

13. นิทานเรื่อง ดาบวิเศษสองเล่ม (两把神刀 liangbashendao)

นานมาแล้ว ที่หมู่บ้านหมู่เหล้าหยวน (木老源 mulaoyuan) มีภูเขาสูงตระหง่านอยู่ 2 ลูก และมีดาบวิเศษ 2 เล่มซ่อนอยู่บนยอดเขา ดาบ 2 เล่มนี้มีประวัติความเป็นมาที่มหัศจรรย์ กล่าวคือ ในช่วงสมัยวานลี่ (万历 wanli) ของราชวงศ์หมิง มีการรุกรานจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง พลเอกเต็งจื่อหลง (邓子龙 dengzilong) นำทัพและม้าปกป้องชายแดนต่อสู้กับศัตรูต่างประเทศ มีทหารชาวว่าคนหนึ่งชื่ออาซิง (阿兴 axing) ฉลาดมากได้ตัดดวงข้างของหัวหน้าข้างของศัตรูโดยบังเอิญข้างของกองทัพศัตรูตกใจจึงกลายเป็นความโกลาหลทันที พลเอกเต็งขึ้นชมชายหนุ่มผู้กล้าหาญและชื่อสัตย์ และมอบดาบหนึ่งคู่ให้อาซิง จากนั้น อาซิงได้นำดาบสองเล่มนี้ไปวางไว้ที่สี่แยกบนภูเขาในหมู่บ้าน เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของแม่ทัพเต็ง หลังจากนั้น อาซิงเสียชีวิต แต่วิญญาณของอาซิงกลับไปอยู่ในตัวดาบทำให้ดาบพูดได้ เมื่อมีคนพาลเข้าหมู่บ้าน ดาบสองเล่มนี้ก็จะบอกข่าวให้คนในหมู่บ้านและช่วยหมู่บ้านปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายและหลีกหนีภัยต่าง ๆ

6. นิทานปรัมปรา

1. ตำนานกำเนิดโลก (司岗里 sigangli)

ในสมัยที่โลกยังไม่ได้แบ่งออกเป็นฟ้า ดิน น้ำ ฟ้าครึ้มไม่เรียบ พื้นดินว่างเปล่า เทพเจ้าหลี่ (俚 li) บนฟ้าจึงยื่นฝ่ามือไปขีดฟ้า ทำให้ผิวฟ้าเรียบและสวยขึ้น และขีดดวงจันทร์และดวงดาวออกมา จากนั้นเทพเจ้าหลี่จึงแปลงร่างเป็นดวงอาทิตย์และบินไปที่ไกล ส่วนในพื้นดิน เทพเจ้าแผ่นดินหลุน (伦 lun) ใช้โคลนทำภูเขา หุบเขา และสายน้ำออกมา จากนั้นเทพเจ้าหลุน ได้สร้างจิ้งหรีดที่ชื่อเกอเล่ย์ (哥累 gelei) ออกมาสร้างโลกต่อ สมัยนั้น ฟ้ากับดินมีการเชื่อมกันด้วยโซ่เหล็ก ทำให้ทุกสิ่งบนโลกอยู่ลำบาก เทพเจ้าหลี่กับหลุนจึงสั่งให้เทพเจ้าแห่งมนุษย์ต่าหนิง (达能 daneng) ไปตัดโซ่เหล็กให้แยกออกจากกัน และนำต้นไม้ไปวางในดวงจันทร์ จากนั้น โลกจึงเย็นสบายและมีกลางวันและกลางคืนด้วย นอกจากนี้ น้ำลายที่เทพเจ้าต่าหนิงถ่มออกมากลายเป็นมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ เหงื่อกลายเป็นทะเล เทพเจ้าต่าหนิงมือเดียวกินได้ 180 กิโลกรัม หนึ่งก้าวก้าวได้ 1,000 กิโลเมตร รอยเท้าที่เหยียบลงไปกลายเป็นพื้นที่ ชางหยวน (沧源 cangyuan) พื้นที่ซีหมิง (西盟 ximeng) พื้นที่มิ่งเหลียน (孟连 menglian) ในปัจจุบัน จากนั้นทุกสิ่งทุกอย่างได้ถูกสร้างขึ้นตามลำดับ หลังจากทีเทพเจ้าหลี่กับหลุนได้สร้างฟ้าดินออกมาแล้วสร้างพืชสัตว์ต่อ และมอบหมายให้ผู่เหลิง (普冷 puleng) เทพเจ้าทางพืชรักษาดูแลพืชต่าง ๆ

2. งูใหญ่คายสิ่งของ (大蛇吐东西 dashetudongxi)

สมัยก่อน งูใหญ่เป็นสัตว์ดุร้ายมาก เนื่องด้วยในท้องมีสิ่งของต่าง ๆ และมีพิษด้วย สัตว์อื่นจึงกลัวงูใหญ่ เทพเจ้าเห็นแล้วจึงไปบอกงูใหญ่ว่า หากงูใหญ่สามารถกัดต้นไม้ใหญ่ต้นนั้นให้ตาย ก็จะยอมรับว่างูใหญ่เป็นสัตว์ที่ดุร้ายจริง ๆ งูใหญ่ฟังแล้วจึงไปกัดต้นไม้ใหญ่ตาย เทพเจ้าเห็นต้นไม้ใหญ่กลายเป็นต้นไม้เปล่าไม่มีใบไม้แม้แต่ใบเดียว จึงคิดวิธีให้นักเขาเขียวทั้งปวงไปยืนอยู่กิ่งไม้ งูใหญ่เห็นต้นไม้เขียวตลอดไม่ตายสักที จึงบอกเทพเจ้าว่า สายไหมที่งูใหญ่คายออกมาสามารถฆ่าต้นไม้ตายได้ จึงรีบคายสายไหมออก พองูใหญ่คายสิ่งของออกมา เทพเจ้าก็เอาสิ่งของเหล่านี้แบ่งให้พวกมนุษย์ และสัตว์ต่าง ๆ ไป มนุษย์ได้เล็บ วัวควายได้เขาและกีบ เสือได้อุ้งเท้า เป็นต้น และงูใหญ่ยังคายสิ่งของต่อเรื่อย ๆ ชาวว่า ชาวฮั่น ชาวไต ได้หนังสือคนละเล่ม แต่ด้วยชาวว่าได้หนังสือด้วยใบผักและวางอยู่บนพื้นถูกหมูกินไป ทำให้ชาวว่าไม่มีตัวอักษร จนงูใหญ่คายสิ่งของหมด และสิ่งของต่าง ๆ ถูกแบ่งหมดถึงสังเกตต้นไม้ไม่เขียวแล้ว และนกเขาเขียวบินไปหมด งูใหญ่รู้โดนหลอกจึงเสียใจ แต่ทำอะไรไม่ได้แล้ว ในท้องก็ไม่มีอะไรแล้ว และสามารถคลานบนพื้นได้เท่านั้น สรรพชีวิตได้ของแล้วจึงพากันหนีออกจากงูใหญ่ แต่ผู้คนไม่สามัคคีกัน ใครก็ไม่ยอมฟังใคร เทพเจ้าจึงให้ผู้คนแข่งออกเสียง ใครเสียงดังที่สุด คนอื่นต้องรับฟังคนนั้น สุดท้ายมนุษย์ใช้เขาวัวมาเป่า เสียงดังที่สุด หลังจากนั้น สรรพสิ่งบนโลกก็รับฟังมนุษย์

3. บรรพบุรุษของมนุษย์ (人类的祖先 renleidezuxian)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า กำเนิดมนุษย์มีสองครั้ง ครั้งที่หนึ่ง มีมนุษย์เพียงหนึ่งคนอยู่บนโลก มนุษย์คนนั้นเหงามาก จึงใช้โคลนทำคนเล็ก ๆ ออกมาสองคน เป็นเด็กชายกับเด็กหญิง วันหนึ่ง มนุษย์จะออกไปล่าสัตว์ จึงให้เด็กสองคนเฝ้าดูสวนผลไม้ และเตือนลูกว่าห้ามเก็บผลไม้กิน ขณะนี้ มีงูใหญ่ออกมาถามเด็กว่าหากเด็กอยากกินผลไม้ก็บินขึ้นไปเก็บกินได้ กินแล้วจะได้มีความกล้าหาญเหมือนพ่อไปไหนมาไหนได้สะดวกสบาย เด็กสองคนอยากเป็นผู้มีความกล้าหาญจึงไปเก็บกิน พ่อเด็กหญิงก็ลื่นเข้าไป และติดอยู่ที่หน้าอก จึงกลายเป็นหน้าอกของผู้หญิง เด็กชายกินแล้วลื่นเข้าไปติดอยู่ที่คอ จึงกลายเป็นลูกกระเดือกของผู้ชาย พอพ่อกลับมาเห็นแล้วโกรธมาก จึงไปหางูและตัดแขนขาออก ทำให้งูไม่มีแขนขา ไม่นานเด็กทั้งสองแต่งงาน มีลูกหลาย ๆ คน แต่ผู้คนไม่รับฟังและตีกันตลอด เทพเจ้าบนฟ้าเห็นแล้วจึงสั่งให้เทพเจ้านัวเอิน (诺恩 nuoen) ลงมาควบคุมดูแล และสร้างเรือให้ผู้คนลงไปอยู่ในเรือ ไม่นาน น้ำท่วม ผู้คนตายกันหมด เหลือมนุษย์เพียงส่วนน้อยกับเสือหนึ่งตัวและกระรอกหนึ่งตัวเท่านั้นอยู่ในเรือรอดได้จึงกลายเป็นมนุษย์ครั้งที่สอง

4. ราชากับวัว (青蛙大王与母牛 qingwadawangyumuniu)

สมัยก่อน มนุษย์ สัตว์และพืชพูดได้หมด วันหนึ่ง หัวหน้านามมนุษย์ชื่อตำรือกำหมู้ (达惹嘎木 daregamu) ไปเดินตลาด และระหว่างทางเจอกบตัวหนึ่ง กบให้ตำรือกำหมู้ซื้อกล้วยมาให้กิน แต่ตำรือกำหมู้ยากจนไม่มีเงินซื้อ พอไปถึงตลาดเห็นมีคนแจกกล้วย ตำรือกำหมู้ได้กล้วยกลับมาไม่กินเองแต่เก็บไว้ให้กบกิน กบซึ่งใจมาก จึงบอกเรื่องน้ำท่วมให้ตำรือกำหมู้รู้ เมื่อน้ำท่วมทำให้ผู้คน

ตายหมด เหลือตำรือกำหมึกกับวัว หลังจากนั้น ตำรือกำหมึกเหงามาก ไม่รู้ว่าจะใช้ชีวิตต่อไปได้อย่างไร วันหนึ่ง ตำรือกำหมึกผู้เป็นบรรพบุรุษของชาวว่าได้รับการชี้ทางจากชายชราผู้เป็นเทพเจ้า ว่าให้ไปแต่งงานและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันกับวัวสาว จนวัวสาวท้องและคลอดลูกเป็นเมสตีคมะระเม็ดใหญ่ออกมา จากนั้นตำรือกำหมึกจึงหว่านเมสตีคมะระลงดิน แล้วเติบโตเป็นน้ำเต้า จากนั้น มีมนุษย์ สัตว์และพืชต่าง ๆ ออกมาจากน้ำเต้าผลนี้

5. ใครเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก (谁做万物之王 sheizuo tianxiawanwuzhiwang)

นานมาแล้ว เมื่อพื้นดินเริ่มปรากฏ พื้นดินไม่มีรูปร่างที่แน่นอน คางคกแก่กระโดดออกมาและบอกว่าตนเองเป็นนางฟ้า สามารถทำให้รูปร่างพื้นดินคงที่ไว้ แต่ก็ไม่ได้ผล จากนั้นพื้นดินกลายเป็นราบเรียบ ไม่นานเกิดน้ำท่วม สรรพสิ่งต่าง ๆ ล่องลอยอยู่ในทะเลอันกว้างใหญ่ไม่มีที่ลึกลงในยามวิฤตินี้ กิ่งก่าชนิดหนึ่งบินมาถึงกิ่งไม้และตะโกนพูดกับทะเลว่า “ทะเล ทะเล ขอให้รูปร่างเหมือนหลังของข้า...” ทันใดนั้น พื้นดินจึงมีภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ และทะเลสาบ และทะเลเกิดขึ้น ตั้งแต่นั้นพื้นดินมีความคงที่ กิ่งก่าจึงถูกเลือกเป็นราชาแห่งสรรพสิ่ง และได้รับการเคารพนับถือจากมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ ไม่นาน กิ่งก่าตายจากไป มนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ เสียใจมาก จึงฆ่าหมูมาบูชาวิญญาณของกิ่งก่า แต่ทำให้เทพเจ้าบนฟ้าโกรธ เทพเจ้าจึงลงโทษสรรพชีวิตด้วยการทำให้แผ่นดินฟ้าตกลงมาจากบนที่สูง สรรพชีวิตกังวลมากต้องรีบหาผู้ที่มีความสามารถที่จะยกแผ่นดินฟ้าขึ้นได้ แต่ไม่มีใครทำได้ สุดท้ายผู้หญิงคนหนึ่งยกแผ่นดินฟ้าขึ้นด้วยสาก หลังจากนั้น มนุษย์จึงกลายเป็นราชาแห่งสรรพสิ่งบนโลก มีทั้งสติปัญญาและพลังกำลังที่สัตว์ทั้งปวงเทียบไม่ได้

6. พี่น้องเจ็ดคน (七兄弟 qixiongdi)

นานมาแล้ว มีพี่น้องเจ็ดคนอาศัยอยู่ด้วยกัน พี่น้องเจ็ดคนมีหน้าตาคล้ายกัน และมีน้ำใจทุกคน เพียงแต่มีความชอบที่แตกต่างกันบ้าง เมื่อพี่น้องเจ็ดคนโตขึ้น พ่อแม่ให้พี่น้องทั้งเจ็ดออกไปดูโลกภายนอก วันหนึ่ง พี่น้องเจ็ดคนมาถึงพื้นที่ราบเห็นหญิงสาวคนหนึ่งกำลังกำจัดวัชพืชและร้องไห้อยู่ หนุมคนโตจึงอาสาอยู่ที่นี้ช่วยเหลือหญิงสาวกำจัดวัชพืช อีกหกคนเดินทางต่อและมาจนถึงที่สระน้ำ เห็นมีหญิงสาวกำลังร้องไห้ในริมสระน้ำเนื่องด้วยไม่มีพ่อแม่เป็นคนกำพรว้าตั้งแต่เด็ก และพี่ชายคนที่สองจึงอาสาอยู่กับหญิงสาวเพื่อปลอบใจหญิงสาว พี่น้องอีกห้าคนจึงเดินทางต่อและมาจนถึงลาดหญ้า เห็นหญิงสาวคนหนึ่งกำลังร้องไห้เนื่องด้วยแกะถูกหมาป่าพรากไป หนุมคนที่สามจึงอาสาไปตามหาแกะให้หญิงสาว พี่น้องอีกสี่คนเดินทางต่อมาถึงริมแม่น้ำสายใหญ่ เห็นหญิงสาวกำลังร้องไห้เนื่องด้วยฟ้าค่อย ๆ มีดลงแต่ซักผ้าไม่เสร็จสักที หนุมคนที่สี่จึงอาสาไปช่วยหญิงสาวซักผ้าต่อ พี่น้องอีกสามคนเดินทางต่อและมาถึงภูเขาสีเขียว มีหญิงสาวคนหนึ่งมาขอความช่วยเหลือ พี่น้องสามคนช่วยไปเก็บในซา และพบเสือตัวหนึ่ง หนุมคนที่ห้าจึงช่วยเก็บใบซาให้หญิงสาวต่อ หนุมคนที่หกกับคนที่เจ็ดจึงไปไล่จับเสือ ในระหว่างทางเจอหญิงสาวสองคนบอกว่าเสือวิ่งไปขึ้นภูเขาแล้ว หนุมคนที่ห้าจึงเฝ้าไว้ที่ทางลาดต่อ และหนุมคนที่เจ็ดจึงขึ้นไปบนภูเขาไล่ตามหาเสือต่อ หลังสิบปีผ่านไป พี่น้องเจ็ดคนทุกคน

แต่งงานกันหมดและต่างพาเมียพาลูกกลับมาเยี่ยมพ่อแม่ และคุณปู่ตั้งชื่อให้หลานเจ็ดคนว่า ฮั่น ไปหยี่ ไต ฮาหนี ลาหู่ และว่า หลังจากนั้น พี่น้องเจ็ดคนลาพ่อแม่กลับไปอยู่ที่เดิม จึงกลายเป็นชาวฮั่น ชาวไป ชาวหยี่ ชาวไต ชาวฮาหนี ชาวลาหู่ และชาวว่า

7. การก่อตัวของนามสกุลเผ่าว่า (氏族姓氏的形成 wazuxingshidexingcheng)

สมัยก่อน น้ำท่วม ผู้คนตายไปหมด เหลือบรรพบุรุษชาวว่าชื่อต้าไปซ่าหมู่ (达摆卡木 dabaikamu) กับว่าหนึ่งตัว ไม่นานทั้งสองแต่งงานและวัลคลอดลูกเป็นน้ำเต้า มนุษย์กับสัตว์ต่าง ๆ จึงออกมาจากน้ำเต้า มนุษย์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ผู้คนจึงพากันเจรจากันเรื่องการตั้งชื่อนามสกุลให้แยกออกแต่ละกลุ่มแต่ละคน จึงใช้ต้า (达 da) เป็นแซ่ และนามสกุลในครอบครัว ซึ่งคำว่าต้าเป็นคำที่มาจากชื่อของบรรพบุรุษต้าไปซ่าหมู่ ไม่นาน หมู่บ้านมีโรคระบาด พี่ชผลเติบโตไม่ดี ถึงรู้ว่าเป็นเพราะว่าต้าเหยียน (达岩 dayan) กับต้าซ่าย (达赛 dasai) พี่น้องสองคนมีเพศสัมพันธ์กันจึงทำให้เทพเจ้าโกรธและลงโทษทั้งหมู่บ้าน ผู้คนในหมู่บ้านจึงไล่พี่น้องสองคนออกจากบ้านและ กำหนดห้ามแต่งงานกันสำหรับคนที่มือนามสกุลเดียวกัน นอกจากนี้ เมื่อมนุษย์ออกมาจากถ้ำหิน มนุษย์จึงมาถึงสถานที่ต่าง ๆ อพยพไปเรื่อย ๆ ไม่นาน ชาวว่ามาถึงสถานที่หยงโถว (永欧 yongou) เห็นดินอุดมสมบูรณ์และป่าทึบเหมาะสำหรับทำการเกษตรและล่าสัตว์ จึงตั้งถิ่นฐานที่นี่และขยายพันธุ์ลูกหลาน และพัฒนาเป็นเผ่าใหญ่ในเวลาต่อมา ชาวว่าในเขตซีหมิง (西盟 ximeng) เชื่อว่าบรรพบุรุษของทั้งหมดออกมาจากถ้ำหิน และมองว่าเคยอาศัยอยู่สถานที่ต่าง ๆ หลายแห่ง ดังนั้น นามสกุลจึงถูกตั้งชื่อตามชื่อสถานที่ต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังได้กล่าวว่า เมื่อมนุษย์ออกมาจากน้ำเต้า จำนวนคนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนแยกไม่ออกจึงเอาเนื้อไปขอให้บรรพบุรุษต้าไปซ่าหมู่แบ่งนามสกุลให้ ต้าไปซ่าหมู่จึงแนะนำให้ชาวว่าเอาเนื้อไปแขวนไว้ที่ต่าง ๆ แขวนไว้ที่ไหนก็ตั้งชื่อตามสิ่งนั้น บางคนไปแขวนไว้ที่ต้นหลี่ (梨 li) จึงได้แซ่เป็นหลี่ (李 li) บางคนไปแขวนไว้ที่น้ำเต้า จึงได้แซ่เป็นหู่ (胡 hu) เป็นต้น หลังจากได้แซ่แล้ว เมื่อมีลูกลูกก็มีแซ่ตามพ่อต่อ ๆ กันมา ไม่เพียงเช่นนี้ ยังกล่าวไว้ว่ามีหนุ่มกำพร้าชาวว่าคนหนึ่งพ่อแม่เสีย ไม่มีชื่อนามสกุล และเมียคลอดลูก ไม่รู้ว่าจะตั้งชื่อลูกเป็นอย่างไร จึงไปถามบรรพบุรุษต้าไปซ่าหมู่ บรรพบุรุษแนะนำให้ตั้งชื่อตามลำดับการเกิด เกิดเป็นคนที่สอง ก็ใช้ชื่อว่าหนี (尼 ni) หมายถึงสอง ลูกเกิดในวันปีใหม่ ก็ใช้ชื่อว่าโ่ว (窝 wo) หมายถึงปีใหม่ แล้วรวมกับชื่อพ่อ ลูกก็ได้ชื่อว่า หนีโ่ว ชาวว่าบางคนไม่มีนามสกุล และตั้งชื่อตามลำดับการเกิดและวันเวลาเกิดหรือตั้งตามชื่อพ่อด้วย

8. พวกเราอยู่รอดชีวิตมาถึงปัจจุบันนี้ได้อย่างไร (我们是怎样生存到现在的 ruheshengcun)

พันปีก่อน มนุษย์ที่อยู่บนโลกมีน้อยมาก และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันกับสัตว์ต่าง ๆ จากนั้น มนุษย์เริ่มกินเนื้อสัตว์ ต่อจากนั้น มนุษย์ย้ายมาถึงเวิงพู (翁铺 wengpu) เห็นมีข้าวฟ่างอยู่ใต้น้ำ จึงให้งูใหญ่ลงไปใต้น้ำเก็บข้าวฟ่าง จากนั้น มนุษย์กับพวกสัตว์ต่าง ๆ พากันไปถึงหยางเฟียน (羊片 yangpian) มนุษย์ขุดดินปลูกข้าวฟ่าง เนื่องจากการใช้แรงงานเป็นเวลานาน มนุษย์จึงพูดได้ ส่วนสัตว์ป่าต่าง ๆ ยังคงกินผลไม้ป่าอยู่ไปเรื่อย ๆ มีอยู่วันหนึ่งเกิดไฟไหม้ สัตว์ในป่าตายกัน

จำนวนมาก มนุษย์เริ่มกินเนื้อสุก และขุดดินด้วยไม้ไผ่แล้วปลูกข้าวฟ่างในดินที่เกิดไฟไหม้ และได้เชื้อจุดไฟหลังจากไฟไหม้ จากนั้น มนุษย์ได้แยกอาศัยอยู่กับสัตว์ต่าง ๆ และสร้างบ้านป้องกันลมฝน มีอยู่วันหนึ่ง ฝนตกทำให้ไฟดับ มนุษย์จึงสั่งให้นักบินขึ้นไปบนฟ้าเพื่อขอความช่วยเหลือจากเทพเจ้าเหล็องกง (雷公 leigong) เหล็องกงสอนให้ใช้เถาวัลย์ขัดไม้แรง ๆ จึงจะได้เชื้อจุดไฟ

9. กำเนิดพระอาทิตย์ พระจันทร์และดวงดาว (太阳月亮星星的由来 taiyangyueliang)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว โลกมืดมากไม่มีแสงสว่าง มนุษย์และสิ่งต่าง ๆ หวังว่าเทพเจ้าต้าซีเหย (达西爷 daxiye) มอบสิ่งที่มีแสงสว่างอันหนึ่งที่จะสามารถทำให้มองเห็นหน้าตาของตนเองได้ชัดเจน มนุษย์เป็นราชาของทุกสิ่งบนโลก จึงได้รับมอบหมายเป็นตัวแทนให้ไปขอความช่วยเหลือจากเทพเจ้าต้าซีเหย สุดท้ายได้เลือกหนุ่มชื่อนอ (斯诺 sinuo) กับสาวสวยชื่อเปิงเกย์ (崩给 benggei) ขึ้นไปบนฟ้า เปิงเกย์ดีใจทั้งคืนนอนไม่หลับ และออกเดินทางตอนไก่ขันครั้งแรก ส่วนหนุ่มชื่อนอ ตอนไก่ขันครั้งที่สองถึงตื่นมาจึงรีบออกเดินทาง ทั้งสองคนได้ข้ามภูเขาและแม่น้ำนับไม่ถ้วน สุดท้ายเปิงเกย์มาถึงบนฟ้าพบเจอเทพเจ้าต้าซีเหยเป็นคนแรกและเล่ารายละเอียดให้ต้าซีเหยฟัง จากนั้นชื่อนอก็มาถึงและเล่าเรื่องสาเหตุต่าง ๆ ให้ต้าซีเหยฟังด้วย แล้วทั้งสองกราบร้องขอให้ต้าซีเหยมอบแสงสว่าง และยอมทำทุกอย่าง ต้าซีเหยฟังแล้วซึ่งใจมาก จึงนำสิ่งกลม ๆ ขาว ๆ ออกจากหน้าออกมาให้เปิงเกย์ บอกว่าเปิงเกย์เป็นมนุษย์ที่ขยันมากที่สุดที่เริ่มเดินทางตอนไก่ขันครั้งแรกจึงมอบสิ่งที่มีแสงสีขาวให้เปิงเกย์ส่องแสงสว่างให้สิ่งต่าง ๆ บนโลกในตอนกลางคืน และมอบสิ่งที่มีแสงสีทองให้กับหนุ่มชื่อนอให้ชื่อนอส่องแสงสว่างและความอบอุ่นให้สิ่งต่าง ๆ บนโลกในตอนกลางวัน จากนั้นต้าซีเหยหยิบอะไรรออกมาแล้วก็โรยทิ้งไป ท้องฟ้าก็เต็มไปด้วยดวงดาวเล็ก ๆ หลังจากนั้น โลกก็ได้มีดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงดาว

10. ที่มาของพระอาทิตย์และพระจันทร์ (太阳与月亮的来历 taiyangyuyueliangdelaili)

นานมาแล้ว ฟ้าดินได้ถูกเชื่อมพันกันไว้ด้วยโซ่เหล็กใหญ่ มนุษย์เชื่อว่าใช้ชีวิตอยู่ในความมืดมืด กษัตริย์ชาวว่าให้ผู้คนมาคิดวิธีตัดโซ่ แต่ไม่มีใครที่จะสามารถตัดโซ่ให้ขาดได้ มนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ พากันยอมแพ้ ขณะนี้ มีเด็กกำพร้าชื่อกู่ตู่ย (古堆 gudu) อาสาไปตัดโซ่และขอให้กษัตริย์มอบดาบยาวเล่มหนึ่งเป็นเครื่องมือ และรับรองว่าถ้าโซ่ไม่ขาดยินยอมที่จะรับโทษ ทันทีกู่ตู่ยได้ยกดาบสัมผัสกับโซ่เหล็กอย่างสุดกำลังนั้น เสียงอึกทึกเหมือนดินถล่ม โซ่เหล็กขาดแล้ว แผ่นฟ้าลอยขึ้นไปที่สูง แต่พระอาทิตย์ไม่เคยตกสักที กู่ตู่ยจึงใช้หน้าไม้ยิงพระอาทิตย์ให้หนีออกไปที่ไกลเป็นดวงหนึ่ง จากนั้นกลายเป็นดวงจันทร์ออกมาในเมื่อตอนกลางคืน อีกดวงหนึ่งเป็นดวงอาทิตย์ออกมาตอนกลางวัน หลังจากนั้น กู่ตู่ยถูกเลือกเป็นผู้นำชาวว่า

11. การยิงดวงอาทิตย์ (射日 sheri)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว บนฟ้าไม่มีดวงดาว ไม่มีดวงจันทร์ มีแต่พระอาทิตย์ลูกหนึ่งที่ไม่เคยตก พื้นดินไม่มีตอนกลางคืน มีแต่กลางวัน วันหนึ่ง มีชายคนหนึ่งออกไปปลูกข้าว และเตรียม

อาหารพร้อมไข่ไก่ฟองหนึ่งเพื่อกินในตอนหัว ยายทำงานนานมากแล้วแต่ยังมองว่ายังไม่ถึงเวลากินข้าว จึงกินรากหญ้าเคี้ยวเปลือกไม้เพื่อแก้ความหิวไปก่อน จนเมล็ดข้าวฟ่างออกและบาน อาหารที่เตรียมมานั้นเน่าแล้ว และไข่ไก่ฟักลูกไก่จนบินไปในป่า พระอาทิตย์ยังคงอยู่บนฟ้าที่เดิม ยายกังวลมาก จึงเรียกหนุ่ม ๆ ในหมู่บ้านนำหน้าไม้ คันธนูและลูกศรต่าง ๆ ออกมา เพื่อแข่งขันว่ามีใครที่จะสามารถยิงพระอาทิตย์ให้ตกได้ แต่ทุกคนยิงเข้าไปแล้วไม่สำเร็จ พระอาทิตย์ยังคงอยู่ที่เดิม ขณะนี้ มีชายหนุ่มคนสุดท้ายได้ยิงพระอาทิตย์ให้ตก และดวงอาทิตย์ถูกยิงแบ่งเป็นสองส่วน ยายจึงบอกให้พระอาทิตย์สองส่วนแยกกันทำหน้าที่ ส่วนหนึ่งเป็นพระอาทิตย์ อีกส่วนหนึ่งเป็นพระจันทร์ จากนั้น บนฟ้าก็ได้มีพระอาทิตย์ พระจันทร์ และดวงดาว มีกลางวันและกลางคืน

12. กำเนิดของข้าวฟ่าง (谷子的来历 guzidelaili)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ชาวไร่ไม่รู้จักข้าวฟ่าง กินแต่ผักป่า ผลไม้ป่า ใช้ชีวิตยากมาก ทำงานไม่มีแรง ที่ไม่ไกลจากหมู่บ้านมีสระน้ำเล็ก ๆ สะอาดใสมาก มีเมล็ดข้าวฟ่างเม็ดหนึ่งอยู่น้ำราวกับไข่มุก วันหนึ่งเสือราชาแห่งป่ามาดื่มน้ำและเห็นเม็ดข้าวฟ่างสองประกายแวววาวในทะเลสาบที่ใสสะอาด จึงอยากได้เป็นของตน และไปประกาศว่าใครที่จะสามารถไปหยิบออกมาให้ได้ก็จะแต่งตั้งให้เป็นราชาของสัตว์ต่าง ๆ จึงแย่งกันไปเก็บ แต่ไม่สำเร็จ ขณะนี้ งูตื่นขึ้นและมาอยู่ที่ทะเลสาบ และใช้หางไปพันเมล็ดข้าวฟ่างออกมา แต่ทันทีนั้นถูกนกพิราบจิกเมล็ดข้าวฟ่างไป วันหนึ่ง มีสามีภรรยาคนหนึ่งออกไปทำงาน เห็นนกพิราบนอนอยู่บนกิ่งไม้ ชายคนนั้นจึงนำหน้าไม้ยิงนกลงมา และเห็นเม็ดข้าวฟ่างขณะผ่านนกพิราบ แต่ไม่สนใจและโยนลงพื้น ปีถัดไป ทั้งคู่มาทำงานเห็นต้นข้าวมีเม็ดข้าวสามสี ดอก และโยนทิ้งบนพื้นเหมือนเดิม ปีที่สองมาทำงาน เห็นมีข้าวฟ่างผืนใหญ่ และเม็ดสีเหลือง กินแล้วหวานและหอม จึงเก็บกลับไปให้คนในหมู่บ้านชิม หลังจากนั้น การปลูกข้าวฟ่างจึงได้สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

7. นิทานศาสนา

1. เหยียนจางไหว้พระ (岩章供佛 yanzhanggongfo)

มีอยู่ครั้งหนึ่ง หมู่ชาวบ้านเชื่อว่าชื่อเหยียนจาง (岩章 yanzhang) ได้ทำขนมข้าวเหนียวเพื่อไปไหว้พระที่วัดผ่า (緬寺 miansi) เมื่อถึงวัด เหยียนจางนำของไหว้ออกมาตั้งโต๊ะไหว้ และจุดเทียน ประนมมือกราบไหว้พระพุทธรูป เพื่อขอพรกับพระพุทธรูป ขอให้ปราศจากโรคภัยทั้งปวง ขออวยพรให้ครอบครัวมีโชคมีลาภมีอาหารที่ดี กินดีอยู่ดี ทันทีนั้นพระพุทธรูปตอบว่า หมู่ใจดี มีเรื่องหนึ่งคุณทำผิดแล้วในบ้านคุณก็มีพระใหญ่สองรูป คุณควรไปไหว้พระใหญ่ที่อยู่ในบ้านก่อน แล้วค่อยมาไหว้ที่นี่ ไม่งั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่คุณขอไว้จะไม่เป็นจริง เหยียนจางแปลกใจมาก และคิดในระหว่างเดินทางกลับบ้าน เมื่อถึงบ้านพบพ่อแม่ในบ้าน เหยียนจางรู้แล้วว่าพระใหญ่ในบ้านก็คือพ่อแม่ตนเอง จึงนำขนมข้าวเหนียวกราบไหว้พ่อแม่ทันที โทษตนเองว่า ส้มพระคุณบิดามารดาได้อย่างไร เมื่อเหยียนจางไหว้พ่อแม่เสร็จ จึงไปไหว้ที่วัด พระพุทธรูปเห็นความจริงใจของชายหนุ่ม จึงบอกให้ชายหนุ่มทำตามไปเรื่อย ๆ และจะปกป้องให้ปราศจากภัยทั้งปวง และอวยพรให้ครอบครัวมีความสุข

2. พระเจ้าแห่งพี่น้อง (兄妹神 xiongmeishen)

สมัยนั้น มีเทพเจ้ายิ่งใหญ่สามองค์ที่ครองทุกสิ่ง ได้แก่ เทพเจ้าต้าเหมยจี (达梅吉 dameiji) เทพเจ้าต้าปาจั่ว (达拔左 dabazuo) และเทพเจ้าต้าซือเหย่ (达士叶 dashiye) เทพเจ้าต้าปาจั่วไม่พอใจเทพเจ้าต้าเหมยจีที่สร้างมนุษย์ขึ้น จึงแข่งขันหลบซ่อนหาตัวกัน เทพเจ้าต้าเหมยจีเจอเทพเจ้าต้าปาจั่วได้ในที่สุด แต่เทพเจ้าต้าปาจั่วหาเทพเจ้าต้าเหมยจีไม่เจอ เนื่องด้วยเทพเจ้าต้าเหมยจีได้ย่องตัวและซ่อนไว้ที่สันจมูกของเทพเจ้าต้าปาจั่ว เทพเจ้าต้าปาจั่วพ่ายแพ้จนโกรธจะฆ่าและเผาทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกให้ตาย แต่เทพเจ้าต้าเหมยจีไม่ยอมและยังให้อาหารแก่มนุษย์กิน ให้พืชหญ้า แก้วควายกินและชี้ทางให้มนุษย์พี่น้องสองคนไปจัดหาเมล็ดธัญพืช หลังจากนั้น ในเขตซางหยวน (沧源 cangyuan) จะมีศาลเจ้าต้าเหมยจีอยู่ในทุกหมู่บ้าน

3. ต้นกวนอิมครึ่งใบ (半截观音 banjieguanyin)

นานมาแล้ว ในหมู่บ้านชาวว่า ผู้ชายคนหนึ่งที่เป็นหัวหน้าหมู่บ้านเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์และมีน้ำใจ วันหนึ่งผู้ชายคนนี้ป่วยหนัก มีน้องสาวที่ชื่อหนาน (喃 nan) เป็นคนดีมีน้ำใจและขยันขันแข็งที่ชายป่วยหนักไม่หายสักที จึงเลือกวันมงคลวันหนึ่ง ทั้งฆ่าไก่และทำขนม เพื่อบูชากราบไหว้เทพเจ้า อธิษฐานขอให้เทพเจ้าประทานน้ำอมฤต บันดาลช่วยเหลือพี่ชายให้หายป่วยเร็ว ๆ จนในคืนนั้น มีสิ่งที่มีแสงสีเขียวบินเข้ามาจากหน้าต่าง ซึ่งเป็นใบไม้สีเขียวธรรมดา ๆ แต่เปล่งประกายราวกับอัญมณี หนานจึงเชื่อว่าเป็นยาวิเศษที่เจ้าแม่กวนอิมให้มาเพื่อรักษาโรคของพี่ชาย จึงตัดครึ่งใบไปต้มให้พี่ชายดื่ม จากนั้น พี่ชายก็เริ่มหายป่วย และหญิงสาวนำอีกครึ่งใบไปปลูกไว้ ยานี้จึงถูกเรียกว่าต้นกวนอิมครึ่งใบ หรือ “หยานานปาน (芽喃半 yananban)”

4. นิทานเรื่องการไหว้เทพเจ้า (求仙的传说 qiuxiande chuanshuo)

นานมาแล้ว ในหมู่บ้านชาวว่า มีชายหนุ่มคนหนึ่งอยู่กับพ่อสองคน ชายหนุ่มโตขึ้นไม่รับฟังพ่อ ทำให้พ่อปวดหัวมาก ปีหนึ่ง มีเทพเจ้าองค์หนึ่งเสด็จลงมาที่หมู่บ้านใกล้ ๆ ผู้คนในหมู่บ้านต่างถือของพากันไปกราบไหว้เทพเจ้าเพื่อขอรับพรจากเทพเจ้าและขอให้ขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ หนุ่มคนนั้นก็ไปเยี่ยม โดยได้นำกล้วยสองหวีไป พอถึงที่เทพเจ้าอยู่ เทพเจ้าไม่ได้รับของจากชายหนุ่ม กลับยังบอกว่า เธอเป็นคนที่ไม่ซื่อสัตย์ แต่กล้วยที่เอามานั้นไม่ควรให้ข้า ควรเอาไปให้จาวปาเวย์ (召巴威 zhaobawei) ชายหนุ่มฟังแล้วแปลกใจมาก ไม่ทราบจาวปาเวย์ที่เทพเจ้าพูดถึงนั้นคือใคร จึงกลับบ้านถามพ่อ พ่อไม่ได้บอกสุดท้ายผู้เฒ่าคนหนึ่งได้บอกชายหนุ่มว่าจาวปาเวย์ก็คือพ่อหนุ่มนั้นแหละ ชายหนุ่มฟังแล้วถึงเข้าใจความหมายของเทพเจ้า จึงรู้สึกเสียใจทันทีและโทษตนเองไม่ควรทำเรื่องไม่ดีต่าง ๆ ที่ผ่านมามาทำให้พ่อเสียใจ จึงกราบไหว้พ่อทันทีและเอากล้วยให้พ่อ และบอกพ่อว่าจะปรับตนเองให้ดีขึ้นและจะเชื่อฟังคำสอนของพ่อ หลังจากนั้น ชายหนุ่มจึงนำของไปไหว้เทพเจ้าอีกครั้งหนึ่ง และได้รับคำสั่งสอนจากเทพเจ้า

5. รวงข้าวหนึ่งรวง (只留一穗 zhiliuyisui)

สมัยก่อน ชาวเว้ายังไม่รู้จักการปลูกพืชผล กินไม่อิ่ม มีผู้คนตายไปจำนวนมาก วันหนึ่ง มีพระเจ้าองค์หนึ่งปลอมตัวเป็นชายชราลงมาสำรวจสถานการณ์โลกมนุษย์และแจกเมล็ดธัญพืชให้ ชาวเว้าจึงกำจัดวัชพืชและขุดดินปลูกพืชผล หลังจากนั้น หมู่บ้านชาวเว้าจึงมีข้าวฟ่างกิน ทำให้ผลผลิต มีเก็บได้มาก ทุกคนจึงเริ่มพักผ่อนไม่มีอะไรทำผ่านไปวัน ๆ กลายเป็นคนที่ขี้เกียจมาก วันหนึ่ง พระเจ้าปลอมตัวเป็นชายชราลงมาสำรวจสถานการณ์โลกมนุษย์อีกครั้ง พบว่าชาวเว้านอนอยู่ได้ต้นไม้เย็นสบายไม่ทำอะไรเลยและบอกว่าไม่มีวัชพืชให้ตัด ผลผลิตมีตั้งเยอะกินไม่หมดไม่ต้องทำอะไร ชายชรา ฟังแล้วส่ายหัวเดินเข้าไปในหมู่บ้านพบว่าข้าวฟ่างที่เก็บอยู่ใต้ถุนบ้านนั้น ทั้งขึ้นรา ทั้งถูกหนอนกิน และมีหนูวิ่งไปมาสร้างรังด้วย สัตว์เลี้ยงก็ไม่มีใครดูแล ชายชราเห็นแล้วเห็นว่าผู้คนมีของกินได้อิ่มพอเพียงจนกลายเป็นคนขี้เกียจ ชายชราจึงตัดสินใจให้เหลือเมล็ดข้าวฟ่างเพียงหนึ่งรวงไว้ให้มนุษย์ และพูดคาถาให้มีวัชพืชในไร่ที่นา ให้ผู้คนรู้จักต้องทำงานปลูกพืชผลถึงมีของกิน หลังจากนั้น ชาวเว้าจึงเริ่มขยันทำงานปลูกพืชผลกำจัดวัชพืชและประหยัดด้วย

6. หัวหน้กับมิชชันนารี (头人与传教士 tourenyuchuanjiaoshi)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า ในปี ค.ศ. 1949 มีผู้ชาย 2 คน มาถึงที่หมู่บ้านฮ่งเสี่ยวจ้าย (户公小寨 hugongxiaozhai) ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) และบอกว่าเป็นพระเจ้าสั่งให้มาบอกทุกคนให้นับถือ ในศาสนาคริสต์ ตายแล้วจึงขึ้นสวรรค์ได้ เรื่องนี้ได้เผยแพร่ไปในหมู่บ้านปันหงต้าจ้าย (班洪大寨 banhongdazhai) ผู้ใหญ่บ้านเกลี้ยกล่อมทุกคนไม่ให้นับถือศาสนาคริสต์และสั่งให้มิชชันนารีออกจาก หมู่บ้าน มิชชันนารีปฏิเสธที่จะรับและตอบว่า “เราสองคนเป็นคนอังกฤษ ถ้าไม่ทำตาม พระเจ้า จะลงโทษ...” ทันทีนั้น เสียงแตรแว้วก็ดังขึ้นในหมู่บ้าน ทำให้มิชชันนารีกลัวและออกจากหมู่บ้าน ฮ่งเสี่ยวจ้าย

8. นิทานชีวิต

1. เขียนเจ๋เอ๋อกับเขียนซ่าเท่อ (岩杰可和言萨特 yanjiekeheyanbate)

นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) หมู่กำพร้าว้อเขียนเจ๋เอ๋อ (岩杰可 yanjieke) กับหนุ่มคนรวยชื่อเขียนซ่าเท่อ (岩萨特 yansate) ไปสู้ออกหญิงสาวพร้อมกันด้วยหมากกล่องหนึ่ง และหนุ่มคนรวยมีความมั่นใจว่าหญิงสาวจะเลือกเขาไม่มีทางที่จะไปเลือกหนุ่มกำพร้าว้อแน่นอน แต่น่าแปลกใจ หญิงสาวเลือกหนุ่มกำพร้าว้อในที่สุด และทั้งสองคนแต่งงานกัน หนุ่มคนรวยรู้เรื่องนี้แล้วโมโหมาก จึงสั่งให้ ลูกน้องไปตีหนุ่มกำพร้าว้อให้ตาย แล้วลักพาตัวหญิงสาวมาให้ได้ หนุ่มกำพร้าว้อแล้วกังวลมากจึงไปขอ ความช่วยเหลือจากสัตว์ต่าง ๆ ที่เขาเคยช่วยชีวิตไว้ รวมทั้งมังกรก็มาช่วยหนุ่มกำพร้าว้อจุดไฟเผาหนุ่ม คนรวยจนตาย หนุ่มกำพร้าว้อจึงได้เมียกลับบ้านมา หลังจากนั้น ทั้งสองจึงอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

2. สาวสองพี่น้อง (两姊妹 liangzimei)

นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) สาวยี้ (依 yi) กับสาวเหย่ (叶 ye) เป็นพี่น้องที่มีพ่อคนเดียวกันแต่มีแม่คนละคน หลังจากที่แม่ของสาวยี้เสีย สาวยี้ก็ได้ใช้ชีวิตอยู่กับแม่เลี้ยงผู้ที่เป็นคนใจร้ายและแม่เลี้ยงทำร้ายสาวยี้ในทุกวิถีทางและสั่งให้สาวยี้ทำงานหนักอยู่เสมอ ทบตีและดุด่าบ่อยครั้ง สาวยี้ได้ใช้ชีวิตลำบากมาก ไม่นานสาวยี้รักกับหนุ่มคนที่หล่อที่สุดในภูเขาอาหว่า ทำให้แม่เลี้ยงอิจฉากังวลสาวยี้จะมีชีวิตที่ดีกว่าตน จึงตัดสินใจหาโอกาสทำร้ายสาวยี้ให้ตาย จึงเกิดความคิดที่ไม่ดีโดยแกล้งป่วยหนักเนื่องด้วยคิดถึงสาวยี้ และให้สาวเหย่ไปเชิญสาวยี้กลับบ้าน ระหว่างทางกลับบ้าน เห็นต้นไม้ริมสระน้ำ สาวเหย่ของให้สาวยี้ปีนขึ้นไปบนต้นไม้เพื่อเก็บผลไม้ให้กิน จากนั้น ยังไม่รอสาวยี้ลงจากต้นไม้ ต้นไม้ก็ถูกสาวเหย่ตัดลงและสาวยี้ก็ตกลงไปในสระน้ำพร้อมกับต้นไม้นั้นจนน้ำตาย จากนั้นสาวยี้เกิดใหม่เป็นนกตัวหนึ่ง ส่วนน้องสาวจึงปลอมตัวเป็นสาวยี้กลับไปอยู่กับตาเก๋องง (达格弄 dagenong) หลังจากนั้นนกถูกสาวเหย่ฆ่าตาย และโดนหญิงชราคนหนึ่งช่วยชีวิตเอาไว้ ที่สุดหนุ่มตาเก๋องงรู้ความจริงแล้วกลับมาอยู่กับสาวยี้อย่างมีความสุข ส่วนสาวเหย่ตายไปอยู่ในหม้อน้ำเดือดแล้ว

3. เข้าป่ากับซานลู (奥班与三路 aobanyusanlu)

นานมาแล้ว ที่หมู่บ้านชาวว่า มีหญิงสาวคนหนึ่งชื่อเข้าป่า (奥班 aoban) สวยงามและขยันรักกับหนุ่มคนหนึ่งชื่อซานลู (三路 sanlu) แต่เนื่องจากซานลูเป็นเด็กกำพร้ายากจน พ่อของเข้าป่าไม่อนุญาตให้ทั้งสองแต่งงานกัน เข้าป่ารู้การตัดสินใจของพ่อไม่มีวันเปลี่ยนแปลง จึงหมดความหวังและเอาเชือกฆ่าตัวตาย ซานลูรู้แล้วเจ็บใจมากจึงเอาไม้ฆ่าตัวตายตาม พ่อมองว่าเรื่องนี้ไม่เป็นเรื่องมงคล จึงตัดสินใจแยกฝั่งศพของคู่รักคู่นี้ คนหนึ่งฝังไว้ที่ภูเขาทิศตะวันออก อีกคนหนึ่งฝังไว้ที่ภูเขาทิศตะวันตก ไม่นานที่หลุมฝังศพสองที่นี้มีไม้ไผ่ขึ้นมายาวและเชื่อมพันกันไว้ พ่อเห็นแล้วโมโหมาก จึงไปตัดและเผาไม้ไผ่ให้หมด ขณะนี้ มีดวงดาวสองดวงลอยขึ้นมาและลอยไปถึงท้องฟ้า หลังจากนั้น ผู้คนจึงเรียกดวงดาวดวงหนึ่งว่าเข้าป่า เรียกอีกดวงหนึ่งว่าซานลู

4. ชุนต่านขายเมีย (春胆卖妻 chundanmai qi)

นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) มีหนุ่มคนหนึ่งชื่อชุนต่าน (春胆 chundan) มีร่างกายแข็งแรงและมีฝีมือดีในการล่าสัตว์ และรักกับหญิงสาวคนหนึ่งชื่อชุนต่าน (春寨 chunzhai) หญิงสาวคนนี้ชื่อเย่หยง (叶永 yeyong) ขยันและสวยงาม ทั้งร้องเพลงไปเพราะและเต้นงดงามด้วย ทั้งสองแต่งงานกันและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข แต่เวลาผ่านไปหลายปี เย่หยงคลอดลูกสามคนเป็นลูกสาวหมด ทำให้ชุนต่านมีความชอบต่อเย่หยงน้อยไปเรื่อย ๆ และได้เมียอีกคนหนึ่งจากหมู่บ้านโวหวู่ (窝努 wonu) ซึ่งเมียคนนี้ชื่ออานหมู่ยี้ (安木伊 anmuyi) เป็นคนขี้เกียจและขี้้อจฉา คิดอยากให้เย่หยงตายไปในวันหนึ่ง จึงพูดไม่ดีเกี่ยวกับเย่หยงต่อหน้าสามี สามีโมโหมากจึงทุบตีเย่หยงและขายเย่หยงไปให้คนอื่น หลังจากที่เย่หยงไป สถานการณ์ในครอบครัวแย่งลงทุกปี สามีจึงนึกถึงความดีของเย่หยงและรู้สึกเสียใจมาก จึงยิงอานหมู่ยี้จนตายแล้วออกไปตามหาเย่หยง

แต่ไม่ได้ผล หลังจากนั้น เย่หยงเสียชีวิตที่พื้นที่อาหลังมิ่ง (阿朗勐 alangmeng) แล้วกลายเป็นเหมืองเงิน

5. เด็กขี้ขโมยกับแม่ (爱偷盗的孩子和他的母亲 aitoudaodehaizihetademuqin)

กาลครั้งหนึ่ง มีเด็กคนหนึ่งซึ่งครอบครัวยากจนมาก แม้แต่เข็มกับด้ายเส้นเล็กก็ไม่มีเงินซื้อ วันหนึ่งเด็กไปเล่นที่ตลาด เห็นเศรษฐีคนหนึ่งกำลังเร่งให้ช่างตัดเสื้อรีบทำเสื้อให้ เด็กแปลกใจจึงเข้าไปดูใกล้ ๆ เห็นช่างตัดเสื้อใช้เข็มเงินเล็ก ๆ ปักเข้าปักออกและเสื้อที่ทำออกมาสวยมาก เด็กจึงคิดในใจว่า ถ้าแม่มีเข็มเงินอันนี้ลูกก็จะได้มีเสื้อสวย ๆ ใส่ จึงขโมยเข็มเงินเล็ก ๆ ไปขณะที่ช่างตัดเสื้อไม่ทันสังเกต และบอกแม่ว่าเก็บได้มาจากถนน แม่เชื่อและชื่นชมลูกว่าเป็นเด็กดี หลายปีผ่านไป เด็กโตขึ้นเป็นหนุ่ม กลายเป็นผู้ที่ไม่ชอบทำงาน มัวแต่เอาเปรียบคนอื่นและขโมยของ จากนั้น ชายหนุ่มไม่พอใจของเล็ก ๆ ที่ได้มา จึงไปขโมยเงินทองในบ้านเศรษฐี แต่ถูกคนรับใช้ในบ้านเศรษฐีจับได้ จึงได้รับการลงโทษด้วยการตัดศีรษะ ในวันประหาร แม่มากอดลูกร้องไห้ แม่เสียใจที่ไม่เข้มงวดกับการสอนลูกตั้งแต่เด็ก จึงได้ผลกรรมวันนี้ ชายหนุ่มขอกินน้ำนมของแม่เป็นครั้งสุดท้าย ทันใดนั้น หัวนมของแม่ถูกลูกกัดตอก ทั้งลูกทั้งแม่ได้รับการลงโทษอย่างร้ายแรง

6. หมู่ม้าจ๋า (扎华 zhahua)

นานมาแล้ว ที่หมู่บ้านชาวว่า มีหนุ่มคนหนึ่งชื่อจ๋า (扎华 zhahua) หลังจากที่พ่อแม่เสียชีวิต จ๋าก็มัวแต่ใช้เงินทองที่พ่อแม่เหลือไว้ ไม่ยอมทำงานปลูกข้าว วันหนึ่งชายหนุ่มกลับมาจากตลาดและเจอชายชราคนหนึ่ง ชายชราบอกให้ชายหนุ่มไปซื้อวัวตัวหนึ่งกลับมาทำนาปลูกข้าว มิฉะนั้น เงินทองที่พ่อแม่เหลือไว้ยังไงก็จะมีวันหมด ชายหนุ่มไม่ฟัง ไม่นานเงินทองถูกใช้หมด วันหนึ่งชายหนุ่มออกไปหากินและเจอชายชราคนนั้นอีกครั้ง ชายชราบอกว่าก่อนที่พ่อแม่จะเสียชีวิตยังฝังทองไว้ในที่จุดหนึ่ง และให้ชายหนุ่มไปขุดออกมานำไปใช้ได้ ชายหนุ่มฟังแล้วจึงไปขุดที่ดิน แต่ขุดตั้งนานก็ยังไม่เห็นทองจึงไปถามชายชรา ชายชราตอบว่าให้ไปรยเมล็ดข้าวโพดลงไปไหนไร และอีกสามเดือนก็จะได้ทองมา ไม่นานต้นข้าวโพดเติบโตดีมากและมีผลข้าวโพดเต็มเป็นสีทอง ชายหนุ่มถึงเข้าใจจุดประสงค์ของชายชราและรู้ทันทีว่าทองก็คือข้าวโพดนั่นเอง หลังจากนั้น ชายหนุ่มก็ได้เริ่มขยันทำงาน และชีวิตดีขึ้นเรื่อย ๆ

9. นิทานคติ

1. พี่ชายใจร้าย (坏心肠的哥哥 huaxinchangdegege)

นานมาแล้ว มีพี่น้องชาวว่าสองคนอาศัยอยู่ด้วยกันและใช้ชีวิตอย่างลำบากหลังจากพ่อแม่เสียชีวิต เมื่อโตขึ้น พี่ชายจึงอยากแบ่งทรัพย์สินกับน้องชายเพื่อแยกกันอยู่ ทรัพย์สินในบ้านมีเพียงวัวหนึ่งตัวกับไก่หนึ่งตัวเท่านั้น พี่ชายจึงจูงวัวไป เหลือไก่ตัวหนึ่งให้น้องชาย น้องชายเฝ้าดูแลไก่ตลอด กังวลถูกแมวป่าจับไปกิน วันหนึ่งแมวให้น้องชายส่งแมวไปแข่งขันร้องเพลง แมวชนะได้รางวัลเป็นล่อตัวหนึ่ง จึงให้น้องชายเอาไปเลี้ยง พี่ชายเห็นแล้วไปถามสาเหตุ แล้วจับแมวไปแข่งร้อง แต่แมวไม่ยอม จึงถูกพี่ชายฆ่าตายไป น้องชายรู้แล้วเสียใจมากจึงไปหาศพแมวมาฝังไว้ให้ดี วันหนึ่ง น้องชายออกไปเห็น

ที่ฝังศพแมวมืดต้นไม้ใหญ่ จึงคิดตัดต้นไม้มาทำเป็นรางใส่อาหารหมู และได้เงินตกลมาจากต้นไม้ในขณะที่ตัด และเมื่อมีรางแล้ว หมูน้อยในบ้านโตขึ้นทุกวัน ตัวใหญ่และแข็งแรง พี่ชายเห็นแล้วจึงไปถามน้องชายและขอร้องไปใช้ที่บ้าน แต่หมูในบ้านไม่ได้โตขึ้น กลับตัวเล็กลงและตายกันหมด พี่ชายโมโหจึงเผารางทิ้ง น้องชายรู้แล้วเสียใจมาก จึงไปเก็บชิ้นส่วนที่เหลือจากการเผา และทำเป็นหวีให้เมียใช้ เมียใช้แล้วผมยาวขึ้นเรื่อย ๆ พี่ชายเห็นแล้วจึงขอไปให้เมียใช้ด้วย แต่เมียใช้แล้วกลายเป็นหัวล้านทันที พี่ชายไม่เข้าใจ จึงไปถามผู้คนในหมู่บ้าน ผู้คนตอบว่า “เธอนี้แหละนิสัยไม่ดี”

2. สองพี่น้องขายพ่อ (两兄弟卖爹 liangxiongdimaide)

นานมาแล้ว ที่หมู่บ้านชาวว่ามีพี่น้องสาวสองคนอาศัยอยู่กับพ่อเฒ่า พ่อแก่แล้วทำอะไรไม่ได้ พี่น้องทั้งสองจึงไม่ยอมเลี้ยงพ่อมอมพ่อเป็นภาระ จึงตัดสินใจหลอกหลวงพาพ่อเฒ่าไปขายที่ตลาดให้กับคนอื่น ในระหว่างทางเห็นนกกระจอกตัวหนึ่งยืนพักอยู่บนกิ่งไม้ จึงปาก้อนหินเข้าไปโดนหัวนกตาย และในรังนกมีลูกนกเล็ก ๆ 4 ตัวซึ่งกำลังอ้าปากร้องไม่หยุด พี่น้องสองคนแปลกใจจึงไปถามพ่อ พี่น้องสองคนฟังคำตอบพ่อแล้วก็ก้มหน้าลงด้วยความละอายใจและรู้สึกทำผิด จากนั้น พี่น้องสองคนจึงพาพ่อเฒ่ากลับบ้าน และเลี้ยงดูดูแลพ่อเป็นอย่างดี และได้รับความชื่นชมจากคนทั้งหมู่บ้าน จนถึงทุกวันนี้เมื่อมีอาหารดีอร่อยต้องนำไปให้พ่อแม่กินก่อน

3. เก้งกินมะกอก (麋子吃橄榄 jizichiganlan)

นานมาแล้ว ที่ภูเขาอาหว่า (阿瓦山 awashan) ทุกคนรู้ว่าการกินมะกอกสามารถดับกระหายได้ ตัวเก้งไม่เชื่อจึงไปเก็บกินที่ริมถนน และกัดเข้าไปทั้งขมทั้งฝาดจึงทิ้งไปหมด ไม่นานมาถึงที่สระน้ำ ตัวเก้งไปดื่มน้ำรู้สึกน้ำชื่นใจอร่อยมากกว่าปกติ จึงเชื่อว่าเป็นผลจากมะกอกแน่ ๆ จึงกลับไปเก็บมะกอกเมื่อกินหมดก็กลับไปเก็บอีกหลายครั้ง ทำให้ไม่เหลืออะไรบนต้นมะกอก การกระทำของตัวเก้งทำให้เทพเจ้าสายฟ้าโมโห เห็นว่าเก้งโลภเกินไป มิรู้จักพอ จึงลงโทษเก้งอย่างรุนแรง ซึ่งปัจจุบันนี้ที่หน้าผากบนหัวเก้งจะมีรอยการลงโทษอยู่ด้วยเพื่อเป็นการเตือนว่าไม่ควรโลภ

4. กระต่อมมุงจากกับพระอาทิตย์ (草房和太阳 caofanghetaiyang)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า มีกระต่อมมุงจากหลังหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ ภูมิใจกับตัวเองมากและคิดว่ามันสวยเหลือเกิน สวยกว่าพระอาทิตย์ด้วย จึงมองขึ้นไปบนท้องฟ้าและหัวเราะเยาะดวงอาทิตย์อย่างเหยียดหยาม ไม่นานหน้าฝนมาถึง พระอาทิตย์ซ่อนตัวไว้ในเมฆหนา ๆ ส่วนกระต่อมมุงจากนั้นโดนฝนไปวัน ๆ ไม่นานมีตะไคร่น้ำจำนวนมากขึ้นบนผิวหลังคา และเมื่อพระอาทิตย์ออกมาอีกครั้ง แต่กระต่อมมุงจากไม่สามารถส่องประกายสีทองได้อีกต่อไปแล้ว

5. นิทานเรื่องคุณตรงกับคุณอ้อม (直和弯的故事 zhihewandegushi)

กาลครั้งหนึ่ง ที่หมู่บ้านชาวว่า มีเพื่อนสองคน คนหนึ่งชื่อตรง อีกคนหนึ่งชื่ออ้อม วันหนึ่งตรงถามอ้อมว่า “การเป็นคนตรงดีหรืออ้อมดี” ทั้งสองต่างคนต่างมีความคิดตนเอง จึงไปถามผู้อื่น ผู้อื่นบางคนตอบตรงดี บางคนตอบว่าบางที่อ้อมก็ดี แต่คนส่วนมากตอบว่าเป็นคนตรงดี อ้อมฟังแล้ว

โกรธมากจึงใช้มีดควักลูกตาของตรงออก ตรงเจ็บร้องไห้ทำให้เทพเจ้าได้ยิน เทพเจ้าจึงลงไปช่วยคนตรงผู้ซื่อสัตย์ ใส่ลูกตาให้ตรง และมอบกล่องข้าวไม้ไฟให้ตรง และบอกว่าเมื่อพบเรื่องลำบากก็เขย่ากล่อง เทพเจ้าก็จะลงมาช่วย ตรงกลับบ้านไม่มีอาหารกินจึงเขย่ากล่อง ทันใดนั้น มีอาหารอร่อย ๆ เต็มโต๊ะ แต่ตรงไม่ฟังพากล่อง และขยันทำงานทุกวันจนรวยขึ้น อ้อมรู้แล้วจึงไปถามตรง และอยากได้กล่องด้วย จึงขอให้ตรงควักลูกตาตนออกไป เทพเจ้าลงมาและใส่ลูกตาให้อ้อม และมอบกล่องให้อ้อม แต่พอถึงบ้าน อ้อมก็เริ่มเขย่ากล่อง เขย่าไปเขย่ามา อ้อมก็บ่นเมื่อยตายไปหมด

6. สระน้ำกับน้ำพุภูเขา (潭水和山泉 tanshuiheshanquan)

นิทานเรื่องนี้กล่าวว่า สระน้ำถมน้ำพุภูเขาอย่างอิจฉาว่า ทำไมน้ำพุภูเขาจึงสว่างสดใสอยู่เสมอ น้ำพุภูเขาตอบว่าเพราะฉันก้าวไปข้างหน้าเสมอ ฉันไม่โลภสำหรับความตื่นเต้นและความสุขในช่วงเวลานี้ ฉันไม่เข้าไปพัวพันกับใบต้นหลิวเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ขี้เล่น และฉันไม่ถูกล่อลวงด้วยดอกไม้ที่มีเสน่ห์ ฉันจำได้แค่ว่าวิ่งไปที่ทุ่งนาและหมู่บ้าน ไปยังสถานที่ที่ต้องการฉัน

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

หนังสือยินยอมการเผยแพร่ผลงานวิจัย
Letter of Consent for Publication of Research
论文发表同意书

เขียนที่ At 写于 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ Date 日期 24 เมษายน 2566.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว Mr./Mrs./Miss 姓名 LU YONGPING.....

รหัสนักศึกษา Student ID 学号 646015-812.....

ระดับ level 学位 ปริญญาโท Master's degree 硕士 ปริญญาเอก Ph.D. 博士

หลักสูตร Courses 专业 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา field of study 系 การสื่อสารภาษาไทย
เป็นภาษาที่สอง..... คณะ Faculty 学院 ศิลปศาสตร์

Email 电子邮件: 1572287496@qq.com.....

ชื่อเรื่อง Title 论文题目 (ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/การศึกษอิสระ/自由研究)

(ชื่อภาษาไทย) (Thai Title) (泰文题目) เนื้อหาและอนุภาคในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าว่า
มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย.....

(ชื่อภาษาอังกฤษ) (English Title) (英文题目) Contents and Motifs of Folktale Translated
into Thai of the Wa Tribe in Yunnan Province, People's Republic of China.....

อนุญาต ให้ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เผยแพร่งานวิจัย
ของข้าพเจ้าสู่สาธารณะ เพื่อเป็นผลงานทางวิชาการ ผ่านระบบฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS

Permit the Information Center at Huachiew Chalermprakiet University to
publish my research to the public as an academic achievement through the ThaiLIS
research database system

我同意將本人論文透過华侨崇圣大学信息中心發表至泰国文献数据
库 ThaiLIS

ไม่อนุญาต Not permitted 不同意

ลงชื่อ Sign..... LU YONGPING..... Researcher ผู้วิจัย 作者签名
(Miss. LU YONGPING)